

ପ୍ରାଚୀନ
ହିନ୍ଦୁ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଚେତନାଈର ଚିତ୍ରଗାଥା

ପ୍ରତ୍ୟୁଷ ବଳ

ଚେତନାର ଚିତ୍ରକଳ୍ପ

କବିରାଜତ	ପ୍ରଗତିବାଦୀ ପବ୍ଲିକେସନ୍ସ
ପ୍ରକାଶକ	ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବଳ ମେମୋରିଆଲ ଟ୍ରଷ୍ଟ ୧୩, ଏକାମ୍ର ବିହାର, ନୟାପଲ୍ଲୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୫
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନ :	ନଭେମ୍ବର ୨୦୦୧
ମୁଦ୍ରଣ	ଓରିପ୍ରିଣ୍ଟ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ୍ ୧୭୮-ବି, ମହେଶ୍ୱର ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଆଲ ଇଷ୍ଟେଟ୍, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧୦
ମୂଲ୍ୟ	ଟ. ୧୦୦/- (ଏକଶତ ଟଙ୍କା ମାତ୍ର)

ସୂଚୀପତ୍ର

୧.	ଭିତ୍ତି ବିନା ଛାତି କି ସମ୍ଭବ ?	୧
୨.	ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଓ ନୂତନ ବଂଶଧର	୧୦
୩.	ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତା ଓ ସମ୍ବିଧାନର ସଫେଦ ଆକାରଣ ତଳେ	୧୮
୪.	ପୋଲିସ ହେପାଜତରେ ପୀଡ଼ନ, ବଳାହାର ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଲିପିବଦ୍ଧ ସତ୍ୟ ଓ ତଥ୍ୟ	୨୫
୫.	ଜାତୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନ	୩୨
୬.	ମାନବିକ ଅଧିକାର କେତେ ସତ୍ୟ ?	୩୯
୭.	କାହାର ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦେଶ ଏ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଛି ?	୪୫
୮.	ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକର ବିକଳ ପଛା କ'ଣ ?	୫୧
୯.	ନାରୀ କ'ଣ ସାଧାରଣ ଜନତାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ	୫୭
୧୦.	ସଂସ୍କୃତି ଓ ମାନସିକତା	୬୫
୧୧.	ମହିଳାମାନେ ଏକ ହୁଅ	୭୩
୧୨.	ସନ୍ତାପବାଦ	୮୦
୧୩.	ଯନ୍ତ୍ର କ'ଣ ମଣିଷର ପ୍ରଭୁ ?	୯୦
୧୪.	ପରିବେଶ ଓ ବିକାଶ	୯୮
୧୫.	ପୃଥିବୀ ମୃତ୍ୟୁପଥରେ	୧୦୭
୧୬.	ଦୁର୍ନୀତିର ଲମ୍ବା ହାତ	୧୧୫
୧୭.	କେବଳ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ କ'ଣ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ?	୧୨୫
୧୮.	ଭୋଗ ପ୍ରବଣତାର ଛଦ୍ମନାମ ଆଧୁନିକତା	୧୩୩
୧୯.	ଖାଉଟି ପୁରୁଷା ଆଇନ ସକ୍ରେ ଖାଉଟି ଉପରେ ମାଡ଼	୧୪୨
୨୦.	ଅକଳ ଓ ନିଷ୍ଠାର ଅଭାବ	୧୫୧
୨୧.	ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାଧୀନତା : ଏକ ବିତର୍କିତ ସ୍ଵପ୍ନ	୧୫୭
୨୨.	ଲେଖାର ଅନ୍ତରାଳେ: ଯାହା ଆଖିକୁ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ	୧୬୪
୨୩.	ନଗ୍ନ ଦେହର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ	୧୭୧
୨୪.	ପୁଖର ଅତ୍ୟାଚାର	୧୭୮

୨୫.	ଔପନିବେଶିକ ସାହେବମାନେ	୧୮୫
୨୬.	ବିଦେଶୀ ଭାରତୀୟ ଓ ଭାରତୀୟ ବିଦେଶୀ	୧୯୦
୨୭.	ସ୍ବାଭାବ ପଏଣ୍ଟ କେଉଁଠି ?	୨୦୦
୨୮.	ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରତି ବିଶ୍ବାସପାତକତା	୨୦୬
୨୯.	ଅପରାଧ, ରାଜନେତା, ପ୍ରଶାସନ ଓ ବିଚାରାଳୟ କଠିନ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ	୨୧୩
୩୦.	ଛକନାର ଦିଗତ	୨୨୨
୩୧.	ହିନ୍ଦୁ, ହିନ୍ଦୁତ୍ବ : ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଇତିହାସ	୨୩୨
୩୨.	ହିନ୍ଦୁ ମତାନ୍ତର ମୁକାବିଲା ମୁସଲିମ୍ ମତାନ୍ତର ବଳରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ	୨୪୧
୩୩.	ନୂତନ କଲମି ବଂଶଧର	୨୪୭
୩୪.	ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଭିନ୍ନ ରୂପ	୨୫୫
୩୫.	ଜନ୍ମଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁ	୨୬୦

ଆତ୍ମୀୟତାର ଅଧିକାରରେ...

ଅକାଳେ ସକାଳେ କୌଣସି ସକା ସମିତିରେ ତାଙ୍କ ସହ ଦେଖା ହୋଇଗଲେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ- ‘ପ୍ରଗତିବାଦୀ’ରେ ଆପଣଙ୍କ ରବିବାରୀୟ ଆଲୋଚନାର ଏକ ସଂକଳନ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?’ ସେ ନୀରବରେ ହସି ଦିଅନ୍ତି । ମାତ୍ର ଶେଷଥର ପାଇଁ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଭାବାନନ୍ଦଙ୍କ ବସାଘରେ ତାଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ ସମୟରେ ମୋର ସେଇ ପୁରୁଣା ଅନୁରୋଧର ଯେତେବେଳେ ପୁନରାବୃତ୍ତି କଲି- ସେ ଏଥର ସମ୍ମତିସୂଚକ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲେ- ‘ଆପଣ ଏହାର ସମ୍ପାଦନା ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବେ କି ? ଏହା ମୋର ସୌଭାଗ୍ୟ ହେବ ବୋଲି ମୁଁ କହିଥିଲି । ମାତ୍ର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ଏକଥାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅକାଳରେ ସେ ଚାଲିଗଲେ । ଅନେକ ରଚନା ତାଙ୍କର ପୁସ୍ତକର ଉପରଂଗ ନେଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାର ପରିକଳ୍ପନା ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଗଲା । ମାତ୍ର ଖୁବ୍ ଖୁସି ଜାଗିଲା ଯେତେବେଳେ ଜାଣିଲି ତାଙ୍କ ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ ତାଙ୍କ କଳ୍ପନାକୁ ବାସ୍ତବରୂପ ଦେବା ଲାଗି ଅଧିକ ଉତ୍ସାହ ଓ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଆଗେଇ ଆସିଲେ ଶ୍ରୀମତୀ ବଳ ଓ ତାଙ୍କର ସତାନମାନେ ।

ହଁ, ମୁଁ ଆମର ପ୍ରିୟ ‘ପ୍ରଗତିବାଦୀ’ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବଜ୍ରଙ୍କ କଥା ହିଁ କହୁଛି । ଆଜି ତାଙ୍କର କିଛି ଲେଖା ‘ପ୍ରଗତିବାଦୀ’ର ରବିବାର ପୃଷ୍ଠାର ବନ୍ଧନୀ ଭିତରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଏକ ବହିର କାୟାକଳେବର ଧରି ବୁହରର ପାଠକ ସମାଜ ପାଇଁ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରୁଛି । ଏହାଠାରୁ ବଳି ଆନନ୍ଦର କଥା ଆଉ କ’ଣ ହୋଇପାରେ । ଲେଖକ ନାହାନ୍ତି ସତ- ତାଙ୍କର ଲେଖା କିନ୍ତୁ ରହିଛି । ଆଉ ସେଇ ଲେଖା ଭିତରେ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ନୁହେଁ, ସଦା ସଂଜୀବିତ ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନବାବୁ ସତେ ଯେମିତି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଆଲୋଚନାର ଧାରାକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବାପାଇଁ, ସେ ଉଠାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସବୁକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଓ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାପାଇଁ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା ବଳୟ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି ନିଜ ସମାଜର ଘିଡି ଓ ସୁରକ୍ଷା ସଂପର୍କରେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବା ପାଇଁ, ପରିବେଶର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ, ସଂସ୍କୃତିର ଅବସ୍ଥା, ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର, ଇତର ପ୍ରବୃତ୍ତିର ପରିପ୍ରକାଶ ଏବଂ ତତ୍କାଳୀନ ‘ମୂଲ୍ୟବୋଧ’ ଭିତରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବା ଚିରନ୍ତନ ‘ମୂଲ୍ୟବୋଧ’ର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ । ସ୍ୱାର୍ଥ ସର୍ବସ୍ୱ ଇତର ପ୍ରାଣୀ ଭାବରେ ନୁହେଁ, ସାମାଜିକ ଜୀବନର ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ ଆପଣାର ଅଧିକାର ଓ ଅଜ୍ଞାକାରବଦ୍ଧତାର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବାପାଇଁ । ଆମ ପରିପାଶ୍ୱରେ ବିସ୍ତାରିତ ଛକନାର ଦିଗ-ଦିଗତକୁ ଉନ୍ମୋଚନ କରି ଏକ ବିଷମୁକ୍ତ ନିର୍ମଳ ଜୀବନ ଓ ସମାଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ

ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନବାବୁଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଲେଖା ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସତର୍କବାଣୀ । ଆତ୍ମ-ସମୀକ୍ଷା ତଥା ଆତ୍ମ-ସଚେତନତାର ଅନ୍ୟ କାହାଣୀ । କେବଳ ବହିପତା ବା ପୋଥିପତା ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ବିଦ୍ୟାରୁ ନୁହେଁ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଅନୁଭୂତି, ଅନୁଧ୍ୟାନ ଏବଂ ମୌଳିକ ଅନୁଚିନ୍ତନରୁ ହିଁ ଏସବୁ ଆପଣାନ୍ତାଏ ଛାଏଁ ବାହାରି ଆସିଛି । ଜଣେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ସମ୍ପାଦକ ଭାବରେ ନିଜ ସମ୍ପାଦିତ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ନିଜର ଅନୁଭବ ଏବଂ ଅଭାବବୋଧକୁ ଉଦ୍ଧାରି ଦେଇ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ ବାବୁ ହୁଏତ ସାମୟିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଭ କରିଥିବେ । ମାତ୍ର ଜଣେ ସଂବେଦନଶୀଳ ତଥା ସଚେତନ ପାଠକ ତାକୁ ପଢି ସାରିଲା ପରେ ଭୀଷଣ ଅସ୍ପଷ୍ଟି ଏବଂ ଅସହାୟତା ଭିତରେ ସବୁକି ହେଉଥିବ । ଅନ୍ତତଃ ଜଣେ ପାଠକ ଭାବରେ ଏହାହିଁ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବ । ଜଣେ ଲେଖକ ତାର ଲେଖା ମାଧ୍ୟମରେ ନିଷ୍ପ୍ରୟ, ନିଷ୍ପେକ ହୋଇ ବସି ରହିଥିବା ନାଗରିକକୁ (ଆମ ପାଠକକୁ) ମାନସିକ ସ୍ତରରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ (ଅବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ) କରାଇ ଦେବା କିଛି ସହଜ-ସାଧନାର କଥା ନୁହେଁ । ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନ ବାବୁ କିନ୍ତୁ ଏ ପ୍ରକାର ସାଧନାରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସେଇ ସଫଳ ସାଧନାର ସ୍ୱାକ୍ଷର, ସଂକଳିତ ପଞ୍ଜିରିଗିରି ପ୍ରବନ୍ଧରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି । ଏକଦା ସକ୍ରିୟ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ ସାଙ୍ଗକୁ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ସାମାଜିକ-ଭୂମିକା ଭିତରେ ସେ ଯେ ଆପଣାର ଲେଖନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇନଥିଲେ ଏବଂ ଜଣେ ଚିନ୍ତାନାୟକର ଚିନ୍ତା ଭିତରୁ ଖସିଯାଇ ନଥିଲେ ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅବା ପାରିବାରିକ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରକୁ ଅବା ତା’ରି ଭିତରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇପଡିନଥିଲେ, ତାହା ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନବାବୁଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ଲେଖକ ଭାବରେ ବିଷୟ-ପ୍ରବେଶ ଓ ପ୍ରକାଶରେ ପୁଣି କେତେ ବିବିଧତା । ସେକାଳ ଏକାକରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅକାଳ ଯାଏ- କେତେ କଥା, କେତେ ବ୍ୟଥା । ଶେଷରେ ପୁଣି ମହାକାଳର ଦାର୍ଶନିକ ଅନୁଚିନ୍ତା । ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁକୁ ନେଇ ‘ଜୀବନର ବିସ୍ତାରିତ ସାମଗ୍ରିକତା’ ।

‘କେବଳ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତିବା ଜୀବନ ନୁହେଁ’ ଯଦିଓ ମଣିଷ ନିଜ ଦୋଷରୁ ଏହି ବଞ୍ଚୁବାଟୀକୁ ବିପନ୍ନ କରିସାରିଲାଣି । ମଣିଷ ବଞ୍ଚିଲେ ଯାଇ ଜୀବନର ଶକ୍ତି ବଢିବ । ମୃତ୍ୟୁର ସତ୍ୟତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଜୀବନ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ, ଅଖଣ୍ଡ, ଅବିରାମ, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଓ ଅବିରତ ହେବ । ଜୀବନର ଅକ୍ଷୟତା ଆଘାତ ପାଇବ ନାହିଁ । ମୃତ୍ୟୁ ଯେତିକି ସତ୍ୟ, ଜୀବନ ତା’ଠାରୁ ଅଧିକ ସତ୍ୟ । x x x ମୋ ମତରେ ମୃତ୍ୟୁ ଜୀବନଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନୁହେଁ । ମୃତ୍ୟୁ ଜୀବନକୁ ଜୟ କରିପାରିବନି । ଜୀବନ କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଜୟ କରିପାରିବ । ମୃତ୍ୟୁ କାଳକୁ ଜୟ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଜୀବନ କିନ୍ତୁ କାଳ ସହିତ ତାଳଦେଇ ଠିଆ ହୋଇପାରେ । ଯେଉଁ ମଣିଷଟି ଜୀବନଟିକୁ ଯଥାର୍ଥ ରୂପରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରେ, ସେ ହିଁ କାଳଜୟୀ ହୋଇପାରେ ।

ଏହା କ’ଣ ଜଣେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ବା ସାମ୍ବାଦିକର ଭାଷା ? ନା-ଜୀବନ-ଦର୍ଶନରେ ଗଭୀର ସ୍ତରରେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକର ଆଶା ଅଭିପ୍ରାୟର ପରିଭାଷା ? ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନବାବୁ ଦର୍ଶନର ଅଧ୍ୟାପକ ନଥିଲେ । ନିଜ ଜୀବନ-ବିଦ୍ୟାକ୍ଷୟରେ ବିପୁଳ ଜୀବାନୁଭୂତି ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁ ପ୍ରତ୍ୟୟ ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଥିଲା, ତା’ର ନିଜ୍ଜଳ

ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ବାଦିଦେଇଗଲେ । ଜୀବନ-ଦର୍ଶନରେ ଏହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେ କେବଳ ଦର୍ଶନର ସ୍ତରରେ ଛାଡ଼ି ନ ଦେଇ ଆମର ନିତିଦିନିଆ ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଚିତ୍ର ଓ ଚରିତ୍ରସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରିବାର ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ ସେ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛନ୍ତି- “ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ତାର ଜୀବନକୁ କେତେବେଳେ ନିରେଖ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି କି ? ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ କେତେ ଭଲରେ ଅଛି, ସେ କଥା କେତେ ସମୟ ସେ ଭାବୁଛି ? ତା’ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଅସୁବିଧା ଓ ଦୁଃଖରେ କେତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ତାହା କେବେ କଳ୍ପନା କରୁଛି କି ? ଜଣେ ସରକାରୀ ଅଫିସର ପ୍ରତିଦିନ ଯେଉଁ କାମ କରୁଛି, ସେଥିରେ ସେ କେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ କାମ କଲା, କେତେ ଲୋକ ସେଥିରେ ଉପକୃତ ହେଲେ, ରାଜ୍ୟର କିମ୍ବା ଦେଶର କେତେ ଉପକାର ହେଲା, ତା’ର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରୁଛି କି ? xxx ସେହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଧାୟକ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ସଚ୍ଚୋଟ ତାଏରୀ ପ୍ରତିଦିନ ଲେଖିଲେ ଜାଣିପାରିବେ, ସେ କେତେ ଜନମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୋଧୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ନିଜକୁ ସତ୍ୟମାର୍ଗରେ ନେବାର ଏହା ଏକାନ୍ତ ନିଜସ୍ୱ ସାଧନା ହୋଇପାରନ୍ତା ।”

ମୋ ବିଚାରରେ ‘ଜନ୍ମ-ଜୀବନ-ମୃତ୍ୟୁ’ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧଟି କଲେଜ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ତରର ସାହିତ୍ୟ-ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକରେ ଆସନ ପାଇବା ଉଚିତ । ଜୀବନର ବିପୁଳ ସମ୍ଭାବନା ଓ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ନେଇ ଏକ ବୃହତ୍ତର ସମାଜରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ନୃତନ ପାତ୍ରିର ତରୁଣ ତରୁଣୀମାନଙ୍କ ଚେତନାକୁ ପାଠ୍ୟ-ପ୍ରସ୍ତୁତି ଅବକାଶରେ ମୂର୍ଦ୍ଧରକ ପାଇଁ ହେଉ ପଛକେ ଏହା ସଜାଗ ସଂଜାବିତ କରିପାରନ୍ତା । ନିଜର ସାମାଜିକ ଭିତ୍ତି ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ସଂପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଖୋରାକ ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତା । ‘ପ୍ରତି ମଣିଷ, ପ୍ରତି ସତ୍ୟତା, ପ୍ରତି ଜାତି, ପ୍ରତି ଦେଶ ଓ ପ୍ରତି ସଂସ୍କୃତି ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ବଂଶାନୁଜନିକ ବିନାଶ । ଏହା ସ୍ୱୀକାର ନକରିବାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଆମେ ନିଜର ଛିତିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା । ଆମର ଛିତି ଏକ ଭିତ୍ତିକୁ ନେଇ ଗଢ଼ା । ଭିତ୍ତିକୁ ଛାଡ଼ି ଜୀବନ ଅସମ୍ଭବ । ଏହି ଭିତ୍ତିର ଏକ ମୂଳ କେଉଁଠି ଅଛି । ଖୋଜିଲେ ଜାଣିହେବ ଆମର ମଞ୍ଜ ଅଛି, ଚେର ଅଛି ।’ କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏହି ମୂଳକୁ ଭୁଲିଯିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତିରେ ପଡ଼ି ନିଜର ଜୀବନକୁ, ସମାଜର ଛିତିକୁ ବିପନ୍ନ କରି ଚାଲିଛୁ । ତେଣୁ ଆପଣାର ଚେରକୁ ଖୋଜିବାର ପ୍ରୟାସରେ ମୂଳ ଓ ମଞ୍ଜକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଏକ ସୁସ୍ଥ, ସମର୍ଥ ସମାଜ ଗଢିତୋଳିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଜକୁ ସାମିଲ କରିଛନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୁମ୍ନ ବଳ । ନିର୍ବାହ କରିଛନ୍ତି ଏକ ସୃଜନଶୀଳ ଭୂମିକା । ତାଙ୍କ ଚେତନାର ଭୂମିରୁ ଯେଉଁ ଫସଲ ସବୁ ଆମଦାନୀ ହୋଇଛି ସେଥିରେ ରହିଛି ଆମର ଅନେକ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟା-ଶୋଷିତ ଶିଶୁ ଓ ନାରୀଙ୍କ ଅଧିକାରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସ୍ୱାଧିକାରର ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବାର ପରିଣତିରେ ସନ୍ତାପସାଦର ଜନ୍ମନଥା, ପରିବେଶର ପ୍ରଦୂଷଣରୁ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡିତ ପୃଥିବୀର ବ୍ୟଥା, ଆମର ଭାଷା, ସଂସ୍କୃତି, ଧର୍ମ ଓ ଧର୍ମାନ୍ଧତା, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର କଥା, ପୁଣି ଆମର ଶାସନ, ସମ୍ବିଧାନ, ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥନୀତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା-ଅବ୍ୟବସ୍ଥାର ବହୁ ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ତଥ୍ୟଭିତ୍ତିକ ଆଲୋଚନା । କେବଳ ସେକାଳ ଓ ଏକାଳ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଏ ଫସଲ ସବୁକୁ ସବୁଜାଳ ପାଇଁ ସାଇତି ରଖିହେବ । ବ୍ୟବହାର କରିହେବ । ଅନେକ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ସଂକଟର ପ୍ରତିଫଳନ

ଏଥିରେ ଥିଲେ ହେଁ, ସମାଧାନର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ସର୍ବକାଳୀନ ସମ୍ପଦ ଭାବରେ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇରହିବ ।

କ୍ଷମା ମାଗିନେଉଛି, ପାଠକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆତ୍ମୀୟତାର ଅଧିକାରରେ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ପୁସ୍ତକର ଭୂମି ଭିତରକୁ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଗଲି ବୋଲି । ପ୍ରବେଶର ସମ୍ବେଦ ଅନୁମତି ଅବଶ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ଶ୍ରୀମତୀ ବଳ । ମାତ୍ର ଏଥିରେ କୌଣସି ଭୂମିକା ଯୋଡ଼ିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ମୋର ନାହିଁ । ଏହାର ଯଥାର୍ଥତା ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁନାହିଁ ।

ଅକାଳରେ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରକୁ ଆମଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇଯାଇଛନ୍ତି । ଶରୀର-ସଭାରେ ସେ ହୁଏତ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସଦା ସ୍ମରଣରେ ରହିଛନ୍ତି ଓ ରହିଥିବେ ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ରଚନାପାଇଁ । ‘ମହାକାଳ’ ତାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବା ଲାଗି ନିଜର ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ହରେଇ ବସିବ । ମୁଁ ତେଣୁ ଏଇ ମହାନ ଜୀବନର ଜୟଗାନ କରି ମୋର ଭୂମିକା ସାଂଗ କରୁଛି ।

-ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନ

ଏକଲା ତଲୋରେ.....

ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି ବା ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ରାଜନୀତିରେ ମୁଁ କେଉଁଠି ଅଛି ? ପଚାରିବା ସ୍ବାଭାବିକ କଥା । ସେଥିପାଇଁ ମୋ କଥା ଟିକେ ଦୁମ୍ଭକରେ ସୂଚାଇଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ୁଛି ।

ମୁଁ ଆଉ କୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଦଳରେ ନାହିଁ । ଜନତା ଦଳରୁ ମୁଁ ଏହି ବର୍ଷ ପେଟୁଆରୀ ପହିଲାରୁ ଓହରି ଯାଇଛି । ମୁଁ ଏ କଥାକୁ ରାଜନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ପ୍ରଚାର କରିନାହିଁ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ । ତେଣୁ କାହାରି ଉପରେ ଦୋଷ ଭାଳି ସମ୍ଭାବପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ବିରୁଦ୍ଧି ଇତ୍ୟାଦି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିନାହିଁ ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜୀବନରୁ ଓହରି ଯାଇନାହିଁ । ମୋର ଆଦର୍ଶଗତ ରାଜନୈତିକ ମତ ରହିଛି । ସେହି ମତର ପ୍ରତିପାଦନ ପାଇଁ ମୁଁ କାମ କରୁଛି ଏବଂ କରିବି ମଧ୍ୟ । ମୁଁ ସକ୍ରିୟ ସାଧାରଣ ଜୀବନଯାପନ କରିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଜଣେ ସ୍ବାଧୀନ ସାମ୍ବାଦିକଭାବରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନର ଯତ୍ନକ୍ଷିତ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପାଇଁ କାମ କରି ଚାଲିବି ।

ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଦୁର୍ବଳ ପକ୍ଷରେ ରହିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରେ । ସେଥିପାଇଁ ମୋର ଆତ୍ମନିରାଶ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ ଭିତରେ କ୍ଷମତାର ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ବରଦାସ୍ତ କରିନାହିଁ । କରିବି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଜନୀତିରେ ମାର୍କସବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ମୁଁ ଚାହୁଁଛି । ଏ ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତା ହୁଏତ ଆଜି ଅସମ୍ଭବ କିମ୍ବା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ମନେ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାହାହିଁ ଭାରତୀୟ ଜନଜୀବନର ଅଭିଳାଷ ହେବ । ତାହା ନହେଲେ ନିଜକୁ କମ୍ୟୁନିଜିମ୍‌କୁ ଲୋକେ ଆଶ୍ରୟ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ଏହା ଯେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଦୂର ଭବିଷ୍ୟତର କଥା ମୁଁ ଏହା ଭାବୁନାହିଁ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମାର୍କସବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଯେଉଁମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜବାଦ ନାମରେ ଯେଉଁମାନେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶୋଷଣକୁ ଅପ୍ରତିହତ ଅବସ୍ଥାରେ ବଞ୍ଚାଇରଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ସେମାନେ ଅବଶେଷରେ ଏକଦଳୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏତାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଆଦର୍ଶହୀନ ବହୁଦଳୀୟ ତଥାକଥିତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଶୋଷଣଯୁକ୍ତ ସମାଜଠାରୁ ଏକଦଳୀୟ ଶୋଷଣହୀନ ରାଷ୍ଟ୍ର ବହୁଗୁଣରେ ଭଲ ବୋଲି ମୋର ମତ ।

ଅସଂଗଠିତ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଲୋକେ ଦିନେ ସଂଗଠିତ ହେବେ ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ସ୍ବାକାଂକ୍ଷ୍ୟ । ଅଭିଜାତମାନଙ୍କର ଶାସନ ନିଜ ଭାରୀରେ ଦିନେ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ ଏହା ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁଛି । ତେଣୁ

ସେହି ଶୋଷଣମୁକ୍ତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜ ଗଠନ ପାଇଁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିରେ କାମ କରିଯିବା ମୋର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ଗତିଶୀଳ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବି ।

ଆସନ୍ତା ବିଧାନସଭା ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ବିରୋଧୀ ଦଳମାନଙ୍କର ଅଭିଳାଷ, ନେତାମାନଙ୍କର ସ୍ଵାର୍ଥପର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରିକ ଭୂମିକା ସୁଖକର ହେଉନାହିଁ । ଏମାନେ ନିଜ ପାଇଁ ଲଢ଼ୁଛନ୍ତି । ସୁବିଧା ହେଲେ ନିଜପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସାଲିସ କରିନେବେ । ତେଣୁ ଯେତେ ଦୂର୍ବଳ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମାର୍ଜସବାଦ ମାନଙ୍କୁ ନୈତିକ ସମର୍ଥନ ଦେବା ଛଡ଼ା ମୁଁ ବିଶେଷ କିଛି ଆଶା ଦେଖୁନାହିଁ ।

ଏକମୁଖୀ କର

(୦୧୯.୪.୮୦ରିଖ)

ସେକାଳ ଏକାଳ ଅକାଳ

ଭିତ୍ତି ବିନା ଛିତି କି ସମ୍ଭବ ?

ପ୍ରତି ମଣିଷ, ପ୍ରତି ସଭ୍ୟତା, ପ୍ରତି ଜାତି (Nation), ପ୍ରତି ଦେଶ ଓ ପ୍ରତି ସଂସ୍କୃତି ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ (Genealogical), ବିକାଶ । ଏହା ସ୍ୱୀକାର ନକରିବାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଆମେ ନିଜର ଛିତିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା । ଆମର ଛିତି ଏକ ଭିତ୍ତିକୁ ନେଇ ଗଢ଼ା । ଭିତ୍ତିକୁ ଛାଡ଼ି ଜୀବନ ଅସମ୍ଭବ । ଏହି ଭିତ୍ତିର ଏକ ମୂଳ କେଉଁଠି ଅଛି । ଖୋଜିଲେ ଜାଣିହେବ ଆମର ମଞ୍ଜ ଅଛି; ତେର ଅଛି । ଏବେ ଆମେ ମୂଳକୁ ଭୁଲିଯିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଅତି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଛି । ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତି ଯେତେ ମାତ୍ରାରେ ବଢୁଛି, ଆମେ ନିଜର ତେର, ମୂଳ ଓ ମଞ୍ଜକୁ ଭୁଲିବାରେ ଲାଗିଛୁ । କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ ଭୁଲିବା ସହିତ ଅଜାଣତରେ କିମ୍ବା ଜାଣତରେ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ କଥା । ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ଅର୍ଥ ନିଜର ବାପା- ମା'କୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା । ପୃଥିବୀ ଯେପରି ଏକ ଶାଶ୍ୱତ ସୃଷ୍ଟି, ମଣିଷ ସେହିପରି ଶାଶ୍ୱତ । ଏହି ଭୁଲିଯିବାଟା ଏକ ଅପ୍ରାକୃତିକ ଓ ଜାରଜ କ୍ରମ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏବେ ଆମେ ଅଛେ ।

ମାତୃଭାଷା ପଢ଼ିବା ଓ ଲେଖିବା କଷ୍ଟ

ପ୍ରଥମ ଓ ପ୍ରଧାନ କଥାଟି ହେଲା- ଆମର ଭାଷା ମାତୃଭାଷା । ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ରହୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ କଥା ଭିନ୍ନ । ମାତୃଭାଷା ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ରହି ଓଡ଼ିଆରେ ପଢ଼ିଲେଖୁ ନଜାଣିବାର କାରଣ କ'ଣ ? ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରୁଥିବା ସ୍କୁଲ ସବୁରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ଓଡ଼ିଶାର ବାପା- ମା', ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ପ୍ରଶାସକ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଓଡ଼ିଆ ନ ପଢ଼ିବା, ନ ଲେଖିବା ଓ ନ କହିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସହ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି କିପରି ? କେବଳ ସହ୍ୟ କରୁନାହାନ୍ତି, ଏହା ସହିତ ସାଲିସ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ଭାଷା ନ ଜାଣି ଓଡ଼ିଆ ଓଷା

କେତେବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଦିନେ ସଂଧ୍ୟାରେ ମୁଁ ବସିଥିଲି ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ଶୀର୍ଷକୁ ଯାଇଥିବା ସାହିତ୍ୟିକ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କ ଘରେ । ସେଦିନ ରବିବାର, ଖୁବୁରୁକୁଣୀ ଓଷା । ଖୁବୁରୁକୁଣୀ ବା ଭାଲୁକୁଣୀ ଓଷା ଅବିବାହିତା ଝିଅମାନେ କରନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଗାଁ ଝିଅମାନେ ଏ ଓଷାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ରାଜଧାନୀରେ ଏତେବଡ଼ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କ ଘରେ ଓଷା ହେଉଥାଏ । ତାଙ୍କର ଝିଅ ଓ

ପୁଅମାନଙ୍କର ଝିଅମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ତାଙ୍କ ନାତୁଣୀମାନେ ନିଜେ ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ କିଏ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ମା'ମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଚରୁଣୀ । ଛୋଟ ୬ ଇଞ୍ଚ କି ୮ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବର ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ମୂର୍ତ୍ତି । ବାରଣ୍ଡାରେ ଏକ ଝୁଲ ଉପରେ ରଖାଯାଇ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଯେଉଁମାନେ ଓଷା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସବୁ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ସ୍ଥୁଲର ଛାତ୍ରୀ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼ି ଜାଣନ୍ତିନି । ସେମାନଙ୍କର ମା'ମାନେ ତଅପୋଇ ଗୀତବହିରୁ ପଢୁଥାନ୍ତି ଓ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ପାଳି ଧରିବାକୁ କହୁଥାନ୍ତି । ଝିଅମାନେ କିଛି ବୁଝୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପାଳି ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ପାରୁନଥାନ୍ତି । ସା'ନ୍ତ ମା' ଆସି ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ ଝିଅ ଓ ବୋହୂଙ୍କୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି: “ତମେମାନେ ଟିକେ ଗୀତ ପଢ଼ିଦେଇ କାମ ସାର । ଇଂଲିଶ ପଢୁଆ ଝିଅ ଖୁଦୁରୁକୁଣୀ ଓଷା କରିବେ !” ନାତୁଣୀମାନେ କୁକୁକୁ କରି ଅନାଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ବିରକ୍ତିକର ବ୍ୟାପାର କିପରି କେତେବେଳେ ସରିବ, ସେଥିପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । ଶେଷରେ ଭୋଗ ଖାଇବା ହିଁ ଶେଷ କଥା । ଏକଥା ଏକ ନମୁନା ମାତ୍ର ।

ମାତୃଭାଷା ଓ ଓଷା

ମୋ ଝିଅ-କୁଇଁ ଏବଂ ମଝିଆ ପୁଅ ବୋହୂ ବମ୍ବେର ସ୍ଥାୟୀ ବାସିନ୍ଦା । ମୋ କୁଇଁ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଆକର୍ଷକ ଏବଂ ବମ୍ବେର ହାଇପାଇ ସୋସାଇଟିରେ ଚଳେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କାହିଁକି କେଜାଣି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ ତାଙ୍କର ପୁଅ ଓ ଝିଅ ସେମାନଙ୍କୁ ବାପା ଓ ମା' ଡାକିବେ । ମୋ ପୁଅ-ବୋହୂ (ଯଦିଓ ମୋ ବୋହୂର ମାତୃଭାଷା ଗୁଜରାଟି) ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ପୁଅ-ଝିଅ ସମ୍ପର୍କରେ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଖୁସିହେଲି । କିନ୍ତୁ ମୋ ମନରେ ଖେଦ ରହିଲା ଯେ, ମୋ ନାତି-ନାତୁଣୀମାନେ ଓଡ଼ିଆ ସିନା କହି ଜାଣିଲେଣି, କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ତ ପଢ଼ିବେ ନାହିଁ କି ଲେଖିବେ ନାହିଁ । ଗତ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ମୋ ଝିଅ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଥିଲା । ତା' ମନକୁ ଓଡ଼ିଆ ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଖାତା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜିଣି କରି ନେଲା ତା' ପୁଅ-ଝିଅଙ୍କୁ ଘରେ ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼େଇବ ବୋଲି । ମୁଁ ତାକୁ କହିଲି ଯେ, ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷା ଶେଷ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼େଇ ଦେଉ ଓ ଲେଖା ମଧ୍ୟ କରାଇ । କିନ୍ତୁ ବମ୍ବେରେ ରହି ଏହି ଆଶା କେତେ ସଫଳ ହେବ, ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବମ୍ବେରେ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିବା ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ମରାଠୀ ଭାଷାର ଶିକ୍ଷା ତୃତୀୟ କିମ୍ବା ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ +୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଭାରତର ଯେଉଁ ପ୍ରାନ୍ତଭୂମିଏ ବମ୍ବେରେ ଅର୍ଥାତ୍ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ ରହିବେ, ସେମାନେ ମାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମରାଠୀ ନିଶ୍ଚୟ ପଢ଼ିବେ, ଲେଖିବେ ଓ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବେ । ଏଠାରେ ମୁଁ ଶୁଣୁଛି, ଓଡ଼ିଆ ମା-ବାପାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ଅଲଟରନେଟିଭ୍ ଇଂରାଜୀ ପଢ଼ି ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼ିବାକୁ ପୂରାପୂରି ଏଡ଼ାଇ ଦେଇପାରିବେ । ଆମ ରାଜ୍ୟର ଶିକ୍ଷା ପଣ୍ଡିତ, ପ୍ରଶାସକ ଓ ନେତାମାନେ ନିଜର ମାତୃଭାଷାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ କ'ଣ କିଛି କରିପାରିବେନି ? ପୂର୍ବ କଂଗ୍ରେସ(ଇ) ସରକାରରେ ଓଡ଼ିଆରେ ସରକାରୀ ଫାଇଲପତ୍ର କାମ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

ଜଗା-ବଳିଆର ନାମ ନେଇ ଭୋଟ ନେଉଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଦସ୍ତଖତରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ଯେମିତି ସେ ଏବେ ପ୍ରୌଢ଼ ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ନୂଆ ଓଡ଼ିଆ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଲେଖୁ ଶିଖୁଛନ୍ତି । ସେ ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆରେ ଭାଷଣ ଦିଅନ୍ତି, ତାଙ୍କର ସ୍ଵର ଓ ଉଚ୍ଚାରଣରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, ସେ ଓଡ଼ିଆ ନୂଆ ଶିଖୁଛନ୍ତି କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ନୁହେଁ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନେଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରସାରଣ ଓ ବ୍ୟବହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସ୍ତରରେ ଲୁପ୍ତପ୍ରାୟ ହୋଇଗଲାଣି । ଶେଷରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସ୍ଥାପନ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲାଣି । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସ୍ଥାପନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଶେଷରେ ପ୍ରଶାସନିକ ଗଣ୍ଠି ଭିତରେ ଛଟପଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ଯେଉଁମାନେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷମତାର ସମୟ ସରିଆସୁଛି ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଦୁରବସ୍ଥା

ଭାଷା ପ୍ରତି ଆତ୍ମିକ ସ୍ନେହ ନାହିଁ ବୋଲି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଅତି ଦୁଃଖଦାୟକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରହିଛି । ଯେକୌଣସି ଲେଖକ କିମ୍ବା ପ୍ରଶାସକଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେ କହିବେ ଯେ, ତାଙ୍କର ଲିଖିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକ (ସାହିତ୍ୟ) ବିକ୍ରି ହୁଏନାହିଁ । ହଜାରେ କପି ଛାପା ହେଲେ ତାହା ଶେଷ ହେବାକୁ ତିନି ବର୍ଷରୁ ଦଶବର୍ଷ ଲାଗିଯାଏ । କାହିଁକି ? ଓଡ଼ିଆମାନେ ନିଜ ମାତୃଭାଷାରେ ଲିଖିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ବହି ପଢ଼ନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ନ ପଢ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ କିଣନ୍ତି ନାହିଁ । ନ ପଢ଼ିଲେ ବି କିଣିବା ଉଚିତ କାହିଁକି ନା ଘରେ ଆଲମାରୀରେ ବହିଗୁଡ଼ିଏ ରହିଲେ ତାହା ଶିକ୍ଷା ଓ ରୁଚିବୋଧର ପରିଚୟ ଦିଏ । ମୂରବା ନ ପଢ଼ିଲେ ବି ଘରଣୀ ପଢ଼ନ୍ତେ । ପିଲା ବଡ଼ ହେଲେ ପଢ଼ନ୍ତେ । ପଢ଼ିଲା ଘର ଯାହାଙ୍କର ବହି କିଣିବାକୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ, ସେମାନେ ବହି ନେଇ ପଢ଼ିସାରି ଫେରାଇ ଦିଅନ୍ତେ । ୧୯୩୦ ମସିହାରେ ମୋ ବୋଉ ବାହା ହୋଇ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲାବେଳେ ତା' ସାଙ୍ଗରେ କେତେଖଣ୍ଡ ବହି ଆସିଥିଲା । ଗୋଟାଏ ଲୁହା ଟ୍ରଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ କିସମର ଜିନିଷ ସହିତ ସେ ବହିଖୁ ୧୦/୧୨ ଖଣ୍ଡ ଥିଲା । ବେଶି ଥିଲା ପୁରାଣ ଓ ଭାଗବତ । କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆସି ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବହି ନେଇ ପଢୁଥିଲେ ଆମ ସାମନା ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡାରେ । ଲୋକେ ବସି ଶୁଣୁଥିଲେ । ଅନେକ ମହିଳା ମଧ୍ୟ । ମୋ ସାନଦାଦା ବାହାହୋଇ ଆସିଲା ପରେ ସାନଶୁଢ଼ାଙ୍କ ଟ୍ରଙ୍କରେ ଆସିଥିଲା ପ୍ରାୟ ୩୦ ଖଣ୍ଡ ବହି । ପ୍ରାୟ ସବୁ ଉପନ୍ୟାସ । ମୁଁ ସେତେବେଳକୁ ପଞ୍ଚମ-ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ିଲି । ନଭେଲ ପଢ଼ିବା ସେତେବେଳେ ଅପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଧର୍ମବ୍ୟ ଅପରାଧ ପରି ଥିଲା । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ମୋ ଖଞ୍ଜରେ ସେ ବହିଗୁଡ଼ିକରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆମ ଗାଁ ଘରର ଉପର ମହଲାର ଗୋଟାଏ କଣଘର କିମ୍ବା ଛାତ ଉପରେ ଲୁଚି ପଢୁଥିଲି । ପୁଣି ରୁପ କରି ଆଣି ରଖିଦେଉଥିଲି । ମୋର ମନେପଡୁଛି ପ୍ରତିହିଂସା, ସୁରେଶା, କନ୍ୟାଦାନ ଓ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉପନ୍ୟାସ ପଢ଼ି ଉପଭୋଗ କରିଥିଲି । ଶେଷକୁ ବହିରେ ଲେଖକମାନେ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟଜନଙ୍କ ନାମରେ ବହିଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ପୃଷ୍ଠାରେ ଛାପା

ରହୁଥିଲା ଉପହାର ଦେବା ପାଇଁ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ସହିତ କିଛି ଲେଖା । ଏଠାରେ ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ, ଏହି ସ୍ମୃତିଚାରଣର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା- ଆମର ସଂସ୍କୃତିରେ ଥିଲା ପଢ଼ିବାର ଲିପିଯା । ମୋ ବୋଉ ଏବଂ ଖୁଡ଼ା- ଏମାନେ ଖୁବ୍ ହେଲେ ସ୍କୁଲରେ ଓ ଘରେ ମାଷ୍ଟ୍ର ତକାଇ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ବାପା-ମା’ ଖୁବ୍ ଯେ ସ୍କୁଲ-କଲେଜ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଥିଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସଂସ୍କୃତି, ଚଳନି, ପରମ୍ପରା ଥିଲା ବହି କିଣିବାର ଓ ଉପହାର ଦେବାର । ମୋ ସାନପିଉସା ଯିଏ କି ମଧ୍ୟଇଂରାଜୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିଥିଲେ, ସେ ବିବାହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିଦିନ ଉପନ୍ୟାସ ଓ କବିତା ବହି ପଢୁଥିବାର ମୁଁ ପିଲାବେଳେ ଦେଖୁଥିଲି । ବୋଉ ଓଡ଼ିଆ ଛଡ଼ା ବଙ୍ଗଳା ବିଶେଷକରି ବୈଷବ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିବାର ମୁଁ ଦେଖୁଥିଲି ଘରର ସମସ୍ତ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ । ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ସହ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରସାର ଅର୍ଥାତ୍ ପଢ଼ିବା ଅଭ୍ୟାସ ଆନୁପାତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବଢ଼ିଛି କି ? କାହିଁ ମୁଁ ତ ଏବେ ଦେଖୁନାହିଁ ଝିଅକୁ ବାହାକରି ବିଦା କଲାବେଳେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଯୌତୁକ ସହିତ ଓଡ଼ିଆ ବହି କେତେଖଣ୍ଡ ଦେବାର ।

ବୌଦ୍ଧିକ ମଣିଷ ଏବେ ବେପାରିଆ ପାଲଟିଛି

ଯୁବ ଲେଖକ ସମ୍ମେଳନର ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନରୁ ମୁଁ କେତେବର୍ଷ ସେହି ସଙ୍ଗଠନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲି । ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ମୁଁ ସେଥିରୁ ଦୂରେଇଲି । କିନ୍ତୁ ମନେଅଛି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସ୍ତାବ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ଉପଲକ୍ଷେ ବହି ଉପହାର ଦେବାର ପରମ୍ପରା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଟାଣ ହୁଅନ୍ତା । ଏହା ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ କହୁନାହିଁ ଯେ, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଭାରତୀୟ ଏବଂ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟ ଠାରୁ ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପଛରେ ପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତର, ଶିକ୍ଷିତ, ରୁଚିମନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ପରିବାରରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ । ଆଲମାରୀ, କାନ୍ଥ ଆଲମାରୀ କିମ୍ବା ଥାକରେ ଓଡ଼ିଆ ଘରେ ବହି ସଜ୍ଜା ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ । କାରଣ ପଢ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ; ସମୟ ନାହିଁ । ବହି କିଣିବାର ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଯୋଜନା ନାହିଁ । ଏବେ ସବୁ ଦେଖିବାର ଶୁଣିବାର ବେଳ ଆସିଯାଇଛି । ଟେଲିଭିଜନ, ଭି.ସି.ଆର., ଭି.ଡି.ଡି. କ୍ୟାସେଟ୍, ମ୍ୟୁଜିକ୍ ସିଷ୍ଟମ୍ ଆଉ ରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗେଲା ହାଲକା ପତ୍ରିକା ବହି ପଢ଼ିବାର ଆଗ୍ରହକୁ ନିର୍ବାସିତ କରିଛି । ବୌଦ୍ଧିକ ମଣିଷ ଏବେ ବେପାରିଆ ଧରିଯାଇଛି । ବେପାରିଆ ପ୍ରବୃତ୍ତି ମଣିଷକୁ ବେପାରିଆ କରିସାରିଛି ।

ଜାତି ଓ ଭାଷାର ଜନକମାନେ

ଗତ ଶତାବ୍ଦୀରେ ବଙ୍ଗାଳୀ କିରାଣୀ ଓ ପ୍ରଶାସକମାନେ “ଓଡ଼ିଆ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାଷା ନଏ” ଉକ୍ତିକୁ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରତିପାଦନ କରିବାକୁ ସବୁମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ପାଦରେ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି, ରାଧାନାଥ ରାୟ, ଗୌରୀଶଙ୍କର ରାୟ, ମଧୁସୂଦନ ରାଓ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଅନେକ ବାଧକ ସତ୍ତ୍ୱେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ମୌଳିକ ଭାଷା

ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର, ନନ୍ଦକିଶୋର ବଳ, ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ମହାରଣା, ଶଶୀଭୂଷଣ ରାୟ (ରାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କ ପୁତ୍ର) ପ୍ରମୁଖ ଅନେକ ସାହିତ୍ୟିକ ଏବଂ ପ୍ୟାରୀମୋହନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ଲାଲା ଜଗମୋହନ, ପ୍ୟାରୀଶଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରମୁଖ ଅନ୍ୟମାନେ ନାଟକ ଓ ଇତିହାସ ବହି ଲେଖି ସେମାନଙ୍କର ପାତକିନ୍ଦୁ ଛାଡ଼ିଗଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ପ୍ରଥମେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆକୁ ସେମାନଙ୍କର ‘ଓଡ଼ିଆ’ ପରିଚିତି ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ରକ୍ଷା କରିବା ଦିଗରେ ସ୍ଥାୟୀ ମୂଳଦୁଆ ପକାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଚଳିତ ଶତାବ୍ଦୀରେ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ଧୂଳିବାହୀ ଭାବରେ କଂଗ୍ରେସର ମୂଳପିଣ୍ଡ ସ୍ଥାପନା କରିବା ଦାୟିତ୍ବ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ନେବା ପରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳ ଆନ୍ଦୋଳନ ଅନେକ ମାତ୍ରାରେ ଧ୍ବଜେଇଲା । କିନ୍ତୁ ଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷପାଦ ଓ ଚଳିତ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ପାଦରେ ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତୀୟତାବାଦର ଭିନ୍ନତା ସେତେବେଳେ ପାଇଁ ଉଗ୍ରଧାରାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ରାଜନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକମାନେ ଚତୁର ଏବଂ ସଚେତନ ଥିବାରୁ ୧୯୩୬ରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶର ମାନ୍ୟତା ମିଳିଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକମାନଙ୍କର ଏ ଦେଶରୁ ଅପସାରଣର ଲେଖ ମାତ୍ର ସମ୍ଭାବନା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଆକାଂକ୍ଷା ୧୯୩୬ରେ ପୂରାପୂରି ପୂରଣ ହୋଇ ନ ପାରିବାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା- ଉପରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦେହାବସାନ ଘଟି ସାରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ଓଡ଼ିଆ ଜାତୀୟତାବାଦ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଆଉ କେତେଜଣଙ୍କର ସକ୍ରିୟ ଏବଂ ଅମୂଲ୍ୟ ଅବଦାନ ଥିଲା । ସେମାନେ ହେଲେ ‘ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ’, ‘ମୁକୁର’, ‘ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା’, ‘ସମ୍ବଲପୁର ହିତୈଷିଣୀ’, ‘ଭଞ୍ଜ ପ୍ରଦୀପ’ ପ୍ରଭୃତି ପତ୍ରିକାର ଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ପାଦକମାନେ । ବିଶ୍ୱନାଥ କର, ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ ପ୍ରଭୃତି ସେତେବେଳର କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଛାପାଖାନା ସ୍ଥାପନ କରି ଏ ଦିଗରେ ନେତୃତ୍ବ ନ ନେଇଥିଲେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତୀୟତାବାଦର ତୀକ୍ଷଣତା ମଜିନ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ମନେ ପକେଇବାକୁ ହେବ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ଜାତୀୟତାବାଦର ଜନକ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତିଙ୍କୁ । ଅଳ୍ପ କେଇବର୍ଷର ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ମହାମାନବ ବହୁ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ କରିଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶା ଦେଶ ଓ ଜାତି ପାଇଁ । ବାଲେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରେସ୍ ସ୍ଥାପନ ଓ ‘ସମ୍ବାଦବାହିକା’ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହିଁ ଅନ୍ୟ ସବୁ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଅଭିପ୍ସାର ମୂଳ ଉଷ ।

ଆଜିର ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ଏକ ନାସ୍ତିବାଚକ କସରତ

୧୯୩୬ ମସିହା ପରେ ଯଦି ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶାଇବା ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଚାଲୁ ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ହୁଏତ ୧୯୪୭-୪୮ ବେଳକୁ କିମ୍ବା ତାହା ପୂର୍ବରୁ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ (ସେତେବେଳର ମାତ୍ରାସ୍), ବଙ୍ଗ (ଆଜିର ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ), ବିହାର ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଥାନ୍ତା । ସ୍ବାଧୀନତା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ମୃତ ରହିଲା, ଯାହାଦ୍ୱାରା

୧୯୫୬ ମସିହାରେ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ଅଙ୍ଗଭେଦନ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଦେଶିକ ଅଧିକାରୀମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଦେଶିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଉଠିଲେ । ଏବେ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ଏହି ସଙ୍ଗଠନର ସଭାପତିଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱ ଛାୟାତଳେ ଓ ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ହାତବ୍ୟାଗ୍ର ଭିତରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରୁଛି । ଏହି ସଙ୍ଗଠନର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ରୂପରେଖ ନାହିଁ; ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଭାଷୀ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ମାତୃଭାଷାଭାଷୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସାହୁକାରୀ, ସାହସ ଏବଂ ସହାନୁଭୂତିର ଆଧାର ହୋଇପାରନ୍ତା । କେବଳ ସଭା-ସମ୍ମିଳନୀ କରି ବହୁତା ମାରିବା ଓ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାସ କରିବା (ଯାହାକି ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ପାଦକପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନ ପାଇନାହିଁ) ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ପରି ଭାଷା ଓ ଦେଶପ୍ରେମୀ ସଙ୍ଗଠନ ପାଇଁ ଏକ ନାସ୍ତିବାଚକ କସରତ ବୋଲି ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତ । ଏହାର ସମ୍ପାଦକ ବନ୍ଧୁ ବସନ୍ତ କୁମାର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଏହି ସଙ୍ଗଠନକୁ ଏକ ‘ହାତବ୍ୟାଗ୍ର’ ସଙ୍ଗଠନ (Briefcase Organisation)ରେ ରୁଖି ନ କରି ଖୋଲାମାଞ୍ଚରେ ପରିଣତ କରନ୍ତୁ । ସାହସିକତାର ସହିତ ସକ୍ରିୟ ଏବଂ ସଚେତ (Active and Militant) ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପରିଣତ କରନ୍ତୁ । ୧୯୦୩ ମସିହାର ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ଭାବୋଦ୍ଧାସ ଏବଂ ଉଦ୍‌ବେଳନ ପ୍ରେରିଆସିଲେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳର ଓଡ଼ିଆଭାଷୀଙ୍କ ପରିଚିତି (Identity)ର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ହେବା ସମ୍ଭବ ହେବ ।

ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟିକ, ସମାଲୋଚକ ଏବଂ ଆଲୋଚକଙ୍କ ଭୂମିକା

ପୃଥିବୀରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସେହି ରୀତିରେ ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟିକଙ୍କ ମନରେ ଓ ସୃଷ୍ଟିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସାହିତ୍ୟିକର ସୃଜନୀ ଶକ୍ତିରେ ନୂତନ ଆଜିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ଚିନ୍ତାର ବର୍ଣ୍ଣାଦ୍ୟତାକୁ ସ୍ୱୀକାର ଓ ସ୍ୱାଗତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ନୂତନ ଆଜିକ ଓ ଅଭିରୁଚି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତାହା ସାମ୍ପ୍ରତିକ ବିଶ୍ୱର ପ୍ରଭାବର ଫଳ । ବିଶ୍ୱର ସ୍ରୋତ ସହିତ ଏହା ଘଟିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱର ସାହିତ୍ୟରେ ଭାରତୀୟ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ପାରସ୍ପରିକତା ଭିତ୍ତିକ ହେବ ନା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ନେତୃତ୍ୱରେ ପରିଚାଳିତ ହେବ ? ଏହା ଏକ ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନ । ପଶ୍ଚିମରୁ ବହୁଥିବା ପବନରୁ ନିଃଶ୍ୱାସ ନେବ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ନା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରୁ ମଧ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ସାହିତ୍ୟ କିଛି ଗ୍ରହଣ କରି ପରିପୁଷ୍ଟ ହେବ ? ଯାହା ଆଖିକୁ ଦେଖାଯାଉଛି, ଆମର ସାହିତ୍ୟର ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସୀମିତ । ଆମ ସାହିତ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ଜୀର୍ଣ୍ଣବୋଧ (Digest) ପରି ମନେହେଉଛି । ତେଣୁ ଆମର ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନମାନେ ଯେପରି କାଳଜୟୀ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେହିପରି ଆଜିର ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ମାପିକରି କହିପାରିବେ କି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି କାଳଜୟୀ ଶୋଭାଯାତ୍ରାର ବିଜୟୀ ଯାତ୍ରୀ ହୋଇପାରିବେ ? ପୁରୁଣା ପ୍ରଶ୍ନ ସେତେବେଳେ ଆଦୃତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆଦୃତ ହେବ । ଏହି ବିଚାର ମନକୁ ଆଣି କଷ୍ଟିତ ପଥରେ ଘଷିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉ । ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ, ଶାରଳା ଦାସ, ଅଭ୍ୟୁତାନନ୍ଦ, ବଳରାମ ଦାସ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଓ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୃତି ଯେପରି ରହିଛନ୍ତି, ସେହିପରି ଫକୀରମୋହନ,

ରାଧାନାଥ ରହିବେ । ଏହାକୁ ଯଦି ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ, ତେବେ ଆଜିର ଏହି ନବଚେତନାଧର୍ମୀ ସାହିତ୍ୟିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସ୍ଥାୟୀ ପ୍ରତିଭା ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବେ ବୋଲି କିଏ କହିବ ? ଫକୀରମୋହନ, ରାଧାନାଥ ଗଡ଼ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଚଉଠି ଓ ଚଳିତ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଚଉଠିରେ ଯେପରି ମଞ୍ଚର କେନ୍ଦ୍ରଭାଗ ମାଡ଼ି ବସିଥିଲେ, ସେହିପରି ଚଳିତ ଶତାବ୍ଦୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ଚଉଠିରେ ଏବଂ ତୃତୀୟ ଚଉଠିର ଆଦ୍ୟ ଭାଗରେ ମାୟାଧର ମାନସିଂହ, ସଚ୍ଚି ରାଉତରାୟ ଓ ରାଧାମୋହନ ଗଡ଼ନାୟକ ମଞ୍ଚର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳ ମାଡ଼ି ବସିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସବୁଜ ଯୁଗର କାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ଅନନ୍ଦା ଶଙ୍କର ରାୟ, ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖାର୍ଜୀ, ବୈକୁଣ୍ଠ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ହରିହର ମହାପାତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଆଉ ଏକ ସ୍ରୋତରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ । ମୁଁ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ କେତେକ ସାହିତ୍ୟିକ ରଥା ଓ ଦେଶପ୍ରେମୀଙ୍କର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି ମାତ୍ର । ଏହା ପର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ତାଲିକା ନୁହେଁ । କେହି ଭାବିବା ଭିତ୍ତି ନୁହେଁ ଯେ, ମୁଁ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ଦିଗଦ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ସ୍ଥାନ ପାଇନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କର ଅବଦାନକୁ ଉପେକ୍ଷା କରିଛି ।

ଆଜିର ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କର ଏମାନେ ହେଲେ ପୂର୍ବପୁରୁଷ । କେବଳ ଜନ୍ମ ପଞ୍ଜିକାରେ ନୁହେଁ, ପ୍ରତିଭା ଓ ଅବଦାନର ମାପକାଠିରେ ମଧ୍ୟ । ଏହି ପୂର୍ବପୁରୀମାନଙ୍କର ମୂଳଦୁଆ ଉପରେ ଏମାନେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ଭିତ୍ତି ବିନା ଏମାନଙ୍କର ସ୍ଥିତି ଅସମ୍ଭବ । ବରଂ ପୂର୍ବପୁରୀମାନେ କଷଟି ପଥରେ ପରୀକ୍ଷିତ ହେବା ପରେ ତିଷ୍ଠି ରହିଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଧୁନିକମାନଙ୍କୁ ସମୟର କଷଟି ପଥର ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା ବାକି ଅଛି । ଏ କଥା କହିବାର କାରଣ ହେଲା, ପୂର୍ବର ସାହିତ୍ୟ, ଭାଷା ଓ ଜୀବନସ୍ରଷ୍ଟା ମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟାୟନ କଲାବେଳେ ଆଜିର ପିଢ଼ିର ସାହିତ୍ୟିକମାନେ କେତେକ ସମୟରେ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କୁ ଇତର ଦୃଷ୍ଟିରେ କଲା କିମ୍ବା କାମଜ ଚଷମା ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେହି ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସମୟର ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କ ସହିତ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେମର, ପ୍ରଶଂସାର ଏବଂ ଆଦରର ଡୋରିରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଗଭୀର ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଭକ୍ତି ଓ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଥିଲେ । ଏବେ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଭାବ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ବିଚିତ୍ର ଅସୂଯାଭାବ ଓ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଛି । ସ୍ରଷ୍ଟା ଓ ଆଲୋଚକର ସ୍ୱାଧୀନତା ଏକ କଥା । ସମାଲୋଚକର ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ବିତର୍କର ବିଷୟ । କିନ୍ତୁ ଆଲୋଚକ ଓ ସମାଲୋଚକ ଇତର ଦୃଷ୍ଟି, ଇତର ଭାବ ଓ ଇତର ଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଆଡ଼େଇ ଦେବା ସୁସ୍ଥ ରୁଚି ଓ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱର ପରିଚାୟକ ନୁହେଁ ।

ଏ କି ଅସୂଯା ?

ଏକଥା କହିବାର କାରଣ ହେଲା କେତେମାସ ତଳେ ସାହିତ୍ୟିକ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ “ଦେଶ କାଳ ପାତ୍ର” ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହି ପୁସ୍ତକଟିର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟାୟନ ଇତିହାସ ବକ୍ଷରେ ହେବ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ପ୍ରଶଂସାତ୍ମକ ସମୀକ୍ଷା, ଆଲୋଚନା

ଏବଂ ଲେଖକ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ହୋଇଛି । ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ଦାସ ମୋର ବହୁଦିନର ଜଣେ ଭଲ ବନ୍ଧୁ । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖକ ପ୍ରକାରମୋହନ ସେନାପତି ଓ ରାଧାନାଥ ରାୟଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ ମତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଅବଦାନର ସ୍ୱୀକୃତି ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅଧିକ ଚରିତ୍ର ସଂହାର ସଦୃଶ ହୋଇଛି ବୋଲି ମୋର ମତ । ପୁସ୍ତକଟିରେ ଆହୁରି ଅନେକ ତ୍ରୁଟି ରହିଛି । ଯଦି ଆଉ କେହି ସାହିତ୍ୟିକ ଏହି ପୁସ୍ତକର ନିରପେକ୍ଷ ମୂଲ୍ୟାୟନ ନ କରନ୍ତି ଆସନ୍ତା କେତେ ସପ୍ତାହ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପରେ ମୁଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ‘ଅନଧିକାର ଚର୍ଚ୍ଚା’ କରି ‘ଦେଶ କାଳ ପାତ୍ର’ର ଆଲୋଚନା କିମ୍ବା ସମାଲୋଚନା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବି । ପୁସ୍ତକଟି ବଡ଼ ସୁଖପାଠ୍ୟ ଷ୍ଟାଇଲରେ ଲେଖାଯାଇଛି ଔପନ୍ୟାସିକ ରୀତିରେ । କିନ୍ତୁ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସବୁ ଐତିହାସିକ ଦଲିଲ କିମ୍ବା ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କରୁ ଉପଜାବ୍ୟ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଭାବ ଓ ଭାଷା ଲେଖକଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ । ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ ମତବ୍ୟ (Interpretation and Comments) ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମୌଳିକ ନୁହେଁ । ଏହା ସଂକଳିତ, ସଂଗୃହୀତ ଓ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଅଧିକ କଞ୍ଚନାପ୍ରସୂତ । ସେ ଅନ୍ତତଃ ବିଷୟବସ୍ତୁର ମୂଳ ଉତ୍ସ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିବରଣୀ କିମ୍ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ଇତିବୃତ୍ତି (Bibliography) ସହିତ ପୃଷ୍ଠାମାନଙ୍କର ତଳଭାଗରେ ଟୀକା-ଟିପ୍ପଣୀ (Footnotes) ଦେବା ଉଚିତ ଥିଲା । ଏହିପରି ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖକମାନଙ୍କର ସର୍ବନିମ୍ନ ଦାୟିତ୍ୱ ହେଲା ତାହା । ଐତିହାସିକ ସତ୍ୟ, ତଥ୍ୟ ଓ ଅନୁଶୀଳନକୁ ନିଜସ୍ୱ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ଲେଖକଙ୍କର ଧୃଷ୍ଟତା ବୋଲି ମୋର ମତ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଉଦାହରଣ ହେଲା କବି ସୀତାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ‘ଜ୍ଞାନପୀଠ’ ପୁରସ୍କାର ବିଜୟ ଉପଲକ୍ଷେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ପ୍ରାଚୀ ହୋଟେଲରେ ଆୟୋଜିତ ଏକ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଉତ୍ସବରେ ଆଲୋଚକ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରଫେସର ଯତୀନ ମହାନ୍ତିଙ୍କର ମତବ୍ୟ । ପ୍ରଫେସର ମହାନ୍ତି ସୀତାକାନ୍ତଙ୍କର ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟାୟନ କଲେ ସେଥିରେ ମୋର କୌଣସି ମତବ୍ୟ କରିବାର ନାହିଁ । ପ୍ରଶଂସାମୁଖର ହୋଇ ଆଲୋଚକ ମହାନ୍ତି ସୀତାକାନ୍ତଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଆସନରେ ରଖିଲେ ସେଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟିକ ଓ ପାଠକ ଆନନ୍ଦିତ ଓ ଗର୍ବିତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଆଲୋଚନାରେ କବି ମାୟାଧର ମାନସିଂହଙ୍କ କବିତାକୁ ସେ ‘ଅପାଂଭେୟ’ ବୋଲି ଅଭିହିତ କରି ତଳକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେବା ଐତିହାସିକ ଓ ସାହିତ୍ୟିକ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ନିଜ ମତ । ସମାଲୋଚକ ମହାନ୍ତିଙ୍କର ସମ୍ମାନବୋଧ ଓ ରୁଚିବୋଧ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର କ୍ଷୋଭ ହେଉଛି । ମାନସିଂହଙ୍କ କବିତା ତାଙ୍କୁ ଯୌବନର ଆଦ୍ୟଭାଗରେ ‘ଉରେଜିତ’ କରିଥିଲା ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା କରିବା ପରେ ପ୍ରଫେସର ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସେ ପ୍ରାସ୍ତବୟସ୍କ ହେଲେ ଓ ତାଙ୍କ ‘ହେତୁ’ ଫିଟିଲା ମାନସିଂହଙ୍କ କବିତା ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅପାଂଭେୟ ବୋଲି ମନେହେଲା । ସୀତାକାନ୍ତଙ୍କ କବିତାର ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ତାଙ୍କୁ ବିମୋହିତ ଓ ଜ୍ଞାନଦୀପ୍ତ କଲା । ସୀତାକାନ୍ତଙ୍କର ଜଣେ ବିଦଗ୍ଧ ପାଠକ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଏତାଦୃଶ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ହେବାର ଅଧିକାର ନିଶ୍ଚୟ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ମାନସିଂହଙ୍କୁ ଅଧିଆଗତାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବାର ଅଧିକାର ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପ୍ରଫେସର ମହାନ୍ତିଙ୍କର ନାହିଁ ବୋଲି ମନେହୁଏ ।

ଉପସଂହାର: “ସେକାଳ, ଏକାଳ, ଅକାଳ” କ୍ରମର ଲେଖା ଆଜି ଏତିକିରେ ରହିଲା । ଏହା ଅସମାପ୍ତ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିବନ୍ଧରେ ଏହା ଶେଷ ହେବ । ମୁଁ ଏବେଠାରୁ କହିପାରୁ ନାହିଁ । ଏହି ବିଷୟଟି ଅପରିସୀମ ଆୟତନର । ପାଠକ/ପାଠିକାମାନେ ମୋ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ହେବେ ବୋଲି କାମନା ଏବଂ ଆଶା ।

(ତା.୩୦.୧.୯୪ରିଖ)

ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଓ ନୂତନ ବଂଶଧର

ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଘରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲାବେଳେ ପାଖ କୋଠରୀରୁ ଅଧ୍ୟାପକ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଝିଅ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ପଚାରିବିଲା, “ମମି ! ଭୂମିକମ୍ପ ମାନେ କ’ଣ ? ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ପତ୍ନୀ ରୋଷେଇ ଘରୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ଭୂମିକମ୍ପ ମାନେ ଆର୍ଥକ୍ୱେକ । ” ଝିଅଟି ଚଟକରି ବୁଝିପାରିଲା । ମୋର ଉଧୁକତା ହେଲା ଜାଣିବାକୁ ଝିଅଟି (୧୦ କି ୧୧ ବର୍ଷ ବୟସ୍କା) ହଠାତ୍ ଭୂମିକମ୍ପ ଶବ୍ଦଟି କେଉଁଠୁ ଉଦ୍ଧାର କଲା ଏବଂ ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦଟି ବୁଝିପାରୁଥିଲା ବେଳେ ତା’ର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତିଶବ୍ଦଟି କାହିଁକି ବୁଝିପାରୁନଥିଲା । ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ଝିଅଟି ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିବା ଏକ ‘ପବ୍ଲିକ୍ ସ୍କୁଲ’ରେ ପଢ଼େ । କିନ୍ତୁ ଏବେ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼ିବାକୁ ହେଉଛି । କୌଣସି ଏକ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକରେ (ବିଶିଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟିକ ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଭାଷାରେ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଅନ୍ୟପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକ ଅପାଠ୍ୟ) ଭୂମିକମ୍ପ ଶବ୍ଦର ଉଲ୍ଲେଖ ଥିବାରୁ ଛାତ୍ରୀଟି ଝୁଝିପଡ଼ିଛି । ଝୁଝି ପଡ଼ିବା ଜାଗାରୁ ଆଜିର ମମି (ସେତେବେଳର ବୋଉ କିମ୍ବା ମା) ତାକୁ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଉଠାଇନେଲେ । କାହିଁକି କେଜାଣି ମୋ ମନରେ ଆଜି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି: “ଆମର ଚେର କେଉଁଠି ?” ଚେରଟି ଯଦି ପୋକ କାଟିଲା, ଗଛ ଦୁର୍ବଳ ହେବ । ଶେଷରେ ଗଣ୍ଡି ତାଳ ପୋକରା ହୋଇ ଶୁଖିଯିବ । ଆପଣା ଆପେ ମରିଯିବ କିମ୍ବା ହଠାତ୍ ଝଡ଼ତୋଫାନ ହେଲେ ଉପୁଡ଼ିଯିବ ।

ସଂସ୍କୃତି ବିବର୍ତ୍ତନ ଓ ସଂସ୍କାରର ଶେଷ କେଉଁଠି

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମାଜ ଅର୍ଥାତ୍ ଦେଶ, ଜାତି, ପ୍ରଦେଶ କିମ୍ବା ଭାଷାର ଏକ ସଂସ୍କୃତି ଥାଏ । ସଂସ୍କୃତି ଏକ ବିଶାଳ ଏବଂ ବିପୁଳ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ । ଏହାକୁ ସଂକ୍ଷେପରେ ବୁଝାଇହେବ ନାହିଁ । ତଥାପି ତାହା ଏକ ସମାଜର ମୌଳିକ, କୌଳିକ ଏବଂ ଐତିହ୍ୟର ସମ୍ମିଳିତ ସମାହାର ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଆମ ସମାଜରେ ଏବେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହାସବୁ ଦେଖାଯାଉଛି, ତାହା ଯଦି କେବଳ ସଂସ୍କାରମୂଳକ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତିତ ହେବାର କିଛି ନଥାନ୍ତା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂସ୍କୃତିରେ ଭାଷା, ଭାବ, ଆଚାର, ଆଚରଣ ଓ ବ୍ୟବହାରର ଏକ ସାମାନ୍ୟତା ବହୁକାଳ ଧରି ଗଢ଼ିଆସିଛି । ପୃଥିବୀର ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ବିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁଛି । କିନ୍ତୁ ବିବର୍ତ୍ତନ ଯେତେବେଳେ କ୍ଷୟମୁଖୀ

ହେଉଛି, ସେତେବେଳେ ପ୍ରଚଳିତ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରଥମେ ଧାର ମନ୍ତ୍ରର ଗତିରେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏକ ବିସ୍ଫୋରଣ ଫଳରେ ଧ୍ବଂସ ହୋଇଯାଉଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ବିଷମ ପରିମାଣାତ୍ମକ କ୍ଷେପଣ ବା ଲମ୍ପ (Quantum jump) ଘଟି ପୁରାତନତା ପୁରାପୁରି ଧ୍ବଂସ ହୋଇଯାଉଛି । ଏହି ଯେଉଁ ବିଶାଳ ବିଷୟକୁ ମୁଁ ଆଜି ଆରମ୍ଭ କରିଛି, ତାହାର ଗୋଟିଏ ନିବନ୍ଧରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଆଲୋଚନା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତଥାପି ପାଠକଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ଉପରେ ବିଷୟଟିର ଗୁରୁତ୍ବ ବୁଝିବା ନିର୍ଭର କରିବ ।

ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟର ସଭ୍ୟତା

ଭୁବନେଶ୍ବରର କୌଣସି ଏକ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ‘ପବ୍ଲିକ୍ ସ୍କୁଲ’ରେ ଦିନେ ମିସ୍ (ସେ ବିବାହିତା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରନ୍ତି) ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ‘ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ’ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ରଚନା ଲେଖିବାକୁ କହିଲେ ଏବଂ କହିଲେ ଯେ, ସେହିଦିନ ଯିଏ ଯାହା ଖାଇ ଆସିଛନ୍ତି ଲେଖନ୍ତୁ । ପିଲାମାନେ ସରଳ ହୃଦୟରେ ଘରେ ଖାଇ ଆସିଥିବା ସକାଳ ଜଳଖିଆ (କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଅର୍ଥରେ ପ୍ରାତଃଭୋଜନ) ସମ୍ପର୍କରେ ସତକଥା ଲେଖି ମିସ୍‌ଙ୍କୁ ଖାତା ଦେଖାଇଲେ । ସେଥିରୁ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ, କିଏ ମୁଡ଼ି-ଦୁଧ, କିଏ ବୃତା-କଦଳୀ-ଚିନି, କିଏ ରୁଟି-ସବୁଜା, କିଏ ପରଟା ଓ ଆଳୁ ତରକାରୀ, କେହି ପାଉଁରୁଟି-ଦୁଧ, କିଏ ଚକୁଳି ପିଠା କିମ୍ବା କିଏ ଦୋଷା କି ଉପମା ଖାଇ ଆସିଛନ୍ତି । କେତେକ ଅବଶ୍ୟ ବ୍ରେକ୍-ଟୋଷ୍ଟ ସହିତ ବଟର ଓ ଓମ୍‌ଲେଟ ଖାଇ ଆସିଥିଲେ । କିଏ ବା ଟୋଷ୍ଟରେ ଜାମ୍ ଲଗାଇ ଖାଇଥିବେ । କିଛି ପିଲା ସ୍ବାଭାବିକ ରୀତିରେ କର୍ଣ୍ଣଫ୍ଲେଟ୍ ଓ ଦୁଧ ସହିତ ଟୋଷ୍ଟ-ବଟର ଖାଇଥିଲେ । ଶେଷୋକ୍ତ ଦୁଇଗୋଷ୍ଠୀର ପିଲାମାନେ ହିଁ ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ଖାଇଥିଲେ ବୋଲି ମିସ୍ ମତଦେଲେ ଏବଂ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ କଥା ଲେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେତେବେଳେ ବ୍ରେକ୍-ବଟର-ଓମ୍‌ଲେଟ୍ କିମ୍ବା କର୍ଣ୍ଣଫ୍ଲେଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଖାଦ୍ୟ କଥା ହିଁ ଲେଖିବ । ବୃତା, ମୁଡ଼ି, ରୁଟି, ଉପମା ଆଦି ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟର ସାମଗ୍ରୀ ହେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଯାହା ସେମାନେ ଖାଆନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ବ୍ରେକ୍‌ଫାଷ୍ଟ ବୋଲିଲେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଚାଲିକାକୁ ବୁଝାଇବ ।

ପେଡ଼ି-ପୁଟୁଳି ଗଲା : ତାତି-ମମି ଆସିଲେ

ଆଉ ଥରେ ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ଓଡ଼ିଆ ଅଫିସର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରେ ବସିଥିଲା ବେଳେ ତାଙ୍କର ପୁଅ ଓ ଝିଅ ଯେଉଁମାନେ ଯଥାକ୍ରମେ + ୨ର ଦ୍ବିତୀୟ ବର୍ଷ ଓ ହାଇସ୍କୁଲର ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ କେତେକ ସାଧାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଜୀବନର ବ୍ୟବହୃତ ପଦାର୍ଥର ନାମ କହି ସେମାନେ ତାହାସବୁ କ’ଣ କହିପାରିବେ କି ବୋଲି ପଚାରିଥିଲି । ସେମାନେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଅର୍ଥ କ’ଣ ଜାଣିନାହାନ୍ତି ବୋଲି କହିଲେ ଏବଂ ମା ବାପାଙ୍କ (ତାତି-ମମି) ଆଡ଼କୁ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ଆବାକାବା ହେଲେ । କେତେକ ଶବ୍ଦ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା : ପେଡ଼ି, ପୁଟୁଳି, ପେଟରା, ସିନ୍ଦୂକ, କୋଥଳି, ଫତୁଆ, କଞ୍ଚୁକାଠି, ଅଷ୍ଟାସୂତା, ମୁରୁଜ, ପୁଟିଖେଳ, କେନ୍ଦରା,

ଥାଳ, ସଙ୍ଗା, ଡିକି, ମସିଣା, ହେଁସ, ଚଉଁରା, ଶଙ୍ଖା, ଡକା, ଚଟୁ, ପଲମ ଓ ଚକ୍‌ଲି ଇତ୍ୟାଦି । ଅଫିସରଙ୍କ ବାପା ମାଇନର ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ବାପା ସଂସ୍କୃତ ବିଶେଷଜ୍ଞ କୁଳ ପୁରୋହିତ ଥିଲେ । ଅଫିସର ଜଣକ ଏମ୍.ଏ. ପାସ୍ କରି ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ କିଛିଦିନ ଶିକ୍ଷକତା କରିଥିଲେ ଓ ଉଭୟେ ବାପା ମା' ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀ ଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ (ପଦାର୍ଥ) ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ପୁରୁଣା ଲୋକମାନେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ଏ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦିଅ । ସେମାନେ ଗାଁରେ ରହୁନାହାନ୍ତି । ଏ ସବୁର ବ୍ୟବହାର କମିଆସିଲାଣି । ଏପରି କି ଗାଁରେ ଡିକି ଉଠିଗଲାଣି । ପଲମ ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାଝା ବ୍ୟବହାର ହେଲାଣି । କିନ୍ତୁ ବାପା-ମାଙ୍କୁ ତାତି-ମମି ତାକିବାକୁ କିଏ ପିଲାଙ୍କୁ ଶିଖାଇଲା ? ଯେଉଁ ବାପା-ମା ତାତି-ମମିରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେମାନେ ନିଜର ଚେର ଛାଡ଼ିଲେଣି । ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ଏ ଦେଶର କୋଟି କୋଟି ବାପା-ବୋଉ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପିଲାଝିଲାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦାୟିତ୍ୱରେ ଅଛନ୍ତି । ଅଫିସରଙ୍କ ଘର ସାମ୍ନାରେ ଥିବା କିରାଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ତାତି-ମମି ଶିଖାଇଲେଣି । କାହିଁକି ଶିଖାଇବେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର କ'ଣ କିଛି ଅଧିକାର ନାହିଁ ! ଏହି ପିଲା ଦିନେ ଅଫିସର ହେବେ; ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ସେମାନେ କାହିଁକି ଦେଖିବେ ନାହିଁ !

ତୋଟା ନାହିଁ କି ବାଉଁଶ ବଣ ନାହିଁ

ଆମ ଗାଁରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ତୋଟା ଥିଲା । ଅଧିକାଂଶ ସହରୀ ପିଲାଏ 'ତୋଟା' ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ କ'ଣ ବୁଝିବା କଷ୍ଟ । ମୋ ପିଲାବେଳେ ସେ ତୋଟାମାନଙ୍କରେ ଆମେ ଖେଳୁଥିଲୁ । ସଭାସମିତି ହେଉଥିଲା । ରଜଦୋଳି ଲାଗୁଥିଲା । ସେ ଗଛ ଆମ କେଉଁ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଲଗାଇଥିଲେ । ଗାଁରେ କିଏ ମଲେ ଗୋଟାଏ ତାହି (ତାହି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଏବେ ଅବୋଧ୍ୟ) ହାଣିଦେଲେ ଶବ ପୋତା ଯାଉଥିଲା । ଗାଁର ଗରିବ ଲୋକେ ଯାହାଙ୍କର ତୋଟା ନଥିଲା ସେମାନେ ମତା ନେଇ ବିରୂପା ନଈବାଲିରେ ପୋତି ଦେଉଥିଲେ, ଯାହାକୁ ବିଲୁଆ-କୁକୁର ଖୋଳି ଖାଇଥିଲେ । ବର୍ଷାଦିନେ ଶବଟିକୁ ନଈପାଣିରେ ଭସାଇ ଦେଉଥିଲେ । ଏବେ ସେ ତୋଟାଗୁଡ଼ିକରୁ ଗଛସବୁ କଟା ହୋଇ ବିକ୍ରି ହୋଇଗଲାଣି । ଆମ ଗାଁରେ ଦୁଇଟା କି ତିନିଟା କରତକଳ ବସିସାରିଛି କେତେବର୍ଷ ହେଲା । କାଠସବୁ ଚିରା ହୋଇ କଲିକତା ଯାଉଛି । ତୋଟା ସଫା । ଆୟ,ପଣସ ଖରା ଦିନେ ଏବେ ମିଳୁନାହିଁ । ମରି ମରି ଥାଇ କେତେଟା ତାଳଗଛ ଅଛି । ତାଳ ଗୋଟାଏ ଏପରି ଜିନିଷ ଯାହାର ସବୁ ଜିନିଷ ଦରକାରୀ । କଞ୍ଚା ତାଳରୁ ତାଳସଜ, ପାଟିଲା ତାଳରୁ ତାଳପିଠା, ଶୁଖିଲା ତାଳ ଟାକୁଆରୁ ତାଳଗଢା, ତାଳପତ୍ର, ତାଳବରତା ଓ ବାହୁଙ୍ଗା ସବୁ ଦରକାରୀ । ଶେଷରେ ତାଳଗଛ ମରିଗଲେ ତାକୁ ଚିରିଲେ ଯେ କୌଣସି କାଠଠାରୁ ତାହା ମଜବୁତ । ଘର ତିଆରି କାମଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚାଷ କାମ ସମେତ ବହୁତ କାମରେ ଲାଗେ । ବାଉଁଶ ବୁଦାଗୁଡ଼ା ବି ସରିଆସିଲାଣି । ବାଉଁଶ ବିକ୍ରି ହେଉଛି ସହରରେ କୋଠା ତିଆରି କାମରେ ଭାରୀ ବନ୍ଧା ହେବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶର କାଗଜ କଳର

କଞ୍ଚାମାଲ ହେବା ପାଇଁ । ଘର ଛପର ପାଇଁ, ଖଳା ବାଡ଼ ବୁଜା ହେବା ପାଇଁ ବାଉଁଶ କେବଳ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ନୁହେଁ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ମଧ୍ୟ । ଗାଁମାନଙ୍କରେ ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ଭଲ ଅଁସା (ଏ ଶବ୍ଦଟି ସହରୀ ପିଲାଏ ବୁଝିବେନି) ପଡ଼ିଥିବା ତାଳ ଓ ବାଉଁଶ କେତେ ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ତାହା ଏବେ ପ୍ରତି ଗାଁରେ ମିଳୁନାହିଁ । ଘର ଛପର କରିବା ଲୋକେ ମରି ହଜିଗଲେଣି । ଅନ୍ୟଗାଁରୁ ଲୋକ ଆଣି ଅନେକ ସମୟରେ ଘର ଛପର କରାଯାଉଛି । ନୂଆ ଘର ଛାଆଳି ଯିଏ ବାହାରିଲେଣି ସେମାନେ ଘର ଛପର କଲେ ବର୍ଷା ଦିନେ ଘର ଭିତରେ ଚାଳରୁ ପାଣି ଗଳୁଛି । ଆଗରୁକି ଥରେ ଛପର କଲେ ଦି'ବର୍ଷ/ତିନି ବର୍ଷ ଯାଉନି । ହେଁସ ବୁଣିବା ଗାଁମାନଙ୍କରେ ସରି ଆସିଲାଣି । ହେଁସ ଗରିବ ଲୋକର ତଳେ ପାରି ଶୋଇବାକୁ ଏବଂ ଶୀତଦିନେ ଶୋଇବାକୁ ସବୁଠାରୁ ଶସ୍ତା ଏବଂ ଗାଁରେ ମିଳୁଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ଥିଲା । ଗାଁ ବିଳ କି ପୋଖରୀରେ ମାଛ ଧରିବାକୁ ବାଉଁଶ ଖଡ଼ିକା କି ପାଟିଆରେ ବଜା, ମୁଗରା ଓ ପୋଲୁହ ଏବେ କାଁ ଭାଁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ତୋଟା, ତାଳଗଛ, ବାଡ଼ବୁଜା ପାଇଁ ବାଉଁଶ କାମତା ଆଦି ଦେଖିବା ଆମେ ଶେଷରେ ମ୍ୟୁଜିୟମରେ ଯଦି ଆଜିଠୁଁ କେହି ତାହା ସାଜତି ରଖେ । ଆମ ମ୍ୟୁଜିୟମ ପରିଚାଳକମାନଙ୍କର ସେ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି କାହିଁ ? ଏହି ରୀତିରେ ଦେଶ ଚାଲିଲେ ଗାଁରେ ଫରେଷ୍ଟ କର୍ପୋରେସନ ଡିପୋ ନ କଲେ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ରୁଲି ଜଳିବନି କି ହିନ୍ଦୁ ଶବ ପୋତା ନ ଯାଇ ଶେଷରେ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମର ଲୋକଙ୍କ ପରି ସମାଧି ଦିଆଯିବ । କିନ୍ତୁ ଫରେଷ୍ଟ କର୍ପୋରେସନ ବି ଜାଲେଣୀ କାଠ କୋଉଠୁ ଆଣିବ ? ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଏବେ ସ୍ବାଧୀନତା ବେଳର ପରିମାଣର ଶତକଡ଼ା ୧୦ ଭାଗ ଅଛି ଏବଂ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ସରିଆସୁଛି ।

ଭାବ ଓ ଚରିତ୍ରର ଅବସ୍ଥା

ମୋର କହିବାର କଥା ଆମ ସମାଜରେ ଏ ଯେଉଁ ଚାରିତ୍ରିକ, ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁଛି, ଆମେ ଓ ଆମର ଜୀବିତ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଅଙ୍ଗେ ଭୋଗୁଛୁ । ଏହା ପ୍ରଗତି ନା ଦୁର୍ଗତି କେହି ବିଚାର କରୁଛି କି ? ଗାଁରେ ଗୁରୁବାର ମାଣବସା (ଓଷା), ସୁଦଶାବ୍ରତ, ପ୍ରତିବାର, ପ୍ରତି ଏକାଦଶୀ, ପ୍ରତି ଦଶମୀ, ପ୍ରତି ଦ୍ଵାଦଶୀ, ପ୍ରତି ଅମାବାସ୍ୟା, ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଓ ପୁନେଇଁ ଦିନ ଯେଉଁସବୁ ପୂଜା, ଓପାସ, ପିଠାପଣା, ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଖାଜା ଯାଇଥିଲା, ତାହା ପଛରେ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଲୋକଙ୍କ ଧର୍ମ ବିଶ୍ଵାସ ଭିତରେ ତାକୁ ଏପରି ଗୁଛି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଲୋକେ ସହଜରେ ତାହା ଆଦରି ନେଉଥିଲେ । ଗରିବ ଲୋକମାନେ ଏବଂ ସେବକ ଜାତିର ଲୋକେ ଉଚ୍ଚଜାତି ଏବଂ ବଡ଼ ଲୋକ (ଧନୀ)ଙ୍କ ଘରୁ ପିଠାପଣା ପାଉଥିଲେ । ସାମାଜିକ ଶୃଙ୍ଖଳା, ବୈଜ୍ଞାନିକ ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଏସବୁ ଗୃହୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ଏସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଛି । ଗାଁ ଗହଳର ଅର୍ଥନୈତିକ ଚିତ୍ର ବଦଳିଛି । ପଇସାର ପ୍ରାରୁର୍ଯ୍ୟ ଏବେ ନୂତନ 'ବଂଶଧର'କୁ ମିଳିଛି । ଗାଁର ରାଜନୀତି କରୁଥିବା କୁଳି ନେତା, ବ୍ୟବସାୟୀ, କଷ୍ଟାକୂର, କଷ୍ଟୋଲ ସାମଗ୍ରୀ ଡିଲର ଭତ୍ୟାଦିଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ନୂଆ ପାତି ତିଆରି ହୋଇଛି । ସେମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଵଚ୍ଛଳତା, କ୍ଷମତାର ଲମ୍ବା ହାତ (ଗ୍ରାମସେବକ, ବିଡିଓ, ତହସିଲଦାର, ଥାନା ଅଫିସରଙ୍କ ଠାରୁ

ଆରମ୍ଭ କରି ଭୁବନେଶ୍ୱର-ଦିଲ୍ଲୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଏବଂ ଲାଉଠାରୁ କ୍ଷତି କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଏବେ ସେମାନେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଘୃଣା ଓ ଭୟ ସହିତ ନକଲୀ ସମ୍ମାନର ପାତ୍ର ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସେହି ଗାଁରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ବଢ଼ି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସମାଜର ପରମ୍ପରା, ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଐତିହ୍ୟର ଦାୟାଦ ନୁହଁନ୍ତି । ଏପରିକି ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଗଣେଶ ପୂଜା ଓ ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜାରେ ମାଇକ୍‌ରେ ଅଶ୍ୱୀକ୍ଷା ଇଚ୍ଛାତର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ସଂଗୀତ ଦିନରାତି ବାଜୁଛି । ଭି.ଡି.ଓ.ପାର୍ଲରମାନଙ୍କରେ ଗାଁରେ ଟିକେଟ କିଣି ଶସ୍ତାମାନର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦେଖୁଛନ୍ତି । କେତେକ ଜାଗାରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଥାନା ଅଫିସରଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଏହିସବୁ ସ୍ଥାନରେ ବୁ୍ ପିଲ୍ଲା (ନରା ଓ ଅଶ୍ୱୀକ୍ଷା ଯୌନ ଛବି) ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଛି । ଗାଁମାନଙ୍କରେ ବେଆଇନ ମଦ ଦୋକାନ ସବୁ ଚାଲିଛି । ଏ ସବୁ ପଛରେ ଏହି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ନୂତନ ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ସମର୍ଥନ, ସହଯୋଗ ଏବଂ ଅଂଶୀଦାରୀ ରହିଛି । ଏପରିକି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ବେକାର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ‘ସାମ୍ବାଦିକ’ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସକ୍ରିୟ କିମ୍ବା ନେତୃତ୍ୱ ସମର୍ଥକ ହେଲେଣି । ସହରର ଡାକ୍ତି-ମନି ସଂସ୍କୃତିର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଏବେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ୟାପିଲାଣି ଯଦିଓ ବିଶେଷ ଆଖିଦୃଷ୍ଟିଆ ହୋଇନାହିଁ । କିଛି ବର୍ଷ ପରେ ଗାଁ ବାପା-ବୋଉମାନେ ଡାକ୍ତି-ମନିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବେ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଆଇ.ବି. (Inspection Bungalow) ଅର୍ଥାତ୍ ତାକବଙ୍ଗଳାଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ଏହି ନୂତନ ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଉପଭୋଗର ମାଗଣା ରସଭୂମିରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି । ଏଥିରେ ସରକାରୀ ଅଫିସର ବିଶେଷକରି ଇଞ୍ଜିନିୟର ଓ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଗୀଦାର ହୋଇଛନ୍ତି । କେଉଁମାନେ ତାକବଙ୍ଗଳାରେ କ’ଣ କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକେ ଜାଣୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଛି କହିବାର କିମ୍ବା କରିବାର କୁଁ ନାହିଁ । ପୂର୍ବେ ଏହି ତାକବଙ୍ଗଳାରେ ମନ୍ତ୍ରୀ, କଲେକ୍ଟର, ଇଞ୍ଜିନିୟର ପ୍ରଭୃତି ଆସି ବୈଠକ କରୁଥିଲେ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ହେଉଥିଲା, ଲୋକେ ଆସି ଜମା ହେଉଥିଲେ ଏବଂ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ସାମୂହିକ ଅସୁବିଧା ଅଭିଯୋଗ ଜଣାଉଥିଲେ । ଶାସନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅସୁବିଧା ନିରାକରଣର ଏହା ଏକ କେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା; ଜୀବନ ଉପଭୋଗର ରସଭୂମି ନୁହେଁ ।

ଆମ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଆଜିର ଶିକ୍ଷକ

ଆମ ଗାଁରେ ଶହେରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବର୍ଷ ଆଗରୁ ଯେଉଁ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ସେଥିରେ ମୋର ଜେଜେବାପା, ବାପା, ମୁଁ ଏବଂ ମୋର ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା । ମୋ ନିଜ ବେଳର କଥା ହେଲା ଆମର ଶିକ୍ଷକମାନେ ମୁଁ ଯଦି କୌଣସି କାରଣରୁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇ ପାରୁନଥିଲି ଘରକୁ ଆସି ବୁଝୁଥିଲେ କାହିଁକି ମୁଁ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇନାହିଁ । ବେମାର ହୋଇଥିଲେ ପାଖରେ ବସି ଆଉଁସି ଦେଉଥିଲେ । ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଥିଲେ ଜଳଦି ଭଲ ହୋଇ ଯେତେଶୀଘ୍ର ସ୍କୁଲକୁ ଯାଏ । ମୁଁ ମୋ ଗାଁ ମାଇନର ସ୍କୁଲ ଏବଂ ହାଇସ୍କୁଲରୁ ପାଠ ଶେଷ କରି କଟକ ଆସିଥିଲି କଲେଜରେ ଯୋଗଦେବାକୁ । ଯେଉଁ ଛାତ୍ରଟିର ଅଭାବ ରହୁଥିଲା, ତାକୁ ସ୍କୁଲ ସମୟ ବାହାରେ ପାଠ ବୁଝାଇଦେବା ସେତେବେଳର ଶିକ୍ଷକ ନିଜର ଧର୍ମ (କର୍ତ୍ତବ୍ୟ) ମଣୁଥିଲେ । କୋର୍ସଟି କ୍ଲାସ୍ ପାଠରେ ଯଦି ସରି ନ

ପାରିଲା କିମ୍ବା କେତେକ ପିଲା ଦୁର୍ବଳ ରହିଗଲେ ତେବେ ଛୁଟିମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ (ବିଶେଷକରି ଯେଉଁମାନେ ଦୂରରୁ ଆସିଥିଲେ) ଘରକୁ ନ ଯାଇ ମାଗଣା କୋଟିଂ କ୍ଲବ୍ କରୁଥିଲେ । ଆମ ସ୍କୁଲର ପରୀକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି କ'ଣ ହେବ, କିଏ ସ୍କୁଲରସିଂ ପାଇବ-ତା'କୁ ଟିକେ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଇବା ଆଦିରେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ପ୍ରଗାଢ଼ ଆଗ୍ରହ, ନିଷ୍ଠା ଓ ଆତ୍ମସମର୍ଥତା ଥିଲା । ଭଲ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ପରୀକ୍ଷାରେ କୌଣସି କାରଣରୁ କମ୍ ନମ୍ବର ରଖିଲେ ଛାତ୍ରଠାରୁ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ମନ ଅଧିକ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା । ଏପରିକି କେତେକ ଶିକ୍ଷକ ସେହିସବୁ ଛାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ଯଥାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ପାରିନାହାନ୍ତି ଭାବି ନିଜକୁ ଦୋଷୀ ମନେ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେ କଥା ମନ କଷ୍ଟରେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ । ଆଜିର ଶିକ୍ଷକମାନେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରାୟ ୨୮ଟି ସଂଘରେ ସଭ୍ୟଭୂତ । ସେଥିରେ ପୁଣି କେତେକ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ଅନୁପ୍ରାଣୀତ ସଭ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗଠନମାନଙ୍କର ସଭ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଶିକ୍ଷକ ସଂଘମାନେ ଆସି ସଭା, ଶୋଭାଯାତ୍ରା, ବିଶୋଭ, କଳାବ୍ୟାଜ ପିନ୍ଧା, ଧାରଣା, ଘେରାଓ ଏବଂ ଅନେକ ଆଦି ଚେତ୍ର ଯୁନିୟନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ କରୁଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାସଭବନ ସାମନାରେ ଛାମୁଡିଆ ବାନ୍ଧି ଦରି ପକାଇ ନାଲିକନାର ଆଭରଣ ଭିତରେ ସେମାନେ ମାସ ମାସ ଧରି ବସିରହନ୍ତି । ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଯାହା ପାଠପଢ଼ା ଚାଲିଛି ତାହା ସମ୍ପର୍କରେ ଗ୍ରାମବାସୀ ଅଭିଭାବକମାନେ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ରହୁଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ସଂଘମାନଙ୍କର ସ୍ନୋଗାନ ଅନପଦ ଶ୍ରମିକ ଯୁନିୟନର ସ୍ନୋଗାନ ସହିତ ସମାନ । ଯେଉଁ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଶିକ୍ଷକମାନେ ସଂଘର କାମ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଭୁଲିଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟପାଳନ କରିବା ହେଲା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଓ ପ୍ରଥମ ଧର୍ମ । ସେମାନେ କେତେ ଦରମା ପାଇବେ, ମହଙ୍ଗା ଭରା ପାଇବେ, ସରକାରୀ କି ବେସରକାରୀ ହେବେ କିମ୍ବା ପେନ୍ସନ ପାଇବେ ଏହା ଶିକ୍ଷାଦାନଠାରୁ ତଳେ ଅଗ୍ରାଧିକାର ପାଇବ ।

ଶିକ୍ଷାଦାନ ପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ

ପୂର୍ବେ ସବୁଠାରୁ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ଶିକ୍ଷକତା କିମ୍ବା ଅଧ୍ୟାପନା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷକର ସମ୍ମାନ ସେଥିପାଇଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା । କ୍ରମେ ଚାକିରିର ପ୍ରକାର ଓ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିବାର ପ୍ରାୟ ୨୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଲେଜ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷକର ମାନ ଓ ସମ୍ମାନ କମି ନଥିଲା । ତଳଆଡ଼ୁ ଶିକ୍ଷକର ମାନ କମିବାରେ ଲାଗିଲା । ଶେଷରେ ଗତ ୨୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ (ଅଧିକାଂଶତଃ) ଅନ୍ୟ ଚାକିରି ପାଇଁ ନିଜକୁ ଯୋଗ୍ୟ ମନେ କଲେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଚାକିରିର ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ଦଉଡ଼ରେ ଯୋଗ୍ୟବିବେଚିତ ହୋଇପାରିଲେ ନାହିଁ ସେହିମାନେ ହିଁ ଶିକ୍ଷକତା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଆସିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଅସଫଳ ଏବଂ ନିରାଶ ମଣିଷ । ଶିକ୍ଷକତାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୁବିଧା ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ଚାକିରିମାନଙ୍କରେ ଯେପରି ପ୍ରବେଶିକା ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ସାକ୍ଷାତକାର ଅଛି ଶିକ୍ଷକତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇନାହିଁ । କେବଳ ଶିକ୍ଷାଗତ ସାର୍ବିକକେଟ ଦେଖିଲା

ପରେ ଧରାଧରି କରିପାରିଲେ ନିଯୁକ୍ତି ମିଳୁଛି । ଶିକ୍ଷକ ଯୋଗ୍ୟ କି ନାହିଁ କେହି ଦେଖୁନି କିମ୍ବା କୌଣସି ନିୟାମକ ନାହିଁ । ଆଉ ଦରମା କଥା । ମୋ ବେଳର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ ମାସକୁ ତିନିଟଙ୍କା, ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା, ସାତ ଟଙ୍କା କି ଦଶ ଟଙ୍କା ପାଉଥିଲେ । ଆମେ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିଲା ବେଳକୁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ୩୦ ଟଙ୍କାରୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲେ । କେହି କହିପାରନ୍ତି ଟଙ୍କାର ମୂଲ୍ୟ ହ୍ରାସ ପାଇଛି ଯଥେଷ୍ଟ । ହଁ ତାହା ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ କନେଷ୍ଟବଲଠାରୁ କମ୍ ପାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ମାସିକ ଦରମା ୧୦୦ରୁ ୨୦୦ ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଛି । ଶିକ୍ଷକର ମାନ, ଯୋଗ୍ୟତା ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ ସେତିକି ମାତ୍ରାରେ କମିଛି କାହିଁକି ? ବିଛୁଆତି ମଞ୍ଜି ପୋତି ତୁଳସୀ ଚୋଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଅପ୍ରିୟ ସତ୍ୟ । ଆଜିର ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ମାନସିକତା ଓ ନୈତିକତାର ସ୍ତର କ'ଣ ? ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଏବେ ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଶିକ୍ଷକ କପି କରି କିମ୍ବା ପରୀକ୍ଷକଙ୍କୁ ଧରି ପାସ୍ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଉଦ୍ଭିକୁ କେହି ଚାଲେଞ୍ଜି କଲେ ମୁଁ ଏହି ଚାଲେଞ୍ଜିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବି । ଯେ କୌଣସି ସ୍କୁଲ କିମ୍ବା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଏକ ଲିଖିତ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିବାକୁ କୁହାଯାଉ । ସେମାନେ ପଢ଼ିଥିବା ବିଷୟ ଏବଂ ପଢ଼ାଉଥିବା ବିଷୟକୁ ନେଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋପନୀୟତା ରକ୍ଷା କରି ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ଦିଆଯାଉ । ସେହି ପରୀକ୍ଷା ହଲରେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯାଉ । ଦେଖାଯାଉ ଫଳାଫଳ କ'ଣ ମିଳୁଛି । ଶିକ୍ଷା ଓ ଶିକ୍ଷକର ମାନ କେତେ ତଳକୁ ଖସିଛି ଏଥିରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ।

ବିଦେଶୀ ଟଙ୍କା : ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ନା ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପାଇଁ

ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ କୁଳୁ ମୁଁ ଜାଣିଶୁଣି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଉତ୍ସାହୀ । ଭାବୁଛି ଶିକ୍ଷକ ସଂଘମାନେ ମୋ ସହିତ ବିତର୍କରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ହେବେ । ମତେ ଭୁଲ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିବେ । ତାହାହେଲେ ଆମେ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି ଉନ୍ନତି ଆଣିବାକୁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିବା । ଗତ ତିରିଶ ବର୍ଷ ଧରି ଶିକ୍ଷକମାନେ ଶିକ୍ଷାର ମାନ ଓ ଛାତ୍ରର ମାନକୁ ବିଗାଡ଼ି ସାରିଲେଣି । ଏବେ “୨୦୦୦ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା”ର ଏକ ସ୍ଳୋଗାନ ଉଠିଛି । ବିଦେଶରୁ ଶହ ଶହ କୋଟି ଟଙ୍କା ଆସିବ । ଶିକ୍ଷକ ସଂଘମାନେ ଏହି ଟଙ୍କାରେ ଚାକିରି ଓ ମୋଟା ଦରମା ପାଇଁ ମାତି ଯାଉଛନ୍ତି ଓ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଦୁଆ ପେଲୁଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ସେହିମାନେ ଆଘାତ ପାଇବେ । ଯେଉଁ ବିଦେଶୀ ସଂସ୍ଥାମାନେ ଏତେ ପଇସା ଲଗାଇବେ ଆମର ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଏମାନଙ୍କର ଯେ କିଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାହିଁ ଏକଥା ଯେଉଁମାନେ ଭାବୁଛନ୍ତି, ତାହା ସେମାନଙ୍କର ମୂର୍ଖତା । ଟଙ୍କା ଏମାନଙ୍କର ମୁହଁ ବଙ୍କା କରିଦେଉଛି । ଆହୁରି ଯେତେବେଳେ ଆମ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ନିୟାମକ ହେବେ ସେହି ଦାତାମାନେ (ରଣଦାତା ପ୍ରକୃତରେ) ସେତେବେଳେ ମୁହଁ ଆହୁରି ବଙ୍କା ହେବ । ଏ ପୁରୁଣା ଶିକ୍ଷକ ଓ ସ୍କୁଲସବୁ ଅଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ସ୍କୁଲରେ ରୂଡ଼ା, ପଖାଳ ଖାଇ ପିଲା ପଢ଼ିବାକୁ ଆସିବେ ନାହିଁ ସେମାନେ ଆସିବେ ବ୍ରେକଫାଷ୍ଟ ଖାଇ । ଆମ ଏହି ଶିକ୍ଷକମାନେ ଏବେଠାରୁ

ତ୍ରେକପାଞ୍ଚ ଖାଇବା ଶିଖନ୍ତୁ । ଚାମଚ ଓ କଣ୍ଟା ଚାମଚରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ତାଲିମ ହୁଅନ୍ତୁ ନହେଲେ
ନାକଟ ହେବେ । ଦୂର ପରବତ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ ସବୁ ।

ଏହି ବିଷୟଟିର ବିଭିନ୍ନ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ଦିଗସବୁ ରହିଛି । ଆମର ପାଠକପାଠିକା ନୂଆ
ସମାଜର ଅସଲ ଚିତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ହେଲେ ମୋର ତୀର୍ଥ୍ୟକ୍ ଦୃଷ୍ଟି ସାର୍ଥକ ହେବ ।
(ତା ୨୩.୦୧.୯୪ରିଖ)

ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତା ଓ ସମ୍ବିଧାନର

ସଫେଦ ଆଭରଣ ତଳେ

ଆମେ ମଣିଷ । ଆମର ସୃଷ୍ଟି ଅର୍ଥାତ୍ ଜନ୍ମ ସହିତ ଆମେ କେତେକ ସ୍ୱୟଂଜାତ ଓ ସ୍ୱୟଂସମ୍ବୃତ ଅଧିକାର ନେଇ ପୃଥିବୀକୁ ଆସୁ । ବିଶେଷକରି ଭାରତବର୍ଷ ପରି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସାର୍ବଭୌମ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ସମ୍ବିଧାନରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ମୌଳିକ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ମୌଳିକ ଯେ, ସମ୍ବିଧାନର ସାର୍ବଭୌମତ୍ୱ ହିଁ ଭାରତୀୟ ଜନଜୀବନର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପାଦାନ । ଏଥିରେ ଆମର ମାନବିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ଅବିଭାଜ୍ୟ ଓ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ । ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଆମେ ହକଦାର । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟ କ'ଣ ? ସମ୍ବିଧାନର ମୂଳ ସ୍ୱୀକୃତ ମାନବିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚ୍ଛେଦ ଓ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିବାକୁ ପ୍ରତି ପଦେ ପଦେ ଉଦ୍ୟମ ଚାଲିଛି । ଯେଉଁ ସମ୍ବିଧାନ ବଳରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଭାରତୀୟ ସମାଜକୁ ନିୟମାବୁଦ୍ଧ ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛୁ ଏବଂ ଏହାର ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଛୁ, ସେମାନଙ୍କ ପାତନ, ଉତ୍ପାତନ, ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଆମର ସ୍ୱାଭାବିକ ଜୀବନକୁ ଅସହାୟ ଏବଂ ଅସହଜନୀୟ କରି ରଖିଛି । ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ତାହାର ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲାଭ ଓ ଉପଭୋଗ କରିବାରୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଛି ।

ସବୁ ସରକାର ଅପରାଧୀ

ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର, ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ଅଧିକାର ଓ ନ୍ୟାୟ ପାଇବାର ଅଧିକାର ପ୍ରାୟ କୌଣସି ସାଧାରଣ ଲୋକକୁ ମିଳୁନାହିଁ । ଶାସନ ବିଭାଗ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇଥିବା ଅଧିକାରୀମାନେ ନାଗରିକର ଏହି ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରିବାକୁ ସବୁ ସମୟରେ ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଉଦ୍ୟତ । ଯେଉଁମାନେ ସେବା କରିବାକୁ ନିଯୁକ୍ତ ସେହିମାନେ ହିଁ ନିଯୁକ୍ତିଦାତା ନାଗରିକକୁ ଅତ୍ୟାଚାରିତ କରି ରଖୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଦଳର ସରକାର ଶାସନ ଗାଦିରେ ବସନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉପରେ ଚାଲିଥିବା ଆକ୍ରମଣ ବନ୍ଦ କରିବା କିମ୍ବା ଅତ୍ୟାଚାରୀକୁ ଦଣ୍ଡିତ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଅସମର୍ଥ; ବରଂ ଅନାଗ୍ରହୀ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା

ରାଜ୍ୟ ସରକାର ହୁଅନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ କୌଣସି ନା କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ କୌଣସି ନା କୌଣସି ସମୟରେ ଏହି ଦୋଷରେ ଅପରାଧୀ ।

ସବୁଥାଇ ମଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ

ଭାରତବର୍ଷ ଏକ ମୁକ୍ତ ଗଣତନ୍ତ୍ର । ଏଠାରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ । ଏଠାରେ ବିଚାରାଳୟମାନେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ । ଏଠାରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନରେ ବିଚାରପତି, ଆଇନଜୀବୀ, ଅଧ୍ୟାପକ, ଛାତ୍ର, ସମାଜସେବାରେ ନିଜକୁ ନିଯୋଜିତ କରିଥିବା ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ଶ୍ରମିକ ସଂଗଠନ, ଛାତ୍ର, ସାମ୍ବାଦିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ନେତାମାନେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି । ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଓ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଏହି ନାଗରିକ ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରୀ ରୂପେ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ସର୍ବୋପରି ଭାରତୀୟ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ ଓ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭାଗୁଡ଼ିକ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବଳିଷ୍ଠ ମୁକ୍ତମଞ୍ଚ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସମସ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ଦାୟୀ । ତଥାପି ଏହି ଭାରତୀୟ ସାମ୍ବାଦିକ ଅନୁସନ୍ଧାନଗୁଡ଼ିକ ଦେଶରେ ଘଟୁଥିବା ଅତ୍ୟାଚାରଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ସଫଳ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ ବିବିଧ ।

ଦରିଦ୍ର, ଅସହାୟ ଓ ଅଜ୍ଞ

ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଲା ଏହି ଅତ୍ୟାଚାରର ଶିକାର ହେଉଥିବା ଲୋକେ ଗରିବ, ଅସହାୟ ଓ ସେମାନଙ୍କର କ'ଣ ଅଧିକାର ଅଛି ସେ ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞ । ଏହି ପୀଡ଼ିତର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ମଧ୍ୟ । ୧୯୮୫ରୁ ୧୯୯୧ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇ ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ସେଥିରେ ଘୋଳିସ ହାତରେ ଅନ୍ୟତମ ୪୧୫ ଜଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି ବୋଲି ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଏହି ୪୧୫ ଜଣଙ୍କୁ ବିନା ବିଚାରରେ ବନ୍ଧୁବାର ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ଅତି ସହଜରେ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଇଛି । ସିଧା କଥାରେ ମାରି ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ରିପୋର୍ଟ ମିଳିବା ପରେ ଭାରତ ସରକାର, ସମ୍ପୃକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ବିଚାରାଳୟ, ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ ତଥା ବିଧାନସଭା ଓ ସେମାନଙ୍କର ସଭ୍ୟମାନେ କ'ଣ କରିଛନ୍ତି ? ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣା ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିଛନ୍ତି । ଅଳ୍ପ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘଟଣାରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟତା ତଥା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋଚନା ସୃଷ୍ଟି ହେବା ପରେ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଇଛି ଓ ଆଇନଗତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ଫଳରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ଅପରାଧୀ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଦଣ୍ଡିତ ହେବାର ସେପରି କିଛି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଜଣାପଡ଼ିନାହିଁ ।

ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ କ'ଣ ଓ କିଏ ?

ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ (Amnesty International) ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱରେ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନ । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଇଣ୍ଟରନେ

ଅବସ୍ଥିତ ହେଲେ ହେଁ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଏହାର ଶାଖା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନ ରହିଛି । ଏଥିରେ ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁଥିବା ନାଗରିକମାନେ ସଭ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଂଘନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏହି ସଂସ୍ଥା ତରଫରୁ କରାଗଲେ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ସେହି ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ୧୫୦ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଥିବା ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ସଭ୍ୟମାନେ ଦେଉଥିବା ଚାନ୍ଦା ଓ ସେହି ସଭ୍ୟମାନେ ସଂଗ୍ରହ କରୁଥିବା ଚାନ୍ଦାରେ ଏହି ସଂଗଠନ ଚାଲେ । ଏହି ସଂଗଠନ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରର ସରକାର କିମ୍ବା ସରକାରୀ ସଂଗଠନ କିମ୍ବା ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ଗୋଷ୍ଠୀଠାରୁ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ବିଶ୍ୱରେ ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରୀ

ଏହି ସଂସ୍ଥା କେବଳ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ନିଜକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ ରଖିଛି । ମୁଖ୍ୟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସଂସ୍ଥା ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଥିବା ରାଜନୈତିକ ବନ୍ଦୀ (ଯେଉଁମାନେ ହିଂସାର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇନଥାନ୍ତି) ସେମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିଦେବାକୁ ବିଶ୍ୱରେ ଜନମତ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକାର ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ “ବିବେକର ବନ୍ଦୀ” (Prisoners of Conscience) ବୋଲି ଆଖ୍ୟାୟିତ କରନ୍ତି । ରାଜନୈତିକ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ବିଚାର ପାଇଁ ପୀଡ଼ନ (Torture), ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ (ବିଚାର ପରେ ମଧ୍ୟ), ବିନା ବିଚାରରେ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଏବଂ ପୋଲିସ କିମ୍ବା ସାମରିକ ବାହିନୀ ଦ୍ୱାରା ଅପହୃତ ହୋଇ ଯେଉଁମାନେ ‘ନିରୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ’ ବୋଲି ଘୋଷିତ ହୁଅନ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ବିରୋଧରେ ଏହି ସଂସ୍ଥା ଆନ୍ଦୋଳନ କରେ । ସେମାନେ ସନ୍ଧ୍ୟାସବାଦୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଅପହୃତ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କର ପୀଡ଼ନ ଓ ହତ୍ୟା କିମ୍ବା ସଶସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ରୋହୀମାନେ ହରଣଚାଳ କରି ପଶବନ୍ଦୀ ରଖିବା ରାଜନୈତିକ ହିଂସାବାଦୀମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ମଧ୍ୟ ତୀବ୍ର ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି । ରାଜନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମନେଷ୍ଟି ନିରପେକ୍ଷତା ଅବଲମ୍ବନ କରେ ।

ଭାରତ ସରକାର ବିମୁଖ କାହିଁକି ?

ଭାରତରେ ଚାଲିଥିବା ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଂଘନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଆମନେଷ୍ଟି ତରଫରୁ ଗତ ଦଶ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହେବ ଭାରତ ସରକାର ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ବାରମ୍ବାର ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମନେଷ୍ଟିକୁ ଅନୁମତି ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଭାରତରେ ଏକ ସରକାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ପ୍ରଚାର କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ପୃଥିବୀରେ ଭାରତ ବିରୋଧୀ ପ୍ରଚାର ଚଳାଇଛି । କେତେକ ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ପାକିସ୍ତାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରରୋଚିତ ହୋଇ ଆମନେଷ୍ଟି ଭାରତ ବିରୋଧରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଂଘନ ଅଭିଯୋଗ ଉଠାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ଆମନେଷ୍ଟି ପାକିସ୍ତାନ ସରକାରଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଂଘନର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଇ ଅଭିଯୋଗ

କରିଆସିଛି । ପାକିସ୍ତାନ ସରକାର ମଧ୍ୟ ଆମନେଷ୍ଟିକୁ ସେ ଦେଶରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ଆମନେଷ୍ଟିର ଗତ ବାର୍ଷିକ ରିପୋର୍ଟରେ ପୃଥିବୀର ୧୪୦ ଦେଶରେ ଘଟିଥିବା ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଙ୍ଘନ ବିଷୟରେ ଅଭିଯୋଗମାନ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ୧୯୭୮ ମସିହାରେ ଆମନେଷ୍ଟିକୁ ଭାରତରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଭାରତ ସରକାର ଅଜ୍ଞାକାରବଦ୍ଧ

ଭାରତ ସରକାର ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କରିବାକୁ କେବଳ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ ଓ ଆଇନରେ ଆବଦ୍ଧ ନୁହଁନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଆହୁତ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ଅଜ୍ଞାକାରବଦ୍ଧ । ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘର ସାଧାରଣ ଅଧିବେଶନରେ ପାଡ଼ନ ବିରୋଧରେ ଘୋଷଣା ସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ନିଜ ଆଦୃ ପେଶ କରିବା ସହିତ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘର ପାଡ଼ନ ବିରୋଧରେ (U.N. Declaration against Torture) ଘୋଷଣା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ଭାରତ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଛି । ତାହାଛଡ଼ା ୧୯୭୯ ମସିହାରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମାନବିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଅଧିକାର ଦୂକ୍ତିରେ ଭାରତ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଛି । ତେଣୁ କେବଳ ବିଶ୍ୱରେ ନୁହେଁ ଏ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ଅଜ୍ଞାକାରବଦ୍ଧ ।

କେବଳ ରୁଟି ଖାଇ ମଣିଷ ବଞ୍ଚେନା

କେତେକ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ, ବିକାଶ ସହିତ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସଗୃହ, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଧିକାର ମଣିଷ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା । ବାକ୍ ସ୍ୱାଧୀନତା, ବିନା ବିଚାରରେ ବନ୍ଦୀ ହେବା ଓ ପାଡ଼ନମୁକ୍ତ (Right not to be tortured) ହେବାର ଅଧିକାର ମଣିଷର ଗୌଣ ଆବଶ୍ୟକତା । ଏହା ଏକ କ୍ରୁର (Sadist) ଓ ଦୁଷ୍ଟ (Wicked) ଯୁକ୍ତି । ଇଂରାଜୀରେ ଯେଉଁ କଥା ଅଛି ଯେ, ମଣିଷ କେବଳ ରୁଟି ଖାଇ ବଞ୍ଚେନା (Man does not live by bread alone) ତାହା ହିଁ ଉପରୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତିର ଭଦ୍ର ଉତ୍ତର ।

ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇପାର୍ଶ୍ୱ

ମଣିଷ ପାଇଁ ଏକ ପକ୍ଷରେ ମାନବିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଅଧିକାର ଏବଂ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି ଅଧିକାର ସମାନ ଭାବରେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ମାନବିକ ଅଧିକାର ମଣିଷର ସହଜାତ । ଜନ୍ମ ସହିତ ତାହା ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଭାବରେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ । କେବଳ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମେ ସଚେତନ ନୋହୁଁ । ମାନବିକ ଅଧିକାର ମୌଳିକ । ଇଚ୍ଛାଗତ ନୁହେଁ । ରାଜନୈତିକ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଅଧିକାର ମଣିଷ ସଚେତନ ଭାବରେ ନିଜ ସମାଜ ଓ ଜୀବନର ଉତ୍କର୍ଷତା ଲାଭ ତଥା ସୁସ୍ଥ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସମ୍ବିଧାନ ଓ ଆଇନରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଏହିସବୁ

ଅଧିକାର ସ୍ଥଳ ଅନୁଯାୟୀ, ଯୁଗ ଅନୁଯାୟୀ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୌରୋଜିକ ସୀମା ଭିତରେ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ମାନବିକ ଅଧିକାର ମଣିଷ ସମାଜ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱରେ ସାର୍ବଜନୀନ, ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଓ ଅବିଭାଜ୍ୟ ।

ଆମ୍ଭେଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ତଥ୍ୟ ଓ ସତ୍ୟ !

ଭାରତରେ ଯେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ନିଷ୍ଠୁର ଭାବେ ଲଘୁନ କରାଯାଉଛି ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭେଙ୍କ ଇଷ୍ଟରନ୍ୟାସନାଳ ଭାରତ ସଂପର୍କୀୟ ରିପୋର୍ଟରୁ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସତ୍ୟ ତଥ୍ୟ ମିଳୁଛି । ପି.ୟୁ.ସି.ଏଲ. (People's Union for Civil Liberties), ପି.ୟୁ.ଡି.ଆର. (People's Union for Democratic Rights) ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନ ଗୋଷ୍ଠୀ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଅନେକ ଘଟଣାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ରିପୋର୍ଟ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଏକାଠି କଲେ ଭାରତରେ କେନ୍ଦ୍ର ସମେତ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କର ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉପରେ ଆକ୍ରମଣର ନଗ୍ନ ଇତିହାସ ମିଳିବ । ଭାରତ ସରକାର ଏହାର ଖୋଲା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଓଡ଼ିଶାର ନକ୍ସଲପନ୍ଥୀ ବନ୍ଦୀଙ୍କ ଦାରୁଣ କାହାଣୀ

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଆମ ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ୬୦ ଦଶକରେ ନକ୍ସଲପନ୍ଥୀ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେଉଁ ପୀଡ଼ନ ହୋଇଥିଲା ତାହାର ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ସେତେବେଳେ ପି.ୟୁ.ସି.ଏଲ. ଓ ଡି.ଆର. (PUCL & DR) ରାଜ୍ୟ ଶାଖା ତରଫରୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ଶାଖାର ସଭାପତି ଥିଲେ ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଳତୀ ଚୌଧୁରୀ । ୪ ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ଭାବରେ ଏହି ସଂଗଠନ ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଥିଲେ । ନକ୍ସଲପନ୍ଥୀ ବନ୍ଦୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ଓ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ହୋଇଥିବା ଦୈହିକ ଅତ୍ୟାଚାରର ଅମାନୁଷିକ କାଣ୍ଡ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଆଇନଜୀବୀ ତଥା ପୂର୍ବତନ ପାର୍ଲିାମେଣ୍ଟ ସଦସ୍ୟ ଶ୍ରୀନିବାସ ମିଶ୍ର (କ), ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ.ର ଦ୍ୱାରିକା ପ୍ରସାଦ ରଥ ଓ ମତେ ମିଶାଇ ଏକ ତିନିଜଣିଆ କମିଟି ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରୀନିବାସ ମିଶ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେକ ନକ୍ସଲପନ୍ଥୀ ବନ୍ଦୀଙ୍କର ଓକିଲ ଭାବରେ ଓକିଲାତିନାମା ପାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ସେତେବେଳେ କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର ବିଭିନ୍ନ ଜେଲରେ ଥିବା ନକ୍ସଲପନ୍ଥୀ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ଏକାଠରେ ଭେଟିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲୁ । ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଓକିଲ ଭାବରେ ଭେଟିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବାରୁ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ଭେଟିବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସହଜ ହୋଇଥିଲା ।

ସଂପୃକ୍ତ ଜେଲରମାନେ (ସରକାର, ବିଶେଷକରି ପୋଲିସ ଭୟରେ) ସଂକୃତିତ ଓ କୁଣ୍ଡିତ ବୋଧ କଲେ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦୀଙ୍କ ଓକିଲ, ବିଶେଷକରି ଜଣେ ନାମଜାଦା ସିନିଅର ଓକିଲଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କରିବାକୁ ବାରଣ କରିପାରିନଥିଲେ ।

ପୋଲିସର ଭୂମିକା

ସେତେବେଳକୁ ରାଜ୍ୟର ରାଜନୈତିକ ଗୋରୁଆ ପୋଲିସ ଓ ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସ ‘ଆମ ଅଜାଣତରେ’ (ସେମାନଙ୍କ ଜାଣିବାରେ) ଆମେ ଜେଲକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସତର୍କ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ ଓ ଆମେ ଜେଲରୁ ଫେରିବା ପରେ ଯାଇ ଆମେ କାହାକୁ ସବୁ ଭେଟିଲୁ ଓ କ’ଣ କଥା ହେଲା ବୁଝୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଉପଲବ୍ଧ କଲୁ ଯେ, ଜେଲର ଅଧିକାଂଶ କର୍ମଚାରୀ ଆମକୁ ସହାନୁଭୂତି ଓ ସହଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଦ୍ଵାରିକା ରଥ ଓ ମୁଁ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ଭେଟିବାରେ ପ୍ରାଥମିକ ବାରଣ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବୁଝାବୁଝି କଲାପରେ ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ସୁବିଧା ମିଳିଥିଲା ।

ବେଶି ମରିଛନ୍ତି: ଅଳ୍ପ ଜେଲରେ

ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ଭେଟି ଯାହା ଚାନ୍ଦୁଷ ଦେଖିଲୁ ଓ ଶୁଣିଲୁ ମଣିଷର ମଣିଷ ପ୍ରତି ଜ୍ଵରତା, ନିଷ୍ଠୁର ପାଶବିକତା, (ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ପଶୁ କରେ ନାହିଁ-ମଣିଷ ହିଁ କରିପାରେ) ଓ ଆଇନ ବିରୋଧୀ ଚରମ ଅତ୍ୟାଚାରର କାହାଣୀ । ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଲୁ ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ଓ ସେମାନେ ଭାଗ୍ୟବାନ (କିମ୍ବା ବରଂ ଦୁର୍ଭାଗୀ) ଯେ ସେମାନେ ବନ୍ଧୁ ରହିଛନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ନିରାହ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପୀଡ଼ନ (Torture) ଫଳରେ ଜେଲ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ବାହାରେ କିମ୍ବା ଜେଲରେ ମରିଛନ୍ତି । ଅନେକ ପୋଲିସ ଗୁଳିରେ ସିଧାସଳଖ ମରିଛନ୍ତି । ଅନେକଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ଜେଲକୁ ଅଣାନଯାଇ ଆନ୍ଧ୍ର ଜେଲକୁ ପଠାଯାଇଛି ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କାହାଣୀ

ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଲୁ ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ତୀକ୍ଷଣ ଅସ୍ତ୍ରର ଆଘାତର ଦାଗ ତ ମାମୁଲି କଥା । ଦେହର ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ତାହାସବୁ ଅଲିଭା ସୁତି । ଦିନ ଦିନ ଧରି ମାସ ମାସ ଧରି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅକଥନୀୟ ଶାରୀରିକ ଅତ୍ୟାଚାର କରାଯାଇଛି । ଭୋକ ଉପାସରେ ରଖାଯାଇଛି । ବିଷା ଓ ମୃତ୍ୟୁ ଖାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି । କ୍ଷତଗୁଡ଼ିକର ଚିକିତ୍ସା କରାନଯାଇ ଜୀଅନ୍ତା ମଣିଷର ମାଂସ ପଟିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି ।

ବୀଭତ୍ସ ସତ୍ୟ

ଆଉ କେତେକଙ୍କର ଲୋମହର୍ଷଣକାରୀ କାହାଣୀ । କାହାର ହାତର କିମ୍ବା ଗୋଡ଼ର ଆଙ୍ଗୁଠିଗୁଡ଼ାକ କାଟି ଦିଆଯାଇଛି । ବିଶେଷକରି ହାତର ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି । ମହିଳାମାନଙ୍କର ଛାତିରେ ଲୁହା ତତାଇ ମାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି । ଜଣେ ଦି’ଜଣ ମହିଳାଙ୍କର ଷ୍ଟନ କାଟି ନିଆଯାଇଛି । ଯୋନିରେ ବାଡ଼ି ପୂରାଇ ପୀଡ଼ନ କରାଯାଇଛି । ଜଣଙ୍କର ଯୋନିର ଚାରିପଟରେ ତାତିଲା ଲୁହାର ସ୍ପର୍ଶରେ ପୋଡ଼ା ଚମଡ଼ାର ଦାଗ । ଲୋମସବୁ ପୋଡ଼ିଯାଇ ମାଂସ ଉପରେ ଧଳା ଦାଗ । କେତେକ ପୁରୁଷ ବନ୍ଦୀଙ୍କର ଲିଙ୍ଗସବୁ କାଟି ଦିଆଯାଇଛି କିମ୍ବା ତାତିଲା ଲୁହାରେ ତିଆଁ ଦେଇ ଶେଷରେ ଗୋଟାଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଖୁଣ୍ଟା ରହିଛି । ଛାତିରେ, ପିଠିରେ, ବେକରେ, ହାତରେ, ଗୋଡ଼ରେ, ଜଫରେ ତାତିଲା ଲୁହାର ତିଆଁରେ ପୋଡ଼ି ଯାଇଥିବା ବୀଭତ୍ସ ଦାଗସବୁ । ମହିଳାଙ୍କ ଗାଲରେ ତିଆଁଦାଗ । ମହିଳାମାନଙ୍କର ଧର୍ଷଣ କାହାଣୀ ଅତି ସାଧାରଣ କଥା । ତାହା ଅପରାଧର ସାମା ଭିତରେ ଆସୁନାହିଁ । ନିଜ ସ୍ଵାମୀ,

ବାପା-ମା, ସନ୍ତାନ ସମ୍ମୁଖରେ ବଳାକୁର ଘଟିଥିବା କଥା ନିହାତି ମାମୁଲି କଥା ।

ଅଧିକାଂଶ ନିରୀହ ଆଦିବାସୀ

ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲୁ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଆଦିବାସୀ । ନିରକ୍ଷର ପାହାଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିବାସୀ । ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ସ୍ବାକାର କଲେ ଯେ, ସେମାନେ ନକ୍ସଲପନ୍ଥୀ ଆଦର୍ଶରେ କାମ କରୁଥିଲେ ସାହୁକାରକ ଶୋଷଣ ବିରୋଧରେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ କାହାକୁ ହତ୍ୟା କରିନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ମତାଉଥିଲେ ପୋଲିସ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଓ ସାହୁକାରକ ଶୋଷଣ ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରିବାକୁ । ଏହି ଅତ୍ୟାଚାରର କାହାଣୀର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହୋଇ ଯଦି କେବେ ଅଧିକ ବିବରଣୀ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇପାରିବ ତେବେ ତାହା ଜାତିହାସ ବନ୍ଧରେ ‘ସଭ୍ୟ’ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ନଗ୍ନ ରୂପର ଏକ ମହାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ହେବ । ଏସବୁ ଘଟୁଥିଲା ଭାରତକୁ ସ୍ବାଧୀନତା ଆସିବାର ୧୫ରୁ ୨୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ । ଭାରତୀୟ ସମିଧାନରୁ ରକ୍ତ ଝରୁଥିଲା । ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଓ ପୁରୁଣା ଯୁଗର ମଣିଷର ଅଦେଖା, ହିଂସ୍ର କାହାଣୀ ଏତେ ନିଷ୍ଠୁର ହେବ ନାହିଁ । ଆଜି ଯେ ଭାରତରେ ଏପରି ଘଟୁନାହିଁ ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ କେହି ସ୍ବାକାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁନ୍ତି । ଆମର ଏହି ଅନୁସନ୍ଧାନର ବହୁବର୍ଷ ପରେ ଜଣେ ପୋଲିସ ଅଫିସର ବାହାସ୍ତୋଟ କରିବାର ଶୁଣିଥିଲି ଯେ, ସେ କୋରାପୁଟରେ ଥିଲାବେଳେ ନିହାତି କମରେ ୩୦୦/୪୦୦ ନକ୍ସଲପନ୍ଥୀଙ୍କୁ ଗୁଳିକରି ମାରିଛନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନଙ୍କୁ ଗରିଫ କରି ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ଯୋଗାଡ଼ କରି ବିଚାରାଳୟରୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବା ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥାନ୍ତା ଏବଂ ତାହା ଏକ ସମୟସାପେକ୍ଷ ଅନାବଶ୍ୟକ କସରତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଏହି ଅଫିସର ନିଶ୍ଚୟ ପୋଲିସ ଆଇ.ଜି. ହେବେ । ଅବସର ନେବା ପୂର୍ବରୁ ହୁଏତ ଡି.ଜି.ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରନ୍ତି । ସିଭିଲ ଲିଷ୍ଟ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ ଜଣାପଡ଼ିପାରେ । ଏସବୁ ଲେଖିଲା ବେଳେ ମୋ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଯେ, ଏହି ସଭ୍ୟ ଦେଶର ମୁଁ ଜଣେ ନାଗରିକ କି ? ଏହି ପ୍ରକାର ଅତ୍ୟାଚାରୀ ପଦ୍ଧତିର ମୁଁ ଜଣେ ଅଂଶୀଦାର ନୁହେଁ କି ?

ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅପରାଧର ଅଂଶୀଦାର

ବହୁଦିନ ତଳର କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର ଜେଲମାନଙ୍କରେ ଭେଟିଥିବା ସେ ବନ୍ଦୀ ଓ ବନ୍ଦିନୀମାନେ ଏବେ କେଉଁଠି ? କେତେ ଜଣ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୂଳ ସନ୍ତକ ଭାବରେ ? କାରଣ ଅଧିକାଂଶଙ୍କର ପରିବାରର ଅନେକ ଲୋକ ମରିଯାଇଥିଲେ କିମ୍ବା ନିଜ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି କୁଆଡ଼େ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ । କାହାର ସ୍ବାମୀ, ଶ୍ଵଶୁର ଓ ପିଲା ମରିଯାଇଥିଲେ । ପିଲାମାନେ ଯିଏ ବଞ୍ଚୁଥିଲେ ସେମାନେ ମରିଯାଇଥିବେ । କାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲାଙ୍କୁ ଜବରଦସ୍ତ ଉଠାଇ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଆଜିର ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ଆମନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବା ରିପୋର୍ଟର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଦେବାପାଇଁ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ତାହା ଏହି ସ୍ତମ୍ଭରେ ପରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

(ପ୍ରଗତିବାଦୀ: ୦୯.୦୮.୯୨)

ପୋଲିସ ହେପାଜତରେ ପୀଡ଼ନ, ବଳାକାର ଓ

ମୃତ୍ୟୁର ଲିପିବଦ୍ଧ ସତ୍ୟ ଓ ତଥ୍ୟ

ଭାରତବର୍ଷ ପରି ଏକ ମୁକ୍ତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର କେବଳ ସମ୍ବିଧାନରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ଓ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ରହିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ । ସମ୍ବିଧାନ ଓ ଆଇନ ସ୍ୱୀକୃତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ହିଁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସରକାରର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ । ଭାରତୀୟ ଜନସାଧାରଣ ନିଜପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ସାର୍ବଜନୀନ ଅଧିକାରର ଡକ୍ଟ୍ରିନା ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶାସନବର୍ଗ, ନିର୍ବାଚିତ ବିଧାୟକ ଓ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତଥା ନ୍ୟାୟପତିମାନଙ୍କ ହାତରେ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ଅର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶାସନ ବିଭାଗ ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଜିମାଦାର । ଏହା ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ତାହାର ତଦାରଖ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ କିମ୍ବା ଏଥିରେ ଖୁଲାଫ ଘଟିଲେ ତାହା ଲୋକଲୋଚନକୁ ବିଶେଷକରି ଶାସକମାନଙ୍କ ନଜରକୁ ଆଣିବାର ସର୍ବନିମ୍ନ ଦାୟିତ୍ୱ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ୪ର୍ଥ ସ୍ତମ୍ଭ ସମ୍ଭାବପତ୍ର ତଥା ସାମ୍ବେଦନିକମାନଙ୍କର ।

ଆମ୍ଭେ ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲ ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ପୃଷ୍ଠା ବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ପୁସ୍ତକ ଚଳିତବର୍ଷ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ପୁସ୍ତକର ଶୀର୍ଷ ହେଲା: “ଭାରତ: ପୀଡ଼ନ, ବଳାକାର ଏବଂ ଗିରଫଦାରି ମୃତ୍ୟୁ”-(India : Torture, Rape & Death in Custody).

ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିବରଣୀ ସତ୍ୟ ଓ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ । ଆମ୍ଭେ ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲ ସଂସ୍ଥା ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନ ଅନୁସନ୍ଧାନ କର୍ମାମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ, ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ପଦସ୍ଥ ଓ ଅଧିକାର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଗୋପନ ତଥ୍ୟରୁ ଓ ସମ୍ଭାବପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶିତ ସମ୍ଭାବମାନଙ୍କରୁ ଏହି ପୁସ୍ତକର ବିଷୟମାନ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ଆଜିର ନିବନ୍ଧରେ ମୋର ମତବ୍ୟ ସବୁ ସୀମିତ ରଖି “ଭାରତ: ପୀଡ଼ନ, ବଳାକାର ଏବଂ ଗିରଫଦାରି ମୃତ୍ୟୁ” ପୁସ୍ତକରେ ସଙ୍କଳିତ ଓ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ଅନୁଶୀଳନା ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ ସମ୍ପର୍କରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଚିତ୍ର ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବି ।

ପ୍ରକାଶିତ ସତ୍ୟ ଓ ତଥ୍ୟ

ପୁସ୍ତକର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସୂଚନାରେ ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗାନ୍ଧୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଏକ ଭକ୍ତି ଭଲ୍ଲେଖ

କରାଯାଇଛି । ୧୯୮୮ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ ବ୍ରିଟିଶ ଟେଲିଭିଜନର ‘ପାନୋରାମା’ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଏକ ସାକ୍ଷାତକାର ଦେଇ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଙ୍ଘନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଥିଲେ: “ଆମେ କାହାରିକୁ ପୀଡ଼ନ (Torture) ଦେଉନା ଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ । ଯେଉଁଠାରେ ଆମେ ପୀଡ଼ନର ଅଭିଯୋଗ ପାଇ, ତାହା ଆମେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁ ଏବଂ ଆମେ ଦେଖୁ ଯେ ଏହା (ପୀଡ଼ନ ଅଭିଯୋଗ) ଅସତ୍ୟ ।”

ବ୍ୟାପକ ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣା

ତଥାପି ପୀଡ଼ନ (ବ୍ୟବସ୍ଥା) ଏକ ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟାପାର । ଭାରତର ୨୫ ରାଜ୍ୟ (ଦିଲ୍ଲୀ ଓ ଅନ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରଶାସିତ ଅଞ୍ଚଳ ସମେତ) ଗୁଡ଼ିକରେ ପୋଲିସ୍, ଅର୍ଦ୍ଧସାମରିକ ଓ ସାମରିକ ବାହିନୀ ଦ୍ଵାରା ଗିରଫ ହେଉଥିବା କିମ୍ବା ବେଆଇନ ଭାବେ ଅଟକ ରଖାଯାଉଥିବା ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ପୀଡ଼ନ ଅତ୍ୟାଚାର ଏକ ଭୂମିକା ଏହା ଜଣାଶୁଣା କଥା । ସାଧାରଣ ଓ ଗୁରୁତର ଅପରାଧୀ, ସନ୍ଦେହରେ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି, ରାଜନୈତିକ ବିଦ୍ରୋହୀ ଓ ଆତଙ୍କବାଦୀ ବନ୍ଦୀମାନେ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ଦୈନିକ ଓ ମାନବିକ ପୀଡ଼ନର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି । ଗତ ବର୍ଷକରେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶହ ଶହ ଲୋକ ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ମରିଛନ୍ତି । ଶହ ଶହ ମହିଳା ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ, ତଦନ୍ତ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ବାସଗୃହରେ କିମ୍ବା ବାହାରେ ବଳାକାରର (Rape) ଯାହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ପାଶବିକ ଅତ୍ୟାଚାର ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି) ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି । ଏସବୁର ହିସାବ ମିଳିବା କିମ୍ବା ସଂଗ୍ରହ କରିବା କଷ୍ଟକର ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତାଲିକା

କିନ୍ତୁ ୧୯୮୫ରୁ ୧୯୯୧ ମଧ୍ୟରେ ଗିରଫ ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ବିଚାର ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୪୧୫ ଟି ଘଟଣା ଚିକିତ୍ସା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୃତ (ପ୍ରକୃତରେ ହତ୍ୟାର ଶିକାର) ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ନାମ, ଠିକଣା, ବୟସ, ବୃତ୍ତି, ମୃତ୍ୟୁର ଦିନ, କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗିରଫ ହୋଇଥିଲେ, କେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଲେ ଓ ଘଟଣା ବାହାରକୁ ଜଣାପଡ଼ିବା ପରେ କ’ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି କିମ୍ବା ଆଦୌ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇନାହିଁ, ତାହାର ଏକ ପୂରା ତାଲିକା ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଛି । ଏହି ତାଲିକାରେ ଦିଲ୍ଲୀ ସମେତ ଅଧିକାଂଶ ରାଜ୍ୟର ଘଟଣା ରହିଛି । ଏହାଛଡ଼ା ବହୁ ଘଟଣା ବାହାରକୁ ଆସେ ନାହିଁ । ବହୁ ଘଟଣା ସମ୍ଭାବ୍ୟତଃ ପହଞ୍ଚିପାରେ ନାହିଁ । ନାମକୁମାରୀ ଏକ ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମର ପ୍ରହସନ କତାଯାଇ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶବକୁ ପୋଲିସ୍ ପୋଡ଼ିଦିଅନ୍ତି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ପରିବାରକୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଶବ ପୋଡ଼ିବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ଅନେକ ସମୟରେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ତାର ପରିବାର ଅଜ୍ଞାତ ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ଶବ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଏ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବେଆଇନ ଭାବରେ ଗିରଫ କରାଯାଇ ତା’ଠାରୁ କଥା ବାହାର କରାଯିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ସ୍ଵୀକାରୋକ୍ତି ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ତାକୁ ବିଭିନ୍ନ ବାଉସ୍ ଧରଣର ପୀଡ଼ନ ଦିଆଯାଏ । ଅତ୍ୟଧିକ ପୀଡ଼ନରୁ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ । କିମ୍ବା ମୃତ୍ୟୁର

ଆଶଙ୍କା ହେଲେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦିଆଯାଏ ଓ ସେଠାରେ ତାର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ । ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ଜମାନବନ୍ଦୀ ନ ଦେବାକୁ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କୁ ଚାପ ଦିଆଯାଏ କିମ୍ବା ଭୟଭୀତ କରାଯାଏ ।

ପୀଡ଼ନର ଦୈନନ୍ଦିନ ରୂପ

ବିଖ୍ୟାତ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ‘ଇଣ୍ଡିଆନ ଏକ୍ସପ୍ରେସ’ର ୧୯୮୬ର ଅକ୍ଟୋବର ମାସର ଏକ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ରିପୋର୍ଟରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ବିଷୟ: “ଏହି ପ୍ରକାର ପୋଲିସ କର୍ମ୍ମକ ହତ୍ୟାର ଏକ ଜଣାଶୁଣା ପଦ୍ଧତି- ଯାହାକୁ କି ପୋଲିସ ହାଜତରେ ମୃତ୍ୟୁ ବୋଲି କୁହାଯାଏ- ହେଲା ଏହି ଶିକାରଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମନଭରା ଯେଉଁଠାରୁ ହେଲେ ଉଠାଇନେଇ ବେଆଇନ ଭାବରେ ଅଟକ ରଖାଯାଏ । ମରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଅମାନୁଷିକ ପୀଡ଼ନ ଦିଆଯାଏ । ପ୍ରହସନମୂଳକ ଶବ ବ୍ୟବହୃତ କରାଯାଇ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଶବକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଏ ।”

ଦରିଦ୍ର, ନିରକ୍ଷର ଓ ନିଃସହାୟ ଗୋଷ୍ଠୀ

ଭାରତର ୮୬ କୋଟିରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକଡ଼ା ୬୦ ଭାଗରୁ ବେଶୀ ଦରିଦ୍ର ଓ ବୃଦ୍ଧତଃ ନିରକ୍ଷର । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିରାପରା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାରତ ସରକାର ଉପଲବ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ଏହିମାନେ ହିଁ ବିଶେଷ କରି ଏହି ପୀଡ଼ନର ଶରବ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ । ଅବଶ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ବିଦ୍ରୋହୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପୀଡ଼ନର ଶିକାର ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ସଂଗଠନ ରହିଛି, ଯେଉଁମାନେ ଏପରି ଘଟଣାକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଅସହାୟ ଶରବ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯେଉଁମାନେ ପୀଡ଼ନର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଯୋଗ ମଧ୍ୟ ନଥାଏ । ସିନିୟର ପୋଲିସ ଅଫିସରମାନେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରାୟତଃ ଏହିମାନେ ହିଁ ପୋଲିସ ପୀଡ଼ନରେ ମରଣର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ପୋଲିସ ହାଜତରେ ମରୁଥିବା ଲୋକେ ଅତି ଛୋଟ ଧରଣର ଅପରାଧୀ କିମ୍ବା ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୂରାପୂରି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ।

ସାମଗ୍ରିକ ଉଦ୍‌ବେଗ

ଅନେକ ନ୍ୟାୟପତି, ସାମ୍ବାଦିକ, ଆଇନଜୀବୀ, ମାନବିକ ଅଧିକାର କର୍ମୀ, ଲେଖକ, ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ସରକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ପୋଲିସ ଅଫିସର ନିଜେ ଏହି ପୋଲିସ ପୀଡ଼ନ ସମ୍ପର୍କରେ ଉଦ୍‌ବେଗ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ପୋଲିସ ପାଖରେ ଅଟକ ଥିବା ସମୟରେ ପୀଡ଼ନ, ବକାୟାର ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଶିକାର ହେଉଥିବା ଘଟଣା ଭାରତରେ ଏତେ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏତେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ଘଟୁଛି, ସେଥିରେ ବିବେକବତ୍ତ ଲୋକେ ଉଦ୍‌ବେଗଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ୧୯୮୮ରେ ତତ୍କାଳୀନ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଆର.ଏସ. ଉଦ୍‌ବେଗ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଥିଲେ : “ପୋଲିସ ହାଜତରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏତେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି ଯେ, ଏଥିରେ ଆମେ ଗଭୀର ଉଦ୍‌ବେଗ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ।”

ଜ୍ୟୋତି ବସୁଙ୍କ ଉଦ୍‌ବେଗ

ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ପୋଲିସ ହାଜତରେ ୧୯୮୫ ପରେ ୪୩ଟି ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି ବୋଲି ଆମ୍ଭେନେଷ୍ଟି ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାଲିକା ପ୍ରକାଶ କରିବା ପରେ ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ୧୯୮୭ରେ ନିଜର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ପ୍ରକାଶ କରି କହିଥିଲେ: “ଯେ କୌଣସି ସତ୍ୟ ସମାଜରେ ପୋଲିସ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବା ଅତିଦ୍ରବ୍ୟ । ଏହା ବେଆଜନ ଓ ଏ ବିଷୟକ ଚିନ୍ତା ମଣିଷକୁ ଅସୁସ୍ଥ କରିଦେବ । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଜଘନ୍ୟ ଆଉ କିଛି ଆଇନପାରେ ।”

ବିଶିଷ୍ଟ ଆଇନ ବିଶାରଦ ତଥା ଦିଲ୍ଲୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବର୍ତ୍ତମାନ କୁଳପତି ଉପେନ୍ଦ୍ର ବକ୍ସି ମତ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଛନ୍ତି: “ପୋଲିସର ତୃତୀୟ ଡିଗ୍ରୀ ପ୍ରୟୋଗ । (Third degree method) ଭାରତରେ ବଳବତ୍ତର ଆଇନ ପଦ୍ଧତିର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି । ପୋଲିସର ପୀଡ଼ନ ଓ ଆତଙ୍କବାଦୀ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରୟୋଗ ଦୈନନ୍ଦିନ ଧାରାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏହା ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ ବିରୋଧୀ ଏବଂ ଆର୍ତ୍ତତାତିକ ସ୍ତରରେ ଭାରତ ସ୍ୱାକାର କରିଥିବା ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସନନ୍ଦର ବିରୋଧାତରଣ କରୁଛି ।”

ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କ ଅଜ୍ଞାକାର

୧୯୯୧ ମସିହାରେ ହରାରେ କମନ୍‌ସ୍‌ଲେଥ୍ ଘୋଷଣାରେ ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ନରସିଂହ ରାଓ ମାନବିକ ଅଧିକାର ନିରାପରା ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ଅଜ୍ଞାକୃତ ବୋଲି ପୁଣି ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଛନ୍ତି । ଭାରତରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନ ଓ ଏହାର କ୍ରିୟାଶୀଳ ସଭ୍ୟମାନେ ନିରନ୍ତର ସମାଜ ଓ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ବିବେକର ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ‘ବନ୍ଦୀ’ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଉପରେ ପୋଲିସର ଅତ୍ୟାଚାର, ପୀଡ଼ନ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ବାରମ୍ବାର ଦାବି ଓ ଆହ୍ୱାନ ଦେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସରକାର ପରେ ସରକାର (କେନ୍ଦ୍ରରେ) କେହି ଏ ଦିଗରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ସଫଳ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଗୁଆ ହୋଇନାହାନ୍ତି ।

ଆଇନ କମିଶନ ଓ ପୋଲିସ କମିଶନର ସୁପାରିଶ ଅକାମୀ

୧୯୮୫ରେ ଭାରତ ‘ଆଇନ କମିଶନ’ ଏକ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ଏହି ସୁପାରିଶ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲେ ଯେଉଁମାନେ ପୋଲିସ ହେପାଜତରେ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପାଇଁ ଦାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡିତ କରିବା ସହଜ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରମାନେ ‘ଜାତୀୟ ପୋଲିସ କମିଶନ’ ଏ ଦିଗରେ କରିଥିବା ସୁପାରିଶଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁନାହାନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ସୁପାରିଶ ମଧ୍ୟରେ ପୋଲିସ କମିଶନ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିବ କିମ୍ବା ଗୁରୁତର କ୍ଷତ ହେବ ସେ ଘଟଣାରେ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯିବ । କୌଣସି କେନ୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏ ଦିଗରେ ସତର୍କ କିମ୍ବା ସଚେତନ ନଥିଲା ଭଳି ଜଣାପଡୁଛି ।

ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଏକ ବିଶ୍ୱ ସମସ୍ୟା । ଆମେରିକା, ବ୍ରିଟେନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସରକାରମାନେ ଭାରତ ବିରୋଧରେ ଏ ଦିଗରେ ଅଭିଯୋଗ କରୁଥିବାବେଳେ ସେହି ଦେଶମାନଙ୍କରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ଅଭିଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭନେଷ୍ଟି ଇଞ୍ଜରନ୍ୟାସନାଲ୍ ତରଫରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଭାରତ ସରକାର ସବୁବେଳେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଘଟଣା ଭାରତରେ ଘଟୁଥିବା ଅସ୍ୱାକାର କରୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ହିଁ ଆମ୍ଭନେଷ୍ଟି ଇଞ୍ଜରନ୍ୟାସନାଲ୍ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୋଷ୍ଠୀର ଅଭିଯୋଗର ଶରବ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଅସ୍ୱାକାର କରିବାର ରାଜନୈତିକ ବାଧ୍ୟତା ଆଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଭାରତରେ ଏପରି ଘଟଣା ନ ଘଟିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଘଟିଲେ ତାହାର ବିଚାର ପାଇଁ ପଥ ପରିଷ୍କାର କରିବାର ବାଧ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସପକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ମାନବବାଦୀ ଭାରତୀୟ ସଂଗଠନ, ଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶେଷ କାମ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ତ ଦେଶଦ୍ରୋହୀ ନିଶ୍ଚୟ ନୁହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଦାବିକୁ ଉପେକ୍ଷା କରିବାର କାରଣ କ'ଣ ଆଇପାରେ ? ମଇକା, ଆବର୍ଜନାଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ପେଟ୍ ତଳକୁ ଠେଲିଦେଲେ ତ କୋଠରୀ ପରିଷ୍କାର ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେନା !

ରାଜନୈତିକ ଦଳ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସବୁ ସରକାର ଅଭିଯୁକ୍ତ

ଆମ୍ଭନେଷ୍ଟି ଇଞ୍ଜରନ୍ୟାସନାଲ୍ ଦ୍ୱାରା ଭାରତରେ ସମ୍ପର୍କୀୟ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକରେ ପୋଲିସ ପାଡ଼ନ ଓ ଅତ୍ୟାଚାରର ଯେଉଁସବୁ ପ୍ରଣାଳୀ ଉଲ୍ଲିଖିତ ହୋଇଛି, ତାହାର ସମ୍ୟକ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇପାରେ । କାରଣ ତାହା ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେସବୁ ଦେଖୁଛେ, ଜାଣୁଛେ, ଶୁଣୁଛେ ଓ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଉଛେ । ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ଦେଶପ୍ରେମୀ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଆମ୍ଭନେଷ୍ଟି ଇଞ୍ଜରନ୍ୟାସନାଲର ସଦସ୍ୟ ।

ଆମ୍ଭନେଷ୍ଟି ରିପୋର୍ଟ, ମୁଖ୍ୟତଃ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ ଘଟଣା, ବିଚାରାଳୟର ରାୟ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା, ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଅନୁସନ୍ଧାନ ରିପୋର୍ଟ, ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନମାନଙ୍କର ଘୋଷଣା ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନ ରିପୋର୍ଟ, ବିଧାନସଭା ଏବଂ ପାର୍ଲିାମେଣ୍ଟରେ ଘୋଷିତ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

୧୯୮୪ ମସିହା ଠାରୁ ଆମ୍ଭନେଷ୍ଟିକୁ ଭାରତ ଆସି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଭାରତ ସରକାର ଅନୁମତି ଦେଉନାହାନ୍ତି । ବରଂ ଚଳିତ ନରସିଂହ ରାଓ ସରକାର ନିଜ ଉଦ୍ୟମରେ ଏକ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସଂସ୍ଥା ଗଠନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । କଂଗ୍ରେସ(ଇ) ଦଳ ଏଥିପାଇଁ ଦକ୍ଷୀଣ ସରକାରଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ କେତେକ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛି । ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଯଦି ଏପରି ଏକ ସଂଗଠନ ସ୍ଥାପିତ ହୁଏ, ତାହାର ପତିଆରା କ'ଣ ରହିବ ? ପ୍ରକୃତରେ କଂଗ୍ରେସ(ଇ) ବାମପନ୍ଥୀ ସାମ୍ବନ୍ଧୀୟ, ବିଜେପି କିମ୍ବା ଏ.ଆଇ.ଏ.ଡ଼ି.ଏମ.କେ. ଶାସିତ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଏହି ଘଟଣାମାନ ଘଟୁଛି । ତେଣୁ କୌଣସି ସରକାରର ଗଠିତ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ନିରପେକ୍ଷତା ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳର ସରକାର ବିରୋଧରେ ଯିବ ।

ପୋଲିସ ପୀଡ଼ନର କେତେକ ଟେକ୍ନିକ୍

ପୋଲିସ ଅଧୀନରେ ଅଟକ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଦୈନିକ ପୀଡ଼ନ ଓ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ପ୍ରଣାଳୀ ଅନେକଟା ସମାନ । ଅବଶ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ନୂଆ ନୂଆ ଉପାୟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଛି । ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଘରୁଛି, ଚାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ।

ଭୋକିଲା ରଖି ପ୍ରବୃତ୍ତ ଓ ପ୍ରବଳ ମାଡ଼ ଦେବା ଅତି ନିୟମିତ କଥା । ଉପରକୁ ଗୋଡ଼ ରଖି ତଳକୁ ମୁହଁ କରି ଟାଙ୍ଗି ଦେବା ଅତି ସହଜ ପୀଡ଼ନ ପୋଲିସ ପାଇଁ । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ମାଡ଼ଦେବା, ତଳୁ ନିଆଁଧାସ ଛାଡ଼ିବା, ନିଆଁରେ ଲଙ୍କାଗୁଣ୍ଠ ପକାଇ ଧୂଆଁ ଛାଡ଼ିବା, ବିକୁଳି ସବ୍ ଲଗାଇବା ଆଦି ସାଧାରଣ ପୀଡ଼ନ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଏହାଛଡ଼ା କାଠ କିମ୍ବା ଲୁହା ରୋଲର ଗଡ଼ାଇ ଚାପିବା କିମ୍ବା ଛେଟିବା, ଲୁହା ରୋଲରକୁ ତତାଇ ପିଠିରେ, ଛାତିରେ କିମ୍ବା ଜପଂରେ ଗଡ଼ାଇବା କିମ୍ବା ଚାଟିଲା ଲୁହା କିମ୍ବା ପାତକୁ ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ମାଡ଼ିଦେବା ଆଦି ଦଣ୍ଡ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । ଆଖିରେ, ନାକରେ ପାଟିରେ, କାନରେ କିମ୍ବା ମଳତ୍ୱାରରେ ଖୁବ୍ ରାଗ ଲଙ୍କାଗୁଣ୍ଠ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଇପାରେ । କାଠ କିମ୍ବା ବାଉଁଶ ବାଡ଼ିରେ ଲଙ୍କାଗୁଣ୍ଠ ଲଗାଇ ମଳତ୍ୱାର ବାଟେ ଭିତରକୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିବା, କାଡ଼ିବା ଓ ହଲାଇବା ଆଦି ଏତେ କଷ୍ଟଦାୟକ ଯେ ଶରବ୍ୟ ଅସହ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସତ ହେଉ କିମ୍ବା ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି କରିଦେବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଯାଏ । ପୁରୁଷ ହେଉ ବା ମହିଳା ହେଉ ଯୌନାଙ୍ଗରେ ଆଘାତ ଓ ପୀଡ଼ନ ଏକ ସଫଳ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା । କାରଣ ଏହା ଅପମାନ ସହିତ ବେଶ୍ ପୀଡ଼ାଦାୟକ । ଏହି ପ୍ରକାର ଶିକାରମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟରେ ପୂରାପୂରି ଲଙ୍ଘନା କରିଦିଆଯାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମନାରେ ନଗ୍ନ ଶରୀର ଏକ ଗଣୀୟ ବେଦନାଦାୟକ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପୀଡ଼ନ । କେବଳ ଏଥିରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାକୁ ହିଁ ଯେକୌଣସି ଲୋକ ଶାରୀରିକ ପୀଡ଼ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚାହେଁନା । ବିଶେଷକରି ଯିଏ ଦାଗୀ ଅପରାଧୀ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଆଦୌ ଅପରାଧୀ ନୁହେଁ (ବରଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ) ସେପରି ଲୋକ ଏହି ଉପାୟରେ ସହଜରେ ‘ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି’ କରିଦିଏ ।

ପୀଡ଼ନର ଆଧୁନିକ ଟେକ୍ନିକ୍

ଶାରୀରିକ ପୀଡ଼ନ ସହିତ ମାନସିକ ଓ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପୀଡ଼ନ ଏକ ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଗୋଟାଏ ଘରେ ଆଉ କିଛି ନଥିବ; କେବଳ ଚାରିଟା କାନ୍ଥ, ତଟାଣ ଓ ଛାତ । ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବିକୁଳି ଆଲୁଅ ଛ’ ଦିଗରୁ ପକାଇ ଜଣେ ଲଙ୍ଘନା ଲୋକକୁ ଠିଆକରି ଶରବ୍ୟ କରିଦେଲେ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଇଫସିତ ଉତ୍ତର ମିଳିଯିବ । ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ଉପକରଣ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦ କରି ଠିଆକରି ଦିଆଯିବ ଯେ, ଚାହିଁଲେ ୨୪ ଘଣ୍ଟାରୁ ୪୮ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କେବଳ ଭୋକ ଶୋଷରେ ଠିଆ ହୋଇରହିବ । ତା’ର ସମସ୍ତ ଦୈନିକ ସହନ ଶକ୍ତିକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ସହିତ ତା’ର ମାନସିକ ଓ ନୈତିକ ବଳ ତଥା ସାହସ ଏପରି ଧ୍ୱଂସ ଓ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯିବ ଯେ ସେ ପ୍ରକାର ଲୋକଠାରୁ ଯାହା ଚାହିଁବେ, ସେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ ଅନାୟାସରେ । ଦେହରେ କୌଣସି ଦାଗ ରହିବ ନାହିଁ । ମଣିଷ ସହଜରେ ମରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ସ୍ତେଜାକୃତ ଭାବରେ ସତ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ସବୁକିଛି ସ୍ୱୀକାର କରିବ ।

ଭାରତୀୟ ପିଙ୍ଗଳ କୋଡ୍

ଭାରତୀୟ ପିଙ୍ଗଳ କୋଡ୍‌ରେ କେତେକ ମାପକାଠି ରହିଛି । ତାହାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଘଟୁଛି । ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ପୋଲିସ୍ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅର୍ଦ୍ଧସାମରିକ ଓ ସାମରିକ ବାହିନୀ କର୍ତ୍ତୃକ ପାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଦ୍ଧଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

ଏହାର ଶେଷ କ'ଣ ? ଭାରତୀୟ ଆଦି ସଭ୍ୟତାର ମାପକାଠି କ'ଣ ? ଏପରିକି ପରାଧୀନ ଭାରତରେ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନରେ ନ୍ୟାୟର ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାପକାଠି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରଶାସନର ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାନଦଣ୍ଡ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ଏସବୁ କ'ଣ ଘଟୁଛି ?

ଆମନେଷି ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲ ଭାରତ ସଂପର୍କିତ ଏହି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷିତ ଓ ସଭ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ପଢ଼ିବା ଉଚିତ । ଆମନେଷି ରିପୋର୍ଟରେ ମିଥ୍ୟା ଥିଲେ ତାହାକୁ ଚାଲେଞ୍ଜ ମଧ୍ୟ କରାଯିବା ଉଚିତ । କିନ୍ତୁ ଏହି ରିପୋର୍ଟକୁ 'ଭାରତ ବିରୋଧୀ' ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟେତ ତଳକୁ ଠେଲିଦେବାର କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ ଯଥାର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ଭାରତୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନ ମାନବର ଅନୁସନ୍ଧାନର ରିପୋର୍ଟ ଉପରେ ଆମନେଷି ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲ ନିଜର ବସ୍ତବ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଛନ୍ତି ସେଗୁଡ଼ିକର ଏକ ତାଲିକା ।

- (୧) ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ସିଭିଲ୍ ଲିବର୍ଟିଜ୍ କମିଟି(APCLC) ।
- (୨) ଆସୋସିଏସନ୍ ଫର ଦି ପ୍ରୋଟେକ୍ଟନ୍ ଅଫ୍ ଡେମୋକ୍ରାଟିକ୍ ରାଇଟ୍ସ(APDR), କଲିକତା ।
- (୩) ସିଭିଲ୍ ଲିବର୍ଟିଜ୍ ଆଣ୍ଡ ହ୍ୟୁମାନ ରାଇଟ୍ସ ଅର୍ଗାନାଇଜେସନ୍(CLAHRO), ମଣିପୁର ।
- (୪) ସିଟିଜେନ୍ସ ଫର ଡେମୋକ୍ରାସି(CFD), ଦିଲ୍ଲୀ ।
- (୫) କମିଟି ଫର ଦି ପ୍ରୋଟେକ୍ଟନ୍ ଅଫ୍ ଡେମୋକ୍ରାଟିକ୍ ରାଇଟ୍ସ(CPDR), ବମ୍ବେ ।
- (୬) ଫ୍ରି ଲିଗାଲ୍ ଏଣ୍ଡ କମିଟି(FLAC), ବିହାର ।
- (୭) ଜାନ୍ତୁ ଆଣ୍ଡ କାଣ୍ଟୁର ପିପୁଲ୍ସ ବେସିକ୍ ରାଇଟ୍ସ (ପ୍ରୋଟେକ୍ଟନ୍) କମିଟି ।
- (୮) ନାଗା ପିପୁଲ୍ସ ମୁଭମେଣ୍ଟ ଫର ହ୍ୟୁମାନ ରାଇଟ୍ସ(NPMHR) ।
- (୯) ପିପୁଲ୍ସ ଯୁନିଅନ ଫର ସିଭିଲ୍ ଲିବର୍ଟିଜ୍(PUCL), ଦିଲ୍ଲୀ ।
- (୧୦) ପିପୁଲ୍ସ ଯୁନିଅନ୍ ଫର ଡେମୋକ୍ରାଟିକ୍ ରାଇଟ୍ସ(PUDR) ।

(ତା୨୩.୦୮.୯୨ରିଖ)

ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଂଘନ: ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି

ଜାତୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନ

ଅବଶେଷରେ ଭାରତ ସରକାର ନିଜ ତରଫରୁ ଏକ “ଜାତୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନ” (National Human Rights Commission) ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ଭାରତର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସମ୍ମତ ହୋଇଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କ୍ରମେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାଲାଗି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଏକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଏକାଠି ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟାମୋଟି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ସମ୍ପର୍କରେ ମତୈକ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଅବଶ୍ୟ ଓଡ଼ିଶା ଓ ମିଜୋରାମର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଏପରି ଏକ କମିଶନର ଆବଶ୍ୟକତା ସମ୍ପର୍କରେ ସାମାନ୍ୟ ଭିନ୍ନ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହା ତାତ୍ତ୍ୱିକ ନୀତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ । ବାସ୍ତବ ବ୍ୟବହାରିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ନୁହେଁ । ଆସତା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ରିପୋର୍ଟ ଦେବାକୁ ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଛି ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ନିଷ୍ପତ୍ତି

ଏହି ଦିନିକିଆ ସମ୍ମିଳନୀର ଆଲୋଚନାର ଚିକିନିଶୁ ବିବିରଣୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇନାହିଁ । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଗୋଟିଏ କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ଯେ, ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସମସ୍ୟା ନିଶ୍ଚୟ ରହିଛି । ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ନ କରିଥିଲେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ସହିତ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମତୈକ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥାନ୍ତା । ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଂଘନ ହେଉଛି; ଏହାର ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ହେଲା ଗତ ୧୪ ଡାକ୍ତରୀ ସମ୍ମିଳନୀ ଏବଂ ଜାତୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନ ଗଠନ ନିଷ୍ପତ୍ତି । ଏହି ଅଧିକାର କମିଶନ ଗଠନ କରିବାକୁ ଏକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ହେବ । ଏହି ଆଇନର ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଏକ ୯ ଜଣିଆ କମିଟି ମଧ୍ୟ ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ୯ଜଣ ହେଲେ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଏସ୍.ବି. ତନ୍ତନ, ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିକାଶମନ୍ତ୍ରୀ ଅର୍ଜୁନ ସିଂହ, ଆଇନମନ୍ତ୍ରୀ ବିଜୟ ଭାସୁର ରେଡ୍ଡୀ, (ସମାଜ) ମଂଗଳ ମନ୍ତ୍ରୀ ସାତାରାମ କେଶରୀ,

ରାଜସ୍ଥାନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଭୈରୋଁ ସିଂହ ଶେଖାଓଡ଼ା, ପଶ୍ଚିମବଂଶ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜ୍ୟୋତି ବସୁ , ବିହାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଲାଲୁ ପ୍ରସାଦ ଯାଦବ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସୁଧାକର ରାଓ ନାୟକ ଓ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ରେଡ୍ଡୀ । ଏସ.ବି. ଚଉନ ଏହି କମିଟିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ରହିବେ ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପଲବ୍ଧ

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପି.ଭି. ନରସିଂହ ରାଓ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଉଦ୍‌ଘାଟନା ଭାଷଣ ଦେଇ ଯାହାସବୁ କହିଛନ୍ତି, ତାହାର କେତେକ ଅଂଶ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ । କାରଣ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭାଷଣରୁ ପ୍ରତିଫଳନ ହୋଇଛି ଯେ ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କମିଶନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରସ୍ତାବିତ କମିଶନ ଆଦିବାସୀ-ହରିଜନ, ମହିଳା ଏବଂ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଖଟି କମିଶନ ଗଠିତ ହୋଇଛି, ସେମାନଙ୍କ ପରିସର ଭିତରକୁ ଯେପରି ମାଡ଼ି ନଯାଏ, ତାହା ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ । ବିଜେପି ଶାସିତ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଗୋଟିଏ କମିଶନ ଅଧୀନରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଘଟଣା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ଏବଂ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ କମିଶନର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । କେତେକ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଯେ, ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନ ମଧ୍ୟ ଗଠିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଚାପ

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଯେ, ଦେଶ ଭିତରେ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଏକ ଧାରଣା ରହିଛି ଏବଂ ସେ ନେଇ ବରାବର ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଆସୁଛି ଯେ, ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଘଟୁଛି । ସରକାର ଏ ବିଷୟରେ ଯଥାର୍ଥ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉନାହାନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ “ ଆମେ ସ୍ପଷ୍ଟ ସୂଚନା ଦେବା ଯେ, ଆମେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଘଟଣାସବୁକୁ ବରଦାସ୍ତ କରୁନାହେଁ । କେଉଁଠାରେ ଓ କାହିଁକି (ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ) ଶୂନ୍ୟ ଓ ଦୁର୍ବଳତା ରହୁଛି ତାହା ଚିହ୍ନିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମକୁ ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ । କେଉଁଠାରେ ଘୋଷିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ମଧ୍ୟରେ ତଫାତ୍ ରହୁଛି । ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ ଏବଂ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ମଧ୍ୟରେ କେଉଁଠି ଫାଙ୍କ ରହୁଛି, ତାହା ଚିହ୍ନିତ କରି ଏହି ଫାଙ୍କ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ କଡ଼ାକଡ଼ି ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ହେବ ।”

ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅସଫଳତା

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କ ଭାଷାରେ “ହିସାବ (ପରିସଂଖ୍ୟାନ) ପ୍ରକାଶ କରିବା ସେତେ ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ । ଅସଲ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ହେଲା ଆମ ମନରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଯେ, ଯାହାସବୁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ କିମ୍ବା ନିଆଯାଇଛି ତାହା ପଛରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାର ଓ ସାଧାରଣ ସମାଜର ହୃଦୟଗ୍ରାସିତା ଓ ଅଜ୍ଞାକାରବଦ୍ଧତା ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି ।” ଜାତୀୟ ସ୍ତରର ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ

ସରକାରମାନଙ୍କର ପରିସର ଓ ଅଧିକାର ସଂକୁଚିତ ଯେପରି ନହେବ, ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ ବୋଲି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । କେଉଁସବୁ ବିଷୟ (Issues) କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଶନ ପରିସରକୁ ଆସିବ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସାଧାଧାନତା ସହ ଆଲୋଚନା କରି ଏକ ସହମତି (Consensus) ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ । ପୋଲିସ ଓ ସାମରିକ ବାହିନୀର ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉପରେ ଆକ୍ରମଣର ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଷୟକୁ ଆଖିରେ ରଖି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି: “ଯେଉଁମାନେ ଆଇନ ଅନୁମୋଦିତ ଶାସନକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ଗୁରୁତ୍ବାନ୍ୱିତ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ବ୍ୟକ୍ତିର (ନାଗରିକ) ନିରାପରା ରକ୍ଷାର ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି, ସେମାନେ ଗିରଫ ହୋଇଥିବା ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କର ନାଗରିକ ଅଧିକାର ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ଏକ ଘୃଣିତ ଓ ନିନ୍ଦିତ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏପରି ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଆମକୁ ସମ୍ବେଦନ ଓ କ୍ଷୀପ୍ରତାର ସହିତ ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ । ତାହାଛଡ଼ା ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରିବା ଓ ଏହି ପ୍ରକାର ଅତ୍ୟାଚାରର ଶିକାର ହୋଇଥିବା ନାଗରିକମାନଙ୍କୁ କ୍ଷୀପ୍ର ନ୍ୟାୟ ଓ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।”

ଏହା ସହିତ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ସାବଧାନ କରି କହିଛନ୍ତି “ଦେଶତ୍ରୋହ, ଆତଙ୍କବାଦ ଓ ଚରମବାଦ ଯୋଗୁ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଛି ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ହେବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଆତଙ୍କବାଦ, ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାବାଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ନିରାହ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟାଚାରିତ କରୁଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ହେବେ । ଯେଉଁମାନେ (ଅର୍ଥାତ୍ ପୋଲିସ ଓ ନିରାପରା ବାହିନୀ) ଚରମପନ୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ଅତି ଜଟିଳପରିସ୍ଥିତିରେ ସାହସର ସହିତ ମୁକାବିଲା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଙ୍ଘନର ମିଥ୍ୟା ଅଭିଯୋଗ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।”

ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଙ୍ଘନର ସତ୍ୟତା

ପୋଲିସ ଓ ନିରାପରା ବାହିନୀମାନଙ୍କର ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉପରେ ନଗ୍ନ ଆକ୍ରମଣ ବିଷୟ ଉପରେ ନଜର ରଖି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି: “ଅବଶ୍ୟ ଏ ଦିଗରେ ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମେ ସଚେତନ । ଆତଙ୍କବାଦୀ ଓ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାବାଦୀମାନେ ନିରାହ ନାଗରିକଙ୍କୁ ନିଷ୍ଠୁର ଭାବେ ହତ୍ୟା କରିବା, ହତ୍ୟା ଓ ଧ୍ୱଂସାତ୍ମକ କାଣ୍ଡରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମାତ୍ରାଧିକ୍ୟ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କିମ୍ବା ଆଇନ ରହିତ ଅଥବା ବେଆଇନ ପଦକ୍ଷେପର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ଚାହୁଁନା ।” ଏଥିପାଇଁ ପଞ୍ଜାବ ଓ ଜାମ୍ମୁ-କାଶ୍ମୀରରେ ଆତଙ୍କବାଦୀଙ୍କୁ ମୁକାବିଲା କରୁଥିବା ପୋଲିସ ଓ ନିରାପରାବାହିନୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ସତର୍କ କରିଦିଆଯାଇଛି । ସେମାନେ ଜାଣିଶୁଣି ମାତ୍ରାଧିକ୍ୟ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ମାନବିକ ତଥା ନାଗରିକ ଅଧିକାର କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କଲାଭଳି କୌଣସି କାମ କରୁଥିବାର ପ୍ରମାଣ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଖିଦୁଶିଆ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯାଉଛି । ନିରାପରା ବାହିନୀ ତରଫରୁ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଙ୍ଘନ କରାଯାଉଛି ବୋଲି

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଏକ ପ୍ରକାର ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି । ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିବା ଅପରାଧରେ ପଞ୍ଜାବ ଓ କାଶ୍ମୀରରେ ନିରାପତ୍ତ ବାହନୀର ୨୩୦ ଜଣ ଅଫିସର ଓ ତଳିଆ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କଡ଼ା ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକଙ୍କୁ ଜେଲଦଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି ଓ ଅନେକଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲା ଚାଲିଛି । ଏହି ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଚାପାର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶକ୍ତି ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ସର୍ତ୍ତ

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟରେ କହିଛନ୍ତି, ଯେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ “ସମିଧାନରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ମୌଳିକ ଅଧିକାର ତଥା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ନୀତି”କୁ ଯଦି ମିଶାଇ ଦେଖାଯାଏ ତେବେ ତାହା ଭାରତ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥିବା “ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସମ୍ମର୍ଜନ ସନୟନରେ ନିହିତ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଭାବ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ନିର୍ଯ୍ୟାସକୁ ଅଙ୍ଗୀକୃତ କରୁଛି ।” ଏହି ଘୋଷଣାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରହିଛି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଜୀବନର, ବିଶେଷକରି ଅର୍ଥନୈତିକ ରଣଦାତା ଓ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ପରୋକ୍ଷ ଚାପ । ଆମେରିକା, ବ୍ରିଟେନ ଓ ଫ୍ରାନ୍ସ ପରୂତି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଅର୍ଥନୈତିକ ସାହାଯ୍ୟ ସହିତ ଭାରତର ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ଅସଫଳତା ରେକର୍ଡ଼ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧନ ଭିତରେ ରଖି ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି ଓ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛନ୍ତି ।

ଆମନେଷି ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲର ଅଭିଯୋଗର ଯଥାର୍ଥତା

ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ପୃଥିବୀରେ ମତ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଓ ନିଜକୁ ନିରପେକ୍ଷ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ଆମନେଷି ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲ ତଥା ଏସିଆ ଓଷାନ୍ ସଂଗଠନ ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ବାରମ୍ବାର ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ରିପୋର୍ଟ ଦେଉଛନ୍ତି । ଭାରତ ସରକାର ଏହି ତଥ୍ୟ ଓ ରିପୋର୍ଟକୁ ମିଥ୍ୟା ଓ ଅତିରକ୍ତ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଆସିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭାରତର ସରକାରୀ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଆମନେଷି ଇଣ୍ଡରନ୍ୟାସନାଲର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ଅନୁମତି ଦେଉନାହାନ୍ତି । ଆମନେଷି ତରଫରୁ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବାଦପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶିତ ଘଟଣା ଓ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଏ ଦେଶରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସପକ୍ଷରେ କାମ କରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱାଧୀନ ସଂସ୍ଥାର ରିପୋର୍ଟକୁ ଆଧାର କରି ଯେଉଁ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି, ତାହା ଭାରତ ସରକାର ସିଧାସଳଖ ଖଣ୍ଡନ କିମ୍ବା ଅପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାବାଦୀ, ଆତଙ୍କବାଦୀ ତଥା ହିଂସା ବଳରେ ଦେଶରେ ସାମାଜିକ ଓ ଶାସନ ଚାନ୍ଦିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚାହୁଁଥିବା ସଙ୍ଗଠନମାନେ ଅବିଚାରିତ ଭାବେ ଅବିରତ ହତ୍ୟା, ହିଂସା ଓ ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଘଟାଇବା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ପଞ୍ଜାବ, କାଶ୍ମୀର, ଆସାମ ଓ ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଏହି ଅଭିଯାନ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ଏବେ ଛାଡ଼ଖଣ୍ଡ ପ୍ରଦେଶ ଦାବି କରୁଥିବା ସଂଗଠନମାନେ ହିଂସାର ପଥ ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଲେଣି ।

ଦାର୍ଜିଲିଂରେ ଗୋଖାଲାଣ୍ଡ ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀମାନେ ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ଫଳରେ ହିଁ ଭାରତ ସରକାର ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ ଏବଂ ଏକ ପାର୍ବତ୍ୟ କାଉନ୍ସିଲ ଗଠନ ହେଲା । ଆସାମରେ ବୋଡ଼ୋଲାଣ୍ଡ ଆନ୍ଦୋଳନ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ । ଅତୀତରେ ନାଗାଲାଣ୍ଡ ଓ ମିଜୋରାମରେ ମଧ୍ୟ ହିଂସାମୂଳକ ସଶସ୍ତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ ହେବାରୁ ଭାରତ ସରକାର ମୁହଁ ଫେରାଇଲେ । ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶର ନକ୍ସାଳପନ୍ଥା ପିପୁଲସ୍ ଓ୍ବାର ଗୁପ୍ତର ଆଧିପତ୍ୟ ହିଂସା ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ବ୍ୟାପକ ହୋଇଛି । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶକୁ ପ୍ରସାରିତ ହେଲାଣି । କିନ୍ତୁ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଏହି ସଂଗଠନକୁ ଭୟ ଓ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି । ସମଗ୍ର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାୟୀ ସ୍ଥିରାବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ତାମିଲନାଡୁରେ ଶ୍ରୀଲଙ୍କାର ତାମିଲ ଟାଇଗର ବାହିନୀ ଆଶଙ୍କା ଓ ବିପଦର ଏକ ବାତାବରଣ ଜାହିର ରଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଅସୁର ଆଇନର ପ୍ରଚଳନ

ଭାରତରେ ସ୍ବାଧୀନତା ବେଳରୁ ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ଓ ଆଳରେ ନିଷେଧାତ୍ମକ ଗିରଫ ଆଇନ, ମିଶ୍ରା ଓ ଏନ.ଏସ୍.ଏ. ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ଅସୁର ଆଇନ ସବୁ ଗୃହୀତ ହୋଇଆସିଛି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକାର ବହୁ ଆଇନ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି । ଏକ ସମାଜ ମଙ୍ଗଳ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଜଙ୍ଗଲୀ ରାକ୍ଷସ ଆଇନଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଓ ନାଗରିକଙ୍କ ଉପରେ ତାହା ଲଦି ଦେବାର ଯଥାର୍ଥତା କେତେ ? ଏବଂ ଏ ପ୍ରକାର ଆଇନଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମସ୍ୟାର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୋଲି ବିଧାୟକମାନେ ଓ ପାର୍ଲିାମେଣ୍ଟରେ ଯେଉଁ କଳାବେଳେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ସୁବିଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ଜଙ୍ଗଲୀ ଆଇନଗୁଡ଼ିକୁ ଅବିଚାରିତ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ଆଇନର ଅପପ୍ରୟୋଗ

ବିଶେଷକରି ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ଶାସନ ତାନ୍ତ୍ରିକ ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଆଇନ ସବୁ ରହିଥିଲେ ହେଁ ଏହି ମାନବିକ ଅଧିକାର ବିରୋଧୀ ଆଇନଗୁଡ଼ିକ ସହଜରେ ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରିଦିଅନ୍ତି । ଏପରି ନ ଘଟିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟପତି ଓ ପ୍ରଶାସକମାନେ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରିଭ୍ୟୁ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ରିଭ୍ୟୁ ପ୍ରଣାଳୀରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଭୁଆ ଓ ବିଳମ୍ବ ଉପୁଜେ । ବିଶେଷକରି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ କିମ୍ବା ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ବଳ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଯେଉଁମାନେ ଅସହାୟ ଓ ଦରିଦ୍ର ସେମାନେ ଏ ପ୍ରକାର ଆଇନର ଶିକାର ହୋଇ ବିନା ବିଚାରରେ ଜେଲରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ସଜୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ କଥା ଲୋକଜୋତନକୁ ଆସିପାରୁନାହିଁ । ତାହାଛଡ଼ା ବହୁ ବିଭାଗୀ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଲୋକେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅପରାଧ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସଂଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଂସାମୂଳକ କାଣ୍ଡରେ ଲିପ୍ତ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ସ୍ତରରେ ଘନିଷ୍ଟତା ଓ ପ୍ରଭାବ ଥିବାରୁ ସେମାନେ

ଆଇନର ଜାଲ ଭିତରକୁ ଆସିବା ସମ୍ଭବ ହେଉ ନାହିଁ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଭିଲାଭ ଓ ଦୁର୍ଗ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶଙ୍କର ଗୃହ ନିର୍ମାଣୀ ଗତ ୨୦ରୁ ୨୫ ବର୍ଷ ଧରି ଛତିଶଗଡ଼ ମୁକ୍ତିମୋର୍ଚ୍ଚା ନାମରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜନ ଓ ଶ୍ରମିକ ସଙ୍ଗଠନ ଗଢ଼ି ସାଧାରଣ ଗରିବ ଓ ଆଦିବାସୀଙ୍କର ଅଭୟ କବଚ ଭାବେ କାମ କରୁଥିଲେ । କେତେକ ଶିଳ୍ପପତି ଓ ବ୍ୟବସାୟୀ ନିର୍ମୋଚୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ନିଜ ବାସଗୃହରେ ନିଦ୍ରିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୁଳିକରି ହତ୍ୟା କରିଦେଲେ । ଏହି ଘଟଣାର ଅପରାଧମାନଙ୍କୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଚିହ୍ନିତ କରିବା ଓ ଦଣ୍ଡିତ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର କୌଣସି ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ତପ୍ତରତା ଦେଖାଇ ନାହାନ୍ତି । କେବଳ ପ୍ରବଳ ଜନମତ ଓ ସମ୍ଭାବପତ୍ରମାନଙ୍କ ଚାପ ଫଳରେ ଏ ଦିଗରେ ବାଧ୍ୟତଃ ଯତ୍ନଶ୍ଚିତ୍ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି । ତାହା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ ।

ପୋଲିସର ଅଟକବନ୍ଦୀରେଥିବା ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା

ହରିଜନ, ଆଦିବାସୀ ଓ ମହିଳାଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ଆକ୍ରମଣର ନଗ୍ନ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଭାରତର ଚାରିଆଡ଼େ ଭରି ରହିଛି । ପୋଲିସ ହାତରେ ଅଟକ ଥିବାବେଳେ ପୀଡ଼ନ, ଅତ୍ୟାଚାର, ବଳାଙ୍ଗାର, ଓ ହତ୍ୟାର ଶିକାର ହେଉଥିବା ଅସଂଖ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି । ଅନେକ ଘଟଣା ଜୋକଲୋଚନକୁ ଆସିପାରୁନାହିଁ । ଭାରତର ଏକ ଲିପିବଦ୍ଧ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସମ୍ବିଧାନ, ହଜାର ହଜାର ଆଇନ, ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ବାକୃତ ସ୍ବାଧୀନତା, ସମ୍ଭାବପତ୍ର ସ୍ବାଧୀନତା ଏବଂ ଏକ ତଳମାନ ବହୁଦଳୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ସତ୍ତ୍ୱେ ଏପରି ଅମାନୁଷିକ ଓ ଆଇନ ବିରୋଧୀ ଘଟଣା ପ୍ରତିଦିନ ପଦେ ପଦେ ଘଟୁଛି ।

ବିଜୁଙ୍କ ଭିନ୍ନମତ ଅଯଥାର୍ଥ

ଓଡ଼ିଶା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏବଂ ମିଜୋରାମର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଲାଲଅନସ୍ୱାଲା ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ‘ଜାତୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନ’ ଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଥିଲେ । ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ହେଲା ଦେଶର ପ୍ରଚଳିତ ଆଇନ ମାଧ୍ୟମରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ରଖିବାର ସୁଯୋଗ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ । ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସରକାରଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏଥିପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ‘ବାହାରର କମିଶନ’ ଗଠନ କରିବା ଅନାବଶ୍ୟକ । ଏହା ଅବଶ୍ୟ ସତ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ସମ୍ବିଧାନ ଓ ଆଇନସମ୍ମତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଫଳ ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିପାରୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଭାରତୀୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନମାନେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଖୁଲାପ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ ବାଢ଼ି ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ବିଶେଷକରି ଭାରତ ସରକାର ଆର୍ଦ୍ଧଜାତିକ ରଣ ବଜାରରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଅଭିଯୋଗର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବାରୁ ଏହି କମିଶନ ଗଠନ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଲାଲଅନସ୍ୱାଲାଙ୍କ ଯୁକ୍ତିର ବିଶେଷ ସାରବରା ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଘନ ହେଉଛି ନା ନାହିଁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲେ ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା ଜାଣି ପାରିବେ ।

ବିଜେପି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଆଦିବାସୀ-ହରିଜନ, ମହିଳା ଓ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ଉପରେ ହେଉଥିବା ନିର୍ଯାତନାର ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଗଠିତ ଗଠି କମିଶନର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ବୋଲି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଉଛନ୍ତି । ଏସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଏହି ପ୍ରତ୍ଯାବିତ କମିଶନ ପ୍ରସାରିତ କରାଯାଇ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କ ମତ । ବିଶେଷକରି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କ ନିରାପତ୍ତା ପାଇଁ ଗଠିତ କମିଶନର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ବୋଲି ବିଜେପିର ମତ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଜାତୀୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର କମିଶନର ଗଠନକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଆଶଙ୍କା

ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହି କମିଶନ ଯେପରି ରାଜ୍ୟର ଆଇନ-ଶାସନ ଅଧିକାର ବ୍ୟାପାରରେ ‘ବଡ଼ଭାଇ’ ପରି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନ କରେ, ସେ ପ୍ରତି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ସତେଜନ ରହିବା ଉଚିତ । କାରଣ ଆଇନ ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ପୋଲିସ୍ ପ୍ରଶାସନ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ଅଧିକାରଭୂମି । କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହି କମିଶନର ପରିସର ସ୍ଥିର କଲାବେଳେ ପୋଲିସ୍, ସାମରିକ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧସାମରିକ ବାହିନୀର ସ୍ୱାକୃତ ଭୂମିକାକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ । କାରଣ ଏହିସବୁ ବାହିନୀର କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସର ଓ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଛି । ସେମାନେ ନିଜର ସାମା ଅତିକ୍ରମ କରି ସାଧାରଣ ନାଗରିକଙ୍କର ଆଇନଗତ ଅଧିକାର ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କଲେ ନିୟମ ଓ ଆଚରଣବିଧି ଅନୁସାରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେବେ ।

ଉପସଂହାର: ଏହି ପ୍ରତ୍ଯାବିତ କମିଶନ ‘ସ୍ୱୟଂଶାସିତ’ (Autonomous) ସଂସ୍ଥା ହେବ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସଂସ୍ଥା ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କର ପ୍ରତିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ତା’ ଛଡ଼ା ଦେଶର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ସବୁଦିନେ ମାନବିକ ଅଧିକାର, ପ୍ରଶାସନ ଓ ପୋଲିସ୍ କର୍ତ୍ତୃକ ଆକ୍ରମଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି । ତେଣୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ନିଜର ଦୋଷତ୍ରୁଟିକୁ ଘଣ୍ଟି ଘୋଡ଼ାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ତା’ ଛଡ଼ା ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସରକାରୀ ଶକ୍ତି ତରଫରୁ ଘଟୁଛି । ତେଣୁ ଏହାର ପ୍ରତିରୋଧକ ଏବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠେଧକ ଭାବରେ ସ୍ୱାଧୀନ ନାଗରିକ ସଂସ୍ଥା ହିଁ ଫଳଦାୟକ । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କମିଶନ କିମ୍ବା ଏହାର ସଭ୍ୟମାନେ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ସରକାରଙ୍କ ତାପକୁ ଏଡ଼ାଇ କାମ କରିପାରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏନା । ଏହି କମିଶନରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଗଲାବେଳେ ସରକାର ଦକ୍ଷୀଣ ଲୋକ କିମ୍ବା ଅନୁପ୍ରେରିତ ସରକାରୀ ଓ ବେସରକାରୀ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାର ଆଶଙ୍କାକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ ହେବନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି କମିଶନର ଭବିଷ୍ୟତ ସମ୍ପର୍କରେ ସଂଶୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ।

(ତା ୨୦.୦୯.୯୨ରିଖ)

ମାନବିକ ଅଧିକାର କେତେ ସତ୍ୟ ?

ପୃଥିବୀର ଯେକୌଣସି ଠାରେ ମଣିଷଟିଏ ଜନ୍ମହେଲେ ସେ କେତେକ ଅଧିକାର ନେଇ ଜନ୍ମ ହୁଏ । ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ଦେଶର ପ୍ରଚଳିତ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏହି ଅଧିକାରର ଖସଡ଼ା ସବୁ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଅଧିକାର ସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ପାଇଁ ଅବିରାଜ୍ୟ ହୋଇ ଜନ୍ମ ସହିତ ଅଜାଣା ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତାହା ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ବିଶେଷରେ ସାର୍ବଜନୀନ । ତାହା ହେଲା ମାନବିକ ଅଧିକାର । ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା ହେଉଥାଉ ନା କାହିଁକି ମାନବିକ ଅଧିକାର ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ । ଯଦି ଏହି ଅଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉନାହିଁ ତେବେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସେ ଦେଶର ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଣିଷକୁ ତାହା ଦେବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ ନାହିଁ । ହୁଏତ କେତେକ ନାଗରିକ ଏହି ଅଧିକାର ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ କେତେକ ମାତ୍ରାରେ ଏଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଛନ୍ତି । କେତେକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ କେତେକ ମାନବିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଛନ୍ତି । ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ସାର୍ବଜନିନ ମାନବିକ ଅଧିକାର କିଛିନା କିଛି ମାତ୍ରାରେ ଶାସକବର୍ଗର ଉଲ୍ଲୁଘନର ଶିକାର ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଚିନ୍ତାର କଥା ଏହି ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା କିମ୍ବା ସଂରକ୍ଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି, ସେଇମାନେ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ଉଲ୍ଲୁଘନକାରୀ ।

‘ସତ୍ୟ’ ଦେଶରେ ମାନବିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲୁଘନ

ମାନବିକ ଅଧିକାରର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ ହେଲା ମଣିଷଟି ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଠାରୁ ଉପରେ । ତେଣୁ ଯେଉଁସବୁ ଅଧିକାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପ୍ରାଣୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ସେ ଭୋଗ କରିବାକୁ ହକ୍ଦାର । ସେ ଅମଣିଷ ପରି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ପରି ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ମାନବ ସମାଜ କେତେକ ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ଜୀବନରେ ଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ କରିରଖୁଛି । ବିବାଦ ଓ ବିତର୍କ ଉଠିପାରେ ଯେ, ମାନବିକ ଅଧିକାରର ସଂଜ୍ଞା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ପାଇଁ ଗୃହୀତ ହେବାକୁ ହେଲେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ସମଗ୍ର ମଣିଷ ସମାଜ ତ ଗୋଟିଏ ବିଧି, ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁନାହିଁ । ମଣିଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦେଶ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିଛି । ଏହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ପ୍ରାଚୀର ସବୁ ହେଲା ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ମତବାଦର

ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଭୂମିର ସୀମାରେଖା । ତେଣୁ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ବିଚାରଗତ ଓ ଭୂମିରେଖାର ପ୍ରଭେଦ ରହୁଛି । ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆଇନସବୁ ଭିନ୍ନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଲୋକେ ଯାହା ନିଜ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ତାହା ଧ୍ବିର କରି ସେହି ସମାଜକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମାନବିକ ଅଧିକାରର ସଂଜ୍ଞା, ତାହାର ସ୍ତର, ତାହାର ମାତ୍ରାରେ ଭେଦ ରହୁଛି । ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ନିରୂପିତ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ କିମ୍ବା ନିରୂପିତ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ପାରୁନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହେବାର ପରିସ୍ଥିତି ବିଦ୍ୟମାନ । ରାଜନୈତିକ ଆଦର୍ଶ ଓ ମତ ନିର୍ବିଶେଷରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଦର୍ଶନ ସ୍ବାକୃତ ହୋଇଛି । ଏହି ଦର୍ଶନକୁ କେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ର କାର୍ଯ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ଦେଉଛି ଏବଂ କେତେ ପରିମାଣରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁଛି ତାହାର ମାତ୍ରାଭିନ୍ନତା ରହୁଛି । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ନାହିଁ ବୋଲି ଘୋଷିତ ହୋଇନାହିଁ । ଏହାର ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ ହେଲା- ମାନବିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସତ୍ତ୍ୱେ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରର କ୍ଷମତା ଭୋଗ କରୁଥିବା ଅଧିକାରୀ ମାନବିକ ଅଧିକାରର ସତ୍ତାକୁ ଅସ୍ବାକାର କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏପରିକି ଆଫ୍ରିକା, ଲାଟିନ ଆମେରିକା ଓ କେତେକ ଏସୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବସ୍ତୁତଃ ଡିକ୍ରେଟରମାନେ ଶାସନ ତଳାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସେଠାରେ ମିଳିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାର ସାହସ କରୁନାହାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଆମେରିକା ସମେତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ମାନବିକ ଅଧିକାର ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉନାହିଁ । ସେମାନେ ଯେତେ ଦାବି କଲେ ମଧ୍ୟ ମାନବିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସେ ସବୁ ଦେଶରେ ଘଟୁଛି । ଏପରିକି ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ଆମେରିକାରେ କଳା ଲୋକଙ୍କର ଗୋରାମାନଙ୍କ ସହିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମତୁଲ ଅଧିକାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ । ଯୁରୋପ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶରୁ ଯାଇଥିବା ଗୋରାମାନଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରୁ ଯାଇଥିବା ଅଣ-ଗୋରା ଲୋକ ଆମେରିକାରେ ନାଗରିକତ୍ୱ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ସମାନ ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଏପରିକି ମୁଁ ନିଜେ କେତେକ ଯୁବକ-ଯୁବତୀଙ୍କୁ ଜାଣିଛି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବାପା କଳା ଏବଂ ମା' ଆମେରିକୀୟ ଗୋରା; ଯେଉଁମାନେ ଆମେରିକାରେ ବର୍ଣ୍ଣବୈଷମ୍ୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସେମାନେ ଆମ ଆଖିରେ ଗୋରାତମର ଯୁବକ-ଯୁବତୀ । ସେମାନେ ଆମେରିକାର ନାଗରିକ । ତଥାପି ହୋଟେଲରେ, ରେଷ୍ଟୋରାଣ୍ଟରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚିତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋ ଆଗରେ ସେମାନେ ଖେଦର ସହିତ ସ୍ବାକାର କରିଛନ୍ତି । ଯୁରୋପର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ବାସ୍ତବ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ବର୍ଣ୍ଣବୈଷମ୍ୟର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗି ରହିଛି । ବ୍ରିଟେନ ସମେତ ଯୁରୋପରେ ଏବେ ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆ ଗୋରା (Skinhead) ଯୁବକମାନେ ଅଣଗୋରା ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରୁଛନ୍ତି । ନିଜ ଦେଶର ପୂର୍ବ ବଂଶଧରମାନେ ପୃଥିବୀର ଅନୁନ୍ନତ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କୁ ଯାଇ ଓପିନିବେଶିକ ଶାସନ ଜମାଇ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଶୋଷଣ କରିଥିବା

ଯୋଗୁଁ ହିଁ ସେହି ଉପନିବେଶ ମାନଙ୍କରୁ ଅଣ-ଗୋରା ଲୋକମାନେ ଯାଇ ସେହି ଗୋରା ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛନ୍ତି; ଏକଥା ବୁଝିବାକୁ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟାମୁଖ ଯୁବକମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହି ତଥାକଥିତ ‘ସତ୍ୟ’ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉପରେ କି ପ୍ରକାର ଉଲଗ୍ନ ଆକ୍ରମଣ ହେଉଛି ଏକଥା ସହଜରେ ବୁଝାପଡୁଛି ଓ ଚାକ୍ଷୁଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ।

ସର୍ବନିମ୍ନ ମାନବିକ ଅଧିକାର

ଭାରତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ୱୀକୃତ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଯାହା ସର୍ବବାଦୀସମ୍ମତ ଏବଂ ସାର୍ବଜନୀନ, ତାହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆଲୋଚନା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ । ମଣିଷ ଜନ୍ମ ହେବା ମାତ୍ରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଧିକାର ନେଇ ଜନ୍ମ ହୁଏ । ‘ଏପରିକି ମା’ ଗର୍ଭରେ ଥିବା ଶିଶୁର ମଧ୍ୟ କେତେକ ଅଧିକାର ରହିଛି । ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷର ସହଜାତ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ମଣିଷର ସ୍ଥିତି ନାହିଁ । ପରେ କେତେକ ସାମାଜିକ, ସମ୍ବିଧାନଗତ, ଆଇନଗତ ଓ ନୀତିଗତ ଅଧିକାର ପାଇବାକୁ ସେ ହକ୍ଦାର ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଜନ୍ମ ସହିତ ଓ ଜନ୍ମ ପରେ ମଣିଷ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ଅବିଭାଜ୍ୟ, ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ । ପ୍ରଥମ ଅଧିକାର ହେଲା ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଜୀବନର ଅଧିକାର । ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାରରୁ ଉଦ୍ଭବ ହେଉଛି ଖାଦ୍ୟର ଅଧିକାର । ବସ୍ତ୍ରର ଅଧିକାର । ମଣିଷ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ପରି ଲଙ୍ଗଳା ରହିପାରେନା । ଏପରିକି ଶିଶୁଟି ମଧ୍ୟ ଖାଇବା ସହିତ କିଛି ପିନ୍ଧିବ । ଏହିପରି ବାସସ୍ଥାନର ଅଧିକାର । ମଣିଷ ଜନ୍ମ ହେଲାବେଳକୁ କିଛି ନା କିଛି ତା’ ପାଇଁ ବାସଗୃହ ଅଛି କିମ୍ବା ରହିବା ଚାହିଁ । କୌଣସି ମଣିଷ ମୁକ୍ତଆକାଶ ତଳେ ଜନ୍ମ ନେବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଜୀବନ ବିତାଇବ ନାହିଁ । ଏହାପରେ ମଣିଷ ଶରୀର ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହେବ । ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ମଣିଷର ସର୍ବନିମ୍ନ ଅଧିକାର ରହିବ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସଗୃହ ଓ ଔଷଧ । ଏହାହିଁ ମୂଳ ମାନବିକ ଅଧିକାର, ଯାହା ମଣିଷ ଜନ୍ମ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଖଜା ହୋଇଥିବ । ଜନ୍ମ ସହିତ ଏହି ଚାରିଟି ପଦାର୍ଥ ପ୍ରତି ମଣିଷ ଆପଣା ଆପେ ପାଇବାକୁ ହକ୍ଦାର ହେବ । ଏହି ଲେଖା ଲେଖିଲାବେଳକୁ ଭାରତର ଜନସଂଖ୍ୟା ୯୩ କୋଟିରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ମାତ୍ର ଆଉ କେତୋଟି ଦିନ ଅଛି । ଏହି ଲେଖାଟି ଛାପା ହେଲାବେଳକୁ ୯୩ କୋଟିରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିବ । ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଏବେ ପ୍ରାୟ ୨ କୋଟି ୨୧ ଲକ୍ଷ ହାରରେ ବଢୁଛି । ଦିନକୁ ବଢୁଛି ୬୦ ହଜାରରୁ ଅଧିକ । ପ୍ରତିଦିନ ଆହୁରି ଅଧିକ ୬୦ ହଜାରରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଶିଶୁ (ମଣିଷ) ମାନବିକ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ଜନ୍ମ ନେଉଛନ୍ତି ।

ଆମର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସମ୍ବିଧାନର ଲିପି ଓ ଭାବ (Letter and Spirit) ସହିତ ଏହି ମାନବିକ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ଏହି ବନ୍ଧନ ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଇ ଦେବ ନାହିଁ । ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ଶେଷ ମାନବିକ ଅଧିକାର ନୁହେଁ । ଏହାପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତୀୟ ପାଇଁ ମାନବିକ ଅଧିକାରର ଏକ ଲମ୍ବା ତାଲିକା ଯୋଡ଼ା ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ସର୍ବନିମ୍ନ ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାରରୁ ଜନ୍ମ ନେଇଛି । ସେଥିରୁ କେତେକ ସମ୍ବିଧାନରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି ଏବଂ

କେତେକ ହୋଇନି । କେତେକ ଅଧିକାର ସଂବିଧାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ଆଇନଗତ ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପରଂପରାରୁ ଉଦ୍ଭବ । ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର ଏବଂ ଆଇନରୁ ନିଃସୂତ ଅଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ବିଶେଷ କିଛି ନାହିଁ । ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର (Right to Life) ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା, ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିବା, ସର୍ବନିମ୍ନ ଶିକ୍ଷାଗତ ସୁଯୋଗ, ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ସଂଗଠନ ଗଢ଼ିବା, ନ୍ୟାୟଗତ ଅଧିକାର, ଶୋଷଣରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା, ଅର୍ଥନୈତିକ ବୈଷମ୍ୟର ଶରବ୍ୟ ନହେବା, ପକ୍ଷପାତିତାର ଶରବ୍ୟ ନହେବା, ବିନା ବିଚାରରେ ବନ୍ଦୀ ହେବା ଅଥବା ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ବିଚାରଣ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ହରାଇବାର ଶରବ୍ୟ ନ ହେବା ଇତ୍ୟାଦି ବହୁ ଅଧିକାର ସମ୍ବିଧାନରେ ଓ ଆଇନରେ ଲିପବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । କେହି ଅଭିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ସେ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷ ନ୍ୟାୟ ପାଇବାକୁ ହକ୍ଦାର ହେବ । ଆଇନ ବଳରେ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବିଚାର ହୋଇ ହିଁ କେବଳ ଦୋଷୀସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବ କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବ । ନିୟୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୋଗ୍ୟତା ଅନୁସାରେ ପାତର ଅନ୍ତର ମୂଲ୍ୟାୟନ ହେବନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ରିୟାପ୍ରୀତି ଚୋଷଣ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟଲୋକକୁ ନିୟୁକ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଜାତି, ଧର୍ମ, ଭାଷା, ଲିଙ୍ଗ ଓ ବର୍ଣ୍ଣ ଭେଦରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବ ନାହିଁ ।

ମାନବିକ ଅଧିକାରର ପ୍ରସାରଣ

ଏହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଶିଶୁର କ'ଣ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଧିକାର ରହିବ, ମହିଳାଙ୍କର କ'ଣ ଅଧିକାର ରହିବ, ଶ୍ରମିକର କ'ଣ ଅଧିକାର ରହିବ, କୃଷକ ଓ କୃଷି ଶ୍ରମିକର କି ଅଧିକାର ରହିବ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କର କି ସବୁ ଅଧିକାର ସ୍ୱୀକୃତ ହେବ ତାହାର ବହୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ତାଲିକା ହୋଇପାରିବ । ରୋଗୀର ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ କି ସର୍ବନିମ୍ନ ଅଧିକାର ରହିଛି, ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆସାମୀର କି ସବୁ ଅଧିକାର ଆଇନରେ ରହିଛି, ଗିରଫ ହୋଇଥିବା ଆସାମୀର ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥାରେ ପୋଲିସ ନିକଟରେ କି ସବୁ ଅଧିକାର ରହିଛି; ତାହାର ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏସବୁ ମୂଳ ମାନବିକ ଅଧିକାର ପ୍ରସୂତ । ଯେଉଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆସାମୀର ପାରିବାରିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ସମର୍ଥନ ନାହିଁ, ସେ ମଧ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମାଗଣାରେ (ଅର୍ଥାତ୍ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ) ଆଇନଗତ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇପାରିବ । ବିଚାରାଧୀନ ବନ୍ଦୀ ଓ ଦୋଷୀସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଜେଲରେ ଥିବା ବନ୍ଦୀର ମଧ୍ୟ ଅନେକ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଆଇନ ବଳରେ ରହିଛି । ତାହା ସେ ନପାଇଲେ କିମ୍ବା ତାର ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଘଟିଲେ ଏ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ମକଦ୍ଦମା ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ । ସଂବିଧାନ ଓ ଆଇନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ମାନବିକ ଅଧିକାର ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ । ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତା ଉପରେ ଏଥିପାଇଁ ବିରାଟ ଦାୟିତ୍ୱ ଲଦାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଖୁଲାଟ କଲେ ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତା ଉପଭୋଗ କରୁଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ ଦଣ୍ଡର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବେ । ଏପରିକି ଯୁଦ୍ଧରେ ଶତ୍ରୁପକ୍ଷର ସେନା ବନ୍ଦୀ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରିଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ର କେତେକ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାନବୋଚିତ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ବାଧ୍ୟତା ରହିଛି ।

ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକାରୀ

ମାନବିକ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏତେ ସବୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମାନବିକ ଅଧିକାରରୁ ଲୋକଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ସୀମା ନାହିଁ । ଏହି ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ମାଧ୍ୟମ ମୁଖ୍ୟତଃ ହେଲା ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ମଣିଷମାନେ । ଶାସକବର୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟାରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ହରଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ । କେବଳ ମାନବିକ ଅଧିକାର ହରଣ କରି ସେମାନେ ସବୁଷ୍ଟ ନୁହନ୍ତି । ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉପରେ ନିଶ୍ଚି ଆକ୍ରମଣ କରି ସେମାନେ ପ୍ରତି କ୍ଷଣରେ ମଣିଷକୁ ମାଡ଼ି ଚକଟି ଦେବାରେ ଲିପ୍ତ । ପଦେ ପଦେ ନାଗରିକର ସ୍ୱାଧୀନତା କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କରିବା, ତା'କୁ ନ୍ୟାୟଗତ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ଏବଂ ଅମାନୁଷିକ ବ୍ୟବହାର ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ତାକୁ କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ କରାଯାଉଛି । ଶିଶୁଟି ଜନ୍ମହେଲା ବେଳକୁ ତାର ସୁଷମ ଖାଦ୍ୟ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ମା'ର ଖାଦ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦିର ଯତ୍ନ ନିଆଯିବାର କି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମର ଅଛି ? ଏପରିକି ସହଜରେ ନିରାପଦ ପ୍ରସବ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଶତକଡ଼ା ୮୦ରୁ ୯୦ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇନାହିଁ । ଶିଶୁଟି ଶ୍ରମିକ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ତାକୁ ୧୫ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ମାଗଣା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଆମ ସଂବିଧାନରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପ୍ରାୟ ୫୦ ଭାଗ ଶିଶୁ ସ୍କୁଲରେ ଯୋଗ ଦେବାର ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଦେଶରେ ଶତକଡ଼ା ୭୫ ଭାଗ ଦରିଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ପରିବାରର ୮୦ ଶତାଂଶ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଦର୍ଶନରୁ ବଞ୍ଚିତ । ବାକି ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରେ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏହି ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ତରର ଶତକଡ଼ା ୮୦ ଭାଗ ଶିଶୁ ଖୁବଶୀଘ୍ର ପଢ଼ା ଛାଡ଼ନ୍ତି । ତେଣୁ ଶିକ୍ଷାଲାଭରୁ ବଞ୍ଚିତ ଏହି ବିପୁଳ ସଂଖ୍ୟକ ଶିଶୁ କମ୍ ବୟସରେ ନିଜର ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ କାମ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଆଇନ ବଳରେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ କାମ କରିବାର ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର ଅତି ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ଛଡ଼ାଇ ନିଆଯିବ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଓ ଶିକ୍ଷାଲାଭ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ଓ ସାମାଜିକ ବିକଳ ସୃଷ୍ଟି ନକରି ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଉଦ୍ଧେଦ ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ରାଷ୍ଟ୍ରର ଏକ ଅବିଚାରିତ ନିଷ୍ଠୁରତା । ଏହା ଶିଶୁମାନଙ୍କର ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାରର ଚରମ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଏବଂ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳନ ବିଦେଶୀ ସରକାର ଓ ବିଦେଶୀ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ତାପ ଯୋଗୁ ହେଉଛି ।

ସେହିପରି ମହିଳାମାନଙ୍କର ଅଧିକାରରୁ ସେମାନେ ଜନ୍ମ ଦିନରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଛନ୍ତି । ପ୍ରତି ପରିବାରରେ, ଏପରିକି ଶିକ୍ଷିତ ଓ ଧନୀ ପରିବାରରେ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମାଶିଶୁ ବିରୋଧରେ ପକ୍ଷପାତୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପୋଷଣ କରାଯାଏ । ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନ ପ୍ରତି ପରିବାରରେ ବିଶେଷକରି ମା' ମାନଙ୍କର ଅହେତୁକା ଦୁର୍ବଳତା ଓ ଜନ୍ମା ପ୍ରତି ଅବିଚାର ଭାରତୀୟ ଜୀବନରେ ଏକ ଚିରାଚରିତ କଥା । ପୁଅଟି ଭଲ ଖାଇବ, ଭଲ ପିନ୍ଧିବ, ପାଠ ଭଲ ନ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଅଧିକ

ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ, ବିବାହ ସମୟରେ ପୁଅ ପକ୍ଷର କନ୍ୟାପକ୍ଷ ଉପରେ ଆଧିପତ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ଅତି ଜଣାଶୁଣା କଥା । ନିଯୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ମହିଳାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ପକ୍ଷପାତୀ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଏ । ମା'ର ଝିଅ ଓ ବୋହୂ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାରରେ ଭିନ୍ନତା ଚିରାଚରିତ କଥା । ଖାଦ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଘରର ମହିଳାମାନେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଠାରୁ ନିକୃଷ୍ଟ ଖାଆନ୍ତି ଓ ପରିମାଣରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ବଞ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ଏପରିକି ନିଜର ସ୍ବାଧୀନ ଆୟ ଥିବା ମହିଳାମାନେ ପରିବାରର ନିୟାମକ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ବାମୀ ଓ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେ କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି । ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ବାଧୀନତା ଲାଭ କଲେ ମହିଳାମାନେ ଯେ ନିଜର ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବେ ଏପରି ଧରିନେବା ଭ୍ରମାତ୍ମକ । କୌଣସି ନାଗରିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ଏହା ବିରୋଧରେ ସ୍ବର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ନ୍ୟାୟ ପାଇବା ବ୍ୟୟବହୁଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯାହା ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଆଉ ଦରିଦ୍ର ଜନସାଧାରଣ ଏପରି ସଚେତନତା ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟରୁ ବହୁ ନିମ୍ନରେ । ନାଗରିକ ଅଧିକାରର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରକୃତରେ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ହାତରେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ରାଷ୍ଟ୍ର ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀମାନେ ହିଁ ନାଗରିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ ।

(ତା.୧୦.୧୨.୯୫ରିଖ)

କାହାର ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦେଶ ଏ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଛି ?

ଏହା ସ୍ବାକୃତ ଯେ ଶିଶୁ ହିଁ ମାନବ ସମାଜର ଅତୀତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ । ଶିଶୁର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ବିକାଶ ସହିତ ବିଶ୍ବର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ସମାଜର ଉନ୍ନତି କିମ୍ବା ଅଧୋଗତି ହୋଇଛି । ଯେଉଁ ଦେଶ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସରକାର ଜନ୍ମଠାରୁ କୈଶୋର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜର ଶିଶୁର ଯତ୍ନ ଯେତିକି ଅନୁପାତରେ ନେଇଛନ୍ତି, ସେ ଦେଶର ମଣିଷ ସେହି ଅନୁପାତରେ ବିକଶିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଶିଶୁର ଉନ୍ନତି ଉପରେ ଦେଶର ଉନ୍ନତି ନିର୍ଭରଶୀଳ । ୧୯୯୦ ମସିହା ଏକ ବିଶ୍ବ ଶୀର୍ଷ ସମ୍ମାନନୀୟ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଏକ ଘୋଷଣାମାମା ଗୃହୀତ ହୋଇଛି । ଏହାକୁ ‘ଶିଶୁର ଉଦ୍‌ବର୍ଦ୍ଧନ, ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶଭିତ୍ତିକ ବିଶ୍ବ ଘୋଷଣା’ (world declaration on the survival, protection and development of children) ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ୧୯୯୦ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୩୦ ତାରିଖ ଠାରେ ନ୍ୟୁୟାର୍କଠାରେ ଆହୂତ କନଭେନସନରେ ବିଶଦ ବିଚାର ଆଲୋଚନା ପରେ ଏକ ସନନ୍ଦରେ ବିଶ୍ବର ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏହି ଘୋଷଣାରେ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇଥିଲେ । ଭାରତ ଏହି ଘୋଷଣାକୁ ଅଙ୍ଗୀକାର କରିଛି । ଏହି ଘୋଷଣାର ପ୍ରଧାନ ସଂକଳ୍ପ ହେଲା ଶିଶୁକୁ ଉତ୍କଳ ଭବିଷ୍ୟତର ଅଧିକାର ଦେବା । ଶିଶୁର ଅଧିକାର କ’ଣ ହେବ, ତାହା ସାବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କ’ଣ ହେବ, ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଏହି କନଭେନସନର ମୂଳଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା । ବିଶ୍ବର ଏହି ଶିର୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ୨୫ଟି ରୂପରେଖ ଗୃହୀତ ହୋଇଛି । ଏଥିରେ ୧୯୯୦ ଦଶକରେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଖସଡ଼ା ତିଆରି କରାଯାଇଛି, ତାହାର ସଂକ୍ଷେପ ଚାଲିକା ହେଲା: ଶିଶୁର ଅଧିକାର ପାଇଁ କନଭେନସନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା; ଶିଶୁ-ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟ ଓ ପୁଷିକା, ମହିଳା(ମା)ଙ୍କ ଭୂମିକା, ମାତୃସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିବାର ଯୋଜନା, ପରିବାରର ଭୂମିକା, ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ସାକ୍ଷରତା, ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଅସୁବିଧାଜନକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଶିଶୁ, ଯୁଦ୍ଧ ବିଗ୍ରହ ସମୟରେ ଶିଶୁଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା, ଶିଶୁ ଓ ପରିବେଶ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ମୋଚନ ଓ ଆର୍ଥିକ ସମ୍ବୃଦ୍ଧିର ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି । ଏଥିପାଇଁ ଜାତୀୟ ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓ ତାହାର ନିୟମିତ ମୂଲ୍ୟାୟନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଘୋଷଣାର ସଫଳ ରୂପାୟନ ପାଇଁ ସ୍ବାକ୍ଷରକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଦାୟୀ । ସେଥିପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୂଚନାତ୍ମକ ପରାମର୍ଶ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ମଧ୍ୟ ସ୍ବାକୃତ ହୋଇଛି । ଭାରତବର୍ଷରେ ଶିଶୁର ଯତ୍ନ କିପରି ନିଆଯାଇଛି, ତାହାର ସଂକ୍ଷେପ ଅଲୋଚନା କରାଯାଉ ।

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ ଏକ ସ୍ୱୟଂସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦଲିଲ

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ ମାନବ ଜୀବନର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବିକାଶ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱୟଂସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦଲିଲ । ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ମାତୃଗର୍ଭରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କୈଶୋର ଅବସ୍ଥା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁରକ୍ଷା ତଥା ବିକାଶ ପାଇଁ ଏଥିରେ ସଂକଳ୍ପ ଓ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଖଞ୍ଜା ହୋଇଛି । ୧୯୮୦ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସର ବିଶ୍ୱ ଶୀର୍ଷ ସମ୍ମାନନୀୟ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସାମଗ୍ରିକ କଲ୍ୟାଣ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ସଂକଳ୍ପ ପତ୍ର ପ୍ରଣୟନର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ ଓ ତଦନୁଯାୟୀ ଗୃହୀତ ଆଇନଗୁଡ଼ିକରେ ଏହି ଦିଗରେ ଏ ଦେଶ ଶିଶୁ ଜୀବନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛି । ତାହା କେବଳ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାରେ ହିଁ ପାଳିତ ହୋଇଛି ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ନୀତି ଓ କର୍ମ ପଦ୍ଧତି

ସମ୍ବିଧାନର ଚତୁର୍ଥ ଭାଗରେ ମୌଳିକ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କର୍ମ ପଦ୍ଧତିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ନୀତି ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଛି । ରାଷ୍ଟ୍ର (ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ସରକାର) ନିଜର ନୀତି ଓ କର୍ମ ପଦ୍ଧତି କେଉଁ ଦିଗରେ ନିୟୋଜିତ କରି ନାଗରିକର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ଓ ମଙ୍ଗଳ କରିବେ, ତାହାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାଲିକା ରହିଛି । ସେଥିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା ଶ୍ରମିକ ଏବଂ କୋମଳ ବୟସର ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତିର ଅସତ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ନାହିଁ । ଆର୍ଥିକ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ନାଗରିକକୁ ତାହାର ବୟସ ଓ ଶକ୍ତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ କୌଣସି ଧନ୍ଦାରେ ପଶିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯିବନି । ଆଉ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଶିଶୁମାନଙ୍କର ବିକାଶ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ସମ୍ମାନଜନକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ । ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ସମ୍ମାନଜନକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଦିଆଯିବ । ଶୈଶବ ଏବଂ ଯୌବନାବସ୍ଥାରେ ନୈତିକ ଏବଂ ବୈଷୟିକ ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଶୋଷଣ ବିରୋଧରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିରାପତ୍ତା ମିଳିବ । ପୁଣି କୁହାଯାଇଛି, ରାଷ୍ଟ୍ର(ସରକାର) ଗର୍ଭାବସ୍ଥାରେ ଓ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ପରେ ମା'ର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ କାମ କରିବାର ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ମାନବିକ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବ ।

ଶିଶୁର ଶିକ୍ଷା ପାଇବାର ଅଧିକାର

ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କାମ କରିବାର, ଶିକ୍ଷା ପାଇବାର ଏବଂ ଶାସନର ସହାୟତା ପାଇବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଛି । ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ପାଇବାର ଅଧିକାର ସମ୍ବିଧାନର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଧାରାରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଦଶବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କୁ ୧୪ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ରାଷ୍ଟ୍ରର ଦାୟିତ୍ୱ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହୋଇଛି । ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନରେ ମୂଳରୁ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଏହି ଅଧିକାର ଦେବା ପଛରେ ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଯେ, ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିରକ୍ଷର ରହିବେ ନାହିଁ । ୧୯୫୦ ମସିହାରେ

ଗୃହୀତ ସମ୍ବିଧାନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦେଇଥିଲା ଯେ, ଦଶବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୯୬୦ ମସିହା ପୁଷ୍ୟ ଦେଶର ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ପାଠଶାଳାକୁ ଯିବେ ଏବଂ ୧୪ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ଏହାର ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ ହେଲା ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ହାଇସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷାର ଅଧିକାରୀ ହେବେ । ତେଣିକି ସେମାନେ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷା ପାଇବାର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ନିଜେ ସୃଷ୍ଟି ନ କରିପାରିଲେ ୧୫ ବର୍ଷ ବୟସରେ କର୍ମଜୀବୀ ଜୀବନ ଆଦରିବେ । ୧୯୬୦ ମସିହା ପୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହେବାର ଥିଲା, ୧୯୯୩ ମସିହା ମଧ୍ୟଭାଗ ପୁଷ୍ୟ ତାହା ଆରମ୍ଭ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଯଦି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆଜି ଭାରତରେ କେହି ନିରକ୍ଷର ରହିନଥାନ୍ତେ ।

ଶିଶୁ ଶିକ୍ଷାଦାନର ଅସଫଳତାର ପରିଣାମ

୧୯୪୭ ମସିହାରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିଲା ବେଳକୁ ଭାରତବର୍ଷର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ପ୍ରାୟ ୩୫ କୋଟି । ଆଜିର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ୮୭ କୋଟିରୁ ଅଧିକ । ଏହି ୮୭ କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ୬୦ କୋଟି ଲୋକ ନିରକ୍ଷର । ଅର୍ଥାତ୍ ମୋଟ ୮୭ କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୨୭ କୋଟି ଲୋକ ମାତ୍ର ସାକ୍ଷର ହେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛନ୍ତି । ମୂଳ ୩୫ କୋଟି ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଠାରୁ ଆଜି ସାକ୍ଷରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍ । ଏହି ସାକ୍ଷରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କେବଳ ନିଜର ନାମଟି ମାତ୍ର ଲେଖିପାରୁଥିବା ଲୋକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ତଥାପି ଆଜି ଭାରତର ବୈଷୟିକ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଥିବା ଲୋକ ବିଶ୍ୱରେ ସବୁ ଦେଶଠାରୁ ଅଧିକ ।

ଯଦି ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ୧୪ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଗଣା ଏବଂ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଯାଆନ୍ତେ, ତେବେ ଏ ଦେଶର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ସଂଖ୍ୟା କେଉଁଠି ପହଞ୍ଚିଥାନ୍ତା, ଅନୁମାନ କରନ୍ତୁ । ଦେଶର ପ୍ରାୟ ୬୮ ଶତାଂଶ ଲୋକଙ୍କୁ ନିରକ୍ଷର କରି ରଖିବା ପାଇଁ କିଏ ଦାୟୀ ସ୍ଥିର କରାଯାଇପାରିବ କି ? ଅର୍ଥାତ୍ ଯଦି ଆମେ ଦେଶର ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାର ସାମ୍ବିଧାନିକ ସ୍ତରରେ ସ୍ୱୀକୃତ ଅଧିକାରକୁ ଏକ ସଂକଳ୍ପର ସହିତ ପୂରଣ କରିପାରିଥାନ୍ତୁ, ତେବେ ଆଜି ଏହି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନଥାନ୍ତା ।

ଗୋଦରା କୋଡ଼ିବ କେତେ, ମାଡ଼ିବ କେତେ ?

ଏବେ ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ଆମ ଦେଶର ସବୁ ରାଜ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅନୁଦାନରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ସାକ୍ଷରତା ଅଭିଯାନ କେତେବର୍ଷ ହେଲା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏପରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଯୋଜନା ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ଦାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବିଚାର କରି ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅପବ୍ୟୟ ଓ ଦୁର୍ନୀତିର କଥା ଏହି ଅବକାଶରେ ବିଚାରକୁ ନିଆନଯାଉ । କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସଫଳତା ଓ ଆଚରିକତା କଥା ନିଶ୍ଚୟ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ।

ଶିଶୁଙ୍କ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ବୟସ୍କ

ଏ ଦେଶରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ୧୪ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷାଦାନର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଯେଉଁମାନେ

ପଣ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର କି ଅଧିକାର ଅଛି ବୟସ୍କମାନଙ୍କୁ ପରିଣତ ବୟସରେ ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଇ ଶିକ୍ଷାଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଚାଲୁ କରିବାକୁ ? ଏହି ବୟସ୍କ ଲୋକମାନେ ସାକ୍ଷର ହୋଇ ଦେଶର କି ଭବିଷ୍ୟତ ଗଢ଼ି ତୋଳିବେ ? ଏହି ଅର୍ଥ, ଶକ୍ତି ଓ ଆର୍ଥିକ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦାନରେ ପ୍ରୟୋଗ ନକରି ଏହି ନିଷ୍ପନ୍ନା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ମାନେ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ଯେତିକି ବୟସ୍କ ଲୋକଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ଲକ୍ଷ୍ୟଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି ସେହି ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଶିଶୁ ଆଦୌ ପାଠଶାଳାକୁ ଯିବାର ସୁଯୋଗ ନପାଇ ଏହି ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଶିଶୁ କାଲିର ସଚେତନ ନାଗରିକ । ଶିକ୍ଷାଦାନରୁ ଶିଶୁଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ସାବାଳକ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବା କେଉଁ ବିଷୟ ? ହୁଏତ ଏହି ବଞ୍ଚିତ ଶିଶୁମାନେ ସାବାଳକ ହୋଇ ପ୍ରୌଢ଼ ଓ ବୃଦ୍ଧ ହେବା ବେଳକୁ ଆଜିର ପ୍ରଚଳିତ ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆଉ ବଳବତ୍ତର ରହିବନି, ଯାହା ଭାରତରେ ହୁଏ । ସ୍ତ୍ରୀ ସବୁ ତୁହାକୁତୁହା ଆସେ କୌଣସି ରାଜନୀତିଜ୍ଞ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କର ମଣ୍ଡିତ ତରଫରୁ । ସେଥିରୁ ବହୁ ଶକ୍ତି, ଅର୍ଥ ଓ ସମୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ପଣ୍ଡା ହୁଏ । ଚଳିତ ସାବାଳକ ଜନଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସେହିପରି ଏକ ପଣ୍ଡା ଏବଂ ଭୟ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କହିଲେ ଭୁଲ ହେବନାହିଁ । ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଓ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ଧର୍ମସର୍ବ ହୋଇ ଲାଗିପଡ଼ିଛନ୍ତି ସରକାରଙ୍କ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସଫଳ ରୂପାୟନ ପାଇଁ । ଜିଲ୍ଲାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାକ୍ଷରତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ପାଇଁ କାଗଜପତ୍ରରେ ହିସାବ କିତାବ ଚାଲିଛି । ହଁ ! କିଛି ଲୋକ ନିଜ ନାମଟି ଲେଖିପାରୁଛନ୍ତି । କିଛି ମହିଳା ନିଶ୍ଚୟ ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ପଡ଼ି ପାରୁଛନ୍ତି । କିଛି ନିରକ୍ଷର ମହିଳା ପାଠପଢ଼ି ବିଦେଶରେ ଥିବା ନିଜ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ପତ୍ର ଲେଖି ପାରୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଟେଲିଭିଜନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । କିନ୍ତୁ କିଏ ହିସାବ ରଖୁଛି, ଯେ ଯେଉଁଠାରର ବୟସ୍କମାନେ ଏହି ଶିକ୍ଷାଦାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ଉପକୃତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନେ ସେହି ଏକା ସମୟରେ ପାଠଶାଳା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ? ଯଦି ତାହା ଘଟୁଛି (ଏବଂ ତାହା ଘଟୁଛି ବୋଲି ସରକାରଙ୍କର ନିଜ ପରିସଂଖ୍ୟାନରୁ ଜଣାପଡ଼ୁଛି) ତେବେ ବୟସ୍କଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏହି ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଠିକ୍ ସେହି ପଦ୍ଧତିରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ କ'ଣ କ୍ଷତି ହେବ ? ଏହି ଦିଗଟି ସରକାରଙ୍କର ବିଚାର୍ଯ୍ୟ । କାରଣ ସମ୍ବିଧାନରେ ଆମେ ଏହି ସଙ୍କଳ୍ପ ୧୯୫୦ ମସିହାରେ ନେଇଥିଲେ । ତାହା ପୂରଣ ନ କରିଥିବାରୁ ଆଜି ଏହି ସାବାଳକ ଜନଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା କାହାରି ଉର୍ବର ମଣ୍ଡିତରୁ ଉଦ୍ଧବ ହୋଇଛି ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମୟର ଦାୟିତ୍ବ

ନ୍ୟୁୟର୍କଠାରେ ୧୯୯୦ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୩୦ ତାରିଖ ଶିଶୁ ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ସମୟ ଏବଂ ଘୋଷଣାମାମାରେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ହେଲାପରେ ଭାରତର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଜୀବନର ଦାୟିତ୍ବ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଭାର ଯଥେଷ୍ଟ ବଢ଼ିଯାଇଛି । କାରଣ ଏହି ନିବନ୍ଧର ମୂଳ ଉପକ୍ରମଣିକାରେ ମୁଁ ବିଶ୍ବ ଯୋଜନାରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା ଓ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସବୁ ରଖାଯାଇଛି ବୋଲି

ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ସେଥିରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟ ଓ ପୁଷିକାର, ମହିଳା ଓ ମାତୃସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପାରିବାରିକ ପରିସ୍ଥିତି, ପରିବେଶ ଓ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ ଆଦି ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବିଷୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହି ତାଲିକାରେ ସିଧାସଳଖ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ କଥା ମୁଁ ଆଲୋଚନା କରିବି । ଅନ୍ୟ ସବୁ ବିଷୟ ପୂଜ୍ୟାତ୍ମପୁଜ୍ୟ ଆଲୋଚନା କଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ନିବନ୍ଧ ହେବ ।

ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଏବେ ସରକାରଙ୍କ ବନ୍ଧୁକ ମୁନରେ କିମ୍ବା ଅନାହାରର ସମ୍ମୁଖୀନ

ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଆଲୋଚନା କରିବା ଏବେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ । କାରଣ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ଏବେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ଆଇନ ଓ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଆଉ ଏକ ଦିଗ । ଶିଶୁଟି ଯଦି ୧୪ ବର୍ଷ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଶିଶୁଶ୍ରମିକ ସମସ୍ୟାର ଜନ୍ମ ହୋଇନଥାନ୍ତା । ଜନ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଫେଲ ମାରିଛି ଓ ଫେଲ ମାରିବ ମଧ୍ୟ । ୧୩ଟି ସନ୍ତାନର ପିତା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାର କୌଣସି ଆଇନଗତ ଓ ନୈତିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନାହିଁ । ପଡ଼ୋଶୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚୀନରେ ଜନ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଫଳ ହୋଇଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳତା ଆସିଲେ ସେମାନେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଜିରୋ ଲେଉଟାଇବା ଆଶିବେ । କିନ୍ତୁ ଆମର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଶତକଡ଼ା ୨.୪ ହାରରେ ଘଟୁଛି । ସେଥିରେ କୌଣସି ବିରାମ ନାହିଁ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯେଉଁ ଶିଶୁ ଯାଉନାହିଁ, ତାହା ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ନୁହେଁ । ବାପ ମା'ଙ୍କର ସମ୍ବଳ ନାହିଁ ପିଲାକୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଇବାକୁ । 'ମାଗଣା' ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ଫାଙ୍କା ସ୍ୱୋଗାନ ମାତ୍ର । ଶିକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ଅତି ସାଧାରଣ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ । ପୁଣି ବହି କିଣିବା, ଜାମାପଟା, ପାଠ୍ୟ ଉପକରଣ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବା ବିଷମ ସମସ୍ୟା । ତେଣୁ ପିତାମାତା ନିଜର ସନ୍ତାନକୁ ଭରଣପୋଷଣ ଯୋଗାଇ ନପାରି କାମରେ ଲଗାନ୍ତି । ସନ୍ତାନ ନିଜ କାମ ବଳରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଯାହା ଅର୍ଜନ କରେ ସେଥିରେ ନିଜ ଯେତେବେଳେ ଦାନା ପକାଏ । ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ପରିବାରର ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ହୁଏନାହିଁ ।

ବେଡ଼ି ଉପରେ କୋରଡ଼ା ମାଡ଼

ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଆଇନ କଡ଼ାକଡ଼ି ପ୍ରୟୋଗ କରାଗଲେ ଛୋଟ ଶିଳ୍ପ ଚଳାଉଥିବା ମାଲିକମାନେ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ କାମରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ସେ ବାଧ୍ୟତା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ଯେତେ ବାଧୁବ ନାହିଁ, ଶିଶୁ ଓ ତାର ବାପ ମା'ଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ବାଧୁବ । ଯାତନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଯେତେବେଳେ କୁହୁଳିବ । ଅନେକ ସମୟରେ ୧୫ ବର୍ଷ ବୟସରୁ କମ୍ ବୟସ୍କ ଶିଶୁମାନେ ଘରେ ପାଇଟି କରନ୍ତି । ଖାଇପିଇ ପିନ୍ଧି କିଛି ପଇସା ପାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଖାଇବାର ନିଶ୍ଚିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏମାନଙ୍କର ଥାଏ । ଯଦି ପାରିବାରିକ ପରିବେଶରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧର୍ମବ୍ୟ ଅପରାଧ ବୋଲି ଧରାଯାଏ, ତେବେ ଏହି ଶ୍ରମ କରାଉଥିବା ପରିବାର ଦଣ୍ଡିତ ହେବେ । ଏହା ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ କହୁନାହିଁ

ଯେ, ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତାକୁ ରହୁ ଏବଂ ସେମାନେ ସମାବ୍ୟ ଶୋଷଣଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଓ ଭରଣପୋଷଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନକରି ସେମାନଙ୍କୁ ଅନାହାର ଓ ଅନିଶ୍ଚିତତାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇବାର ଅଧିକାର ରାଷ୍ଟ୍ରର (ସରକାରଙ୍କର) ଅଛି କି ? ଭାରତ ସରକାର ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୋଧରେ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କଲାପୂର୍ବରୁ ଏଥିରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ଶିଶୁମାନଙ୍କ ନୂତନ ବିକଶିତ ଜୀବନର ଉଦୟ ପାଇଁ ଆଗୁଆ ଚିନ୍ତା ଓ ପଦକ୍ଷେପ ନିଅନ୍ତୁ । କେବଳ ଗୁଡ଼ାଏ ଅବାସ୍ତବ ସ୍ୱୋଗାନଧର୍ମୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଉପକାର କିଛି ନହୋଇ ଅପକାର ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ।

ଶିଶୁ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ । ଶିଶୁର ଦାୟିତ୍ୱ ସଫଳ ଭାବରେ ନିଆଯାଇ ପାରିଲେ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ସମୃଦ୍ଧ ଓ ଉନ୍ନତ ହେବ । ତାହା ହିଁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ ସମ୍ବିଧାନରେ ଏହା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଅର୍ପିତ ହୋଇଛି ।

(ଡା. ୧୩.୬.୯୩ରିଖ)

ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକର ବିକଳ ପଛା କ'ଣ ?

ପ୍ଲେନ୍ ରୋଗ ଆମର ନିଜସ୍ବ ନୁହେଁ । ଏହି ରୋଗଟି ମଧ୍ୟ ଆଉ ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରି ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶ (ୟୁରୋପ)ରୁ ଆସିଛି । ଉଭିଦ ଜଗତର ଦୁଇଟି ଅସାର ଗଛ ଓ ଦଳ ମଧ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକାରୁ ଆସି ଭାରତରେ ଅମାପ କ୍ଷତି ଘଟାଇଛି । ସେ ଦୁଇଟି ହେଲା ଅମରା ଗଛ ଓ ବିଲାତି ଦଳ । ପୃଥିବୀର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶରୁ କମ୍ ଲୋକ ବିଶ୍ବର ଚିନିଚତୁର୍ଥାଂଶରୁ କମ୍ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ, ଶିଳ୍ପଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ, ପୁଷିକାର ଖାଦ୍ୟ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ, ସମ୍ପୋଗ ଓ ବିଳାସର ସିଂହଭାଗ ମଧ୍ୟ ଏହିମାନେ ରୋଗ ଏବଂ ଉପରୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଦେଶର ତାଲିକା କଲେ ପଶ୍ଚିମ ଯୁରୋପରେ ୧୨ଟିରୁ ୧୫ଟି ରାଷ୍ଟ୍ର, ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା, କାନାଡ଼ା, ଜାପାନ, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ, କେତେକାଂଶରେ ନ୍ୟୁଜିଲାଣ୍ଡ ଏହି ତାଲିକାରୁ ହେବେ । ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ତୈଳ ଧନୀ ଆରବୀୟ ଓ ଗଲ୍ଫ ଅଞ୍ଚଳର କୃତ୍ରିମ ଧନୀ ଦେଶଙ୍କ କଥା ଯୋଡ଼ାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାୟୀ ଅର୍ଥନୈତିକ ଭିତ୍ତି କିଛି ନାହିଁ । ଯେଉଁଦିନ ତେଲ ସରିଯିବ (ହୁଏତ ଖୁବ୍ ହେଲେ ଆଉ ଶହେ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ) ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଏସିଆ, ଆଫ୍ରିକା ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଆମେରିକାର ଅର୍ଥନୈତିକ ଭାରକୁ ଖସିଆସିବେ । ଏହି ଚିନିଚତୁର୍ଥାଂଶ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ମାତ୍ରା ବଢ଼ୁଛି । କମୁନାହିଁ । ଜାତୀୟ ଆୟ, ମୋଟ ଜାତୀୟ ଉତ୍ପାଦନ ଇତ୍ୟାଦିର ପରିସଂଖ୍ୟାନରୁ ଏକ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଧାରଣା ଜନ୍ମୁଛି । ମୁଣ୍ଡପିଛା ବିଶେଷକରି ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡପିଛା ରୋଗ ଏବଂ ଉପରୋଗର ହାର କମୁଛି । ମୁଣ୍ଡପିଛା ରୋଗ (Per capita consumption)କମିବାର ଅର୍ଥ ଜୀବନଧାରଣର ମାନ ତଳକୁ ଯାଇଛି । ଚିନିଚତୁର୍ଥାଂଶ ବିଶ୍ବବାସୀ ଯେଉଁସବୁ ଦେଶରେ ରହୁଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଶ୍ରମ-ମୂଲ୍ୟ ଶସ୍ତା ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ମହିଳାମାନେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ କୌଣସି ପ୍ରାପ୍ୟ ନ ପାଇ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦୈନିକ ଶ୍ରମ ବୋଝ ସହିତ ସେହି ସମାଜର ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ନିଷ୍ପେଷିତ ଓ ନିର୍ଯ୍ୟାସିତ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ସେହି ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଶିଶୁମାନେ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଆଶ୍ରୟର ନିମ୍ନତମ ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଅର୍ଥନୈତିକ ପାହାଚରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପରକୁ ପହଞ୍ଚାଇନପାରିଲେ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିର କୌଣସି ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବନି । ଶିଶୁ ଶୈଶବରୁ

ନିଜର ଗ୍ରାସାହ୍ଲାଦନର ବୋଝ ପରିବାରର କିମ୍ବା ପିତାମାତାଙ୍କ ଉପରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଦେଇ ନିଜ ଉପରକୁ ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକର ସମସ୍ୟା କାହିଁକି ରହୁଛି, ତାହାର ମୂଳକୁ ନିର୍ମାଣ ଶ୍ରମମନ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ମିଳନୀରେ ବହୁତା କରି କିମ୍ବା ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିଦେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଦୁଃଖର ଜଡ଼କୁ ନ ମାରି ଅନ୍ୟ ଦିଗକୁ ଚାହିଁଲେ ଏ କସରତ କେବଳ ପ୍ରଚାରଧର୍ମୀ ଓ ଭୋଟକାମୀ ଅଭିପ୍ରାୟର ନିଦର୍ଶନ । ଶିଳ୍ପକ୍ଷେତ୍ରରେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ଲୋପ କରିବାକୁ ୮୫୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ଲୋଡ଼ା ବୋଲି କେନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରମମନ୍ତ୍ରୀ ପି.ଏ. ସାଙ୍ଗମା ଯାହା କହିଛନ୍ତି, ତାହା ନିପଟ ମିଛ ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

ଆସ୍ଥାଳନ: ସମୁଦ୍ରକୁ ଶଙ୍ଖେ

କେନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରମ ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଅନୁସାରେ ୧୯୯୧ର ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତରେ ୮କୋଟି ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବିପଜ୍ଜନକ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ୮.୭ ଶତାଂଶ କାମ କରୁଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ ପ୍ରାୟ ୭୦ ଲକ୍ଷ ଶିଶୁ ବିପଜ୍ଜନକ ଶିଳ୍ପରେ କାମ କରନ୍ତି । ସାଙ୍ଗମାଙ୍କ କଥା ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ୭୦ ଲକ୍ଷକୁ ମୁକ୍ତି ଦେବାପାଇଁ ଯୋଜନା କରାଯାଉଛି । ବାକି ୭ କୋଟି ୩୦ ଲକ୍ଷ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ କଥା ପରେ ବିଚାର କରାଯିବ ବୋଲି ଏହି ଉକ୍ତିରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି । ୧୯୯୧ ପରେ ଆଉ ତିନିବର୍ଷରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଶିଶୁ ଶିଳ୍ପକ୍ଷେତ୍ରକୁ କାମ କରିବାକୁ ପଶିଥିବେ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । ବିପଜ୍ଜନକ ଶିଳ୍ପରେ ଥିବା ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ‘ଚିହ୍ନଟ’ କରାଯିବା କାମ ପ୍ରଥମ । ଏହି ଚିହ୍ନଟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ କ’ଣ ଷ୍ଟବର୍ଷରୁ ୧୦ ବର୍ଷ ଲାଗିବନି ? ସେ ଯାହାହେଉ ଚିହ୍ନଟ କଲାପରେ ଏମାନଙ୍କୁ ଶିଳ୍ପକ୍ଷେତ୍ରରୁ ଅଣାଯାଇ ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯିବ । ସେମାନେ ଯେତିକି ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରି ଘରକୁ ଆଣୁଥିଲେ, ସେତିକି ଅର୍ଥ ସେମାନଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ପିଲାଙ୍କ ଷ୍ଟାଇପେଣ୍ଡ ଆକାରରେ ଦିଆଯିବ । ପୁଣି ଯେଉଁ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ପିତାମାତା ବେକାର ଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ କର୍ମନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯିବ । ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଯତ୍ନ ନିଆଯିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାକ୍-ଧନ୍ଦାମୂଳକ ତାଲିମ ଦିଆଯିବ । ଏହି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଦାନ ପାଇଁ ଅଧିକ ଦୁଇ ହଜାର ସ୍କୁଲ ମଧ୍ୟ ଖୋଲାଯିବ । ରାଜ୍ୟ ଶ୍ରମମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସାମଲ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ୭ଲକ୍ଷ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ନିରାପରା ଦେବାପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରିସାରି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ପଠାଇଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଅନୁମୋଦନ ମିଳିନାହିଁ । ଏହି ଅନୁମୋଦନ ମିଳିସାରିଲେ ହୁଏତ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ । ଅର୍ଥନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏବଂ ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ସମ୍ଭବ ହେବ କି ?

ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏନା

ଭାରତରେ ଆଇନ ଜରିଆରେ କୌଣସି ସମସ୍ୟାର ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମାଧାନ ହୋଇଛି ବୋଲି ମନେହୁଏନା । ନିଜେ ସାଙ୍ଗମା ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ, ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର

ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାଲାଗି ସବୁପ୍ରକାର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆଇନଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ଆଇନ ସବୁ ଛାପାହୋଇ ରହିଛି । ତାହାର ଖୁଲାଫ ଘଟୁଛି । ଖୁଲାଫକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଖୁଲାଫ ହେଲେ ଦୋଷୀକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏକଥା ଧରି ନିଆଯାଇପାରେ ଯେ, ଶ୍ରମିକ କିମ୍ବା ଶିଶୁ ଆଇନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଆଇନସବୁ ଗଢ଼ାହୋଇଛି, ତାହାର ଉପକାରିତା ନାହିଁ । ଯାହା ଚାଲିଥିଲା ତାହା ଚାଲିଛି ।

ହାତକରୁ ଆଜୁଳିଏ ବି ନୁହେଁ

ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା । ୮ କୋଟି ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ୭୦ ଲକ୍ଷକୁ ବିପଜ୍ଜନକ ଶିଳ୍ପରୁ ମୁକ୍ତି ଦିଆଯିବା କଥା ସାଇମା କହିଛନ୍ତି, କେବଳ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ୮୫୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ଲୋଡ଼ା ବା ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପାଇଁ ୮୫୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ଦରକାର, ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ । ଏବେ କେବଳ ବିପଜ୍ଜନକ ଶିଳ୍ପରେ କାମ କରୁଥିବା ୭୦ଲକ୍ଷ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ କଥା ହିସାବକୁ ନିଆଯାଉ । ଯଦି ଜଣେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଦିନକୁ ଅନ୍ତତଃ ୫ଟଙ୍କା ମାତ୍ର ରୋଜଗାର କରୁଥାଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନେବାପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ସରକାର ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ ୩୫୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା, ଅର୍ଥାତ୍ ୩ କୋଟି ୫୦ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ମାସକୁ ଯଦି ସେମାନେ ୨୫ ଦିନ କାମ କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ପ୍ରତିମାସରେ ସରକାରଙ୍କର ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ୮୭ କୋଟି ୫୦ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ଏହି ବାବଦରେ ବର୍ଷକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ୧ ହଜାର କୋଟି ୫୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା । ବର୍ଷକୁ ହଜାରେ କୋଟିରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଟଙ୍କା ସରକାର ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ ଏହି ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତିକ୍ଷମ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଯଦି ହାରହାରି ଗୋଟିଏ ଶିଶୁକୁ ପ୍ରାପ୍ତବୟସ କରି ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାକୁ ଅନ୍ତତଃ ୫ବର୍ଷ ଲାଗେ, ତେବେ ୫ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଲାଗିବ । ପୁଣି ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟ ଓ ବସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ନିହାତି କମ୍ରେ ଆଉ ୫ହଜାର କୋଟି ଲାଗିବ । ଏହାର ଭାର ପୂରାପୂରି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନା ଆନୁପାତିକ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏହି ବୋଝର ଗୋଟାଏ ଅଂଶ ଲଦି ଦିଆଯିବ ? ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ଯେଉଁ ସମ୍ବଳହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛନ୍ତି, ଏହି ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଭାର ବହନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ତ ?

ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ କମ୍ କାହିଁକି ?

ଆମ ରାଜ୍ୟର ଶ୍ରମମନ୍ତ୍ରୀ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ କେବଳ ୭ଲକ୍ଷ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଅଛନ୍ତି । ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଥିବା ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାର ଏହା ୧ ଶତାଂଶରୁ ମଧ୍ୟ କମ୍ । କିନ୍ତୁ ବିପଜ୍ଜନକ ଶିଳ୍ପରେ କେତେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ଓଡ଼ିଶାରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ତା'ର ହିସାବ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ସଂଖ୍ୟା (ଯଦି ସତ୍ୟ ହୁଏ) ଏତେ କମ୍ ହେବାର କାରଣ ହେଲା ଯେ, ଏ ରାଜ୍ୟରେ ଚାଲୁଥିବା ଶିଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ କମ୍ । ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷରେ ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କରୁ ଯାହା ଉତ୍ପାଦନ ହୁଏ, ତାହାର ଦଶମିକ ୭ ଭାଗ ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ହୁଏ । ଶିଳ୍ପ ଅଧିକ ଥିଲେ ହୁଏତ

ଶିଶୁମାନେ ଶିଳ୍ପ ଶ୍ରମ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତେ । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରତି ହଜାରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟାରେ ୧.୩ ଲୋକ ଶିଳ୍ପରେ କାମ କରନ୍ତି । ସେହି ଅନୁପାତରେ ପଞ୍ଜାବ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଗୁଜରାଟ ପ୍ରଭୃତି ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରତି ହଜାରରେ ୧୪ରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକ ଶିଳ୍ପରେ କାମ କରନ୍ତି । ସେହି ଅନୁପାତରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମିଯାଇଛି । ଶିଶୁମାନେ କାହିଁକି ଶ୍ରମିକ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ? ଦରିଦ୍ର ଘରେ ଶିଶୁଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଆନୁପାତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ । କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଅବକାଶ ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ଧନୀ ଲୋକଙ୍କ ଘରେ ଶିଶୁଟି ଯେପରି ଚଳେ, ଯେପରି ସୁଯୋଗ ଦରିଦ୍ରର ଘରେ ନାହିଁ । ଖାଦ୍ୟର ଅନଟନ ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ ପ୍ରାୟ ୬ କି ୭ ବର୍ଷ ବୟସରୁ ମା-ବାପା ଶିଶୁଟିକୁ କିଛି କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ହୁଅନ୍ତି । ବାପା ମା'ଙ୍କ ଧନ୍ଦାରେ ଶିଶୁଟି ସହାୟକ ହେବ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କାହାରି ପାଖରେ କିଛି କାମ କରି ସେବା ଦେଇ ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର କିମ୍ବା ଅର୍ଥ ଆକାରରେ କିଛି ଉପାର୍ଜନ କରିବ । ଶିକ୍ଷାଯତନକୁ ଯିବାର ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ଏବଂ ସାଂସ୍କୃତିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ତାହାର ନାହିଁ । କିଛି ନା କିଛି କାମ ନକଲେ ସେ ପୂରାପୂରି ଉପାସ ରହିବ । ବାପା ମା'ଙ୍କର ଯଦି ଖାଦ୍ୟବସ୍ତ୍ରର ସଂସ୍ଥାନ ନାହିଁ, ସେମାନେ ଶିଶୁ ପାଇଁ କି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ୍ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏ ରାଜ୍ୟର ସମ୍ବଳହୀନତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କେବଳ ଆଇନ ପାସ କରିଦେଲେ କିମ୍ବା ଆଇନକୁ କଡ଼ାକଡ଼ି ଲାଗୁକଲେ ପରିସ୍ଥିତି ଆହୁରି ବିଷମୟ ହେବ । କେବଳ ଶିଶୁଟି କଥା ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କଲେ ହେବନାହିଁ । ଶିଶୁର ପିତାମାତାଙ୍କ ସମସ୍ୟାର ଦୂରୀକରଣ ନ ହେଲେ ଶିଶୁକୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାମୁକ୍ତ କରିହେବ ନାହିଁ ।

ମହରଗରୁ କାହାର

ସରକାର ଆଇନ ପାସ କରି ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କରୁ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ‘ଉଦ୍ଧାର’ କରିବେ ଓ ‘ମୁକ୍ତି’ ଦେବେ । ବହୁତ ଭଲ କଥା । ସେମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ପିତାମାତାଙ୍କ ହାତରେ ଷ୍ଟାଇପେଣ୍ଡ ଦେବେ । ଯିଏ ଯେତିକି ରୋଜଗାର କରୁଥିଲା, ତାହାର ପିତାମାତାଙ୍କର ହାତରେ ସେତିକି ଟଙ୍କା ଷ୍ଟାଇପେଣ୍ଡ ଧରାଇ ଦିଆଯିବ । ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଯେ, କାରଖାନାର ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ ମାସର ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ତା’ର ସ୍ୱଳ୍ପ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଉଥିଲା ଏବଂ ପୂରା ଅର୍ଥଟି ବାପା ମା’ଙ୍କ ହାତରେ ଦେଇ ନିଜ ବିଷୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରହୁଥିଲା, ଏବେ ସେଇଆ ହେବ କି ? ଯେଉଁ ଛାତ୍ରମାନେ ସରକାରୀ ଷ୍ଟାଇପେଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଅନୁଦାନ ପାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ବର୍ଷକୁ କେଇଥର କେତେ ନିୟମିତ ତାହା ପାଆନ୍ତି, ସେ ସଂପର୍କରେ କିଛି ଅଜଣା ନାହିଁ । ସେଥିରୁ ହାତଗୁଞ୍ଜା କେତେ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ, କେତେଥର ଜିଲ୍ଲା ସଦର ମହକୁମା, ସଂପୃକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଓ ସଚିବାଳୟକୁ ଦଉଡ଼ିଲା ପରେ ତାହା ମିଳେ, ଯେଉଁମାନେ ଭୁକ୍ତଭୋଗୀ ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି । ପୁଣି ଏ ଶିଶୁମାନେ କେଉଁ ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବେ ? ସାଙ୍ଗମା ଯେଉଁ ନୂଆ ଦୁଇ ହଜାର ସ୍କୁଲ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲିବାର ଅବତାରଣା କରିଛନ୍ତି, ସେ ସ୍କୁଲ ନିର୍ମୟ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ । ଶିଳ୍ପ-ମୁକ୍ତ ଶିଶୁଟି ତା’ର

ବାପା ମା'କୁ ଛାଡ଼ି ଦୂରକୁ ଯିବ ନା ଆଖପାଖରେ କେବଳ ତା' ପାଇଁ ସ୍କୁଲ ଖୋଲାହେବ ? ପାଠପଢ଼ା ବାବଦରେ, ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦ ବାବଦରେ ଯାହା ଅଧିକା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ, ତାହା କେଉଁଠୁ ଆସିବ ? କଳକାରଖାନା ମାଲିକଙ୍କୁ ଜବତ କରି ଶିଶୁଟିକୁ ଶ୍ରମ ଓ ଶୋଷଣରୁ ମୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ହୁଏତ । କିନ୍ତୁ ତା'ର ଜୀବନଧାରଣାର ବିକଳ କ'ଣ ? ମନ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଭାଷଣ ଦେଇ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ଆପ୍ୟାୟିତ କରି ଦେଶ ଆଗରେ ନୂତନ ବଳୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହଜ । କିନ୍ତୁ ବିକଳ ସୃଷ୍ଟି ନକରି ଶିଶୁରୁ ବିତାଡ଼ିତ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଅନତିତ୍ତା ହାହାକାର ଭିତରକୁ ଠେଲିଦେବା ଅନ୍ୟ ଏକ କଥା । ରୋଗଠାରୁ ଔଷଧ ମାରାମୂଳ ହେବ । ଏ ବିଷୟ ଶ୍ରମମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ । କାରଣ ଦିଲ୍ଲୀ ତ ବହୁଦୂର । ରାଜ୍ୟରେ ହିଁ ଅସଲ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି ହେବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକ, ମହିଳା ଶ୍ରମିକ ଓ ଶସ୍ତ୍ରା ଶ୍ରମ ଆଦିର ପ୍ରଶ୍ନ ହଠାତ୍ ଉଠିଛି କାହିଁକି ? ମାନବିକ ଅଧିକାର ଲଘନ ହେଉଛି ବୋଲି କିଏ କହୁଛି ? ୨୦୦୦ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା 'ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା', 'ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ' ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଅବତାରଣା କରୁଛି କିଏ ? ବିଶ୍ବବ୍ୟାଙ୍କ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଠି, ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କର ଖୋଲା ପ୍ରବେଶ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଉଦ୍ୟୋଗ ଏବଂ ଘରୋଇ ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏବେ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଗାଟ୍, ଚୁକ୍ତି ସ୍ବାକ୍ଷରିତ ହେଲାପରେ ସେମାନେ ଭାରତୀୟ ରପ୍ତାନି ବାଣିଜ୍ୟକୁ ଆଘାତ ହେବାପାଇଁ 'ଶସ୍ତ୍ରା ଶ୍ରମ' ଏକ ମାନବିକ ଅଧିକାର ପ୍ରଶ୍ନ ବୋଲି କହି ଏଠାରୁ ଯାଉଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ପୂରାଇ ନଦେବା ପାଇଁ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛନ୍ତି । ଆମ କେନ୍ଦ୍ର ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ଏହି ଆକ୍ରମଣର ମୁକାବିଲା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁସି କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଚାହିଦା ଓ ସର୍ତ୍ତ ପୂରଣ କରିବାକୁ ଉନ୍ମୁଖ । ଏପରିକି ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ମଧ୍ୟ ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା, ରଣ ଓ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କର ପ୍ରବକ୍ତା ପରି କଥା କହିଲେଣି ଓ କାମ କଲେଣି ।

ସାମ୍ବାଦିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଶିଶୁର ମୌଳିକ ଅଧିକାର

ଶିଶୁମାନଙ୍କର ମୌଳିକ ଅଧିକାର ରକ୍ଷାକରିବାକୁ ଭାରତ ସରକାର ଯଦି ଚାହାନ୍ତି, ତେବେ ସାମ୍ବାଦିକରେ ଯେଉଁ ସଂକଳ୍ପ ମୂଳରୁ ନିଆଯାଇଛି ଯେ, ଭାରତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିଶୁକୁ ୧୪ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ, ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କିପରି ହେବ, ସେଥିପାଇଁ ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ସହିତ ଅର୍ଥନୈତିକ ଯୋଜନା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଭାରତ ସରକାର ଏହାର ବାଧ୍ୟତାକୁ ସ୍ବାକାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହଁନ୍ତି । ଫଳରେ ଶିଶୁ ଶିକ୍ଷାଯତନକୁ ନିୟାୟ ଶ୍ରମ ବଦଳରେ ନିଜର ଭରଣପୋଷଣର ଦାୟିତ୍ବ ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ଏହି ବଞ୍ଚିବାର ସଂଗ୍ରାମ ସେ ଇଚ୍ଛା କରି ଖୁସିରେ ନେଇନାହିଁ । ପୁଣି ଶିଳ୍ପରେ ନିଯୋଜିତ ଶିଶୁଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅସଞ୍ଜିତ ସାମ୍ବାଦିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଜୀବନର ଯେଉଁ ଶିଶୁମାନେ ନିଜ ଭରଣପୋଷଣ ପାଇଁ ଶ୍ରମ ବଦଳରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଏମାନଙ୍କର ପରିସଂଖ୍ୟାନ ସରକାରଙ୍କ ଖାତାପତ୍ରରେ ନାହିଁ । ଆଇନ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ଉପାସରେ ମରିଯାଇପାରନ୍ତି;

କିନ୍ତୁ ଶ୍ରମ ବଦଳରେ ବଞ୍ଚିବାର ଆଇନଗତ ଅଧିକାର ତାଙ୍କର ନାହିଁ । ଗୃହମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁମାନେ କାମ କରି ଖାଇବା ପିନ୍ଧିବା ଛଡ଼ା କିଛି ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ କ'ଣ କରିବେ ? ଯେଉଁମାନେ ଏପରି ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ କାମରେ ଲଗାଉଛନ୍ତି, ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଇନର ଅଙ୍କୁଶ ଲଗାଯାଏ, ତେବେ ସେମାନେ ଦଣ୍ଡିତ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଏହି ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଘରୁ ବିଦାୟ ଦେବେ । ସରକାର ଏହି ଧରଣର ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପାଇଁ କ'ଣ ବିକଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଛନ୍ତି ? ଯେଉଁମାନେ ଗାଁରେ, ବଣରେ ଘାସକାଟି, ଧାନ ଅମଳ କରି, ଜାଳ ଗୋଟାଇ, ଗୋରୁରଖା କାମକରି, ରିକ୍ତା ଟାଣି ପେଟ ପୋଷୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଶସ୍ତା ଶ୍ରମିକ ନିଶ୍ଚୟ । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିକଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା କ'ଣ ହେବ ? ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ସହାୟତାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବେକାରୀ ଭରା, ଶିକ୍ଷା ଭରା, ପୋଷାକ ଭରା ଆଦି ଦିଆଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇପାରିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ଜଗତୀକରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମଗ୍ର ଜଗତର ଶିଶୁ ସମାନ ଅଧିକାର ଓ ସୁଯୋଗ ପାଇବା ଚାହିଁ ।

(ତା.୨.୧୦.୯୪ରିଖ)

ଭାରତୀୟ ଲୋକଶିକ୍ଷାର ମୂଲ୍ୟାୟନ

ନାରୀ କ'ଣ ସାଧାରଣ ଜନତାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ

ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ଅଗ୍ରଗତିରେ ଏସିଆ, ଯୁରୋପ ଏବଂ ଆମେରିକାର ଅବଦାନ ସବୁ କ'ଣ ବୋଲି ଏକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ କହିଥିଲେ; “ଏସିଆ ସଭ୍ୟତାର ବୀର୍ଯ୍ୟ ବପନ କରିଥିଲା; ଯୁରୋପ ମଣିଷର ବିକାଶ କଲା ଏବଂ ଆମେରିକା ନାରୀ ଓ ସାଧାରଣ ଜନତାର ବିକାଶ ସାଧନ କରୁଛି ।” ଶହେ ବର୍ଷ ତଳେ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ଏହି ଉକ୍ତିରୁ କ'ଣ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ ‘ନାରୀ ଓ ସାଧାରଣ ଜନତା’ର ବିକାଶ ପାଇଁ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେଉଁଠାରେ ଚିନ୍ତା ଓ ସଚେତନତାର ଉଦ୍ରେକ ହେଉନଥିଲା ? ସାଧାରଣ ଜନତା କିମ୍ବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କ'ଣ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଗଣାଯିବ ନାହିଁ ? ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ନାରୀ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପୃଥକ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ନିଶ୍ଚୟ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତେବେଳେ ସାଧାରଣ ଜନତା (Masses) ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ସେଥିରେ ସଚେତନ ଭାବରେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ମହିଳାମାନେ ସମଗ୍ର ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଶତାଂଶ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱର କୌଣସି ଦେଶରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଶହେ ବର୍ଷ ତଳର ବିଶ୍ୱରେ କେବଳ ଆମେରିକାରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ବିକାଶ ପାଇଁ ସଚେତନ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ଉତ୍ସୁକ ଉକ୍ତିର ସାରବରା ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି- ଏହା କହିବା ଭୁଲ ହେବ ନାହିଁ । ଏସିଆରେ ହିଁ ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ ତିନିଜଣ ମହିଳା ନିଜ ଅଧିକାରରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥିଲେ । ଗତ ଦୁଇଦଶକ ମଧ୍ୟରେ ଯୁରୋପରେ ମାତ୍ର ଦୁଇ ତିନିଟି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମହିଳା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଆମେରିକାରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ମହିଳା ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କିମ୍ବା ଉପରାଷ୍ଟ୍ରପତି ହୋଇନାହାନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେରିକାରେ କୌଣସି ମହିଳା ଶାସନ ସଚିବ (ସେଠାକାର ମନ୍ତ୍ରୀ) ପଦବୀ ଅଧିକାର କରିନାହାନ୍ତି । ନିକଟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି କ୍ଲିଣ୍ଟନ ଜଣେ ମହିଳା ଆଇନଜୀବୀଙ୍କୁ ଆଚର୍ଷ୍ଯ ଜେନେରାଲ ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବତନ ସୋଭିଏତ ଯୁନିଅନରେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନରେ ନହେଲେ ବି ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତରେ ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶାଦାର ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ବିଶ୍ୱରେ ଏବଂ ଭାରତରେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ସମାଜରେ ଓ ବିଶେଷକରି

ସାର୍ବଜନିକ ସ୍ତରରେ, ପରିବାରରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଆଜି ମଧ୍ୟ ମିଳିନାହିଁ । ଆଜିର ନିବନ୍ଧରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ମହିଳାଙ୍କ ସ୍ଥିତି ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ । ବିଭିନ୍ନ ଭାଗ ମାପ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଏହି ଅନୁଶୀଳନ ଆପେକ୍ଷିକ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ ମଧ୍ୟ ତୁଳନୀୟ ।

ମହିଳାଙ୍କର ପୁରୁଷ ଉପରେ ବଳାହାର

ଆମେରିକାର ଦୈନିକ ‘ଲସ୍ ଆଞ୍ଜେଲସ୍ ଟାଇମ୍ସ’ରେ ମାତ୍ର କେତେଦିନ ତଳେ ଏକ ଚମକପ୍ରଦ ମୋକଦ୍ଦମାର ରାୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କମ୍ପାନୀର ଅର୍ଥ ବିଭାଗ ମୁଖ୍ୟ ଶ୍ରୀମତୀ ମାରିଆ ମାର୍ଟିନେଜ ତାଙ୍କ କମ୍ପାନୀରେ କାମ କରୁଥିବା ଜଣେ ପୁରୁଷ ଶ୍ରୀ ସାବିନୋ ଗୁଟିରେଜଙ୍କୁ ବହୁବର୍ଷ ଯୌନ ନିର୍ଯାତନା (Sexual harassment) ଦେଉଥିଲେ । ମାରିଆ କମ୍ପାନୀର ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତା ଥିଲେ ଏବଂ ସାବିନୋ ସେହି କମ୍ପାନୀରେ ଏକ ବିଭାଗୀୟ ମ୍ୟାନେଜର ଥିଲେ । ମାରିଆଙ୍କ ବୟସ ସାବିନୋଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା । ଏହି ଯୌନ ହଇରାଣ ଏତେ ବେଶୀ ହେଲା ଯେ, ଶେଷରେ ସାବିନୋ ମାରିଆଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଯୌନ ନିର୍ଯାତନା ମୋକଦ୍ଦମା କଲେ । ଏହି ମୋକଦ୍ଦମାରେ ବିଚାର ହୋଇ ଏକ ଜୁରି ସାବିନୋଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡଲକ୍ଷ ତଳାରରୁ ଅଧିକ କ୍ଷତିପୂରଣ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ସାବିନୋଙ୍କ ତରଫରୁ ଜଣେ ମହିଳା ଓକିଲ ଶ୍ରୀମତୀ ଗ୍ଲୋରିଆ ଆଲପ୍ରେତ ମୋକଦ୍ଦମା ଲଢୁଥିଲେ । ୧୯୮୬ ମସିହାରେ ସାବିନୋ ଏହି କମ୍ପାନୀରେ ଚାକିରି ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରେ ପରେ ମୁଖ୍ୟ ଅର୍ଥ ଅଫିସର ଶ୍ରୀମତୀ ମାରିଆ ମାର୍ଟିନେଜ ସାବିନୋଙ୍କ ଉପରେ ଯୌନ ଅତ୍ୟାଚାର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଶେଷରେ ଦୈନିକ ଯୌନ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ ଦଫାରେ ବିଚାରକମଣ୍ଡଳୀ ଶ୍ରୀମତୀ ମାରିଆଙ୍କ ଏହି ବଳାହାର ପାଇଁ କାଲିଫର୍ଣ୍ଣିଆ ଆକ୍ରିଲିକ୍ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜକୁ ଦଣ୍ଡ ଲକ୍ଷ ସାତ ହଜାର ତଳାର କ୍ଷତିପୂରଣ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀମତୀ ମାରିଆଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଦଣ୍ଡ ହଜାର ତଳାର କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦରେ ଦେବାକୁ କୁହାଯାଇଛି ।

ଦୈନିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଶକ୍ତି ପୁରୁଷ ସମାଜର ମୂଳଭିତ୍ତି

ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟୁତପୂର୍ବ ଉଦାହରଣ ହୋଇପାରେ । ଏପରି ଘଟଣା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ କେବେ କେମିତି ଘଟୁଥିବାର ପ୍ରକାଶ ପାଏ । କିନ୍ତୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ଆଧୁନିକତାର ମୁକ୍ତ ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଉପରେ ପୁରୁଷର ନିର୍ଯାତନା ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ହିଁ ଆଦିମ କାଳରୁ ଚଳିଆସିଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏହାର ମୂଳ ଏବଂ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା ପୁରୁଷର ଦୈନିକ ଶକ୍ତି ଅଧିକ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଆଧିପତ୍ୟ ଜାହିର କରିବା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଦୈନିକ ଶକ୍ତିଛଡ଼ା ଆର୍ଥିକ ଶକ୍ତି କ୍ରମେ ମହିଳାଙ୍କୁ ପୁରୁଷ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ କରି ରଖୁଛି । ତୃତୀୟ କାରଣ ହେଲା ମହିଳା ହିଁ ସନ୍ତାନର ଗର୍ଭଧାରିଣୀ । ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମ ସହିତ ଲାଜନପାଳନର ଦାୟିତ୍ୱ ସ୍ୱତଃ ମହିଳାଙ୍କ ଉପରକୁ ଆସିବା ଦ୍ୱାରା ଗୃହର ଚାରିକାନ୍ଦ ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିବାକୁ ନାରୀ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ଗୃହର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟର ବୋଝ ନାରୀ ଉପରେ ଲଦି ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ସେ ଆପେ ଆପେ

ନିଜ ଅଜ୍ଞାତରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ସବୁ ସ୍ୱାଭାବିକ ରୀତିରେ ଆବୋରି ନିଏ । ଆଦରି ନିଏ ମଧ୍ୟ । ଏଇଥିରୁ ଆସେ ଏକ ସ୍ୱତଃସ୍ପୂର୍ତ୍ତ ଧାରଣା ଯେ ପୁରୁଷର କାମ ଘର ବାହାରେ ଏବଂ ନାରୀର ପରିସର ଘର ଭିତରେ । ବାହାର କାମର ହିସାବ କରିହୁଏ । ଘର ଭିତରେ କି କାମ ସବୁ ହୁଏ ତାହା ସଚେତନ ଭାବରେ ହିସାବକୁ ନିଆଯାଏ ନାହିଁ । ନାରୀ ଯେ ଘର ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ କରୁଛି ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ଅନେକ ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରୁଛି, ତାହା ସ୍ୱୀକୃତ ହୁଏନା । ବରଂ ମହିଳାମାନେ କୌଣସି କାମ କରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଧରିନିଆଯାଏ । ଏହି ଧାରଣା ଓ ପ୍ରଚାର ଏତେ ମାତ୍ରାରେ ରହିଛି ଯେ, ଅନେକ ମହିଳା ମଧ୍ୟ ନିଜେ ବିଚାର ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ କିଛି କାମ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଶତକଡ଼ା ପ୍ରାୟ ୫୦ ହଜାର ଜନଶକ୍ତି କୌଣସି କାମ ନକରି ଆଳସ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ କାଟନ୍ତି । କେତେ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଓ ପ୍ରମାଦପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି କଥାଟି ? ଏଇଥିରୁ ଉଦ୍ଧବ ହେଉଛି ନାରୀକୁ ତାର ନ୍ୟାୟୀ ଦାବିରୁ ଗୋଟାଏ ଥୋକରେ ବଞ୍ଚିତ କରିଦେବାର ବିଧି । ଏଥିପାଇଁ ପୁରୁଷ (ଗୋଷ୍ଠୀ) ଯେତିକି ଦାୟୀ, ମହିଳା (ଗୋଷ୍ଠୀ) ସାମଗ୍ରିକ ଭିତ୍ତିରେ କମ୍ ଦାୟୀ ନୁହନ୍ତି । ନାରୀମାନେ ସ୍ୱଭାବସୁଲଭ ରୀତିରେ ନିଜର ଅକର୍ମଣ୍ୟତା ଓ ନିର୍ଭରଶୀଳତାକୁ ମାନି ନିଅନ୍ତି । ପୁରୁଷର ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ଅଧିକାର ଓ ଆଧିପତ୍ୟକୁ ଅଜ୍ଞାକାର କରିନେବା ଭାରତୀୟ ନାରୀର ଏକ ସାଧାରଣ ଓ ସ୍ୱାଭାବିକ ଜୀବନ କାହାଣୀ । ଯେମିତି କି ପୁରୁଷର ଆଧିପତ୍ୟ ବିନା ଜୀବନ ତାର ଅସହନୀୟ ହେବ ।

ସମ୍ବିଧାନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନାରୀର ଅଧିକାର

ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ଏ ଦେଶରେ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କୌଣସି ତାରତମ୍ୟ ନାହିଁ । ସମ୍ବିଧାନରେ ଲିଙ୍ଗ ଭିତ୍ତିକ ପକ୍ଷପାତିତା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇନାହିଁ । ବରଂ ସମାନ ଅଧିକାର ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । କେବଳ ତାହା ନୁହେଁ, ବଳାହାର କିମ୍ବା ଧର୍ଷଣ ମାମଲାରେ ନାରୀକୁ ପୁରୁଷ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଛି । ମକ୍ଚୁରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାନ କାମ ପାଇଁ ସମାନ ମକ୍ଚୁରି ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଛି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରଠାରୁ ସାବାଜକ ଭୋଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ନାରୀକୁ ସମାନ ଅଧିକାର ମିଳିଛି । ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଛି । ନିଜର ଇଚ୍ଛା ବିରୋଧରେ ନାରୀକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ଯୌତୁକ ଦାବିକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାକୁ ଆଇନରେ କଡ଼ା ଦମ୍ପା ସବୁ ଖଞ୍ଜାଯାଇଛି । ବଳାହାର ବିରୋଧରେ କଡ଼ା ଦଣ୍ଡ ସବୁର ବିଧାନ କରାଯାଇଛି । କାମ କରିବା ସ୍ଥାନରେ ମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରତି ଅସବୁ ବ୍ୟବହାର କିମ୍ବା ଯୌନ ହରକତ (Sexual harassment) ବିରୋଧରେ ଆଇନର ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ସୁବିଧା କରାଯାଇଛି । ଆଇନରେ ଅନ୍ତତଃ ହିନ୍ଦୁ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିବାହିତା କନ୍ୟା ଓ ବୋହୂ ପାଇଁ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଧିକାର ମିଳିଛି । ପ୍ରଶାସନରେ ମହିଳାମାନେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ପରୀକ୍ଷାରେ ଯୋଗ୍ୟତାଭିତ୍ତିକ ସ୍ଥାନ ପାଇଛନ୍ତି । ଭାରତରେ ମହିଳାମାନେ କେବଳ ପ୍ରଶାସନରେ ନୁହେଁ, ସାହିତ୍ୟ, ଅଧ୍ୟାପନା, ଗବେଷଣା, ସାମ୍ବାଦିକତା, ଚିକିତ୍ସା, ବ୍ୟାଙ୍କିଙ୍ଗ ସର୍ଭିସ, ବୀମା ସର୍ଭିସ ଆଦି ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଏବେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସହିତ ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ଆଗୁଆ ହେଲେଣି । ରାଜନୈତିକ ଜୀବନରେ ମହିଳାମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପଦବୀରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ସୁଚେତା କୃପାଳାନୀ ଓ ନନ୍ଦିନୀ ଶତପଥୀ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟର ଶାସନ ମୁଖ୍ୟ ଭାବରେ ଦାୟିତ୍ୱ ତୁଲାଇଛନ୍ତି । ତଳ ସ୍ତରରେ ବିଶେଷ କରି ଗୃହ ପରିସରରେ ଏବଂ ଦିନ ମଜୁରିଆ ଭାବରେ ଭାରତର ସମସ୍ତ ମହିଳା ନିଜର ଶ୍ରମଶକ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ସମାଜର ଏକ ପ୍ରତୀକ ଶକ୍ତି ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଶ୍ରମଶକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱୀକୃତି ତ ମିଳୁନାହିଁ । ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଗୀତା ମେହତାଙ୍କ ସୂତ୍ର

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲେଖିକା ଗୀତା ମେହତା (ଆମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କନ୍ୟା) ଏବେ ତାଙ୍କର ଆଉ ଏକ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ପୁସ୍ତକର ନାମ ହେଲା ରିଭର ସୂତ୍ର (River Sutra) । ଏହା ତାଙ୍କର ତୃତୀୟ ପୁସ୍ତକ । ପ୍ରଥମ ପୁସ୍ତକ କର୍ମ କୋଲା (Karma Cola) ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁସ୍ତକ ହେଲା ‘ରାଜ୍’ (ଭାରତରେ ବ୍ରିଟିଶ ରାଜତ୍ୱର ଏକ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି) । କର୍ମ କୋଲା, ଯାହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ବାହାରେ କର୍ମା କୋଲା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ପ୍ରାଚ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଜୀବନଧାରା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ରେଖାପାତ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାରେ କେତେଜଣ ପାଠକ ଗୀତା ମେହତାଙ୍କର ଏହି ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ? ମୋର ଦର୍ଶାଇବାର କଥା ଯେ ଭାରତୀୟ ମହିଳାମାନେ ନିଜର ପ୍ରତିଭା ପାଇଁ ବିଦେଶରେ ଯେତେ ସହଜରେ ସ୍ୱୀକୃତି ହାସଲ କରିପାରୁଛନ୍ତି, ଏଠାରେ ତାହା ଘଟୁନାହିଁ । ଗୀତା ମେହତାଙ୍କର ଲେଖା ସମ୍ପର୍କରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଶଦ ଆଲୋଚନା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏବେ ସେ ଏକ ସାକ୍ଷାତକାରରେ କହିଛନ୍ତି; “ବେଳେବେଳେ ମୁଁ ଭାରତ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଶା ହରାଇବସେ ।” ଏହି ଉକ୍ତିର ଅସଲ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ ଭାରତ ସମ୍ପର୍କରେ ଶ୍ରୀମତୀ ମେହତା ଅନେକ କିଛି ଆଶା ପୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି, ଯାହାସବୁ ଫଳବତୀ ହେଉନାହିଁ । ‘ରିଭରସୂତ୍ର’ ନର୍ମଦା ନଦୀକୁ ଆଲେଖ୍ୟ କରି କାହାଣୀ ସଦୃଶ ବର୍ଣ୍ଣନା ମାଧ୍ୟମରେ ଭାରତକୁ ଦେଖିବା ଏବଂ ଦର୍ଶାଇବାର ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ କୌଶଳ ମାତ୍ର ।

ପରିବାରରେ ନାରୀ

ମୁଁ ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ଯାହା ଦର୍ଶାଉଛି, ତାହା ଶତକଡ଼ା ଶହେ ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥରେ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ମୁଁ କହିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ ସମାଜରେ ଆମର ଜୀବନଯାତ୍ରା, ଚିନ୍ତାଧାରାରେ, ବ୍ୟବହାରରେ ଅଧିକାଂଶ ଭାଗରେ ଜୀବନ୍ତ ସତ୍ୟ । ପରିବାର ଭିତରେ ନାରୀର ସମ୍ମାନ, ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଓ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣର ଅଧିକାର ପ୍ରାୟ ନାହିଁ କିମ୍ବା ସୀମିତ । ପୁରୁଷର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ସ୍ୱତଃ ଅଧିସ୍ୱୀକୃତ । ପୁଅ ଆଉ ଝିଅ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସର୍ବଜନବିଦିତ । ଆଠ ବର୍ଷର ଝିଅକୁ କାମ ବରାଦ କରାଯାଏ । ବାରବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହେଲେ ତା ଏବଂ ଦରକାର ହେଲେ ଜଳଖିଆ ତିଆରି କରି ପରଷିବାକୁ

କୁହାଯାଏ । ସେହି ବୟସର ଏବଂ ତା' ଠାରୁ ଅଧିକ ବୟସର ପୁଅକୁ ଏହି ବରାଦ ଦିଆଯାଏ କି ? ଦିଆଗଲେ ପୁଅମାନେ ତାହା ପାଳନ କରିବେ କି ? ପୁଅ ଝିଅ ଉଭୟ ସୁଲ କଲେଜକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଘରର କାମ ଝିଅକୁ କାହିଁକି କୁହାଯାଏ ଦୁଲାଭବାକୁ ? ପୁଅ ଯେତେବେଳେ ବୁଲିବାକୁ ଯାଏ କିମ୍ବା ଘରେ ଥାଇ ବି ସାଙ୍ଗଙ୍କ ସହିତ ଗପ କରୁଥାଏ, କିମ୍ବା ଭି.ଡି.ଓ. କ୍ୟାସେଟ୍ କିମ୍ବା ଡିସ୍କୋ କିମ୍ବା ରକ୍ ମ୍ୟୁଜିକ୍ ଉପଭୋଗ କରୁଥାଏ, ଝିଅର କାମ ହେଲା ତାକୁ ତା ଜଳଖିଆ ପରିଷିବା । ଘରର ଗୃହିଣୀ ଭାବରେ ମା' କିମ୍ବା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଯାହା କରିବାକୁ ପଡେ, ପିଲାଦିନ ଠାରୁ ଝିଅ ଉପରେ ସେହି ପ୍ରକାର ବୋଝ ଅତି ସହଜରେ ଲାଦି ଦିଆଯାଏ । ଖୁବ୍ କମ୍ ଝିଅ ପ୍ରତିବାଦ କିମ୍ବା ପ୍ରତିରୋଧ କରନ୍ତି । କେବଳ ଯଦି କେହି 'ଉପରମୁହଁ' କିମ୍ବା 'ଅଣ୍ଟିରାତଣ୍ଡୀ' ଆଖ୍ୟା ପାଇବାକୁ ଡରନ୍ତି ନାହିଁ ସେଇମାନେ ହିଁ ପ୍ରତିବାଦ କରିପାରନ୍ତି କିମ୍ବା ମା' ବାପାଙ୍କ ଘରୋଇ କାମର ହୁକୁମ ତାମିଲ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏବେ ମହିଳାମାନେ ବାହାରକୁ ଯାଇ କାମ କଲେଣି । ଅଫିସରୁ ଫେରି ସ୍ବାମୀ ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇ ଲୁଗା ବଦଳି ବିଛଣାରେ ଲୁଗା ମେଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଲମ୍ବା ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ବରାଦ କରନ୍ତି, ତା' ପାଇଁ ଜଳଖିଆ ପାଇଁ । କାହାରି ଘରେ ଏପରି ହୁଏ, ପତ୍ନୀ ଅଫିସରୁ ଫେରି ବିଛଣାରେ ଗତି ପତି ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ତା' ଜଳଖିଆ ଆଣିବାକୁ ବରାଦ କରିବାର ? ସକାଳେ ଅଫିସ୍ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ପିଲାଙ୍କ କଥା ବୁଝିବା, ରୋଷେଇ ଆଦି କରିବା କଥା ତ ନିଶ୍ଚୟ । ରାତ୍ରିଭୋଜନ ପାଇଁ ରୋଷେଇ କରିବା, ବିଛଣା ପାରିବା ଓ ମଶାରୀ ଟାଙ୍ଗିବା ଆଦି ସହିତ ଦୈନନ୍ଦିନ ଲୁଗା କାଟିବା ଓ ବାସନ ମାଜିବା, ଘର ଝାଡୁଦେବା ମହିଳାଙ୍କ କାମ । ସେ ତାକିରି କରୁଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ନାହିଁ । ପାଠ ପଢୁଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ପାଠପଢ଼ା ଶେଷ (କିମ୍ବା ବନ୍ଦ) କରିଥାନ୍ତି, ଘରେ ପାଇଁ କରିବାରୁ ନାରୀ ମୁକ୍ତି ପାଏନାହିଁ । ମା' ହୋଇ ଗର୍ଭଧାରଣ କରିବା ତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ । ସେ ଭାର ପୁରୁଷ ନେବାର ନାହିଁ । ଏହା ମଧ୍ୟବିର ସଂସାରର ଦୃଶ୍ୟ । ଉପର ସ୍ତରରେ ଥିବା ମହିଳାଙ୍କ କଥା ଅଲଗା । ସେମାନେ ଅୟସ କରି ପାରିବେ, ମାର୍କେଟିଂ କିମ୍ବା ସପ୍ଲାଇ କରିପାରିବେ, ଘର ସଜାଇବେ, ଗେଷ୍ଟ ଏଣ୍ଡରଟେନ୍ କରିପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କେତେ ? ମଧ୍ୟବିର ପରିବାରରେ ପୁଣି କେହି ବେମାର ହେଲେ ସେବା ସୁଶ୍ରୁଷା କରିବାର ଦାୟିତ୍ବ ମହିଳାଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ଘରେ ଆର୍ଥିକ ଅଧିକାର ପୁରୁଷର । ସେ ଯାହା ମଂଜୁର କରିବ, ତାହା ହିଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇପାରିବ । ମୁଁ ଆଦୌ କହୁନାହିଁ ଯେ ପରିବାରରେ ଏହି ଭାରସାମ୍ୟ ସବୁଆଡ଼େ ସମାନ କିମ୍ବା ପରିସ୍ଥିତି ବଦଳୁନାହିଁ । ଘରକାମ ଦୁଲାଭ ଯେଉଁ ମହିଳାମାନେ ଆର୍ଥିକ ଅର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଅଧିକାର ସୀମିତ ଓ ଗୃହର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଖଟଣି କରିବାର ଦାୟିତ୍ବ ଅପରିସୀମ । ଘର ଭିତରେ ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷର ସମାନତା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସମ୍ୟକ୍ ଝଲକ ହେଲା ଏଇଆ ।

ଶ୍ରମ ଓ ପରିଶ୍ରମର ମାତ୍ରା

ଯେଉଁ ମହିଳାମାନେ ବାହାରକୁ ଯାଇ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ନିରାପତ୍ତା କେତେ ? ଯଦିଓ ଏବେ କେତେକ ମହିଳା ସାଇକେଲ, ମୋପେଡ ଏବଂ ସୁଟର ଇତ୍ୟାଦି ଚଢ଼ି ଅଫିସ୍

ଗଲେଣି, ଅଧିକାଂଶ ବୟସ, ରିକ୍ଷା ଓ ଲୋକାଲ ଟ୍ରେନରେ ଯାତାୟାତ କରନ୍ତି । ଏକ ଅନୁଶୀଳନରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଜଣେ ନିଯୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ ‘କର୍ମଜୀବୀ’ ମହିଳା ନିଜ ବାସସ୍ଥାନରୁ ଅଫିସ୍ ଯିବା ଓ ଫେରିବାରେ ଅନୁ୍ୟନ ଚାରିଘଣ୍ଟାରୁ ଛଅ ଘଣ୍ଟା ପ୍ରତିଦିନ ବ୍ୟୟ କରନ୍ତି । ଅତି କମ୍ରେ ଦୁଇ କିଲୋମିଟରରୁ ଆଠ କିଲୋମିଟର ପ୍ରତିଦିନ ଚାଲନ୍ତି । ସେହି ମହିଳା ନିଜ ଗୃହ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଦିନକୁ (ଚାକିରି ସମୟ ଛଡ଼ା) ଅନୁ୍ୟନ ଛଅରୁ ଆଠ ଘଣ୍ଟା ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମ (ଶ୍ରମର ପାଉଣା ନାହିଁ କି ହିସାବ ନାହିଁ) କରନ୍ତି । ସେହିପ୍ରକାର ମହିଳାଙ୍କ ଉପରେ ସଂସାର ଦାୟିତ୍ବର ମାନସିକ ଚାପ ତାଙ୍କ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଠାରୁ ଦୁଇରୁ ତିନିଗୁଣ ଅଧିକ । ତଥାପି ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପଇଁତିରିଶ ବର୍ଷ ଚାକିରିରେ ଖଟିବେ ଏବଂ ଘରୋଇ ଜୀବନରେ ପଚାଶ ଓ ସାଠିଏ ବର୍ଷ ଖଟିବେ । ସ୍ବାଧୀନ ଅର୍ଜନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁରୁଷ ସହିତ ସମାନ ସୁଯୋଗ ଏବଂ ଅଧିକାର ଦିଏନା । ବରଂ ଦାୟିତ୍ବ ଓ ପରିଶ୍ରମର ମାତ୍ରାଧିକ୍ୟ ହିଁ ସାର ହୁଏ ।

ପରିବାରରେ ସମାନତା ଓ ସମ୍ମାନ

ମହିଳାମାନଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କେତେ ଯେ ଲମ୍ବା ହେବ, ତାର ଠିକଣା ନାହିଁ । ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ ଓ ଆଇନରେ ଯାବତୀୟ ନିରାପରା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖଞ୍ଜା ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ତାହାର ଫଳ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉନଥିବାର କାରଣ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୁଇଟି । ପୁରୁଷମାନେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ନିଜ ସହିତ ସମାନ କରି ଭାବିବା, ବ୍ୟବହାର କରିବା ଓ ସମ୍ମାନ ଦେବାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୋଇନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ‘ଆଗ୍ରହୀ’ ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟସ୍ତ୍ରୀୟ ଏବଂ ତାହା ପୂର୍ବର ଅଖଣ୍ଡ ପୁରୁଷାକାର ବ୍ୟାଧି (Male Chauvinism)ରେ ପୀଡ଼ିତ । ଯେତେ ଉଦାରବାଦୀ କଥା କହିଲେ ବି ମନରେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମହିଳାଙ୍କୁ ସମାନ ସ୍ଥାନ ଦେବାକୁ ପୁରୁଷମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ପାରିବାରିକ ବନ୍ଧନ ଅତି ଶକ୍ତ ଓ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ପର୍କର ନିଗୂଢ଼ତା ପାଇଁ ମହିଳାମାନେ ପୁରୁଷର କଷଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରତିବାଦ କିମ୍ବା ବିଦ୍ରୋହ ପାଇଁ ମନକୁ ଟିଆରି କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋ ମତରେ ପାରିବାରିକ ସ୍ତରରେ ସମାନତା ଓ ସମ୍ମାନ ପାଇବା ଯାଏ ମହିଳାମାନେ ସାମାଜିକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ତରରେ ସମ୍ମାନ ଭାଜନୀୟ ହେବେ ନାହିଁ । ଏହି ଦିଗଟି ଗହୀତେଜ ଭାବିଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, ମହିଳାମାନଙ୍କ ଏହି ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ସେମାନେ ନିଜେ ହିଁ ଦାୟୀ ।

ନାରୀ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇଁ ମହିଳାମାନେ ହିଁ ଦାୟୀ

ମହିଳାମାନେ ଝିଅଠାରୁ ପୁଅକୁ ଅଧିକ ସ୍ନେହ କରନ୍ତି । ଝିଅ ଓ ପୁଅ ମଧ୍ୟରେ ଝଗଡ଼ା ହେଲେ ଝିଅକୁ ଆକଟ କରାଯାଏ । ଝିଅ ଓ ପୁଅକୁ ସମାନ ସୁବିଧା ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଝିଅଟି ଜୀବନର ଖୁବ୍ କମ୍ ସମୟ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ଘରେ ରହିବ । ମା’ମାନେ ସବୁବେଳେ ପୁଅ ଚାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଜି ଭାରତବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ଗର୍ଭାଶ୍ରୟରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଝିଅ ଜନ୍ମ ହେବାର ସୂଚନା ପାଇଲେ ସେ ଗର୍ଭ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଉଛି । ଅନୁଶୀଳନରୁ ଜଣାଯାଇଛି, ଏଥିପାଇଁ

ମୁଖ୍ୟତଃ ମା'ମାନେ ଦାୟୀ । ଯୌତୁକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ହତ୍ୟା ପଛରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶ୍ବାଶୁ ଓ ନଣନ୍ଦମାନେ ପ୍ରଥମ ଓ ପ୍ରଧାନ ଭୂମିକା ନେବା କଥା ଜଣାପଡୁଛି । ସେମାନେ ବାଧାଦେଲେ ଏସବୁ ଘଟଣା ଘଟିବା ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ନାରୀକୁ ସମ୍ମାନ ନଦେବା ପାଇଁ ନାରୀମାନେ ବନ୍ଧପରିକର ବୋଲି ସୂଚନା ମିଳୁଛି । ଈର୍ଷା ନାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଉପଜୀବ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଛି । ଛୋଟିଆ ଉଦାହରଣ ହେଲା, ଭୁବନେଶ୍ୱର ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ନୂତନ ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ ଶତକଡ଼ା ୩୦ ଭାଗ ମହିଳାଙ୍କୁ କାଉନସିଲର ହେବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିଛି । ଏହି ଯୋଜନାରେ ସମସ୍ତ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ଭାଇସ୍ ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ମଧ୍ୟ ମହିଳା ରହିବେ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପୁଣି ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ମଧ୍ୟ ମହିଳା । ଅଥଚ ଅବୁଝାମଣା, ବିଦ୍ରୋଷ ଓ ବିରୋଧ ଏପରି ହୋଇଛି ଯେ, ମହିଳା କାଉନସିଲରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ରପିତୃ, ଝିଙ୍କାଓଢରା ଓ ଶେଷରେ ଦାନ୍ତ ଲଗାଇ କାମୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ିର ଖବର ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ପୌଜ୍ଞିକତା ମୋକଦ୍ଦମା ମଧ୍ୟ ରୁଜୁ ହୋଇଛି । ଗୋଟିଏ ଦଳରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂପର୍କ ଏତେ ଟିକ୍ତ । ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ଅଧିକାର ଓ ସମ୍ମାନ ହାସଲ କରିବାରେ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗା ଓ ଚଳନରେ ନିଶ୍ଚୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ । କେହି ନ ଭାବନ୍ତୁ ଯେ ମୁଁ ନାରୀମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟୁଦୟ ପାଇଁ ସମାଜର ଓ ପରିବାରର ଭାରସାମ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ଚାହେଁ । ପରିବାରରେ ମହିଳା ସମ୍ମାନ ନପାଇଲେ ସମାଜର ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ବଂଚିତ ଛାୟା ଅଂଚଳରେ ରହିବେ ।

ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ସୀମାରେଖା ତଳେ

ତଳସ୍ତରର ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥିକ ସ୍ତରର ମହିଳାମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ହିସାବରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ରୋଷେଇ ପାଇଁ ପାଣି ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ଏହି ସ୍ତରର ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଜୀବନର ଦର୍ଶବର୍ଷରୁ ବାରବର୍ଷ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ସେହିପରି ରୋଷେଇ ପାଇଁ ଜଳ ସଂଗ୍ରହ ସକାଶେ ଜଣେ ମହିଳାକୁ ଜୀବନର ତଉଦ ବର୍ଷରୁ କୋଟିଏ ବର୍ଷ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ ଦିନକୁ ପ୍ରାୟ ଆଠଘଣ୍ଟା ବାରଘଣ୍ଟା ସମୟ ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ମହିଳାକୁ ଏହି ଦୁଇଟି କାମରେ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । କ'ଣ ଏମାନଙ୍କର ଜୀବନ ?

ଆଧୁନିକ ମହିଳା

ଏବେ ଜଣେ ପ୍ରବାଣ ମହିଳା ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ବେଳେ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଆଧୁନିକତା ଓ ଉଦାରବାଦୀ ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କରେ କଥା ଉଠିଲା । ମହିଳାଜଣକ ଆଧୁନିକତା ଓ ପାରମ୍ପରିକତାର ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ଅଛନ୍ତି । ଜଣେ କହିଲେ, ମହିଳାମାନେ କୁବ୍ରେ ଟ୍ରିକ୍ କରୁଛନ୍ତି । ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣୁଛନ୍ତି । ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଛତା ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷଙ୍କ ସହିତ ଅଣ୍ଟାରେ ଓ କାନ୍ଧରେ ହାତ ବେଢ଼ାଇ ଡ୍ୟାନ୍ସ କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରବାଣ ମହିଳା ସାମ୍ବାଦିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ “କ’ଣ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଆଧୁନିକତା ଏତେବାଟ ଗଲାଣି ?” ଉତ୍ତର ମିଳିଲା: ‘ହଁ ଆଜ୍ଞା,

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ।” ଉଦ୍ରମହିଳା ଟିକିଏ ଅସ୍ୱସ୍ତି ବୋଧ କଲେ । ଆଉ ଜଣେ କହିଲେ: “ବିବାହ ନକରି ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା ଏକାଠି ରହିବା (living together) ବମ୍ବେରେ ଚାଲୁଥିଲା ବୋଲି ଶୁଣାଥିଲା । ଏବେ କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଳ୍ପ ହେଲେ ବି ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି ।”

ସାମ୍ବାଦିକ ମହିଳା ଜଣକ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ: “ଏ ସମାଜ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।”
ମହିଳା ଜଗତର ସଂକଟ କ’ଣ ଦେଖନ୍ତୁ ।

(ତା ୨୦.୫.୯୩ରିଖ)

ନାରୀ ସ୍ବାଧୀନତା ଓ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ବଳୟ

ସଂସ୍କୃତି ଓ ମାନସିକତା

୧୯୭୮ ମସିହାରେ କେନ୍ଦ୍ର ଜାହାଜ ପରିବହନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ସ୍ବାଧୀନ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଚାନ୍ଦ୍ରାମା ଓଡ଼ିଶା ଆସିଥିଲେ । ଘଟଣାପ୍ରବାହରେ ଏହି ସାମ୍ବାଦିକ ସେତେବେଳର ଜଣେ ଲୋକସଭା ସଭ୍ୟ ଭାବରେ ଚାନ୍ଦ୍ରାମାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ଗସ୍ତ କାଳରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହି ତାଙ୍କୁ ପାରାଦୀପ ବନ୍ଦରରେ ଜାହାଜ ନିର୍ମାଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ଓ ଦ୍ବିତୀୟ କାର୍ଗୋ ବର୍ଥ ପାଇଁ ପାରାଦୀପ ଦେଖାଇବାକୁ ଗୋଟିଏ କାରରେ ଯାଉଥିଲା । କଟକରୁ ପାରାଦୀପ ରାସ୍ତାରେ ଯିବାବେଳେ ବହୁ ସ୍ଥାନରେ ଶୁଖୁଥିବା ଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ପାଦରେ ଖେଳାଉଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଅନେକ ବାଟଯିବା ପରେ ହଠାତ୍ ଚାନ୍ଦ୍ରାମା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ: ଆହୁ ! ଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଦେହ ଲଙ୍ଘନା କାହିଁକି ରଖିଛନ୍ତି ? ମୁଁ ମନେମନେ ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରି କୈଫିୟତ ଦେଲି ଯେ, ସେମାନେ ଅତି ଗରିବ । ବ୍ଲାଉଜ୍ କିଣିବାକୁ ପଛସା ନାହିଁ । ଚାନ୍ଦ୍ରାମା କହିଲେ: ବ୍ଲାଉଜ୍ ଗୋଟାଏ ଚାରି ଛ' ଟଙ୍କା । ସେମାନେ କ'ଣ ଏତେ ଗରିବ ? ବିହାର, ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ କି ହରିୟାନାରେ ସବୁଠୁଁ ଗରିବ ମଜୁରି ଖରୁଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ତ ପୁଣି ବ୍ଲାଉଜ୍ ସାୟା ପିନ୍ଧି ପାରୁଛନ୍ତି । ମୋ ମନରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା । ଗୋଟିଏ ହେଲା ଆର୍ଥିକ ଅଭାବ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟଟି ହେଲା ସଂସ୍କୃତି ଓ ମାନସିକତା । ସଂସ୍କାର । କିନ୍ତୁ ଏବେ ଅଳ୍ପ କେଉଁଦିନ ତଳେ ଟାଇମସ୍ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସର ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକା 'ଫେମିନା'ରୁ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ର ଦେଖାଇ ମୋର ଜଣେ ଷ୍ଟବର୍ଷ ବୟସ୍କ ପୁତୁରା ପଚାରିଲା: “ଅଙ୍କଲ ! ଏ ଝିଅଗୁଡ଼ା ନଞ୍ଜଳା କାହିଁକି ?” ଦେଖିଲି ଏକ ଚିତ୍ରରେ ମହିଳା ମଡେଲ ଟାଇଶ ଅତି ନିଅଣ୍ଟିଆ (କେବଳ ନିତମ ଲୁଚିଲା ଭଳି) ଛିଣ୍ଡା ଜିନ୍ ପିନ୍ଧି କ୍ୟାମେରାକୁ ପଛକରି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ମଧୁ ସାପ୍ରେ (ଯିଏକି ୧୯୯୨ ମସିହାରେ ମିସ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଘୋଷିତ ହେଲାପରେ ବିଶ୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗୀତାରେ ଚୂତୀୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ), ପଛକୁ କେବଳ ମୁହଁଟି ବୁଲାଇ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅଷ୍ଟରୁ ଉପରକୁ ଏହି ଚାରିଟି ଯୁବତୀଙ୍କର ଶରୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାବୃତ । ପୁଣି ଆମେ ଦେଖୁ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅଷ୍ଟା ତଳକୁ ସାମାନ୍ୟ ଏବଂ ବକ୍ଷସ୍ଥଳରେ କିଛିଟା ଅଂଶ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟସବୁ ଅଂଶ ଅନାବୃତ ଥାଏ । ଚାହା

ସେମାନଙ୍କର ସ୍ବାଭାବିକ ଅନାବିଳ ଜୀବନ । ତିନିଟି ଧରଣର ମହିଳାଙ୍କର ଅନାବୃତ ଶରୀର କଥା ଉଦ୍ଧାର କରି । ପାରାଦୀପ ରାସ୍ତାର ମହିଳା ଓ ଜଙ୍ଗଲ-ପର୍ବତ ଜୀବନର ଆଦିବାସୀ ରମଣୀଙ୍କ ଶରୀର ଅନାବୃତ ରହିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ କିମ୍ବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅପାଠୁଆ ସାମାଜର ଅନିଚ୍ଛାକୃତ ଚଳନ । କିନ୍ତୁ ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ସମାଜର ପତ୍ରିକା ‘ଫେମିନା’ରେ ପ୍ରକାଶିତ ନଗ୍ନ ଶରୀର ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର ପାଇଁ ଏବଂ ଇଚ୍ଛାକୃତ । ଏହି ଯୁବତୀମାନେ ପଇସା ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ ସଂସ୍ଥା ଓ ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କର ଫଟୋଗ୍ରାଫର କ୍ୟାମେରା ସମ୍ମୁଖରେ ନିଜର ଶରୀର ବିକ୍ରି କରୁଛନ୍ତି । ବେଶ୍ୟାମାନଙ୍କର ଦେହବିକ୍ରି ଏବଂ ଏହି ଧରଣର ଦେହ ବିକ୍ରି ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କେଉଁଠି ଓ ପରଦା କେତେ ପତଳା, ତାହା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ । ନାରୀର ନଗ୍ନତା ହିଁ ଆଜିର ସତ୍ୟ ସମାଜର ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ।

ନାରୀ ସ୍ବାଧୀନତାର ଏକ ଅଜବ ଝଲକ

ସେହି ୧୯୭୮ ମସିହାର ଆଉ ଏକ ଘଟଣା ହଠାତ୍ ସ୍ମରଣ ହେଉଛି । ମୁଁ ଓ ଆଉ ତିନିଜଣ ଲୋକସଭା ସଭ୍ୟ ବମ୍ବେରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସୁଥିଲା ଟ୍ରେନରେ ଏକ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ବଗିଚାରେ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ବଗିଚା ଏକ କୁପେ ମଧ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ ଜଣେ ମହିଳା ରାଜ୍ୟସଭା ସଦସ୍ୟା । ତାଙ୍କ ସହିତ କେହି ଜଣେ ପୁରସ୍କ ସହଯାତ୍ରୀ ଥିଲେ । ବାଟରେ ଜଣେ ଟିକେଟ ଯାଞ୍ଚକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ରାଜ୍ୟସଭା ସଦସ୍ୟାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଟିକେଟ ବାବଦକୁ ଅର୍ଥ ଦାବି କରୁଥିଲେ । ରାଜ୍ୟସଭା ସଦସ୍ୟା ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ତାଙ୍କର ସ୍ବାଉସ୍ (Spouse) ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ବାମୀ ବୋଲି କହି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଟିକେଟ ଦରକାର ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ । ଟିକେଟ ଯାଞ୍ଚକାରୀ ରେଳ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ ସେ ଅବିବାହିତା । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ସ୍ବାଉସ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ବାମୀ କେଉଁଠୁ ଓ କିପରି ଆସିବେ ବୋଲି କହିବାରୁ ମହିଳା ରାଜ୍ୟସଭା ସଦସ୍ୟା ଭୀଷଣ କ୍ରୁଷ ହୋଇ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଗାଳିଗୁଳଜ କରି ଧମକ ଚମକ ଦେଲେ । କର୍ମଚାରୀଜଣକ ତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତିରେ ଅଟଳ ରହିଲେ ଯେ ଅବିବାହିତ କିମ୍ବା ଅବିବାହିତା ପାର୍ଲୀମେଣ୍ଟ ସଦସ୍ୟଙ୍କର ସ୍ବାଉସ୍ ଆଇ ନପାରେ । ବାଧ୍ୟତଃ ପାର୍ଲୀମେଣ୍ଟ ସଦସ୍ୟା ତାଙ୍କର ‘ସ୍ବାଉସ୍’ଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ରେଳଭଡ଼ା ଓ ଜୋରିମାନା ଦେଇ ରସିଦ୍ ନେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଚାକିରି ଖାଇବେ ବୋଲି ଶକ୍ତ ଧମକ ଦେଲେ । କର୍ମଚାରୀ ଜଣକ ଆସି ଆମ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ବୁଥରେ ପହଞ୍ଚି ଆମଠାରୁ ନିରାପରା ଅଭୟ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଆମ ଚାରିଜଣକ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ମହିଳା ସଦସ୍ୟା । ସେ ଗୋଟିଏ ଦଳର । ମୁଁ ଏବଂ ଆଉ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଅନ୍ୟ ଦଳର । ଚତୁର୍ଥ ଜଣକ କୁପେରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟସଭା ସଦସ୍ୟାଙ୍କ ଦଳର । କୁପେ ଯାତ୍ରିଣୀ ତାଙ୍କ ଦଳର ହୋଇଥିବାରୁ ସେ କିଛିଟା ଅପ୍ରତିଭ ହୋଇ କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଟିକେଟ ଅସୁବିଧା ହୋଇପାରେ । ବାକି ଆମେ ତିନିଜଣ କହିଲୁ ଯେ ରେଳ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର କିଛି କ୍ଷତି ହେଲେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବୁ । ଦିଲ୍ଲୀ ଫେରିଲାପରେ କୁପେ ଯାତ୍ରିଣୀ ପାର୍ଲୀମେଣ୍ଟ ସଦସ୍ୟା

ରେଳମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଉକ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ, ଅସବ୍ ଆଚରଣ ଏବଂ ଅସମ୍ମାନିତ କରିଥିବାର ଲିଖିତ ଅଭିଯୋଗ ଦେଲେ । ରେଳ କର୍ମଚାରୀ ଚାକିରିରୁ ହଠାତ୍ ସସପେଣ୍ଡ ହୋଇଗଲେ । ସେ ପୁଣି ଦିଲ୍ଲୀ ଆସି ଆମମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିଲେ । ଆମର ସାହାଯ୍ୟରୁ ପୁଣି ସେ ନିଜର ଚାକିରିରେ ଯୋଗଦେଲେ । କେହି ପାଠକ ମୋ ଠାରୁ ସେହି ସମ୍ମାନାନ୍ୱିତ ମହିଳା ରାଜ୍ୟସଭା ସଦସ୍ୟାଙ୍କ ନାମ ଜିଜ୍ଞାସା କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁରୋଧ । କଥାଟି କିନ୍ତୁ ସତ୍ୟ ।

ଏବେ ଭାରତରେ ପରସ୍ପରକୁ ବିବାହ ନ କରି ଏକାଠି ରହିବା (Living Together) ବ୍ୟବସ୍ଥା ବେଶ ଚଳିଲାଣି । ଅବଶ୍ୟ ବୟସ ସହର ଏହି ଦିଗରେ ଅଗ୍ରଣୀ ଭୂମିକା ନେଇଛି । ବିବାହିତା ମହିଳାମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ (ଓ ସନ୍ତାନଙ୍କୁ) ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଅନ୍ୟ ବିବାହିତ କିମ୍ବା ଅବିବାହିତ ପୁରୁଷ ସହିତ ଏକାଠି ରହିବା ଅଭ୍ୟାସ କଲେଣି । ଏସବୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସଂଖ୍ୟାବହୁଳ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ସାମାଜିକ ବାସନ୍ଦ, ପ୍ରତିବାଦ କିମ୍ବା ପ୍ରତିରୋଧରେ ଆଉ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉନାହିଁ । ମୋ ଜାଣିବାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ତିନି ଚାରିଟି ପରିବାରର ଅଭିଭାବକ ଓ ସନ୍ତାନମାନେ ଏହି ପ୍ରକାର ଜୀବନଯାତ୍ରାକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରି ସହ୍ୟ କରିବା ଅଭ୍ୟାସ କଲେଣି । ଭୂକୃଷ୍ଣନ କରୁଥିବା ପାଢ଼ିର ଲୋକେ ବୁଦ୍ଧ ରହିବା ଛଡ଼ା ଗତି କ'ଣ ଅଛି ? ମନୁଙ୍କ ଅନୁସରଣକାରୀମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ସଂଖ୍ୟକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଲଜଲା ଦେହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା, ବିବାହ ନକରି ଖୋଲାଖୋଲି ଏକାଠି ରହିବା, ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଖୋଲାଖୋଲି ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷଙ୍କ ସହିତ ରହିବା ଆଦି ସାହସିକତା ସହିତ ମୁକାବିଲା କରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହାନ୍ତି । କୌଟିକବାଦୀ ପୁରୀ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଅଶୁଦ୍ଧ ଶରୀର ଯୋଗୁଁ ବେଦପାଠ କରିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ କହିବାପରେ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରବଳ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ ହେଲା । ମୌଳବାଦୀ ହିନ୍ଦୁ ନେତା ଓ ସଂଗଠନମାନେ ମଧ୍ୟ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତରେ ବହୁଜନ ସମାଜପାର୍ଟିର ନେତା କାଂଶୀରାମ ଓ ତାଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠ ଶିଷ୍ୟା ମାୟାବତୀ ଦଳିତମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧ ନେତୃତ୍ୱରେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଆକ୍ରମଣ କରୁଛନ୍ତି । ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ମୁଲାଇମ ସିଂହ ଯାଦବ ସେମାନଙ୍କର ଅଜୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଚାଲୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଅତି ନିକଟରେ ସେମାନେ ପ୍ରମାଣିତ ଓ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଦେଲେ । ଭାରତୀୟ ଜନଜୀବନର ଏହି ନୂତନ ତାରକାଦୃଶ ଅବିବାହିତ । କିନ୍ତୁ କାଂଶୀରାମ ଓ ମାୟାବତୀ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଏକାଠି ରହୁଛନ୍ତି । କାଂଶୀରାମ ବିବାହ ଓ ବୈବାହିକ ସମ୍ପର୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା ନାହିଁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିରେ ଏହି ନେତା ଯୁଗଳଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଲଜା କିମ୍ବା ସଂକୋଚ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ମାୟାବତୀ ନାରୀ ସ୍ୱାଧିନତାର ପ୍ରତୀକ ନିଶ୍ଚୟ । ନାନା ଗୁପ୍ତା ଡେଲିଭିଜନର ଛୋଟ ପରବାର ଏକ ବୁଦ୍ଧ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଓ ନାୟିକା । ତାଙ୍କର କୋଟି କୋଟି ଆଦର ଦର୍ଶକ । ସେ ନିଷ୍ପରି କଲେ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନଟିଏ ହେବ ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୁରୁଷଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ । ଜଣେ କୃଷକୀୟ ବିଦେଶୀ କ୍ରିକେଟ ତାରକା ଭିଜିଆନ ରିଚାର୍ଡସଙ୍କ ଶଯ୍ୟା ସଙ୍ଗିନୀ

ହୋଇ ନାନା ଗୁପ୍ତା ଜନ୍ମଦେଲେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମାକୁ । ଏ ପ୍ରକାର ଏକ ପରିକଳ୍ପନାର ନାୟିକା ଲୋକପ୍ରିୟ ଟେଲିଭିଜନ ତାରକା ନାନାଗୁପ୍ତାଙ୍କୁ ଆକ୍ଷେପ କରିବାର କିମ୍ବା ସମାଲୋଚନା କରିବାର ସାହସିକତା ମୌଳିକବାଦୀମାନେ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହିପରି ଅଭିଯାନୀ ମହିଳାମାନଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ କରିବାକୁ ପୁରାତନ ଭାରତୀୟ ସମାଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ତଥାପି ଭାରତୀୟ ଉପ-ମହାଦେଶରେ ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣା ଅସୁମାରୀ । ଯାହା ସମ୍ଭାବ୍ୟତଃ ମାଧ୍ୟମରେ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସୁଛି, ତାହା ସମୁଦ୍ରର ଏକ ବିନ୍ଦୁ ମାତ୍ର ।

ତଥାପି ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ସୁଦୂର ବଳୟ

ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଏହି ଉପ-ମହାଦେଶରେ ଏକ ପାରିବାରିକ, ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ସତ୍ୟ । ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଭାରତୀୟ ଉପ-ମହାଦେଶର ଏକ ସହଜାତ ଜୀବନ । ଏକ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଅଭ୍ୟାସ । ସବୁ ସ୍ତରରେ ନାରୀର ଅଧିକାର ସୀମିତ । ସଂକୃତିତ । ଜନ୍ମ ଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାରୀର ଜୀବନ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପାଟେରୀ ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ । ଯେଉଁମାନେ ଏହି ପାଟେରୀ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ କିମ୍ବା ଢେଙ୍କିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କିମ୍ବା ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସଫଳ ହେବାକୁ ବିପୁଳ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ମୂଲ୍ୟ ନ ଦେଇପାରିଲେ କିମ୍ବା ସେହିପ୍ରକାର ସାହସିକତା ନଥିଲେ ସତସ୍ତ୍ର ହୃଦୟରେ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାକୁ ଆଦରି ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । କାରଣ ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନମାନେ ଆଧୁନିକ ସମାଜର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କଲାପରି ଜଣାପଡୁଥିଲେ ହେଁ ନିଜର ମା'ଙ୍କୁ “ଆଦର୍ଶ ଭାରତୀୟ ନାରୀ”ର ଭାବମୂର୍ତ୍ତିର ରୂପରେ ଦେଖିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଭିତ୍ତିରି ଇଚ୍ଛା ଅତି ପ୍ରବଳ ଥାଏ । ତେଣୁ ମା' ପାଇଁ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅସହ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ । ଯାହା ସେମାନେ ବିନା ବିବେକରେ କରିଯାଆନ୍ତି, ତାହା ସେମାନେ ନିଜର ମା' ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉନାହାନ୍ତି । ଅନେକ ପୁରୁଷ ବୈବାହିକ ଜୀବନ ବାହାରେ ଅତି ସହଜରେ ଅନ୍ୟ ବିବାହିତା କିମ୍ବା ଅବିବାହିତା ନାରୀ ସହିତ ପ୍ରଣୟାଶ୍ରୟୀ ହୋଇପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ପତ୍ନୀମାନେ ସତୀ-ସାବିତ୍ରୀ ସାଧୁ ଅର୍ଥାତ ଆଦର୍ଶ ଭାରତୀୟ ନାରୀ ଭାବରେ ଏକ-ପତି-ବ୍ରତୀ କିମ୍ବା ଏକାନ୍ତ ପତିବ୍ରତା ହୋଇ ରହନ୍ତୁ, ତାହାହିଁ କାମନା କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଯୁକ୍ତିସିଦ୍ଧି (Nationalisation) ମାନସିକତାର ବିଷ୍ଣୁ ପରୁଷ ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ବିବାହିତା କିମ୍ବା ଅବିବାହିତା ନାରୀ ସହିତ ପ୍ରଣୟାସ୍ରୟ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେହି ନାରୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ କିମ୍ବା ଭାବୀ-ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜର ବିଚାରବୋଧ ସ୍ପଷ୍ଟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜର ପତ୍ନୀ କିମ୍ବା ଜନ୍ମାକୁ ସମାନ ଅଧିକାର କିମ୍ବା ସମାନ ସୁଯୋଗ ଛାଡ଼ିଦେବାରରେ ମଞ୍ଚୁର କରିବା ତ ଦୂରର କଥା, ଏପରି ସମ୍ଭାବନାର ଚିନ୍ତା ମନରେ ଆସିଲେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ସନ୍ଦେହ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା ଆରମ୍ଭ କରିନ୍ତି । ଜଣେ ପୁରୁଷ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ନାରୀ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଜାଣନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ନିଜ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖୁଛନ୍ତି, ତେବେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ସହିତ ଅସନ୍ଧ୍ୟ ଝଗଡ଼ା କରିବସନ୍ତି । ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ଅବୈଧ ପ୍ରଣୟର ଅଭିଯୋଗ ବାଡ଼ି ବସିଲେ ସ୍ୱାମୀ ଉତ୍ତମ ପୁରୁଷକାରର ଉନ୍ମାଦଗ୍ରସ୍ତ ଜୀବନ୍ତିଏ

ହୋଇ କହିଲେ: ମୁଁ ପୁରୁଷ ଭାବରେ ଯଦି ଆଉ ଜଣକ (ନାରୀ) ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖି, ତାହା ବୋଲି ତମେ ଜଣେ ନାରୀ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିବ ବୋଲି ପାଇତା ଅଧିକାର ଦାବି କରିବ ? କି ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ ଯୁକ୍ତି !

ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାର ନେତୃତ୍ୱ କ'ଣ ପୁରୁଷ ନେବେ ?

ତୃକାୟତ ରାଣୀ ଫୁଲନଙ୍କ ଉପରେ ବକାୟାର କରିଥିବା ଲୋକମାନେ ଗୋଟିଏ ଜାତିଆଣ ଗୋଷ୍ଠୀର ଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଫୁଲନ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ଏକ ତୃକାୟତ ଦଳରେ ଯୋଗଦେଇ ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା, ବନ୍ଧୁକରୁ ଗୁଳି ମାରିବା ଆଦି ଅଭ୍ୟାସ କଲେ । କ୍ରମେ ସେ ତକାୟତ ଦଳରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ହୋଇଗଲେ । ଫୁଲନଙ୍କ ଉପରେ ହଜାର ହଜାର ପୁଷ୍ପର ଲେଖା ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ହୋଇଛି । କେତେ ବହି ଲେଖା ହୋଇଛି । ନାଟକ ଓ ଯାତ୍ରା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଛି । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତକୁ ନାରୀ ଜାଗରଣ, ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପ୍ରତୀକ କିମ୍ବା ନାରୀମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନର ଏକ ଝଲକ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ନାରୀ ମଡ଼େଲମାନେ ଯଥା ମଧୁ ସାପ୍ରେ, ରୁଚି ମାଲହୋତ୍ରା, ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟା ରାୟ, ଅନୁ ବର୍ମା, କଲିନ୍ ଖାଁ ନିଜ ଦେହର ସର୍ବାଂଶ (ପ୍ରାୟ) କିମ୍ବା ନଗ୍ନାଂଶ କ୍ୟାମେରା ଆଗରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ରଙ୍ଗୀନ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଟେଲିଭିଜନ ବିଜ୍ଞାପନରେ ଚଳମାନ ଚିତ୍ର ଜରିଆରେ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ମନ ମୋହିପାରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନାରୀମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନର ଧୃଜାଧାରୀ ନା ନିଜ୍ଜଳ ଦେହ ବ୍ୟବସାୟୀ ? ଏହି ମଡ଼େଲମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ (ମଧୁ ସାପ୍ରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ) ଆଜିର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପୌରୁଷୀ (Macho) ମଡ଼େଲ ବହୁତଃ ଉଲଗ୍ନ ମିଲିୟ ସୁମନଙ୍କ ସହିତ ଉଲଗ୍ନ ହୋଇ ଅନେକ ବିଜ୍ଞାପନରେ କେତେକ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓ ବିକ୍ରିଯୋଗ୍ୟ କରିବାରେ ସହାୟକ ହେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭାରତୀୟ ଉପ ମହାଦେଶରେ ଅସୀମ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା ବିରୋଧରେ ଏମାନେ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ତାରଣ କରିବାର ତ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ଚିତ୍ରକାରକା, ବହୁ ଆର୍ଟ ଫିଲ୍ମର ସଫଳ ନାୟିକା ସବାନା ଆଜମୀ ଝୋପଡ଼ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ପାଇଁ ଲଢ଼ାଇ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ତାହା ଅଭିନୟନୀୟ । କିନ୍ତୁ ସେତିକି ସମୟ ଓ ଶକ୍ତି ଭାରତୀୟ ନାରୀଙ୍କ ସ୍ୱାଭାବିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଦେଇପାରି ନାହାନ୍ତି । ଡିମ୍ପଲ କାପାଡ଼ିଆ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ରାଜେଶ ଖାନାଙ୍କ ନିକଟରୁ ବାହାରି ଆସି ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତା ଜାହିର କରିଛନ୍ତି । ଏ ଦେଶର ଅସୁମାରୀ ମହିଳା ନିଜର ପରିବାରରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅଧିକାର ପାଇବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସ୍ୱାମୀ, ଶ୍ୱଶୁର, ଦିଅର ଏବଂ ଶେଷରେ (ନାରୀ) ଶାଶୁ, ଯାଆ ଓ ନଣନ୍ଦଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଯାତିତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ ମନ ଦେବାତ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ କ'ଣ ଶେଷରେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱ ନେବାକୁ ହେବ ? ଯେଉଁମାନେ ନାରୀକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନାରୀମୁକ୍ତି (Womens liberation movement) ଆନ୍ଦୋଳନର ନେତୃତ୍ୱ ନେବେ, ଏକଥା ଆଶା କରିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ, ଟେଲିଭିଜନରେ, ଅଭିନୟରେ ଓ ବିଜ୍ଞାପନରେ ଏବଂ ପତ୍ରପତ୍ରିକାର ଚଳମକିଆ ବିଜ୍ଞାପନରେ

ଯେଉଁ ନାରୀମାନେ ଦେହର ନଗ୍ନାଂଶ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନାରୀ ସ୍ବାଧୀନତାର ଅଗ୍ରଭାଗରେ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନକାରୀ ବ୍ୟବସାୟିକ ଗୋଷ୍ଠୀ । ନାରୀ ସ୍ବାଧୀନତା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତୀୟ ଉପ-ମହାଦେଶରେ ଏବେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ହେଲେ ବଙ୍ଗଳାଦେଶର ବିଦ୍ରୋହୀ ଲେଖିକା କବି ତସଲିମା ନସରିନ୍ । କାରଣ ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ନାରୀ ଚରମ ନିର୍ଯ୍ୟାତ, ଅତ୍ୟାଚାରିତ, ଶୋଷିତ ଏବଂ ଅଧିକାରରହିତ ପ୍ରାଣୀ ।

ମୁସଲମାନ ସମାଜର ରକ୍ଷଣଶୀଳତା ମାନବିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଂଘନ

ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ହିଁ ମୋଟାମୋଟି ଏକ ରୁଦ୍ଧ ପୃଥିବୀ । ବିଶେଷ କରି ମୁସଲମାନ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଏକ ନିର୍ବାସିତ ଏବଂ ଦଣ୍ଡିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ସେମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ଜୀବନ କାଟିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା ନାଗରିକ ଓ ମାନବିକ ଅଧିକାର ବର୍ଜିତ । ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ କେବଳ ସମଗ୍ର ଶରୀର ଆବୃତ କରି ରହିବେ (ମୁଣ୍ଡରୁ ପାଦଯାଏ) ତାହା ନୁହେଁ, ସାଧାରଣ ଖୋଲା ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଏକାନ୍ତ ପନିଷ୍ଠ ସ୍ବାକୃତ ଆତ୍ମୀୟ ନ ହୋଇଥିଲେ ମୁହଁଟି ମଧ୍ୟ ଆବୃତ କରି ରଖିବେ । ଏପରିକି ବାଟ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଛୋଟ ମଶାରୀ ଜାଲି ପରି ଝରକା ଆଖିଆଗରେ ଥିବ । ଚଳିବାରେ କିମ୍ବା ଚାଲିବାରେ ସେମାନେ ଆଖି ଆଗରେ ସେହି ପରଦାଟିକୁ ସାମାନ୍ୟ ଟେକି ଦେଖିବେ । ଏପରିକି ପାକିସ୍ତାନର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ବେନଜିର ଭୁଟୋ ମଧ୍ୟ ମୁହଁଟି ଛଡ଼ା ଶରୀରର ଆଉ କୌଣସି ଅଂଶ ଅନାବୃତ ରଖିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ବେନଜାରଙ୍କୁ ମଥା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଲୁଗା ରଖିବାକୁ ପଡୁଛି । କିନ୍ତୁ ବେନଜିରଙ୍କ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଯେଉଁମାନେ ଜାଣନ୍ତି, ଏକଥା ସତ ଯେ ସେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜୀବନରେ ମୁକ୍ତ ସମାଜରେ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ପୁରୁଷ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ସମାନତାର ଅଜ୍ଞାକାର ମଧ୍ୟ ନିଜ ଚଳନରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଛନ୍ତି । ମୁସଲମାନ ମୁଲ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ଅସବୁଷ୍ଟ କଲାପରି ଆଘାତ ଦେବା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ମନୁଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜ ଆଉ ବର୍ତ୍ତିକରି ରହିନାହିଁ । ଯାହା ଅଛି ତାହା ଆର୍ଥିକ, ସାମାଜିକ, ଓ ପାରିବାରିକ ପରାଧୀନତା । କିନ୍ତୁ କୋରାନର ଦ୍ୱାହା ଦେଇ ମୁଲ୍ଲା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ମୁସଲମାନ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ମୁସଲମାନ ସମାଜରେ ମହିଳାଙ୍କର ନାଗରିକ ଓ ମାନବିକ ଅଧିକାରର ସତ୍ତା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ବିବାହିତା ପତ୍ନୀକୁ ମଧ୍ୟ ଏତେ ସହଜରେ ଛାଡ଼ପଡ଼ ଦେବାର ଧର୍ମ-ଭିତ୍ତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସମାଜରେ ନାହିଁ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ଭାରତରେ ଶାହାବାବୁ ବ୍ୟାପାରରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ଦେଇଥିବା ରାୟର ପ୍ରଭାବ ଓ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ପଶ୍ଚ କରି ଦିଆଗଲା । ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରି ନିଜକୁ ଆଧୁନିକ ବୋଲାଉଥିବା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକବାଦୀ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଚାପରେ ଏପରି ଏକ ଯୁଗ ବିରୋଧୀ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ଓ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ବିଜ୍ଞତାକୁ ପରାସ୍ତ କରିଦିଆଗଲା । ଆଲିଗଡ଼ ମୁସଲିମ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଇତିହାସ ପ୍ରଫେସର ଇରଫାନ୍ ହବିବ୍, ଜାମିଆ ମିଲିଆର ପ୍ରୋ-ଭାଇସ-ଚାନ୍ସେଲର ପ୍ରଫେସର ମୁସିରୁଲ୍ ହାସନଙ୍କ ଉପରେ ମୌଳିକତାବାଦୀ ଛାତ୍ର ଓ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୋଧରେ ଭାରତର

ଉଦାରବାଦୀ, ଧର୍ମାନ୍ତରାମୁକ୍ତ, ପଦ୍ମଆ ଏବଂ ବୌଦ୍ଧିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସ୍ବର ଉଦ୍‌ଭୋଜନ କରିନାହାନ୍ତି । ୧୯୮୯ରେ ସଲମନ ରସ୍‌ସାଙ୍କ ଉପରେ ଇରାନର ଆୟାତୋଲ୍ଲା ଖୋମେନୀ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡର ପରାମର୍ଶ ଦେବା ପରେ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦେଇଥିବା ରାୟକୁ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ସରକାର ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ଚାପରେ ହାଲକା ଓ ପାଣିଟିଆ କରିଦେବାକୁ ବସିଛନ୍ତି । ଭୋଟ ବିଚାର ସବୁ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ପାଇଁ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଏହାଫଳରେ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ସାଧାରଣ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଓ ନାଗରିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ମୁସଲିମ ମହିଳାମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଅବିଚାର ଫଳରେ ଆଇନ ଅନୁମୋଦିତ ବିଚାରାଳୟ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲେଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । ତଳାଙ୍କ, ପରଦା ଆଦି ଯାବତୀୟ କୁସଂସ୍କାରକୁ ସମର୍ଥନ ଓ ଅନୁମୋଦନ କଲାଭଳି କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା କୋରାନରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ଇସଲାମିକ୍ ତତ୍ତ୍ବର ପଣ୍ଡିତମାନେ ମତପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ତିନିଥର ଲାଗ ଲାଗ ‘ତଲାକ’ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ ଜଣେ ମୁସଲିମ ସ୍ତ୍ରୀମାନ ନିଜର ପତ୍ନୀକୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଏତେ ସହଜରେ ଛାଡ଼ିପାରି ଦେଇ ରାସ୍ତାକୁ ଠେଲିଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପୁରୁଷର ଏକ ଚରମ ଅନୈତିକ ଓ ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଏକତରଫା ଅଧିକାର । ଏହି ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପୁନର୍ବିଚାର ଓ ସଂଶୋଧନ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ତସଲିମା ନସ୍‌ରିନ୍ କହିବା ପରେ ମୌଳବାଦୀ ମୁସଲମାନମାନେ ତାଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡର ଆଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ତସଲିମାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ସମାଜପତ୍ରର ସମ୍ପାଦକ, ସାମ୍ବାଦିକ ଓ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ବଙ୍ଗଳାଦେଶର ମହିଳା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ବେଗମ୍ ଖଲିଦା ଜିଆଙ୍କ ସରକାର ଦ୍ବାରା ନିରାପତ୍ତା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଗିରଫଦାରୀର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର କଥା ଭାରତୀୟ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଓ ଉଦାରବାଦୀ ମୁସଲମାନମାନେ ସଲମାନ ରସ୍‌ସା ଓ ତସଲିମା ନସ୍‌ରିନ୍‌ଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଦୃଢ଼ ସ୍ବର ଉଠାଇନାହାନ୍ତି । ଏହାହିଁ ମୁସଲମାନ ଜଗତର ଏକ ଚରମ ବିତ୍ତମ୍ବନ । ଭାରତୀୟ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଜଗତରେ ମୁସଲମାନ ମହିଳାମାନେ ସ୍ବାଧିନତା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଅଭିନୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରଦା ଫିଜିଦେଇ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଥିଲେ । ତଥାପି ମୁସଲିମ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ରୁଦ୍ଧ ଜୀବନରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିନାହିଁ ।

ଉପସଂହାର: ନିକଟରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପି.ଭି ନରସିଂହ ରାଓ ଚିତ୍ରନିର୍ମାତା ଓ ସେନ୍‌ସର ବୋର୍ଡ଼ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଛନ୍ତି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରରେ ହିଂସା, ଯୌନ ଏବଂ ଅଶ୍ଳୀଳତା ବନ୍ଦ କରିବାର ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ । ଭାଷଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ କହିଦେଇ ରହିଗଲେ ତ ହେବନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ଠାରୁ ଦୂରଦର୍ଶନ ମାଧ୍ୟମରେ ସର୍ବାଧିକ ଦର୍ଶକ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଦୂରଦର୍ଶନ ମଧ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଟେଲିଭିଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସହିତ ସଫଳ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବାକୁ ଏବେ ହିଂସା, ଯୌନ ଏବଂ ଅଶ୍ଳୀଳତା ଛଡ଼ିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ପରିବେଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସରକାର କ'ଣ କଲେ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା, ଦେହର ନଗ୍ନାଂଶ ଓ ସର୍ବାଂଶ ପ୍ରଦର୍ଶନଜନିତ ନାରୀମୁକ୍ତିର ଭଣ୍ଡ ନମୁନାକୁ ଆୟତ୍ତକୁ ଆଣିପାରିବେ, ତାହା ବିଚାର କରିବାର କଥା । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରର ନିର୍ବାଚନରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ୩୦ ଶତାଂଶ ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖଞ୍ଜିଦେଲେ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିବ ଓ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା ହ୍ରାସ ପାଇବ; ଏକଥା ଆଶା କରିବା ବୃଥା । ଏହା ଭୋଟ ସଂଗ୍ରହର ଅନ୍ୟ ଏକ ପନ୍ଥା ମାତ୍ର ।

(ତା.୧୭.୭.୯୪ରିଖ)

ନାରୀ ନିର୍ଯାତନାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ମହିଳାମାନେ ଏକ ହୁଅ

ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏବେ ଅଞ୍ଜନା ମିଶ୍ର ନିର୍ଯାତନା ମକଦ୍ଦମାର ପରିସମାପ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ଅଞ୍ଜନାଙ୍କ ଉପରେ ଆଡ଼ଭୋକେଟ ଜେନେରାଲ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ରାୟଙ୍କ ବଳାଙ୍ଗର ଉଦ୍ୟମ ମକଦ୍ଦମା ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା କଥାଟିକୁ ଅଧିକ ଶାଣିତ କରିଛି । କଥାଟିକୁ ଚପାଇ ଦେବାକୁ ବିଶାଳ ଅଭିଯାନ ଚାଲିଛି । ଚପାଇ ଦେବା ପଛରେ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସମେତ ସମଗ୍ର ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ପୋଲିସ୍ ପ୍ରଶାସନ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ବ୍ୟାପକ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳର ସଦସ୍ୟମାନେ ମୁହଁ ବୁଜି କରି ବସିଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଳ୍ପ କେତେକ ଚପା ମନରେ ଭିତରେ ଭିତରେ ନାପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି କହିପାରୁନାହାନ୍ତି । କାହିଁକି କହିପାରୁନାହାନ୍ତି ? ଟିକେ ମନ୍ତ୍ରୀ ରହିବା । କ୍ଷମତା କିଛି ଭୋଗ କରୁଛେ । ସେସବୁ ହଠାତ୍ ଛାଡ଼ି ହୁଏନା । ମନ୍ତ୍ରୀ ରହିବାଟାକୁ ଅଭ୍ୟାସରେ ପକାଇଦେଲେ ତାହା ଶେଷରେ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥର ଏକ ପାଟେରୀ ଠିଆ କରିଦିଏ ଯାହାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା ପାଇଁ ମନ ହୁଏନା । ଶୁଣାଯାଉଛି କେହି ମନ୍ତ୍ରୀ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଜଣାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ରାୟ ନିଜ ପଦବୀରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇଦେଲେ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ ଶିଥିଳ ହୋଇପଡ଼ିବ । କେତେକ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରି ଏହି ବ୍ୟାପାରରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ‘ଅଯଥା’ ଜଡ଼ିତ କରିବା ଠିକ୍ ହେଉନାହିଁ ବୋଲି ବିବୃତି ମଧ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି । ବିରୋଧିତଳମାନେ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ଚତୁର ଦାବି କରି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଅଞ୍ଜନାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ରହି ଶାସକମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟାୟ, ଅନୀତି ଏବଂ ଆକ୍ରମଣର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ କୌଣସି ଶକ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ନୁହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଅତି ନଗଣ୍ୟ । ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବଳ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଅଞ୍ଜନାଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଓକିଲ ନଥିଲେ ବୋଲି ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କ ତରଫରୁ ଓକିଲ ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା । ସେ ଓକିଲମାନେ ଏବେ ନିଜକୁ ଏହି ମକଦ୍ଦମାରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେଲେଣି ବୋଲି ଖବର ମିଳୁଛି । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ନିର୍ଧନ ଏକ ଅସହାୟା ମହିଳା କେଉଁଠୁ ନିଜ ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରି ଓକିଲ ଆଣିବେ ? କିଏ ସେ ପରିସ୍ଥିତି ପୁରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଓକିଲ ମାଗଣାରେ ଏହି କେସ୍ ଲଢ଼ିବେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ସବୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇହେବ । ପୁଣି ଯେ କୌଣସି ପୌରଦାରୀ ମାମଲାରେ ସାଧାରଣତଃ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ

ମକଦ୍ଦମା ଦାଏର କରାଯାଏ ଏବଂ ଲଢ଼ାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରର ମକଦ୍ଦମା ଲଢ଼ିବା ସରକାରୀ ଓକିଲ ନିଜେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ମୁଦାଲା । ତେଣୁ କ'ଣ ଉପାୟ ଅଛି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଲଢ଼ାଇ କରିବାକୁ ?

ମହିଳାମାନଙ୍କର ଗୁରୁଦାୟିତ୍ବ

ଅଞ୍ଜନା ଉପରେ ଧର୍ଷଣ ଉଦ୍ୟମ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଆସାମୀ ଯଦି ସରକାରୀ ଶକ୍ତିକୁ ନେଇ କାଠଗଡ଼ାକୁ ନ ଆସେ, ତେବେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଚରପରୁ ଏହି ମାମଲାକୁ ଆପଣାର କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି ମାମଲାର ଲଢ଼ିବା ଦାୟିତ୍ବ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ହିଁ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାହିଁକି ? ବଳାକାର ଅଥବା ଧର୍ଷଣ ସବୁବେଳେ ପୁରୁଷମାନେ ହିଁ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ମନରେ ଅଜାଣତରେ ମହିଳାମାନଙ୍କର ଅସହାୟତା ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ଛିତି ସମ୍ପର୍କରେ ସହାନୁଭୂତି ଜାଗ୍ରତ ହୁଏନା । ବଳାକାର କିମ୍ବା ଧର୍ଷଣ ଉଦ୍ୟମର ଯେଉଁ ନାରୀ ଶରବ୍ୟ ହୁଏ ତାହା ପ୍ରତି ଯଦି ସାମଗ୍ରିକ ସ୍ତରରେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ମନରେ ସହାନୁଭୂତି ଆପଣା ଆପେ ଜାଗ୍ରତ ହୁଅନ୍ତା ତେବେ ବଳାକାରୀ ପୁରୁଷ ରକ୍ଷା ପାଇବା ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ତେଣୁ ନାରୀର ଏହି ଅସହାୟତା ପ୍ରତି ପୁରୁଷର ଉଦାସୀନତା ହିଁ ନାରୀ ପ୍ରତି ଅତ୍ୟାଚାରର ମୂଳ କାରଣ । ଦ୍ଵିତୀୟ ମୂଳ କାରଣ ହେଲା ମହିଳାମାନଙ୍କର ନିଜର ଉଦାସୀନତା । ଭାରତୀୟ ନାରୀ ସହନଶୀଳ: ଏହି ପରମ୍ପରାକୁ ଆଦର୍ଶର ଆଭରଣ ଭିତରେ ଏତେ ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜାଗତ କରି ରଖାଯାଇଛି ଯେ, ପୁରୁଷର ଅଧିକାରକୁ ନାରୀମାନେ ମୁଣ୍ଡପାତି ଗ୍ରହଣ କରିନେବାର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଇଛି । ନାରୀ ସହିବ ପୁରୁଷ ଚଢ଼ଉ କରିବ ଏହା “କୋର ଯା’ର ମୂଲକ ତା’ର” ନ୍ୟାୟର ଏକ ପ୍ରସାରଣ । ଏହା ଜଙ୍ଗଲର ନିୟମ । ଭଦ୍ର, ଉନ୍ନତ ମଣିଷ ସମାଜରେ ଏହି ଜଙ୍ଗଲ-ନିୟମ ଅବଳୀଳାକ୍ରମେ ଚଳି ଆସିଛି । ଆହୁରି ଅନେକ ଦିନ ଧରି ଚାଲିବ । ଯେପରି ଜଙ୍ଗଲରେ ବାଘ ହରିଣକୁ ଶିକାର କରିଥାଏ ସେହିପରି ପୁରୁଷବାଘ ହରିଣୀ ନାରୀକୁ ଶିକାର କରି ଚାଲିବ । ଏହା ଯେପରି ନ ଘଟିବ ଏଥିପାଇଁ ଉପାୟ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଉପାୟ ଯେ ନାହିଁ ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ମହିଳାମାନେ ଏହି ସହିବା ମନୋବୃତ୍ତିକୁ ପରିହାର କରି ପ୍ରତିବାଦ ଓ ପ୍ରତିରୋଧର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ ନକରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ଘଟିବ ନାହିଁ । ପୁରୁଷ ସମାଜ ନିଜର ବଳୁଆ ଚଢୁଆ ପ୍ରକୃତି ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତିରୁ ଖୁବ ଶୀଘ୍ର ଯେ ଓହରି ଆସିବ ଏହା ଆଶା କରିବା ବୃଥା । ତେଣୁ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ ଭାବରେ ପୁରୁଷର ଏହି ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ସାମନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅଞ୍ଜନା ଏକଲା ଏହି ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ସାମନା କରିବା ସହଜ ଏବଂ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅଞ୍ଜନାର ପକ୍ଷରେ ଅଳ୍ପ କିଛି ଲୋକ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆଜି ରାଜ୍ୟର ଦୁଷ୍ଟ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଏହି ଆହ୍ୱାନ ଆଣି ଠିଆ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମାନସିକ ଶକ୍ତିକୁ ସଂଖ୍ୟାତ୍ମକ ଶକ୍ତିର ଶାରୀରିକ ଗରିଷ୍ଠତାରେ ପରିଣତ କରା ନଗଲେ ଲଢ଼ାଇ ଜିଣିହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଲଢ଼ାଇ ଜିଣିବାକୁ ହେବ । ଏଥିପାଇଁ ସ୍ଵାମୀତ୍ଵର ବନ୍ଧନରୁ ମୁକୁଳି ଯଦି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଚାୟାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଆସି ଅଞ୍ଜନା ସପକ୍ଷରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତେ, ଜୟନ୍ତୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ସୁବର୍ଦ୍ଧା ପଟ୍ଟନାୟକ

ଠିଆ ହୁଅନ୍ତେ ତେବେ ବିଶେଷ ଲଢ଼ାଇର ଶକ୍ତି ଅପଚୟ ନ ଘଟି ମହିଳାଶକ୍ତି ଡ୍ରାଉଓଭର (Walkover) ପାଇଯାନ୍ତେ । କାରଣ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଆଡ଼ଭୋକେଟ ଜେନେରାଲଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଯେତିକି ଜାଣନ୍ତି, ଆଉ କିଏ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଜାଣିପାରିବେ । ସେମାନେ ଆଜି ଅଞ୍ଜନା ସପକ୍ଷରେ ଠିଆ ହେବା ଆଶା କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଯଦି ଠିଆ ହୁଅନ୍ତେ ତେବେ ନାରୀ ଜାତି ପାଇଁ ଭବିଷ୍ୟତର ଜୀବନ ଏତେ ଅନ୍ଧକାରମୟ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ସେମାନେ ନ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ହୃଦୟରେ ଓ ନୈତିକ ସ୍ତରରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ-ଆଡ଼ଭୋକେଟ ଜେନେରାଲ ମିଳିତ ଶକ୍ତି ବିରୋଧରେ ମତପୋଷଣ କରୁନଥିବେ ଏକଥା କିଏ କହିବ ? ଅଞ୍ଜନା ଆଜି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ନୁହେଁ । ଏହି ମହିଳା ଶକ୍ତିର ପ୍ରତିବାଦୀ ଓ ପ୍ରତିରୋଧୀ ମନୋବଳର ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଉତ୍କଳ ପ୍ରତୀକ । ଏହି ପ୍ରତୀକଧର୍ମୀ ମନୋଭାବକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାକୁ ହେବ ।

ମହିଳାମାନେ ସଂଗଠିତ ହେବେ ?

ଓଡ଼ିଶାରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାରର ସଂଖ୍ୟା ଓ ମାତ୍ରା ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । କେହି ସରକାରୀ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ପୋଲିସ୍ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଦେଖାଇ ଓଡ଼ିଶାରେ ମହିଳା ନିର୍ଯାତନା ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଏହା ପୁରୁଷଙ୍କର ଚଢ଼ଢ଼ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ଆଉ ଏକ ନମୁନା । ଏ ରାଜ୍ୟରେ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା ବଢୁଛି ନା ନାହିଁ ? ବଢୁଛି । କାହିଁକି ବଢୁଛି ? ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ଆଇନର ଶାସନର ସର୍ବୋଚ୍ଚକର୍ତ୍ତା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆଇନ ରକ୍ଷାକାରୀ ଆଡ଼ଭୋକେଟ ଜେନେରାଲ୍ ଅଞ୍ଜନା ମାମଲାକୁ ଚପାଇଦେବାକୁ ପ୍ରବଳ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ଅନ୍ୟ ସ୍ତରରେ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା ବଢ଼ିବାରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ କଥା ପଦାକୁ ଆସିଲାଣି, ସେଥିରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏପରି ଅଭିଯୋଗ ଆଣିବାର ଯଥାର୍ଥତା ରହିଛି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜାନକୀବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଏହି ଅଞ୍ଜନା ମାମଲାରେ ରହିଥିବା ମନୋବୃତ୍ତିର ପ୍ରାମାଣିକତା କ୍ରମେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ହୋଇପାରେ ଅଧିକାଂଶ ସମ୍ଭାବପତ୍ର କିମ୍ବା କେତେକ ସମ୍ଭାବପତ୍ର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଛତା ଟେକିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସବୁ ସମ୍ଭାବପତ୍ର ତ' ଉଣାଅଧିକ ସତ୍ୟ ସମ୍ଭାବ ଛାପୁଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ସମ୍ଭାବପତ୍ର ନିୟମିତ ଭାବରେ ସତ୍ୟକୁ ଢାଳିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରଚାର କରିପାରେ । ହିଟଲରଙ୍କ ପ୍ରଚାର ମୁଖ୍ୟ ଗୋବିନ୍ଦଲାଲ୍ ଏତେ ମିଥ୍ୟା ସବୁଦିନେ ସତ୍ୟର ଅବତାରଣା କରି ପ୍ରଚାର କଲେ ଯେ ଶେଷରେ ଜର୍ମାନୀର ନାଜିପାର୍ଟି ଗୋବିନ୍ଦଲାଲ୍ଙ୍କ ପ୍ରଚାରରେ ସତ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ଭାବିଲେ । ପୂର୍ବତନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନନ୍ଦିନୀ ଶତପଥୀ 'ପ୍ରଗତିବାଦୀ'କୁ ଅଞ୍ଜନା ମାମଲା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ସାକ୍ଷାତକାର ଦେଇଛନ୍ତି । ତାହା ଆସନ୍ତାକାଲି ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ସେଥିରୁ ଜାଣିହେବ ଯେ, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏହି ଘଟଣାଟିକୁ ଚପାଇଦେବା (cover up) ପାଇଁ କି ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଓ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହା ତ' ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଆଇନର ଜାଲ ଓ ଚାଲକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ସତ୍ୟକୁ ମିଥ୍ୟା ଓ ମିଥ୍ୟାକୁ ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଯେଉଁ

ବିଶାଳ ସରାକାରୀ ଉଦ୍ୟମ ଚାଲିଛି, ତାହା ପଣ୍ଡ କରିବାକୁ ହେଲେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଏକ ବ୍ୟାପକ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହେବ । ମହିଳା ସଂଗଠନ ଓ ସଂଗଠନର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ନହୋଇ ସକ୍ରିୟ କ୍ଷେତ୍ର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କଲେ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ । ମହିଳାମାନେ ସଂଘବଦ୍ଧ ହୋଇ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବାଦ ସ୍ବର ଉଠାଇବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ । ପ୍ରତି ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରତି ସହରରେ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା ବିରୋଧରେ ଘରକୁ ଘର ବୁଲି ଜନମତ ଜାଗ୍ରତ କରାଯାଉ । ନାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଓଡ଼ିଶାରେ ଶତକଡ଼ା ୪୯ ଭାଗରୁ ଅଧିକ । ଯେଉଁ ସ୍କୁଲ କଲେଜର ଛାତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ ଓ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଅଫିସ୍‌ରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୋଜିତ ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅଗ୍ରଣୀ ଭୂମିକା ନେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ସହିତ ଗୃହିଣୀ ଭାବରେ ଘରେ ରହିଥିବା ମହିଳାମାନେ ସକ୍ରିୟ ଭୂମିକା ନେଇ ନିଜ ସାହିରେ, ନିଜ ପଡ଼ାରେ, ନିଜ ପଞ୍ଚାୟତରେ, ନିଜ ସହରରେ ଏକତ୍ର ହୋଇ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନା ବିରୋଧରେ ସ୍ବର ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତୁ । ବିରୋଧିତଳ ମାନଙ୍କର ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ ଦାବି ସରକାରଙ୍କୁ ସୁହାଇବ । କାରଣ ବିଚାର ବିଭାଗୀୟ ତଦନ୍ତ ଘୋଷଣା କରିଦେଲା ପରେ କୁହାଯିବ ଯେ ଏହାପରେ ଆଉ ରାସ୍ତାରେ ବାହାରେ ଆନ୍ଦୋଳନର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ବିରୋଧିତଳମାନେ ଯେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଏପରି ଦାବି କରିବା ପାଇଁ ନିଯୋଜିତ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ତାହା କିଏ କହିବ ! ବିରୋଧିତଳ ଉପରେ ମହିଳାମାନେ ନିର୍ଭର କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏପରିକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ମହିଳା ଶାଖାମାନେ ନିଜର ଅଇଗା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ । ନେତାମାନଙ୍କ ଚାଲରେ ପଡ଼ି ସଚିବାଳୟ ଓ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଫାଟକ ସାମ୍ନାରେ ଖରାରେ ଧାରଣା ଦେଇପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ସେମାନଙ୍କର ସାମଗ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଆଶା କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟରେ ଓ ବିଧାନସଭାରେ ଏକତୃତୀୟାଂଶ ସ୍ଥାନ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ପୁରୁଷମାନେ ବାଧକ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି ସେତେବେଳେ ମହିଳାମାନେ ନିଜର ଜୀବନ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ନିଜେ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଠିଆ ନହେଲେ କ'ଣ କିଛି ହୋଇପାରିବ ! ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମହିଳାମାନେ ନିଜେ ସାମୁହିକ ଭାବରେ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ସ୍ବାଧିକାର ଏବଂ ନିରାପତ୍ତା ମିଳିବା କଷ୍ଟକର । ସେମାନେ ଏ ଦିଗରେ କେତେ ଶୀଘ୍ର ଅବଗତ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକତିତ୍ର ହୋଇ ନିଜର ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ତା' ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ଓ ନିରାପତ୍ତା ନିର୍ଭର କରେ ।

ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ମହିଳାଙ୍କ ସ୍ଥିତି ଓ ସମ୍ମାନ

ଏବେ ଓଡ଼ିଶାରେ ନାରୀ ନିର୍ଯାତନାର ବିକଟ ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ପରିବାର ଭିତରେ ବିଶେଷ କରି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ସହରୀ ଜୀବନରେ ଯୌତୁକ କ୍ଷୁଧା ଏତେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ହୋଇଛି ଯେ ପ୍ରତିଦିନ କୌଣସି ଠାରେ ଯୌତୁକଜନିତ ହତ୍ୟା ଘଟୁଛି । ଏହି ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକରେ ପୁରୁଷଙ୍କଠାରୁ

ଘରର ମହିଳାମାନଙ୍କର ନିଷ୍ଠୁର ଭୂମିକା ଅଧିକ । ଶାଶୁ, ନଣନ୍ଦ ଏପରିକି ଯାଆନାମାନେ ଯୌତୁକ ନିର୍ଯାତନାର ମୁଖ୍ୟ ଘାତକର ସ୍ଥାନ ନେଉଛନ୍ତି । ଶାଶୁ ଭୁଲି ଯାଉଛି ଯେ, ସେ କେତେ ବର୍ଷତଳେ ନିଜର ବାପାମାଆଙ୍କୁ ଛାଡି ଏ ଘରକୁ ବୋହୂ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ନଣନ୍ଦ ଭୁଲି ଯାଉଛି ଯେ, ବିବାହିତା ହୋଇଥିଲେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପରିବାରକୁ ବୋହୂ ହୋଇଯାଇଛି । ଆଉ ଯାଆ ନିଜର ଜନ୍ମିତ ପରିବାରରୁ ଏଠାକୁ ଆସିଛି । ଏମାନେ ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀକୁ ଯିଏ ନୂଆ ବିବାହ କରି ମନରେ କେତେ ଆଶା ଅଭିଳାଷ ଓ କାମନା ନେଇ ସୁଖର ସଂସାର ଗଢିବାକୁ ଆସିଛି, ତା'କୁ ତା'ର ବାପାମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଓ ସଂପତ୍ତି ଲୁଚ୍ କରିବାକୁ ଚାପ ଦିଅନ୍ତି କିପରି ? ପୁଣି ଶାରୀରିକ ନିର୍ଯାତନା । ଏସବୁ ସହିତ ମାନସିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଖାଇବାକୁ ନଦେଇ ଉଦର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଆଦି ଯାବତୀୟ ଅତ୍ୟାଚାରର କାହାଣୀ ରଚିତ ହୁଏ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା । ଘରର ପୁରୁଷମାନେ ଯଥା: ଶ୍ଵଶୁର, ସ୍ଵାମୀ, ଦିଅର ପ୍ରଭୃତି ନବାଗତା ବୋହୂଟିକୁ ନିରାପରା ଦେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କେଉଁଠି ଯେତେବେଳେ ଘରର ମହିଳାମାନେ ଏକଜୁଟ ହୋଇ ଜଣେ ଅନ୍ଧବୟସ୍କା ଯୁବତୀ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଛନ୍ତି । ଜଣେ ଅସହାୟା ମହିଳା ଉପରେ ଅନ୍ୟମହିଳାମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର ସହିତ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାରର ସୀମା ରହେନା । ବଧୂଟିକୁ ହତ୍ୟା କରାଯାଏ: ବିଷ ଦେଇ, ପିଟିପିଟି, ବେକରେ ଶିକୁପୁଆ ମାଡ଼ିବସି କିମ୍ବା ବର୍ବର ଭାବରେ କିରୋସିନି ଜାଳି ନିଆଁ ଲଗାଇ । ଅନେକ ସମୟରେ ବଧୂକୁ ନିଜର ସନ୍ତାନକସୁଖରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ? ଜପନ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିର ଅର୍ଥପିପାସୁମହିଳାମାନେ ତ ! ମହିଳାମାନେ ବଧୂକୁ ନିରାପରା ଦେଲେ ପରିବାରର ପୁରୁଷମାନେ କେବେହେଲେ ନିର୍ଯାତନା ଦେଇପାରିବେ ? ବଧୂନିର୍ଯାତନା ପାଇଁ ଦାୟୀ ମୁଖ୍ୟତଃ ମହିଳାମାନେ । ଏହି ଦିଗଟି ପ୍ରତି ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀ ମହିଳାମାନେ ଓ ମହିଳା ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକ ସଜାଗ ଏବଂ ସଚେତନ ହେଲେ ଏହି ପ୍ରକାର ନିର୍ଯାତନା ହ୍ରାସ ପାଇବ । ନବବଧୂଟିକୁ ଭଲପାଇବା, ସ୍ନେହ ଆଦର ଦେଇ ଆପଣାର କରିବା ଓ ନିଜର ଝିଅକୁ ଯେତିକି ଭଲ ପାଇବା ହୁଏ, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଦେବା ହିଁ ଅସଲ ମହିଳା ଭାବର ନିଦର୍ଶନ । କାରଣ ଝିଅଟି ଅନ୍ୟ ଘରକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜର ପରିବାର ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କଲା ବେଳକୁ ବୋହୂଟିଏ ଏ ଘରକୁ ଆସି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଏ ଘରକୁ ଆପଣାର କରିବ । ଏହି କଥାଟି ମାନବିକ ସତ୍ୟ । ଏଘରର ଝିଅଟିକୁ ତା'ର ଶାଶୁ, ଶ୍ଵଶୁର, ସ୍ଵାମୀ ଭଲ ନପାଇଲେ ମନରେ ଏଠାରେ ଯେତେ ଦୁଃଖ ହୁଏ, ସେଥିରୁ ଅନୁଭବ କରିବା କଥା ଅନ୍ୟ ଘରୁ ଝିଅଟି ଆସି ଯଦି ଠିକଣା ସ୍ନେହ, ଭଲ ପାଇବା ଓ ଆଦର ନ ପାଇଲା, ତେବେ ଝିଅ ଆଉ ବୋହୂ ଭିତରେ ଦୁଇଟି ମାପକର ପରିଣତି କ'ଣ ହେବ ? ପୁଅଟି ବୋହୂ କଥାରେ ଚାଲିଲେ ମନ ନଷ୍ଟ କଷ୍ଟ ଆଉ ଝିଅ କଥାରେ ଲୁହ ଚାଲିଲେ ମନରେ ସୁଖ ମଣିଷ ଜୀବନର ଏକ ମସ୍ତବତ୍ ବିତମ୍ବନା ।

ମହିଳା ଓ ସମ୍ପତ୍ତିର ଯୌନ

ଅଞ୍ଜନାର ଯନ୍ତ୍ରଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ କହିଲେ, ଏବେ ଯେଉଁ ମହିଳାମାନେ ଅଫିସରଙ୍କୁ ଯୌନସୁଖ ଦେବାକୁ ବ୍ୟବସାୟୀକ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରିତ ହେଉଛନ୍ତି,

ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଯୌନସୁଖ ଦେବାକୁ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରାଯାଉଛି; ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଆପଣ କ'ଣ କରିପାରିବେ ? ଏପରି ଘଟଣା ଅର୍ଥନୈତିକ ଏବଂ ଆଇନ ବିରୋଧ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ କେହି ମହିଳା କିଛି ଉପାର୍ଜନ ସହିତ ଯଦି ନିଜର ଦେହକୁ ବିକ୍ରି କରିବା କିମ୍ବା ତା' ସହିତ କିଛି ଯୌନଭୋଗ କରିବାରେ ପ୍ରୟାସୀ ହେବେ, ତାହା ସମ୍ପର୍କରେ ଦେଶର ଆଇନର ରକ୍ଷକ ଚାହିଁଲେ ବି କ'ଣ କିଛି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରିବେ ? କୌଣସି ମହିଳା କୌଣସି ପୁରସ୍କ ସହିତ ଯୌନଭୋଗ କରିବାକୁ ସମ୍ମତି ଦେଲେ ଆମେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ କୌଣସି ଫଳପ୍ରସ୍ତୁତ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ସାମିତ । ଏହାପରେ ସେ ଜଣେ ପୋଲିସ୍ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ଜଣେ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିୟମିତ ମହିଳା ଯୋଗାଇ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସହରରେ ବହୁବର୍ଷ ଧରି ପୋଷ୍ଟିଂ ରଖିପାରିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଲେ । ତା' ମଧ୍ୟ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଅଭିଆରର ବାହାରେ । ମୋର ଏଥିରୁ ମନେପଡୁଛି ପ୍ରାୟ ୩୫ ବର୍ଷ ତଳେ ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲରେ ଦୁଇଜଣ ଇଞ୍ଜିନିୟର ବନ୍ଧୁ ଏକ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବା ଘଟଣା । ଦୁଇବନ୍ଧୁ ଜଟକ ଠାରୁ ଦୂର ଜାଗାରେ ଏକ୍ସକ୍ୟୁଟିଭ ଇଞ୍ଜିନିୟର । ଦୁହେଁ କୌଣସି ସରକାରୀ କାମରେ ଜଟକ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲରେ ରହି ନିଜର ଯୌନାଭିଳାଷ ପାଇଁ ହୋଟେଲ ବୟକୁ ଦୁଇଜଣ ଯୁବତୀଙ୍କୁ ଆଣି ସେମାନଙ୍କ କୋଠାରେ ଛାଡ଼ିବାକୁ କହିଥିଲେ । ରାଜିନାମା ହେଲା ଉଭୟ ଯୁବତୀ ଉଭୟ ଇଞ୍ଜିନିୟର ପାଖକୁ ପାଲି କରି ଯିବେ । ପ୍ରଥମ କିଛିରେ ଯୌନଭୋଗ ପରେ ଅଦଳବଦଳ ସୂତ୍ରରେ ଯୁବତୀମାନେ ଗୋଟିଏ କୋଠାରୁ ଅନ୍ୟ କୋଠାକୁ ଗଲେ । ଜଣକ ପାଇଁ କୌଣସି ଅସ୍ବାଭାବିକ ପରିସ୍ଥିତି ଉପୁଜିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଜଣକ କୋଠାରେ ଯେଉଁ ଯୁବତୀ ପହଞ୍ଚିଲେ ସେ ତାଙ୍କର ନିଜ ଭଉଣୀ । ଉଭୟ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଏକ ବିଚିତ୍ର ଅପ୍ରତିଭା ପରିସ୍ଥିତିରେ ପରସ୍ପରର ମୁହାଁ ମୁହିଁ ହେଲେ । ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ଏ କାମ କାହିଁକି କରୁଛୁ ? ଭଉଣୀ ପାଲଟା ପଚାରିଲେ ମୋର ଏ କାମ କରିବାର କିଛି ଯଥାର୍ଥତା ଅଛି । ତୁମେ କାହିଁକି ଏ କାମ କରୁଛ ? ମୋ ଭାଉଜ ତ ସୁନ୍ଦରୀ । ବୟସ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ତୁମେ କ'ଣ ପାଇଁ ହୋଟେଲକୁ ଝିଅ ଡକାଉଛ ? ଭାଇ କହିଲେ ତୁ କାହିଁକି ହୋଟେଲକୁ ଆସୁଛୁ ? ଭଉଣୀ ଉତ୍ତର ଦେଲେ: ଆସୁଛି ଏଇଥିପାଇଁ । ଆମ ବାପା ମାଇନର ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ । ଦରମା କେତେ ପାଆନ୍ତି, ତୁମେ ଭାଇ ଜାଣିଛ । ତୁମକୁ କେତେ କଷ୍ଟରେ ପେଟପାରି ଇଞ୍ଜିନିୟରିଙ୍ଗ୍ ପାଠ ପଢ଼ାଇଲେ । ଆମେ ସବୁ ତମକୁ କେତେ ସାନ । ତୁମେ ବାହା ହେଲା ପରେ ଘରକୁ ଅନାଇଲ ନାହିଁ । ବାପା ଦି'ବର୍ଷ ହେଲା ରିଟାୟାର କଲେ । ଦୁଇଟି ଭଉଣୀ କଲେଜରେ । ମୁଁ ନିଜେ ଏମ୍.ଏ. ପଢୁଛି । ପାଠ ପଢ଼ି ସାରି ଚାକରି ପାଇଲେ ଭଉଣୀ ଦି'ଟିଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ବି.ଏ., ବି.ଏସ୍.ସି. ପାସ୍ କରାଇବି । ସାନଭାଇକୁ ଏମ୍.ଏ. କି ଡାକ୍ତରୀ ପଢ଼ାଇବି । ତେଣୁ ବାହାହେବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ଏସବୁ ପାଠପଢ଼ା ଖର୍ଚ୍ଚ କୋଉଠୁ ଆସିବ ? ତୁମମାନଙ୍କ ପରି ଗରାଖ ମାସକୁ କେଇଜଣ ମିଳିଲେ ସେ ଖର୍ଚ୍ଚ ଉଠିବ । ତମେ ମାସକୁ ପାଞ୍ଚଶହ କି ଛ'ଶହ ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲେ ଆମେ କଷ୍ଟମତେ ପାଠ ପଢ଼ିଯାଇଥାନ୍ତୁ । ତୁମେ ପୁରୀରେ, ସମ୍ବଲପୁରରେ

ଆଉ କଟକରେ ଘର କରିଛ । ତେଣୁ ଦୁମ ପାଖରେ ପଇସା ନାହିଁ ସେ କଥାଟ ନୁହେଁ । ତମର ମାତ୍ର ଦି'ଟା ହୁଅ । ମୁଁ ଭାଉଜକୁ ଯଦି ତମ କଥା ଜଣାଏ କ'ଣ ହେବ ? ମୋର ପାଉଣୀ ତ ଦେଇ ସାରିଛ ଆଜି ପାଇଁ । ଯଦି ଚାହିଁବ ମୁଁ ରହିବି । ଇଞ୍ଜିନିଅର ଭାଇ ଭଉଣୀର ହାତ ଧରିପକାଇ କହିଲେ: ତୋ ଗୋଡ଼ ଧରୁଛି । ଭାଉଜକୁ ଏକଥା ଚିଠି ଲେଖୁଦୁନି ।

ଏହି ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ପରି ଲୋକମାନେ ଶହ ଶହ ସଂଖ୍ୟାରେ ସମ୍ମାନ ନେଇ ଘୁରି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟ୍‌ମାନେ କଲିକତା, ଦିଲ୍ଲୀ, ବମ୍ବେରେ ଯାଇ ଯୌନଭୋଗରେ ଆପ୍ୟାୟିତ ହେଉଛନ୍ତି । ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ମଧ୍ୟ ଏସବୁରେ ଅଂଶୀଦାର । ଏ ସମାଜର ଚିତ୍ର ଓ ଚରିତ୍ର ଏହିପରି । ମହିଳାମାନେ ସଜାଗ ସଚେତନ ହେଲେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଏ ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ମୁକାବିଲା କରିପାରିବେ ।

ହଁ ପୁରୁଷମାନେ ମଧ୍ୟ ସଚେତନ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଧିକ । କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରର ପତ୍ନୀ, ଭଉଣୀ ଓ ଝିଅ ଅଛନ୍ତି । ଅଞ୍ଜନା ପରି ଝିଅମାନେ ପାରିବାରିକ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ପଛକୁ ଯଦି ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ପଦବୀଧାରୀମାନଙ୍କର ଯୌନ ପିପାସାର ବକାକୁରର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି, ତାହାପାଇଁ ପୁରୁଷମାନେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ଆନ୍ତରିକାତାର ସହ ସାମିଲ ହୁଅନ୍ତୁ ।

(ତା୨୭୭୧୯୭ରିଖ)

ସ୍ବାୟତ୍ତାଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବାର ପରିଣତି

ସଂତ୍ରାସବାଦ

ହିଂସା, ହତ୍ୟା, ଯୁଦ୍ଧ, ଆତଙ୍କବାଦର ଉତ୍ପତ୍ତି (Genesis) କ୍ଷମତା ଦଖଲ କରିବାର ଅଭାବାରୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଉପରେ କିଛିଟା ଅଧିକାର କିମ୍ବା ହୁକୁମତ ଜାହିର କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ମଣିଷର ଏହା ଏକ ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ପରିବାରର ମୁରବୀ ନିଜର ଜ୍ଞାତି କୁଳମ୍ବକ ଉପରେ ନିଶ୍ଚୟ ହୁକୁମ ଚଳାଏ । ଅନ୍ୟମାନେ ପ୍ରତିବାଦ କିମ୍ବା ପ୍ରତିରୋଧ ନକଲାଯାଏ ଏହି ହୁକୁମ ସହଜରେ ଚାଲେ । କିନ୍ତୁ ସାମାଜିକ ସ୍ତରରେ ଏବଂ ଆହୁରି ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ‘ରାଜନୈତିକ’ ସ୍ତରରେ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାର ପାଇଁ ଯେତେବେଳେ ମଣିଷର କାମନା ବଳବତୀ ହୁଏ ଏହା କ୍ରମେ ଏକ ମାନଚିତ୍ରର ରୂପ ନିଏ । ଏହା ପ୍ରହସନମୂଳକ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଚେହେରା ମଧ୍ୟରେ ହୁଏ କିମ୍ବା ହିଂସାମୂଳକ ଉପାୟରେ ହୁଏ । ଏହା ପଛରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ, ରାଜନୈତିକ କିମ୍ବା ବୈଧାନିକ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କର ମଞ୍ଜୁରି ଥାଏ । ଏହି ମଞ୍ଜୁରି ମଧ୍ୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିର ଏକ ନାଟକ ମାଧ୍ୟମରେ ହାସଲ କରାଯାଇପାରେ । ଉପରକୁ ଚଢ଼ିବାପାଇଁ ଯେପରି ଏକ ସିଡ଼ିର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ଏବଂ ଉପରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ସିଡ଼ିଟିକୁ ଫିଙ୍ଗିଦିଆଯାଏ ସେହିପରି ଏକ ନିୟମିତ ମାନଚିତ୍ରର କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ଷମତା ଜାହିରି କରିବାକୁ କିଛି ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁସରଣ କରାଯାଏ । ଯେଉଁଠାରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ହିଂସାମୂଳକ କିମ୍ବା ଦମନକାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କିମ୍ବା ଅସ୍ତ୍ରକୁ ଆୟତ୍ତରେ ନେବାର ସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ସେଠାରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଚେହେରାର ଘଟାଟୋପକୁ ବିନା କୁଣ୍ଡାରେ କିମ୍ବା ବିନା ଲଜ୍ଜାରେ ବାଦ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଅନେକ ସମୟରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କିମ୍ବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଜରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତିର ବାଧ୍ୟତା ଘୋଷଣା କରି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ‘ସୁନ୍ଦର’ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବାତିଲ କରିଦିଆଯାଇପାରେ । ମାନଚିତ୍ର କଥା କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେଉଁ ମଣିଷ କିମ୍ବା ମଣିଷମାନେ ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିଜର କ୍ଷମତା ଓ ହୁକୁମ ଜାରି କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ଏକ ଭୌଗୋଳିକ ପରିସୀମା ମଧ୍ୟରେ ତାହା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ନିଜର ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ଏହି ଭୌଗୋଳିକ ପରିସୀମାକୁ ଚପିବାର ଇଚ୍ଛା ଓ ଚେଷ୍ଟା ସବୁବେଳେ ଚାଲିଥାଏ । ଏହିପରି ଅନ୍ୟ କ୍ଷମତାଧରମାନେ ଯଦି ବାଧା ନ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ଭୌଗୋଳିକ ମାନଚିତ୍ରର ସୀମା ଢେଙ୍କି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଥିବା ମଣିଷମାନେ ନିଜର କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରସାରିତ କରିପାରନ୍ତି । ଏହି କ୍ଷମତାର ଅଭିପ୍ରେୟା ହିଁ ଭୌଗୋଳିକ ପରିସୀମାରୁ ରାଜନୈତିକ, ଶାସନତାନ୍ତ୍ରିକ

ଓ ଶେଷରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଧିକାରରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ତାହା ହିଁ ହିଂସା, ହତ୍ୟା ଓ ଶେଷରେ ଆତଙ୍କବାଦର ଭୟାନକତାରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ । ଏହାର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଓ ପୂରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାସାପେକ୍ଷ ।

ବଞ୍ଚିତ ମଣିଷର ବିଦ୍ରୋହ

ମଣିଷର କ୍ଷମତାଲିପିସା ନଥିଲେ ମାନଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବାର କଳ୍ପନା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନଥାନ୍ତା । ମଣିଷ ଅନେକ ସମୟରେ କେତେକ ମଣିଷ ଗୋଷ୍ଠୀ ବାନ୍ଧି ସଂଖ୍ୟାଧିକ ମଣିଷଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଜାହିର କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ହେବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଯେହେତୁ ଦୈହିକ ଶକ୍ତି ଓ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର (ହିଂସା ଶକ୍ତି) ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ସୀମିତ ଥିଲା ଶାସକ ଅଭିଜ୍ଞାନୀମାନେ ନିଜର ହୁକୁମ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଏକ ସୀମାରେଖା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ କ୍ଷେତ୍ରସୀମା ଚିହ୍ନିତ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ଦେଖାଗଲା । ଶାରୀରିକ ଚିହ୍ନିତ କ୍ରମେ ମାନଚିତ୍ରରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ଇଂରାଜୀରେ ଗୋଟାଏ କଥା ଅଛି: ମିଥ୍ୟା, ଡାହାମିଥ୍ୟା ଓ ମାନଚିତ୍ର (Lie, Damnlie and Maps) ଅର୍ଥାତ୍ ମାନଚିତ୍ର ଯେପରି କାଗଜପତ୍ରରେ ଟଣାଯାଇଥାଏ ଶାରୀରିକ ଅର୍ଥରେ ଠିକ୍ ସେହି ରେଖା ଅନୁସାରେ ଭୂକ୍ଷେତ୍ର ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ମାନଚିତ୍ରଠାରୁ ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରରେଖା ନିଷ୍ପନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ତଥାପି ମଣିଷର କ୍ଷମତା ପ୍ରସାରଣର ମାତ୍ର ବଢ଼ିବା ସହିତ ମାନଚିତ୍ର ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରିବାର ମାନସିକତା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଲା । ତାହା ନ ହୋଇପାରିଲେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ର ପରିସୀମା ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷମତା ହୁକୁମ ଜାହିର କରୁଥିବା ମଣିଷ ଓ ମଣିଷମାନେ ପରସ୍ପରର ସୀମାରେଖାଠାରେ ଦୁହ, ବିବାଦ ଓ ସଂଘର୍ଷର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ । ଫଳରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକାରୀ ଅନ୍ୟ ଏକ କିମ୍ବା ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ନିଜର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ଜାହିର କରିବାକୁ ଲଢ଼ାଇରେ ବ୍ୟାପୂତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତେଣୁ ସଂଘର୍ଷ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ରାଜିନିମା ମାଧ୍ୟମରେ ପରସ୍ପର ସୀମାରେଖା ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ସୀମିତ ରଖିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୀମାବଦ୍ଧ ଭୌଗୋଳିକ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ଅଧିବାସୀଙ୍କ ଉପରେ ନିଜର ଶାସନ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ରହିଲେ ।

ସ୍ୱାଧିକାରୀଙ୍କର ସ୍ୱର

ଏହି ଶାସନର ଅଧିକାର ଐତିହାସିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବାରମ୍ବାର ଆହ୍ୱାନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲା । ଏହା ଘଟିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କାରଣ ଏକ ସୀମିତ ଭୌଗୋଳିକ ସୀମାରେଖା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କ୍ଷମତାର ଅଭିଜ୍ଞାନ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମୌରସୀ ଅଧିକାର ହୋଇ ରହିବା ସହଜ ଏବଂ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାର ହାସଲ କରିଥିବା ଶାସକକୁ ଗାତିରୁଦ୍ଧ କରି ଅନ୍ୟମାନେ ତତ୍ତ୍ୱ ଦଖଲ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଆସିଛନ୍ତି । ପୁଣି ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାରେଖା ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀର ଲୋକେ ଅଧିବାସୀ ହୋଇଥିବେ । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିଚୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ

ଆଗ୍ରହୀ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ମଧ୍ୟ । ବିଶେଷକରି ଗୋଟିଏ ଭୌଗୋଳିକ ଶାସନ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି କୌଣସି ଉପାଞ୍ଚଳ କିମ୍ବା କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସମାନ ସ୍ୱାୟତ୍ତାଧିକାର ପାଇବାକୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲା ତାହାହେଲେ ଆଞ୍ଚଳିକତା ଭିତ୍ତିରେ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଭିତ୍ତିରେ, ଭାଷା ଭିତ୍ତିରେ, ସଂସ୍କୃତି ଭିତ୍ତିରେ, ଧର୍ମ ଭିତ୍ତିରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଖୁଞ୍ଚିତ କାରଣରୁ ସେହି ଦିଗର ସ୍ୱାୟତ୍ତାଧିକାର ପାଇଁ ସ୍ୱର ଉଠିବ । ଏହାକୁ ଚାପି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନିଶ୍ଚୟ ହେବ । କାରଣ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ସହଜରେ ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ଚାହେଁନାହିଁ । ଏପରିକି ସ୍ୱାୟତ୍ତାଧିକାର ଦାବି କରୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ବା ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ଏଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶାସକ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକାର ଦମନମୂଳକ ଚେଷ୍ଟା ଯେତିକି ଅଧିକ ହୁଏ, ସେହି ଅନୁପାତରେ ସ୍ୱାୟତ୍ତାଧିକାରର ଦାବି ଓ ସ୍ୱର କ୍ରମେ ଚିକ୍କିରରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଏହା ଆହୁରି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ବିରୋଧ ଏବଂ ବିଦ୍ରୋହରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଏହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ଏକ ଉଦାରବାଦୀ ଏବଂ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ରହିଥାଏ । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶାସକ ଓ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱ-ଇଚ୍ଛାକୁ ଏହିଠାରୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ଆଲୋଚନା ଏବଂ ସୁସ୍ଥ ବିଚାରରେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଉଚିତ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଯଦି ନ ହୁଏ, ସ୍ୱାୟତ୍ତାଧିକାର କାମନା କରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀ ବାଧ୍ୟତଃ ଅଣଲେଉଟା ପରିସ୍ଥିତି (Point of no return) କୁ ଠେଲି ହୋଇଯାଏ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ହିଂସା, ସଶସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ରୋହ ଆତଙ୍କବାଦର ରୂପ ନେବା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଆତଙ୍କବାଦର ଅତୀତ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଅନୁଶୀଳନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଥାଉ ହୁଏନା ଉଭୟ ସଂଘର୍ଷଶୀଳ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ । ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶାସକ କିମ୍ବା ଶାସନ ହାତରେ ଆତଙ୍କବାଦକୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ ସାଧାରଣତଃ ଅଧିକ ସଶସ୍ତ୍ର ଶକ୍ତି ଥାଏ । ତାହା ପଛରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବିଧିସମ୍ମତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଥାଏ । ତେଣୁ ଆଇନର ଠୋସକୁ ନେଇ ଏହି ଶାସକ ନିଜକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ଭାବରେ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ବିଦ୍ରୋହୀ ଆତଙ୍କବାଦ ବିରୋଧରେ ହିଂସାଶକ୍ତି ପ୍ରଚୁର ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରେ । ଆତଙ୍କବାଦୀ ନୈରାଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ମୁଖ ସଂଘର୍ଷକୁ ନ ଆସି ଗରିଲା କୌଶଳରେ ଲଢ଼ାଇ କରେ । ସେ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଲଢ଼ାଇ କରେ, ସେହି କାରଣର ଯଥାର୍ଥତା ଉପରେ ତାକୁ ନୈତିକ ଜନସମର୍ଥନ ମିଳେ । କେବଳ ନୈତିକ ସମର୍ଥନରେ ତାହା ସୀମିତ ରହେନା । ଆତଙ୍କବାଦୀକୁ ଖାଦ୍ୟ, ଆଶ୍ରୟ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସମର୍ଥନ ମଧ୍ୟ ମିଳେ । ଏହି ଜନସମର୍ଥନର ଗୁଣ, ପରିମାଣ ଓ ମାତ୍ରା ଯେତିକି ଅଧିକ ସେହି ଅନୁପାତରେ ଆତଙ୍କବାଦୀର ସାହସ ଓ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଏ । ଶାସକ ଓ ଶାସନକାଳ ଯଦି ଜନମତ ବିରୋଧୀ ଏବଂ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ତଥା ଜନଇଚ୍ଛା ବିରୋଧୀ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଦମନ ଶକ୍ତିର ନୈତିକ ବଳ ସେହି ଅନୁପାତରେ ତଳେ ରହେ । ଆତଙ୍କବାଦୀ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ପାଇଁ ଏକ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଭୂମିକାର ଘୋଷଣା କରେ । ଆତଙ୍କବାଦୀର ହିଂସା ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିହିଂସା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଯାଇ ଶାସକ ଜନମତର ସମର୍ଥନ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ହାସଲ କରିପାରେନା । ବରଂ ଶାସନକଳର ହିଂସାମୂଳକ ଦମନମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ ଜନମାନସରେ ଘୃଣା ଓ ବିରୋଧର ଉଦ୍ବେଗ କରାଏ । ଏହା ହିଁ ଆତଙ୍କବାଦୀର ସମ୍ପଦ । ଆତଙ୍କବାଦୀ ଶାସକ ଦ୍ୱାରା ନିହତ ହେଲେ ଶହୀଦ ଆଖ୍ୟା ପାଏ କିମ୍ବା ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମଧ୍ୟ ପାଏ ।

ସ୍ୱାୟତ୍ତାଧିକାର ନେପଥ୍ୟରେ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସତ୍ତା ଓ ପରିଚିତି ଖୋଜୁଥାଏ । ଏହି ସତ୍ତା ଓ ପରିଚିତି (Individuality and Identity) ଉପଲବ୍ଧ ହେବା ସହଜ ହୁଏନା । ଯେତେବେଳେ ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା (Polity) ଏକ ବିଶାଳ ପ୍ରସାରଣ ମଧ୍ୟରେ ଆପାତଃ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପାଇଁ କୌଣସି ମଣିଷ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏହି ଅଭିଳାଷକୁ ଜାତୀୟ ବାହ୍ୟାତ୍ମକ ଓ ବାଗାତ୍ମକରେ (Rhetoric) ଆଜ୍ଞାଦିତ କରି ମାଡ଼ିବସେ ଏଇଥିରୁ ପରିଚିତି ସଂକଟ (Identity Crisis) ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଉପଯୁକ୍ତ ନେତୃତ୍ୱର ସ୍ୱରାଜ ହେଲେ ଏହା ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରେ । ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର (State Craft) ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରଯନ୍ତ୍ର (State Machinery କିମ୍ବା State Apparatus) ଏକ ନିଷ୍ପର ଶୁଷ୍କ କଳ । ପୁଣି ଏହି କଳଟି ଯେତେବେଳେ ଦାୟିତ୍ୱହୀନ ଚରମ କ୍ଷମତାଗ୍ରସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଦ୍ୱାରା କବଳିତ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ମଣିଷର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଧିକାରକୁ ମାଡ଼ି ଚକଟି ପକାଏ । ମଣିଷ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ଗଢ଼ିଥାଏ, ତାହାର ସୁଖ, ସ୍ୱାଧିନତା, ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଅଭିଳାଷ ପୂରଣ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବାକୁ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା କିମ୍ବା ରାଷ୍ଟ୍ର କଳଟି ମଣିଷ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ପେଷି ପକାଏ । ତାହା ଘଟିଲେ ଯେତେ ନିରନ୍ତ ଓ ନିରକ୍ଷର ମଣିଷ ହେଲେ ବି ହୃଦୟର କୋହକୁ କେତେ ପୂରୁଷ ଧରି ତାପି ରଖିପାରିବ ? ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରଯନ୍ତ୍ର ମଣିଷର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସତ୍ତା ଓ ଅଧିକାରକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଏନାହିଁ । ବରଂ ତଥାକଥିତ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିରୋଧର ଜଡ଼ ବୋଲି ଧରିନିଏ । ଏହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବେଶୀ ଗଢ଼ିବିବାକୁ ନ ଦେଇ ଡେମ୍ଫରୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାର ଉଦ୍ୟମ ହୁଏ । ଏହି ଉଦ୍ୟମ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ସଫଳ ହୁଏ ମଧ୍ୟ । ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ଅଭିଳାଷୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଣିଷର ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ସମସ୍ତେ ବୃହତ୍ତର ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତରେ ସାମିଲ ହେବାର ସ୍ୱତଃ ସମ୍ଭାବନା ରହନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ତାହା ଘଟେ ନାହିଁ । ପୂରା ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଏକ କୃତ୍ରିମ ପରିଚାଳନାଗତ ନିଷ୍ପରତା ଭିତରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଣିଷ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣୀୟତା ଓ ସହନୀୟତା ହରାଇବସେ । ବିଦ୍ରୋହର ଶୁଭ୍ରରାଗ ମୃଦୁ କମ୍ପନରୁ କ୍ରମେ ଗର୍ଜନର ଆକାର ଧାରଣ କରେ ଏବଂ ଶେଷରେ ବିପ୍ଳବରକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ । ଅଶାନିଶ୍ୱାସୀ ମଣିଷ ଗୋଷ୍ଠୀ ମାର ବା ମର ପଣ ନେଇ ଲଢ଼େ । ଏହାକୁ ସାମନା କରିବାକୁ ଦରମାଖୁଆ ହିଂସ୍ର କଳ ପଦ୍ଧତିରେ କୌଣସି ନୈତିକ ଠୋସ ନଥାଏ । ତେଣୁ ସଂଖ୍ୟା ଓ ହିଂସ୍ରଶକ୍ତିର ଆଧିକ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ରାଷ୍ଟ୍ରଯନ୍ତ୍ର ହାଲିଆ ହୋଇଯାଏ । ସଶସ୍ତ୍ର ଲଢ଼େଇରେ ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ରୋହୀ ଗରିଲା ସୈନିକ କେଉଁଠାରେ ଅତର୍କିତ ଆକ୍ରମଣ କରିବ, ତାହାର ମୁକାବିଲା କରିବା ସହଜ ହୁଏନା । ସଂପ୍ରାସବାଦୀ ଶେଷରେ ଆଦର୍ଶବାଦୀର ଧୂଳି ଧରି ଲଢ଼େଇ କରେ । ସଂପ୍ରାସବାଦୀ ମାରଣ ଶକ୍ତି ଯେତେ ଭୟଙ୍କର ହୁଏ, ସେହି ଅନୁପାତରେ ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର କାବୁ କରିଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଗୋଷ୍ଠୀର ନୈତିକତା ଶୀତଳ ଓ ଶିଥିଳ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀ

ସଂତ୍ରାସବାଦୀ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ବହୁ ଡେରିରେ ମନ ବଳାନ୍ତି । ମୂଳ କାରଣର ନିରାକରଣ କରିଥିଲେ ବିଦ୍ରୋହୀମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଆଣିବା ଯେତିକି ସଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାହା ଆଉ ସମ୍ଭବ ହୁଏନା । ସଂତ୍ରାସବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ରର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ମାପିକରି ମୂଳ ଦାବିକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ ବହୁ ନୂତନ ଦାବିର ଖସଡ଼ା ଉପସ୍ଥାପିତ କରେ । ଯାହା ନଖରେ ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଥାଆନ୍ତା, ତାହା ପାଇଁ ବହୁ ଟାଣୁଆ ହତିଆର ଦରକାର ପଡ଼େ । ଶେଷରେ ସଂତ୍ରାସବାଦୀର ସ୍ବାୟତ୍ତାଧିକାର ସ୍ବାକାର କରିବା ଛଡ଼ା ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରଯନ୍ତ୍ରର ଅନ୍ୟ ବିକଳ ନଥାଏ ।

ସନ୍ତ୍ରାସବାଦର ପୃଷ୍ଠଭୂମି

ସନ୍ତ୍ରାସବାଦର ରୂପ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ହୋଇପାରେ । ଏହା କେଉଁଠାରେ ଗଣବିଦ୍ରୋହ ହୋଇଛି ତ କେଉଁଠାରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗୋଷ୍ଠୀର ସଶସ୍ତ୍ର ଅଭିଯାନର ରୂପ ନେଇଛି । ଯେଉଁଠାରେ ଗଣ ଅଭିଯାନ ଫଳରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରାଜତନ୍ତ୍ର (ବସ୍ତୁତଃ ଶାସନତନ୍ତ୍ର) ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ହଠାତ୍ ଭୁସ୍ତୁଡ଼ି ପଡ଼ିଛି, ତାହା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ବିପ୍ଳବ ଫଳରେ ସମ୍ରାଟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଲୁଇଙ୍କର ପତନ ଓ ରଷିଆରେ ଜାର୍ ନିକୋଲାସଙ୍କର ପତନ ଜୁଲନ୍ତ ଉଦାହରଣ । ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ଏହି ପ୍ରକାର ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରଯନ୍ତ୍ର ନିଜର ଦେଶର ପରିସୀମା ବାହାରକୁ ସମର ଅଭିଯାନରେ ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଭାବି ପାରିନାହାନ୍ତି ଯେ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ମଣିଷ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜର ସରା ଓ ପରିଚିତିର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଶୀଘ୍ର ହେଉ ବା ବିଳମ୍ବରେ ପ୍ରତିଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଦାସତ୍ବ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଣିଷକୁ ଅବନତ କରିବାର ବାସନା ସ୍ଥାୟୀ ହେବନାହିଁ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ । ଏହି କାରଣରୁ ହିଟଲରଙ୍କ ଦିଗ୍‌ବିଜୟୀ ଅଭିଯାନ ଶେଷରେ ପରାସ୍ତ ହୋଇଛି । ମୁସୋଲିନି, ଜାପାନର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଅଭିଯାନ ପରାଜୟ ଭୋଗିଛି ଦ୍ବିତୀୟ ମହାସମରରେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରାୟ ଓ ପରେ ଆମେରିକା ଭିଏତ୍‌ନାମରେ ପ୍ରଚୁର ଧନ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ହାରି ଯାଇଛି । ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛାକୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ନ ଦେବା ଦ୍ବାରା ବ୍ରିଟେନର ସମ୍ରାଟ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟୀ ଲାଞ୍ଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଓ ଶାରୀରିକ ଆକ୍ରମଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି । ଇତିହାସ ଉପରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ବାଧୀନତା, ଆଞ୍ଚଳିକ ସ୍ବାୟତ୍ତତା (Regional Autonomy) ଅର୍ଥନୈତିକ ବିକାଶର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା ଦ୍ବାରା ଗୋଷ୍ଠୀ ମଣିଷ ନିଜର ପରିଚିତି ସ୍ଥାପନା ଓ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବା ପାଇଁ ବିଦ୍ରୋହ କରିଛି । ସରଳ, ସହଜ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଉପାୟରେ ଏହାର ସମାଧାନ କରିବାରେ ପ୍ରଚଳିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ହେଉଥିବାରୁ ଏହା କ୍ରମେ ସୀମିତ ହିଂସାକାଣ୍ଡରୁ ସଂତ୍ରାସବାଦୀ ଅଭିଯାନରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ନିଜର ଅଧିକାର ଓ ପରିଚିତି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାରେ ନିରାଶ ଓ ହତାଶ ହେଲାପରେ ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀ ବିଶେଷକରି ଯୁବ ସଂପ୍ରଦାୟ ସଂତ୍ରାସବାଦର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ସନ୍ତ୍ରାସବାଦର କେତେକ ଝଲକ

ଭାରତରେ ସଂତ୍ରାସବାଦ ତ୍ରିଟିଶ ରାଜତ୍ବ ଅମଳରୁ ଲାଗି ରହିଛି । ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର

ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକ ଠାରୁ ନ୍ୟାୟ ପାଇବାର ପଥରୋଧ ଅନୁଭବ କରି ହିଂସା ଏବଂ ସଶସ୍ତ୍ର ଆକ୍ରମଣର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି ଦେଶପ୍ରେମୀମାନେ । ୧୮୫୭ର ତଥାକଥିତ ସିପାହୀ ବିଦ୍ରୋହ ବନ୍ଧୁତଃ ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଶାସକବର୍ଗ ଓ ଶାସନ ବିରୋଧରେ ପ୍ରଥମ ସଂଗ୍ରାମ ବିଦ୍ରୋହ । କିନ୍ତୁ ଏହାର ବହୁପୂର୍ବରୁ ୧୮୧୫ରୁ ୧୮୨୫ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ପାଇକ ବିଦ୍ରୋହ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକ ବିରୋଧରେ ଏକ ଡେଜାୟାନ୍ ସଫର୍ଷର ନମୁନା । ଓଡ଼ିଶାରେ ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ, ବକ୍ସି ଜଗବନ୍ଧୁ, ଚାଖୀ ଖୁଣ୍ଟିଆ, ରଣପୁରର ବେଙ୍ଗେଲଗେଟ୍ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଶହାଦ ରଘୁ ଓ ଦିବାକାର, କୋରାପୁଟର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନାୟକ ପ୍ରଭୃତି ଅନେକାପାୟ ହୋଇ ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ଭଗତ ସିଂହ, ଖୁଦାରାମ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସେନ ପ୍ରଭୃତି ସଂଗ୍ରାସବାଦୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଇତିହାସରେ ଶହାଦ ଆଖ୍ୟା ପାଇବାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ କନ୍ଧମେଳି ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକମାନଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲା କନ୍ଧମାଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ନିଜ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ରଖିବାକୁ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରଠାରୁ (ପଞ୍ଜାବ ଓ କାଶ୍ମୀରରେ ସଂଗ୍ରାସବାଦ ରୂପ ନେବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ) ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ସୀମାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ନାଗା, ମିଜୋ, ଖାସି, କୁକି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟ ନିଜର ଭୌଗୋଳିକ, ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରିଚିତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ହିଂସା ଓ ସଂଗ୍ରାସବାଦର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଅଭୀଷ୍ଟ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂରଣ ହେଉ ନାହିଁ ବୋଲି ମଣିପୁର, ତ୍ରିପୁରା, ନାଗାଲାଣ୍ଡ, ଅରୁଣାଞ୍ଚଳ ପ୍ରଦେଶ, ମେଘାଳୟ ଓ ଆସାମରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂଗ୍ରାସବାଦର ଚାଣ୍ଡବ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ଅଳ୍ପ କେତେ ଲକ୍ଷ ବୋଡ଼ୋ ସଂପ୍ରଦାୟର ଛାତ୍ର-ଯୁବକମାନେ ହିଂସା ଓ ଆତଙ୍କବାଦର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି । ଆସାମରେ ଶୋଷଣ ବିରୋଧରେ ୮୦ ଦଶକରେ ଅଲ୍ ଆସାମ ଛାତ୍ର ଯୁନିଅନ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମହାନ୍ତ ଓ ଭୃଗୁ ଫୁକନକ ନେତୃତ୍ୱରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିରୋଧୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ମିଶ୍ର ହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ । ଆସାମର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶାସନତନ୍ତ୍ର ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ସଫଳ ମୁକାବିଲା କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥିଲା । କାରଣ ସମଗ୍ର ଅସମୀୟା ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, କର୍ମଜୀବୀ ଓ କୃଷକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ମାନସିକ, କାର୍ଯ୍ୟକ ଓ ଆର୍ଥିକ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଥିଲେ । ଫଳରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏହି ବ୍ୟାପାରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରି ଆସାମ ଛାତ୍ର ଯୁନିଅନର ନେତାମାନଙ୍କୁ ସସନ୍ତାନେ ଦିଲ୍ଲୀକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଆଣି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ବହୁଦିନ ଧରି ଆଲୋଚନା ଚଳାଇଥିଲେ । ଶେଷରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସହିତ ଛାତ୍ର ଯୁନିଅନର ନେତାମାନଙ୍କର ଆସାମର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ଲିଖିତ ରାଜିନାମା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହେଲା । ଏହି ରାଜିନାମା ଫଳରେ ଆସାମରେ ସାନି ନିର୍ବାଚନ ହେଲା । ନିର୍ବାଚନରେ ଆସାମ ଛାତ୍ର ଯୁନିଅନର ନେତାମାନେ ଆସାମ ଗଣ ପରିଷଦ ନାମରେ ଏକ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଗଢ଼ି ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼ି ବିପୁଳ ସଂଖ୍ୟାରେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ରାଜ୍ୟରେ ସରକାର ଗଢ଼ିଲେ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏକ ପ୍ରହସନମୂଳକ ନିର୍ବାଚନ ବିଧାନସଭା ପାଇଁ କରାଇଥିଲେ । ଏହି ନିର୍ବାଚନରେ କଂଗ୍ରେସ ଛଡ଼ା ଆଉ କୌଣସି ଦଳ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ

କଲେନାହିଁ । ଜନସାଧାରଣ ଆସାମ ଛାତ୍ର ଯୁନିଅନ ଓ ଆସାମର ସାହିତ୍ୟ ସଭା ଆହ୍ୱାନରେ
 ନିର୍ବାଚନକୁ ବନ୍ଦକର୍ କରିଥିଲେ । ତଥାପି କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଏକତରଫା ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼ିଲେ ।
 ୧୦୦ରୁ କମ୍ ଭୋଟ ପାଇ ମଧ୍ୟ କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ବିଧାୟକ ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରୀ
 ହେଲେ । ହିତେଶ୍ୱର ସାଇକିଆଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଏକ କଷ୍ଟେଇ ସରକାର ଆସାମରେ ରାଜତ୍ୱ
 କଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ସରକାର ଲୋକ ଇଚ୍ଛା ବିରୋଧରେ ଚାଲିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇପଡ଼ିଲା ।
 ଶେଷରେ ତତ୍କାଳୀନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଆସାମ ଛାତ୍ର ଯୁନିଅନର ନେତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା
 କରି ସେମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଦାବିଗୁଡ଼ିକ ମାନିନେଇ ଏକ ରାଜିନାମାରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବା ବିଷୟ
 ବୋଲି ଭାବିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମହାନ୍ତଙ୍କ ସରକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପରେ ରାଜୀବ-ମହାନ୍ତ ରାଜିନାମାର
 ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଟାଳତୁଳ ନୀତି ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଫଳରେ
 ଆସାମ ଗଣ ପରିଷଦ ସରକାରର ବିଫଳତା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଲା । ଆସାମ ଗଣପରିଷଦର ଯାଆଁଳା
 ନେତା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମହାନ୍ତ ଓ ଗୃହମନ୍ତ୍ରୀ ଭୃଗୁ ଫୁକନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମତଭେଦ ଘଟି କ୍ଷମତା
 ଦୃଢ଼ ଉପୁଜିଲା । ଆସାମ ଗଣ ପରିଷଦର ବିଭାଜନ ଘଟିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ବାଚନରେ କଂଗ୍ରେସ
 ଏହି ବିଭାଜନର ସୁଯୋଗ ନେଇ ପୁଣି କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲା । ଏବେ ପୁଣି ହିତେଶ୍ୱର ସାଇକିଆ
 ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ଆସାମ ରାଜିନାମାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ
 କରିବାରେ ଖୁଲାଫ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମହାନ୍ତଙ୍କ ପାରଦର୍ଶିତା ଓ ସଫଳତା
 କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେଲା । ପୁଣି ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ବୋଡ଼ୋ ଛାତ୍ର ସଂଗଠନ ହିଂସାତ୍ମକ ଆନ୍ଦୋଳନ
 ଚଳାଇ ରଖୁଛନ୍ତି । ବୋଡ଼ୋ ଛାତ୍ର ସଂଗଠନର ନେତାମାନଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଦିଲ୍ଲୀ ଡ଼କାଇ
 ଆଡିଅମ୍ ଦେଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା କେତେଥର କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟର କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ବିଶେଷକରି
 ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହିତେଶ୍ୱର ସାଇକିଆଙ୍କ ମାରପେକ୍ଷ କୌଶଳ ଯୋଗୁଁ ଏହି କଥାବାର୍ତ୍ତା ସଫଳ ହୋଇପାରି
 ନାହିଁ । ବୋଡ଼ୋ ସଂପ୍ରାସବାଦୀମାନେ ଶେଷରେ ଆଲୋଚନା ଓ ସଂପ୍ରାସବାଦ ଉଭୟର ଆଶ୍ରୟ
 ନେଇ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲୁ ରଖୁଛନ୍ତି । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଏବଂ ଆସାମର ବର୍ତ୍ତମାନର
 ସରକାର ବୋଡ଼ୋ ପରିଚିତିକୁ ମାନ୍ୟତା ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ଏହି ହିଂସାତ୍ମକ
 ଆନ୍ଦୋଳନର ଉପଶମ ହେବନାହିଁ । ପ୍ରଚଳିତ ରାଷ୍ଟ୍ରତନ୍ତ୍ର ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରସନ୍ତ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ମଣିଷର (ବୋଡ଼ୋ)
 ଅଭିଳାଷ ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ନହୋଇ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଲଦି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଆନ୍ଦୋଳନର
 ଅଗ୍ନିକୁ ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଇବା ସହିତ ସମାନ । ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାରତର ଅଧିବାସୀମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ
 ଭାରତୀୟ ଜନଜାତି ଉତ୍ତର ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନେ ମଙ୍ଗୋଲୀୟ ଉପଭିତ୍ତ ଆସିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେଠାକାର
 ଭାଷା, ଚଳନା, ସଂସ୍କୃତି, ଧର୍ମ ଏବଂ ସାମାଜିକ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଭାରତର
 ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତ ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ । ପୁଣି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଂଘର୍ଷର
 ଧାରା ରହିଛି । ସେମାନେ ଥଣ୍ଡା ଜଳବାୟୁ ଓ ପାହାଡ଼ିଆ ଜୀବନର ଅଧିକାରୀ । ସେମାନଙ୍କର
 ଚେହେରାରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଏହିସବୁ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଓ
 ଶାସନ ଅଲଗା ଢାଞ୍ଚାରେ ଓ ଅଲଗା ଛାଞ୍ଚରେ ପକାଇବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ହୋଇନାହିଁ । ନିର୍ବାଚନ, କ୍ଷମତାପେକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଦିଲ୍ଲୀ ଠାରୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଛି । ତଦ୍ୱାରା ସେଠାରେ ଏକ ବିଦେଶୀ ଶାସନତନ୍ତ୍ର ଲଦି ଦିଆଯାଉଛି । ଯାହା ସେଠାକାର ମାଟି, ପାଣି, ପବନର ନୁହେଁ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲଦି ଦିଆଯିବା ଦ୍ୱାରା ତାହା ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ହେଉନାହିଁ । ତେଣୁ ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ଥିରତା ସହିତ ସାମାଜିକ ଭାରସାମ୍ୟରେ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ତାହା କ୍ଷମତାଧରମାନେ ବୁଝିବାକୁ ନାରାଜ । ସ୍ୱାଧିରାଧିକାରର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷଗୋଷ୍ଠୀ ଲଢ଼ିବ ।

ପଞ୍ଜାବର ସନ୍ତ୍ରାସବାଦ

ପଞ୍ଜାବରେ ସଂତ୍ରାସବାଦ ପ୍ରଶମିତ ହୋଇଯାଇଛି ବୋଲି ଯେଉଁ ଧାରଣା ଜନ୍ମୁଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ତାହା କାରବୋମାରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିଅନ୍ତ ସିଂହଙ୍କ ମର୍ମବୁଦ୍ଧ ହତ୍ୟାପରେ ଅପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ପଞ୍ଜାବର ପୋଲିସ୍ ମୁଖ୍ୟ କେ.ପି.ଏସ. ଗିଲ୍ ଅବସର ପରେ ଦୁଇ ତିନିବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସେହି ଦାୟିତ୍ୱରେ କଟାଇଲେଣି । ଏକ ଧାରଣା ରହିଛି, ଗିଲ୍ ହିଁ ପଞ୍ଜାବରେ ସଂତ୍ରାସବାଦକୁ ଲୋପ କରି ଶାନ୍ତି ଫେରାଇ ଆଣିଛନ୍ତି । ସେ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବାଯାଏ ସଂତ୍ରାସବାଦ ଆଉ ସେଠାରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବ ନାହିଁ । ତାହା ମଧ୍ୟ ଅସତ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା ! ପଞ୍ଜାବରେ ସନ୍ତ୍ରାସବାଦର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ପ୍ରକୃତରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ୱାଧିରତାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ପଞ୍ଜାବର ଶିରୋମଣି ଅକାଳୀ ଦଳ ପଞ୍ଜାବ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ କେତେକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲେ । ଗୁରୁଦ୍ୱାର ଗୋବିନ୍ଦପୁର ସାହିବ ଅକାଳୀଦଳ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ସବୁ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା, ସେଥିରେ ଶିଖ ଧର୍ମ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଦାବି ଅତି ଗୌଣ ଥିଲା । ଶିଖମାନେ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ, ଏକଥା ସେମାନଙ୍କ ମନକୁ କେବେ ଛୁଇଁ ନଥିଲା । ନିର୍ବାଚନରେ ଜିଣିବା ପାଇଁ ସୀମିତ ଭାବରେ କେବଳ ସମୟ ସମୟରେ ଅବିଭାଜିତ ଅକାଳୀଦଳ ଶିଖ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନଙ୍କୁ ଚପା ପ୍ରଚାର ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରରୋଚିତ କରୁଥିଲେ ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ କଂଗ୍ରେସ ଅକାଳୀଦଳ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ବାଚନ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଶିଖ କଂଗ୍ରେସ ସପକ୍ଷରେ ଓ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ହିନ୍ଦୁ ଅକାଳୀ ଦଳ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ଭୋଟ ଦେଇଆସିଥିଲେ । ନଚେତ୍ ଶିଖ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ପଞ୍ଜାବରେ କଂଗ୍ରେସ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ବହୁଦଶକ ଧରି ସରକାରୀ କ୍ଷମତା ଦଖଲ କରିବା କିପରି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାନ୍ତା ! ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଅକାଳୀ ଦଳ ମାତ୍ର ଦୁଇଥର ସୀମିତ ସମୟ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟରେ ସରକାର ଗଢ଼ିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲା । ଗୋବିନ୍ଦପୁର ସାହିବ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ରବି-ବିଅସ୍ ନଦୀ ଜଳର ମୁଖ୍ୟଭାଗ, କୃଷି ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ଚଣ୍ଡୀଗଡ଼ ପଞ୍ଜାବକୁ ମିଳିବାର ପୂର୍ବ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦୋହରା ଯାଇଥିଲା । ୮୦ ଦଶକର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ କେନ୍ଦ୍ର କଂଗ୍ରେସ ସରକାରରେ ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିବା ଜ୍ଞାନୀ ଜୈଲ ସିଂହ ଓ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଗାନ୍ଧୀ ଅକାଳୀ ଦଳର ବିଭାଜନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଗୁରୁଦ୍ୱାର ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟି ନିର୍ବାଚନରେ ମେହତା ଚୌକର (ଛୋଟ ଗୁରୁଦ୍ୱାର) ଧର୍ମଗୁରୁ ସଛ ଜରନୈଲ ସିଂହ ଭିନ୍ଦରନୱାଲେଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ ଦେଇ ସମ୍ବଳ ଯୋଗାଇ ଏହି ସଂଗଠନରେ ବିଭେଦ ପୂରାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କଲେ । ଏହି ଗୁରୁଦ୍ୱାର ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟିରେ ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ନିର୍ବାଚିତ ଆସନରୁ

ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କର ମାତ୍ର ୪ ଜଣ ସମର୍ଥକ ନିର୍ବାଚନ ଜିତିଲେ । ଗୁରୁଦ୍ୱାର ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟି ଶିଖ ପଲ୍ଲର ମୁଖ୍ୟ ନିୟାମକ ଓ ଅମୃତସରର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୁରୁଦ୍ୱାର ଗୁଡ଼ିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏହି କମିଟି ହାତରେ ରହିଥାନ୍ତି । ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟିର ରାଜନୈତିକ ବାହୁ ହେଲା ଶିରୋମଣି ଅକାଳୀ ଦଳ । ଶିଖ୍ ଧର୍ମ ଓ ଅକାଳୀ ଦଳ ବ୍ୟାପାର ପରସ୍ପର ସହିତ ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗୀ କଢ଼ିତ । ଏହି ନିର୍ବାଚନ ପରେ ଅକାଳୀ ଦଳ ଓ ଗୁରୁଦ୍ୱାର ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟି କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ସେମାନଙ୍କର ସଂଗଠନକୁ ଭାଙ୍ଗିବାର ଏହି ଉଦ୍ୟମ ପାଇଁ କ୍ରୁର ହେଲେ । ଏଣେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଲୋକ ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟିରେ ବିଭାଜନ ଘଟାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ନହେବା ଦ୍ୱାରା କଂଗ୍ରେସ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ସମର୍ଥନ କଲା ନାହିଁ । ଏହା ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କୁ କଂଗ୍ରେସ ବିରୋଧରେ ଠିଆ ହେବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କଲା । ସେ ଅକାଳୀ ଦଳକୁ ଓ କଂଗ୍ରେସ ସରକାରକୁ ଅତ୍ୟାଧିକ ପକାଇବାକୁ ଚରମପନ୍ଥୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ସୂତ୍ରପାତ କଲେ । ଏଥିପ୍ରତି ରାଜନୈତିକ ସମର୍ଥନ ପାଇଁ ଶିଖ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରତି ବୈମାତୃକ ଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ଦାୟୀ ବୋଲି କହି ଶିଖ୍ମାନଙ୍କ ଭାବପ୍ରବଣତା ଓ ମାନସିକତାକୁ ନିଜ ପକ୍ଷକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରି ଧର୍ମ ସହିତ ହିଂସାକୁ ଆୟୁଧ କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିଲେ । ଶିଖ୍ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମର ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ପଞ୍ଜାବର ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାର ଆହ୍ୱାନ ଦେଲେ । ପଞ୍ଜାବ ପାଇଁ ଶିଖ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଭାରତରେ ରହି କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବୋଲି ତାଙ୍କର ବୟାନ ସାଧାରଣ ଶିଖ୍ ଜନମାନସକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରାଇବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଲା । ଗୁରୁଦ୍ୱାର ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟି ଓ ଅକାଳୀଦଳ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ସହିତ ସାଲିସ୍ କରୁଛି ବୋଲି ଖୋଲାଖୋଲି ଅଭିଯୋଗ କଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ଏକ ନାସ୍ତିବାଦକ ଜାଗରଣ ଆଣିଲା । ତାହା ସହିତ ଅକାଳୀ ଦଳ ଓ ଗୁରୁଦ୍ୱାର ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ, ଏହି ଧାରଣା ଶିଖ୍ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ବଳବତ୍ତର ହେଲା । ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଲୋକ ଏକ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଚୋଟରେ ଏକପକ୍ଷରେ ଅକାଳୀଦଳ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧକ କମିଟି ଏବଂ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ତଥା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବିରୋଧରେ ସମାନ୍ତରାଳ ବିରୋଧ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ । ଶିଖ୍ ଯୁବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ସଂଘର୍ଷ ବଳରେ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନ ଶିଖ୍ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ‘ଖଲିସ୍ତାନ’ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ସେ ଚରମ ଡାକ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କଲେ । ଖଲିସ୍ତାନରେ ହିନ୍ଦୁ ମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ବୋଲି ଆହ୍ୱାନ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ହିନ୍ଦୁ-ଶିଖ୍ ବିରାଦରୀ ଓ ଶହ ଶହ ବର୍ଷର ବନ୍ଧୁତା ନଷ୍ଟ ହେବାରେ ଲାଗିଲା । ହିଂସା, ହତ୍ୟା ଓ ଆତଙ୍କବାଦର ନଗ୍ନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଫଳରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଧନଜୀବନ ବିପନ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିଲା । କେବଳ ପୋଲିସ୍, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅର୍ଥ ସାମରିକ ବାହିନୀ ଓ ଅନେକ ସମୟରେ ସେନାବାହିନୀକୁ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ଓ ଆଜନ ଶୃଙ୍ଖଳା କାମରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ବାଧ୍ୟତା ଦେଖାଗଲା । ପଞ୍ଜାବରେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ଶିଖ୍ଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ସତ୍ତାର କେବଳ ନଷ୍ଟ ହେଲା ନାହିଁ; ଶହ ଶହ ହିନ୍ଦୁ ହତ୍ୟାର ଶିକାର ହେଲେ । ହିନ୍ଦୁ-ଶିଖ୍ ଦଙ୍ଗା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ପଞ୍ଜାବ, କାଶ୍ମୀର, ଗୋର୍ଖାଲାଞ୍ଚ, ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଇତ୍ୟାଦି ସନ୍ତାପବାଦର ବିଭିନ୍ନ ରୂପ । ଏହାର ଅଧିକ ଆଲୋଚନା ଆବଶ୍ୟକ । ଆଜିର ନିବନ୍ଧରେ ସ୍ଥାନ ହେବ ନାହିଁ । ପୁଣି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଖ୍ୟାରେ କେବେ ଏହାର ଅଧିକ ଆଲୋଚନା କରାଯିବ ।

●

ମାନବ ଶକ୍ତିର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟତା

ଯନ୍ତ୍ର କ'ଣ ମଣିଷର ପ୍ରଭୁ ?

ମଣିଷ । ଆମ ପୃଥିବୀର ମଣିଷକୁ ନେଇ ଗଢ଼ା । ମଣିଷ ଛଡ଼ା ଆଉ ବହୁତ କିଛି ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି । ଯେତେ ଯାହା ଅଛି- ପ୍ରାଣୀ ଜଗତ, ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତ, ପାହାଡ଼, ସମୁଦ୍ର, ନଦୀ, ହ୍ରଦ, ଜଙ୍ଗଲ, ମରୁଭୂମି, ପବନ, ବର୍ଷା, ମରୁଡ଼ି ଏବଂ ଆଉ ଯାହା କିଛି ଚିନ୍ତା କରାଯାଇପାରେ ସବୁର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଏବେ ମଣିଷ । ବିକାଶ କିମ୍ବା ବିନାଶର ପ୍ରବଳା ଓ କର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ ମଣିଷ । ତେଣୁ ମଣିଷ ନିଜର ଗୁଡ଼ାଏ ଅଧିକାର ଦାବି କରୁଛି ପୃଥିବୀଠାରୁ । ଅଧିକାରର ଗୁଡ଼ାଏ ଖସଡ଼ା ତିଆରି କରି ଚାହିଦାଗୁଡ଼ାକ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଆଜିର ମଣିଷ ଉଦ୍ୟମରତ । ଯେଉଁ ଖସଡ଼ା ସବୁ ମଣିଷ ନିଜର ବିବେକ ଓ ବୁଦ୍ଧିରୁ ତିଆରି କରୁଛି ସେହି ଖସଡ଼ାଗୁଡ଼ିକରୁ ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବାପାଇଁ ସେହି ମଣିଷ ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟତ । ପ୍ରତି ମଣିଷର କେତେଗୁଡ଼ାଏ କେତେ ପ୍ରକାରର ଅଧିକାରର ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଚିଠାର କାୟଦଂଶ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ କମ୍ ସଂଖ୍ୟକ ମଣିଷ ଭୋଗ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଚିଠା ଓ ଖସଡ଼ା ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଉଛନ୍ତି । ଫଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମାଜରେ ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ହିଁ ଫଳଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଆଉ ଅନେକ ଅନ୍ୟମାନେ ଏ ଚିଠା ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ମଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । ଏହିପରି ଏକ ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ରହିଛେ ।

ମଣିଷ କ'ଣ ପୃଥିବୀର ପ୍ରଭୁ ?

ମଣିଷ ପାଇଁ ପୃଥିବୀ ଏବେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ମଣିଷ ପୃଥିବୀକୁ ଯେଉଁ ବାଟରେ ନେବାକୁ ଚାହିଁବ, ସେଇ ବାଟରେ ପୃଥିବୀ ଚାଲିବ । ମଣିଷ କିନ୍ତୁ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପୃଥିବୀକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ଚାଲିଛି । ପୃଥିବୀକୁ ଶୋଷଣ କରିବାରେ ମଣିଷର ଆଦୌ କୁଣ୍ଠା କିମ୍ବା ଅନୁଶୋଚନା ନାହିଁ । ପୃଥିବୀ ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖି ଯେତିକି ଦେଇପାରିବ ତାହାଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ମଣିଷ ତା'ଠାରୁ ଚାହୁଁଛି ଏବଂ ଆଦାୟ କରିନେଉଛି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପୃଥିବୀ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ବିଦାରିତ ହୋଇ ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରତିବାଦ କରୁଛି । ଏହି ପ୍ରତିବାଦର ସ୍ୱର ଓ ଫଳାଫଳ ମଣିଷ ଅନୁଭବ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ । ତା'ଛଡ଼ା ମଣିଷ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ଭୋଗରେ ଏତେ ଅନ୍ଧ ଓ ଜଡ଼ ଭାବରେ ଲିପ୍ତ ଯେ ପୃଥିବୀର ପ୍ରତିବାଦ ଶୁଣିବାକୁ ତାର କାନ ନାହିଁ କି ମନ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀର ଯେଉଁ

ଅଂଶରେ ମଣିଷ ବାସ କରୁଛି, ଯେଉଁ ବାତାବରଣରେ କାମ କରୁଛି ତା'ର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ମଣିଷର ଲିପା ପୂରଣ ହୋଇ ପାରୁନି । ତେଣୁ ସେ ପୃଥିବୀର ପଡ଼ୋଶୀ ଅଂଶ ପ୍ରତି ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରୁଛି । ପଡ଼ୋଶୀ ଅଂଶରେ ଯେଉଁ ମଣିଷ ବାସ କରୁଛି ସେ ଯଦି ସମାନ ଭାବରେ ଶକ୍ତିମାନ ଅଛି, ସେ ଏହି ଅନୁପ୍ରବେଶ ଏବଂ ଶୋଷଣର ପ୍ରସାରଣକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଛି । ତେଣୁ ଶୋଷକ ମଣିଷ ଏପରି କୋମଳ ଦୁର୍ବଳ ଅଂଶ ଖୋଜୁଛି, ଯେଉଁଠାରେ ଅନୁପ୍ରବେଶ କଲେ ପ୍ରତିରୋଧର ସମ୍ଭାବନା ହେବନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ରତିରୋଧକୁ ପ୍ରତିହତ କରିହେବ । ଏହା ହିଁ ଏବେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମଣିଷ ଓ ଦୁର୍ବଳ ମଣିଷର ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱାର୍ଥର ସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ଦୁନ୍ଦୁର କାରଣ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱ, ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱ ଏବଂ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱର ଅବଧାରଣର ସୃଷ୍ଟି ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରୁ ହିଁ ଘଟିଛି ।

ମାନବ ଓ ମାନବିକତା: କେତେ ତଥାତ୍

ମାନବ ଏବଂ ମାନବିକତା ମଧ୍ୟରେ ଘୋର ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ମାନବ ଏକ ସାଧାରଣ ସ୍ଥିତି ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ ମାନବିକତା ଏକ ଅତି ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ବିଚାର । ମାନବ ମାତ୍ରେ ଯେ ମାନବିକତାର ଅଧିକାରୀ, ଏହା ଗ୍ରହଣ କରିବା ପ୍ରମାତୃତ୍ୱ । ମଣିଷ ଓ ମଣିଷପଣିଆ ଏବେ ଏକ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଧାରଣାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ମଣିଷ ଏବଂ ମଣିଷପଣିଆ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବଧାନ ବଢୁଛି ଏବଂ ଏହି ବ୍ୟବଧାନର ମାତ୍ରା ସହିତ ତିକ୍ତତା ମଧ୍ୟ ବଢୁଛି । ଶେଷରେ ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆସି ପୃଥିବୀ ପହଞ୍ଚିଛି ଯେ ମଣିଷ ଅମଣିଷରେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସାମାଜିକ ଯୌଥ କିମ୍ବା ସାମଗ୍ରିକତା ଲୋପ ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଏଥିରୁ ପୃଥିବୀ କ୍ରମେ ସାମୁହିକତା ହରାଇ ଆଣବିକତା ଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଛି । ସାମଗ୍ରିକତା ଓ ସାମୁହିକତାର ସ୍ୱର ଯେତିକି ଅଧିକ ଉଦ୍ଭୋଜିତ ହେଉଛି ସେତିକି ମାତ୍ରାରେ ସାମଗ୍ରିକତା ଓ ସାମୁହିକତା ଲୋପ ପାଉଛି । ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ସ୍ନେହାନ ଯେତିକି ଉପରକୁ ଉଠୁଛି ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ହାରରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାର୍ଥ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଲାଭ କରୁଛି । ଭଲ କଥା ଯେତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ କୁହାଯାଉଛି ଖରାପ କାମ ତା'ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ହେଉଛି । ଅର୍ଥାତ କଥା ଓ କାମ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ହେଉଛି । ମଣିଷ ଭରତି କରୁଛି ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଭରତି ଠାରୁ ଅବନତିର ପରିମାଣ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଏହି ଦୁଇଟି ଅଂଶ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ଘଟୁନାହିଁ । ପୃଥିବୀ ପାଇଁ, ସମଗ୍ର ସମାଜ ପାଇଁ, ଦେଶ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରିବା ଏବଂ ସାମଗ୍ରିକ ସ୍ତରର ଅଗ୍ରଗତି ଓ ଭରତି ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ବ୍ୟକ୍ତି ଖୋଜି ପାଇବା କଷ୍ଟକର । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ନିଜ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରୁଛି । ନିଜ ପରିବାରର ଆପଣାର ଶାଖା (ଅର୍ଥାତ ନିଜର ପତ୍ନୀ ଓ ସନ୍ତାନ) ବ୍ୟତୀତ ମଣିଷ କାହା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହିଁ । ନିଜର ଜନ୍ମଦାତା ପିତାମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଏବେ ସନ୍ତାନ ଆଉ ଏତେ ଆଗ୍ରହ କରୁନାହିଁ । ପିତାମାତା ତ ଅତୀତ । ଆମେ ହେଲୁ ବର୍ତ୍ତମାନ । ସନ୍ତାନମାନେ ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ । ଏହି ସମୟରେ ଏକା ତାଳରେ ମଣିଷ ଭାବୁନାହିଁ ଯେ ସେ ଯଦି ନିଜର ପିତାମାତାଙ୍କ ସୁଖ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଜୀବନ, ଜୀବିକା

ପ୍ରତି ବିମୁଖ ରହିଲା ତା'ର ସନ୍ତାନମାନେ ସେହି ମାପ କାଠିରେ ନିଜ ପିତାମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଦାସୀନ କାହିଁକି ହେବେ ନାହିଁ । ଏହା ହିଁ ମଣିଷର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଚିନ୍ତା । ଏହି ନ୍ୟାୟକୁ (କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାୟ) ଆଧାର କରି ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ବିଭବରେ ମଣିଷର ମଣିଷ ପ୍ରତି ଉଦାସୀନତା, ଅନାଗ୍ରହ, କ୍ରୁରତା, ନିଷ୍ଠୁରତା ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ଆଦି ଅମଣିଷପଣିଆର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏହି ଅଶୁଚରିତ୍ରରୁ ଅଶୁପରିବାର ଏବଂ ଅଶୁପତ୍ନିବାରରୁ ଅଶୁଅସ୍ତର ନିର୍ମାଣ ଓ ବ୍ୟବହାରର ଧମକ ତଥା ଆଶଙ୍କା ପୃଥିବୀ ଉପରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଝୁଲି ରହିଛି । ଏହି ଉପଲବ୍ଧିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ମଣିଷର ମାନସିକତା ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ।

ନାରୀ କେତେ ଅସମାନ

ମଣିଷ ନିଜେ କେତେ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ପ୍ରଥମ ବିଭକ୍ତି ହେଲା ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ । ପୁରୁଷକୁ ସବଳ ଏବଂ ନାରୀକୁ ଅବଳା କୁହାଯାଏ । ଦୈହିକ ଶକ୍ତି ପୁରୁଷ ପାଖରେ ଅଧିକ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଶକ୍ତିମାନ ଏବଂ ସବଳ । ଦୈହିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନାରୀ ଦୁର୍ବଳ ସେଥିପାଇଁ ସେ ଅବଳା । ନୀତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ମଣିଷ । ତେଣୁ ସମାନ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭିନ୍ନତା ରହିଛି । ପୁରୁଷ ସନ୍ତାନ ନାରୀର ଗର୍ଭଧାରଣ ଶକ୍ତିକୁ ଆଶ୍ରୟ କରିବାର ବାଧ୍ୟତା ରହିଛି । ନାରୀର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଗର୍ଭଧାରଣ ପୁରୁଷର ସାହାଯ୍ୟ ବିନା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କେହି ଯୁକ୍ତି କରପାରନ୍ତି ଯେ ଏବେ କୃତ୍ରିମ ପ୍ରଜନନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ନାରୀର ଜରାୟୁରେ ଇଲ୍ଲାନୁସାରେ ଶୁକ୍ରକୀଟ (Sperm) ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ସନ୍ତାନ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇପାରେ । ତାହା ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକ୍ରିୟା । ତାହା ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷର ସ୍ବାଭାବିକ ଯୌନକ୍ରିୟା ସହିତ ତୁଳନାୟ ନୁହେଁ । ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପରିସ୍ଥିତି ନ ଉପୁଜିଲେ ଏପରି ପ୍ରଣାଳୀରେ ସନ୍ତାନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାଟାକୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦମ୍ପତି ଗ୍ରହଣ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ନାରୀର ଶକ୍ତି ଅଧିକ । ପୁରୁଷର ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ବିନା ନାରୀ ଗର୍ଭଧାରଣ କରିପାରିବ । କିନ୍ତୁ ପୁରୁଷ ନାରୀର ଅଂଶଗ୍ରହଣ ବିନା ସନ୍ତାନ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଜେନେଟିକ୍ ଗବେଷଣା ଓ ଇଂଜିନିଅରିଂ ବଳରେ ପ୍ରାଣୀ ଜଗତରେ ଏହି କାମନା ସାଧିତ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଯେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସାର୍ବଜନୀନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ ଏହାର ସମ୍ଭାବନା ଏବେ ଦେଖି ହେଉନାହିଁ । ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ମଣିଷ ହେବାର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହି ମଧ୍ୟ ଅଧିକାର ପ୍ରଭେଦ ରହିଛି । ନାରୀ ସାଧାରଣତଃ ପୁରୁଷ ଉପରେ ବଳାକାର (Rape) କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି କିଏ ଏଠାରେ ଯୁକ୍ତି କରନ୍ତି ଯେ ପ୍ରାୟ ଓ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଦେଶରେ ପୁରୁଷ ବେଶ୍ୟା ଅଛନ୍ତି, ତାହାର ସାର୍ବଜନୀନତା ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ତାହାଛଡ଼ା ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବଳାକାର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ତାହା ଏକରକମ ବାଣିଜ୍ୟକ କିଣାବିକା ବ୍ୟବସ୍ଥା । ପୁରୁଷ ବେଶ୍ୟାକୁ ଉପଭୋଗମୁଖୀ ନାରୀ ଅର୍ଥ ବଦଳରେ ଶଯ୍ୟାସଜ୍ଜା କରିପାରେ । ତାହା ବଳାକାରର ରୂପ ହୋଇନପାରେ । ତେଣୁ ବଳାହାରର ଅଧିକାରୀ ପୁରୁଷ ହିଁ ହେବ । ସେହି ଧାରଣା ଅନୁଯାୟୀ ନାରୀ ପୁରୁଷ ବିରୋଧରେ ବଳାକାର ଅଭିଯୋଗ ଆଣିପାରିବ । ସେପରି

ଅଭିଯୋଗ ପୁରୁଷ ନାରୀ ବିରୋଧରେ ଆଣିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହାପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ତରରେ ଗୃହୀତ । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ବାହାରେ ନାରୀର କେତେକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଅଧିକାର ରହିଛି । ନାରୀ କର୍ମ ସ୍ଥାନରେ (Work place) ତା' ସହିତ କିମ୍ବା ତା' ଉପରେ କାମ କରୁଥିବା ପୁରୁଷ ବିରୋଧରେ ଯୌନ ନିର୍ଯାତନାର (Sexual Harassment) ଆରୋପ ଆଣିପାରେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଏକ ଆରୋପ ଆମେରିକାର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ବିଲ୍ କ୍ଲିଣ୍ଟନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅସୀମାଂସିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଜଣେ ମହିଳା ଯେ ଅନେକ ବର୍ଷପୂର୍ବେ କ୍ଲିଣ୍ଟନଙ୍କର ସହକାରୀ ଭାବରେ କାମ କରୁଥିଲେ ସେ ମାତ୍ର ଦେଢ଼ବର୍ଷ ତଳେ ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଖୋଲାଖୋଲି ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଏବେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହିଁକି ରୁପୁ ଥିଲେ ସେ କଥା ଯେତେ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ଅଭିଯୋଗର ସତ୍ୟତା ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଛି । ନାରୀ ଘର ଭିତରେ ଯେତିକି କାମ କରେ, ସେଥିପାଇଁ ମଜୁରି ପାଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ନାରୀମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ପାରିଶ୍ରମିକ ଦିଆନଯାଇ ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଚାକରାଣୀ ପରି କାମ ନିଆଯିବା ଏକପ୍ରକାର ଅତ୍ୟାଚାର ଏବଂ ଶୋଷଣ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବ । ଭାରତରେ କେହି ନାରୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜ ସ୍ବାମୀ କିମ୍ବା ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପରିବାର ବିରୋଧରେ ମଜୁରି ଦାବିକରି ଶ୍ରମିକ କୋର୍ଟ କିମ୍ବା ସିଭିଲ କୋର୍ଟକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନାରୀ (ପତ୍ନୀ କିମ୍ବା ଗୃହିଣୀ) ଏପରି ଦାବି କରିବାର ଯଥାର୍ଥତା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଭାରତରେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେଉଁଠି ସ୍ବାମୀର କିଛି ଆୟ ନଥିବାରୁ ସେ ନିଜର ଯୋଗ୍ୟ ଆୟକାରିଣୀ ପତ୍ନୀଠାରୁ ଭରଣପୋଷଣ ଦାବି କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଏକ ଅସ୍ବାଭାବିକ ଘଟଣା ପରି ଜଣାପଡୁଥିଲେ ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଂଗତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ନାରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପରିବାର ପାଇଁ ଯେଉଁ ମାଗଣା କାମ ନିଆଯାଉଛି ତାହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ କଲେ ସ୍ବାମୀ ଅର୍ଜନ କରୁଥିବା ଆୟ ସହିତ ତାହା ସମତୁଲ ହେବ କିମ୍ବା କେତେକ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟର ହେବ । ଏଥିରୁ କହିହେବ ଯେ ଯିଏ ଗୃହିଣୀ (House-wife) ଜୀବନଯାପନ କରୁଛନ୍ତି, ଯଦି ତାଙ୍କ କାମର ମଜୁରି ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାନଯାଏ: ତାହାହେଲେ ସେ କ୍ରୀତଦାସୀ (Free house maid) କିମ୍ବା (Slave Woman) ବୋଲି ଧରି ନିଆଯିବ । ସେଥିପାଇଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ପତ୍ନୀ ଚାକିରି କରି ଅର୍ଜନ କରୁଥାନ୍ତୁ କିମ୍ବା କେବଳ ଗୃହିଣୀ ଭାବରେ ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତୁ ସ୍ବାମୀମାନେ ତାଙ୍କୁ ଗୃହକର୍ମରେ ପୂରାପୂରି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ଚଳନୀ ସ୍ବାକୃତ ହୋଇଛି । ଏହା ନାରୀର ସମାନ ଅଧିକାର ସେଠାରେ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରୁଛି । ଗରିବ ଦେଶମାନଙ୍କରେ (ଯାହାକୁ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ବ କୁହାଯାଉଛି) ସେଠାରେ ନାରୀମାନଙ୍କର ଅନେକ ସ୍ବାଭାବିକ ଅଧିକାରରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖାଯାଉଛି । ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ ମୁସଲିମ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଓଜଣା ଦେଇ ରଖାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଯେ ସେମାନେ ଏକ କଳାପରଦାର ଖୋଳଭିତରେ ପଶି ରହିବେ । ସେମାନଙ୍କର ଚାଲଚାଲ କରିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସ୍ବାମୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପରିତ୍ୟକ୍ତା ହେଲେ କୌଣସି କ୍ଷତିପୂରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଯୁରୋପର କେତେକ ଦେଶରେ ୩୦/୪୦ ବର୍ଷ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୋଟ ଦେବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ଆମ ଦେଶରେ

ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଆୟ କରୁଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମହିଳାମାନଙ୍କର ତାଙ୍କ ନିଜ ଅର୍ଜିତ ଆୟର କିୟତଂ ମଧ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଅଧିକାର ନଥାଏ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଅର୍ଜନ କାମ ବାହାରେ ଘରର ସମସ୍ତ କାମ କରନ୍ତି । ସ୍ବାମୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗୃହ କର୍ମରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିରଳ । ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ନିଜର ଅଧ୍ୟାପିକା ସ୍ବାମୀମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ନିର୍ଯାତନା ଦେବା ସହିତ ମାଡ଼ ଦେଉଥିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାକି ଅତି ଦରିଦ୍ର ଏବଂ ସମାଜର ଚଳ ସ୍ତରରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଘଟୁଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ପତ୍ନୀ ନିଜ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ପିଚୁଥିବାର ଘଟଣା ଯେତିକି ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହୁଏ, ପତ୍ନୀମାନେ ମାଡ଼ ଖାଇବା ଘଟଣା ସେପରି ହୁଏନାହିଁ । ଯେପରି ତାହା ଏକ ସ୍ବଭାବିକ କଥା ।

ଯନ୍ତ୍ରକୁ ମଣିଷର ପ୍ରଭୁ କରନାହିଁ

ମାନବ ଶକ୍ତି ଠାରୁ ଅଧିକ କୌଣସି ଶକ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ମାନବ ଶକ୍ତିର ଆଦର ନାହିଁ । ମଣିଷ ଏଠାରେ ଅଦରକାରୀ ବୋଲି ଧରିନିଆଯାଉଛି । ୧୯୮୫ରେ କେନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଗଠିତ ହେଲା । ଗତ ୧୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଦେଶରେ ମାନବ ଶକ୍ତି ନିୟୋଜନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ନୂତନ ମୌଳିକ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରି ନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ସେଥିପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇନାହିଁ । ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଭାରତବର୍ଷର ଏକ ମହା ସମସ୍ୟା ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଦିଗରେ ଗତ ୪୫ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଆନ୍ତରିକ ଉଦ୍ୟମ ହେଉନାହିଁ । ଜନସଂଖ୍ୟା ସୀମିତ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗୁଡ଼ିକ ସଫଳତା ହାସଲ କରିନାହିଁ । କାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ବାସ୍ତବ ରୂପାୟନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇନାହିଁ । କାମ କରିବାର ଅଧିକାରକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ଅଧିକାରକୁ ଆଇନତଃ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାଗରିକର ଏହି ଦାବି ପୂରଣ କରିବାକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅସମର୍ଥ । ବର୍ଷକୁ ଏବେ ୧ କୋଟି ୮୦ ଲକ୍ଷ ହାରରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବଢୁଛି । ଏହାର ହାର ଶତାଦ୍ଦୀ ଶେଷ ବେଳକୁ ବର୍ଷକୁ ୨ କୋଟି ୨୦ ଲକ୍ଷରେ ପହଞ୍ଚିବ । ଏହି ବୃଦ୍ଧି ହାରକୁ ଆଖିରେ ରଖି ଯୋଜନାକାରୀମାନେ କ'ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଉଚିତ, ତାହା କରାଯାଉ ନାହିଁ । ବରଂ ଆଧୁନିକୀକରଣ, ଜଗତୀକରଣ ଏବଂ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ଇତ୍ୟାଦିର ପ୍ରସାରଣ ନାମରେ ମଣିଷର ଶକ୍ତିର ଉପଯୋଗ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଦୂତଗତିରେ ସଂକୁଚିତ କରାଯାଇଛି । ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ୧୦ରୁ ୧୫ ଲକ୍ଷ ଟନ ଇସ୍ପାତ ଉତ୍ପାଦନ କଲାବେଳକୁ ସେଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନିଯୁକ୍ତି ଥିଲା ୩୫ ହଜାରରୁ ୪୦ ହଜାର କର୍ମଚାରୀ । ପରୋକ୍ଷ ମଜୁରି ରୋଜଗାର କରୁଥିବା ଲୋକେ ଥିଲେ ଆହୁରି ୩୦ ହଜାର ଲୋକ । ଏବେ ଆଧୁନିକୀକରଣ ଫଳରେ ସେଠାରେ ୧୫ ହଜାର ଲୋକ ପୁରୁଣା ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିବା ଲୋକ କାମ ହରାଇଛନ୍ତି । ଗୋପାଳପୁରଠାରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରୁ ପ୍ରଥମ ଦଫାରେ ୨୫ ଲକ୍ଷ ଟନ ଇସ୍ପାତ ହେବ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନିଯୁକ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ୧୫୦୦ ଲୋକରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ରାଉରକେଲାରେ ଖଲାସି ନାମଧାରୀ ଅଣକୃଷକୀ ମଜୁରୀଆ

ଥିଲେ । ଚଟାର ପ୍ରସ୍ତାବିତ କାରଖାନାରେ କେବଳ କୁଶଳୀ ଏବଂ ଅତି କୁଶଳୀ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇବେ । ଅଧିକାଂଶ ମେସିନ କମ୍ପୁଟର ଜରିଆରେ ଚାଲିବ । ତେଣୁ ଲୋକଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଅତି ସୀମିତ ହେବ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ପ୍ରକାରର କୁଶଳୀ ଏବଂ ଅତି କୁଶଳୀ କର୍ମଚାରୀ ମିଳିବେ ନାହିଁ । ଏହାର ଅନ୍ୟ କାରଣ ଏ ରାଜ୍ୟରେ ବୈଷିୟକ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କରେ ଗତ ୪୦ ବର୍ଷରେ ବିଶେଷ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସମ୍ବନ୍ଧିତ କଳକାରଖାନାରେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ନିଯୁକ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ଉତ୍କଳ ନୁହେଁ । ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ କାରିଥିବା ଯୁବକ ଯୁବତୀଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରଫେସନାଲ ଯୋଗ୍ୟତା ନଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହା ହିଁ ମଧ୍ୟ ଉଣାଅଧିକେ ଭାରତର ସାମଗ୍ରିକ ସମସ୍ୟା । ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ବୈଷିୟକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶିକ୍ଷା ଓ ଚାଲିମ ପାଇଥିବା ଯୁବକ ଯୁବତୀ ସେ ରାଜ୍ୟର ଚାହିଦା ପୂରଣ କରିବାପରେ ବଳକା ରହିଛନ୍ତି, ସ୍ବାଭାବିକ ଭାବରେ ସେମାନେ ଓଡ଼ିଶା ପରି ରାଜ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତିର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ । କିନ୍ତୁ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରତିବର୍ଷ କୋଟି କୋଟି ଅଧିକ ଅଦରକାରୀ ହୋଇ ବେକାରୀ ଓ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଭିତରକୁ ଠେଲିହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏହି ସମସ୍ୟାଟିର ନିରାକରଣ କଥା ଯୋଜନା ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମଗଜରେ ପଶୁନାହିଁ ।

ମଣିଷ ପାଇଁ ଯୋଜନା କର

ପ୍ରକୃତରେ କେବଳ ମକୁରିଆ କାମ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ଆଗ୍ରହୀ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର କୌଶଳ ବାହାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଏବେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ସମୟ ଗଢ଼ି ଚାଲିଛି ଏବଂ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଉପଯୋଗ କରିବାର ଉପାୟ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି କରାନଗଲେ ଆଇନ ଶୃଙ୍ଖଳା ପରିସ୍ଥିତିର ଆହୁରି ଶୋଚନୀୟ ପରିଣତି ହେବ । ମଣିଷ, ବିଶେଷକରି ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପାଖରେ କେବଳ ଶରୀର ଓ ବାହୁ ରହିଛି । ସେ ତାହା ବଳରେ କାମକରି ଉଚ୍ଚରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ତାକୁ କିପରି ଯୋଜନାର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହିତାଧିକାରୀ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ, ତାହା ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାବିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପାଣ୍ଠାତ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତିରେ ମଣିଷର ବାହୁପେଶୀ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯନ୍ତ୍ର ଜରିଆରେ ଉତ୍ପାଦନ କରିବେ ଏବଂ ମାର୍କେଟିଂ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ବଜାର ସୃଷ୍ଟି କରିବେ ଏହି ମତଲବରେ ଅଛନ୍ତି । ଏହି ଅର୍ଥନୈତିକ କୌଶଳ ଆମ ପାଇଁ ଅର୍ଥାତ୍ ବିକାଶଶୀଳ ତଥାକଥିତ ଡୂତୀୟ ବିଶ୍ବର ଆଗୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ । ଉଦାରୀକରଣ ଓ ଜଗତୀକରଣ ଆଧୁନିକ ଧନୀ ବିକଶିତ ଦେଶମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୀତି, ଜୀବନ ଧାରଣର ମାନର ପୁରସ୍କା କରିବାପାଇଁ ଆମ ଉପରେ ଲଦାଯାଇଛି । ଏହା ଫଳରେ ଆମ ଦେଶର କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ ଧାରଣରୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଂକୃତିତ କରି ପାଣ୍ଠାତ୍ୟ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସୁଖ ସାନ୍ନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତର ଜୀବନଯାପନର ସମ୍ଭବ ଯୋଗାଉବାକୁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି । ଯେଉଁ ହାଡ଼ାଲା ବ୍ୟାପାର ଏବେ ଏତେ ଚହଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ତାହା ସେହି ଅର୍ଥନୀତି ଓ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗାର ହିଁ

ଫଳ । ଆସତା ଲୋକସଭା ନିର୍ବାଚନର ଫଳାଫଳ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ଦକ୍ଷୀଣ ରାଜନୀତିର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେ ଏହି ବିଷୟକୁ ଭଲକରି ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ । ଅଦରକାରୀ ମାନବ ଶକ୍ତି କିପରି ଦରକାରୀ କରିବାକୁ ହେବ, ତାହାର ବାସ୍ତବ ଚିନ୍ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହେବ । ଆମର ବାହୁବଳ ଅର୍ଥାତ୍ ମଣିଷ ବଳ ହିଁ ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ଓ ସମ୍ପଦ । ଏହି ସମ୍ବଳକୁ ଅଦରକାରୀ ଭାବି ଏଡ଼ାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଏକ ମହା ଅପରାଧ । ଏହି ଅପରାଧ ବହୁ ବାଟ ଆସିଲାଣି । ଏହାକୁ ଓଲଟାଇବାକୁ ହେବ । ଆସତା ନିର୍ବାଚନରେ ଏହା ‘ଇସ୍ତ’ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି । କାରଣ ଦୁର୍ନୀତିର କାଦୁଅ ଫିଙ୍ଗା ସହିତ ରଞ୍ଜିତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଓ ନାଟକୀୟ ଧରଣର ପ୍ରବଞ୍ଚନାମୂଳକ ପ୍ରଚାର ମାଧ୍ୟମରେ ଜନସାଧାରଣକୁ ଅଭିଭୂତ କରାଯିବ । ଯନ୍ତ୍ରତାଳିତ ହୋଇ ଲୋକେ ଭୋଟ ବାବୁ ଆଡ଼କୁ ଅଡ଼େଇ ହୋଇଯିବେ । ଏପରିକି ଯେଉଁମାନେ ନିଜକୁ ବିଦ୍ବିଜ୍ଞାତୀ ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ ଅଦରକାରୀ ଲୋକେ ଏ ଦେଶରେ ନାହାନ୍ତି । ସେହିମାନେ ହିଁ ଏ ଦେଶରେ କ୍ରମିକ ବ୍ୟାଧି । ଏ ଦେଶକୁ ପଛର ଦେଶ ବୋଲି ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସେମାନେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ । ଏମାନେ ସୁବିଧାଭୋଗୀ ଗୋଷ୍ଠୀ । ଆମ ଅର୍ଥନୀତିର ବିକାଶର ସିଂହ ଭାଗ ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳୁଛି । ତଳେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ଲୋକଗୁଡ଼ା ଅଦରକାରୀ, ଏକଥା ଏହିମାନେ ହିଁ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଭାବନ୍ତି ।

ଏ ‘ଶିକ୍ଷା’ ପଦ୍ଧତିକୁ ଶେଷ କର

ଏ ଦେଶର ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ଗୋଟାଏ ଅଦରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକଥା ଭାବିବାକୁ ଶାସକବର୍ଗ ଏବଂ ଏହି ତଥାକଥିତ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାବିବାକୁ ସମୟ ପାଆନ୍ତିନି । ଆବଶ୍ୟକତା ଭିତ୍ତିକ ଶିକ୍ଷାର (Need based Education) ପ୍ରୟୋଗ ସ୍ବାଧୀନତା ପରେ ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲେ ଆମେ କେତେ ଉପକୃତ ହୋଇଥାନ୍ତୁ, ତାହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ ହେଉନାହିଁ । ଅଭିଜାତ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜର ସ୍ଥିତି ଓ ଜୀବନଧାରଣର ମାନ ଅସ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରଖିବାକୁ ଯାଇ ବିଦେଶୀ ଶାସନର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବାକୁ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁସୂତ ହୋଇଥିଲା, ତାହାକୁ ଗୁଣନ କରିବା ହିଁ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ଦେଶର ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷା ନଥାଇ କେତେ ବଢ଼େଇ, କେତେ ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀ, କେତେ ମଟର ମେକାନିକ, କେତେ ଟ୍ରକ ଓ ବସ ଡ୍ରାଇଭର, କେତେ କମାର, କେତେ ଦରଜୀ ଦରକାର ତାହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ କିମ୍ବା ସର୍ବେକ୍ଷଣ କେହି କରିଛି ? କେତେ ସାନିଟାରୀ ମିସ୍ତ୍ରୀ ଦରକାର, କେତେ ଲୁହା ରଡ଼ ବାଇଣ୍ଡର ଦରକାର, କେତେ ଫ୍ରେଲ୍ଡର ଦରକାର ତାହା ତିଆରି କରିବାକୁ କିଛି ସଚେତନ ଉଦ୍ୟମ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଛି କି ? ଅଥଚ ଅସୁମାରି କୋଠା ତିଆରି ହେଉଛି, ଅସୁମାରି ଫର୍ଣ୍ଣିଚର ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି । ଯିଏ ସବୁ ତାହା ନିର୍ମାଣ କରିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ କୁଶଳା କାରୀଗର ଭାବରେ ଡାକିମ ଦେବାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଯୋଜନାର ଅଂଶବିଶେଷ ହୋଇଛି କି ? ପ୍ରତି ଗ୍ରାମରେ ଏବେ ନଳକୂଅ ବସାଯାଇଛି । ତାହାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ, ମରାମତ ପାଇଁ ଯେତିକି କାରିଗର ଦରକାର, ତାହା ପାଇଁ ଡାକିମ କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ

ତିଆରି କରଯାଇଛି କି ? ଯିଏ ଏହି ପ୍ରକାର ସ୍କୁଲରେ ଚାଲିମ ପାଇବେ, ସେ କେବଳ ସରକାରଙ୍କ ଦରବାରରେ ଚାକିରି ପାଇବ ଏହି ଧାରାକୁ ଭାଙ୍ଗି ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ ସେ ନିଜେ କାମକରି ରୋଜଗାର କରିବ । ଏ ଦେଶରେ ଯାହା ଚାଲିଛି, ସେଥିରେ ମଣିଷତା ଅର୍ଥନୀତି ପାଇଁ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ବୋଲି ଶାସକବର୍ଗ ଧରିନେଇଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଚରମ ପନ୍ଥ ହେବ ଏହି ଅଦରକାରୀ ମଣିଷ ଶକ୍ତି ଶେଷରେ ଏହି ଶାସନ ଓ ଶାସକକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଦରକାରୀ ବୋଲି ମନେକରିବେ । ସେ କୁଆର ଯେତେବେଳେ ମାଡ଼ିଆସିବ, କେତେ ବନ୍ଧୁକ ଓ କେତେ ଗୁଳି ଦରକାର ହେବ, ହିସାବ କରିବାକୁ ଏବେ ବେଳ ନାହିଁ ।

ଉପସଂହାର: ଆମ ମଣିଷ ଗୁଡ଼ାକ ଦେହ ଖଟାଇ କାମ କରିବେ । ଯାହା ଯନ୍ତ୍ର କରୁଛି, ତାହା ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବେ । ତାହା ହିଁ ଆସନ୍ତା ଯୁଗ ପାଇଁ ଆମର ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବାର ଚାହିଦା ଆସିଛି । ଯାହା ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବଶ୍ୟକ ଆମର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆମର ଉଜ୍ଜିନିଅର ତାହା କରିପାରିବେ ଏବଂ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ସହିତ ବେଶ୍ ଟକ୍କର ଦେଇ କରିପାରିବେ । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରାଯିବା ଦରକାର । ତେବେ ଯାଇ ଆମେ ଦେଶ ଭିତରେ ଓ ବାହାର ଦେଶମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏବଂ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବା । ମଣିଷକୁ ଆଉ ଏତେ ଅଦରକାରୀ ଭାବିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତିର ପରିସମାପ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ । ମଣିଷକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଉ ।

(ତା ୨୫.୨.୧୯୯୬ରିଖ)

ବିଂଶଶତାବ୍ଦୀର ଆଶୀର୍ବାଦ ଓ ଅଭିଶାପ

ପରିବେଶ ଓ ବିକାଶ

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଆଶୀର୍ବାଦ ଏବଂ ଅଭିଶାପ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଡାଳଦେଇ ଚାଲିଛି । ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟର ଅମାପ ସମ୍ଭାର ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ଧନ ଏବଂ ଉପଭୋଗର ରଂଗେଲି ଦୁନିଆରେ । ଅନ୍ୟଟି ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି ଆଣିଦେଇଛି ଯେ ଅମାପ ସମ୍ପଦ ସୃଷ୍ଟି ଯାହାକୁ ‘ବିକାଶ’ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଉଛି, ତାହା ମଣିଷ ପାଇଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଓ ‘ବିନାଶ’ର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇଯାଉଛି । ବିଜ୍ଞାନ, ଗବେଷଣା ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଉତ୍ପାଦନ ମଣିଷର ସୁଖ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ଏବଂ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଅସୀମ ସମ୍ପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଚାଲିଛି ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପରିବେଶର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ମାତ୍ରା ପୃଥିବୀକୁ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ଧ୍ୱଂସ ପଥରେ ଆଗେଇ ନେଉଛି । ବିକାଶ ଓ ପରିବେଶ ଶେଷରେ ଦୁଇଟି ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ପରସ୍ପର ପରିପକ୍ୱ ସଂଗ୍ରାମ ଓ ସଂଘର୍ଷର ଉପାଦାନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ପରିବେଶର ରକ୍ଷା ଓ ସୁରକ୍ଷା ନହେଲେ ବିକାଶ ଏକ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଚାଲିବ । ବିଶ୍ୱର ଧନୀଲୋକେ ଓ ଧନୀରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ପୃଥିବୀର ଦରିଦ୍ର ଲୋକ ଏବଂ ଦରିଦ୍ରତର ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ ଏବଂ ବ୍ୟବହାର କରି କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନିଜର ସଂରକ୍ଷଣ କରିନେବେ । କିନ୍ତୁ ଆସନ୍ତା ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ମାତ୍ରା ଉଚ୍ଚତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରେ ଅଲବତ ପ୍ରବେଶ କରିବ । ଏହି ପରିଣତିକୁ ରୋକିବା ପାଇଁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଧନୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ସଫଳ ହେବେନାହିଁ । ବରଂ ଏହି ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ସୀମା ଭିତରେ ନାଗରିକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ତାହା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା ଚାଲିବ । ଯାହା କ୍ରମେ ତିବ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ପରିଣତ ହେବ ।

ବିକାଶରେ ପରିବେଶର ଭୂମିକା

ଧନୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ନିଜର ପରିବେଶକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ପାଇଁ ସଚେତନ । ବିକାଶ ସହିତ ପରିବେଶର ଯଥାସମ୍ଭବ ସଂରକ୍ଷଣ କରିବାର ବିଭିନ୍ନ କୌଶଳ ସେମାନେ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ଏବଂ କିଛିଟା ସଫଳ ହେଉଛନ୍ତି । ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଦରିଦ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରେ ବୈଷୟିକ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରସାର କରି ସେମାନେ ଏହି ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କର ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ଆହରଣ କରିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଏବେ ଦୃଢ଼ତା ଓ କ୍ଷିପ୍ରତାର ସହିତ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

ଛଦ୍ମବେଶରେ ବୈଷୟିକ ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱରେ ସେମାନେ ବିଶ୍ୱର ଦରିଦ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ନିଜର
 ଉପନିବେଶରେ ପରିଣତ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବିକାଶ ଢାଞ୍ଚା ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନେ
 ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି । ଫଳରେ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ କ୍ଷୟ ହେବା ସହିତ
 ତାହା କ୍ରମେ ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନଙ୍କରୁ ସେ ଦେଶର ଶାସକ ବର୍ଗ ଓ ଧନୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ସଚେତନ
 ନଜର ତଳେ ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହେବ । ପ୍ରତିଦାନରେ ଆସିବ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଢାଞ୍ଚାର
 ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀ । ଏହି ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀ ଦରିଦ୍ର ଦେଶର କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଓ ଧନୀକ ଶ୍ରେଣୀ
 ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଶାସନ ଓ ଅର୍ଥର ମାଧ୍ୟମ ଯେହେତୁ ଏହି ଅତି ସଂଖ୍ୟାଲଘିଷ୍ଟ ଅଥଚ
 ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ନିକଟରେ ରହିଛି, ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଦରିଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟବିର ଲୋକେ ଏହି
 ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କୌଣସି ବାଧକ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଆଦୌ ସହଜ
 ହେବନାହିଁ । ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ବିକାଶଧାରାର ପ୍ରାକୃତିକ କଂଚାମାଲ ବିଦେଶୀ ଧନୀ ଦେଶକୁ ଚାଲିଯିବ ।
 ଶୋଷିତ ଦରିଦ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକରୁ ଏହି କଂଚାମାଲ ଯେତିକି ରପ୍ତାନି ହେବ, ସେହି ମାତ୍ରାରେ ଏହି
 ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ପରିବେଶ ନଷ୍ଟ ହେବା ସହିତ ଦୃଷ୍ଟଶ ଓ ପ୍ରଦୃଷ୍ଟଶର ମାତ୍ରା ବୃଦ୍ଧି ଘଟିବ । ଦୃଷ୍ଟଶ
 ଓ ପ୍ରଦୃଷ୍ଟଶର ଶରବ୍ୟ ହେବେ ଦରିଦ୍ର ଦେଶର ଦରିଦ୍ର ଜନସାଧାରଣ । କାରଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ
 ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନଧାରଣର ମାନ ନିମ୍ନଗାମୀ ହୋଇ ଚାଲିବ । ଦରିଦ୍ର ଦେଶର କଟିପୟ ଧନୀ
 ଓ ସୁବିଧାଭୋଗୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜ ଦେଶର ପରିବେଶ ବିକାଶର ମାଧ୍ୟମ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟଶ ଓ
 ପ୍ରଦୃଷ୍ଟଶର ଶିକାର ହେବେନାହିଁ । ସେମାନେ ସେହି ରାଷ୍ଟ୍ରର ‘ବିକାଶ’ର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶଦାର
 ହେବେ । ଏପରିକି ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପଜ ଗୋଷ୍ଠୀ ଠାରୁ ଅଧିକ ଧନୀ
 ହେବେ । କାରଣ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ଆଇନ କାନୁନ ଓ ବିକାଶର ଧାରା ସେ ଦେଶମାନଙ୍କର
 ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କର ହିତାର୍ଥେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ତେଣୁ ସେ ସବୁ ଦେଶର ସାଧାରଣ ନାଗରିକଙ୍କ
 ମଧ୍ୟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବିକାଶର ଏକ ବଡ଼ ଭାଗ ବାଣ୍ଟି ହୋଇଯିବ; ଯଦିଓ ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକେ ବିପୁଳ
 ଧନ ଏବଂ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଅଧିକାରୀ ହେବେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଶାଳୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ଅପେକ୍ଷାକୃତ
 କମ୍ ଧନୀଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବେ ନାହିଁ । ସେ ସବୁ ଦେଶରେ ଦରିଦ୍ର
 ଦେଶମାନଙ୍କର ଦରିଦ୍ର ଓ ମଧ୍ୟବିରମାନଙ୍କର ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଚରମ ନିମ୍ନତା ନାହିଁ । ସେ ଦେଶର
 ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ସର୍ବନିମ୍ନ ପତିତ ଅବସ୍ଥାରେ ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱର ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
 ଭାରତକୁ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଗଣାଯାଇପାରେ । ଭାରତରେ ବିକାଶର ଢାଞ୍ଚା ଯଦି ପୂରାପୂରି ଧନୀ ଓ
 ଉନ୍ନତ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ଢାଞ୍ଚାପରି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତାହାହେଲେ ବିକାଶର ଫଳ
 ଦେଶର ୯୦ରୁ ୯୫ ଭାଗ ଲୋକ ପାଇବେ ନାହିଁ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଦେଶର ପରିବେଶର
 ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଅତି କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ହ୍ରାସ ପାଇବ । ଏହି ବିପୁଳ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଲୋକେ ବିକାଶ ପରିବର୍ତ୍ତେ
 ବିନାଶର ପଥକ ହେବେ । ପ୍ରକୃତି ପରିବେଶ ଓ ବିକାଶ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଭାରସାମ୍ୟ ନୁହେଁ;
 ସମନ୍ୱୟ ସ୍ଥାପନ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଅବିଚାରିତ ଭାବରେ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ମଡ଼େଲର ବିକାଶ ଢାଞ୍ଚା
 ଗ୍ରହଣ କରିବା ଫଳରେ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଜନଜୀବନର ଆପାତଃ ସାମ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ ।

ବରଂ ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅମାପ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଯାହା ସାମାଜିକ ବୈରତା ଓ କ୍ରୋଧର କାରଣ ହେଉଛି । ସର୍ବନିମ୍ନ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦରିଦ୍ର ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଆମର ଅର୍ଥନୀତିକ୍ଷ, ଯୋଜନା ପ୍ରଣେତା, ରାଜନେତା, ପ୍ରଶାସକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ, ଶିଳ୍ପପତି ଓ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଶାସକମାନେ ଯୂରୋପ, ଜାପାନ ଏବଂ ଆମେରିକାର ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଉପଭୋକ୍ତା ଡାହାଣରେ ଏ ଦେଶକୁ ଗତିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଫଳରେ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଶିଳ୍ପ ସହନୀୟ ବିକାଶ (Sustainable Development)ର ମାଧ୍ୟମ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ସମାଜରେ ଦୁଃଖ, ଜର୍ଣ୍ଣା, ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଏବଂ କ୍ରୋଧର ଏକ ନିୟମିତ ଅଦୃଶ୍ୟ ଏବଂ ଦୃଶ୍ୟ ଅପ୍ରାକୃତିକ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ଯୋଜନା ଓ ବିକାଶ ପ୍ରଣାଳୀରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ସହିତ ବିକାଶର ଫଳ କିପରି ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମାନ ଅନୁପାତରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇପାରିବ, ତାହାର ଉପାୟ ମଧ୍ୟ ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଶାସନର ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗରେ ଓ ଶିକ୍ଷାଯତନମାନଙ୍କରେ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଏବଂ ତାଲିମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ । ଦୁଃଖର କଥା ଏ ଦିଗ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ ।

ଭିନ୍ନତାର ଅଭିନ୍ନତାର ସ୍ୱପ୍ନ କାହିଁ ?

ଭିନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ଅଥବା ଅଭିନ୍ନତା (Unity in Diversity) ଭାରତୀୟ ଜୀବନରେ ଏକ ଚିରାଚରିତ ସ୍ଥାପନାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏହି କଥା କହିଲାବେଳେ ଏକ ଘୋଷା ଠେଲିଲା ପରି ଜଣାପଡ଼େ । ଯେଉଁଥିରେ ଗୁରୁତ୍ୱ କିମ୍ବା ଆନ୍ତରିକତା ନଥାଏ । ପରିବେଶର ପ୍ରଥମ ଏବଂ ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରକୃତିରେ ହିଁ ପରିଲିକ୍ଷିତ । ସମଗ୍ର ଭାରତ ପାଇଁ ପରିବେଶିକ ସମ୍ପଦ ଏବଂ ବିପଦ ସମାନ ହୋଇପାରେନା । ତାହା ହିଁ ଭାରତର ଜଳବାୟୁ, ଉତ୍ତାପ, ଜଳସମ୍ପଦ, ବନ୍ୟସମ୍ପଦ, ପ୍ରାଣୀସମ୍ପଦ, ଭୌଗୋଳିକ ପରିସ୍ଥିତି ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ସେଠାକାର ଲୋକଙ୍କର ପାରବର୍ତ୍ତୀତା ଓ ଅଭ୍ୟାସ ଇତ୍ୟାଦିର ଭିନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ଅଭିନ୍ନତାର ନିଦର୍ଶନ । ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଭିନ୍ନତା ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଭିନ୍ନତାର ଡୋରିରେ ବନ୍ଧା । ସମସ୍ତ ଭିନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅଲେଖା ଭାରତୀୟତାର ଏକତା ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶାସନ ଓ ବିକାଶର ଡାହାଣ ଏହିସବୁ ବିଷୟକୁ ବିଚାରକୁ ନ ନେଇ ଗୋଟାଏ ‘ସର୍ବଭାରତୀୟ’ ଛାଞ୍ଚରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଢଳେଇ କରିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ପରିବେଶର ଆଞ୍ଚଳିକ ସ୍ୱୀକାରତାକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଚାଲିଛି । ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତି ନିବୃତ୍ତ ହେବାକୁ ହିଁ ହେବ । ନଚେତ୍ ପରସ୍ପର ପରିପଲ୍ଲୀ ତାପ ଓ ବିଦ୍ରୋଷରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ସାମ୍ୟ ଓ ସମନ୍ୱୟ କ୍ରମେ ଲୋପ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଏପରିକି ଧର୍ମ, ପୁରାଣ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିସୀମା ସଂଘର୍ଷର ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମାନସିକତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଏହା ଫଳରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ରାଜନୈତିକ ଐକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲାଣି । ଆଞ୍ଚଳିକ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ଭାରତୀୟ ସାମଗ୍ରିକତା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତ ପାଉଛି । ଏହା ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ଥିରତା ଓ ଅନିଶ୍ଚୟତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ତାହା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସର୍ବଭାରତୀୟ ନେତୃତ୍ୱ ବୋଲି ଏବେ କିଛି ନାହିଁ । ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ଯେଉଁମାନେ ଶାସନରେ

ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅତି ଖର୍ବ, ସାମିତ ଓ ସଂକ୍ରାନ୍ତିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ । ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିକ୍ଷେପ ଦୂରଦର୍ଶୀ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଛୋଟ ବିଚାରରେ ଆବଦ୍ଧ ଓ ଆକ୍ରାନ୍ତ । ସେଥିପାଇଁ ଧର୍ମ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା ଅନ୍ୟ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ପରାହତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ । କାରଣ ଧର୍ମ ବନ୍ଧନରେ ଏକ ସର୍ବଭାରତୀୟ ବିକଳ କିମ୍ବା ପ୍ରତିପୂରଣ (Substitute) ସମ୍ଭବ ବୋଲି ଧାରଣା ଜନ୍ମାଇବା ସହଜ ହେଉଛି । ଯେହେତୁ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସମସ୍ତ ପ୍ରତିମା ନଷ୍ଟ କରିଦିଆଗଲାଣି, ତେଣୁ ଧର୍ମ ପ୍ରତିମା ଚଳନ୍ତି ବୋଲି କହିବା ସହଜ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଧର୍ମର ଲୌକିକତା ଆର୍ଥିକ ଛିତିର ଅଲୌକିକତାକୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଧର୍ମ ଶେଷ ଗନ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ବିଶ୍ବାସ ଜନ୍ମାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏକ ଅରାଜକତା ଭିତରକୁ ଭାରତକୁ ଠେଲି ଦେଉଛନ୍ତି । ଧର୍ମ ଧାରଣା ଏକ ମୃତ ଗନ୍ତବ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ପହଂଚିଯିବ, ଏଥିରେ ସଂନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତାହା ପରେ ବିଶ୍ବାସ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟୟର ଭାର ପୂରାପୂରି ଭୁସ୍ମୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ । କେଉଁ ଆଦର୍ଶକୁ ନେଇ ଭାରତୀୟ ଜନଜୀବନ ଚିଷି ରହିବ ? ଟାଟା, ଗୋଏଙ୍କା, ବିରଳା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିରେ ବିକାଶର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତି ସାମଗ୍ରିକ ସ୍ତରରେ ହେବ ନାହିଁ । କଂଗ୍ରେସ, ଜନତା, କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ, ବିଜେପି, ଶିବସେନା ବିଚାରରେ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରଭାବିତ ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ଆର୍ଥିକ ସମାନତା, ପରିବେଶର ସର୍ବାଧିକ ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଭାରତୀୟ ମୌଳିକ ଉତ୍ପାଦନର କୌଶଳରେ ହିଁ ଭାରତ ସାମଗ୍ରୀକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିକାଶ ଲାଭ କରିବ । ତାହା ଘଟିଲେ ସାମାଜିକ ବୈଷମ୍ୟର ମାତ୍ରା ଖୁବ୍ କମିଯିବ । କିନ୍ତୁ କିଏ ଗଭୀର ଭାବରେ ଆମର ମାଟି, ପାଣି, ଜଳବାୟୁ, ଜଙ୍ଗଲ, ପ୍ରାଣୀ, ପ୍ରକୃତି ଓ ମଣିଷକୁ ନେଇ ଯୋଜନାର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି ଏବେ ଏ ଦେଶରେ । ମାଟିକୁଣ୍ଡରେ ଗଛ ଓ ପୁଷ୍ପର ବ୍ୟାପ୍ତି ଯେପରି ସଂକ୍ରାନ୍ତିତ ବିଦେଶୀ ଭାଷାରେ ନିଜକୁ ବିକଶିତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ସେହିପରି ଅଜ୍ଞାନ ବିବାସ୍ବପ୍ନ । ତେଣୁ ମୁହଁ ଫେରାଇବାକୁ ହେବ ।

ଏକଦର୍ଶୀ ବିଜ୍ଞାନଭିତ୍ତିକ ବିକାଶ ପରିବେଶ ସଂରକ୍ଷଣର ବିରୋଧୀ

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ତଥାକଥିତ ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମତ ବିକାଶଧାରା ପରିବେଶକୁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ନକରି ସଫଳ ହେଉନି । ଭାରତରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତର ପ୍ରକୃତି ଓ ପରିବେଶର ଅପୂର୍ବ ସମ୍ପଦ ଖଞ୍ଜା ଯାଇଛି । ହିମାଳୟର ବରଫାବୃତ୍ତ ଶରୀରରେ ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷ ଶୋଭାପାଏ, ତାହା ହୁଏତ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ହିମାଳୟ ପର୍ବତରାଶି ଭାରତର ଉତ୍ତରସୀମାନ୍ତରେ ପୂର୍ବରୁ ପଶ୍ଚିମ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବି ରହିଛି । ଏହା ଭାରତରେ ମେରୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଳବାୟୁ, ବୃକ୍ଷଜାତୀ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଭରା ବରଫ ପାହାଡ଼ର ଗର୍ବିତ ପ୍ରାଚୀର ପ୍ରହରୀ ପରି ଆମର ସୁରକ୍ଷା କରୁଛି । ସାଇବେରିଆର ହିମବାୟୁକୁ ଭାରତକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ନଦେଇ ଏ ଦେଶର ଜଳବାୟୁରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ବିଭିନ୍ନତା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରୁ ବାହାର ଶତ୍ରୁର ଆକ୍ରମଣ ବିରୋଧରେ ଏବେ ପ୍ରାକୃତିକ ସେନାବାହିନୀ ପରି କାମ କରିବା ସହିତ ଦକ୍ଷିଣରେ ଥିବା ବିସ୍ମୃତ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଶସ୍ୟଶ୍ୟାମଳା କରୁଛି । ହିମାଳୟ ନଥିଲେ ସିନ୍ଧୁ ଗଙ୍ଗା ଓ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର

ନଦୀଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁ ଚିର ସବୁଜ ଉର୍ବର ଫସଲ ଓ ମଣିଷ ସଭ୍ୟତା ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥାନ୍ତା । ଉତ୍ତର ଗୋଲାକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଭିଦ ଦେଖାଯାଏ, ତାହା ହିମାଳୟର ବନ୍ଧଦେଶ ଓ ପାଦଦେଶରେ ମିଳିଥାଏ । ଉତ୍ତରର ହିମବାୟୁକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବା ସହିତ ମୌସୁମୀ ବାୟୁକୁ ଉତ୍ତରକୁ ବହିଯିବାରେ ବାଧା ଦେବା ଦ୍ଵାରା ହିମାଳୟ ଭାରତର ନିୟମିତ ବୃଷ୍ଟିପାତର ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ହିମାଳୟ ଓ ଅନ୍ୟ ପର୍ବତମାଳାଗୁଡ଼ିକ ଭାରତର ଜଳବାୟୁ, ଶସ୍ୟଭଣ୍ଡାର, ନଦୀଜଳର ପ୍ରବାହ ଏବଂ ଜନବସତିକୁ ସବୁ ପ୍ରକାର ଖୋରାକ ଯୋଗାଇବା ସହିତ ବିପୁଳ ଜଂଗଲ ସମ୍ପଦ ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦେଇଛି । ଏହା ଭିନ୍ନ କଥା ଯେ, ଆମେ ପ୍ରକୃତିର ଏହି ବିପୁଳ ଦାନକୁ ଭୁଲ ଦିଗରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ । ଦକ୍ଷିଣ ଗୋଲାକ୍ଷରେ ଉପକାରୀ ଓ ଦରକାରୀ ଉଦ୍ଭିଦର ବିପୁଳ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି । ତାହାର ଅନେକ କିସମ ଭାରତରେ ରହିଛି କିମ୍ବା ରହିଥିଲା । ପର୍ବତ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ଯୋଗୁ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା, ଯାହା ଆମର ଅସଭ୍ୟତା ଫଳରେ କ୍ରମେ ଲୋପ ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ବନ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଲୋପ କରି ଆମେ ଆମର ପ୍ରାକୃତିକ ଜାଲେଣିକୁ ଶେଷ କରିବା ସହିତ ଗୃହ ଉପକରଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କାଠ ମଧ୍ୟ ଶେଷ କରିଦେଲୁଣି । ପାହାଡ଼ ପର୍ବତର ଅସଂଖ୍ୟ ବୃକ୍ଷସମ୍ପଦ ଲୋପକରି ଆମେ ଅଧିକାଂଶ ପାହାଡ଼ର ଗୋଦାମ୍ୟ କେବଳ ନଷ୍ଟ କରିନାହୁଁ । ଉଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁର ଉତ୍ତାପ ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ନିର୍ବୋଧତା ମଧ୍ୟ କରିଚାଲିଛୁ । ଏଥିପାଇଁ ବର୍ଷା କମୁଛି, ଉତ୍ତାପ ବଢୁଛି ଏବଂ ଅନେକ ଉପକାରୀ ଔଷଧ ଉପଯୋଗୀ ଅମୃତ୍ୟ ବୃକ୍ଷଲତା ଚିରଦିନ ପାଇଁ ଲୋପ ପାଇଯାଉଛି । ଏହିସବୁ ବୃକ୍ଷଲତା ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ଧରି ପ୍ରକୃତି ଆମକୁ ଦେଇଥିଲା ଜୀବନରକ୍ଷା ପାଇଁ । ଆମର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ କେତେ ଦକ୍ଷ ଏବଂ ବିଦ୍ଵାନ ଗବେଷକ ଥିଲେ, ଆମେ ତାହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିନାହୁଁ । ତେଣୁ ପ୍ରାକୃତିକ ଔଷଧ ଏବଂ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ ଯାହା ସେମାନେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ, ତାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଆମେ ଅପ୍ରାକୃତିକ ରସାୟନ ବିଦ୍ୟାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତି ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରଣାଳୀର କ୍ରାନ୍ତବାସ ହୋଇସାରିଛୁ । ପରିବେଶର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଇ ଏହି ‘ବିକାଶ’ର ଚକମକିରେ ଆମେ ବିତୋର ହୋଇପଡ଼ିଛୁ । କିନ୍ତୁ ସେହି ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏବଂ ଗବେଷକମାନେ ମାନବ ସମାଜର ବିକାଶର ବିନାଶ ଦିଗ ପ୍ରତି ସଚେତନ ହେବା ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ସହିତ ବିକାଶର ଦିଗ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବାଟ ଖୋଜିଲେଣି । ଯେହେତୁ ସେମାନେ ବିଜ୍ଞାନର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସଭ୍ୟତାରେ ଆଗୁଆ ଅଛନ୍ତି, ତାହା ଆମ ଉପରେ ଲଦିବାକୁ ଏବେ ପ୍ରବଳ ଲାଳାୟିତ । କାରଣ ବିକାଶର ଚକମକି ବଦଳରେ ସେମାନେ ଆମର ପ୍ରକୃତି ସମ୍ପଦ ଆହରଣ କରିବାକୁ ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖୁଛନ୍ତି । ଏ ଦେଶରୁ ଅସଂଖ୍ୟ ଧନର ଉଦ୍ଭିଦର ଜିନ୍ (Gene) ଜାଣିଗଲେ ଏବଂ ଆମ ଅଜାଣତରେ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଦେଶକୁ ଚାଲିଗଲାଣି । ଏହା ଯେ ଭାରତ ସରକାର ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ବୌଦ୍ଧାନିକ ଏବଂ ଗବେଷଣା ପ୍ରଣାୟନକୁ ଜଣାନାହିଁ, ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆମର ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦର ଓ ପରିବେଶର ଅନୁପାତ ବିକାଶର ଧ୍ୟୁସଧାରା ଠାରୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ କ୍ଷିପ୍ରଗତିରେ ଏହି ଅନୁପାତ ପରିବେଶ ବିପକ୍ଷରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ବିକାଶର ଚକମକିରେ

ଆମ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ ଏତେ ଅଭିଭୂତ ଯେ, ଉଦାରୀକରଣ ଓ ଜଗତୀକରଣ ନାମରେ ଭାରତୀୟ ମୌଳିକ ବିକାଶର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ପ୍ରେରଣାକୁ ସେମାନେ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ (Irreversible) ବୋଲି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ନରସିଂହ ରାଓ ଏବଂ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ମନମୋହନ ସିଂହ ବିଭିନ୍ନ ମଂଚର ଉଚ୍ଚତାରୁ ବକ୍ତୃନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ସ୍ଵରରେ କହିଚାଲିଛନ୍ତି । ଭାରତରେ ନୀତିସମ୍ମତ ବିକାଶର ଧାରା ଅନୁସୂତ ହୁଏନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିସର୍ବସ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ‘ନୀତି’ ଗୃହୀତ ହୁଏ ତୁହାକୁ ତୁହା । ବିଶେଷକରି ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁଙ୍କ ପରେ ‘ନୀତି’ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆଡ଼ହକିକିମ୍ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପାଇଛି । ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ କ୍ଷମତାକୁ ଏତେ ଏକଚାଟିଆ ଆଧିପତ୍ୟରେ ପରିଣତ କଲେ ଯେ, ନେହରୁଙ୍କ ସମୟରେ ଥିବା ମତପାର୍ଥକ୍ୟର ସ୍ଵାଧିନତା ଲୋପ ପାଇଲା । କ୍ରମେ ନେତା ନିଜେ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ବୋଲି ଧରି ନିଆଗଲା । ନେତା ଓ ଅନୁଗତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତ୍ୱ ବହୁତ ବେଶୀ ବଢ଼ିଗଲା । ତେଣୁ ବିକାଶର ପଦ୍ଧତି ଓ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ଓ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୀରବତା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲା । ଏହି କ୍ଷୟମୁଖୀ ପ୍ରବୃତ୍ତି ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସମୟରେ ଆହୁରି ଶୋଚନୀୟ ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଫଳରେ ନାଗରିକ ବିକାଶର କ୍ଷୟମୁଖୀ ଓ କ୍ଷତିକାରକ ସମ୍ଭାବନା ବିରୋଧରେ ସ୍ଵର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ତେଣୁ ପରୋକ୍ଷରେ ଖାଉଟି ଚରଫରୁ ବିଭିନ୍ନ ପରିବେଶ ହିତାକାଂକ୍ଷୀମାନେ ଜଙ୍ଗଲର ବିଲୋପ, ନଦୀବାହ୍ୟ ଯୋଜନାର ଅପକାରୀତା, ଶିଳ୍ପ ବିକାଶରେ ପ୍ରଦୂଷଣର ବିରୋଧୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ହାଡ଼ା ସୃଷ୍ଟିହେଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ପରିବେଶ ଉପରେ ବିକାଶ ନାମରେ ହେଉଥିବା ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ସମର୍ଥ ହୋଇନାହିଁ । ତାହାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ଭାରତର ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ଦରିଦ୍ର । ଜୀବିକା, ଉଦର ପୂରଣରେ ଏତେ ଶକ୍ତି, ଚିନ୍ତା ଓ ସମୟ କଟିଯାଏ ଯେ ସମାଜର ଓ ଦେଶର ସାମୂହିକ ପରିବେଶ ନିରାପଦା ସମ୍ପର୍କରେ ଭାବିବାକୁ ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ତାହାଛଡ଼ା ଯେଉଁମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି, ଭଲ ରୋଜଗାର କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆର୍ଥିକ ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ପର୍କରେ ପୂରା ମନୋନିବିଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି । ପରିବେଶ ଓ ବିକାଶ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅହିନକୁଳ ସମ୍ପର୍କ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । ତାହାଛଡ଼ା ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ କେବଳ ଅଜ୍ଞ ନୁହନ୍ତି । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିବେଶର ବିନାଶ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ତରରେ ସିଧାସଳଖ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରିନାହିଁ, ସାମଗ୍ରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାଙ୍କର ଓ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧରଙ୍କ ପାଇଁ କ ଦୁର୍ବସହ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରିବା କିମ୍ବା ଉଦ୍‌ବେଗଗ୍ରସ୍ତ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ସେମାନେ ଦେଖୁନାହାନ୍ତି ।

ପରିବେଶ ବିଭାଗର ଭୂମିକା

କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ସହିତ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ସୃଷ୍ଟି କରାଯିବା ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରକୃତିଗତ ସମ୍ପଦର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳ ହୋଇପାରି

ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟରେ ଏବେ ଜଙ୍ଗଲ ସହିତ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ମାତ୍ର ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏହି ବିଭାଗକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ତାହାଛଡ଼ା ବିକାଶରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅନ୍ୟ ଅନେକ ବିଭାଗ ପରିବେଶ ବିଭାଗର ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାକୁ ସବୁବେଳେ ଉଦ୍ୟତ । ପରିବେଶ ନାମରେ ବିକାଶକୁ ପ୍ରତିହତ କରାଯାଉଛି ବୋଲି ଯୁକ୍ତିକରି ଯୋଜନା ପ୍ରଶାସନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପ୍ରକୃତ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଓ ପ୍ରଶାସକମାନେ ପରିବେଶ ବିରୋଧରେ ନିରନ୍ତର ଯୁଦ୍ଧ ଚଳାଇଛନ୍ତି । ପରିବେଶ ବିଭାଗ ହାତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଇନଗତ କ୍ଷମତା ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ । ଫଳରେ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ପ୍ରବଳ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଛି । ପରିବେଶ ବିଭାଗ ଶେଷରେ କେବଳ ସାମୂହିକ ଓ ସୀମିତ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଛଡ଼ା ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରୁନାହିଁ । ଏଥିରେ ପୁଣି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାଜନୈତିକ ବିଚାର ଓ ସ୍ୱାର୍ଥ ନିହିତ ଅଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହାର ତାଜା ଉଦାହରଣ ରହିଛି । ପୂର୍ବରୁ ରାଜ୍ୟରେ ଜନାତଦଳର ସରକାର ଥିଲାବେଳେ କଂଗ୍ରେସ ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷରେ ଥାଇ ସୁକିନ୍ଦାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ଇସ୍ମାତ କାରଖାନା ଓ ଖଣିରୁ ଖଣିଜ ପଥର ଉତ୍ତୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବେଶର ଦ୍ୱାଦି ଦେଇ ତାହାକୁ ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ କେନ୍ଦ୍ରର କଂଗ୍ରେସ ସରକାରର ପରିବେଶ ବିଭାଗ ସୁକିନ୍ଦାରେ ଇସ୍ମାତ କାରଖାନା ପାଇଁ ଏବଂ ଖଣିରୁ ପଥର ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ ମଂଜୁରି ଦେଇନଥିଲେ । ହଠାତ ଗତ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ଚକ ବୁଲିଗଲା ଓ କଂଗ୍ରେସ ସରକାର କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଗଲା । ଫଳରେ ଇସ୍ମାତ କାରଖାନାକୁ ବିରୋଧ କରୁଥିବା ଦଳ ଓ ନେତା ଇସ୍ମାତ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଗ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେଇ ପ୍ରଚାର ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ନିଜେ ଯେଉଁ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ, ତାହା ରାଜ୍ୟର ବର୍ତ୍ତମାନର କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ଯୋଗୁ ବାଧକ ହୋଇ ଠିଆହେଲା । ରାଜ୍ୟ କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିବା ସ୍ୱର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି କେନ୍ଦ୍ର ପରିବେଶ ବିଭାଗରେ ଗଣ୍ଡି ଫିଟାଇବାକୁ ଆବେଦନ କଲେ । କେନ୍ଦ୍ରରେ କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ରାଜ୍ୟର କଂଗ୍ରେସ ସରକାରଙ୍କର ଏହି ନିବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପରିବେଶିକ ମଂଜୁରି ଦେବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସେହିପରି କୋରାପୁଟ (ଅବିଭକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା)ରେ ଦୁଇଟି ଆଲୁମିନିୟମ କାରଖାନାର ନିର୍ମାଣ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏଥିରେ ଅନେକ ଜଙ୍ଗଲ ଧ୍ୱଂସ ହେବ । ସ୍ଥାନୀୟ ଆଦିବାସୀମାନେ ବାସକୁପ ହେବେ । ଖଣିରୁ ବକ୍ସାଇଟ ଉତ୍ତୋଳନ ଫଳରେ ପରିବେଶ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହେବ ଏବଂ ଆଲୁମିନିୟମ କାରଖାନାରୁ ଯେଉଁ ପ୍ରଦୂଷଣ ସୃଷ୍ଟି ହେବ, ତାହା ବହୁ ପରିଧିର ଜଙ୍ଗଲ, କୃଷି, ପ୍ରାଣୀ, ଜନସାମ୍ମ୍ୟକୁ ବିପଦ କରିବ । ଏହି କାରଖାନାର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଅଧିକାରୀମାନେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ତରଫରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ଗୋଷ୍ଠୀର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ରାଜ୍ୟର ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ନୀରବ ରହିଛନ୍ତି । ପୁଣି ଚଳିତ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳର ରାଜଦୂର ଶେଷଭାଗକୁ ପରିବେଶ ବିଭାଗକୁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗରୁ ଅଲଗା କରିଦିଆଯାଇଛି । ଫଳରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଓ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିଭକ୍ତ ଓ ପରସ୍ପର ବିରୋଧରେ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହଜ ହେବ । ଯେତେବେଳେ ଖଣିଜ

ପଦାର୍ଥର ଶିଳ୍ପ ହେବ, ସେଥିରେ ଉପରୋକ୍ତ ପରିବେଶିକ ବେମାରୀ ନିଶ୍ଚୟ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ଏ ରାଜ୍ୟରେ ପରିବେଶଗତ ଚେତନା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ବିଶେଷ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି । ଗତ ୩/୪ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଜଣେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଘଟଣାକ୍ରମେ ପରିବେଶବିତ୍‌ରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଜୀବନର ମୋହ ତାଙ୍କୁ ସୀମିତ କରି ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । କିଛିଦିନ ତଳେ ପୁଣି ସେ ଦଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଶାସକ କଂଗ୍ରେସ ଦଳରେ ଯୋଗଦେବା ଫଳରେ ତାଙ୍କର ସ୍ଵାଧୀନ ପତିଆରା ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି । ନିହକ ପରିବେଶବିତ୍ ସୃଷ୍ଟି ନହେଲେ ପରିବେଶଭିତ୍ତିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଭବିଷ୍ୟତ ଏ ରାଜ୍ୟରେ ନାହିଁ । ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ‘ଚାଷ’ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧାରଣ କଲାଣି । ବାଲେଶ୍ଵର ଉପକୂଳରେ ସାଧାରଣ କୃଷକଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରଚଳିତ ମୂଲ୍ୟରୁ ଅଧିକ ଦେଇ ‘ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷୀ’ମାନେ ହଜାର ହଜାର ଏକର ଜମି କିଣିନେଇ ଆଧୁନିକ ବିଷାକ୍ତ ପ୍ରଶାଳୀରେ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଛନ୍ତି ଗତ ୨/୩ ବର୍ଷ ଭିତରେ । ଯେଉଁ ଚାଷୀମାନେ ଅର୍ଥ ଲୋଭରେ ନିଜର ଚାଷଜମି ବିକ୍ରି କରିଦେଇଥିଲେ, ସେମାନେ ଏବେ ଏହି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ‘ଚାଷ’ ବିରୋଧରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେଣି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇପାରୁନାହିଁ କିମ୍ବା ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷରେ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପୁତ୍ର, ତାଙ୍କ ଛାଇଙ୍କ ବଂଶ, କଂଗ୍ରେସ ଓ ଜନତାଦଳର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ନେତା ଓ କେତେକ ପଦସ୍ଥ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଫିସର ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ସମ୍ମିଶ୍ର । ଯେତେ ବେନାମୀ କଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷୀମାନଙ୍କର ନାମ ଓ ଧାମ ଲୋକମୁଖରେ ପ୍ରଚଳିତ । ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରାକୃତିକ ଜଙ୍ଗଲ ନଷ୍ଟହୋଇ ସମୁଦ୍ରରୁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଆଶଙ୍କା ସହିତ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷର ବିଷାକ୍ତ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ଓ ମୃତ୍ତିକା ନଷ୍ଟ ସାଧାରଣ ଜନସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ କୃଷିର କ୍ଷତି କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ଏହାର ଏକ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ତୁରନ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅବଶ୍ୟ ଗତ ବିଧାନସଭାରେ ୫୦ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ବ ବିଧାୟକଙ୍କ ସ୍ଵାକ୍ଷରରେ ଏକ ପତ୍ର ଉପସ୍ଥାପିତ ହେବା ପରେ ବିଧାନସଭା କମିଟି ଏବଂ ବିସ୍ତାରଦମାନେ ଏହାର ତଦନ୍ତ କରିବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ବିରୋଧୀଦଳର ନେତା ତଥା ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଚାଷରେ ସ୍ଵାର୍ଥ ରହିଥିବାରୁ ଏହି ତଦନ୍ତ ଫଳାଫଳ ବିଳମ୍ବିତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ରିପୋର୍ଟ ଏକ ହାଇଡ୍ରୋସେଲ୍‌ରେ ପରିଣତ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଜନଚେତନା ଓ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମର ଆବଶ୍ୟକତା

ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ଆଉ ସରକାରୀ କଳ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାରଣ ସରକାର ହିଁ ବିନାଶମୂଳକ ବିକାଶର ପ୍ରବକ୍ତା । ବିକାଶର ରୂପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧା, ସୁଯୋଗ, ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଯୋଗାଇଦେବାରେ ସରକାର ହିଁ ଆଗ୍ରହୀ । ତେଣୁ ସଚେତନ ନାଗରିକଙ୍କ ତରଫରୁ ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ-ଅଣ ରାଜନୈତିକ ଚରିତ୍ରବତ୍ତା ଥିବା ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀ (Activist) ବାହାରିବା ଦରକାର । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀ ନିଜକୁ ପରିବେଶକୁ

ଦୃଷ୍ଟିତ କରୁଥିବା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏହା ହେଲେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ କରିବାକୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଆକୃଷ୍ଟମାନେ ସମର୍ଥ ହେବେ । ଯଦି ପରିବେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତ ଆଗ୍ରହ ସରକାରଙ୍କର ଥାଏ, ତେବେ ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ ମୂଳରୁ ପରିବେଶ ସମ୍ପର୍କୀୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବା ବିଧେୟ । ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ବିଭାଗୀୟ ସଚିବ, ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ସଚିବ ଏ ଦିଗରେ ମନୋନିବେଶ କଲେ ପରିବେଶ ଶିକ୍ଷା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ଏକ ବିଷୟ ଭାବରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାସ୍ତରରୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇପାରିବ । ବିକାଶର ବିକଟ ରୂପ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଏହା ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର ହେବ ।

(ଚାଟୋପାଧ୍ୟାୟ)

ମଣିଷକୃତ ପ୍ରଦୂଷଣ ଯୋଗୁ ପୃଥିବୀ ମୃତ୍ୟୁପଥରେ

ଆମେ ମଣିଷ ନିଜର ସୁଖ, ସମ୍ମୋଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଯାହାସବୁ କରିଚାଲିଛି ଅବଶେଷରେ ତାହା ଆମୁହତ୍ୟାର ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଆମର ଜାଣତରେ ଏବଂ ଅଜାଣତରେ ଆମ ଉପରେ ଓଲଟା ପ୍ରୟୋଗ ହେଉଛି । ପ୍ରକୃତିର ପୃଥିବୀକୁ ନିଃଶେଷ କରି ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି ପୃଥିବୀରେ ପରିଣତ କରିବା ଫଳରେ ଏକ ସିଲେଟିକ୍ ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ କୃତ୍ରିମ ମଣିଷ ତିଆରି ହେଉଛି । ନିଜର ବିକାଶ କରିବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ମାନବ ସମାଜର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ ଘଟାଇ ଚାଲିଛୁ । ପ୍ରକୃତି (Ecology) ମୌଳିକ ସୃଷ୍ଟି । ପରିବେଶ (Environment) ମଣିଷର ସୃଷ୍ଟି । ମଣିଷ ନିଜେ ପ୍ରକୃତିର ଅବଦାନ । ତେଣୁ ପ୍ରକୃତିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଅର୍ଥ ମଣିଷ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା । କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ପ୍ରକୃତିକୁ ଏକ ଖାଉଟି ଦ୍ରବ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପରିବେଶର ଏକ ଧ୍ୱଂସାତ୍ମକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି କରି ପ୍ରକୃତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ପରିବେଶର ଦୂଷଣ ଏବଂ ପ୍ରଦୂଷଣ ଏପରି ସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚିଲାଣି ଯେଉଁଥିରେ ମଣିଷ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅସହାୟ ଏବଂ ବିପନ୍ନ ପ୍ରାଣୀ ହୋଇଗଲାଣି । ଏଥିରୁ ନିସ୍ତାର ପାଇବାକୁ ଗଲେ ଆମକୁ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ଖସଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଆଜିଠାରୁ ଆଗେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଆମ ଘରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ

ଆମ ଘରେ ଆମେ କେତେ ପ୍ରଦୂଷଣ ସୃଷ୍ଟି କରୁ ତାହାର ଏକ ହିସାବ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତୁ । ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ନିତିଦିନିଆ ଆଖିଦୂଷିଆ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ ଜାଣିହେବ । ଆମ ଘରେ ଯେତେ ଅଳିଆ ହୁଏ ବା ନଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥ (Waste) ହୁଏ ତାହାକୁ ଆମେ କ'ଣ କରୁ ? ଘରର ଧୂଳି, ମଳି ସବୁ ଝାଡୁ କରିସାରି ହୁଏତ ପିଣ୍ଡାତଳକୁ ଓଲଟାଇ ଦେଇ କିମ୍ବା ଖୁବ୍ ହେଲେ ଯାଇ ରାସ୍ତାରେ ଆମ ଘର ସାମ୍ନାରେ ପକାଇଦେଉ । ଘରର ଅଇଁଠା, ସେଥିରେ ତରକାରୀର ପରିବା ଚୋପା, ଭାତ, ଡାଲି, ଶାଗ, ମାଛ କଣ୍ଡା, ମାଂସ କି କୁକୁଡ଼ା ହାଡ଼, ଅଣ୍ଡାର ଖୋଳପା, ଛୁଇଁ ଚୋପା, ଛିଣ୍ଡା କାଗଜ, କାଗଜ ପୁଞ୍ଜା ଆଦି ଥାଏ । କଞ୍ଚା ପରିବା କଟା ହେଲେ ପରିବା ଚୋପା, ମାଛ କଟା ହେଲେ କାଟି, ପୁଣି ଇତ୍ୟାଦି ଓ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି କି କଳଡ଼ା ହେଲେ ତା'ର ଚୋପା କି ଖୋଳପା ଆଦି ବାହାରେ । ତାହା ସବୁ ଆମେ ନେଇ ଆମ ଘର ସାମ୍ନା ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ

କୁଡ଼େଇ ଦେଇ ଆସୁ । ଏହାସବୁ ପ୍ରକୃତିଗତ ପଦାର୍ଥ ଯାହାକି କାଳକ୍ରମେ ମାଟି ଓ ପାଣିରେ ମିଳେଇଯିବ । ଏହାକୁ ଇଂରାଜୀରେ Biodegradation କୁହାଯାଏ । ଏହା ଖୋଲାରେ ପଡ଼ି ନ ପଡ଼ିଲେ କିମ୍ବା ନ ଉଡ଼ିଲେ ଏହାର କ୍ଷତିକାରକ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରାୟ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ତେବେ ତାହା ସହନୀୟ । କିନ୍ତୁ ରାସ୍ତାରେ ଖୋଲା କୁଡ଼େଇ ଦେଲେ ଗାଈଗୋରୁ, କୁକୁର ଏବଂ ଘୁଷୁରୀ ତାହା ଖେଳାଇ ଖାଇବେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ପଡ଼ିବ । ପୋକ ଜନ୍ମିବେ ଏବଂ କ୍ଷତିକାରକ ଗ୍ୟାସ୍ (ଦୁର୍ଗନ୍ଧ) ହୋଇ ପବନରେ ସବା ଆଗେ ଆମ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଆସିବ ଆମର ନିଃଶ୍ୱାସରେ ମିଶିବାକୁ । ଆମର ଏକ ସହଜାତ ଧାରଣା ଯେ ରାସ୍ତାଟା ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ଅଳିଆ କୁଣ୍ଡ । ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାସିନ୍ଦା ତା'କୁ ଯାତାୟାତର ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ଅଳିଆ ଗଦାରେ ପରିଣତ କରିବାରେ କୁଣ୍ଡାବୋଧ କରୁନାହୁଁ । ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ଦୃଷ୍ଟି ଯାହାକୁ ବରଂ ଭଲ କାମରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ ତାହା ରାସ୍ତାରେ ଫିଙ୍ଗିବା ଦ୍ୱାରା ଆମ ନିଜର ଜୀବନକୁ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତିକ୍ଷଣରେ ପ୍ରଦୃଷ୍ଟଣର ଶରବ୍ୟ କରୁଛୁ । ଏହିସବୁ ଅଳିଆକୁ ନିଜ ହତା ଭିତରେ କିମ୍ବା ରାସ୍ତାରେ ଖୋଲା ଫିଙ୍ଗିବା ଅପେକ୍ଷା ରାସ୍ତାର ଏକଦମ କଡ଼କୁ ଏକ ଛୋଟ ଖାତ ଖୋଳି ପ୍ରତିଦିନର ଗୃହର ନଷ୍ଟପଦାର୍ଥ (ଯାହାକୁ ଅଳିଆ କୁହାଯାଇପାରେ) ସେହି ଖାତରେ ପକାଇ ତାହା ଉପରେ କିଛି ମାଟି ଛିଞ୍ଚିଦେଲେ କ୍ରମ ତାହା ଏକ ପ୍ରକାର ସାରରେ ପରିଣତ ହେବ । ଏଇଟା ଗୋଟାଏ କିଛି ନୂଆ କଥା ମୋ ପୋଖର ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାର କରି କହୁଛି ତାହା ନୁହେଁ । ଏହା ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛେ । କିନ୍ତୁ କରୁନାହେଁ । ନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଉଦାସୀନତାରୁ ହେଉ, ହେଳାରୁ ହେଉ କିମ୍ବା ଅସ୍ଥିତାରୁ ହେଉ ନିଜର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିପଦ କରୁଛେ । ତାହା ସହିତ ସାମଗ୍ରିକ ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବାରେ ଆମର ଅବଦାନ ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ଖାତ ପୂରିଗଲେ ସେହିପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଖାତ ଖୋଳି ଅଳିଆ ପୋତି ହେବ । ଦୁଇମାସ ପରେ ପୁରୁଣା ଖାତଟିରୁ ନିଜର ଘରର ଫୁଲ ଫଳ ଗଛ ଓ ପାଇଁ ରୋଷେଇ ବଗିଚା (କିଟେନ୍- ଗାର୍ଡେନ୍) ପାଇଁ ମାଗଣା ପ୍ରାକୃତିକ ଖତ ଆପଣଙ୍କୁ ମିଳିଯିବ । ପ୍ରଦୃଷ୍ଟଣ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ନାହିଁ ବରଂ ଅଳିଆକୁ ଆପଣ ଲାଭଜନକ କାମରେ ଲଗାଇପାରିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଳିଆରେ ଭଜାକାଟ, ଟିଣ, ଲୁହା କଣ୍ଟା ଇତ୍ୟାଦି ପକାଇବେ ନାହିଁ । ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଡବା, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଖୋଳ କି ମୁଣିର ଭୟାବହତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ଖାତରେ ଆପଣ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ପକାଇବେ ନାହିଁ । ଟିଣ, କାଟ, କଣ୍ଟା, ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ଅଳିଆ ସଂଗ୍ରହକାରୀ ଲୋକ ସାଇକେଲ କିମ୍ବା ଟ୍ରାଲି ରିଘ୍ନା ଧରି ସବୁଆଡ଼େ ଡାକ ମାରି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେତେ କମ ଦାନ ମିଳିଲେ ବି ସେମାନଙ୍କୁ ବିକି ଦିଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ପଇସା ମିଳିବାର ନଥିଲେ ଗରିବ ସଂଗ୍ରହକାରୀଙ୍କୁ ଦାନ ଦେଇଦିଅନ୍ତୁ । ସେଗୁଡ଼ିକ ପୁଣି ତରଳାଯାଇ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକାର ଅଳିଆରୁ ପୁନଃପ୍ରସ୍ତୁତି ବେଳେ ଆଉ କେତେକ କ୍ଷତିକାରକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଘଟୁଛି । ସେଥିରେ ଆମର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭୂମିକା କିଛି ସେପରି ନାହିଁ । ପ୍ରତି ପରିବାର ଯଦି କେବଳ ମାଟି ପାଣିରେ ମିଳେଇଯିବା ନଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଏପରି ଉପଯୋଗ କରିବେ, ତେବେ ଆମ ଜୀବନରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରଦୃଷ୍ଟଣର ମାତ୍ରା ୨୦ରୁ ୨୫ ଭାଗ ଦୂର ହୋଇଯିବ । ଏହି

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଣ ମାତ୍ରା ହିଁ ଆମ ପାଇଁ ବଡ଼ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । କାରଣ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତିକ୍ଷଣରେ ଆମେ ଏହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଣର ଆକ୍ରମଣ ସହଜ । ମନେରଖନ୍ତୁ ମଣିଷ ପ୍ରକୃତି ପ୍ରଭବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଣ ଓ ପରିବେଶ ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି ।

ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ମଣିଷ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ

ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ (ସେ ଯେଉଁ କିସମର ହେଉ ନା କାହିଁକି) ଏବେ ମଣିଷକୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ମଣିଷ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍କୁ ଏତାଇପାରିବ ନାହିଁ । ୨୫ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଭାରତ ବର୍ଷରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଏତେ ଜନନୀୟ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିନଥିଲା । ଆମେ ଯେତିକି ନିଜର ବିକାଶ କରୁଛୁ ଏବଂ ଧନୀ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶର ଅନୁକରଣରେ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତା (ନା ଅସଭ୍ୟତା ?) ଯେତିକି ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି ସେହି ଅନୁପାତରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଆମର ଖାଦ୍ୟପେୟ, ଦୃଷ୍ଟି, ପୋଷାକ, ସାଜସଜ୍ଜାରେ ଓ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଙ୍ଗରେ ଛାଇ ହୋଇଯାଉଛି । ମୁଁ ଯେଉଁ ଡକ୍ଟରପେନ୍ରେ ଏହି ଲେଖାଟି ଲେଖୁଛି ତାହାର ଡକ୍ଟର ପଏଣ୍ଟର ଅଗ୍ରଭାଗର ଅଧ ସେଡିମିଟର ମାତ୍ର ଧାତବ ପଦାର୍ଥରେ ତିଆରି । ବାକି ଖୋଳ, କ୍ୟାପ୍ ଏବଂ ରିଫିଲ୍ ସବୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ । ମୁଁ ଭାବିପାରୁନି କେଉଁ ଉପାୟରେ ମୁଁ ଏହି ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଲେଖନୀର ବ୍ୟବହାରରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିପାରିବି । ପୁରୁଣା ଝର କଲମ (ଫାଇଣ୍ଡେନ୍ ପେନ୍) ଏବେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଏବଂ ବଜାରରେ ମିଳିବା ଯଥେଷ୍ଟ କମିଗଲାଣି । ପୁଣି ଫାଇଣ୍ଡେନ୍ ପେନ୍‌ଟିର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଛଡ଼ା ବାକି ସବୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ । ପୁରାପୁରି ଧାତୁ ପଦାର୍ଥରେ ନିର୍ମିତ ଫାଇଣ୍ଡେନ୍ ପେନ୍‌ଟିଏ କେଉଁଠି ମିଳିବ । ପୁଣି କାକି ଭରି କରିବାର ସମସ୍ୟା ଛଡ଼ା ଡକ୍ଟରପେନ୍ରେ କେତେବର୍ଷର ଲେଖିବା ଅଭ୍ୟାସରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଏକ ସମସ୍ୟା । କିନ୍ତୁ ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ଯାହା କିଛି ଘରକୁ ଆଣୁଛୁ- ପରିବା, ମାଛ, ମିଠା ପ୍ୟାକେଟ୍, ଦୋକାନ ସଉଦା, ବାରମଞ୍ଜା, ଲୁଗା ପଟା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯାହା କିଛି ଭାବିପାରୁ ସବୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ତ୍ୱରା, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଖୋଳ ନହେଲେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ମୁଣିରେ ହିଁ ଆଣୁଛୁ । ଖାଇବା ତେଲ, ଔଷଧ, ଘିଅ, ଦୁଧ, ଚା, କଫି, ମୁଣ୍ଡ ଓ ଦେହଲଗା ତେଲ, ମିନେରାଲ ଡ୍ରାଟର, ମିଲ୍‌ସର, ସେଓ ଗାଣ୍ଡିଆ ଆଦି ଯାହା କିଛି ଆପଣ ଭାବିପାରିବେ ସବୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଖୋଳ କି ପାତ୍ରରେ । ଘରେ ଯେତେ ନୂଆ ଧରଣର ରୋଷେଇ ଯନ୍ତ୍ର ଯଥା ଗ୍ରାଇଣ୍ଡର, ମିଲ୍‌ସର ଇତ୍ୟାଦି ଚଉକା, ଟେବୁଲ୍, ସାନିଟାରି ଉପକରଣ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ । ଟିଶ ଆଉ କାଚ ତ୍ୱରା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏବେ ସବୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ପ୍ୟାକ୍‌ରେ ଆସିଲାଣି । ଘରର କବାଟ, ଝରକା ଆଦି ଯାବତୀୟ ଉପକରଣ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ । ପାଣି ପାଇପ୍ ମଧ୍ୟ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ । ଖାଇବା ବାସନ ସବୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ । ରେଡିଓ, ଟି.ଭି. ଟେପ୍ ରେକର୍ଡର, ଭି.ସି.ଆର୍., ଯାବତୀୟ କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ଟେଲିଫୋନ୍, ମୋଟରକାର୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାନ ସବୁଥିରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକମାତ୍ରା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଏବେ ମେସିନ୍ ପାର୍ଟସ୍ ମଧ୍ୟ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ହେଲାଣି । ଭାବି ଦେଖନ୍ତୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ କେଉଁଥିରେ ବା କେଉଁଠାରେ ନାହିଁ । କେଉଁ ଦାମିକା ଯୋତା, ସୁଟିଂ, ସାର୍ଟିଂ, ଶାଢ଼ୀ ସବୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ମିଳୁଛି ତାହା ଛାଡ଼ିହେବ କି ? ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବହାରର ଦୀର୍ଘକାଳୀନ କ୍ଷତିକାରକ ପ୍ରଭାବ ପରିବେଶ, ପ୍ରକୃତି ଓ ପ୍ରାଣୀଜଗତ ଉପରେ

ଯଥେଷ୍ଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଚତୁଃଶାତ୍ର ଜାଣିହେଉ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାରୀୟ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଅଜିଆ ଯଥା ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଅଜି, ପାଉଚ ଓ ଡବା ଇତ୍ୟାଦି ଯାହା ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ଅଜିଆ ଭାବରେ ଫିଙ୍ଗୁଛୁ ତାହାର ଭୟାବହ କ୍ଷତି ସବୁ ଏହି ନିବନ୍ଧର ସୀମିତ କଳେବର ମଧ୍ୟରେ କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେ ଏହିସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ମାଟି ପାଣିରେ ମିଳେଇ ଯିବ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ପୋଡ଼ିଲେ ଯେଉଁ ଧୂଆଁ ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଯିବ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଷାକ୍ତ । ଏହା ପ୍ରକୃତି ଦ୍ଵାରା ନଷ୍ଟ (Ecodegradable) ନୁହେଁ । ମାଟି ପାଣିରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବିଷାକ୍ତ ପ୍ରଭାବ ମଣିଷ ଭୋଗ କରିବ ।

ପ୍ଲାଷ୍ଟିକର ଅମରଣ ଶକ୍ତି

ପ୍ଲାଷ୍ଟିକର ଅମରଣ ଶକ୍ତି ଅମାପ । ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ମୁଣି, ପ୍ୟାକିଂ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ବୋତଲ, କପ୍, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ସିଟ୍ (ଚାଦର) ଆଦି ବହୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ଅବିଚାରିତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛୁ । ଆଇସକ୍ରିମ କପ୍ କିମ୍ବା ଷିର୍ ପ୍ରତିଦିନ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟାରେ ଖାଇସାରିବା ପରେ ରାଷ୍ଟ୍ରାକଡ଼ରେ ଫିଙ୍ଗାଯାଉଛି । ରେଳଯାତ୍ରା ସମୟରେ ପାଣି ପିଇବାକୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ପାଉଚରେ ଦିଆଯାଉଛି । ଚା' ମଧ୍ୟ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ କପ୍ରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଲୋକ ପିଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଫିଙ୍ଗି ଦେଉଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ କପ୍ ପୂରାପୂରି ବିନିଷ୍ଟ ହେବାକୁ ୧୫୦ ବର୍ଷରୁ ୩୦୦ ବର୍ଷ ଲାଗିପାରେ । ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ କପ୍ରେ ଶହ ଶହ କୋଟି ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ପୋଟାକାକୁ ପ୍ରାୟ ଶହେ କୋଟି ଲୋରୋପୁରୋ କାର୍ବନ୍ ଅଣୁ ବାନ୍ଧି ରଖୁଛନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକ ବିଲୀନ ହେବାକୁ ଅନ୍ୟତମ ୧୫୦ ବର୍ଷ ଲାଗିପାରେ । ତେଣୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକର ଏହି ଲୋରୋପୁରୋକାର୍ବନ୍ ଅଣୁ ନଷ୍ଟ ହେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଏହାର ବିଧ୍ଵଂସୀ ଶକ୍ତି ଅସୀମ । ଏଥିରୁ ଯେଉଁ ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ୍ ନିର୍ଗତ ହୁଏ ତାହା ସାଧାରଣ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ମିଶିବା ଛଡ଼ା ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ବ୍ୟୋମକୁ ଉଠିଯାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦୃଶ୍ୟ ଅଣୁକଣା ସହିତ ଏହା ପୁଣି ପୃଥିବୀକୁ ବର୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଫେରିଆସି ମୃତ୍ତିକାକୁ ବିଷାକ୍ତ କରିବା ସହିତ ମଣିଷ ସମେତ ପ୍ରାଣୀ, ବୃକ୍ଷଜତାଦିର ପ୍ରଚୁର କ୍ଷତି ଘଟାଏ । ପ୍ଲାଷ୍ଟିକର ଏହି ଭୟାନକ ଦିଗ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ଆମେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ପାରିବାରିକ ଜୀବନରେ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ବ୍ୟବହାରର ମାତ୍ରା କେତେ କମାଇପାରିବା ତାହା ନିଜେ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ହେବ । ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଜ୍ଞାନ ଓ ସଚେତନତା ଦେବାକୁ ହେବ । ପଡୋଶୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସାବଧାନ କରିଲେ ବରଂ ଏକ ସାମାଜିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସଫଳ ହେବ । ଆବଶ୍ୟକ ମନେକଲେ ସାମଗ୍ରିକ ସଚେତନତା ପ୍ରସାରିତ କରିବାକୁ ହେଲେ ସାହିରେ କିମ୍ବା ନିଜ ମହଲାରେ ଏକ ବୈଠକ ତାକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜଣକୁ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବା ପାଇଁ କହି ଆଲୋଚନା ବୈଠକ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମହଲାର ସମସ୍ତେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ, ନିଜ ଘର ସାମ୍ନାରେ ଏବଂ ନିଜ ପରିବାରରେ ପ୍ରଦୃଶ୍ୟରୁ କିପରି ଯଥାସମ୍ଭବ ମୁକ୍ତ ରହିବେ ତାହାପାଇଁ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟପଦ୍ଧତି ସାମୂହିକ ଭାବରେ ସ୍ଥିର ନକଲେ ଅଚେତନ ନାଗରିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଚାଲିବେ । ଯେଉଁ ବିଷୟ

ଆମର ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ବାହାରେ ତାହା ଅଲଗା କଥା । ସେ ସବୁ ବିଷୟ ସରକାରୀ କଳର ଦାୟିତ୍ବ । କିନ୍ତୁ ନାଗରିକ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି ନହେଲେ ସରକାରୀ କଳ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ ।

ଆମ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଏସିଡ୍ ବର୍ଷା

ଏବେ ପୃଥିବୀର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏସିଡ୍ ବର୍ଷା ହେଉଛି । ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତା ଯେତିକି ଅଗ୍ରଗତି କରିଛି ସେହି ମାତ୍ରାରେ ସେଠାରେ ଏସିଡ୍ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଘଟୁଛି । ଏହା ଦେଖି ହେବ ନାହିଁ । ଭାରତର ମହାନଗରୀଗୁଡ଼ିକରେ ବର୍ଷା ନହୋଇ ମଧ୍ୟ ଏସିଡ୍ ବୃଷ୍ଟି ଘଟୁଛି । ଆପଣ କଲିକତା, ବମ୍ବେ, ଦିଲ୍ଲୀ, କାନପୁର କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଶାର ରାଉରକେଲା ଗଲେ ସାମାନ୍ୟ ସଚେତନ ଭାବରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଏହା ସହଜରେ ଜାଣିପାରିବେ । ଏହିସବୁ ସହରରେ ଗୁମୁଷ୍ଟ ଗରମ ହେବାପରେ ବିଭିନ୍ନ କଳ କାରଖାନାରୁ ନିର୍ଗତ ଧୂଆଁ ଓ ବାଷ୍ପ ଆକାଶକୁ ଉଠୁଛି । ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଆକାଶରେ ଏହି ବାଷ୍ପ ଓ ଧୂଆଁ ଏକ ମୋଟା ଚାନ୍ଦୁଆ ପରି ଭାସୁଛି । ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିଦିନ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବା ଗ୍ୟାସ୍ ଏହି ଚାନ୍ଦୁଆ ଆସ୍ତରଣ ଭେଦ କରି ଉପରକୁ ଉଠିପାରୁ ନାହିଁ ବାୟୁଠାରୁ ଏହାର ଓଜନ ଅଧିକ ହୋଇଥିବାରୁ ତଳକୁ ଖସୁଛି, ଆମର ନିଶ୍ବାସ ପ୍ରଶ୍ବାସ, ଆଖି, କାନ ଏବଂ ଦେହସାରା ତାହା ଛାଇ ହୋଇଯାଉଛି । କଲିକତାରେ ଯେଉଁମାନେ ବାହାରକୁ ଦିନସାରା ଯାଉଛନ୍ତି ଦେଖିବେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ନାକକାନରେ ଏକ ମୋଟା କଳା ଆସ୍ତରଣ କିମ୍ବା ବକଳା ଜମିଯାଉଛି । ଆଖି ଉପରେ ଏହି ଏସିଡ୍ ବୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ କମ୍ ନୁହେଁ । ତଳୁ କ୍ଷତିକାରକ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟର ଗ୍ୟାସ୍ ଓ ଧୂଆଁ, ମଟରଗାଡ଼ି, ଟ୍ରକ୍, ବସ୍, ସୁଟର, ମଟର ସାଇକେଲ, ରେଳ ଇଞ୍ଜିନ୍ (ଡିଜେଲ୍ ହେଉ ବା କୋଇଲା ହେଉ), ବିଭିନ୍ନ କଳ କାରଖାନାର ବୟଲର ଓ ଚିମନୀରୁ ନିର୍ଗତ ଗ୍ୟାସ୍ ଓ ଧୂଆଁ, ରୋଷେଇ ଧୂଆଁ, ଏୟାର କଣ୍ଡିସନରମାନେ ଛାଡୁଥିବା ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ୍ ପ୍ରତିଦିନ ବିପୁଳ ପରିମାଣରେ ଉପରକୁ ଉଠୁଛି । ସନ୍ଧ୍ୟାହେଲେ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଥଣ୍ଡା ହେଲେ ତାହା ତଳକୁ ସ୍ଵାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଫେରିଆସୁଛି । ଏଥିରେ ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟ, ବିଷାକ୍ତ ରାସାୟନିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସହିତ ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ୍ ଭରିରହିଛି । ଏପରିକି ସିଗାରେଟ୍, ବିଡ଼ି ଓ ପିକାର ଧୂଆଁ ମଧ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠୁଛି । ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ବର୍ଷା ହେଉଛି ଏହା ପୂରାପୂରି ତଳକୁ ଆସି ନଦୀ, ନାଳ, ସମୁଦ୍ର, ଚାଷଜମି, ପୋଖରୀ ଏବଂ ମାଟି ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଆଭରଣ ହୋଇ ରହୁଛି । ଗଛ ପତ୍ର ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଜମି ରହୁଛି । ଏହାର ସାମୁଦାୟିକ କ୍ଷତି ଆମକୁ ସହିବାକୁ ପଡୁଛି । କାରଣ ପ୍ରାଣୀ ଜଗତ, ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତ ଏବଂ ମଣିଷର ସମସ୍ତ କ୍ରିୟାକଳାପ ଉପରେ ଏହି ବିଷାକ୍ତ ପ୍ରଭାବ ପଡୁଛି । ମଣିଷ, ପଶୁ ପ୍ରାଣୀ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତ ଏପରିକି ଜଳପ୍ରାଣୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ବିଷର ଶରବ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ଏସିଡ୍ ବର୍ଷା ପ୍ରଥମେ ଯୁରୋପରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା । କ୍ରମେ କାନାଡା, ଆମେରିକା, ଜାପାନ, ଜର୍ମାନୀ, ବ୍ରିଟେନ୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଏହାର ବିଷାକ୍ତ ପ୍ରଭାବ ଅନୁଭୂତ ହେଲା । ସେମାନେ ସଚେତନ ହେଲା ପରେ ଏସିଡ୍ ବର୍ଷାର

କ୍ଷତିକୁ ସାମିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ପୁରାପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ପେଟ୍ରୋଲ ରିଫାଇନାରୀ, ଆଣବିକ ଶକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ର, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଆଦି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏସିଡ୍ ଧୂଳିକଣା ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଆକାଶରେ ଛାଉ ହୋଇରହିଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିପଜନକ ଅଞ୍ଚଳ ହେଲା ଦେଢ଼ାନାଳ, ଅନୁଗୁଳ ଓ ତାଳଚେର ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ରାଉରକେଲା-ରାଜଗାଙ୍ଗପୁର-ବୀରମିତ୍ରପୁର ଅଞ୍ଚଳ । ଏହିସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଦୂଷଣ ଦୃଷ୍ଟିକାରୀ ବୃହତ୍ ଶିଳ୍ପ (ଯଥା - କୋଇଲା, ରାସାୟନିକସାର, ସିମେଣ୍ଟ, ରାସାୟନିକ ପଦାର୍ଥ, ଆଲୁମିନିୟମ୍, କୋଇଲାକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ କେନ୍ଦ୍ର, ଇସ୍ପାତ ଆଦି ଉତ୍ପାଦନ ହେଉଛି) ଭରି ଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରଦୂଷଣର ମାତ୍ରା ସର୍ବାଧିକ । ଏହାର କ୍ଷତିକାରକ ପ୍ରଭାବ କୃଷି, ଗୃହପାଳିତ ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ, ମଣିଷ, ନଦୀ ଓ ଚାଷଜମି ଉପରେ ପ୍ରଚୁର ପଡ଼ିଲାଣି । ମଣିଷ ଓ ଗୋରୁ ବିଭିନ୍ନ ଦୁରାରୋଗ୍ୟ ରୋଗରେ ପଡୁଛନ୍ତି । ଜାପାନରେ ଏହି ଏସିଡ୍ ବୃଷ୍ଟି ଫଳରେ ୨୦ ହଜାର ବର୍ଗମାଇଲ ଜଙ୍ଗଲର ଗଛରେ ପତ୍ର ରହୁନାହିଁ । ତାଳମହଲ ଆଗ୍ରାର ତେଲ ବିଶୋଧନ କାରଖାନାରୁ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିବା ଏବଂ ଆଖପାଖରେ ଥିବା ବହୁଗୁଡ଼ିଏ ଶିଳ୍ପର ଧୂଆଁ ଯୋଗୁଁ ଧୂଂସମୁଖରେ ଚାଲିଛି ।

ନଗରପାଳିକା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଦୂଷଣକାରୀ: ଓଡ଼ିଶା

ନଗରପାଳିକାଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତ ସହରର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଦୂଷଣକାରୀ । ସବୁ ସହରରେ ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନାର ବଡ଼ ବଡ଼ ସ୍ତୁପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ପ୍ରତି ସହରର ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିବା ଅଳିଆକୁ ପ୍ରତିଦିନ ସଫାକରି ଏକ କିମ୍ବା ଏକାଧିକ ଆବର୍ଜନା କେନ୍ଦ୍ରରେ ଗଦା କରିବା କାମ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଖୋଲା ସହର ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ହଠାତ୍ ଆଖିକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ପ୍ରଥମ ନୂଆ ରାଜଧାନୀର ଅଞ୍ଚଳ ବାପୁଜୀନଗର ବୁଲିଲେ ନାଳ ନର୍ଦ୍ଦମାର, ଆବର୍ଜନାକୁଡ଼ର ଗଦା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଯଦିଓ ଏହା ଆଦିନଗର ଏଠାରେ ସିଓରେଜ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୂଳରୁ ହୋଇନଥିଲା । ତେଣୁ ଲୋକେ ପାଇଖାନାରୁ ସିଧା ଖୋଲା ନର୍ଦ୍ଦମାକୁ ଝାଡ଼ା ଓ ପାଣି ଛାଡ଼ି ଦେଉଥିଲେ । ଖୁବ୍ କମ ଲୋକ ନିଜ ହତା ମଧ୍ୟରେ ସେପ୍ଟିକ ଟ୍ୟାଙ୍କ ବସାଇଥିଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଭୁବନେଶ୍ୱରର ସବୁଠାରୁ ଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ଅଞ୍ଚଳ । ତେଣୁ କଟକ ସହରର ନାଳନର୍ଦ୍ଦମା, ବ୍ୟବସାୟୀ ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ବାସଗୃହରେ ଦୋକାନ ଆଦି ଏଠାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ଏଠାରୁ ଆବର୍ଜନା ସଫା ହେବାର ନିୟମିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ସେହିପରି ତା'ର ପାଖ ଆଣ୍ଡୋକନଗରର ଅବସ୍ଥା ଆହୁରି ଶୋଚନୀୟ । ଏହି ଦୁଇଟି ନଗରର ଗଳିକନ୍ଦି, ଦୋକାନ ବଜାର ସାଙ୍ଗକୁ ଆବର୍ଜନାର ପରିମାଣ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟଧିକ । ବ୍ୟବସାୟରେ ପଇସା ରୋଜଗାର ଏପରି ମରୁଆଲା କରିଛି ଯେ, ନାଗରିକ ନିଜ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ବିପଦଗ୍ରସ୍ତ ଦିଗପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ସୁଯୋଗ ଓ ସମୟ ନାହିଁ । ଆମ ରାଜଧାନୀର ଏବେ ବର୍ଷାଯୋଗୁଁ ବହୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଘର ପାଣି ଘେରରେ ଓ ବର୍ଷା ପାଣି ସଫା ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅତି ଦୁର୍ବଳ । କଟକ ସହରର କଥା ନ କହିବା ଉଚିତ । ଏହା ମୁନିସିପାଲିଟି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିଫଳତା

ନୁହେଁ ତ ଆଉ କ'ଣ ? ଅତୀତରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଗ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ବିବେଚିତ ହୋଇ କେତେବାର ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇଛି । ଅନେକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ (ଶହାଦନଗର ପରି ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ) ରାଷ୍ଟ୍ର ଆଉ ନାହିଁ । ଛୋଟ ଛୋଟ ପୋଖରୀ ହୋଇଗଲାଣି । ଏହି ବାସିନ୍ଦାମାନେ ଟିକସ ତ ଦେଉଛନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ କିମ୍ବା ସହରର ସର୍ବନିମ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ପାଇଁ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ; ଯାହା ନ୍ୟାୟ ଅଧିକାର । କିନ୍ତୁ ସହରର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ବଡ଼ ଧରଣର ଦୁର୍ଗାପୂଜା, କାର୍ତ୍ତିକ ପୂଜା, କାଳୀ ପୂଜା, ଗଣେଶ ପୂଜା ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଚାହା ଆଦାୟ ହୋଇ ଧୁମ୍‌ଧାମ୍‌ରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ଏବଂ ମଉଜ ହେଉଛି । ଏହା ହିଁ ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ତ ଗ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ଅବସ୍ଥା । ଅର୍ବାନ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ବିଭାଗ ଅଛି । ସବୁ ଗ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ଅର୍ବାନ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଡାଇରେକ୍ଟର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଉପରେ ସଚିବ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସହଯୋଗୀ ଅଫିସର ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକର ମାତ୍ରା ସହରାଞ୍ଚଳରେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଦରିଦ୍ର ଅପାରୁଆ ଲୋକେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ପ୍ରତ୍ୟେକମୁକ୍ତ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଗ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି, ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକର ଅବହେଳା ଯୋଗୁ ସତ୍ୟ, ଶିକ୍ଷିତ, ଧନୀ ଓ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଲୋକ ନିର୍ଜବାସ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପରିସ୍ଥିତି ଅନ୍ୟ ମହାନଗରମାନଙ୍କରେ ଆହୁରି ଭୟଙ୍କର ।

ରାଜଧାନୀ ଦିଲ୍ଲୀ ସହର

ଦିଲ୍ଲୀର କଳକାରଖାନା, ବିଦ୍ୟୁତ ଉତ୍ପାଦନ କେନ୍ଦ୍ର, ଯାନବାହନ ଯୋଗୁ ପ୍ରତ୍ୟେକର ମାତ୍ରା ଭାରତବର୍ଷରେ ସର୍ବାଧିକ ମାତ୍ରାରେ ପହଂଚିଛି । କିନ୍ତୁ ଦିଲ୍ଲୀର ୯୨୯ଟି ଝୋପଡ଼ି ବସ୍ତି, ୪୪ଟି ପୁନର୍ବସିତ କଲୋନୀ ଏବଂ ଏକ ହଜାର ବେଆଇନ ବସ୍ତିରେ ୪୫ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି; ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ମଇଳା ସଫା, ନର୍ସିଂ ପାଣି ନିଷ୍କାସନ, ଆବର୍ଜନା ସଫା, ଆଧୁନିକ ପାଇଖାନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଆହୁରି ୧୦ ଲକ୍ଷ ନିର୍ଜକୁଣ୍ଡ ପରି ବସ୍ତିରେ ରହିଛନ୍ତି । ୫୬୭ କଲୋନୀକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯିବା ପରେ ସେଥିରୁ ୨୬୩ କଲୋନୀରେ ସିଓରେଜ ସୁବିଧା ଦିଆଯାଇଛି । ୫୫ରୁ ୬୦ ଶତାଂଶ ଦିଲ୍ଲୀ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସିଓରେଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇପାରି ନାହିଁ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ମଣିଷ ଜୀବନର ବୈଷମ୍ୟ ଅତି ଉଚ୍ଚ । ଦିଲ୍ଲୀର ମୋଟ ୧୪୧୩ କିଲୋମିଟର ରାଷ୍ଟ୍ରା ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ମାତ୍ର ୧୨ କି.ମି.ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଆବର୍ଜନା ନିୟମିତ ସଫା ହୁଏ ଏବଂ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ । କାରଣ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଭି.ଭି.ଆଇ.ପି.ମାନେ ରହନ୍ତି । ଆଉ ୫୦ କି.ମି. ରାଷ୍ଟ୍ରା ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସଫା ରହେ । ଏଠାରେ ଭି.ଆଇ.ପି.ମାନେ ରହନ୍ତି । ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ତାରତମ୍ୟ ମଧ୍ୟ କି ବିଷମ । ଦିଲ୍ଲୀର ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଘନତା ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ କମ୍ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ । ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ପୃଥ୍ୱୀରାଜ ରୋଡ଼ ପରି ଭି.ଭି.ଆଇ.ପି. ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରତି ବର୍ଗ କିଲୋମିଟରରେ ମାତ୍ର ୧୦ରୁ ୧୫ ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି । ପୁରୁଣା ଦିଲ୍ଲୀର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରତି ବର୍ଗ କିଲୋମିଟରରେ ୧୪୦୦ରୁ ୧୬୦୦ ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି । ଆବର୍ଜନାର

କୁଡ଼ ଭିତରୁ ପତାଗନ୍ଧ, ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ ବାହାରି ବାୟୁମଣ୍ଡଳକୁ ଦୂଷିତ କରୁଛି । ମଣିଷର ବିଷ୍ଣା, ପୋକ, ମୂଷା, ବୁରୁହା, ଅସରପା ଭର୍ତ୍ତି ଅଞ୍ଚଳ, ଅଚଳ ନର୍ଦ୍ଦମା ନାକ, ପିଇବା ପାଣି ସହିତ ପାଇଖାନା ସିଂଝରେଇ ପାଣିର ମିଶ୍ରଣ ଜଳଜନିତ ରୋଗର ମହାମାରୀ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଏପରିକି ଶ୍ରେତର କୈଳାସ, ଡିଫେନ୍ସ କଲୋନୀ ଏବଂ ମହାରାଣୀବାଗ ପରି ଅଭିଜାତ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ସାନୀଟାରୀ ସୁବିଧା ଏବଂ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଛି । ଏହି ବିଶ୍ୱାଳ ମହାନଗରର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଲୋକେ ପଦାରେ ମଳତ୍ୟାଗ କରୁଛନ୍ତି । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପରିବେଶର ପୁରସ୍ଥା ଏ ଦେଶରେ କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି; ଭାବିଲେ ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ି ଯିବ । ଦିଲ୍ଲୀ ଯଦି ଉଦାହରଣ ହୁଏ; କଲିକତା ଓ ବମ୍ବେ ଆଦି କଥାର ଆଲୋଚନା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ ।

ପୃଥିବୀର ଆୟୁଷ ସଂକୃତିତ ହେଉଛି

ଆମ ପୃଥିବୀ ମୃତ୍ୟୁ ପଥରେ । ପ୍ରକୃତି ଯାହା ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତାହାର ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟବହାର ସହିତ ଯେଉଁଠି ବ୍ୟବହୃତ ସମ୍ବଳର ପରିପୂରଣ ସମ୍ଭବ; ତାହା ଆମେ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ନୋହୁଁ । ଏ ସବୁ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ବିପଜ୍ଜନକ ଶତ୍ରୁ ହେଲା ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ । ପ୍ଲାଷ୍ଟିକର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଉତ୍ପାଦନ ପୃଥିବୀର ଜୀବନୀ ଶକ୍ତିକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ କମାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ପୃଥିବୀର ଆୟୁଷ ମଣିଷକୃତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ କମିବା ଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ମଣିଷ ସମାଜର ଜୀବନ ସାଇକେଲ କ୍ଷୀପ୍ର ଗତିରେ ସଂକୃତିତ ହେବାର ଲାଗିଛି । ଯଦି ସମସ୍ତେ ଭାବୁଥାନ୍ତି ଯେ, ସେ ଏକଲା କିଛି କଲେ ଏ ଅବସ୍ଥା ସୁଧୁରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ତାହା ଭୁଲ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଏ ଦିଗରେ କିଛି କରିବାର ଅଛି ।

(ତା ୧୧।୬।୮୪ରିଖ)

ଦୁର୍ନୀତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାତ

ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଚାରୀ ଲୋକେ ଭାରତର ସବୁଆଡ଼େ ଭରିଗଲେଣି ଏକଥା ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଛି । ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ୧୯୭୪ ମସିହା ବେଳକୁ ଲୋକନାୟକ ଜୟପ୍ରକାଶ ନାରାୟଣ ଦୁର୍ନୀତିର ଆରୋପ କରିଥିଲେ । ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଯୋଗ ଆଗତ କରିନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଚାଲିଥିବା ସରକାର ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ସିଷ୍ଟମରେ ଦୁର୍ନୀତି ଭରପୂର ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ଜୟପ୍ରକାଶ ଧନୀ ଲୋକ ଏବଂ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ଅର୍ଥରେ ଚକ୍ଚକ୍ଷିତ ବୋଲି ପାଇଟା ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ, ଦୁର୍ନୀତି ଏକ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଦୃଶ୍ୟ (Corruption is a World Phenomenon) । ଏହି ବିଚର୍ଣ୍ଣରୁ ବିହାରରେ ଯୁବଛାତ୍ର ସଂଘର୍ଷ ବାହିନୀ ଗଠନ କରାଯାଇ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୋଧରେ ଜୟପ୍ରକାଶଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲା । ସ୍ୱର୍ଗତ୍ୟ ଚିମନଭାଇ ପଟେଲ ଗୁଜରାଟରେ କଂଗ୍ରେସ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଜନ୍ମରାଜ୍ୟ ଗୁଜରାଟରେ ଚିମନଭାଇଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଜୁଡୁବୁଡୁ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଛାତ୍ରମାନେ ନବନିର୍ମାଣ ସମିତି ନାମକ ସଂଗଠନ ଗଢ଼ି ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ସମାଜକୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ନୂଆ ଦୁର୍ନୀତିମୁକ୍ତ ସମାଜ ଗଠନ ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଅଭିଯାନ ଗଢ଼ି ଡୋକିଥିଲେ । ଯୁବ ଛାତ୍ର ସଂଘର୍ଷ ବାହିନୀରୁ ଲାଲୁପ୍ରସାଦ ଯାଦବ ଓ ରାମବିଜାୟ ପାଣିଘ୍ରାନଙ୍କ ପରି ନେତାମାନେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ବିହାରରେ । ଗୁଜରାଟରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆର.ଏସ.ଏସ. ଜନସଂଘ କ୍ୟାଡରରେ ଆଗୁଆ ଥିବା ଶଙ୍କର ସିଂହ ଓ୍ବାଘେଲା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଗୁଆ ହୋଇ ବାହାରିଥିଲେ । ଏବେ ଲାଲୁ ପ୍ରସାଦ ଯାଦବ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ନିଷ୍ପଳଙ୍କ ଭାବମୂର୍ତ୍ତି ହରାଇ ବସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠାଦ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତିରେ ହଜାର, ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଠୁଳ କରିଥିବା ଲୋକଙ୍କର ଅଂଶାଦାର ଭାବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଓ୍ବାଘେଲା ଏବେ ଭାରତୀୟ ଜନତା ପାର୍ଟିରୁ ବହିଷ୍କୃତ ହୋଇ ନିଜର ପୂର୍ବତନ ଦଳ ବିରୋଧରେ ଅସ୍ତ୍ର ଉତ୍ତୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କୌତୂହଳର ବିଷୟ ହେଲା ଭାଜପା ଗୁଜରାଟରେ ନିଜର ସରକାରକୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ଓ୍ବାଘେଲାଙ୍କର ସମର୍ଥକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୮ ଜଣ ବିଧାୟକଙ୍କୁ ନଜରବନ୍ଦୀ କରି ଶେଷରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ସାବରମତୀ ଆଶ୍ରମରେ ଓ୍ବାଘେଲାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ନ ଦେବାକୁ ଶପଥ ଗ୍ରହଣ କରାଇବାରେ ଦଳର ନେତାମାନେ

ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା କଂଗ୍ରେସକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇ ଏକ ସାମାଜିକ ସେବା ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ । ତାହା କଂଗ୍ରେସର ଶେଷ ଦାୟାଦ ପି.ଭି. ନରସିଂହ ରାଓ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରି ଦେଖାଇଲେ । କଂଗ୍ରେସ ମିଳେଇଯିବା ପୂର୍ବରୁ ରାଓଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଦୁର୍ନୀତି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ଦୁର୍ନୀତିକୁ ଜାତୀୟସ୍ତରରେ ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପରିଣତ କରି ସ୍ୱାକୃତି ଲାଭ କରାଇବାରେ ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କର ପ୍ରଗାଢ଼ ଚେଷ୍ଟା ଓ ଅବଦାନ ରହିଛି ।

ମଣିଷର ଆବଶ୍ୟକତା କ'ଣ ?

ଓଡ଼ିଶାରେ ଗୋଟାଏ କଥା ଅଛି ‘ଅର୍ଥ ହିଁ ସବୁ ଅନର୍ଥର ମୂଳ’ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ନାସ୍ତିବାଚକ ବୋଧରେ । ଅର୍ଥ ବିନା କିମ୍ବା ଅର୍ଥ ଅଭାବରେ ମଣିଷର ଯନ୍ତ୍ରଣାର ସୀମା ନାହିଁ । ପ୍ରତିଟି ମଣିଷର ନିଜ ସ୍ତରରେ ଯାହା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ତାହାର ସର୍ବନିମ୍ନ ତାହିଦା ମେଣ୍ଟିଗଲେ କିଛି ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ରହେନାହିଁ । ଯଦି ଜଣେ ଲୋକର କିଛି ପଇସା ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅତି ଅଳ୍ପ ପଇସା ନାହିଁ, ତାହା ଅବଶ୍ୟ ନଷ୍ଟକାରକ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରେ । ସେହିପରି ବିପରୀତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଯାହାର ଅତି ଗୁଡ଼ାଏ ପଇସା ଅଛି, ଯାହାକି ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ତାହା ମଧ୍ୟ ଏକ ଭୟଙ୍କର କ୍ଷତିକାରକ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଅତି ଅଧିକ ପଇସା ଥିଲେ ସେପରି ଲୋକ କେବଳ ନିଜର କ୍ଷତି କରେନା, ସମାଜର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ କ୍ଷତି କରେ । ଅର୍ଥର ଅଭାବ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ତ୍ତନୀୟ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସବୁ ଅନର୍ଥର ମୂଳ ହୁଏ । ଅର୍ଥର ଅଭାବ ଅର୍ଥ ଠୁଳ କରିବାର ଏକ ଲାଳସା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଅର୍ଥ ନଥିଲାବେଳେ ଯେଉଁ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ କରିବାକୁ ମଣିଷ ଚାହୁଁଥିଲା ତାହା ପାଇଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଲାଳସା ନିର୍ବାପିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ହେଲାପରେ ମଣିଷ ଆଉ ସେତିକିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନହୋଇ ଆବଶ୍ୟକତାର ପ୍ରସାରଣ କରିଚାଲେ । ଫଳରେ ଆବଶ୍ୟକତା ସୀମାରେଖା ଚପିବାର ବହୁ ପରେ ମଧ୍ୟ ଆହୁରି ଦରକାର ବୋଲି ଭାବି ଠୁଳ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏହି ପ୍ରକୃତି ଓ ପ୍ରକୃତିର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ନାହିଁ । ପଇସାର ଅନ୍ତରାଳରେ ମଣିଷ କୌଣସି ଶେଷବିନ୍ଦୁ ଦେଖିପାରେନା । ଏହି ସତ୍ୟଟି ଏବେ ଆମର ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି । ବିଶେଷକରି ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପଇସା ଠୁଳ କରିବା ହିଁ ପ୍ରଧାନ ଆକର୍ଷଣ । ସମାଜର ଉପକାରର ଆକରେ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଏହି ଦିଗଟି ହିଁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲାଭ କରିଛି । ପଇସା ଠୁଳ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ହାସଲ କରିବା କିମ୍ବା କ୍ଷମତା ଲାଭ କରିସାରିଥିବା ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରଭାବିତ ପରିଧି ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ହିଁ ଆଦର୍ଶ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇସାରିଛି । ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ବରୁ ସମାଜର ଉପକାର କରିବାକୁ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ, ସେମାନେ କ୍ରମେ ଇପ୍ସିତ ପଥ ହରାଇ ପଇସା ଠୁଳ କରିବାର ଅନ୍ତରାଳ ଭିତରେ ହଜିଗଲେଣି । ତେଣୁ ପଇସା ଖୋଜିବାକୁ ଯେଉଁମାନେ ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କୌଣସି କ୍ଷମତାର ଆସନକୁ ପାଇଲାମାତ୍ରେ ନିଜର ‘ଲକ୍ଷ୍ୟ’ ପୂରଣ

କରିବାକୁ ଦୂରତ ଲାଗି ପଡ଼ୁଛି । ଏହି ଠୁଳ କରିବା ପାଇଁ କେଉଁ ପଦକ୍ଷେପକୁ ସେ ମାଧ୍ୟମ କରିବ ତାହା ଆଉ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ । ଗତବ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ନିଶ୍ଚୟ ମାର୍ଗଠାରୁ ଅଧିକ ଓଜନଦାର । ଆଜି ନରସିଂହ ରାଓ, ଚନ୍ଦ୍ରାସ୍ତ୍ରୀମାଳ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସୁଖରାମ ଓ ଲାଲୁପ୍ରସାଦ ଯାଦବଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଞ୍ଚ, ମୃଦଙ୍ଗ ବଜାଇ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ କରୁଥିବା ଯେଉଁସବୁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ତାହା ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଠୁଳ କରିବାର ଲାଲସାର ଏକ ବିକଟ ରୂପ । ଏମାନେ କେହି ବୁଝିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି, ଏ ସବୁର ପରିସମାପ୍ତି ମୃତ୍ୟୁରେ ହିଁ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି । ଅର୍ଥର ଉପଭୋଗର ସୀମା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥର ଯଥାର୍ଥ ଉପଯୋଗର ସୀମା ନାହିଁ । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ସମ୍ରାଟ କିମ୍ବା ଶିଳ୍ପପତି, କିରାଣି, ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ କିମ୍ବା କ୍ୟାବିନେଟ୍ ସେକ୍ରେଟେରୀ ସମସ୍ତେ ଦିନେ ମରିବେ ଏବଂ ଠୁଳ କରିଥିବା ବିଘ୍ନ ଅର୍ଥର ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ସେମାନେ କେହି ନେଇ ଉପରକୁ ଯିବେ ନାହିଁ । କେହି ନିଜ ଭିତରେ ଯଦି ଯୁକ୍ତି କରୁଥାନ୍ତେ ପ୍ରକୃତ ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାଇ ସେ କାହିଁକି କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଠୁଳ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସୀ ହେଉଛନ୍ତି, ତେବେ ନିଜ ଭିତରୁ ଉତ୍ତର ପାଆନ୍ତେ ଯେ ଏହା ସେ ଭୁଲ କରୁଛନ୍ତି । ପୁଣି ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଅର୍ଥରେ କ୍ଷମତା ପାଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ବିବେକ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥ କେଉଁଠି ଶୀତଳ ଉଷାରରେ ସେମାନେ ରଖି ଦେଇଛନ୍ତି ?

ଆଦିମତମ ପ୍ରବୃତ୍ତି: ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ

ଦୁର୍ନୀତି ଯେ ପୃଥିବୀରେ ନୂଆ ଆରମ୍ଭ ହେଉଛି ଏହା ନୁହେଁ । ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ପରି ଦୁର୍ନୀତି ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ପୁରାତନ ବୃତ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏପରିକି ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ଠାରୁ ଦୁର୍ନୀତି ଆହୁରି ପୁରୁଣା । କିନ୍ତୁ ଭାରତରେ କେବେ ଦୁର୍ନୀତି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ତାହା ଐତିହାସିକମାନେ କିମ୍ବା ଗବେଷକମାନେ କହିପାରିବେ । ଏଠାରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ନୀତି କଥାର ଅବତାରଣା କରାଯାଉଛି ତାହା କେବଳ ଅନୁଚିତ ଉପାୟରେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବୁଝାଇବ । ଦୁର୍ନୀତିର ପରିସର କେବଳ ଅନୁପାଳିତ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ବୁଝାଇବ । କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଏପରି ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅବଲୀକାକ୍ରମେ ଖଞ୍ଜାଯାଇଛି ଯେ ତାହା ଦୁର୍ନୀତି ବୋଲି ଭାବିବାକୁ କିମ୍ବା କହିବାକୁ କେହି ଭାବିପାରନ୍ତିନି । ଏହା ଯେପରି ଏକ ସରକାରୀ ନିୟମ ବୋଲି ଧରିନିଆଯାଇଛି । ଏ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ନୀତି ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଅତିକ୍ରିତ ଭାବରେ କରିଯାଆନ୍ତି । ଯେତେ ସଙ୍ଗୋଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଯେ କେହି ଲୋକ ଏହି ବାଟରେ ଗଲାମାଗ୍ରେ କିଛି ପଇସା ଅନୁପାଳିତ ଆୟ ଅନୁସାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ । ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ଉଦାହରଣ ଦେଲେ ହଠାତ୍ ବୁଝିବା ସହଜ ହେବ । ଯେଉଁ ସବ-ରେକିଟ୍ରି ଅଫିସରେ ଜମି କିଣାବିକା ହୁଏ ସେଠାରେ ‘ଅଫିସ ଖର୍ଚ୍ଚ’ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ରାଜସ୍ୱମନ୍ତ୍ରୀ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ହାଇକୋର୍ଟ ବିଚାରପତି ହୁଅନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ‘ଘ୍ରାଜିବ’ ପାଉଣୀ ଦେବାକୁ ହୁଏ । ଏହାକୁ ଦୁର୍ନୀତି କହି କେହି ପ୍ରତିବାଦ କିମ୍ବା ପ୍ରତିରୋଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ; ଆନ୍ଦୋଳନ ତ ଦୂରର କଥା । ଏହା ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ନିତିଦିନିଆ କଥା ।

କେହି କେବେ ସ୍ୱର ଉଠାଇବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି କି ? ଯିଏ ଏହାକୁ ବିରୋଧ କରିବ ସେ ଜମି ବିକିପାରେ, କିନ୍ତୁ ଜମି କିଣିପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଜମି କିଣିଲାବାଲାକୁ ଏସବୁ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ହୁଏ । ସେହିପରି ଯେଉଁମାନେ ମୋକଦ୍ଦମା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଗୁଡ଼ିକ ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ କୋର୍ଟ କଚେରୀରେ ‘ପାଉଣା’ ଦେବାକୁ ହୁଏ । ଏହା ଓକିଲଙ୍କୁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ମୋହରିରଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ଠାରୁ ନେଇ ଦେବାକୁ ହୁଏ । ଏହା ଏକ ଦୁର୍ନୀତି ବୋଲି କୌଣସି ପକ୍ଷ ଡାକି ବଜେଇ କହିବାର ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେନା । କେଶ୍ ଚାଲିଥିବାଯାଏ ପ୍ରତି ତାରିଖରେ ପେସ୍ବାର ଓ ପିଅନଙ୍କୁ ଏହି ପାଉଣା ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଦିଅନ୍ତି ବିନା ଆପତ୍ତିରେ । ମୁଁ ଜାଣିଛି ଜଣେ ଓଡ଼ିଶା ହାଇକୋର୍ଟର ବିଚାରପତି ତାଙ୍କ ଗାଁରେ ଥିବା ଜମିଜମା ନେଇ ମୋକଦ୍ଦମାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଓକିଲାତି କରୁଥିଲାବେଳେ ତାଙ୍କର ଯିଏ ମୋହରିର ଥିଲେ ସେ ହିଁ ଏହି ମୋକଦ୍ଦମା ପରିଚାଳନା କରୁଥିଲେ । ହାଇକୋର୍ଟର ବିଚାରପତି ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ଚରଫରୁ ଯେଉଁ ଓକିଲ ମୋକଦ୍ଦମା ନାଚୁଥିଲେ ସେ ପ୍ରାପ୍ୟ ନେଉନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତଳ କୋର୍ଟରେ ପେସ୍ବାର ପାଉଣା ତ ଦେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଥରେ ତାଙ୍କର ମୋହରିର ତାଙ୍କୁ ଆଣି ମୋକଦ୍ଦମାର ଖର୍ଚ୍ଚ ପତ୍ର ବୁଝାଇଥିଲା । କୋର୍ଟ ଫିସ୍, ପଇସିକିଆ କାଗଜ ଓ ପେସ୍ବାର ପାଉଣା ଆଦି ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବୁଝାଇଲାବେଳେ ହଠାତ୍ ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟପତି ‘ପେସ୍ବାର ପାଉଣା’ କ’ଣ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଛି ବୋଲି ପଚାରିଲେ । ମୋହରିର ବୁଝାଇଲେ ଯେ ଆପଣ ଓକିଲାତି କଲାବେଳେ ପେସ୍ବାର ପାଉଣା (ଏହାକୁ କୋର୍ଟ ପାଉଣା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କଥାରେ କୁହାଯାଏ) ଦେଉ ନଥିଲେ କି ? ଏବେ ଆପଣ ହାଇକୋର୍ଟ ଜଜ୍ ହେଲେ କ’ଣ ହେଲା ? କଚେରୀରୁ ପାଉଣା କ’ଣ ଉଠିଗଲାଣି ? ନ୍ୟାୟପତି ମୋହରିର ମୁହଁକୁ ବଳବଳ କରି ଅନାଇଲେ ଏବଂ ରୁପ୍ ରହିଲେ । ସେ ହୁଏତ ଅଜ୍ଞାତରେ ଭାବିଥିଲେ ଯେହେତୁ ସେ ନିଜେ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷ ତଳ କୋର୍ଟରେ ହୋଇଛନ୍ତି ପେସ୍ବାର ତାଙ୍କଠାରୁ ପାଉଣା ନେବନାହିଁ । ଓକିଲମାନେ କୋର୍ଟ ଅର୍ଡରର ‘ଚୋରା କପି’ ପ୍ରତିଦିନ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଆଣନ୍ତି । ନହେଲେ କୋର୍ଟ ଫିସ୍ ଲଗାଇ ‘ଅର୍ଜେଣ୍ଟ’ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ କପି ମାଗିଲେ ମଧ୍ୟ କେତେଦିନ ଲାଗିଯାଏ । ‘ଚୋରା କପି’ ଅର୍ଥ କୋର୍ଟ ଅର୍ଡରର ଗୋଟାଏ ସାଦା କପି ଟାଇପରାଇଟରରେ ବାଡ଼େଇ ସେହି ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ଦେଇଦେବାକୁ ଟାଇପିଷ୍ଟ ଓ ପେସ୍ବାର କିଛି ଅଧିକ ପଇସା ନିଅନ୍ତି । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଳୁ ହାଇକୋର୍ଟ ଯାଏ ପ୍ରଚଳିତ । ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟରେ ବି ଚାଲୁଥିବ । ମୁଁ ଜାଣିନି । ଏସବୁ ଉଦାହରଣ ଦୁର୍ନୀତିର ପ୍ରତିଦିନର ଜନଜୀବନର ଜୀଅନ୍ତା ଚଳଣି । କେହି ଏହା ଦୁର୍ନୀତି ବୋଲି କହୁଛି କି ? ଏହା ଏକ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।

ଦୁର୍ନୀତିର ଅତି ସହଜ ରୂପ: ବୃତ୍ତିଗତ ଚରିତ୍ର

ଅନେକ ଲୋକ ନିଜକୁ ‘ପ୍ରଫେସନାଲ’ (Professional) ବୋଲି ଅଭିହିତ କରନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍,

ଓକିଲ, ଡାକ୍ତର, ଚାଟାର୍ ଆକାଉଣ୍ଟାଣ୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି । ସେମାନେ ସରକାରୀ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ବୃତ୍ତିଧାରୀ । ପ୍ରଫେସନରେ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ନିଜର ପାଢ଼ଣାକୁ ଫିସ୍ (Fees) ବୋଲି କହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସେବା ଯେଉଁମାନେ ନିଅନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଫିସ୍ ଦେବାବେଳେ ରସିଦ୍ ମାଗନ୍ତି ନାହିଁ । କିମ୍ବା ବୃତ୍ତିଧାରୀମାନେ ନିଜ ଆଦୁ ଯାତିକରି ପ୍ରାପ୍ୟର ରସିଦ୍ ଦେବା କଥା ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଧିକାଂଶ ପାଢ଼ଣା ନଗଦ ଟଙ୍କା ଆକାରରେ ଦିଆଯାଏ । କେତେକ ସମୟରେ ଟେକ୍ସରେ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଏ । କଲେଜ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଏକସଟରନାଲ ପରୀକ୍ଷକ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଓ ଧାର୍ଯ୍ୟ ଦରରେ ପ୍ରାପ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପାଆନ୍ତି । ଏହିସବୁ ଆୟ ସେମାନେ ହୁଏତ ଆଦୌ ନିଜର ଆୟକର ଦେବାବେଳେ ହିସାବରେ ଦେଖାନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆୟ ସହିତ ଏହାକୁ ମିଶାଇଲେ ହୁଏତ ଏ ସମସ୍ତ ଆୟର ଅଧିକ ଭାଗ ଆୟକର ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଚାଲିଯିବ । ବଡ଼ ଓକିଲ, ବଡ଼ ଡାକ୍ତର ଯଦି ସେମାନେ ଫିସ୍ ଆକାରରେ ଯାହା ପାଉଛନ୍ତି, ତାହାର ସଠିକ୍ ବିବରଣୀ ଆୟକର ବିଭାଗ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରିବେ ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ଆୟର ମୋଟା ଭାଗ ସରକାର ପାଇବେ । କଥା ହେଉଛି; ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ତେବେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଅଧିକ ରୋଜଗାର କରିବେ କାହିଁକି ? କେତେକ ଓକିଲ ଦିନକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ୨୫ ହଜାରରୁ ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେବା କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ମୋକଦ୍ଦମା ସେଦିନ କୋର୍ଟରେ ଉଠିଲେ ନଉଠିଲେ ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ପ୍ରତି ତାରିଖରେ ସେମାନେ ନିଜର ଫିସ୍ ନେବେ ଏବଂ ପ୍ରତିଦିନ ସେମାନଙ୍କର କେତେଗୁଡ଼ିଏ କେସ୍ ଥିବ । ସେହିପରି କେତେକ ନାମଜାଦା ଡାକ୍ତର ଅପରେସନ କରି ଦିନକୁ ଲକ୍ଷାଧିକ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରନ୍ତି । ପଇସାବାଲା ରୋଗୀ କଳାଧନରୁ ହେଉ ବା ଜମି ବିକ୍ରିକରି ହେଉ ଏହି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତି । ଏହି ସର୍ଜନ କ’ଣ ତାଙ୍କ ପୁରୀ ଆୟର ଆୟକର ଦିଅନ୍ତି ? ଏସବୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେବାର କାରଣ ହେଉଛି ଦୁର୍ନୀତି ଜୀବନର ଅବିଭାଜିତ ଅଙ୍ଗ ହୋଇଗଲାଣି । କେହି ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଛି ? ଏହି ନ୍ୟାୟରେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଓ ପ୍ରଶାସନିକମାନେ ନିଜର ଦୁର୍ନୀତି ସଂପର୍କରେ କୌଣସି ବିବେକର ଦଂଶନ ଅନୁଭବ କରୁନାହାନ୍ତି । ଜନସାଧାରଣ ପ୍ରତିଦିନ ଶୁଣି ଶୁଣି, ଖବରକାଗଜରେ ପଢି ପଢି ବଧୂରା ଏବଂ ମୋଟା ଚମଡ଼ା ହୋଇଗଲାଣି । ଗହୀଡ଼େଇ ଭାବିଲେ ଦେଖିବେ ମଠର ସାଧୁବାବାଜୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇଗଲେଣି । କେତେ ନୂଆ ମଠବାଡ଼ି ବାବାମାନେ ଏବେ ଦୁର୍ନୀତିକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ବୃତ୍ତିଗତ ଆୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ସେ ‘ପ୍ରଫେସନ’କୁ ଆଦରିଛନ୍ତି । ବାବା ହେବା ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଫେସନ ବୋଲି ଗୃହୀତ ହେଲାଣି । ଏହି ବାବାମାନେ କ’ଣ ସେମାନଙ୍କର ଆୟର ହିସାବ ଦେଇ ଆୟକର ଦେଉଛନ୍ତି ? ଆୟକର ଅଫିସରେ ମଧ୍ୟ ପାଢ଼ଣାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିୟମିତ ପ୍ରଚଳିତ । ଯୁଆଡ଼େ ଚାହିଁବ ଦୁର୍ନୀତିର ଛାଇ ମାଡ଼ି ରହିଛି, ଯାହାକୁ ସଚେତନ ଭାବରେ ଦୁର୍ନୀତି ବୋଲି କେହି କହୁନାହାନ୍ତି । ସରକାରୀ ଅଫିସରେ (ସବ୍-ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଅଫିସ) ପରି କେତେକ ପାଢ଼ଣା ଅତି ଚକ୍ଚିତ ଓ ଗୃହୀତ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକମାନେ ପ୍ରତି ମାସର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିନରେ ବୁକ୍ ଅଫିସକୁ ଯାଇ

ନିଜର ଦରମା ଆଣନ୍ତି । ଦରମାରୁ ପ୍ରତି ମାସରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପାଉଣା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ସେମାନେ ବିନା ଆପତ୍ତିରେ ତାହା ଦେଇଆସିଛନ୍ତି । ଏ ପଇସା କିଏ କେତେ ନିଏ ତାହା ମତେ ଜଣାନାହିଁ । ବୁକ୍ ଅଫିସ୍ ବାଲା ନିଅନ୍ତି କି ନାହିଁ କିମ୍ବା ସଂପୃକ୍ତ ଉପରିସ୍ଥ ଶିକ୍ଷାଧିକାରୀ ନିଅନ୍ତି ତାହା ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ । ଏହା ମୋ ଜାଣିବାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକ ସାଧାରଣ ଚଳଣିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଶିକ୍ଷକମାନେ ସ୍କୁଲକୁ ଆସୁଥିବା ଗହମ ଓ ଦୁଧ ଗୁଣ୍ଡ, ପାମୋଲିନ୍ ତେଲ ବଜାରରେ ବିକ୍ରି କରୁଥିବାବେଳେ; କେହି କେମିତି ତାହାକୁ ଦୁର୍ନୀତି ହେଉଛି ବୋଲି କହୁଥିବାର ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । କିନ୍ତୁ ମାସିକିଆ ଦରମାରୁ ଏହି ପାଉଣା ଦୁର୍ନୀତି ବୋଲି ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ କରିବା ତ କାହିଁକି ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ । ଗାଁ ଓ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ସାର କିଣା ଓ କୀଟନାଶକ (ପୋକମରା ଔଷଧ) ବାବଦରେ ଦୁର୍ନୀତିର ପାଉଣା ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟର କିଣା ଦାମ୍ ଭିତରେ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଗାଁ ଲୋକେ ଯେତେବେଳେ ସରକାର ଅଧିକୃତ କରିଥିବା ଜମି ବାବଦରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆଣିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମୂଲ୍ୟରୁ ପରସେଷେକ୍ତ କଟାହୋଇ ଦିଆଯାଏ । ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକ ବେଳେ ରିଲିଫ୍ ବଣ୍ଟା ତାଉଳ, ଚତୁାରେ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତି ହୁଏ । ତାହା ଲୋକେ ସହ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏପରିକି କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇନଥିବା ଲୋକେ ରିଲିଫ୍ ମଧ୍ୟ ପାଆନ୍ତି । ଘରଭଙ୍ଗା ସାହାଯ୍ୟ ଘର ଭାଙ୍ଗିନଥିବା ମୁଖ୍ୟ ଆ ଲୋକେ ପାଆନ୍ତି । ଏବେ ସ୍କୁଲରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ମାଗଣା ଭୋଜନରେ ବଡ଼ ଧରଣର ଦୁର୍ନୀତି ହେଉଛି । ବିଭାଗୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦି ପକାଉଛନ୍ତି ଯେ ମାଗଣାରେ ତାଙ୍କୁ ମିଛରେ ବଦନାମ କରାଯାଉଛି । ପେଟ୍ରୋଲ ପମ୍ପରେ ପ୍ରତି ଲିଟରରେ ୦.୧ ଲିଟର ଟୌକ କମ୍ ମିଳୁଛି କେତେକ ସ୍ଥାନରେ । ଗାଡି ଚଢ଼ୁଥିବା ଲୋକେ ତ ମଲିମୁଣ୍ଡିଆ ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନେ ତ ଜାଣିବା, ଶୁଣିବା ଲୋକ ହୋଇ ଏହି ଦୁର୍ନୀତିର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି । ମାପ ଓଜନ ବିଭାଗ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଓ ତାଙ୍କ ଉପର କର୍ମଚାରୀମାନେ କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି ? ସେମାନେ ନଚେତ୍ କୋଠା କରିବେ କେମିତି ? ତାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ତ ପୁଣି ଦିଲ୍ଲୀ ଯୁନିଭରସିଟି କି ଡେଏନସ୍‌ରେ ପାଠ ପଢ଼ିବେ ! ସେଲ୍‌ସଫାକୁ ବିଭାଗ ଦୁର୍ନୀତିର ଛିଟା ସବୁ ନାଗରିକଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ୁଛି । ଆପଣ ଯାହା କିଣିବେ ସେଥିରେ ସେଲ୍‌ସଫାକୁ ଦୁର୍ନୀତିର ଏକ ଦଶମିକ ଅଂଶର ଭାଗ ଲୁଚି ରହିଛି । କୁହାଯାଏ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ୩୩ କୋଟି ମହାଦେବ ଲିଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି । କିଏ ମାଟି ଖୋଳି ଗଣିପାରିବ ? କିନ୍ତୁ ପ୍ରତି ପାଦ ପକାଇଲାବେଳେ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ମହାଦେବ ଲିଙ୍ଗ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ପଡ଼ୁଛି । ତାହାହେଲେ ତ ଚାଲି ହେବନି । ସେମିତି ଦୁର୍ନୀତିର ପାରାବାର ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ଭାସୁଛନ୍ତି । ଦୁର୍ନୀତିର ମାତ୍ରା ପୋଖରୀରେ ମାଡ଼ିଥିବା ବିଲାତି ଦଳ ପରି । ହାତରେ ଆଡ଼େଇ ଆଡ଼େଇ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ପଶିବାକୁ ହେଉଛି । ଦଳକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଭୁବ ମାରି ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଆସିଲାବେଳକୁ ଦଳ ପୁଣି ପାଣିକୁ ଘୋଡ଼େଇ ପକାଇଲାଣି । ଦୁର୍ନୀତିର ଏହି ଦଳକୁ କିଏ କେତେ ଆଡ଼େଇବ ?

ଦୁର୍ନୀତିର କି ବିଚିତ୍ର ରୂପ ?

ଏକ ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । କୌଣସି ନା କୌଣସି ଦୁର୍ନୀତିରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ

ଲିପ୍ତ । ନିଜ ଇଚ୍ଛା ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତିର ଲେପ ଆମ ମୁଖରେ ଜମିଛି । ଏପରିକି କିଛିଟା ଜାଣତରେ, କିଛିଟା ଅଜାଣତରେ ମଧ୍ୟ । ଏହିପରି ଏକ ଦୁର୍ନୀତିଲିପ୍ତ ସମାଜ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୋଧରେ ସ୍ବର ଉଠାଉଛି । ନିଜକୁ ଜଣେ ଶୁଦ୍ଧ ରଖିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ମଧ୍ୟ, ତେଣୁ କଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ସଫଳ ହେବାର ଆଶା ନାହିଁ କିମ୍ବା ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ଥରେ ଜଣେ ପଦସ୍ଥ ଆୟକର ଅଫିସର ମତେ ଗୋଟାଏ କଥା କହୁଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ ସେ କଥାଟା ହଠାତ୍ ସ୍ବରଣକୁ ଆସିଗଲା । ତାହାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଅଛି । କହିଦିଏ । ଜଣେ ଶିଳ୍ପପତି (ନାମଜାତୀ) ଥରେ ଜଣେ ସଜୋଟ ଆୟକର ଅଫିସରଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ସେ ଅଫିସର ତାଙ୍କ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ କମ୍ପାନୀ ହିସାବରେ ତାଙ୍କର ଆୟକର ଫାଇର ଏକ ମୋଟା ଅଙ୍କ ଧରିନେଲେ । କମ୍ପାନୀ ସେତେବେଳେ ବସ୍ତୁତଃ ଗୋଟିଏ ପରିବାରର ମାଲିକାନାରେ ଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେତେକ ଟିକସ ଫାକି ଧରାପଡ଼ିଲା ଶିଳ୍ପପତି ସେତିକି ଟଙ୍କା ନିଜେ ମାରିନେଇଛନ୍ତି । ଟିକସ ପରିମାଣ ସେ ଶସ୍ତା କାଳରେ ଦେବ କୋଟି ଟଙ୍କାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ହେବ । ଏତେ ଟଙ୍କା ତାଙ୍କ ଶିଳ୍ପ ଖାତାରେ ନାହିଁ । ତେବେ ଏତେ ଟଙ୍କା ସେ କେଉଁଠୁ ଆଣିଲେ ? ସେ ଟଙ୍କା ତାଙ୍କୁ ଆୟକର ବିଭାଗକୁ ଦେବାକୁ ହେବ । ତାହା ଉପରେ କୋରିମାନା ମଧ୍ୟ ଦେବେ । ପୁଣି ମକଦ୍ଦମା ମଧ୍ୟ ହେବ । ଆଇ.ଟି.ସି. (Indian Tobacco Company) ପରି ବଡ଼ କମ୍ପାନୀ ନୁହେଁ ଯେ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କାର ଶୁଦ୍ଧ ଠକିଛନ୍ତି; ଭରଣା କରିଦେବେ । ପୁଣି କଷ୍ଟ ଅର୍ଜିତ ଛୋଟ କମ୍ପାନୀ । ଧନୀରୁ ହଠାତ୍ ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯିବେ । ଶେଷରେ ବୁଲି ବୁଲି ଜଣେ ଟିକସ ପରାମର୍ଶଦାତା ଓକିଲ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ବୁଦ୍ଧି ଦେଲେ । ଅଳ୍ପତ ବୁଦ୍ଧି । ଶିଳ୍ପପତି କହିବେ ଯେ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ (ଯାହାଙ୍କ ବୟସ ସେ ସମୟରେ ୪୦ରୁ ୪୩ ମଧ୍ୟରେ ହେବ) ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି କରି ଏହି ବିପୁଳ ଆୟ କରିଛନ୍ତି । ଏହି କୈଫିୟତ ଆୟକର ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ ସତ୍ୟପାଠ (ଆଫିଡ଼େଭିଟ୍) ସହିତ ଦାଖଲ କରି ଟିକସ ଓକିଲ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିବେ ଯେ ଏହା ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କର ପତ୍ନୀଙ୍କର ଗତ ୨୦ ବର୍ଷର ଆୟ । ଏହି ଠୁଳ ହୋଇଥିବା ବିପୁଳ ଅର୍ଥକୁ ୨୦ ବର୍ଷରେ ବାଣ୍ଟିଦେଲେ ଆୟକର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଯଥେଷ୍ଟ କମିଯିବ । ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ବିବାହ ସମୟ ସେତେବେଳକୁ ମାତ୍ର ୧୬ ବର୍ଷରୁ ସାମାନ୍ୟ ଅଧିକ । ତେଣୁ କହିବାକୁ ହେବ ଯେ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଛାତ୍ରୀ ଅବସ୍ଥାରୁ ଅବସ୍ଥାଚକ୍ରରେ ଦେହ ବିକ୍ରି କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ବିବାହ ପରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଏହି ବୃତ୍ତି ଚଳାଇଛନ୍ତି । ଶିଳ୍ପପତି ଓ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ କେତେ ସଫ୍ରାହ ଧରି ଏପରି ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତ ହେବାକୁ ରାଜି ହେବା ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଦ୍ବିଧାଗ୍ରସ୍ତ ହେବାପରେ ଦୁର୍ନୀତିରୁ ଉପାର୍ଜିତ ଅର୍ଥକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ଶେଷରେ ମନସ୍ଥିର କଲେ । ତାହା ପୂର୍ବରୁ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ନାମ ପ୍ରକାଶ ନକରି ତାଙ୍କ ଓକିଲ ଆଉ ଜଣେ ଆୟକର ଅଫିସରଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିଲେ ଯେ ଏପରି ଏକ ବିଚିତ୍ର ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପିତ ହେଲେ ଦୁର୍ନୀତି ଧରିଥିବା ଆୟକର ଅଫିସରଙ୍କ ପାଖରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କରିବାକୁ କିଛି ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି କି ? ଆୟକର ଅଫିସର ଓ ଏହି ଓକିଲ ଆୟକର ଆଇନରେ ସେତେବେଳେ ଏପରି ଯୁକ୍ତିକୁ କାଟି ଦେଲାପରି କୌଣସି ସତେଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବାର ଖୋଜି ପାଇଲେ ନାହିଁ । ବୟେର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଟିକସ ଆଇନଜୀବୀ ମଧ୍ୟ ନିଜର

ପରାମର୍ଶରେ ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ ବୋଲି ମତ ଦେବାପରେ ତାହା ହିଁ କରାଗଲା । ସଂପୃକ୍ତ ଆୟକର ଅଫିସରଙ୍କ ସଚ୍ଚୋଟପଣିଆ ମଧ୍ୟ ହାର ମାନିଗଲା, ଯଦିଓ ଏପରି ଏକ ଦରଖାସ୍ତ ଓ ସତ୍ୟପାଠ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଘାବରେଇଦେଲା । ଶିଳ୍ପପତି ତାଙ୍କର ଠୁଳ କରିଥିବା ଅର୍ଥକୁ ଏପରି ଉପାୟରେ ଆଇନସମ୍ମତ ଧନରେ ପରିଣତ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ । ଏକ ମୌଖିକ ରାଜିନାମା କରାଗଲା ଯେ ଏହି ସଚ୍ଚୋଟ ଆୟକର ଅଫିସର ଓ ସଂପୃକ୍ତ ଓକିଲ ଏହି କଥାକୁ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ମାନ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଗୋପନୀୟ ରଖିବାକୁ ବଚନବଦ୍ଧ ରହିଲେ । ଶିଳ୍ପପତି କ୍ରମେ ବିରାଟ ଶିଳ୍ପପତି ହେଲେ । ଆୟକର ଅଫିସର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚି କେତେବର୍ଷ ହେଲା ଅବସର ନେଲେଣି । କିନ୍ତୁ ଦେହ ବ୍ୟବସାୟ ବିକ୍ରିରୁ ଠୁଳ କରି ଦେଖାଇଥିବା ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କାର ହିସାବ କରି ଦେଖାଗଲା ଯେ ଭଦ୍ରମହିଳା ବର୍ଷକର ୩୬୫ ଦିନରୁ ହାରାହାରି ୩୦୦ ଦିନ ବିଶେଷକରି ୩୦୦ ରାତ୍ରି ଦେହ ବ୍ୟବସାୟରେ ଜଗାଇଛନ୍ତି । ମାସିକ ପ୍ରତି ଗୁରୁସ୍ରାବ ସମୟକୁ ୫ ଦିନ କରି ବାଦ ଦେଲେ ବାକି ଦିନଗୁଡ଼ିକ (ରାତ୍ରି ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ-କେବେ କେବେ ଦିନରେ ମଧ୍ୟ) ଏକାଧିକ ଦେହ କ୍ରୟକାରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ସହିତ ବିଛଣାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ପରେ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏ ସବୁ କାହାଣୀ ପରି ଲାଗିପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ସତ୍ୟ ବୋଲି (ଏବଂ ଅସତ୍ୟ ନୁହେଁ) ଏହି ଆୟକର ଅଫିସର ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ମତେ କହିଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ବଚନବଦ୍ଧତା ରକ୍ଷା କରି ସେହି ସମୟରେ ମତେ ସଂପୃକ୍ତ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ପରିଚୟ ଜଣାଇ ନଥିଲେ । ବହୁପରେ ସେ ତାହା ମତେ ଜଣାଇଥିଲେ ଏବଂ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବଚନବଦ୍ଧ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ଗୋପନୀୟତା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ । ଏହି ବହୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ କେବଳ ମତେ ହିଁ ଏହି କଥା କହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମତେ କହିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନିଜ ପତ୍ନୀକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଏହା ଜଣାଇନାହାନ୍ତି । ଏହି ବିଚିତ୍ର ସତ୍ୟ କାହାଣୀ ମୋ ମନକୁ ଏହି ନିବନ୍ଧ ଲେଖିଲାବେଳକୁ କାହିଁକି ଆସିଲା ମୁଁ ଜାଣେନା ! କିନ୍ତୁ ମନେହେଲା ଦୁର୍ନୀତିର ଗତି ଓ ରୂପ କି ବିଚିତ୍ର, କି ରକ୍ତାକ୍ତ ଓ ବିଭୀଷ ହୋଇପାରେ ତହାର ଏକ ନମୁନା ପାଠକଙ୍କ ଆଗରେ କହିବା ସହିତ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ଦୁର୍ନୀତିର ମୂଲ୍ୟାୟନରେ ଏହା ଏକ ପରିମାପକ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାର ସଂକୃତିତ ହେବାର ଆଶଙ୍କା

ଭାରତର ଆଜିର ରାଜନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ର ଓ ଚିତ୍ରରେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତର ଉପରେ ଠିଆହୋଇ ଚାହିଁଲେ ଦୁର୍ନୀତିର ଯେଉଁ ଛାୟା ଦେଖାଯାଉଛି ତାହାର କଳ୍ପନା କରିବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ଏତ୍ତେ ରୋଗର ଯେପରି କୌଣସି ଔଷଧ ନାହିଁ, ଦୁର୍ନୀତିରେ ସିଦ୍ଧ ଭାରତୀୟ ସମାଜର ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗରେ ଏହି ଏତ୍ତେ ଆରୋଗ୍ୟ ପାଇଁ କୌଣସି ଔଷଧ ନାହିଁ ବୋଲି ମନେହେଉଛି । କାରଣ ପ୍ରତିଦିନ ଦୁର୍ନୀତିର ଏତ୍ତେ ଏପରି ମହାମାରୀ ପରି ମାଡ଼ିବାଲିଛି ଯେଉଁଥିରେ ସମ୍ବିଧାନଜାତ ସମସ୍ତ ଅବୟବ-ବିଧାୟକ ସଭା, ପ୍ରଶାସନ ଓ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଓ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଚାପି

ହୋଇଯାଉଛି । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଶେଷ ଆଶା ଭରସା ଥିଲା ବୋଲି ଜଣାପଡୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଜିର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ରାତିଅଧିଆ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ଭେଟିବା ଏକ ନୂତନ ସନ୍ଦେହର ଛାୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ମୁଁ ଏହି ନିବନ୍ଧ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଲେଖୁଛି । ଏଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦ ଶୁଣୁଛି । କିଏ ଜଣେ କହିଲେ ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ଉପରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଏହାର ସତ୍ୟତା କ'ଣ କିଏ କହିବ ? ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି ଯେ ଏପରି ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଆଶା ରଖୁଛନ୍ତି ତାହା କେବଳ ସେ ହିଁ କହିପାରିବେ । କିନ୍ତୁ କାଳତାଳ ନ୍ୟାୟରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ପ୍ରଧାନ ବିଚାରପତି ସାକ୍ଷାତ ପରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ଏକ ବେଞ୍ଚ ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କୁ ଏକ ତଳ କୋର୍ଟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ହାଜର ନହେବାକୁ (ଅମୂଳ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଅର୍ଡର ଦେବା, ଅନ୍ୟ ଏକ କୋର୍ଟରେ ତହିଁ ପରଦିନ ମଧ୍ୟ ନରସିଂହ ରାଓ ହାଜର ନହେବା ଆଦି ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣାବଳୀ ଯୋଗୁ ଆଇନକୁ ତା ବାଟରେ ହୁଏତ ସହଜରେ ଯିବାକୁ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ଏକଥା ସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ଉଠୁଛି । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ପ୍ରଧାନ ବିଚାରପତି ଦୁଇଟି ସାଂବିଧାନିକ ପଦବୀର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅଧିକାରୀ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରିର ସାକ୍ଷାତକାରର ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତା କ'ଣ ଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କ'ଣ ଆଲୋଚନା ହେଲା ସେମାନେ ପ୍ରକାଶ କରିନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ତତଃ ଏହି ଲେଖା ଲେଖିଲାବେଳକୁ ତାହା ପ୍ରକାଶ ପାଇନାହିଁ । ସି.ବି.ଆଇ. ଓକିଲଙ୍କୁ ସି.ବି.ଆଇ. ରାଓଙ୍କ ଜାମିନ ଆବେଦନର ବିରୋଧ ନକରିବାକୁ ଲିଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା କେନ୍ଦ୍ର ଆଇନମନ୍ତ୍ରୀ ରମାକାନ୍ତ ଖାଲପଙ୍କର ଲିଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଫଳରେ ହୋଇଛି । ସି.ବି.ଆଇ. ଓକିଲ ସୁବ୍ରମଣ୍ୟମ ନିଜ ବାୟିବୁରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇଦେବା ଅନେକ ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱାମୀ ଓ ତାଙ୍କ ସହଯୋଗୀ କୈଳାସ ନାଥ ଅଗ୍ରସ୍ଥାଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀରାଇ ପାଠକ ଠକେଇ ମାମଲାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ତିହାର ଜେଲରେ ପ୍ରାୟ ୫ମାସ ହେଲା ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଜାମିନ ଦରଖାସ୍ତ ବିଭିନ୍ନ କୋର୍ଟରେ ୮ଥର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହୋଇଛି । ସେହି ମୋକଦ୍ଦମା ସହ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କ ଜାମିନ ଦରଖାସ୍ତକୁ ସି.ବି.ଆଇ. ଓକିଲ ବିରୋଧ ନକରିବାକୁ ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବାର ଅର୍ଥ ଆଇନକୁ ତା ବାଟରେ ଯିବାକୁ ନଦେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପଛଆଡ଼େ କିଛି ଘଟୁଛି ଯାହା ପଦାକୁ ଆସିବାକୁ ଦିଆଯାଉନି । ତଥାପି ସମ୍ଭାବପତ୍ରମାନେ ଖୋଜିତାଡ଼ି ଯାହା ପାରୁଛନ୍ତି ତାହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଗରେ ରଖୁଛନ୍ତି । ସମ୍ଭାବପତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନତା ନଥିଲେ ଏହା ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ଏହା ଏକ ନୈରାଶ୍ୟଜନକ ପରିସ୍ଥିତି । ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ବଳ ମିଳିମିଶି ନ୍ୟାୟାଳୟର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଏବେ ଉଦ୍ୟତ; ଏହାର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ମିଳୁଛି । ସକ୍ରିୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ବଳମତ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସବୁ ରାଜନେତାମାନଙ୍କୁ ସମାନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବାରୁ ସେମାନେ ବ୍ୟଥିତ । ତେଣୁ ପାର୍ଲିାମେଣ୍ଟର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିବେଶନ ଡକାଇ କେବଳ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିକାର ଓ ଅନୁଧିକାର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରି କିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ଏକ ସହମତି

ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଏହା ଏବେ ଭିତରେ ଭିତରେ ରହିଛି । ହୁଏତ ଶୀଘ୍ର ପଦାକୁ ଆସିବ । ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ
ନିରସ୍ତ କରିବାର ବିଭିନ୍ନ କୌଶଳ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରାଯାଇଛି । ମିଳିତ ସାମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଧିକାର
ସଭା, ଭାରତୀୟ ଜନତା ପାର୍ଟି ଓ କଂଗ୍ରେସ ମଧ୍ୟରେ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ଅଲିକ୍ଷିତ ରାଜିନାମା
ହାସଲ କଲାପରେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାର ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି ହେଲାଣି ।
(ତା.୭.୧୧.୯୭ରିଖ)

ଦୁର୍ନୀତିର ସାମାଜିକ ଗତି

କେବଳ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ କ'ଣ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ?

ଆସନ୍ତା ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ଭାରତରେ ଏକ ନୂତନ ଯୁଗ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ଏହି ନୂତନ ଯୁଗ ଯଦି ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ତେବେ ହାଡ଼୍‌ଲା ବେପାର ପାଇଁ ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ହାଡ଼୍‌ଲା ବେପାର ସବୁ ଘଟିପାରେ । ଦେଶର ରାଜନୈତିକ ଇତିହାସରେ ଏକ ମୋଡ଼ ଆଣିବାରେ ହାଡ଼୍‌ଲା କାରବାରରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପୁରେସ୍ କୁମାର ଜୈନ, ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ଏବଂ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପି.ଭି. ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କ ନିଜସ୍ବ ଏବଂ ସମ୍ପର୍କିତ ଅବଦାନ ରହିବ । ଏ ସମସ୍ତ ଘଟଣାବଳୀର ପଛରେ ରହିଛି କ୍ଷମତା । କ୍ଷମତାର ଅନୁକୂଳ ଓ ଆହରଣ ହିଁ ଆଜିର ଦୁନିଆରେ ମୂଳ ଅଭିପ୍ରାୟ ଶକ୍ତି (Motive Force) । ମଣିଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଧିପତ୍ୟ ଜାହିର କରିବା ହିଁ ହେଲା କ୍ଷମତାର ମୁଖ୍ୟ ଚାଳକ ଶକ୍ତି (Driving Force) । କ୍ଷମତାର ବିମୋହନ ଶକ୍ତି ଏତେ ବେଶୀ ଏହା କ୍ଷମତାଗୋଚାର ମାନସିକ ଭାରସାମ୍ୟକୁ ପୂରାପୂରି ଦୋହଲାଇ ଦିଏ । କ୍ଷମତାକୁ ମଣିଷ ଆୟତ୍ତରେ ରଖିପାରେ ନାହିଁ । ବରଂ କ୍ଷମତା ମଣିଷକୁ ଗ୍ରାସ କରେ । ମଣିଷକୁ ଛାଇଯାଏ । କ୍ଷମତା ମଣିଷକୁ ଅଭିଭୂତ କରିପକାଏ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହାଡ଼୍‌ଲା ଏକ ଛୋଟ ଉପସର୍ଗ ମାତ୍ର । କ୍ଷମତା ଗୋଟାଏ ମସ୍ତବୁ ବ୍ୟାଧି । ବ୍ୟାଧିର ଉପସର୍ଗ ଅସୁମାରି । ଦୁର୍ନୀତି ବିଭିନ୍ନ ଉପସର୍ଗର ପରିପୁରକ । ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ କେବଳ ନୁହେଁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ସହିତ ଦୁର୍ନୀତି ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗୀ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ । ମନେହେଉଛି ଦୁର୍ନୀତି ବିନା ସାମଗ୍ରିକ ଜୀବନ ଅସମ୍ଭବ । ସମାଜର ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗରେ ଦୁର୍ନୀତି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ସହଯାତ୍ରୀ । ଦୁର୍ନୀତିକୁ ଛାଡ଼ି କୌଣସି କାମ କରିବା ଏବେ ଏକରକମ ଅସମ୍ଭବ । କ୍ଷମତାର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ଦୁର୍ନୀତି । ତେଣୁ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୋଧରେ ଲଢ଼ିହେବ ନାହିଁ । ବରଂ ଦୁର୍ନୀତି ସହିତ ପାଦ ମିଳାଇ ଚାଲିବାକୁ ହେବ । ନଚେତ ନିଷ୍ଠୁରି ନେବାକୁ ହେବ ଦୁର୍ନୀତି ସହିତ ନଚାଲିଲେ ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ହେବ । ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ହେଲେ ଦୁର୍ନୀତିକୁ ଆପଣେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯିଏ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସଜୋଟ ରହିବାକୁ ଚାହଁବେ, ସେ ନିଜେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତି ସହିତ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକ ସହିତ ତାକୁ ସାଲିସ କରିବାକୁ ହେବ । ନିହାତି କମ୍‌ରେ ଦୁର୍ନୀତିକୁ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦୁର୍ନୀତି ସହିତ ସହାବସ୍ଥାନ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ହିଁ ଆଜି ଭାରତବର୍ଷର ଦୃଶ୍ୟପଟ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ୭ଟି ମହାପାପର ସଂଜ୍ଞା ଆଜି ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଆଜି ଏକ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଉଦାହରଣ ।

ଗାନ୍ଧୀ: ଏକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ମାତ୍ର

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ମୁଁ କେବଳ ‘ଗାନ୍ଧୀ’ ଭାବରେ ଅଭିହିତ କରିବି । ଏବେ ଆଉ ଅନେକ ଗାନ୍ଧୀ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ନାମ ସହିତ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ଗାନ୍ଧୀ ଯୋଡ଼ିବି । ଗାନ୍ଧୀ କାହିଁକି ଆଜି ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତାହାର କାରଣର ଗୋଟିଏ ଯୋଡ଼ିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ କଥାଟି ବୁଝିବା ସହଜ ହେବ । ଯୁଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଗାନ୍ଧୀ ନିଜ ଦେଶରେ ଖୁବ୍ କମ ସମୟ ଭିତରେ ଇତିହାସର ଏକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଇତିହାସର ସାକାର ପୁରୁଷ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅଧିକ ଲୋକ ଆଉ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି । ୪୫ କିମ୍ବା ୫୦ ବର୍ଷରୁ କମ୍ ବୟସର ଲୋକେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଥିବେ । କିନ୍ତୁ ଗାନ୍ଧୀ କ’ଣ ପାଇଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲେ, ତାହା ଜାଣିବାର ସୁଯୋଗ ହୋଇନାହିଁ । ତାହାର କାରଣ ଖୋଜିବା ଏତେ ଦୁରୂହ ନୁହେଁ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଆଦର୍ଶ ଓ ମାର୍ଗରେ ଚାଲିବାକୁ ସେହି ନେତାମାନେ ତାଙ୍କ ଜୀବଦକ୍ଷାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧୀ କଂଟା ମାଟିରୁ ପିତୃଜା ଗଢ଼ି ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ନେତା ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଦେଇ ଗଲେ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ସ୍ମୃତିରେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା, ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା, ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଜନଶକ୍ତିକୁ କର୍ମନିଯୋଜନରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାପ୍ରସୂତ ଯୋଜନାକୁ ସାକାର କରିବା, ସଚ୍ଚୋଟ ରହିବାର ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ନୀତି ନିୟମକୁ କଡ଼ାକଡ଼ି ଅନୁସରଣ କରିବା, ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଜୀବନ ଓ ଜୀବନୀକୁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲେ, ଭାରତର ରାଜନୀତି ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍ ଦୃଷ୍ଟିତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଭାରତର ପ୍ରଶାସନ ଲୋକାଭିମୁଖୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି ସଂଖ୍ୟାଗଣିତ ଦରିଦ୍ରଙ୍କୁ ଉପରକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଏହା କରାଗଲା ନାହିଁ । କାରଣ ତାହା ହୋଇଥିଲେ ଦରିଦ୍ରଙ୍କର ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥାନ୍ତା । ଗାନ୍ଧୀ ଜାଆନ୍ତା ରହିଥାନ୍ତେ । ଅନ୍ୟମାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତେ । ଗାନ୍ଧୀ ଆକାଶ ଛୁଆଁ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଭାବରେ ଶାସନର ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନରେ କ୍ଷମତାର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପୁରୁଷ ଭାବରେ ଠିଆହୋଇ ରହିଥାନ୍ତେ । ଅନ୍ୟମାନେ ଖର୍ବାଙ୍ଗ ଲିଲିପୁଟପରି, ଭରତଙ୍କ ପରି କଠଉ ପୂଜା କରି ସେବକ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତେ । ତତ୍ତ୍ୱ ହେଲା ରାଜନୀତିଜ୍ଞ, ପ୍ରଶାସକ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଓ ଅନ୍ୟ କ୍ଷମତାଧରମାନେ କ୍ଷମତାର ଶାସକ ହେବେ ନା ଦାୟିତ୍ୱର ସେବକ ହେବେ । କ୍ଷମତା ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱ; ଏକଥା ଉପରୋକ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ମନକୁ କେବେ ଆଣନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ କ୍ଷମତାର ପ୍ରଭୁ ଓ ଜନସାଧାରଣ ସେମାନଙ୍କର ସେବକ ଏହି ଧାରଣାଟି କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବଳବତ୍ତର ହୋଇଆସିଛି । ତେଣୁ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ଭାରତ ଶେଷ ଗାନ୍ଧୀବାଦୀକୁ ହରାଇଛି । ଗାନ୍ଧୀ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଗାନ୍ଧୀବାଦୀ ଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରି କ୍ଷମତା ଗଛର ଅଧିକାରୀ ହେଲେ ଏବଂ ଫଳ ଖାଇଲେ, ସେମାନେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଯଦି ବଂଚାଇ

ରଖିଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ଶାସନର ସିଂହାସନରେ ବସି ଛଟପଟ ହୋଇଥାଆନ୍ତେ । ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁଙ୍କର ଭାରତ ପାଇଁ କେତେକ ମୌଳିକ ଅବଦାନ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ସଚେତନ ଭାବରେ ବିପ୍ଳବୀ ଗର୍ଭକୁ ଠେକିଦେବାରେ ନେହରୁଙ୍କର ଭୂମିକା ସର୍ବାଧିକ । ଯେଉଁ ଦେଶ କେବଳ ଶ୍ରୁତିକୁ ଆଧାର କରି ବେଦ, ଉପନିଷଦ, ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତକୁ ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ବଂଚାଇ ରଖିପାରିଲା; ସେହି ଦେଶ ମାତ୍ର ୪୮ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ସ୍ମୃତିରେ ରଖିଲା ନାହିଁ । ଶ୍ରୁତି କଥା ଦୂରରେ ଥାଉ ।

ଗାନ୍ଧୀ କାହିଁକି ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ?

ସତ୍ୟ ମୋର ନିଜର ଏକ ଅଭିଜ୍ଞତାର କଥା ବୟାନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ମୁଁ ଏକ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଶିକ୍ଷାପ୍ରାର୍ଥୀ ଆଶାୟୀ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ସର୍ବଭାରତୀୟ ଲିଖିତ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ପରେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ତରଫରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର, କଲିକତା, ମାଡ୍ରାସ୍, ଦିଲ୍ଲୀ ଓ ବମ୍ବେଠାରେ ଏକ ସାକ୍ଷାତକାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼େ । ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଦିଲ୍ଲୀ ଓ ବମ୍ବେ ଠାରେ ହୋଇଥିବା ସାକ୍ଷାତକାରରେ ମୁଁ ସାକ୍ଷାତକାର କମିଟିର ଜଣେ ସଭ୍ୟ ଥିଲି । ଏହି ଶିକ୍ଷାପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ନାତକ, ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଏବଂ ଅନେକ ଇଞ୍ଜିନିୟର ପ୍ରାର୍ଥୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ଅନେକଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲାବେଳେ ସେମାନେ ଗାନ୍ଧୀ (ମହାତ୍ମା)ଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କଲେ । କେତେକ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଲେ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପୂରା ନାମ କ'ଣ କେବଳ ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀ କହିପାରିଲେ । ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛନ୍ତି । କେବଳ ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀ କହିଲେ, ଯେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଅନୁସୂତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲେ ତାହା ଦେଶପାଇଁ ମଙ୍ଗଳକାରକ ହେବ । ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଦୁର୍ନୀତି, ବିଶେଷ କରି ହାଡ଼୍ଡାଲା କାରବାର ବିରୋଧରେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କଲେ । କିନ୍ତୁ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପାଠ୍ୟ କରି ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ବଡ଼ ବଡ଼ କମ୍ପାନୀରେ ଯୋଗଦେବେ ସେତେବେଳେ ଦୁର୍ନୀତିର ଅଂଶୀଦାର ହେବେ କି ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଯେ ସଂପୃକ୍ତ କମ୍ପାନୀର ବ୍ୟବସାୟିକ ସ୍ୱାର୍ଥପାଇଁ ଯଦି ତାଙ୍କ ଉପରିସ୍ଥ ଅଧିକାରୀ ତାଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ସେ ଦୁର୍ନୀତି କରିବେ । କାରଣ ତାହା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ଜୀବିକା ଅର୍ଜନରେ ଉନ୍ନତି ଘଟିବ । ପଦୋନ୍ନତି ମିଳିବ । ଅର୍ଥାତ ପାରିବାପଣିଆ ପ୍ରମାଣିତ ହେବ । ତେଣୁ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ କେତେ ହଜାର ଲକ୍ଷ ସଂଖ୍ୟାରେ ହାଡ଼୍ଡାଲା ବ୍ୟବସାୟୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଜୈନ ଏ ଦେଶରେ ଆତଙ୍କୀତ ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ କେତେ ଲକ୍ଷ ସେହି କାମ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପଥରେ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଶହେରୁ ଶହେ ପ୍ରାର୍ଥୀ କହିଥିଲେ, ଉଦାରାକରଣ, ଜଗତୀକରଣ ଓ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କର ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତିରେ ପ୍ରବେଶ ଫଳରେ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ମୋଟା ରୋଜଗାର ପାଇଁ ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିଦେଇଛି, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଏହି ଶିକ୍ଷାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଧିକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏଥିପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହେଉଛନ୍ତି । ଅନେକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗତ କୃତିତ୍ୱ ଖୁବ୍ ଭଲ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ

ଆଇ.ଏ.ଏସ୍. ଆଦି ସର୍ବଭାରତୀୟ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହନ୍ତି । ଜଣେ ସିନିୟର ଆଇ.ଏ.ଏସ୍. ଅଫିସରଙ୍କ ପୁଅ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ, ସେ ଆଇ.ଏ.ଏସ୍. ଚାକରି ପାଇଁ ଆକୃଷ୍ଟ ନୁହଁନ୍ତି । କାରଣ ତାଙ୍କ ବାପା ଚାକିରିରେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯେତିକି ଦରମା ପାଉଛନ୍ତି ସେ (ପ୍ରାର୍ଥୀ) ଆରମ୍ଭରୁ ହୁଏତ ତାର ଦୁଇଗୁଣରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଦୁର୍ନୀତି ବିରୋଧରେ ତାହା ସମାଲୋଚନା କରିଥିବା କେତେକ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଓ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ତୁଳନା କରି ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ କହିଲେ । ବୋମ୍ବର୍ସ ଦୁର୍ନୀତି ସତ୍ତ୍ୱେ, ହାଡ଼ାଲା କାରବାରରେ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନାମୋଲ୍ଲେଖ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନେ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଏବଂ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଆଜିର ଭାରତରେ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବୋଲି ଠୋସ୍ ଦେଇ ଉତ୍ତର ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ମତରେ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ଯଙ୍ଗ, ଡାକନାମିକ୍ ଏବଂ ମଡ଼ର୍ଣ୍ଣ । ଦୁର୍ନୀତି ତ ସବୁଆଡ଼େ ଚାଲିଛି । ଦୁର୍ନୀତି ବିନା କୌଣସି ଆତିରମେଶ କରିହେବ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀ(ମହାତ୍ମା) ଆଉଟ୍‌ଡେଟେଡ୍ ଏବଂ ଅବସୋଲେଟ୍ । ଅର୍ଥାତ୍ ଗାନ୍ଧୀ ପୁରୁଣା ଓ ଖତରା । ମୁଁ ପଚାରିଲି ହାଡ଼ାଲା ଏବଂ ବୋମ୍ବର୍ସ ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ତାଙ୍କୁ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ଓ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ମଧ୍ୟରେ ଜଣଙ୍କୁ ବାଛିବାକୁ କୁହାଯାଏ ସେମାନେ କାହାଙ୍କୁ ବାଛିବେ । ଦୁଇଜଣ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ସେମାନେ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ (ଭୋଟ ଦେବେ) ବାଛିବେ । ତେଣୁ ଗତ ୫୦ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତରେ ଯେଉଁମାନେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଭିତ୍ତି କ'ଣ ଏଇଥିରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ । ଏହି ମୂଲ୍ୟ ବୋଧର ଭିତ୍ତି ନେଇ ହଜାର ହଜାର, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଟି କୋଟି ଲୋକ ଭାରତବର୍ଷର ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରୁ ବାହାରି ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଯୋଗଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହି ପରିଧିର ବାହାରେ ଯେଉଁମାନେ ରହିଲେ ସେମାନେ ନିର୍ଧନ ଏବଂ ନିଃସହାୟ । ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନେ ନିର୍ବୋଧ, ନୀରବ ଏବଂ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଶାସିତ । ପ୍ରତିରୋଧ ତ ଦୂରର କଥା, ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବାକୁ ସେମାନେ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ମଜାକଥା ଭାରତୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଯେଉଁମାନେ ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଅନ୍ୟାୟ ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରୁଥିବାର ଦେଖାଯାଉଛି, ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରୋକ୍ଷରେ ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଗୋଷ୍ଠୀର ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମର ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀର ଧୋବଧାଉଳିଆ ମଣିଷ । ପ୍ରତିବାଦୀ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଶାସନରେ ବସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ବିରୋଧୀ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କର ସମାଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ସମାନ 'ଜାତି'ର ଲୋକ । ବିରୋଧୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଶାସନ ଗାଦୀର ଆଶାୟୀ । ଶାସନଗାଦୀରେ ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପରି ବିରୋଧୀମାନେ ସମାନ ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟିତ । ହାଡ଼ାଲାରୁ ଏହାର ନିଃସନ୍ଦେହରେ ପ୍ରମାଣିତ । ବିଚାରଳାୟରେ ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରମାଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀର ସମସ୍ତେ (ରାଜନୀତିଜ୍ଞ, ପ୍ରଶାସକ, ଶିଳ୍ପପତି ଓ ବ୍ୟବସାୟୀ) ସମାନ ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟିତ । କେବଳ ମାତ୍ରାର ବ୍ୟବଧାନ ରହିଛି । ରାଜନୈତିକ ଜୀବନରେ ଥିବା ଲୋକେ ଯେ କେବଳ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଏହା ଆଦୌ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରଶାସନରେ ବସିଥିବା ଲୋକେ (କିରାଣୀ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପଦବୀରେ ବସିଥିବା ଲୋକେ), ଶିଳ୍ପ ଓ ବ୍ୟବସାୟରେ ସଂଜ୍ଞିତ ସମସ୍ତେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ।

ଦୁର୍ନୀତିର ମାତ୍ରା ଓ ପରିଧି

ଭାରତରେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ ଚରମ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ଓ ତାଙ୍କ ସରକାର ବିରୋଧରେ ଯେତେବେଳେ ଦୁର୍ନୀତିର ଆରୋପ ହୋଇଥିଲା ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଦୁର୍ନୀତି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଭରି ରହିଛି (Corruption is a world phenomenon) । ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ଦୁର୍ନୀତି ମୋଟାମୋଟି ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ନୀତିର ଅର୍ଥରେ ଲେଖାଯାଇଛି । ଦୁର୍ନୀତିର ସଂଜ୍ଞା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ ମଧ୍ୟରେ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ନୀତି ଏକ ଅଂଶ ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ ଦୁର୍ନୀତି କହିଲେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ଆଇନ ବିରୋଧୀ ଉପାୟରେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କଲେ ତାହା ଦୁର୍ନୀତିମୂଳକ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବ । ଏହି ମାପକାଠି ରାଜନୀତିଜ୍ଞ, ପ୍ରଶାସକ, ଶିଳ୍ପପତି ଓ ବ୍ୟବସାୟୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ଭାବରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ କଲେଜ କି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଧ୍ୟାପକ ଯଦି ପରୀକ୍ଷା ଖାତାରେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅର୍ଥ ବଦଳରେ ଅଧିକ ନମ୍ର ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତି ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ପରିମାପକ ପ୍ରୟୋଗ କରାଗଲେ ଦୁର୍ନୀତିର ଏକ ଉନ୍ନତତମ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ରେଳଯାତ୍ରାରେ ଟିକେଟ ଯାଞ୍ଚକାରୀ ଅଧିକାରୀ ଡକ୍ଟରରେ ସ୍ଥାନ ଖାଲି ଥିଲେ ରହିବ ଦେଇ ପଇସା ସଂଗ୍ରହ କରି ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଜାଗା ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ବ୍ୟାପାରରେ ଅନୁଗ୍ରହ କଲାପରି ଜାଗା ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଭଡ଼ା ବାହାରେ ଉଲ୍ଲେଟ ନେଲେ ତାହା କ'ଣ ଦୁର୍ନୀତି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୁର୍ନୀତି ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତି ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଚାଲିଛି । ଆମ କୋର୍ଟ କଚେରୀରେ ପେସ୍ୱାର, ପିଅନ, ଟାଇପିଷ୍ଟ ଡାରିଖ କରିବାକୁ, ଚୋରା କପି ଦେବାକୁ ପ୍ରତିଦିନ ପକ୍ଷ ଏବଂ ପ୍ରତିପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ ଉଲ୍ଲେଟ (ପାଉଣା) ନିଅନ୍ତି । ଜମି କିଣାବିକାରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଏବଂ ସବ୍ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଅଫିସରେ, ଦିଆନିଆ ଏକ ନିତ୍ୟନୈମିତିକ ଘଟଣା । ଆନାରେ, ତହସିଲ ଅଫିସରେ, କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ଅଫିସରେ, ମଚରଗାଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ଆର.ଟି.ଓ. କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରତିଦିନ ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କାର ଉଲ୍ଲେଟ କାରବାର ହେଉଛି । ସରକାରୀ ଉଦ୍ୟୋଗମାନଙ୍କର ମୋଟା ଅର୍ଥ ଏପଟ ସେପଟ ହେଉଛି । ଏବେ ସେକ୍ରେଟେରିଏଟରେ ଟିଠି ଖଣ୍ଡିକ ଡେସପାଟରେ ପାଖରୁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରରରେ ନମ୍ର ଚଢ଼ାଇ ହାସଲ କରିବାକୁ କିଛି ଦେବାନେବା ପଡ଼ିଲାଣି । ରେଳଷ୍ଟେସନରେ ମାଲ ଛଡ଼ାଇବାକୁ ହେଲେ ପାଉଣା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଷ୍ଟାମ୍ପ ଭେଣ୍ଡର ପାଖରୁ ଷ୍ଟାମ୍ପ ପେପର କିଣିଲେ କିଣ୍ଡେ ଦାମ୍ ଠାରୁ ଅଧିକ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଅଛି କି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦେୟ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଉନାହିଁ ? ପୁଣି ଏଗୁଡ଼ିକ ଛଡ଼ା ସେଲସ ଟ୍ୟାକ୍ସ ଅଫିସରେ ଯେକୌଣସି ଲାଇସେନ୍ସ ଆଣିବା ସ୍ଥାନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସରକାରୀ ଦେୟ ଠାରୁ ଅଧିକ ଦେବାକୁ ପଡୁନାହିଁ ? ଡ୍ରାଜିତିଂ ନ ଜାଣି କିମ୍ବା ଡ୍ରାଜିତିଂ ଟେଷ୍ଟ ନଦେଇ ଡ୍ରାଜିତିଂ ଲାଇସେନ୍ସ ତ ପୁଣି ମିଳିଯାଉଛି । ବସ୍ ଓ ଟ୍ରେକର ଟ୍ୟାକ୍ସ ନଦେଇ ହଜାର

ହଜାର ଗାଡ଼ି କିପରି ଚାଲୁଛି । ମୋର କହିବା କଥା ଜୀବନର ପ୍ରତି ପଦେ ପଦେ ଉଲ୍ଲେଚ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏତେ ସ୍ବାଭାବିକ ହୋଇଗଲାଣି ଯେ, ତାହା ଦୁର୍ନୀତି ବୋଲି କେହି ସ୍ଳୋଗାନ ଦେଉନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ରତିବାଦ କରୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅଫିସରଙ୍କ ଘର, ଇଞ୍ଜିନିଅରଙ୍କ ଘର ଖାନତଲାସ ହେଉଛି । ଚଢ଼ାଉ ହେଉଛି । ଯେଉଁମାନେ ଚଢ଼ାଉରେ ଭାଗ ନେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଚଢ଼ାଉ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣାଶୁଣା ଆୟ ଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟର ସଂଚୟ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତି ଠୁଳ କରିଥିବା ଜଣାପଡ଼ିବ । ଯେଉଁ ଅଫିସରଙ୍କ ଘର ଖାନତଲାସ ହେଉଛି, ତାଙ୍କ ପରି ଆଉ ଯେତେ ଅଫିସର କି ଇଞ୍ଜିନିୟର ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଘର ଖାନତଲାସ ହେଲେ କ'ଣ ଅନୁପାରିତ ଆୟର ସନ୍ଧାନ ମିଳିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କ'ଣ ତାହା ଘଟୁଛି କି ? ଘଟୁନାହିଁ । ଏଣୁ ଏହି ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଳ୍ପ କେତେକ ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ନପାରିଲେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଠିଆ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହି ଯେଉଁସବୁ କଥା ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କଲି, ସେଥିରେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ ସଂପୃକ୍ତ ନୁହଁନ୍ତି । ଏହା ସମାଜରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ସ୍ବାଭାବିକ ଚିତ୍ର । +୨ ପରୀକ୍ଷା ପତ୍ର ବଜାରରେ କିଣିବାକୁ ମିଳିଲା ବୋଲି ସମ୍ଭାବ୍ୟତାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା । ହୁଏତ ତଦନ୍ତ ହେବ । ଯିଏ ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ବଜାରକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ । ପରୀକ୍ଷା ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କ ନାମରେ ଖୋଲା ଅଭିଯୋଗ ହେଉଛି । ଯଦି ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ମିଳିବା ଚାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଦୋଷ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଦୋଷ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲାଣି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ସଚ୍ଚୋଟ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ନ ହୁଅନ୍ତୁ ସେ ଏପରି ପରୀକ୍ଷା ନିୟନ୍ତ୍ରକଙ୍କୁ କାହିଁକି ସେ ପଦବୀରେ ରଖିଛନ୍ତି ? ଏହି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ ବୋର୍ଡ଼ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଘଷ ଘୋଡ଼ାଉଛନ୍ତି । ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଅବସର ଗ୍ରହଣର ମିଥାସି ପରେ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଥରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ବୃଦ୍ଧିପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପରେ ଦୋଷାରୋପ ହେଉଛି । କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ବୃଦ୍ଧିରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଭୂମିକା ଅଛି କି ନାହିଁ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଭିଯୋଗ ଯେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ବୃଦ୍ଧି କରିଛନ୍ତି । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଲୋକପ୍ରିୟ ଶାସନରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେଉ ବା ପରୋକ୍ଷରେ ଦୋଷର ବୋଝ ମୁଣ୍ଡାଇବାର ବାଧ୍ୟତା ରହିଛି । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ତଳେ ଯେଉଁ ଶାସନତନ୍ତ୍ର କିମ୍ବା ଯନ୍ତ୍ର ରହିଛି, ତାହାର ଦୋଷତ୍ରୁଟି ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପରେ ସହଜରେ ଯାଇପାରିବ । କାରଣ ସେ ପବ୍ଲିକ୍ ପ୍ରପର୍ଟି । ସରକାରୀ କଳର ଅଧିକାରୀମାନେ ସ୍ବାୟୀ ପବ୍ଲିକ୍ ପ୍ରପର୍ଟି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆହୁଆଳରେ ରହିଯାଆନ୍ତି ଅଧିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ନୀତିର ଚେର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରରେ ଥାଇପାରେ । ତେବେ କ'ଣ ଧରାଯିବ ଯେ +୨ ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ବିକ୍ରିକରି ଯେଉଁ ଧନ ଉପାର୍ଜନ ହେଲା, ତାହା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଛି ? କିନ୍ତୁ ଘଟଣାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଠାରେ ଗୁଳି ବାଜିବା ସହଜ । କାରଣ ସେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ । ଯଦି ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ସଚ୍ଚୋଟ ହୋଇଥିବେ, ତେବେ ସେ ଏପରି କାମ କରିବା ଦରକାର ଯେ ତାଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୁଳି ଯିବା କଷ୍ଟକର ହେବ । ମୋ ଘର ଆଗରେ ଏହି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରାସ୍ତା କାମ ହେଲା । ନିୟମ ଅନୁସାରେ ରାସ୍ତାର ଗୁଣାମୂଳ ମାନ ରକ୍ଷା କରାଗଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଯଦି ଉପାସ କରି ଖରାରେ ଧାରଣାରେ ବସିଥାନ୍ତି, ତେବେ ହୁଏତ ନିର୍ମାଣର ମାନ

ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ହୋଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ମୋର ନିଜର କାମ ଏବଂ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୁଁ ସେତିକି ସମୟ ଏବଂ ଦେହକଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ ତ ?

ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କାହିଁକି ?

ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବତନ ସରକାର ଦେଶାତ୍ମକ ଉତ୍ପାଦନ, ବିକ୍ରି ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ କଟକ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଏବଂ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳ ବୁଲିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି ବିଭିନ୍ନ ଅବକାଶରେ । ଯେହେତୁ ଦେଶୀ ମଦ ବ୍ୟବସାୟ ସରକାର ବନ୍ଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି, ତେଣୁ ମଦ ଉତ୍ପାଦନ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ ହୋଇଛି ବୋଲି ଧରିବାକୁ ହେବ । ମଦ ଯିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବିକ୍ରି କରିବ ସେ ଲାଭସେନ୍ଦ୍ର ନେବ । ମଦ ବ୍ୟବସାୟ ପୁରୀ ବନ୍ଦ ହେଲେ ଆଉ ମଦ ରାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଲାଭସେନ୍ଦ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଦ ବ୍ୟବସାୟୀ ରହିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ବେଆଇନ ମଦ ରନ୍ଧା ହେଉଛି । ଯେହେତୁ ଲାଭସେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାୟ ମଦ ବ୍ୟବସାୟୀ କେହି ନାହିଁ, ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ଧରପଗଡ଼ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପୋଲିସ, ଅବକାରୀ ବିଭାଗ ଏସବୁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ବୁକ୍ ଅଫିସର ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛନ୍ତି । ତହସିଲଦାର ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ ସାଧାରଣ ଲୋକ ଜାଣିଛନ୍ତି । ଶାସକ ଦଳର ଏବଂ ବିରୋଧୀଦଳର ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଲୋକେ ତ ଜାଣିବା କଥା । ଘାନୀୟ ବିଧାୟକ ଓ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିଦ୍ବନ୍ଦିତା କରି ହାରି ଯାଇଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାହିଁ କେହି ଏହି ବେଆଇନ ମଦରନ୍ଧା କଥା ଉଠାଉନାହାନ୍ତି ! ପୁଣି କଟକ ମଦମୁଦ୍ରା ପରି ଘଟଣା ଘଟିଲେ ଭାଷ୍ଟା ଫୁଟିବ । ସରକାରୀ ପଦାଧିକାରୀ, ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଜାଣତରେ ଏହି ବେଆଇନ ମଦରନ୍ଧା ଓ ବ୍ୟବସାୟ ଚାଲିଛି । କିଏ ଦାୟୀ ? କାହାକୁ ଦୋଷ ଦିଆଯିବ ? ଯେଉଁମାନେ ବେଆଇନ ରନ୍ଧାମଦ ବିକ୍ରି କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଅର୍ଥରୁ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ, ପ୍ରଶାସନ ଏବଂ ଏକଥା ପଦାକୁ ନ ଆଣିବା ପାଇଁ ଘାନୀୟ ସାମ୍ବାଦିକମାନେ କ'ଣ କିଛି ପାଉନାହାନ୍ତି ? ତାହା ନ ହୋଇନଥିଲେ ଏ ବ୍ୟବସାୟ ତଳିପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ଏହି ପ୍ରବଳପ୍ରତାପୀ ଚୋରା ମଦ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କିଛି କହିପାରିବେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ନିରାପତ୍ତା ବିପନ୍ନ ହେବ । ଏହି ଚକାର ଏକ ଅଂଶ ଉଠି ଉଠି ଉପରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସେକ୍ରେଟେରୀଏଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସୁଛି । ମତେ ଯଦି କିଏ କହେ ପ୍ରମାଣ କର ଯାହା କହୁଛ । ମୋର ସହଜ ଉତ୍ତର ହେବ ଯେ ସିବିଆଇ ତଦନ୍ତ କରୁ, ସବୁ ଜଣାପଡ଼ିଯିବ । ଏବେ ଦେଶରେ ସବୁ କଥା ସିବିଆଇ ତଦନ୍ତ କଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ପ୍ରଶାସନିକ ଦାୟିତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । କାରଣ ସିବିଆଇ ସରକାରୀ ତାପରେ ବିଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟ ଘୋଡ଼ାଉଛି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ହେଉଛି । ଗୋଟାଏ ସମୟ ହୁଏତ ଆସିବ, ଯେତେବେଳେ ସବୁ ବୁକ୍ରେ ସି.ବି.ଆଇ. ଅଫିସ୍ ଖୋଲିବ । ସବୁ ଜିଲ୍ଲାରେ ନହେଲେ ସବୁ ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ଶାଖାମାନ ଖୋଲାହେବ । ନଚେତ୍ ଏଦେଶର ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ସାମ୍ବାଦିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ନିୟମିତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇହେବ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ କଥା ମନକୁ ଆସୁଛି । ଯେଉଁ

ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ କୌଣସି ସରକାରୀ ପଦପଦବୀରେ ନାହାନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଆୟ କ'ଣ ? ରାଜନୀତିରେ ଏବେ ଯେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ହେବେ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରି ଚଳିବେ ବୋଲି ସେଥିରେ ପଣିଛନ୍ତି । କିଏ ଛାତିରେ ହାତ ଦେଇ ଠାକୁର ଧଣ୍ଡା ବୁଲି ହଲପ କରି କହିବ ଯେ, ସେ ଦେଶ ଓ ଦଶର ଉପକାର ଓ ସେବା କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ସମ୍ପର୍କବାଡ଼ି ବିକ୍ରି କରି ରାଜନୀତିରେ ପଣିଛି ? ଯଦି ଜୀବିକା ଅର୍ଜନର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପନ୍ଥା ଆଆନ୍ତା, ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ରାଜନୀତିରେ ପଣିଥାନ୍ତେ । ଯେତେସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଭାବରେ ଏବେ ଖ୍ୟାତ, ସେମାନଙ୍କର ଗତ ୨୫ ବର୍ଷର ଜୀବନ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ ଜାଣିହେବ ଯେ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳକୁ ସେମାନେ ଦରିଦ୍ର ଥିଲେ । କେହି ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିର କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ମଧ୍ୟବିର ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଘର ଚଳିବା କଷ୍ଟକର ଥିଲା । ଏବେ ସେମାନେ କେବଳ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ନୁହନ୍ତି, ବେଶ ବିରଣାଳୀ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । କେଉଁଠୁ ଆସିଲା ଏ ବିର ? ଏହି ବିର ନଥିଲେ ସେମାନେ ଆଜିଯାଏ ରାଜନୀତିରେ ଠାକି ରହିପାରିଥାନ୍ତେ କି ? କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଛିତିର ଉନ୍ନତି କରି ପାରି ନଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଯେଉଁ ଲୋକ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆଆନ୍ତେ କି ? କ୍ଷମତା ଏବଂ ଅର୍ଥ ଏକ ଗୋଲ ପରିଧିରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି । କିଏ ଆଗରେ ଓ କିଏ ପଛରେ ତାହା କହିବା କଷ୍ଟକର । ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ବୋଇଲେ ଏକ ଫୁଲ୍‌ଟାଇମ୍ କାମ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୋଜଗାର ଥାଇ ରାଜନୀତି କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମ୍ । ଏ ଦେଶରେ ରାଜନୀତି କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ କରିବାରେ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀ, ସରକାରୀ ଅଫିସର (ନିଜ ସୁବିଧା ପାଇଁ) ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାୟୀ । ଏମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ରାଜନୈତିକ ନେତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ବାଟରେ ଚାପ ପକାଇ ପ୍ରଭାବିତ କରି ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ପାଇଁ ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରାନ୍ତି । କେତେଜଣ ରାଜନେତା ଅଛନ୍ତି, ଯିଏ ଏହି ଚାପ ଗ୍ରହଣ ନ କରି ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ସମାଜସେବା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ? ନିର୍ବାଚନ ଆଉ ଏକ ମସ୍ତବଡ଼ ବୋଝ । ନିର୍ବାଚନରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଥିବା ବିପୁଳ ଅର୍ଥ କିଏ ଦେବ ? ଯିଏ ଦେବ, ସେ ତାହାର ପ୍ରତିଦାନରେ କ'ଣ ପାଇବ ! ଭୋଟବେଳେ ଯେଉଁମାନେ ଧାଁ ଧପଡ଼ କରିବେ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଜିତିଲେ ତାଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଜିତିଲେ ବୋଲି ବାହାସ୍ତୋତ ମାରିବେ ତାଙ୍କର ରଣ ତ ବିଧାୟକ ଏବଂ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିବା ଯାଏ ଶୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାହାଛଡ଼ା ନିଜ ପରିବାରକୁ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ତ ପୁଣି ଅର୍ଥ ଅବଶ୍ୟକ । କୌଣସି ରୋଜଗାର ନ ଥିଲେ ପିଲାଛୁଆ ଉପାସ ଭୋକରେ ରହିବେ । ଏସବୁର ବିଶଦ ଆଲୋଚନା ଆବଶ୍ୟକ ।

(ତାମ୍ରା.୧.୩.୧୯୯୭)

ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ପୃଥ୍ବୀରେ

ଭୋଗ ପ୍ରବଣତାର ଛଦ୍ମନାମ ଆଧୁନିକତା

ଅବଶ୍ୟ ଆଧୁନିକତାର ବାହକମାନେ ଏ ପ୍ରକାର ମତକୁ ଘୋର ବିରୋଧ କରିବେ କିମ୍ବା ବିଚାର ଢେଉ ଉଠାଇବେ । ମଣିଷ, ବିଶେଷକରି ଆଧୁନିକ ମଣିଷ ଯଦି ଏହି ରୀତିରେ ଭବିଷ୍ୟତ ଭିତରକୁ ନିଜକୁ ଠେଲି ଠେଲି ଆଗେଇଯିବ ଗୋଟାଏ ସମୟରେ ସେ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯିବ । ନିଜକୁ ସେ ଚିହ୍ନି ପାରିବନି । ଏବେ ଏକ ସମୟ ଆସିଗଲାଣି ଯେତେବେଳେ ଦର୍ପଣ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ପୁରୁଣା ଓ ଆଧୁନିକ ମଣିଷ ପରସ୍ପରକୁ ତ ଚିହ୍ନି ପାରିବେନି; ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନିବା କିମ୍ବା ଚିହ୍ନିତ କରିବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର ହେବ । ଆଜନାରେ ନିଜର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖିଲାବେଳକୁ ଏହି ମଣିଷ ନିଜର ପରିଚିତି ସମ୍ପର୍କରେ ସନ୍ଦୀହାନ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । କାରଣ ପୂର୍ବଦିନ କିମ୍ବା ତା ପୂର୍ବଦିନ ଓ ଆଜି ଭିତରେ ସେ ଏତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ସବୁ ଦିଗରୁ ଯେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିବନି ସେ ସେହି ଲୋକ ବୋଲି । ଆସନ୍ତାକାଲି ସେ ନିଜକୁ ଦେଖୁ କ'ଣ ଭାବିବ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ପଚାରିଲେ ସେ ନିରୁତ୍ତର ରହିବ ।

ଜୀବନ ଦର୍ପଣରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ନାହିଁ

ଆଧୁନିକତା ଅଧିକାଂଶକ(ସମସ୍ତକ) ପାଇଁ ଅବୋଧ । ଅଳ୍ପ କିଛି ଲୋକ ବୁଝିଲା ପରି ହୁଅନ୍ତି; କିନ୍ତୁ କିଛି ବୁଝନ୍ତିନି । ଆହୁରି ଅଳ୍ପ ଲୋକ ବିଜ୍ଞତାର ଛଳନା କରି ଅନ୍ୟକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । କଳା, କବିତା, ଛାୟା ଗଳ୍ପ, ଅଭିନୟ, ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ, ସଙ୍ଗୀତ, ରାଜନୀତି, ଆଲୋଚନାଚକ୍ର ସବୁଠାରେ ଅବୋଧ କଥାସବୁକୁ ଦୁର୍ବୋଧ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯିବାର ଉଦ୍ୟମ ହେଉଛି । ବିଶ୍ଳେଷଣରୁ ପ୍ରକୃତ ଜୀବନର ଦୁଃଖର ସମାଧାନ କିଛି ବାହାରୁ ନାହିଁ । ପୁଣର ସୂତ୍ର ମଧ୍ୟ କିଛି ବାହାରୁ ପାରୁନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ବୁଝିବାର, ଅନୁଭବ କରିବାର, ଉପଲବ୍ଧିର ଓ ବୁଝେଇବାର ଅଭିନୟ କରୁଛନ୍ତି । ଦର୍ଶକ ଓ ଶ୍ରୋତା କେହି ନାହିଁ । ଅଥଚ ସମସ୍ତେ ଦର୍ଶକ ଓ ଶ୍ରୋତା । ବେଳେ ବେଳେ ସମୟ ଆସୁଛି ଯେତେବେଳେ ନିଜର ପରିଚିତି ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ ଜୀବନ ଦର୍ପଣରେ ନିଜକୁ ଦେଖିବାକୁ ଠିଆ ହେଲା ବେଳକୁ ଦର୍ପଣରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବିମ୍ବ କିମ୍ବା ପ୍ରତିଛବି ନାହିଁ । ଏଇତା ହେଲା ଯେ ମଣିଷ । ନିଜର ଛିତିକୁ ସନ୍ଦେହ କରୁଛି । ସେ ଯେ ଅମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ସମୃଦ୍ଧ ପରିଚୟ ଅଛି ସବୁ ଗୋଳମାଳ ହୋଇଯାଉଛି । ମଣିଷ ଏକ ଅଜ୍ଞ ବୁଝାର

ପାହାଡ଼ ତଳେ ଚିପି ହୋଇଯାଉଛି । କେତେ ଶହ ଶତାବ୍ଦୀ ପରେ ପରପୁରୁଷମାନେ ଏହି ମଣିଷର କଳାଳ, ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରି କିମ୍ବା ହାଡ଼ରୁ ଗବେଷଣା କରି ବାହାର କରିବେ ହୁଏତ ଯେ ଏମିତି ମଣିଷ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି ଛିତି ଥିଲା । ଯେମିତି ଆମର ଐତିହାସିକମାନେ, ପ୍ରତ୍ନତାତ୍ତ୍ୱିକବିତ୍ମାନେ, ନୃତ୍ୟବିତ୍ମାନେ, ସମାଜବିଜ୍ଞାନୀମାନେ, ମନୋବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ଓ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ମାନେ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଅର୍ଥନୀତି ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ଏବେ ସେହି ହାଡ଼, କଳାଳ ଓ ଭୂମିତଳ ଉଦ୍ଧାର ହେଉଥିବା ସାମ୍ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ଜୀବନକୁ ଓ ମଣିଷକୁ ଇଣ୍ଡରପ୍ରିଟ୍ କରିବାର ଏହି ବିଳାସିକତାରେ ମଣିଷର ବିଚ୍ଛାତ ଆଜିର ଆଧୁନିକତାର ଗାତ୍ରରେ ହଜିଯାଉଛି । ପୁଣି ଆବିଷ୍କାର ପାଇଁ ପରେ କେବେ । ମଣିଷ ନିଜର ସ୍ୱତ୍ୱ ଓ ଚରିତ୍ର ନିରୂପଣ କରିପାରୁନାହିଁ ।

ଭୋଗ ଏବଂ ଉପଭୋଗର ମାୟାଜାଲ

ସହରର ହାଇବ୍ରିଡ୍ ତଥାକଥିତ ଇଣ୍ଡେଲେକ୍ଟୁଆଲ ହିଁ ଆଜିର ଏକ ଅସହାୟ ଜୀବ । ସେ ହୁଏତ ଆଧୁନିକତା-ପ୍ଲେଗର ମୂଷା । ପ୍ଲେଗର ଜୀବାଣୁ, ଭୂତାଣୁ କିମ୍ବା ଅଣୁନେଇ ସେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ସେ ଯେଉଁ ପାଠ ପଢ଼ିଛି ତାହାକୁ ଆକାଶର ସିଡ଼ି ବୋଲି ଭାବୁଛି । ସେ ତେଣୁ ଆକଶର ସମୟ ସମୟରେ ବ୍ୟୋମରୁ ଝୁଲି ବାଣୀ ପ୍ରଚାର କରୁଛି । ଆଜି ପୃଥିବୀ ଯେଉଁ ଦୁଃଖର ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହେଉଛି ତାହାର କାରଣ ଏହି ଆଧୁନିକତାର ଜୀବାଣୁ, ଭୂତାଣୁ କିମ୍ବା ନିରାକାର ସତ୍ତା । ଆଧୁନିକ ଜୀବାଣୁ ମଣିଷ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଆଭରଣକୁ ମଧ୍ୟ ହଜମ କରିଦେଉଛି । ନୂତନ ଜୀବନର ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ସେ ପୁରୁଣା ଜୀବନର ସମସ୍ତ ତନ୍ତ୍ରକୁ କ୍ଷୟ କରି ଏକ ଭୟଙ୍କର ଶୂନ୍ୟତା ସୃଷ୍ଟି କରିଦେଇଛି; ଯାହାର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ଦୁଃଖ ହାତୀଚାପ ପିମ୍ପୁଡ଼ିକୁ ମାତି ବସିଲା ପରି ହୋଇଛି । ସ୍କୁଲ ଜୀବନରେ ଏହି ତଥାକଥିତ ଆଧୁନିକତାର କୌଣସି ଝଙ୍କାର ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ଆଧୁନିକ ରୁଷ ମଣିଷ ଭୋଗ ଏବଂ ଉପଭୋଗର ମାୟାଜାଲ ବିଷ୍ଣୁର କରିଛି । ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ତୀବ୍ର ଓ ପ୍ରସାରିତ ନହେଲେ ଏହି ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ଭୋଗ ଓ ଉପଭୋଗର ସାମଗ୍ରୀ, ମାତ୍ରା ଓ ପ୍ରସାରଣ କିପରି ସମ୍ଭବ ହେବ ? ଏହି ଆଧୁନିକ ମଣିଷ ସମଗ୍ର ମଣିଷ ସମାଜର ରକ୍ତ, ମାଂସ ଏବଂ ପିଣ୍ଡକୁ ଗ୍ରାସ ନକଲେ ବଞ୍ଚି ପାରିବନି । ସେ ସେହିଥିରେ ହିଁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଯେପରି ମଦ୍ୟପାନ କରି କରି ମଣିଷ ଶେଷରେ ଆଲକହଲିକ୍ ହୋଇଯାଏ । ବିନା ମଦ୍ୟପାନରେ ତାର ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ବଞ୍ଚିବାର ତା' ପାଇଁ କୌଣସି ସରଳ ଉପାୟ ଆଉ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଆଧୁନିକ ମଣିଷ ନିଜକୁ ଚିହ୍ନିବା ପାଇଁ ଜୀବନ ଦର୍ପଣରେ ନିଜର ପ୍ରତିବିମ୍ବର ଛିତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ବହୁ ପରମ୍ପରାଗତ ମଣିଷକୁ ପଛଆ କରି ରଖିବ । ଅନେକଙ୍କୁ ବଂଚିତ ନକଲେ ସେ ଆଧୁନିକତାର ଖୋଳ ନିରାପତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ବଂଚିପାରିବନି । ନିଜେ ବଂଚିବାକୁ ଅନେକ ଜଣଙ୍କୁ ସେ ବଂଚିତ କରିବାର ଅନେକ କୌଶଳ ଖଞ୍ଜିବ । ଆଜିର ପୃଥିବୀରେ ଆଧୁନିକତାର ଖୋଳ ଭିତରେ ପଶିଥିବା କତିପୟ ଅଗ୍ରସରମାନେ

ପୁରାତନ, ପରମ୍ପରାଗତ, ମୂଲ୍ୟବୋଧଗ୍ରସ୍ତ ଅନେକଙ୍କୁ ଅନଗ୍ରସର କରି ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ତାହାହିଁ ଆଜି ବିଶ୍ୱର ଦୃଶ୍ୟପଟ ।

ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଅସମାନତା

ଦୁଃଖ ପୃଥିବୀ ଛାତିରେ ବଢୁଛି । କମ୍ବୁନାହିଁ । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଏବଂ ତହିଁରୁ କ୍ଷୁଧା, ମୁଖ ଏବଂ ସାମାଜିକ ସଂଘର୍ଷ, ଘୃଣା ଓ ଦୃଶ୍ୱର ମାତ୍ରା ଓ ପରିମାଣ ସବୁ ସମୟରେ ସଙ୍କୁଚିତ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପ୍ରସାରିତ ହେବାର ଲାଗିଛି । ବିଜ୍ଞାନ ଗଢୁଛି ଯେତିକି ଭାଙ୍ଗୁଛି ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ । ମଣିଷକୁ ରୋଗମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଆଧୁନିକ ଗବେଷକ ଯେତେ ଔଷଧ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଗବେଷକ ମାରଣାସ୍ତ୍ର, ବିଷାକ୍ତ ବାଷ୍ପ ଓ ରାସାୟନିକ ଅସ୍ତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନୀ । ଖାଦ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଯାହା ଅଛି କିମ୍ବା ଉତ୍ପାଦନ ହେଉଛି, ତାହା ସମଗ୍ର ମାନବ ସମାଜ ପାଇଁ କମ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ତଥାପି ଶହ ଶହ କୋଟି ଲୋକ କ୍ଷୁଧିତ ରହୁଛନ୍ତି । କ୍ଷୁଧାରୁ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ଔଷଧ ଅଭାବରୁ ଯନ୍ତ୍ରଣାଗ୍ରସ୍ତ ରହୁଛନ୍ତି । ଡିଲ ଡିଲ ହୋଇ ମରୁଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ସ୍ଥାନରେ ସେପରି କିଛି ବଡ଼ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଲେ ଖାଦ୍ୟ ଅବିକଲେ ପହଞ୍ଚିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ଜୀବନସାରା କ୍ଷୁଧାଗ୍ରସ୍ତ ଜୀବନଯାପନ କରୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଖାଦ୍ୟ ନେଇ କିଏ ଦଉଡ଼ି ଆସୁଛି ? ଏହା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ ଯନ୍ତ୍ରଣା କମାଇବାକୁ, ଦୁଃଖ ଲାଘବ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ ହେଉଛି । ଶହ ଶହ କୋଟି ଟଙ୍କା ଦୁଃଖର ଲାଘବ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି । ତଥାପି ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ମଣିଷ ସମାଜର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଯାହାକି ସ୍ଥୂଳ ଓ ମୂଳ ଆବଶ୍ୟକତା ତାହା ପୂରଣ ହୋଇପାରୁନି । ଆଉ ସବୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଉ । କ୍ଷୁଧାର ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ ସାଧାରଣ ଖାଦ୍ୟ (ଯେଉଁଥିରେ ଯତସାମାନ୍ୟ ପୁଷ୍ଟିସାର ଥିବ ଯାହା ରୋଗନିବାରକ ହେବ), ଜଳବାୟୁର ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯତସାମାନ୍ୟ ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳ (ଯେଉଁଥିରୁ ଉତ୍ତେଜ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ନଥିବ) ଏବଂ ଜୀବନର ନିୟମିତ ଅସୁବିଧା ସମୟରେ ତାହା ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ସର୍ବନିମ୍ନ ସାଧନ ଯଦି ମଣିଷକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ନହେଲା, ତେବେ ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ଉପଭୋଗ ଶେଷରେ ଦିନେ ପଶୁ ହେବ ଏକଥା ନିଶ୍ଚିତ । ସମଗ୍ର ମଣିଷ ସମାଜକୁ ଯଦି ଏକ ଶରୀର ବୋଲି ମନେ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେ ଶରୀରଟି ସୁସ୍ଥ ରଖିବାକୁ ହେଲେ ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ସମାନ ଭାବରେ ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ସମାଜର ଏକ ବିପୁଳ ଅଂଶ ଆଜି ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ । ତେଣୁ ସୁସ୍ଥ ଅଂଶଟି କେତେଦିନ ରୋଗମୁକ୍ତ ରହିପାରିବ । ବିଶାଳ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କର କ୍ଷୁଧା, ରୋଗ ଏବଂ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ତାଣ୍ଡବଲୀଳା ଲାଗି ରହିଛି । ଆଫ୍ରିକାର ଏକ ବଡ଼ ଅଂଶ ନିୟମିତ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହୁଛି । ଅଥଚ ସେହି ଦେଶମାନଙ୍କର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗତ ୫୦ରୁ ୩୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଖାଦ୍ୟାଭାବ ନଥିଲା । ମଣିଷଟି ଯେତେବେଳେ ଆଦିମ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା, ଫଳ ମୂଳ ଓ ଶିକାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା ସେ ଅଭାବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବାର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ମିଳୁନାହିଁ । ବରଂ ସେହି ଅସଭ୍ୟ ମଣିଷ

ଆଜିର ମଣିଷ ଠାରୁ ଅଧିକ ସୁସ୍ଥ ଥିଲା । ଅଧିକ ସବଳ ଥିଲା । ରୋଗମୁକ୍ତ ଥିଲା । ଜଙ୍ଗଲ ତାର ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର ଏବଂ ଆଶ୍ରୟର ମୂଳ ଉତ୍ସ ଥିଲା । ଆଧୁନିକତାର ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଧୁନିକତାର ଦୁଃଖ କିମ୍ବା ଯନ୍ତ୍ରଣା ହୁଏତ ନଥିଲା । ସମସ୍ତେ ସମାନ କିମ୍ବା ଆପାତଃ-ସମାନ ଭୋଗ ଏବଂ ଉପଭୋଗର ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । କେହି ଯଦି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଭାବରୁ ବଞ୍ଚିତ ରହୁଥିଲେ ଅନ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣରେ ସହାୟକ ହେଉଥିଲେ । ଜଣକୁ ବଳି ଦେଇ ଆଉ ଜଣେ ଭୋଗ କିମ୍ବା ଉପଭୋଗ କରିବାର ସମାଜ ନଥିଲା । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ମଧ୍ୟ ଏକ ଥିଲା । ଅଥଚ ଆଜିର ଦୁନିଆରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ଯେ ଗତ କେତେ ଦଶକ ମଧ୍ୟରେ ଆଫ୍ରିକାର ବହୁ ଅଞ୍ଚଳରେ କୋଟି କୋଟି ଲୋକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରେ ମରିଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱର ଆଧୁନିକ ଭୋଗୀମାନେ ସେପରି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ନୁହନ୍ତି କିମ୍ବା ଉଦ୍ୟତ ମଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । ଗତ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବିପୁଳ ଭାବରେ ବଢ଼ିଛି । ପୃଥିବୀର ସମ୍ବଳର ଏତେ ମାତ୍ରା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଯାଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ୬୦୦ କୋଟିରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଲୋକଙ୍କୁ ସଂସ୍ଥାନ କରିବା ପୃଥିବୀ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଘଟଣା । ପୃଥିବୀର ଏହି ବିପୁଳ ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାକୁ ପୃଥିବୀର ସ୍ଥୂଳ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି, ଏହା ଏକକରମ ଅଲୌକିକ ବ୍ୟାପାର ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ କେତେକ ହିସାବ ଯଦି ଦେଖାଯିବ ଅସମାନତା ଓ ଦୁଃଖ-ଯନ୍ତ୍ରଣାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ନିର୍ଭୁଲ ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ ।

୭୭ ଭାଗଙ୍କ ଆୟ ମାତ୍ର ୧୫ ଭାଗ

୧୯୯୧ ମସିହାର ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମାନବ ବିକାଶ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଦରିଦ୍ର ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବିଶ୍ୱର ଶତକଡ଼ା ୭୭ ଭାଗ ଲୋକ ବାସ କରୁଛନ୍ତି । ୧୯୯୪ ରିପୋର୍ଟରେ ଏହାର ପରିମାଣ ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧିପାଇବ । ଏହି ୭୭ ଭାଗ ଲୋକ ବିଶ୍ୱର ସମଗ୍ର ଆୟର ମାତ୍ର ଶତକଡ଼ା ୧୫ ଭାଗ ଆୟ କରନ୍ତି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ୫ବର୍ଷରୁ କମ ବୟସର ପ୍ରାୟ କୋଟିଏ ୩୦ ଲକ୍ଷ ଶିଶୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରନ୍ତି । ଦିନକୁ ପ୍ରାୟ ୩୫ ହଜାର ଏହି ବୟସର ଶିଶୁ ମରୁଛନ୍ତି । ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ କୋଟିଏ ଏହି ବୟସରୁ ଅଧିକ ବୟସର ଶିଶୁ ଏବଂ ଯୁବ ବୟସ୍କ ଲୋକ ଅକାଳରେ ମରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇପାରନ୍ତା । ୧୮ କୋଟି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ବୟସରୁ କମ ବୟସ୍କ ଶିଶୁ ଗୁରୁତର ପୁଷିକାଭାବ ଅଭାବ ଯୋଗୁ ରୁଗ୍‌ଣ ହୋଇ ବଢ଼ନ୍ତି । ୧୫୦ କୋଟି ଲୋକ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାର ପରିସର ବାହାରେ ରହନ୍ତି ଏବଂ ନିରାପଦ ସ୍ତୃଳ ଜଳ ପାଇବାରୁ ଆଉ ୧୫୦ କୋଟି ଲୋକ ବଞ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ଭାରତରେ ଶତକଡ଼ା ୮୭ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରକାର ଚିକିତ୍ସା ପାଇବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରେ କିମ୍ବା ଅନାହାରରେ ପୃଥିବୀର ଏହି ଚିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଅଞ୍ଚଳରେ ମରୁଛନ୍ତି । କେବଳ ଆଫ୍ରିକାର ଏକ ସାମିତ ଅଞ୍ଚଳରେ (Horn of Africa) ଗତ ୧୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ୨୦ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କିମ୍ବା ହିଂସାକାଣ୍ଡରେ ମରିଛନ୍ତି ।

ଆଜିର ପୃଥିବୀରେ ଭୋଗ ଏବଂ ଉପଭୋଗର (Consumerism and Pleasure) ନଗ୍ନତା ଏତେ ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଛି, ଯାହାର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଏହି ବିପୁଳ ଜନସଂଖ୍ୟା ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଛାତିପିଟି ହୋଇ ମଧ୍ୟ ସଫଳ ହେଉନାହାନ୍ତି । ଭୋଗ ଏବଂ ଉପଭୋଗର ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ଏହି ଲୋକିକାମାନଙ୍କ ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଘଟୁଛି । ଏହି ଦୁଃଖୀ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ମଣିଷମାନେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅକ୍ଷମ । ନିଜର କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ କରିବାକୁ ସେମାନେ ଅସମର୍ଥ । ସେମାନେ କାହିଁକି କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ରହିବେ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ କାହାରିକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା କିମ୍ବା କ୍ଷୁଧା ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ଶକ୍ତି ଓ ସୁଯୋଗ ସେମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ଖାଦ୍ୟ ଦଙ୍ଗା ଘଟିଲେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିରାପରା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସେମାନଙ୍କୁ ଲାଠିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଗୁଳି ମାରି ଶାନ୍ତି ଦେବାକୁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରିବେ ନାହିଁ ।

ଆଧୁନିକତାର ଅନ୍ୟନାମ ଭୋଗ

ଲୋକଙ୍କୁ ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ପରିବେଶର ବ୍ୟାପକ ଧ୍ବଂସକାରୀ ମାନବ ଜଗତର ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟା ଆଜି । ପରିବେଶ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ମଣିଷ ଆଜି ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଦାବି କରିବସିଛି । ଏହି ଦାବି ହାସଲ ଫଳରେ ଯଦି ସମସ୍ତେ ଆପାତଃ- ସମାନ ପରିମାଣରେ ଉପକୃତ ହୋଇପାରନ୍ତେ ତେବେ କିଛି କଥା ନଥୁଲା । ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ତେଣୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ତାପ କିମ୍ବା ଦାବି ହେଲେ ଯାହା ପ୍ରକୃତିରେ ମିଳୁଛି ସମସ୍ତେ ସମାନ ଭାବରେ ଆହରଣ କରିପାରନ୍ତେ । ସମାନତାର ନୀତି ପାଳିତ ହୁଅନ୍ତା । ଭବିଷ୍ୟତରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଏହି ଦାବି ହାସଲ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଲେ ସହନୀୟ ନୀତି ପାଳିତ ହୁଅନ୍ତା । ସହନୀୟ ବିକାଶ (Sustainable Development) ଫଳରେ ଭବିଷ୍ୟତର ବଂଶଧରମାନେ ଦୁଃଖ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସୁଖର ଅଂଶୀଦାର ହୁଅନ୍ତେ । ଏଥିପାଇଁ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ କହିଥିଲେ ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କର ତାହିଦା ପୂରଣ କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତିର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଛି; କିନ୍ତୁ ମୁଷିମେୟ ଲୋକଙ୍କର ଲୋଭ ଏବଂ ଲାଳସା ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତି ନିକଟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ବଳ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଲୋକ ଏବଂ କିଛି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ବାହାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଭୋଗ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଏହିମାନେ ହିଁ ଆଧୁନିକତାର ପୂଜାରୀ । ଏହି ବସ୍ତୁବାଦୀ ଉପଭୋକ୍ତାମାନେ ପୃଥିବୀର ପ୍ରକୃତିଦତ୍ତ ସମ୍ବାରକୁ କ୍ଷିପ୍ର ଏବଂ ବିଶାଳ ପରିମାଣରେ ଭୋଗ କରିଯାଉଥିବା ହେତୁ ତିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ବିଶ୍ୱବାସୀ ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ମେଣ୍ଟାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା ସହିତ ଅସହ୍ୟ ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଶିକାର ହେଉଛନ୍ତି । ଆଜିର ଏହି ଭୋଗୀ ବଂଶଧର ମାନବ ସମାଜର ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତକୁ କେବଳ ବିପନ୍ନ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ; ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ବଂଶଧରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅବିଚାରିତ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ଏହି ଭୋଗୀ ଅଂଶୀଦାରମାନେ ସଂଖ୍ୟାନ୍ୟୁନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଓ ସାମରିକ ଶକ୍ତିରେ ବହୁ ବେଶି ଶକ୍ତିମାନ ।

ଅସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟର ମାତ୍ରା ଓ ପରିସୀମା

ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିବାର ମାନବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକାଂଶଙ୍କୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ

ବାହୁବଳରେ ପରାସ୍ତ କରି ସେମାନଙ୍କର ସର୍ବନିମ୍ନ ଭୋଗ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବାର ଲିପିସା ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ । ପୃଥିବୀର ରୋମ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ଅଟୋମାନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ମଙ୍ଗୋଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ଅଷ୍ଟ୍ରିୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସହିତ ଦୁଇଟି ମହାସମର ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତିର ନବ୍ବ ନମୁନା । ଆମର ଏଠାରେ ମଗଧ (ଅଶୋକ) ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ମୋଗଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ମରହଟ୍ଟା ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ନେପୋଲିଅନ, ହିଟଲର, ଅଶୋକ, ଆଲେକ୍ସାଣ୍ଡର, କ୍ଲାଉଡ୍ ଓ ତାଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନେ, ଡିମ୍ବରଲଙ୍ଗ, ମହମ୍ମଦ ଘୋରି, ବାବର, ଚେଙ୍ଗିଜ୍ ଖାଁ ଏବଂ ଖାରବେଲଙ୍କ ଡିଗ୍ରେସନ୍ ପଛରେ ଏହି ନିଶା ନିହିତ । ଆଜି ଆମେରିକାର ଇରାକ୍ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ, ଗାଡ଼ ବୁକ୍ସର ବାଧତା, ବିଶ୍ୱବାଣିଜ୍ୟ ସଂଗଠନ (World Trade Organisation) ଅଣ୍ଟା ଅସ୍ତ୍ର ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ (NPT) ଆଦି ସମସ୍ତ ପ୍ରବାହ ଲୁଣ୍ଠନ ଏବଂ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ । ଉପଚୋଗ, ବିଷାକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ, ବିଳାସ, ଯୌନଭୋଗ ଆଦି ଲୋଭ ଓ ଲାଳସା ଏବେ ଏଡ଼୍ସ ଓ କ୍ୟାନସର ରୋଗର ବ୍ୟାପକତାର କାରଣ । ଶୋଷଣର ନିଷ୍ପରତାର ସୀମା ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ମହାସମର କିଛି ସମାଧାନ କଲା ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ମାତ୍ର ୨୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାସମର ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକତା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାସମର ସମାଧାନ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଶୋଷଣର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାସମର ପରେ ଦୁଇଟି ଗୋଷ୍ଠୀ ସୁପର ପାୱାର ଅଥବା ମହାଶକ୍ତି ହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ବାଣ୍ଟି ନେଇ ଶୋଷଣର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗଢ଼ିଲେ । ଏଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି ସୋଭିଏଟ୍ ୟୁନିଅନର ପତନ ଘଟିବା ପରେ ଶୋଷଣର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଅପର କେନ୍ଦ୍ର ଆମେରିକାରୁ ନିରକ୍ଷୁଣ ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଆମେରିକା ସହିତ କେତେକ ସ୍ୱାର୍ଥପର ରାଷ୍ଟ୍ର ଯୁରୋପରେ, କାନାଡ଼ା, ଜାପାନ, (ଅଳ୍ପ ଅଂଶରେ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଓ ନ୍ୟୁଜିଲାଣ୍ଡ) ପ୍ରଭୃତି ହାତ ମିଳାଇଛନ୍ତି; ଶୋଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଯଦିଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଭାଗ ବଶୁରା ପାଇଁ ବିବାଦ ରହିଛି । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜାପାନ ମଙ୍ଗୋଲିଆ ଏବଂ ଚୀନକୁ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିଲା ୧୯୨୦ରୁ ୧୯୪୫ ମଧ୍ୟରେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାସମରର ନିଷ୍ପରତାର ପୂରା ହିସାବ ନାହିଁ । ତଥାପି ଯାହା ନଜରକୁ ଆସିଛି ତାହାର ଭୟାବହତା ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ଓ ଅସହନୀୟ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାସମରର ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ ଓ ମହାସମର ଶେଷ ହେବା ମଧ୍ୟରେ ହିଟଲର ଏକ କୋଟିରୁ ଦେଢ଼ କୋଟି ଇହୁଦୀକୁ ବିଭିନ୍ନ ନିଷ୍ପର ଉପାୟରେ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଗ୍ୟାସ୍ ଚାମରରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ୧୫ ହଜାରରୁ ୩୦ ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିଲା । ମାରିବା ପୂର୍ବରୁ ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ବେଠିଆ ମୂଲିଆ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା । ହିଟଲର ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଅନ୍ତତଃ ଏକ କୋଟି ବେସାମରିକ ନିରାହ ଲୋକଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାସମରର ଶେଷ ଭାଗରେ ଆମେରିକା ବିଶ୍ୱ ଇତିହାସର ସବୁଠାରୁ ଜଘନ୍ୟ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଜାପାନର ହିରୋସାମା ଓ ନାଗାସାକୀ ସହରରେ ଦୁଇଟି ଆଣବିକ ବୋମା ସାହାଯ୍ୟରେ ଘଟାଇଥିଲା । ମାତ୍ର କେତେ ମିନିଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଦୁଇଟି ସହରର ୩ ଲକ୍ଷ ୨୦ ହଜାର ଲୋକ ଅଣୁଅସ୍ତ୍ରର ଶରବ୍ୟ ହୋଇ ମରିଗଲେ । ଆଉ କେତେ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆହତ ଓ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ । ସେମାନଙ୍କର

ଭବିଷ୍ୟତର ବଂଶଧରମାନେ ୫୦ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକାର ନିଷ୍ପରତାର ଦୁର୍ଲଭ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଦ୍ଵିତୀୟ ମହାସମରରେ ଏକ କଳନା ଅନୁଯାୟୀ ୫ କୋଟି ଲୋକ ପ୍ରାଣ ଦେଇଥିଲେ ଯଦିଓ ଏହି ମୁହଁରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିବା ସାମରିକ ବାହିନୀର ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କୋଟିଏ ୮୦ ଲକ୍ଷ ବୋଲି ହିସାବ କରାଯାଇଛି । କେବଳ ବ୍ରିଟେନରେ ପ୍ରାୟ ୧୫ଲକ୍ଷ ମହିଳା ବିଧବା ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ଆଉ ୧୫ ଲକ୍ଷ ଅବିବାହିତା ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ । ଆହୁରି ଅନେକ ଲୋକ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ମହାସମର ୧୯୪୫ରେ ଶେଷ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ୧୯୯୦ ମସିହା ପୁଣି ତୃତୀୟ ବିଶ୍ଵରେ ୧୨୦ଟି ମୁଣ୍ଡ ବିଗ୍ରହ ଘଟିଛି । ଏହି ସମୟରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଏହି ମୁଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଅଘୋଷିତ ଲଢ଼େଇ ଆମେରିକା ଓ ସୋଭିଏଟ୍ ୟୁନିଅନ୍ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲଢ଼େଇ ଥିଲା । ଦୁଇଟି ବୃହତ୍ ଶକ୍ତି ତୃତୀୟ ବିଶ୍ଵର ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ଲଗାଇ ଦୁଇପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରି ସାମରିକ ସରଜ୍ଞାମ ବିକ୍ରି କରୁଥିଲେ । କୋରିଆରୁ ଆପଟାନିସ୍ଥାନ, ଭାରତ ପାକିସ୍ଥାନ ବିବାଦରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଇସ୍ରାଏଲ- ଆରବ ମୁଣ୍ଡ, ଇରାନ ଇରାକ ମୁଣ୍ଡ, ଆରବ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁଣ୍ଡ, ବ୍ରିଟେନର ଫକଲାଣ୍ଡ ଦ୍ଵୀପ ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡ, ବ୍ରିଟେନ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଇଟାଲୀ ଓ ଆମେରିକାର ଇତିପତ ବିରୋଧରେ ସୁଏଜ୍ କେନାଲ ମୁଣ୍ଡ ସହିତ ଭିଏତନାମ ମୁଣ୍ଡ ମିଶାଇଲେ ହିଂସା, ମୃତ୍ୟୁ, ଶୋଷଣ ଓ ନିଷ୍ପରତାର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି ତୃତୀୟ ବିଶ୍ଵର ଏହି ତିନି ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଲୋକେ । ଭିଏତନାମରେ ପ୍ରଥମେ ଫ୍ରାନ୍ସ ଓ ପରେ ଆମେରିକା ମୁଣ୍ଡର ଯେଉଁ ଚାଣୁବ ଲାଲା ଲଗାଇଲା ତାହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହିସାବ ହେଲା: ସମଗ୍ର ଦ୍ଵିତୀୟ ମହାସମରରେ ଯେତେ ଟନ ବୋମା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା, ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ଟନ ଓଜନର ବୋମା ଭିଏତନାମରେ ପଡିଥିଲା । ରାସାୟନିକ ଓ ଜୈବିକ (ଜୀବାଣୁ) ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଭିଏତନାମକୁ ପ୍ରସ୍ତର ମୁଗକୁ ଫେରାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲା । ଭିଏତନାମରେ ୬ କୋଟି ବୋମା ଗାଡ଼ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏକ କୋଟି ହେକ୍ଟର ଉର୍ବର ଚାଷ ଜମିକୁ ଅନୁପ୍ରାପ୍ତିତ ସ୍ତରକୁ ନିଆଗଲା । ଭିଏତନାମରେ ଉତ୍ତର ଭାଗର ଶତକଡ଼ା ୭୦ ଭାଗ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ ଧ୍ଵଂସ କରିଦିଆଗଲା । ଆମେରିକା ଏହି ମୁଣ୍ଡରେ ସେତେବେଳେ ୧୫ ହଜାର କୋଟି ଡଲାର ଖର୍ଚ୍ଚ କଲା ଏବଂ ମୁଣ୍ଡରେ ପରାସ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଆମେରିକାକୁ ପରାସ୍ତ କରିବାକୁ ଭିଏତନାମବାସୀ ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟ ଦେଲେ ତାହାର କ୍ଷତିପୂରଣ କେହି ଦେଲା କି ? ଭିଏତନାମ ମୁଣ୍ଡରେ ୨୦ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ କୋରିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ୪୦ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିଲେ । ଆମେରିକାର ସହାୟତା ଓ ପ୍ରରୋଚନାରେ ସଂଘଟିତ ସାମରିକ ବିଦ୍ରୋହରେ ଘଟିଥିବା ସମସ୍ତ ଘଟଣାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ମୃତ୍ୟୁର ବିରାଷିକାର ସୀମା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିହେବ ନାହିଁ । ଇଣ୍ଡୋନେସିଆରେ ୧୯୬୫ ମସିହାରେ ଜେନେରାଲ ସୁହାର୍ତୋ ସାମରିକ ବାହିନୀକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି କ୍ଷମତା ଦାଖଲ କରିବା ସମୟରେ ୭ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରାଣହାନି ଘଟିଥିଲା ଏବଂ ୨ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ ରାଜନୈତିକ ବନ୍ଦୀ ଭାବରେ ଜେଲକୁ ନିଆଗଲା । ୧୯୯୦-୯୧ରେ ଇରାକ ବିରୋଧରେ ଆମେରିକା, ବ୍ରିଟେନ, ଫ୍ରାନ୍ସ ଓ ଇଟାଲୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଆକ୍ରମଣ କଲା ଅନ୍ୟତମ ୨ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ।

ଆଙ୍ଗୋଲା, ଏଥିଓପିଆ, ସୋମାଲିଆ, ବୋର୍ନିଆ, ଲେବାନନ ଆଦି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଆତ୍ୟନ୍ତରୀଣ ହିଂସାରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅନ୍ତତଃ ୨୦ରୁ ୩୦ ଲକ୍ଷ ହେବ । ଏହାଛଡ଼ା ଏଥିଓପିଆ ଓ ସୋମାଲିଆରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଇ କୋଟିରୁ ଅଧିକ ହେବ ।

ଦରିଦ୍ର ଧନୀକୁ ପୋଷୁଛି

ପଛରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ଲୋକମାନେ ଆରୁଆ ଧନୀ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସ୍ତରରେ କେତେ ଭରଣା କରୁଛନ୍ତି, ତାହାର ହିସାବ ନାହିଁ । ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନେ ନିଜର ଲୋକଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ଯେତେ ସାମଗ୍ରୀ ଓ ଅର୍ଥ ହସ୍ତାନ୍ତର କରୁଛନ୍ତି, ତାର ପରିମାଣ ବାର୍ଷିକ ୮ ହଜାର କୋଟି ଡଲାରରୁ କମ ହେବ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଡଲାରର ଦାମ ଯଦି ନିହାତି ୩୦ ଟଙ୍କା ଧରାଯାଏ ତେବେ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱର ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନେ ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ବାର୍ଷିକ ୨ ଲକ୍ଷ ୪୦ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କାର ସମ୍ପଦ ହସ୍ତାନ୍ତର କରୁଛନ୍ତି ଶେଷଶ ନଳୀରେ । ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶମାନଙ୍କର ବିଦେଶୀ ରଣ ପରିମାଣ ଏବେ ୧ ଲକ୍ଷ ୫୦ ହଜାର କୋଟି ଡଲାର । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏହି ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନେ ୧୬ ହଜାର କୋଟି ଡଲାର ସୁଧ ଓ ମୂଳ ବାବଦରେ ଦେବାର କଥା ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ପୂରା ବାର୍ଷିକ ଦେୟ ରୁଚି କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହି ଦେୟ ପରିମାଣ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମୂଳ ରଣରେ ମିଶାଇ ପୁଣି ପର ବର୍ଷର ମୂଳ ଓ ସୁଧ ଦେୟ ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦିଆଯାଉଛି । ଧନୀ ଦେଶମାନେ ଆଧୁନିକାତର ମାପକାଠିରେ ଭଲତ । ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନେ ପଛୁଆ ହୋଇ ଅନୁଭବ । ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କର ଆଧୁନିକତା ଓ ଭଲତ ପଣିଆର ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ନିରାପରା ପାଇଁ ଦରିଦ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ବିଶେଷକରି ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନେ ନିଜକୁ ଲୁଣ୍ଠିତ କରି ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ବରଣ କରିନେଇଛନ୍ତି ।

ଧନୀ ଦେଶରେ କି ସଂଙ୍କଟ ?

ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନେ (ଦରିଦ୍ର ଦେଶର ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନେ) ବଞ୍ଚିତ ଓ ଲୁଣ୍ଠିତ ହୋଇ ଯେଉଁ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ସବୁଛନ୍ତି, ତାହାର ପ୍ରତିଛବି ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଭଲତ ଦେଶମାନଙ୍କର ନୈତିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ପାରିବାରିକ ଜୀବନ-ଦର୍ପଣରେ ବିକଟ ରୂପରେ ଦେଖାଦେଇଛି । ସେମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ଦୁଃଖର ନମୂନା ପ୍ରତି ପଦେ ପଦେ ପରିଦୃଷ୍ଟ । ମାନବିକ ସମ୍ପର୍କ ସବୁ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ୁଛି । ପାରିବାରିକ ସଙ୍କଟର ଉଚ୍ଚତ ରୂପ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଭଲତ ଦେଶମାନଙ୍କର ଔପନିବେଶିକ ଏବଂ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଲୁଣ୍ଠନ ଗତ ୫୦୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଅମାନୁଷିକ ନିଷ୍ପରତାର ଇତିହାସ । ସେମାନେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ନିଷ୍ପର ଉପାୟସବୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ଚରିତାର୍ଥ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନେ ମାନବ ଉତ୍କର୍ଷତାର ଶୀର୍ଷକୁ ଯାଇଥିବାର ଦାବି କରୁଥିବା ସମୟରେ ରାଜନୀତି, ଧର୍ମ, ଶିକ୍ଷା ଓ ଗଣମାଧ୍ୟମର ବିଭିନ୍ନ ମଞ୍ଚରେ ମିଥ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । କେବଳ ବ୍ରିଟେନର ପରିସ୍ଥିତି ଆଲୋଚନା କଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ ବିବାହ ଏକ ପବିତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠାନ ଭାବରେ ଗୁରୁତର ସଙ୍କଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି । ଏହି ସଙ୍କଟ

ସମାନ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବିକଶିତ ଧନୀ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ପରିବାରର ସଂଖ୍ୟା ସେଠାରେ ଏବେ କିଛି ନାହିଁ ବୋଲିଲେ ତଳେ । ଅଣ୍ଟା ପରିବାର ଅର୍ଥାତ୍ କେବଳ ସ୍ତ୍ରୀ, ପତ୍ନୀ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପରିବାର ମଧ୍ୟ କ୍ଷୟ ପାଇଲାଣି । ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଏକଜା ରହୁଥିବାର ସଂଖ୍ୟା ୧୯୭୧ ବେଳକୁ ଥିଲା ଶତକଡ଼ା ୧୭ ଭାଗ । ୧୯୮୮ ବେଳକୁ ଏହାର ଅନୁପାତ ହେଲା ଶତକଡ଼ା ୨୬ ଭାଗ । ୧୪ ଶତାବ୍ଦୀ ସନ୍ତାନର ଜାକନପାକନ ଭାର ନେଲେ ହୁଏତ କେବଳ ବାପ କିମ୍ବା ମା । ମା-ବାପ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଲଗା ହୋଇଯିବା ନିୟମିତ ଘଟଣାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି । ୧୯୫୫ ମସିହାରେ ଯେତିକି ବିବାହ ବନ୍ଧନ ଭାଙ୍ଗିଯାଉଥିଲା ୧୯୮୮ ମସିହା ବେଳକୁ ଏହା ଛ' ଗୁଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ୩୩ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ବୈବାହିକ ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ ନହୋଇ ଶତକଡ଼ା ୫ଭାଗ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହେଉଥିଲେ । ୧୯୮୮ ବେଳକୁ ଶତକଡ଼ା ୨୫ଭାଗ ଶିଶୁ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ଅବୈଧ ସଂପର୍କରୁ ଜନ୍ମ ହେଲେ । ଛାଡ଼ପତ୍ରର ସ୍ତର ଯଦି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହେ, ତେବେ ତିନିଭାଗରୁ ୧ ଭାଗ ବିବାହ ଭାଙ୍ଗିଯିବ । ମୋଟ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକଡ଼ା ୨୫ରୁ ୩୦ ଭାଗ ସନ୍ତାନ ୧୬ ବର୍ଷ ବୟସରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ବାପା ମାଆଙ୍କର ଛାଡ଼ପତ୍ର ଲଢ଼େଇରେ ଅଂଶଦାର ହେବେ । ଅନେକ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ଅବିବାହିତ ରହିବେ । ୧୯୮୭ ମସିହାରେ ୩୦ରୁ ୩୪ବର୍ଷ ବୟସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପୁରୁଷ ଅବିବାହିତ ଥିଲେ ଶତକଡ଼ା ୨୨ ଭାଗ । ଏହି ଅନୁପାତ ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ୧୫ ଭାଗ । ସ୍ୱିଡେନ୍ ପରି ବ୍ରିଟେନ୍ରେ ଅବୈଧ ସନ୍ତାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଶତକଡ଼ା ୫୦ରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ବେଶୀ ଡେରି ନାହିଁ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଅତ୍ୟାଚାର, ନିଶ୍ଚାଳନିତ ଅପରାଧ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅପରାଧର ମାତ୍ରା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ଯୁରୋପରେ । ଆମେରିକାର ହିସାବ ଆଉ କେବେ ଦିଆଯିବ ।

ଉପସଂହାର: ଆଧୁନିକତାର ପରିଣାମ ଲୁଣ୍ଠନ ଓ ଶୋଷଣରେ ସାମାବଦ୍ଧ ରହୁନାହିଁ ଉଚ୍ଚତ ଦେଶର ଧନୀ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ । ଏହା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଆତ୍ମିକ ଓ ପାରିବାରିକ ସ୍ତରରେ ଭୋଗୀ ମଣିଷକୁ ବହୁ ତଳକୁ ନେଇଯାଉଛି । ଦରିଦ୍ର ଦେଶର ପଛୁଆ ମଣିଷ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ନୈତିକ, ଆତ୍ମିକ ଓ ପାରିବାରିକ ସ୍ତରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚତ ମାନବତ୍ୱ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ରକ୍ଷା କରିଚାଲିଛି । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ତାକୁ ନିଷ୍ଠୁର ପାଷାଣ ଓ ଉଦାସୀନ କରିପାରିନାହିଁ । ତାହା ହିଁ ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ । ପ୍ରତି ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କର ପରିମାପକ ଏଇଆ ।

(ତା ୧୦.୧୨.୯୪ରିଖ)

ଖାଉଟି ରାଜା କି ?

ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ସତ୍ତ୍ୱେ

ଖାଉଟି ଉପରେ ମାଡ଼

କିଛି ସପ୍ତାହ ତଳେ ଏହି ସ୍ତମ୍ଭରେ ଏହି ସାମ୍ବାଦିକ/ଲେଖକ ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସଂପର୍କରେ ଦୁଇଟି ନିବନ୍ଧ ଲେଖିଥିଲା । ମାନବିକ ଅଧିକାର ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଏକ ପ୍ରସାରିତ ଓ ଜ୍ଞାନୀ ବିଷୟ ଅଛି ଯାହା ପୃଥିବୀସାରା ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶରେ ସମଗ୍ର ଜନସମାଜକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛି । ତାହାହେଲା ଖାଉଟି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ । ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି ଦରିଦ୍ର, ଅଜ୍ଞ, ଅସହାୟ, ନିଃସହାୟ ନାଗରିକ । ଖାଉଟି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ଶରବ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଏହା ପ୍ରତିଦିନ ଘଟୁଛି ଏବଂ ଘଟୁଥିବ । ଏବଂ କେବଳ ଦରିଦ୍ର ଓ ଅସହାୟ ନୁହଁନ୍ତି ସର୍ବାଧିକ ଧନୀ, ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀଧାରୀ ନାଗରିକ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ କିଛି କରିହୁଏ ନା କିମ୍ବା ସମୟ ଶକ୍ତି ଓ ଯୌର୍ଯ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼େ ଯାହା କି ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ନିୟୋଜିତ କରିପାରିବେ । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି, ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅତି ଇଚ୍ଛୁକ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏହି ଆକ୍ରମଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଛି କରିହେଉ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ଅନେକ କିଛି କରିହେବ ।

ଖାଉଟି କିଏ ଓ କ'ଣ ପାଇଁ ?

ଖାଉଟି ସମସ୍ତେ । ଖାଉଟି କିଏ ନୁହେଁ ? ୧୯୮୬ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୨୪ ତାରିଖରେ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁରିପ୍ରାପ୍ତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ “ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ- ୧୯୮୬” କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଗେଜେଟରେ ସେହି ବର୍ଷ ଡିସେମ୍ବର ୨୬ ତାରିଖରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଆଇନରେ ‘ଖାଉଟି’ର ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପିତ ହୋଇଛି । ତାହା ସଂକ୍ଷପରେ ହେଲା: ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କିମ୍ବା ସେବା ଯଦି ନଗଦ ପଇସା ଦେଇ ହେଉ କିମ୍ବା ବୁଝି କରି ହେଉ କିମ୍ବା କିଛି ବାରିରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ‘କିଣେ’ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ହେଲା ଖାଉଟି । କିନ୍ତୁ

ଯେଉଁମାନେ ବିକ୍ରି ପାଇଁ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟିକ ବିଚାରରେ ତାହା କିଣନ୍ତି ସେମାନେ ଖାଉଟି ନୁହଁନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ଫରକ ହେଲା : ଚାଉଳ, ଡାଲି, ତେଲ, ଗୁଆ, ଔଷଧ, ଇଞ୍ଜେକସନ୍, ସିମେଣ୍ଟ, ମଟରକାର, ରେଫ୍ରିଜେରେଟର, ଟେଲିଭିଜନ ସେଟ୍, ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ବଲ୍‌ବ୍ ଓ ଚ୍ୟୁବ ଏପରିକି ଫଳ ଓ ପରିବା ଆଦି ହେଲା ଦ୍ରବ୍ୟ । ଟେଲିଫୋନ୍, ବିଜୁଳି, ପାଇପ୍ ପାଣି, ହୋଟେଲ, ଡାକ୍ତରୀ ଚିକିତ୍ସା, ରେଳ, ବସ୍ ଓ ବିମାନ ଯାତ୍ରା, ଇନସୁରାନ୍ସ (ସାଧାରଣ ଓ ଜୀବନବୀମା) ଇତ୍ୟାଦି ହେଲା ସେବା ।

ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କିଣି ଯଦି ଆମେ ପ୍ରକୃତ ଓଜନ, ପରିମାଣ, ଗୁଣ, ସ୍ୱାଦ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଆବଶ୍ୟକ ସନ୍ତୋଷ ନପାଉ, ତେବେ ଆମକୁ ବିକିଥିବା ଲୋକ କିମ୍ବା ସଂସ୍ଥା ଆମକୁ ଠକୁଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ନିର୍ମାଣକାରୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାଇକାରୀ ବିତରଣକାରୀ ଓ ଦୋକାନୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସେହିପରି ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ରେଳ ବିଭାଗ, ଆକାଶ ଓ ରାସ୍ତା ପରିବହନ ସଂସ୍ଥା କିମ୍ବା ଯାନବାହାନର ମାଲିକ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ, ଚିକିତ୍ସା ବିଭାଗ, ଟେଲିଫୋନ୍ ବିଭାଗ, ଇନସୁରାନ୍ସ ସଂସ୍ଥା ଆଦି ଆମର ଖାଉଟି ଅଧିକାରକୁ ଆହତ, ଆଘାତ ଓ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଆକ୍ରମଣ ବିରୋଧରେ ଆମେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ଏଥିପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଖାଉଟି ବିଚାର ମଞ୍ଚରେ ଅଭିଯୋଗ ଆଗତ କରି କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଥବା ଖେସରା ଦାବି କରିପାରିବା । ଯେଉଁମାନେ ଖାଉଟି ଅଧିକାରକୁ ଆଘାତ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଅନ୍ୟତ୍ର ନିଜେ ଯେଉଁଠି ଖାଉଟି ହେଉଛନ୍ତି ଏହି ଆକ୍ରମଣର ଶିକାର ଅବଶ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏଥିପାଇଁ ଦୋଷୀ ଓ ଅପରାଧୀ ତଥା ନାଗରିକ ଜୀବନରେ ଏକ ବ୍ୟାପକ ସଚେତନତା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ମନଲୋଭା ବିଜ୍ଞାପନ

ଖାଉଟି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିବା ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଛୋଟବଡ଼ ବିଜ୍ଞାପନଦାତା ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ଆଇନଗତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକ୍ରି କରି କିମ୍ବା ସେବା ଦେଇ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଠାରୁ ପଇସା ନେଉଛନ୍ତି ସେମାନେ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ କରିଆରେ ନିଜର ଜିନିଷ ସଂପର୍କରେ ଯାହା ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ତାହା ଦର୍ଶାଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀମାନଙ୍କର ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବାକୁ ନ୍ୟୁନ କଳାତାଳି ସିଧାସଳଖ ମିଥ୍ୟାର ଅବତାରଣା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ବିଭିନ୍ନ ବାଟରେ ଭୁଲ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତି । ଏହାଫଳରେ ଲୋକ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଜିନିଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ କଣ ଚିହ୍ନିବା କଷ୍ଟକର ହୁଏ । ଏହି ମିଥ୍ୟା, ଅସତ୍ୟ କିମ୍ବା ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟ ପ୍ରଚାର ସାଧାରଣତଃ ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ପାମ୍‌ଲେଟ୍, ସମ୍ବାଦପତ୍ର, ପତ୍ରିକା ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ ତଥା ଟେଲିଭିଜନ ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ରୋମାଞ୍ଚକର ବିଜ୍ଞାପନ ଫଳରେ ମଣିଷ ମନ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଯାଏ ।

ବିଜ୍ଞାପନ ଏଜେଣ୍ଟିର ତାତ୍ତ୍ୱରୀ

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ବିଜ୍ଞାପନ ଏଜେଣ୍ଟି ନିଜର ବ୍ୟବସାୟିକ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଓ

ଖାଉଟି ରାଜା କି ?

ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ସତ୍ତ୍ୱେ

ଖାଉଟି ଉପରେ ମାଡ଼

କିଛି ସପ୍ତାହ ତଳେ ଏହି ସ୍ତମ୍ଭରେ ଏହି ସାମ୍ବାଦିକ/ଲେଖକ ଭାରତରେ ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ସଂପର୍କରେ ଦୁଇଟି ନିବନ୍ଧ ଲେଖିଥିଲା । ମାନବିକ ଅଧିକାର ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଏକ ପ୍ରସାରିତ ଓ ଜପନ୍ୟ ବିଷୟ ଅଛି ଯାହା ପୃଥିବୀସାରା ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦେଶରେ ସମଗ୍ର ଜନସମାଜକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛି । ତାହାହେଲା ଖାଉଟି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ । ମାନବିକ ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି ଦରିଦ୍ର, ଅଜ୍ଞ, ଅସହାୟ, ନିଃସହାୟ ନାଗରିକ । ଖାଉଟି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ଶରବ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଏହା ପ୍ରତିଦିନ ଘଟୁଛି ଏବଂ ଘଟୁଥିବ । ଏବଂ କେବଳ ଦରିଦ୍ର ଓ ଅସହାୟ ନୁହଁନ୍ତି ସର୍ବାଧିକ ଧନୀ, ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ଉଚ୍ଚ ପଦବୀଧାରୀ ନାଗରିକ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ କିଛି କରିହୁଏ ନା କିମ୍ବା ସମୟ ଶକ୍ତି ଓ ଯୌର୍ଯ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼େ ଯାହା କି ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ନିୟୋଜିତ କରିପାରିବେ । ରାଷ୍ଟ୍ରପତି, ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅତି ଇଚ୍ଛୁକ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏହି ଆକ୍ରମଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କିଛି କରିହେଉ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ଅନେକ କିଛି କରିହେବ ।

ଖାଉଟି କିଏ ଓ କ'ଣ ପାଇଁ ?

ଖାଉଟି ସମସ୍ତେ । ଖାଉଟି କିଏ ନୁହେଁ ? ୧୯୮୬ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୨୪ ତାରିଖରେ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁରିପ୍ରାପ୍ତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ “ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ- ୧୯୮୬” କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଗେଜେଟରେ ସେହି ବର୍ଷ ଡିସେମ୍ବର ୨୬ ତାରିଖରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଆଇନରେ ‘ଖାଉଟି’ର ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପିତ ହୋଇଛି । ତାହା ସଂକ୍ଷପରେ ହେଲା: ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କିମ୍ବା ସେବା ଯଦି ନଗଦ ପଇସା ଦେଇ ହେଉ କିମ୍ବା ଭୁକ୍ତି କରି ହେଉ କିମ୍ବା କିଛି ବାରିରେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ‘କିଣେ’ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ହେଲା ଖାଉଟି । କିନ୍ତୁ

ଯେଉଁମାନେ ବିକ୍ରି ପାଇଁ କିମ୍ବା ବ୍ୟବସାୟିକ ବିଚାରରେ ତାହା କିଣନ୍ତି ସେମାନେ ଖାଉଟି ନୁହଁନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ଫରକ ହେଲା : ଚାଉଳ, ଡାଲି, ଚେନ, ଗୁଆ, ଔଷଧ, ଇଞ୍ଜେକସନ୍, ସିମେଣ୍ଟ, ମଟରକାର, ରେଫ୍ରିଜେରେଟର, ଟେଲିଭିଜନ ସେଟ୍, ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ବଲ୍‌ବ୍ ଓ ଟ୍ୟୁବ୍ ଏପରିକି ଫଳ ଓ ପରିବା ଆଦି ହେଲା ଦ୍ରବ୍ୟ । ଟେଲିଫୋନ୍, ବିଜୁଳି, ପାଇପ୍ ପାଣି, ହୋଟେଲ, ଡାକ୍ତରୀ ଚିକିତ୍ସା, ରେଳ, ବସ୍ ଓ ବିମାନ ଯାତ୍ରା, ଇନସୁରାନ୍ସ (ସାଧାରଣ ଓ ଜୀବନବୀମା) ଇତ୍ୟାଦି ହେଲା ସେବା ।

ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କିଣି ଯଦି ଆମେ ପ୍ରକୃତ ଓଜନ, ପରିମାଣ, ଗୁଣ, ସ୍ୱାଦ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଆବଶ୍ୟକ ସତୋଷ ନପାଉ, ତେବେ ଆମକୁ ବିକିଥିବା ଲୋକ କିମ୍ବା ସଂସ୍ଥା ଆମକୁ ଠକୁଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ନିର୍ମାଣକାରୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାଇକାରୀ ବିତରଣକାରୀ ଓ ଦୋକାନୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସେହିପରି ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ରେଳ ବିଭାଗ, ଆକାଶ ଓ ରାସ୍ତା ପରିବହନ ସଂସ୍ଥା କିମ୍ବା ଯାନବାହାନର ମାଲିକ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ, ଚିକିତ୍ସା ବିଭାଗ, ଟେଲିଫୋନ୍ ବିଭାଗ, ଇନସୁରାନ୍ସ ସଂସ୍ଥା ଆଦି ଆମର ଖାଉଟି ଅଧିକାରକୁ ଆହତ, ଆଘାତ ଓ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଆକ୍ରମଣ ବିରୋଧରେ ଆମେ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ଏଥିପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଖାଉଟି ବିଚାର ମଞ୍ଚରେ ଅଭିଯୋଗ ଆଗତ କରି କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଥବା ଖେସରା ଦାବି କରିପାରିବା । ଯେଉଁମାନେ ଖାଉଟି ଅଧିକାରକୁ ଆଘାତ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଅନ୍ୟତ୍ର ନିଜେ ଯେଉଁଠି ଖାଉଟି ହେଉଛନ୍ତି ଏହି ଆକ୍ରମଣର ଶିକାର ଅବଶ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏଥିପାଇଁ ଦୋଷୀ ଓ ଅପରାଧୀ ତଥା ନାଗରିକ ଜୀବନରେ ଏକ ବ୍ୟାପକ ସଚେତନତା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ମନଲୋଭା ବିଜ୍ଞାପନ

ଖାଉଟି ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଥିବା ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଛୋଟବଡ଼ ବିଜ୍ଞାପନଦାତା ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ଆଇନଗତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକ୍ରି କରି କିମ୍ବା ସେବା ଦେଇ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଠାରୁ ପଇସା ନେଉଛନ୍ତି ସେମାନେ ଗ୍ରାହକଙ୍କୁ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ କରିଆରେ ନିଜର ଜିନିଷ ସଂପର୍କରେ ଯାହା ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ତାହା ଦର୍ଶାଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀମାନଙ୍କର ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସେବାକୁ ନ୍ୟୁନ କଳାଭାଙ୍ଗି ସିଧାସଳଖ ମିଥ୍ୟାର ଅବତାରଣା କରନ୍ତି କିମ୍ବା ବିଭିନ୍ନ ବାଟରେ ଭୁଲ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତି । ଏହାଫଳରେ ଲୋକ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଜିନିଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ କଣ ଚିହ୍ନିବା କଷ୍ଟକର ହୁଏ । ଏହି ମିଥ୍ୟା, ଅସତ୍ୟ କିମ୍ବା ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟ ପ୍ରଚାର ସାଧାରଣତଃ ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ପାମ୍ପଲେଟ୍, ସମ୍ବାଦପତ୍ର, ପତ୍ରିକା ଏବଂ ରେଡ଼ିଓ ତଥା ଟେଲିଭିଜନ ପ୍ରସାରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ରୋମାଞ୍ଚକର ବିଜ୍ଞାପନ ଫଳରେ ମଣିଷ ମନ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଯାଏ ।

ବିଜ୍ଞାପନ ଏଜେଣ୍ଟ୍ରର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ବିଜ୍ଞାପନ ଏଜେଣ୍ଟ୍ ନିଜର ବ୍ୟବସାୟିକ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଓ

ବିତରଣକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲ କଥା ପ୍ରଚାରରେ ବିଭିନ୍ନ ଚାତୁରୀ ସହ ଜନମନକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବାର ନୂଆ ନୂଆ ଉପାୟ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆଇନର ପରିସର ମଧ୍ୟକୁ ଟାଣିହେବ । ଏଥିପାଇଁ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ଛଡ଼ା ଆଉ ଯେଉଁସବୁ ଆଇନ ରହିଛି ତାହା ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଏମାନେ ବହୁ ବାଟରେ ଚତୁର କୌଶଳସବୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ଖାଉଟି ସଙ୍ଗଠନର ଅଭାବ

ମଣିଷ ସମାଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଖାଉଟି । ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଓ ବୋକାନୀ ସବୁଦିନେ ଖାଉଟିକୁ ଶୋଷଣ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଖାଉଟି ଅସହାୟ । ସଂଗଠିତ ନୁହେଁ । ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଓ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ବେଶ୍ ସଂଗଠିତ । ସେମାନଙ୍କର ଆଞ୍ଚଳିକ, ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରୀୟ, ପ୍ରଦେଶସ୍ତରୀୟ ଏବଂ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରର ସଂଘ ଓ ମହାସଂଘମାନ ରହିଛି । ଏପରି କି ବିଭିନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଓ ବିତରଣକାରୀଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂଘ ରହିଛି ଏବଂ ସବୁପ୍ରକାର ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସଂଗଠନ ରହିଛି । ଏହା ବିରୋଧରେ ଖାଉଟି ମାନଙ୍କର ସଂଗଠନ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଜଣେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମୋକଦ୍ଦମା ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ସମୟ, ସୁଯୋଗ, ଯୈର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ଏ କଥା ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଜାଣନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନେ ଖାଉଟିକୁ ଶୋଷଣ କରିବା ସହିତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତିବାଦକୁ ଡୁମ୍ବେଇ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅପରପକ୍ଷରେ ସେମାନେ ଧନୀ ଓ ସଂଗଠିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ବଳରେ ମୋକଦ୍ଦମା ହେଲେ ଅଧିକ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ବଡ଼ ଓକିଲ ଦେଇ ଲଢ଼ନ୍ତି ଏବଂ ଯେ କୌଣସି ଖାଉଟି ବିରୋଧୀ ଅଭିଯୋଗକୁ ଅପ୍ରମାଣିତ କରିବାର ଚାଣୁଆ ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ସଂଗଠନ ନ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଖାଉଟି ସଂକଳ୍ପ ଜଳେ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟୀ କିମ୍ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ଖୁଲାଫକୁ ସଫଳ ଭାବରେ ମୁକାବିଲା କରିପାରିବ । ସେଥିପାଇଁ ଯେତିକି ପରିଶ୍ରମ, ସମୟ ଓ ଉଦ୍ୟମ ଦରକାର ତାହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଖାଉଟିକୁ ହିଁ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ସଙ୍ଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତା

ଖାଉଟିର ଅଧିକାର ସାର୍ବଜନୀନ । ସର୍ବବ୍ୟାପୀ । ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖାଉଟି ସଚେତନ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଯେଉଁମାନେ ସର୍ବସାଧାରଣ ଓ ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ସମୟ ଦେଇ ପାରିବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଉଟିମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ସମର୍ଥନ ଦେଇପାରିବେ । ଯେ କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏବଂ ଯେ କୌଣସି ସ୍ତରରେ ଖାଉଟି ଅଧିକାର ସୁରକ୍ଷା ସଙ୍ଗଠନ ଆରମ୍ଭ କରିହେବ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଖାଉଟି ସଙ୍ଗଠନର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ସେମାନଙ୍କର ମନରେ ସଂକଳ୍ପ ଏବଂ ସାଧାରଣ ସଚେତ ପଣିଆ ଉପରେ ଖାଉଟିମାନଙ୍କର ଆତ୍ମା ରହିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଖାଉଟି ସଙ୍ଗଠନର କର୍ତ୍ତାମାନେ ସକ୍ରିୟ ହେଲେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଉପାୟରେ ପ୍ରଭୁତ୍ୱ କିମ୍ବା ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ବ୍ୟବସାୟୀ

ଗୋଷ୍ଠୀକ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକତା ଅଛି । ଧନବଳ, ପ୍ରଶାସନିକ ତଥା ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ ସାଲିସହାନ ଭାବରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ହେଲେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ଏବଂ ବଦନାମର କଳା ବୋଳିବା ସହଜ ହେବ । ତେଣୁ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନକମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗଠନପଣିଆ ଏବଂ ପତିଆରା ଉପରେ ସେହି ସଙ୍ଗଠନର ସଫଳତା ନିର୍ଭର କରିବ ।

ସମସ୍ତେ ଖାଉଟି : କିଏ କାହାକୁ ଆକଟ କରିବ ?

ଜାତି, ଧର୍ମ, ଧନ୍ୟା, ଆୟ ଓ ଶ୍ରେଣୀ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତେ ଖାଉଟି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବସାୟୀ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଖାଉଟି । ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ନିଜ ବ୍ୟବସାୟରେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ଠକୁଛି ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ନିଜଟରେ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାହକ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେଉଛି ସେ ମଧ୍ୟ ଠକାମୀର ଶିକାର ହେଉଛି । ଔଷଧ ଦୋକାନୀ ଭେଜାଲ ଔଷଧ ବିକ୍ରି କରି ଅଧିକ ଲାଭ ଉଠାଉଛି । କିନ୍ତୁ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ଚାଉଳ, ଡାଲି କି ତେଲ କିଣୁଛି ସେ ଅପମିଶ୍ରଣର ଶିକାର ହେଉଛି । ଯିଏ ଖାଦ୍ୟରେ ଅପମିଶ୍ରଣ କରୁଛି ସେ ପାଣିମିଶ୍ରା କ୍ଷୀର ଖାଉଛି କିମ୍ବା କରତଗୁଣ୍ଡ ମିଶା ଚା ଖାଉଛି । ଯିଏ ସିମେଣ୍ଟରେ ମାଟି କିମ୍ବା ପାଉଁଶ ମିଶାଇ ଅଧିକ ଲାଭ କରୁଛି ତାର ଶିଶୁ ଭେଜାଲ ଔଷଧ ଖାଇ ମରୁଛି । ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିକିଳା ବେଳେ ନିକିତି ମାରି ଓଜନ ଠକୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଆଉ କ'ଣ କିଶିଳା ବେଳକୁ ଓଜନ ଓ ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଠକି ହେଉଛନ୍ତି । ଯେପରି ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ ଓ ଖାଉଟି ସାମୂହିକ ଭାବରେ ଠକିବା ପାଇଁ ଓ ଠକିହେବା ପାଇଁ ପାରସ୍ପରିକ ସୂତ୍ରରେ ଏକ ଅଜିଞ୍ଜ୍ୱଳ ବୁଦ୍ଧିନୀମାନେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମନରେ ଏ ବିଷୟରେ ସତେଜନତା ଜାଗ୍ରତ ହେବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ଖାଉଟି କି ପ୍ରକାର ଠକାମୀର ଶିକାର ହେଉଛି

ଭାରତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ବାଟରେ ଖାଉଟି ଠକାମୀର ଶିକାର ହେଉଛି । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁ ପ୍ରକାର ଠକାମୀର ଅବତାରଣା କରି ପୂରା ତାଲିକା ଦେଇ ହେବନାହିଁ । ତଥାପି ଯେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉପାୟରେ ଖାଉଟି ଠକି ହେଉଛି ତାହାର ମୁଖ୍ୟ ଦିଗ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇପାରେ ।

(କ) ଓଜନ: ଓଜନ ଠକାଇବା ଆମ ଦେଶରେ ସୁଦୂର ପ୍ରସାରୀ । ଖୁବୁରା ଓଜନରେ ଆମେ ଯାହାସବୁ କିଣୁଛେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କମ୍ ଓଜନ ମିଳୁଛି । ମାଛ, ମାଂସ, କୁକୁଡ଼ା, ପନିପରିବାରେ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ଠକିହେବା କଥା । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ଜିନିଷ ଯେଉଁମାନେ ବିକ୍ରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନରେ ଛୋଟ ବ୍ୟବସାୟୀ କିମ୍ବା ଦୈନନ୍ଦିନ ଗୁରୁଭାର ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ମୂଳତାଲ ହେଲେ ଦର ଟିକିଏ କମାଇଦେବା ଓ ନିକିତିରେ ହାତସଫେଇ କରି ଗୋଟାଏ କିଲୋଗ୍ରାମରେ ୫୦ କି ୧୦୦ ଗ୍ରାମ ଠକିଦେବା କଥା ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭୋଗୁଛୁ । କିନ୍ତୁ

ଏମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଲାଭ କରୁଥିବା ଦୋକାନୀମାନେ ସେମାନେ ବିକ୍ରି କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟରେ ଦକ୍ଷି ମାରି ଦେଇ ଓଜନ ଠକୁଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଆଜିକାଲି ବହୁ ଦୋକାନରେ ନିକିତି ବଦଳରେ ଟେବଲ ଓଜନ ଯନ୍ତ୍ର ସବୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ତାହାର ଓଜନ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ଏପରି ସେଟ କରାଯାଇଛି ଯେ ସେଥିରେ ଆପଣଙ୍କ ଆଡ଼କୁ କଣ ଗଢ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ୫ କିମ୍ବା ୧୦ ଶତାଂଶ ଓଜନ କମିଯିବ । ଆପଣଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଓଜନ କରାଯିବ । ତଥାପି ଆପଣ ଠକି ହେବେ । ଏହା ସାଧାରଣ ଖାଉଟି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦୋକାନୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସୁନାରି ବଣିଆ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ । (ଖ) ନାମଜାଦା କମ୍ପାନୀଙ୍କ ଓଜନ ଠକେଇ : ଏବେ ବହୁତ ବଡ଼ ବଡ଼ ନାମଜାଦା କମ୍ପାନୀମାନେ ନିଜର ଲାଭ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଓଜନ ଠକେଇର ସହଜ ଉପାୟ ଆଦରି ନେଇଛନ୍ତି । ଏଥିରେ ଗୁଣ୍ଡଦୁଗ୍ଧ, ଚକୋଲେଟ୍, ବିସ୍କୁଟ, ପାଇଁଗୁଡ଼ି, ଚା, କଫି, ଶୁଖିଲା ପାନୀୟ, ପାଉଡ଼ର, ସ୍କୋ, ପାଉଡ଼ର, ସାମୁ, ରୂପପେଷ୍ଟ, ରୂପ ପାଉଡ଼ର, ଶିଶୁଖାଦ୍ୟ, ଔଷଧ, ସାରୁନ ମୁଣ୍ଡା ଓ ଗୁଣ୍ଡ ସାରୁନ, ଚଟାପଟ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ (Instant food) ଆଦି ଶହ ଶହ ଜିନିଷର ଯାବତୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଉପର ଟିଣ, କାଗଜ ଓ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଡବା ଏବଂ କୋମଳ ପଲିଥିନ ଜାତୀୟ ଢରିର ଖୋଳ (Pouch) ଉପରେ ଯେଉଁ ଓଜନ ପରିମାଣ ଲେଖାଯାଇଛି ଭିତରେ ସେହି ଓଜନର ଜିନିଷ ପ୍ରକୃତରେ ରହୁନାହିଁ ।

ଏହି କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତାଟିଆ ଶିଳ୍ପ ଓ ବିତରଣକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କର ନାମ ଚାଲିକାରୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ଦେଖି ଓ ବିଦେଶୀ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଂପାନୀମାନଙ୍କର କାରସାଦି ଫଳରେ ବିଚାରୀ ଖାଉଟି ଅଧିକ ଦର ଦେଇ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଦିନ ଓଜନ ଠକାମାନେ ପଡ଼ୁଛି । ମାତ୍ର ୫ରୁ ୧୦ ପରସେଷ୍ଟ ଓଜନ ଠକାମାନ କରି ଏହି କଂପାନୀମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦରରେ ମଧ୍ୟ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଅଧିକ ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି । କେହି ଖାଉଟି ଏହି ସବୁ ପ୍ୟାକେଟ୍ କିମ୍ବା ଟିଣ ଭିତରୁ ଜିନିଷ କାଢ଼ି ଓଜନ କରୁଛି କି ? ଯଦି ପରୀକ୍ଷା ସ୍ବରୂପ କେହି କରି ଏହି ଠକାମାନଙ୍କୁ ଧରେ ସେ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା କୋର୍ଟରେ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ଲଢ଼ି ସଫଳତା ହାସଲ କରି ପାରିବ କି ? ପୁଣି ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯେଉଁ କୋର୍ଟସବୁ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ରାୟ ବିରୋଧରେ ପାହାଚ ପାହାଚ କରି ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ ଏହି ବଡ଼ କଂପାନୀମାନଙ୍କର ମାଲିକ କିମ୍ବା କର୍ମାଧିକାରୀଙ୍କ ହାତ ପାପୁଲିରୁ ଉଚ୍ଚ ସରକାରୀ ପଦାଧିକାରୀମାନେ ଓ ରାଜନୈତିକ ନେତା ତଥା ପଦାଧିକାରୀମାନେ ଖାଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସନ୍ତାନ ଓ ସଂପର୍କୀୟମାନେ (ଯୋଗ୍ୟ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ନ ହୁଅନ୍ତୁ) ମୋଟା ଦରମାରେ ଚାକିରି ପାଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ପାଇବେ । ପୁଣି ପ୍ୟାକେଟ୍ ଉପରେ ଲେଖାଯାଇଥିବା ଓଜନ ସହିତ କେତେ ପ୍ରକାର କାରସାଦି ରହିଛି ଯଥା ଲେଖାଥିବା ମୋଟ ଓଜନ (Gross Weight) କିମ୍ବା ପ୍ୟାକିଂ କଲ୍ଲାବେଲେ ନିଟ୍ ଓଜନ (Net Weight when packed) ଭତ୍ୟାଦି । ଏହିସବୁ ଟେକନିକ୍ସ ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ କେଉଁ ଖାଉଟି ନାଗରିକର ଚାକତ ଅଛି । ଏପରିକି ଯେଉଁ ବିଚାରପତିମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ବଳରେ ଦାଖଲ ହେଉଥିବା ମୋକଦ୍ଦମାର ଶୁଣାଣି କରୁଛନ୍ତି ଓ ପ୍ରମାଣ ପାଇଲେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ

ନିଷ୍ପରି ଦେଉଛନ୍ତି ସେମାନେ ଖାଉଟି ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଏହି ଓଜନ ଠକେଇର ଅସହାୟ ଶରବ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ ଦଣ୍ଡିବା ଶକ୍ତି ଯାହାର ଅଛି ସେ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ଜାଣତରେ କିମ୍ବା ଅଜାଣତରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଓଜନ ପଛକୁ ମାପ

ଓଜନ ଠକେଇ ପଛକୁ ଖାଉଟି ଠକିହୁଏ ମାପରେ । ବିଶେଷତଃ ଚରକ ପଦାର୍ଥରେ । ଦୁଧ, ଖାଇବା ତେଲ, କିରୋସିନ, ପେଟ୍ରୋଲ, ଡିଜେଲ ଇତ୍ୟାଦି ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ପଦାର୍ଥରେ ମାପ ଠକେଇ ନିତିଦିନିଆ ଘଟଣା । ପେଟ୍ରୋଲ ପମ୍ପମାନଙ୍କରେ ପେଟ୍ରୋଲ, ଡିଜେଲ ମାପରେ ନିୟମିତ ଠକେଇ ହୁଏ । ଅଧିକାଂଶ ପେଟ୍ରୋଲ ପମ୍ପରେ ଶତକଡ଼ା ୧୦ ହାରରେ ମାପ ଠକେଇ ହୁଏ । ଏକଥା ସରକାରଙ୍କ ମାପ-ଓଜନ ବିଭାଗ ଜାଣନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅନୁମୋଦନରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ହୁଏ ବୋଲି ଜଣାଶୁଣା କଥା । ଆପଣ ଦଶ ଲିଟର ପେଟ୍ରୋଲ କିମ୍ବା ଡିଜେଲ କିଣିଲେ ପ୍ରକୃତରେ ନଅ ଲିଟର ପାଆନ୍ତି । ସଂପୃକ୍ତ ସରକାରୀ ଟେକ କଂପାନୀର ଅଫିସରମାନେ ଯେ ଏ ବିଷୟ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ, ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ବିଚାର କରାଯାଉ ଯେ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଚରକ ମାପରେ କେତେ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କାର ଠକେଇ ଖାଉଟି ଉପରେ ଲାଦି ଦିଆଯାଉଛି । ରାଜ୍ୟର ମାପ-ଓଜନ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ଯୋଗାଣ ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ପ୍ରଶାସକମାନେ ଏହି ଓଜନ-ମାପ ଠକେଇର ଶିକାର ନୁହନ୍ତି ଏକଥା ସେମାନେ ଜୋର ଦେଇ କହିପାରିବେନି ।

ସରକାରୀ, ଅର୍ଦ୍ଧସରକାରୀ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଉଦ୍ୟୋଗମାନେ ଦୋଷୀ

ବହୁ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସଂସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ଶୋଷିତ ଓ ଅତ୍ୟାଚାରିତ କରି ରଖୁଛନ୍ତି । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗ, ଟେଲିଫୋନ୍ ବିଭାଗ, ଯୋଗାଣ ବିଭାଗ, ପରିବହନ ବିଭାଗ, ଜନସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ ଆଦି ଅନେକ ବିଭାଗ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସୁବିଧା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅସୁବିଧାର କାରଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ମିଛ ବିଲ୍ ଓ ପ୍ରକୃତ ଦେୟତାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ବିଲ୍ ଦେଇ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭାଗ ଓ ଟେଲିଫୋନ୍ ବିଭାଗରେ ପଇସା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପଇଠ ନ କଲେ ଲାଇନ୍ କାଟିଦେବାର ଧମକ ଆସେ ଧମକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ଖାଉଟି ଅର୍ଥାତ୍ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଓ ଟେଲିଫୋନ୍ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କୁ କୁହାଯାଏ- ଆଗ ପଇସା ଦାଖଲ କର, ପଛେ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କର । ତା' ମାନେ ଆଗେ ମାଡ଼ ଖାଅ, ପଛେ ବିଚାର କରାଯିବ । ତୁମେ ମାଡ଼ ଖାଇବା ଉଚିତ କି ନୁହେଁ ?

ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଯୋଗାଣରେ ଠକେଇ

ଖାଉଟି ଉପରେ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଅବହେଳା ସହିତ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ଆଦି ଯୋଗାଇବାର ଅତ୍ୟାଚାର ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ସରକାରଙ୍କ ନିୟୁକ୍ତି ସାଧାରଣ ବିତରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତଥାକଥିତ କଷ୍ଟୋଲ ଦୋକାନମାନଙ୍କରେ ଗୋଡ଼ିମିଶା ଚାଉଳ, ପତା ଗହମ, ଧୂଳି ଚିନି ଆଦି ରେସନ କାର୍ଡରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ

କରାଯାଏ । ଦୋକାନୀ କହେ- ଆମେ କ'ଣ କରିବୁ । ଯାହା ସରକାର ଯୋଗାଉଛନ୍ତି ଆମେ ତାହା ହିଁ ଦେବୁ । ଏହି ବ୍ୟାପାରରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ସଂସ୍ଥା ପୂର୍ବ କର୍ପୋରେସନ୍ ଅର୍ଥ ଇଣିଆ ହିଁ ଅନେକାଂଶରେ ଅପରାଧୀ । ସେମାନେ ବହୁ ସ୍ଥାନରେ ପାଣିରେ ଭିଜିଥିବା ଗହମ ଓ ଚାଉଳ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଗୋଦାମରେ ରଖିବା ପରେ ସରକାରଙ୍କ ସାଧାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ କାମ କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀ ଓ ଦୋକାନୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଜବରଦସ୍ତି ଚାପି ଦିଅନ୍ତି । ଏହା ବିରୋଧରେ ଗୃହାରି କଲେ ଶୁଣୁଛି କିଏ ?

ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଠକେଇ

ସେହିପରି ବାସଗୃହ ଯୋଗାଣରେ ଘରୋଇ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥାମାନେ ଯାହା ଠକେଇ ତାହାର ମାତ୍ରା ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ । ରାଜ୍ୟ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ସଂସ୍ଥା ଓ ଆଞ୍ଚଳିକ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଅଥରିଟି ଯଥା ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଅଥରିଟି (ବିଡିଏ) ଓ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଅଥରିଟି (ଡିଡିଏ) ଆଦି ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଚାଲୁଥିବା ବିଶାଳ ସଂସ୍ଥାମାନେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଆଗୁଆ ପଇସା ନେଇ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ବାସଗୃହ ଯୋଗାଣ ନାହିଁ । ପୁଣି ସେ ବାସଗୃହର ନିର୍ମାଣ ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏତେ ନିକୃଷ୍ଟ ଯେ ସେ ଘରସବୁ କେତେଦିନ ଠିଆ ହୋଇ ରହିବ ତାହାର କୌଣସି ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ନାହିଁ । ଛାତରୁ ପାଣି ଗଳିବା, ଝରକା କବାଟ ଧକ୍କା ଦେଲେ ବାହାରିଯିବା, ମେଜିଆ ଖୋଳି ହୋଇଯିବା ଆଦି ସବୁ କିଛି ଘଟିବ । ଆପଣ କାହା ପାଖରେ ଆପରି କରିବେ । ଏଣେ ଆକାଶକୁଆଁ ଦାମ ଓ ଘର ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ଭିତରେ ଯେତେ ଇଚ୍ଛା ସେତେ ଦାମ ବଢ଼ାଯାଇ ପାରିବ । ଆପଣ କିଛି ଦେଇ ଖୁଲାପ କଲେ ଟଙ୍କା ଓ ଘର ବାଜ୍ୟାସ୍ତ୍ର ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଦଣ୍ଡ ସୁଧ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏ ସବୁ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ କଲୋନୀମାନଙ୍କରେ ରାସ୍ତା, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଣ -ଜଳଯୋଗାଣ ଆଦି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଘୋର ଅବହେଳା ଓ ବିଚଳ୍ପ ଘଟେ । ଖାଉଟି ଘର କ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ଘର ହସ୍ତାନ୍ତର କଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପ୍ରକାର କାମ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନଥାଏ । ଲୋକେ ହଇରାଣ ହୁଅନ୍ତି ।

ବିଜୁଳି ଯୋଗାଣରେ ବ୍ୟାଘାତ ଓ ଅବହେଳା

ସେହିପରି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପରିଷଦ ତରଫରୁ ବହୁ ବିଷୟରେ ଅବହେଳା ରୁହେ । ନିୟମିତ ବିଲ୍ କରାଯାଏନା । ପୁଣି ହଠାତ୍ ଯେତେବେଳେ ବିଲ୍ ଆସେ ଜଣେ ଲୋକର ୬ ମାସର ଆୟ ସେଥିରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପଛେ ଆପରି । ପ୍ରଥମେ ପଇସା ଦାଖଲ କର । ସେଥିରେ ପୁଣି ଭୋଲଟେଜ ଉପରତଳ ହୁଏ । ସାଧାରଣତଃ ଆବଶ୍ୟକ ଭୋଲଟେଜର ମାନ ବହୁ ତଳକୁ ଖସିଯାଏ । ଟ୍ୟୁବ୍ ଲାଇଟ ଜଳିବ ନାହିଁ । ଟିଭି, ଫ୍ରିଜ୍ ଚାଲିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଖରାପ ହୋଇଯିବ । ବିଶେଷ କରି ଅଧିକ ଜନବସତି ଥିବା ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏହି ସମସ୍ୟା ଅତି ଉଚ୍ଚ । ମିଞ୍ଜି ମିଞ୍ଜି ଜଳୁଥିବା ବିଜୁଳି ବଲ୍‌ବ ଆଲୁଅରେ

ଲେଖାପଢ଼ା କରୁଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ, ଲେଖକ ଓ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କର ଦୂର୍ଦ୍ଦଶା କିଏ ବୁଝିବ । ସେଥିରେ ପୁଣି ବିଭୁଳି ସଂଯୋଗ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି କଟିଯାଏ । ମରାମତି ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ଲାଗେ । ଏପରି ନିମ୍ନମାନର ଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି ଯେ, ବର୍ଷାଦିନେ ଘଡ଼ଘଡ଼ି ବିଭୁଳି ମାରିଲେ ଲାଜନ ଚାଲିଯିବ । ତୋଫାନ ହେଲେ ଖୁଣ୍ଟ ଉପୁଡ଼ିଯିବ କିମ୍ବା ତାର ଛିଣ୍ଡିଯିବ । ଅନେକ ସମୟରେ ଦିନକରୁ ୭ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭୁଳି ସଂଯୋଗ ଆଉ ଫେରିଆସେନା । ବିଭୁଳି ଅଭାବରୁ ଜଳରେ ପାଣି ଆସିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ ।

ଏହିସବୁ ସଂସ୍ଥା ନାଗରିକକୁ ସେବା ଯୋଗାଇଦେବାକୁ ବୁଝିବନ୍ଧ । ଆଇନତଃ ବାଧ୍ୟ । ପରିବହନ ସଂସ୍ଥା ଲୋକଙ୍କ ଯାତାୟାତ ପାଇଁ ସୁବିଧା ଓ ସମୟ ଅନୁସାରେ ବସ୍ ଓ ଟ୍ରେନ୍ ଚଳାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ସମୟ ଟ୍ରେନ୍ ଓ ବସ୍ ଆସେନା ଏବଂ ଛାଡ଼େନାହିଁ । ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦୋଷ । ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନରେ ବିଡ଼ିଏ ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼, ପରିବହନ ସଂସ୍ଥା, ରେଳ ବିଭାଗ, ବିଭୁଳି ଓ ଜଳ ଯୋଗାଣ ବିଭାଗ (ମାପ-ଓଜନ ବିଭାଗ ଏହି ବିଭାଗର ଅନ୍ତର୍ଗତ), ଦୋକାନୀ, ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ସଂସ୍ଥା, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ ଆଦି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନବଳରେ କଚେରୀକୁ ଚାଣିହେବ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ତରରେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମାନ୍ୟ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ଖାଉଟି ସ୍ବାର୍ଥରକ୍ଷା ଦିଗରେ ବହୁତ କିଛି କରିହେବ । ଏଥିରେ ସମସ୍ତେ ଲାଭ ପାଇବେ । କାରଣ ଆମେ ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ କରୁଛେ ସେହିଟି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଅନ୍ୟସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ଖାଉଟି ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିଗ

ବ୍ୟାଙ୍କ, ଇନ୍‌ସୁରାନ୍ସ ବିଶେଷ କରି ଜୀବନବୀମା, ତାବଜଖାନା, ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଆଦି ବହୁ ସଂସ୍ଥାରେ ଖାଉଟି (ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କରୁ ଯେଉଁମାନେ ସୁବିଧା ଓ ଲାଭ ପାଇବା କଥା) ପ୍ରତି ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ କରାଯାଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ସଂସ୍ଥା ନାହିଁ ଯାହାକୁ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ବଳରେ ଏହାର ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ ଦଣ୍ଡିତ କରି ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ କେତେକ ପକ୍ଷଟି ଅନୁସରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ପକ୍ଷଟିସବୁ ମଧ୍ୟ ସେପରି ଜଟିଳ ନୁହେଁ ।

ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ସଙ୍ଗଠନର ଭୂମିକା

ଖାଉଟି ନିଜେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କିମ୍ବା ସମାନ ସ୍ବାର୍ଥ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଖାଉଟିମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା କୋର୍ଟର ଆଶ୍ରୟ ନେଇପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ନିତାନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ, ଅସ୍ଥ ଓ ଅସହାୟ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ସଂଗଠନମାନେ ସାଧାରଣ ସ୍ବାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆଇନର ଆଶ୍ରୟନେଇପାରିବେ । ଏହା ଆଇନସମ୍ମତ । ଖାଉଟି ସୁରକ୍ଷା ସଙ୍ଗଠନ ସମାଜର ସଚେତନ ସ୍ବେଚ୍ଛାସେବୀମାନେ ଗଢ଼ିପାରିବେ । ସେ ସଂପର୍କରେ ଆଉ କେବେ ଆଲୋଚନା କରିବି । ଖାଉଟି

ସୁରକ୍ଷା ସଂପର୍କରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିବିନ୍ଧ ଲେଖିବାକୁ ମୁଁ ସ୍ଥିର କରିଛି । ଏହା ଜନସାଧାରଣକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

କେହି ପାଠକ ଯଦି ଏ ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ ଜାଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଓ ସଙ୍ଗଠନ ଗଢ଼ିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଏହି ସାମ୍ବାଦିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଆପଣଙ୍କ ମନରେ ଉତୁଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁ ଓଡ଼ିଆ କିମ୍ବା ଇଂରାଜୀରେ ଭଲ ଅକ୍ଷରରେ କିମ୍ବା ଟାଇପ କରି ମୋ ନିକଟକୁ ପଠାଇଲେ ମୋର ନିବନ୍ଧ ମାଧ୍ୟମରେ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଜରିଆରେ ମୋର ସମୟ ସୁବିଧା ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ।

(ଟା. ୧୨.୯.୨୫)

କେବଳ ଜନବହୁଳତା ଭାରତର ଦୁର୍ଗତିର କାରଣ ନୁହେଁ

ଅକଳ ଓ ନିଷ୍ଠାର ଅଭାବ

ଭାରତବର୍ଷରେ ମଣିଷଟାକୁ ହିଁ ସମ୍ପଦ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବିପଦ ମନେ କରାଯାଉଛି । ମଣିଷକୁ ସମ୍ପତ୍ତି (Asset) ଭାବରେ ଗଣା ନଯାଇ ଦେଶୀ, କରଜ କିମ୍ବା ବିପରି (Liability) ଭାବରେ ହିସାବ କରାଯାଉଛି । ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଓ ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ବୋଲି ପରିଗଣିତ କରାଯାଉଛି । ଜନସଂଖ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କଥା କୁହାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କିପରି ହେବ, ତାହା ନେଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅକଲ ଗୁଡ଼ୁମ୍ । ଏଇଠି ମନେପଡ଼ୁଛି, ଦ୍ଵିତୀୟ ମହାସମର କାଳରେ ଘୋର ସଂକଟାବସ୍ଥାରେ ଆମେରିକାର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପଦ ସଫଳ ଭାବରେ ତୁଲାଇ ଜଣେ ଐତିହାସିକ ରାଷ୍ଟ୍ରନାୟକ ଭାବରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଥିବା ଫ୍ରାଙ୍କଲିନ୍ ରୁଜଭେଲ୍ଟ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ କଥାଟି କହିଥିଲେ । ରୁଜଭେଲ୍ଟ କହିଥିଲେ: “ ଯେତେବେଳେ ଜନସଂଖ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କଥା ମୋ ଆଗରେ ଉଠାଯାଏ, ମୋର ମନେପଡ଼ିଯାଏ ଯେ, ମୋର ପିତାମାତାଙ୍କର ମୁଁ ପଞ୍ଚମ ସନ୍ତାନ ।” ତାଙ୍କର କହିବାର କଥା ଥିଲା ଯେ, ଯଦି ତାଙ୍କ ବାପ ମା’ ସନ୍ତାନ (ଜନସଂଖ୍ୟା) ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ରୁଜଭେଲ୍ଟଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଏହି ସଂକଟ କାଳରେ ଆମେରିକା କ’ଣ କରିଥାନ୍ତା ଓ ଆଉ କିଏ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସମ୍ଭାଳିଥାନ୍ତା ? ଆମର ଏବେକାର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କେତେଜଣ ଭାଇ-ଭଉଣୀ ଥିଲେ ମତେ ଜଣାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପି.ଭି. ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କର ଦଶାଧିକ (ବୋଧହୁଏ ୧୩ ହେବେ) ସନ୍ତାନ ଅଛନ୍ତି । ବିହାରର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଲାଲୁପ୍ରସାଦ ଯାଦବଙ୍କର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାପରେ ବୋଧହୁଏ ଦୁଇତିନିତି ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୂର୍ବରୁ ହୁଏତ ପାଞ୍ଚଟି ଛ’ଟି ସନ୍ତାନ ଥିଲେ । ଏହା କେତେ ବର୍ଷ ତଳର ହିସାବ । ସର୍ବଶେଷ ହିସାବ ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ । ସ୍କୁରଣ ପଡ଼ୁଛି, ଥରେ କେବେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଯେ, କୌଣସି ରାଜ୍ୟର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବାର ମଙ୍ଗଳ (କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଏଗାରଟି ସନ୍ତାନ ଥିଲେ । ସେ କି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଥିବେ ଭାବୁ ଦେଖ ।

ଜନବହୁଳତାର ସ୍ଫୋଗାନ ଗୋଟାଏ ଆଳ

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଲୋକଶକ୍ତିର ଘୋର ଅଭାବ ରହିଛି । ସେମାନେ ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ତଥାପି କରୁଛନ୍ତି; କାରଣ ସେସବୁ ଦେଶର ବିକାଶର ଫଳ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ବାଣି ହୋଇଗଲେ ଜଣପିଛା ଭାଗ କମ୍ ପଡ଼ିବ । ଦୁଇଶହ ବର୍ଷ ତଳେ କି ଖୁବ୍ ହେଲେ ତିନିଶହ ବର୍ଷ ତଳେ ସେମାନଙ୍କର ଲୋକ ଅଭାବ ଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଜନସଂଖ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କଥା ଭାବୁ ନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପଶ୍ଚିମ ଯୁରୋପ ଭାରତଠାରୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଜନବହୁଳ । ପ୍ରତିବର୍ଷ କିଲୋମିଟର ପରିମିତରେ ସେଠାରେ ଭାରତବର୍ଷଠାରୁ ଅଧିକ ଲୋକ ରହୁଛନ୍ତି । ତଥାପି ସେଠାକାର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ସେମାନେ ଏପରି ଭାବରେ ଗଢ଼ି ତୋଳିଛନ୍ତି ଯେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆମ ଠାରୁ ଅଧିକ ଜନବହୁଳ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ କିମ୍ବା ପରିବାରର ଏବଂ ସେ ଦେଶମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟ ଆମଠାରୁ ତେଜ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅଛି । ଏହା କିପରି ହେଲା ? ଅଷ୍ଟାଦଶ ଓ ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ସେଠାରେ ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ହେଲା । ଆମର ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୃଷି ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ସେଠାରେ କୃଷିକୁ ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ଲୋକେ ଭୋକରେ କିମ୍ବା ଅର୍ଦ୍ଧରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତେ । କୃଷିରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ଥିବାରୁ ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ସେମାନଙ୍କୁ ହଠାତ୍ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେଲା । ଶିଳ୍ପବିପ୍ଳବ ସହିତ କୃଷିରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ଲୋକେ କ୍ରମେ ଶିଳ୍ପ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ । ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ଏହା ସମ୍ଭବ କଲା ଯେ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବାପାଇଁ କମ୍ ଲୋକେ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ । ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କମିଗଲା ନାହିଁ । କୃଷିରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ଯନ୍ତ୍ର ବଳରେ ଉତ୍ପାଦନ ବହୁମୁଖୀ ହେଲା । ନୂଆ ନୂଆ ଆବଶ୍ୟକତା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ନୂଆ ନୂଆ ଉପଭୋଗର ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଗତ ସତ୍ତରୀ ବର୍ଷରେ ଆମେରିକାରେ କୃଷିରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୩୦ରୁ ୩୫ ପ୍ରତିଶତରୁ ଅଧିକ ଥିଲେ ଏବଂ ଗତ ୨୦ ବର୍ଷରେ ଏହା ୧୦ରୁ ୬ ଶତାଂଶକୁ ଖସି ଏବେ ମାତ୍ର ଦୁଇଶତାଂଶ ଲୋକ କୃଷିରେ ନିଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ତାହାଦ୍ୱାରା ମାନବ ସମ୍ବଳ କୃଷିର ଶିଳ୍ପ, ଶିଳ୍ପଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ସେଥିରେ ଉତ୍ତର ସେବା ବ୍ୟବସାୟ (Services)କୁ ମୁହାଁଇବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ । ବହୁକୋଟି ତଲାର ଶିଳ୍ପ ଓ ବ୍ୟବସାୟର ମାଲିକମାନେ ଓ ସେଥିରେ ନିଯୁକ୍ତ ଚାକିରିଆମାନେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୈତିକ ଛିତି ଓ ଭିରି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି କୃଷିରେ ନିଯୋଜିତ ୨ ଶତାଂଶ ଲୋକଙ୍କ ଛିତି ଓ ଭିରି ତାଠାରୁ କିଛି ଜଣା ନୁହେଁ । ସେଠାକାର ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ଆମେରିକାର ଜନଜୀବନରେ ବିଶେଷ କରି ରାଜନୀତିରେ ଯେତିକି ପ୍ରଭାବ ଜାହିର କରୁଛନ୍ତି କୃଷି ଲବି ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପ୍ରଭାବ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ୨ ଶତାଂଶ ଲୋକ ୮୦ ଶତାଂଶ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଏପରି ତାଳଦେଇ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ରାଜନେତା କିମ୍ବା ରାଜନୈତିକ ଦଳ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପେକ୍ଷା କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ହଁ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବଳ ବର୍ତ୍ତମାନର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଅନୁପାତରେ ଆଗଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଆମର ସମ୍ବଳ (ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳ) ଯେ ଅତି ନ୍ୟୁନ ତାହା ନୁହେଁ । ଆମର କୃଷି ସଂପଦ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶୀ, ଯାହା ଆମର ଲୋକସଂଖ୍ୟାକୁ ବେଶ ସମାଜି ନେଇପାରନ୍ତା । ଅବଶ୍ୟ ୨୫୦ ବର୍ଷର ବିଦେଶୀ ଶାସନ ଆମକୁ ବିଭିନ୍ନ ବାଟରେ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ୧୯୪୭ ମସିହା ପରେ ଗତ ୪୮ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମର ଯାହା ସମ୍ବଳ ଥିଲା ତାହାର ଉପଯୋଗ କରି ପାରିଥିଲେ ଆମେ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ଶକ୍ତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେମାନଙ୍କର ସାମନା କରି ପାରିଥାନ୍ତୁ । କାହିଁକି ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ ?

ଚାନ ଓ ଭାରତ : ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତୁଳନା

୧୯୪୭ ମସିହାରେ ଭାରତୀୟମାନେ ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ନିଜର ଶାସନ ଭାର ହାତକୁ ନେଲେ । ୫ ଶହ ବର୍ଷପରେ ୧୯୪୯ ମସିହାରେ ଚାନରେ ମାଓ ସେ ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଏକ ଦୁର୍ବଳ ଶାସନ ଥିଲା, ଯାହା ଔପନିବେଶିକ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଜାପାନର ଆକ୍ରମଣରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ୨୫୦ ବର୍ଷର ବିଦେଶୀ ଶାସନ ଅଧୀନରେ ରହି ମଧ୍ୟ ଭାରତର ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଥିତି ଓ ଶକ୍ତି ଆନୁପାତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଚାନ ଠାରୁ ତିନିଗୁଣ ଥିଲା । ଚାନରେ ମଧ୍ୟ କୃଷିଭିତ୍ତିକ ଅର୍ଥନୀତି ଥିଲା ଭାରତ ପରି । କିନ୍ତୁ କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପଭିତ୍ତିକ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଭାରତ ଚାନଠାରୁ ତିନିଗୁଣ ଆଗରେ ଥିଲା ୧୯୪୯ ମସିହାରେ । ୧୯୭୫ ମସିହା ବେଳକୁ ୨୭ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଚାନର ଅର୍ଥନୈତିକ ଶକ୍ତି ଭାରତଠାରୁ ତିନିଗୁଣ ଅଧିକ ହୋଇଗଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ପରେ ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା ମାଧ୍ୟମରେ ଯାହା ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟିଲା, ତାହାକୁ ସମତୁଲ୍ୟ କରି ଚାନ ଆମଠାରୁ ତିନିଗୁଣ ଆଗକୁ ଚାଲିଗଲା । ଆମେ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ତିନିଗୁଣ ଆଗକୁ ଗଲୁ । ସେମାନେ ଆମଠାରୁ ତିନିଗୁଣ ପଛରେ ଥିଲେ । ବିକାଶର ଦୌଡ଼ରେ ସେମାନେ ଆମକୁ ପଛରେ ପକାଇ ୯ ଗୁଣ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇଥିଲେ । ଏବେ ଏହି ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ହାର ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତ ଓ ଚାନ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଗତ ୨୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆହୁରି ଆହୁରି ଅଧିକ ବଢ଼ୁଛି । ଏହା କିପରି ସମ୍ଭବ ହେଲା ?

ଅଗ୍ରାଧିକାର ଓ କୌଶଳର ପାର୍ଥକ୍ୟ

ଚାନରେ ମୌଳିକ ଯୋଜନା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଚାନ ଜନବହୁଳ ଦେଶ । ଅର୍ଥନୀତି ଦୁର୍ବଳ । ବିଦେଶୀ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ଶୋଷଣ, ଅପିନିଆ ଲୋକ ଏବଂ ଜାପାନର ଗ୍ରମାଗତ ଆକ୍ରମଣରେ ନୈତିକ ବଳ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିଲା । ପୁଣି ସୁଦେଶୀ ଶାସକ ଟ୍ୟାଙ୍ଗ-କାଇ ସେକ୍ଟର ପାରିବାରିକ ଦୁର୍ନୀତି, ପ୍ରିୟାପ୍ରୀତି ଚୋଷଣଭରା ପ୍ରଶାସନ ଉପରୁ ତଳଯାଏ ମାତି ଯାଇଥିଲା । ଏପରିକି ସେନାବାହିନୀ ମଧ୍ୟ ସେଥିରୁ ମୁକ୍ତ ନଥିଲେ । ଏହିପ୍ରକାର ଏକ ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ଭାବରେ ମାଓ ସେ ତୁଙ୍ଗ ଚାନର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ତେଣୁ ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବା ପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ବହୁକୁଟୁମ୍ବୀ ଦେଶରେ ପରିବାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଚାଲୁ କରାଗଲା । ଅଳ୍ପ କୁଟୁମ୍ବର ପରିବାରକୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ଏବଂ ବହୁକୁଟୁମ୍ବୀ ପରିବାରକୁ କଷଣ ଦିଆଗଲା । ସରକାରୀ ନୀତି ମାଧ୍ୟମରେ । କୃଷିର ଉନ୍ନତି ନକଲେ ଶତକଡ଼ା ୭୦ ଭାଗ ଭଲରେ ଗଣିଏ ଖାଇ ସୁସ୍ଥ ରହିବେ କିପରି ! ସୁସ୍ଥ ରହିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ପୁଷିକର ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର । ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଲେ ରୋଗ ଅନେକଟା ଆପଣା ଆପେ କମିଯିବ । ତାହାପରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି । ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଚିକିତ୍ସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କମିଯିବ । ଏହାପରେ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଇବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ପାଇଁ ଯୋଜନା କରାଗଲା । ତାହା ସଫଳ ହେବାପାଇଁ ଗୋଟାଏ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କଲାପରେ (ଧରନ୍ତୁ -ମାଟ୍ରିକୁଲେସନ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ପ୍ରତି ଛାତ୍ରର ମେଧା ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା କିମ୍ବା ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷାର ମାନ ଏବଂ ପ୍ରସାର ଘଟିଲା । ଏହିଠାରୁ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ

ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷାର ସୁଯୋଗ ନଦେଇ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଗଲା । ଏହି ନିଯୁକ୍ତିରେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖାଗଲା ନୂତନ ଚୀନ ଗତି ତୋଳିବା ପାଇଁ ନାଗରିକର ସର୍ବନିମ୍ନ ଚାହିଦା ପୂରଣ କରିବାର ପ୍ରଧାନକାମ । ତେଣୁ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଶକ୍ତି ଓ ସମ୍ବଳ ସଜାଡିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଫଳପ୍ରସ୍ତ ଯୋଜନା ଆଭିମୁଖ୍ୟର ଅବଲମ୍ବନ ହେଲା । ଏହା ସହିତ ବେକାରୀ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବନ୍ଦ କରାଗଲା । ବେକାରୀ ଦୃଷ୍ଟି ବନ୍ଦ ସହିତ କିପରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କାମ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ହେବ ତାହାର ଯୋଜନା କରାଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ କାମ ଯୋଗାଇବାର ଚିନ୍ତା ଓ କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ ଫଳରେ ମାନବ ଶକ୍ତିର ଅପଚୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଯୋଗ କରାଯିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରାଗଲା । ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଲେ ହେବ । ହୋୟାଁ ହୋ ନାମକ ଏକ ବିଶାଳ ନଦୀ ଚୀନର ଦୁଃଖ ନଦୀ (River of Sorrow) ନାମରେ ବିଦିତ ଥିଲା । ନଦୀ ଗର୍ଭ ପୋତି ହେବା ସହିତ ଏହା ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜର ଗତିପଥ ବଦଳାଉଥିଲା । ତେଣୁ ଏହି ନଦୀଟିକୁ ଖୋଳି ଦୁଇପଟରେ ବନ୍ଧକୁ ଉଚ୍ଚ କରିବାର ଏକ ପରିକଳ୍ପନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲା । ନଦୀର ଦୁଇପଟେ ଥିବା ଗାଁ ଗୁଡିକର ଲୋକେ, ଯେଉଁମାନେ କୃଷି ଅର୍ଥନୀତିରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ନଥିଲେ ଏବଂ ହୋୟାଁ ହୋ ନଦୀର ବନ୍ୟାପ୍ଲବିତ ଅଂଚଳରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ କୁହାଗଲା ଯେ, ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ପଟେ ନଦୀର ଗର୍ଭକୁ ଖୋଳି ନିଜ ପଟରେ ଥିବା ବନ୍ଧକୁ ଉଚ୍ଚ କରିବେ । ସେଥିପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ, ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ଓ ମଜୁରି ଦିଆଯିବ । ଲୋକେ କେତେ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଉଭୟ ପଟେ ଥିବା ନଦୀବନ୍ଧକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ସହିତ ନଦୀଗର୍ଭରେ ଜଳ ପ୍ରବାହିତ ହେବା ସମ୍ଭବ ହେଲା । ନଦୀଜଳ ନଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା ଓ ଲୋକଙ୍କର କ୍ଷତି ଘଟାଉଥିଲା । ଏହି ଯୋଜନାଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାରୁ ଲୋକେ ଖାଦ୍ୟ ଓ ମଜୁରି ପାଇବା ସହିତ ସମୃଦ୍ଧି ଲାଭ କଲେ । ଏହି ଉପାୟରେ ଅର୍ଥନୀତି ସୁଦୃଢ଼ ହେଲା । ଜଳସେଚନ ଫଳରେ ଶସ୍ୟ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ହେଲା । ବନ୍ୟା ଫଳରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା, ତାହା ବଦଳରେ ଲୋକେ ଅଧିକ ଖାଇବାକୁ ପାଇଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ସମୃଦ୍ଧି ଘଟିଲା । ବନ୍ୟା ବିପର୍ଯ୍ୟୟରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଉପୁଜୁଥିଲା, ତାହା ବନ୍ଦ ହେଲା । ଏହି ଦୁଃଖନଦୀର ନାମ ବଦଳି ‘ସମୃଦ୍ଧିର ନଦୀ’ (River of Prosperity) ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଉଛି । ବୁଝିବାର କଥା ଯେ ଚୀନ ସରକାରଙ୍କର ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲା । ଯେଉଁ ଲୋକ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ବେକାର କିମ୍ବା ଅର୍ଦ୍ଧବେକାର ହୋଇ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ସଜୁଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆୟ ଦିଆଗଲା । ଏତେ ବଡ଼ ଚିରସ୍ଥାୟୀ ଅସୁବିଧା ଦୂର ହେଲା । ବିକାଶ ହେଲା ଜଳସେଚନ ମାଧ୍ୟମରେ । ହୋୟାଁ ହୋ ନଦୀକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳ ଶସ୍ୟଶ୍ୟାମଳ ହେଲା । ତାହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱଳ୍ପଜୀବନ ସୁବିଧା ପାଇଁ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଯୋଜନାର ଆଜ୍ଞାକ, ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅର୍ଥନୈତିକ ସମୃଦ୍ଧିର ବହୁମୁଖୀ ଫଳ ହେଲା । ତାହା କ’ଣ ଭାରତରେ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇ ପାରିନା? ଗ୍ଲାସ୍ତାନତାର ୪୮ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ? କିନ୍ତୁ ଆମ ଯୋଜନାରେ ଜବାହର ରୋଜଗାର ଯୋଜନା କିମ୍ବା ଏବେକାର ନୂଆ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ରୋଜଗାର ଯୋଜନାରେ ବହୁ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ କେତେ ମାସ ପାଇଁ ରୋଜଗାର ଦିଆଯାଇଛି ଦୈନିକ ମଜୁରିରେ । ସରକାରୀ କଲର ହିସାବରେ ଦେଶରେ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କୁ ଆୟ ଦିଆଗଲା ବୋଲି ପରିସଂଖ୍ୟାନ ବଖାଣି ସରକାରୀ

ଯୋଜନାରେ ବିକାଶ କରାଯାଉଛି ବୋଲି ଦାବି କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ପ୍ରକାର ଯୋଜନାରେ ସ୍ଥାୟୀ ସଂପଦ (Asset) ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ସୁଯୋଗ ତାହା ହେଉଛି କି ? ମିଥ୍ୟା ହିସାବ କିମ୍ବା ଆର୍ଥିକ ସତ୍ୟର ହିସାବ ଦିଆଯାଇ ଭାରତର ବିକାଶର ମାତ୍ରା ସଂପର୍କରେ ବୟାନ ଦିଆଯାଉଛି । ଯାହା ବିଲେଇ ଆଖିକୁଳି ଦୁଧ ପିଇବା ପରି ହେଉଛି । ଏକଦା ସ୍ୱର୍ଗତଃ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ସରକାରୀ ଯୋଜନା ଅର୍ଥ, ବିଶେଷକରି ଆଦିବାସୀ ହରିଜନଙ୍କ ନାମରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି, ତାହାର ଶତକଡ଼ା ୮୫ ଭାଗ ବାଟମାରଣୀ ହେଉଛି ବୋଲି ଦୃଢ଼ ସ୍ୱରରେ ଅଭିଯୋଗ ଏବଂ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । କାହିଁ ! ତାଙ୍କ ଦଳର କୌଣସି ନେତା କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସ୍ତରର କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟସ୍ତରର କୌଣସି ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ କି ନିମ୍ନସ୍ତରୀୟ ପ୍ରଶାସକ ସାହସର ସହିତ ବାହାରି ପଡ଼ି ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଏହି ଉକ୍ତିକୁ ଖଣ୍ଡନ କିମ୍ବା ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରି ନଥିଲେ ତ ! ତାହାର କାରଣ ଏ ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ଯୋଜନା ବ୍ୟୟ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଅଛନ୍ତି, ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଉକ୍ତିର ସତ୍ୟତା ବେଶ୍ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥିଲେ । ସେହିମାନେ ହିଁ ବାଟମାରଣୀର ଜୀଅନ୍ତା ମାଧ୍ୟମ । ସାଧାରଣ ନାଗରିକଠାରୁ ସେମାନେ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ଅଧିକ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛନ୍ତି । ଯାହାଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ଯୋଜନା ଅର୍ଥ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେମାନେ ତାହାର ହିତାଧିକାରୀ ନହୋଇ ଯୋଜନା ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଅଧିକାରୀମାନେ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ଉପଭୋକ୍ତା ବନିଛନ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ଆମେରିକା ଯେତେବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ଅବକାଶରେ ଆମକୁ ଧମକ ଦେଉଛି ଆମେ ତାକୁ ଚାନ ପରି ପାଇଚା ଧମକ ଦେଇପାରୁନାହିଁ । ଏହାହିଁ ଆମର ବିଫଳତା ।

ଚୀନ ସହିତ ଭାରତକୁ ତୁଳନା କରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି । ଚୀନ ଏକ ବିଶ୍ୱଶକ୍ତି ଭାବରେ ଆଜି ଠିଆ ହୋଇଛି । ସେମାନେ ଜନସଂଖ୍ୟାତାର ସମସ୍ୟାକୁ ଯେପରି ମୁକାବିଲା କରିଛନ୍ତି ଓ କରୁଛନ୍ତି ଆମେ ତାହା କରିପାରୁନାହିଁ । ଆମଠାରୁ ସେ ଦେଶର ଜନସଂଖ୍ୟା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ସେମାନେ ଜନସଂଖ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ସଫଳତା ହାସଲ କରୁଛନ୍ତି । ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିର ହାର ସେମାନେ ସଂକୁଚିତ କରିବାର ସଫଳତା ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିର ମାତ୍ରା ଶତକଡ଼ା ୧.୨ ରୁ ୧.୪ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ବେଳେ ଆମର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିର ହାର ଶତକଡ଼ା ୨.୪ରୁ କମିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ସେଠାରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଡିକ୍ରେଟରସିପ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଚାପି ଦେଇପାରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କେହି ଯୁକ୍ତି କରି ପାରନ୍ତି । ଆମର ଏଇଟା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେଶ । ତେଣୁ ଆମ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ସରକାରଙ୍କର ଇଚ୍ଛା କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଲଦି ଦିଆଯାଇପାରିବନି । ମୋର ଉତ୍ତର ହେଲା ଆମେ ମିସା, ଏନ.ଏସ.ଏ. ଟାଡ଼ା ପରି ଉତ୍ତରୀୟ ଆଇନ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇପାରୁଛୁ । ଆମ ସରକାର ନିଜେ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟରେ ଦରବୃଦ୍ଧି ଲଦି ଦେଇ ପାରୁଛୁ । ଆମେ ଲୋକଙ୍କ ଜାଣତରେ ଓ ଅଜାଣତରେ ସ୍ୱଦେଶୀ ଓ ବିଦେଶୀ ରଣ ଭାର ଲଦି ଦେଇପାରୁଛୁ । ଆମେ ରାସାୟନିକ ସାର, ପେଟ୍ରୋଲଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଚାଉଳ ଗହମ ଆଦିର ଦରବୃଦ୍ଧି ଲଦି ଦେଇପାରୁଛୁ । ଆମେ (ଧନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଆମ ସରକାର) ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହାର, ବର୍ଦ୍ଧିତ ରେଳଭଡ଼ା, ବସଭଡ଼ା ଓ ବିମାନ

ତାହା ଲଦି ଦେଇପାରୁଛି ଅତି ସହଜରେ । କାହାରି ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର କୁ ନାହିଁ । ଆମ ଏ ଦେଶରେ ଜରୁରୀକାଳୀନ ଶାସନ ମଧ୍ୟ ଲଦିଦେଇପାରିବୁ । ଆମେ ପାକିସ୍ତାନ ସହିତ ବଙ୍ଗଳା ଦେଶ ପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧର ଖର୍ଚ୍ଚ ଆଦି ଭରଣା କରିବା ଲାଗି ଏବଂ ଶରଣାର୍ଥୀଙ୍କୁ ପୋଷିବା ପାଇଁ ରିଫ୍ୟୁଜି ରିଲିଫ ଲଦି ଦେଇ ପାରିବୁ । ଟେଲିଫୋନ ଦେଇ ବୃଦ୍ଧ କରିବା ସହିତ ସରତାର୍ଚ୍ଚ ଓ ସୁଧ ଚାପ ଦେଇ ପାରୁଛୁ । ପ୍ରତିଦିନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଟିକସ ଭାର ଲଦି ଦେଇପାରୁଛୁ । ପ୍ରତି ଦମ୍ପତି ଓ ପରିବାରରେ ଜନସଂଖ୍ୟା ସାମିତ କରିବା ପାଇଁ ନିୟମ କାନୁନ ଜରିଆରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଚାପ ଦେଇପାରିବୁନି ? ଏ ଦେଶର ଲୋକେ ସହିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । କଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହି ସହି ଲୋକେ ଜଡ଼ ହୋଇଗଲେଣି । ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କରେ ଛଟେଇ ନୀତି ଶ୍ରମିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସହିପାରୁଛନ୍ତି । ନିଜ ପରିବାରର ସୁଖ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଯଦି ଜନସଂଖ୍ୟା ସଂକୁଚିତ କରିବାକୁ ଜନ୍ମ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଜାରି କରାଯିବ, କେତେ ଲୋକ ବାହାରିବେ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ବିପ୍ଳବ ଘଟାଇବାକୁ ? କେହି ଏପରି ବେସରମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଆସିବେ ବୋଲି ମୁଁ ବିଚାରୁ ନାହିଁ । ଯଦି କଦବା କୃଚିତ କେହି ବାହାରନ୍ତି ତେବେ କ'ଣ ପୋଲିସବାହିନୀ ନାହାନ୍ତି ଠେଙ୍ଗା ଲଗେଇବାକୁ ? ବହୁତ ସତ୍ତା ଶୋଭାଯାତ୍ରାକାରୀ ଏବଂ ବିଶୋଭକାରୀ ଯଥାର୍ଥ କାରଣରେ ପ୍ରତିବାଦ କଲାବେଳେ ଅବିଚାରତ ଭାବରେ ଲୁହବୁହା ଗ୍ୟାସ, ପାଣି ହୋସ, ଲାଠି ଓ ବନ୍ଧୁକ ଗୁଳିର ଶିକାର ହେବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ଜନସଂଖ୍ୟା କମାଇବାକୁ ଯଦି ଆଇନ ପାସ କରାଯାଏ ଏବଂ ତାହାର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ତାହା ମୋ ମତରେ ବିଶେଷ କିଛି ଖରାପ ହେବନାହିଁ । ଏ ସରକାର, ଏ ଶାସକବର୍ଗ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ଏକପ୍ରକାର ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଭାର ଲଦିଦେଇପାରୁଛି । ବହୁତ ଅପରାଧୀଙ୍କ ଉପରେ ଆଇନର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉନାହିଁ କିମ୍ବା କରାଯାଇ ପାରୁନାହିଁ । ଲୋକଙ୍କ ଦୁଃଖର ଲାଘବ ପାଇଁ ଯଦି ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆଇନ ଲୋକଙ୍କ ହିତାର୍ଥେ ଲଦି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ କ୍ଷତି କ'ଣ ? ଏହା ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତ । କାରଣ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆଇନ ଚାଲୁଛି । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣତନ୍ତ୍ର ହିଁ ଚାଲୁଛି । ଭାବରୁ ଦେଖ । ଏହି ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟଟି ବିଶଦ ଆଲୋଚନାସାପେକ୍ଷ ।

(ତା. ୩.୧୧.୯୫ରିଖ)

ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ବାଧୀନତା : ଏକ ବିତର୍କିତ ସ୍ବପ୍ନ

ମଣିଷ । ମଣିଷତ୍ବ । ମଣିଷପଣିଆ । ବ୍ୟକ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ । ଅଧିକାର । ଭାବି ହେଉଛି ଆଜିର ଦୁନିଆରେ ମଣିଷଟି କଥା । ମଣିଷଟି ଠିଆହେବ କେଉଁଠି, ଖାଇବ କ'ଣ, ପିନ୍ଧିବ କ'ଣ, ଶୋଇବାର ସୁବିଧା କେଉଁଠି ? ସେ ଭାବିବ କ'ଣ ? ଯାହାବି ଭାବିବ, ତାହା କାହାକୁ କହିପାରିବ କି ? କାହାକୁ କହିଲେ ସେ ଶୁଣିବ କି ? ଶୁଣିଲେ କାହାର କିଛି ଲାଭ ହେବ କି ? ମଣିଷରୁ ବ୍ୟକ୍ତିଟି କଥା ଭାବିଲେ, ବ୍ୟକ୍ତିଟିର କିଛି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ଅଛି ତ ? ସେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ତା ନିଜ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଅଛିକି ? ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟ ନ ମିଳିଲେ ସେ ନିଜର ପସରା ମୁଣ୍ଡରେ ବୋହି ଖରାତରାରେ, ଶୀତ କାଳରରେ, ଝଡ଼ବର୍ଷାରେ ବୁଲୁଥାଉ । କିଣିବା ତ ଦୂରର କଥା, ମୂଲେଇବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ଅଧିକାର କଥା ଭାବିବା ଭୁଲ । କି ଅଧିକାର ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ଅଛି ? ମାନିଲେ ଠାକୁର, ନମାନିଲେ ପଥର । ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଆଜି ଯାହା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି, ତାହା ପୃଥିବୀର, ଦେଶର ଓ ଚାରିପାଖର କୋଳାହଳ ଭିତରେ ହଜିଯାଉଛି । ସୃଷ୍ଟି ସମସ୍ତଙ୍କ କାମରେ ଲାଗୁଛି ସତ; କିନ୍ତୁ ଯିଏ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ତାହାର ସ୍ବାକୃତି ମିଳିବା ମୁସ୍ତି । ସ୍ବାକୃତିଟି ଯୋଗାତ ନ କରିପାରିଲେ ବ୍ୟକ୍ତିଟି, ତା'ର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ଓ ତା'ର ସୃଷ୍ଟି କୁଆଡ଼େ ହଜିଯାଉଛି । ପାଳଗଦା ଭିତରେ ଛୋଟ ଛୁଆଁଟି ପରି ।

ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ବାଧୀନତା ଏକ କଳ୍ପନାର ସୌଧ

ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ବାଧୀନତା ଉପରେ ଜୋର ଦେଉଛନ୍ତି ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବ୍ୟତିରେକ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ନିଜର ସରା କ'ଣ ଖୋଜି ପାଇବ କି ? ସବୁ ପାଇଁ ମଣିଷ 'ବ୍ୟବସ୍ଥା' ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଥବା ସିଷ୍ଟମର ସଂଖ୍ୟାବୁଦ୍ଧି ସହିତ ଏତେ ଶକ୍ତି ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଛି ଯେ, ମଣିଷଟି ସେଥିରେ ଦଳିତକଟି ହେବାରେ କୌଣସି ବାଧା ନାହିଁ । ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବକୁ ଯିବାପାଇଁ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ମଣିଷଟିର ତାକତ କିମ୍ବା ହିମ୍ମତ ନାହିଁ । କିମ୍ବା ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଆଡେଇ ଦେଇ କିମ୍ବା ଏତାଇଦେଇ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଆଗେଇବାରେ ବାଧା ଓ ବାଧକ ପ୍ରଚୁର । ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ମଣିଷ ନିଜକୁ ଲୀନ କରିପାରିଛି । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ବାଧୀନତା କିମ୍ବା ଇଚ୍ଛା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ତ' ପଛକଥା, ଭାବିବା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ପ୍ରତି ପାଦରେ, ପ୍ରତି ସ୍ତରରେ, ପ୍ରତି କ୍ଷଣରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କ୍ରୀତନକ ଦାସ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । କେଉଁଠାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ନିରକୃଷ୍ଣ ସ୍ବାଧୀନତା ତ ପାଇବା କଷ୍ଟକର; ସାଧାରଣ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଉଦ୍ଭିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ଯଦି କାହାରି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣର

ଭିନ୍ନତା କୃତ୍ରିତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ତାହା ଏକ ଆପେକ୍ଷିକ ଧାରଣା ମାତ୍ର । ମଣିଷଟା ସବୁ ସମୟରେ ଏକ ବନ୍ଦୀ ଜୀବନଯାପନ କରୁଛି । ପରିବାର କହନ୍ତୁ, ବୃତ୍ତିଜୀବନ କିମ୍ବା ବୃତ୍ତିସ୍ଥଳ କହନ୍ତୁ, ଶୟନ କକ୍ଷରେ କହନ୍ତୁ, ଯାତ୍ରାପଥରେ ହେଉ କିମ୍ବା ଯାନ ମଧ୍ୟରେ ହେଉ, ମଣିଷଟା କୌଣସିମତେ ଆତଜ୍ଞତ୍ୱ କରି ଚାଲିଛି । ଜାଇଁବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ କି ମରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଲାବେଳେ ଆତଜ୍ଞତ୍ୱ ନ କରିପାରିଲେ ଗାଡ଼ି ମାଡ଼ିଯିବ । ଟ୍ରେନରେ ସହଯାତ୍ରୀ ଘଟଘଟି ମାରିଲା ପରି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଲେ ଆପଣ ଶୋଭାବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଭୋଗ କରିପାରିବେ କି ? ବିମାନରେ ଉଡ଼ିଲାବେଳେ ଆପଣଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ତଳେ ଦେଖୁଥିବା ନୀଳ ସମୁଦ୍ରର ଫେନିକ ତରଙ୍ଗ ପାଖକୁ ଓହ୍ଲାଇଯିବାକୁ । ଯାଇପାରିବେ କି ? ପଡ଼ିଶାଘରେ ବା'ଘର ହେଉଛି । ମଙ୍ଗଳ ଦିନ ଠାରୁ ମାଲକ୍ରେ ୩୬ ଘଣ୍ଟା ଧରି ହିନ୍ଦି ଚିତ୍ର ସଙ୍ଗୀତର ଉଚ୍ଚସ୍ୱର ଡୋ ଡୋ ଆପଣଙ୍କ ମଥା ଭିତରେ ପଶୁଛି । ଆପଣ ଇଚ୍ଛା କଲେ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇପାରିବେ କି ? ଆଇନ ଅଛି ସେ ବାଜଣା ବନ୍ଦ କରିଦେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଆଇନକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସାମିତ । ଆପଣ ଘରେ ବସି ପଢ଼ୁଛନ୍ତି କିମ୍ବା କ୍ଲାବ୍ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କ ପୁଅ ପକ୍ଷିମା ସଙ୍ଗୀତ ତାଣ୍ଡବ ସ୍ୱରରେ ବଜାଉଛି । ତାହା ଥରେ ଅଧେ ଅନୁରୋଧ କରି କିମ୍ବା ଆଦେଶ ଦେଇ ବନ୍ଦ କରିପାରିବେ ସିନା; ସବୁଦିନେ ବନ୍ଦ କଲେ ମାନସିକ, ବାଚନିକ ଓ ବାସ୍ତବିକ ସଂଘର୍ଷର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ନିଜ ତରଫରୁ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆତଜ୍ଞତ୍ୱ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି ସଂଘର୍ଷ ଏବେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ହେଉଛି । ଆହୁରି ପ୍ରସାରିତ ହେବ ଭବିଷ୍ୟତରେ ।

ଆୟୋକାକାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ନଥିଲା

ଆଜିର ଜୀବନରେ ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ, ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ । ଜାତୀୟ ଜୀବନ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି, ସେଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତି, ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଆପଣଙ୍କ ସମ୍ବିଧାନରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଉନ୍ନତ ଅଛି ବୋଲି ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପରି କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଏକ 'ବ୍ୟବସ୍ଥା'ର ଚୌହଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ରହିଛନ୍ତି । ଆମେରିକାର ନ୍ୟୁୟର୍କ ସହରର ବନ୍ଦରରେ 'ଷ୍ଟାଲ୍ୟୁ ଅଫ୍ ଲିବର୍ଟି ଉର୍ଣ୍ଡ' ହସ୍ତରେ ସ୍ୱାଧୀନତାର ମୁଦ୍ରପଥକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆମେରିକା ପରି ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆଦର୍ଶ ନିଦର୍ଶନ କୁହାଯାଉଥିବା ଦେଶରେ ଜଣେ ପାରଙ୍ଗମ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତାର ସୀମା ଅପରିସୀମା ତ ନୁହେଁ । ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଓ ମାର୍କେଟିଂର ଅବତାର ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା ଲି ଆୟୋକାକା ଫୋର୍ଡ଼ ମୋଟର କମ୍ପାନୀର ଆର୍ଥିକ ପୁନରୁଦ୍ଧାରର ସର୍ବମୟ କର୍ତ୍ତା ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଅପରିସୀମା କ୍ଷମତା ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିଆଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦିନ ଆସିଲା ଯେତେବେଳେ ହେନରୀ ଫୋର୍ଡ଼, ଆୟୋକାକାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିଦେଲେ । ଆୟୋକାକା ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଫୋର୍ଡ଼ ମୋଟର କମ୍ପାନୀର ଏକ ଧାରଣା ରହିଥିଲା । ଜଣେ

ବ୍ୟକ୍ତିର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟତା ଯେପରି ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ବୋଲି ହୁଏତ ହେନରୀ ଫୋର୍ଡ଼ ମନେ କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସହଜରେ ଆୟୋକାକାଙ୍କ ସହିତ ସାଲିସ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଫୋର୍ଡ଼ କମ୍ପାନୀ ପରି ଏକ ବିଶାଳ ଶିଳ୍ପ ଓ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥା ଆୟୋକାକାଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ବାଧୀନତା ଦେଇଥିଲା ବୋଲି ସେ କମ୍ପାନୀର ବିପୁଳ ବ୍ୟବସାୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଏକନିୟମ କମ୍ପାନୀ ଭାବରେ ସମ୍ମାନ ପାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆୟୋକାକାଙ୍କ ଅପସାରଣ ଫୋର୍ଡ଼ କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଦୁଃଖଦାୟକ କ୍ଷତି କଲା । ଫୋର୍ଡ଼ କମ୍ପାନୀର ପ୍ରତିଯୋଗୀ ଓ ପ୍ରତିଦ୍ବନ୍ଦ୍ବୀ କମ୍ପାନୀ କ୍ରାୟସଲର କର୍ପୋରେସନ ସେତେବେଳକୁ ବିପୁଳ କ୍ଷତି ସହୁଥିଲା । କ୍ରାୟସଲର ଆୟୋକାକାଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟିକ ପ୍ରତିଭା ପାଇଁ ସେ ଫୋର୍ଡ଼ କମ୍ପାନୀରୁ ପାଇଥିବା ଦରମା ଆଦି ଠାରୁ ବହୁଗୁଣ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ନେଇଗଲେ । ଆୟୋକାକାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତିଭା ଆଉ ଏକ ଚାଲେଞ୍ଜର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲା । ବିପୁଳ କ୍ଷତି ସହୁଥିବା କ୍ରାୟସଲର କର୍ପୋରେସନକୁ ସେ ଲାଭଦାୟକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆଣିବା ଯଥେଷ୍ଟ ନଥିଲା । କ୍ରାୟସଲର କମ୍ପାନୀ ଫୋର୍ଡ଼କୁ ଚପିବ ଏବଂ ଏକନିୟମକୁ ଆସିବ, ଏହାହିଁ ଥିଲା ସଂକଳ୍ପ । ଆୟୋକାକା ଫୋର୍ଡ଼ କମ୍ପାନୀରେ ପାଇଥିବା ସ୍ବାଧୀନତା ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସ୍ବାଧୀନତା ମାଗିଲେ । ତାହା ମିଳିଲା । ଦୁଇବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ରୁଗ୍ବୀ କ୍ରାୟସଲର କମ୍ପାନୀ ଫୋର୍ଡ଼କୁ ପଛରେ ପକାଇଲା । ଆୟୋକାକା ସେହି ଗୌରବର କାରଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ କ୍ରାୟସଲର କର୍ପୋରେସନର କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ । କ୍ରାୟସଲର କମ୍ପାନୀର ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ ନିକଟରେ ସେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ବ ବୁଝାଇବା ଦରକାର ହେଉଥିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ବାଧୀନତା ମାଲିକର ।

ସତ୍ୟତାର ସଂଘର୍ଷ

ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ନିରନ୍ତର ସଂଘର୍ଷ । ଏହାକୁ ପ୍ରସାରିତ କଲେ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ବାଧୀନତାର ସଂଘର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଅବାରିତ । ଆମେରିକାର ହାର୍ଭାର୍ଡ ବିଶ୍ବବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଫେସର ସାମୁଏଲ ପି. ହର୍ଷିଙ୍ଗଟନ ଏକ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସଂଘର୍ଷର ମୂଳସୂତ୍ର ଆଦର୍ଶ କିମ୍ବା ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ହେବନାହିଁ । ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତର ସଂଘର୍ଷ ହେବ ସଂସ୍କୃତିର ସଂଘର୍ଷ । ସତ୍ୟତାର ସଂଘର୍ଷ । ତାଙ୍କ ପ୍ରବନ୍ଧର ଶୀର୍ଷକ ଥିଲା “ ସତ୍ୟତାର ସଂଘର୍ଷ ” (Clash of Civilisations) । ପ୍ରଫେସର ହର୍ଷିଙ୍ଗଟନ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧ ଆଳରେ ସମାବ୍ୟ ସଂଘର୍ଷର ମୂଳ କାରଣକୁ ବୁଦ୍ଧିମତାର ସହିତ ଏତାଇଦେବା ଚାହାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଲା, ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ ସହିତ ସୋଭିଏତ ୟୁନିଅନ ଭୃଷ୍ଟି ପଡିବା ଫଳରେ ଆମେରିକା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷମତା ଓ ଆଧିପତ୍ୟର ଏକତରଫା କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇଯାଇଛି । ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଓ ସାମ୍ୟବାଦ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ବନ୍ଦ୍ବକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧ ୫୦ ବର୍ଷ ଧରି ଲାଗିଥିଲା, ତାହା ଦୁଇଟି ଆଦର୍ଶ ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିଲା ବୋଲି ରୂପ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ଅର୍ଥନୈତିକ ଆଧିପତ୍ୟର ସାମ୍ୟ ନିର୍ବାରଣର ଲଢାଇଥିଲା ବୋଲି ଜଣାପଡିଲା । ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ ପରେ । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୈତିକ ଆଧାରକୁ କରାୟର କରି ଜାତୀୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ମଣିଷର ସ୍ବାଧୀନତା କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କରୁଥିଲା । ଏହା ଏକ ନିୟମିତ ଶୋଷଣବାଦରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ସୋଭିଏତ ୟୁନିଅନର ସାମ୍ୟବାଦୀ

ସମାଜରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ରାଜନୈତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ନଥିଲା ସତ୍ୟ; କିନ୍ତୁ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ମୁକ୍ତ ବନ୍ଧନ ପାଇଁ ସୋଭିଏତ ସିଷ୍ଟମରେ ନିଷ୍ଠାପର ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସିଷ୍ଟମ ମଧ୍ୟରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସଭ୍ୟମାନେ ଏକ ସିଂହଅଂଶ ଆହରଣ କରୁଥିବା ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ଦୁର୍ବଳତା ଥିଲା ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଅନେକ କିଛି ମୌଳିକ ଜୀବନ ଅଧିକାର ସାଧାରଣକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅଧିକାର ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅବିଭାଜ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ଥିଲା । ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣପତିର ମରଜି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ନଥିଲା । ଏବେ ଆମେରିକାର ଏକକୈନ୍ଦ୍ରିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଶୋଷଣର ଜାଲ ବହୁମୁଖୀ ଓ ବିସ୍ତାରିତ । ଜଗତୀକରଣର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ ଦରିଦ୍ର ଓ ଦୁର୍ବଳକୁ ଶୋଷଣ କରିବା ଏବଂ ତାର ସ୍ୱାଧୀନତାରୁ ତାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ହେଲା ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ସଂକୋଚନ ସହିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂକୋଚନର ଅସ୍ତ୍ର ଭାବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗାଟ, ବିଶ୍ୱବାଣିଜ୍ୟ ସଂଗଠନ (World Trade Organisation), ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଠି ପରି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ ସଂଗଠନକୁ ଆମେରିକା ଓ ତାହାର ବ୍ୟବସାୟିକ ଯୁରୋପୀୟ ମିତ୍ରଗୋଷ୍ଠୀ ଏବଂ ଜାପାନ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱ ଉପରେ ଲଦିବାକୁ ପ୍ରବଳ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ତ ନଥିଲା; ତାହା ଏବେ ଆହୁରି ସଂକୁଚିତ ହେବ । କାରଣ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱର ଅଭିଜାତ ଗୋଷ୍ଠୀ ହାତରେ ଶାସନ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ ଠୁଳ ହୋଇଛି । ଏହି ଅଭିଜାତ ଗୋଷ୍ଠୀ (Elites) ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଧନୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବେ ଏବଂ ପରାଜୟପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଧନ ଓ ଶାସନର ଆଧିପତ୍ୟ ଅଧିକାର କରି ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତ ଆଣିବେ । ଏହା ସବୁ ସାମ୍ବିଧାନିକ ପକ୍ଷା ପ୍ରୟୋଗ କରି କରାଯିବ । ଆଇନ ବଦଳିବ । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଲିଖିତ ସମ୍ବିଧାନ ରହିଛି, ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେବନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ରୟୋଗରେ ଅସୁବିଧା ହେଲେ ସମ୍ବିଧାନରେ ସଂଶୋଧନ ଅଣାଯିବ । ଭାରତୀୟ ପେଟେଣ୍ଟ ଆଇନରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ଶ୍ରମ ଆଇନର ସଂଶୋଧନ, ବାଣିଜ୍ୟ ଶୁଳ୍କ ଆଇନ, ଛତେଇ, ଦେଶୀୟ ରୁଗ୍‌ଶ ଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଦ କରିବା ଆଦି ଯାବତୀୟ ‘ଆବଶ୍ୟକ’ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ । ଭାରତରେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବେ ଅତି ଜୀବନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ କମିଶନର ଶେଷାନଙ୍କର ସାମ୍ବିଧାନିକ କ୍ଷମତାକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ବିଫଳ ଉଦ୍ୟମ ଅବଶେଷରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାର ସଂକୋଚନ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ଭୋଟଦାନ ଓ ଭୋଟଗ୍ରହଣ ସହିତ ବହୁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ବିଶିଷ୍ଟ ନିର୍ବାଚନ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତା ବିରୋଧରେ ଏକ ସଫଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବୋଲି କୁହାଯିବ । ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ପୁରଜିକା ପରି ଏବେ ବ୍ୟବହୃତ । ସିଷ୍ଟମ ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏପରି ସଂଯୋଜନା କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ନାରବ ଦର୍ଶକ, ଅସହାୟ ଜୀବ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ମଣିଷ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଏହାକୁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଆଇନ ସମ୍ମତ ରୂପ ଦିଆଯାଇ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ଚାପି ଦିଆଯାଇଛି ।

ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା: ବି.ଡି.ଏ. ଏବଂ ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ

ଏକ ନିକଟ ନମୁନା ନିଆଯାଉ । ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଦୁଇଟି ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ସଂସ୍ଥା ଭାବରେ କାମ

କରୁଥିବା ରାଜ୍ୟ ଗୃହନିର୍ମାଣ ସଂସ୍ଥା (State Housing Board) ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିକାଶ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ (ବିଡିଏ-Bhubaneswar Development Authority) ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଅଥବା ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କୁ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରି ଯୋଗାଇବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ଉଭୟ ସଂସ୍ଥା ସରକାରୀ । ହାଇସିଂ ବୋର୍ଡ଼ ଓ ବିଡିଏ ଠାରୁ ଘର ପାଇବା କାଠିକର ପାଠ । ଉଭୟ ସଂସ୍ଥା କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ମାଣ ଯୋଗ୍ୟ ଜମି ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସଂସ୍ଥା ଦୁଇଟି ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସନୀୟ ସଂସ୍ଥା ନୁହଁନ୍ତି । ଏମାନେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦେଉଛନ୍ତି ଏକ ପ୍ରକାର । ବାସ୍ତବରେ ଜମି କିମ୍ବା ଘର ଦେଲାବେଳକୁ ଏମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଜ୍ରାୟକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଅତି ଇଚ୍ଛୁକ, ବର୍ବର, ଅମାନୁଷ୍ଟିକ ଓ ଆଇନ ଗର୍ହିତ ବ୍ୟବହାର ପାଉଛି । କିପରି ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଭାତହାଣ୍ଡିରୁ ଗୋଟିଏ

ବି.ଡି.ଏ. ଏକ ବିଶାଳ ସଂସ୍ଥା । ଏହି ସଂସ୍ଥା ତରଫରୁ ୧୯୯୨ ଜୁଲାଇ ମାସରେ ନିମ୍ନ ଆୟକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ୧ ଲକ୍ଷ ୯ ହଜାର ଟଙ୍କାରେ ୬୮୨.୮୨ ବର୍ଗଫୁଟ ଆୟତନର ଏକ ଦୋ'ମହଲା ଘର ବିକ୍ରି ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ଭାବପ୍ରମାଣନଙ୍କରେ ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ଗୃହଟି ହସ୍ତାନ୍ତର ପୂର୍ବରୁ ୧୬ ହଜାର ୩୫୦ ଟଙ୍କା ଦାଖଲ କରିଦେଲେ ଗୃହ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯିବ । କିଛି ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱରେ ୧ ଲକ୍ଷ ୯ ହଜାରରୁ ବାଦଦେଇ ବାକି ୯୨,୬୫୦ ଟଙ୍କା ମୂଳକୁ ମିଶାଇ ୧୮ ବର୍ଷରେ ମାସକୁ କିଛି ବାବଦକୁ ୧୦୧୯ ଟଙ୍କା କରି ଦେଲେ ମୋଟ ୨,୩୬,୫୫୦ ଟଙ୍କା ସୁଝିବାକୁ ହେବ । ଜଣେ ସାମାଜିକ ଏହି ଘରରୁ ଗୋଟିଏ କିଣିବାକୁ ୧୬ ହଜାର ୩୫୦ ଟଙ୍କା ଦେଲେ । ୧୯୯୩ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ମାସ ୪ ତାରିଖରେ କ୍ରେତା ଓ ବିକ୍ରେତା(ବି.ଡି.ଏ)ଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହେଲା । ଏହି ଦୁଇରେ ମାସର ୧୦ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ମାସକ କିଛି ଦେବାକୁ ଲେଖା ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ୧୯୯୨ରୁ କିଛି ବାବଦକୁ ଅର୍ଥ ଦାବି କରାଗଲା । ଘର ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଗଲା ତା ୧୦୫୮୯୩ରେ । ଘରର କବାଟ, ଝରକା କିଛି ନଥିଲା । ଯାହା ଥିଲା, ତାହା ଉଇ ଖାଇଥିଲା ଓ ଖରାବର୍ଷାରେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା । ବିଡିଏ ଲୋକେ ଘରଟିକୁ ରହିବା ମୁତାବକ କରିବାକୁ କୁହାଗଲା । କିନ୍ତୁ କେହି ଶୁଣିଲେନି । ସ୍ୱଳ୍ପ ଆୟକାରୀ ସାମାଜିକ ଜଣକ ବାଧ୍ୟ ଘରଟିକୁ ଚଢ଼ିବା ମୁତାବକ କରିବାକୁ । ନୂଆ କବାଟ ଲଗାଇବା ଇତ୍ୟାଦି ଯାବତୀୟ କାମ ତାଙ୍କୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଏଥିରେ ୪/୫ ମାସ ଲାଗିଗଲା । ଘର ଭିତରକୁ ପାଣି ଉଠୁନାହିଁ । ବାଲଟିରେ ବୋହି ନେବାକୁ ହୁଏ ଅନ୍ତତଃ ଉପର ମହଲାରେ ରହୁଥିବା ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କ ପାଇଁ । ଘର ମରାମତି ଇତ୍ୟାଦି କ୍ଷେଷ କରି ସାମାଜିକ ଜଣକ ଗୃହପ୍ରବେଶ କଲେ ୧୯୯୩ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ । ସେବେଠାରୁ ନିୟମିତ ମାସିକ କିଛି ବାବଦକୁ ସେ କିଛି ପୈଠ କରିଛନ୍ତି ୧୯୯୪ ଜୁନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏବେ ତାଙ୍କୁ ନୋଟିସ ମିଳିଛି ୧୯୯୨ ଜୁଲାଇ ମାସରୁ କିଛି ହିସାବ କରି ୨୪, ୪୫୬ ଟଙ୍କା ପୂର୍ବ ଦେୟ ଦୂରତ ଦାଖଲ ନ କଲେ ତାଙ୍କ ଘରଟି ବାଟିଲ କରି ତାଙ୍କୁ ସେଠାରୁ ବାହାର କରି ଦିଆଯିବ । ରାଜିନାମାଟି ବିଡିଏ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକ ତରଫରୁ ପୂରଣ କରି ଗୃହକ୍ରେତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ସ୍ଥାନରେ ଦସ୍ତଖତ କରିବାକୁ କୁହାଗଲା ଏବଂ ସେ ତାହା

କଲେ । ବିଜ୍ଞାପନରେ ଯାହା ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା, ତାହାର ଖୁଲାଫ୍ କରି ଜବରଦସ୍ତ ଦସ୍ତଖତ କରି ନିଆଯାଇଛି । ଏହି ସାମ୍ବାଦିକ ଏବେ ହରତଘଣାରେ । ଘର କିଣିଥିବା ଲୋକଙ୍କର ସଂଘ ଗଢାଯାଇଛି । ଏମାନେ ଖାଉଟୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ ଅଦାଲତରେ ଦରଖାସ୍ତ କରିପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ରାଜି ହେଲେ ତ ? ସାମ୍ବାଦିକ ଜଣକ ଏକଲା ବିତିଏ ପରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସଂସ୍ଥା ବିରୋଧରେ କଚେରୀରେ ଯାଇ ଲଢିବାକୁ ଅର୍ଥବଳ, ମନୋବଳ ଓ ଲୋକବଳ ଯାହା ଦରକାର, ତାହା ନାହିଁ । ବିତିଏ ଏକ ଗୃହଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା । କିନ୍ତୁ ଏହା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରୁଛି । ବ୍ୟକ୍ତି (ସାମ୍ବାଦିକ ଜଣକ) କେଉଁ ଉପାୟରେ ତ୍ରାହି ପାଇବେ ? ଗୋଟାଏ ସଜ୍ଞିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା (ବିତିଏ) ବିରୋଧରେ ବ୍ୟକ୍ତି କ'ଣ କିପରି ଲଢିପାରିବ । ଏପରିକି ଘର କିଣିଥିବା ହଜାର ହଜାର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଗତିଥିବା ସଂଘ ମଧ୍ୟ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । ଏକ 'ସଞ୍ଜ୍ଞିତ ବ୍ୟବସ୍ଥା' (Organised System) ବିରୋଧରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନାଚାର । ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଦାୟିତ୍ବ ସୂଚାରୁରୂପେ ପରିଚାଳିତ କରିବା ପାଇଁ ଯାହାକି ହାତରେ ନିଜର ଅଧିକାର ଅର୍ପଣ କରୁଛି, ଅର୍ପିତ-ଅଧିକାରୀ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅତ୍ୟାଚାରିତ କରୁଛି । ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ବାଧୀନତା ଓ ଅଧିକାର ସାମୁହିକ ହିତ ଦୃଷ୍ଟି ଯେଉଁଠାରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଛି, ସେହି ନିମ୍ନସ୍ଥ କ୍ଷମତାଧର ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ସ୍ବାର୍ଥରକ୍ଷା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରଭୁ ହୋଇବସୁଛି ।

ବୃଦ୍ଧର କି ସ୍ବାଧୀନତା ?

ବର୍ତ୍ତମାନ ବୃଦ୍ଧା ବୟାସରେ ପହଞ୍ଚିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି (ପୁରୁଷ ହେଉ ବା ମହିଳା ହେଉ) କଥା ଭାବନ୍ତୁ ତ ଦେଖ । ଅବସର ନେବା ସମୟ ପାଖେଇଲେ ବୟସ୍କମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଜରାବୟାସ ଏପରି ଏକ ଦୁର୍ବିସୟ ପରିସ୍ଥିତି ତାହା ସେ ଅବସ୍ଥାରେ ନ ପହଞ୍ଚିଲେ ବୁଝିହେବନି କି ଅନୁଭବ କରି ହେବନାହିଁ । ୧୯୯୩ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ହୋଇଥିବା ଏକ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ଭାରତରେ ଅନ୍ୟତମ ୬ କୋଟି ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବୟସ ୬୫ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ । ଅଧିକାଂଶ ଦରିଦ୍ର ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳବାସୀ । ଅଧିକାଂଶ ଚାକିରି କରିନଥିଲେ । ତେଣୁ ପେନସନ ପାଇବାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଏହିପରି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥା ଭାବନ୍ତୁ । ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଭରା ପାଇବାର ସାମିତ ପରିସର ଭିତରେ ସେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଆଦୌ ସହଜ ନୁହେଁ । ପୁଣି ଯିଏ ପାଇବ ସେ କୌଣସି ଟାଉଟରକୁ ପଣିଦେବ । ଭରା ଆଣିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ପଣି ଦେବ । ଭରା ପାଇବା ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହି ପ୍ରକାର ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ବାଧୀନତା ଓ ଅଧିକାରର ଖସତା କ'ଣ ? ରାଷ୍ଟ୍ର ତ ତା' ପାଇଁ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିନାହିଁ । ତା'ର ପରିବାରର ଲୋକେ ନିଜର ଅନ୍ୟସାଧନ କରି ପାରୁନାହାଁତି । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀର କଥା ଆହୁର ଦୃଶ୍ୟତ । ମୁଁ ଜାଣିଛି ଏହି ଭୁବନେଶ୍ବର ରାଜଧାନୀରେ ଅନେକ ବୃଦ୍ଧ-ବୃଦ୍ଧା ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବେଶ୍ ସୁଜ୍ଞଳ । ବହୁ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରିଛନ୍ତି । କୋଠାବାଡି କରି ଉଡା ପାଉଛନ୍ତି । ମୋଟା ପେନସନ ପାଉଛନ୍ତି । ପୁଅ, ଝିଅ ଏତେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ, ଓଡିଶା ବାହାରେ, ଭାରତ ବାହାରେ ରହୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟର ଏକଲାପଣର ଭାରା ଏହି ସମ୍ପ୍ରାନ୍ତ ବୟସ୍କଙ୍କ ଉପରେ ପଡିଛି । ତାହାର ଡାକିବାକୁ ଲୋକନାହିଁ । ପଥ୍ୟ କିମ୍ବା ଖାଦ୍ୟ

ରାଷ୍ଟ୍ରବାଦକୁ କେହି ନାହିଁ । ଔଷଧ କିଣିବାକୁ କେହିନାହାଁତି । ଅସହାୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ସାହା ଭରସା ନାହିଁ । ଅଥଚ ସେମାନେ ପୁରାପୁରି ସ୍ବାଧୀନ ଜୀବନଯାପନ କରିବାକୁ ସକଳବଶ । ସତ୍ତାନମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ପାଖକୁ ନେବାକୁ ଚାହାଁତି ନାହିଁ । ଚାହିଁଲେ ମଧ୍ୟ ଏମାନେ ସତ୍ତାନମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ରହି ପରାଧୀନ ଜୀବନ ଚାହାଁତିନାହିଁ ।

ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟର ପରାଧୀନତା ଏକ ବିଶ୍ୱ ସମସ୍ୟା

୧୯୯୦ ମସିହାରେ ବିଶ୍ୱ ଜନସଂଖ୍ୟାର ୬୫ ବର୍ଷ କିମ୍ବା ତତ୍ତତ୍ତ୍ୱ ବୟସର ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ମୋଟ ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଏକ ଶତାଂଶରୁ କମ୍ । ମାତ୍ର ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ୧୯୯୨ ମସିହାରେ ଏହି ସଂଖ୍ୟା ୬.୨କୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ୨୦୦୦ ମସିହା ପୁଣି ୬୫ ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବୟସର ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୨୫୦ କୋଟି ହେବ ବୋଲି କଳନା କରାଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ସମଗ୍ର ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଶତକଡ଼ା ୨୦ ଭାଗ ଲୋକ ୬୫ ବୟସରୁ ଅଧିକ ବୟସର ହେବେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୬୫ ରୁ ୯୫ ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ଲୋକ ରହିବେ । ସେମାନେ ବିଶ୍ୱର ସମସ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଗୁରୁବୋଝ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବେ । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ସ୍ବାଧୀନତା ଓ ଅଧିକାର କ'ଣ ରହିବ ଏବଂ ତାହା କିପରି ତା'କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । ପୁଣି ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱରେ ଏହି ବୟସ୍କଙ୍କ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବିପୁଳ ହେବ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଦେଶ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗଠନରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଦୟା, ଘୃଣା, ଓ ବିପତ୍ତିର ପ୍ରତୀକ ବୋଲି ନ ଭାବି ସେମାନଙ୍କର ସୁଖ, ସ୍ବାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ଓ ସୁସ୍ଥତା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱର ଯୁବ ବଂଶଧର କ'ଣ କିଛି ଭାବୁଛନ୍ତି ? କାରଣ ଏହି ଯୁବ ବଂଶଧର ବୟସ୍କ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ କେତେବର୍ଷ ପରେ ଏହି ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠୀରୁ ହୋଇଯିବେ । ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଜିର ସମାଜ ସଚେତନ ହେବା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ଉପସଂହାର : ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ବାଧୀନତା ଏକ ନିଜ୍ଜଳ କାଳ୍ପନିକ(Utopia) ଅବସ୍ଥା । ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉ ବା ରାଜତନ୍ତ୍ର ହେଉ, ପୂଜିବାଦୀ ହେଉ ବା ସାମ୍ୟବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉ, ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ବାଧୀନତା 'ସିଷ୍ଟମ' ମାଧ୍ୟମରେ ଅପହରଣ କରି ନିଆଯାଇଛି । ସିଷ୍ଟମ ଏକ ମସ୍ତବତ ବୋଝ ହୋଇଛି ମଣିଷ ଉପରେ । ରାଜନୈତିକ ଦଳରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ କୌଣସି ସ୍ବାଧୀନତା ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ତା'ର ଇଚ୍ଛା ବିରୋଧରେ ଫତ୍ତା ମାନିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ସାମ୍ବାଦିକ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୁଅନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ସିଷ୍ଟମ କିମ୍ବା 'ବ୍ୟବସ୍ଥା'ର ଦାସ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଦାସତ୍ୱର ମାତ୍ରାରେ ଯାହା ଫରକ । ଶିଶୁ ହେଉ ବା ମା ହେଉ, ପୁରୁଷ ହେଉ ବା ମହିଳା ହେଉ, ଛାତ୍ର ହୁଅନ୍ତୁ ବା ଶିକ୍ଷକ ହୁଅନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ସ୍ବାଧୀନତା କେଉଁଠାରେ ନାହିଁ । ବଳଦ୍ୱାରା ପରି ସୁଆଳିରେ ଯୋଡ଼ା ହେବ ।

(ତା୨୪.୭.୯୪ରିଖ)

୧୯୯୪ର ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବିମ୍ବ

ଲେଖାର ଅନ୍ତରାଳେ: ଯାହା

ଆଖିକୁ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ

ଖବରକାଗଜ ଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିଲାବେଳେ ମୁଁ ସମୟ ଅନୁଯାୟୀ କେତେକ ସମ୍ବାଦ ଓ ଫିଚର କାହାଣୀ କାଟି ରଖେ । କେତେବେଳେ ପଢ଼ି ବସିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ମଣିଷ ଜୀବନର ଅସୁମାରୀ ପ୍ରତିବିମ୍ବ(ନା ! ଜୀବନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଚେହେରା) ଫୁଟି ଉଠେ । ମୋ ଆଗରେ ଗୁଡ଼ାଏ କଟା ସମ୍ବାଦ (News clippings) ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ମଣିଷ ଜୀବନର ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୋଜାଇକ୍ ସେଗୁଡ଼ା ଏକାଠି ଚୁଳନା କଲେ । ଯେପରି ନୀଳ ଆକାଶରେ ଧଳା, କଳା, ପାଉଁଶିଆ ବାଦଲ ଗୁଡ଼ାଏ ଭାସି ଯାଉଥାଏ ମେଘୁଆ ଦିନରେ କିମ୍ବା ନିର୍ମଳ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ । କେତେ ପ୍ରକାର ଆକାର, ଆକୃତି, ଡିଜାଇନ୍ ସେ ଭସା ବାଦଲ ଭିତରେ ଛାଇ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଭାସି ଭାସି ବଦଳି ଯାଉଥାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏ ସମ୍ବାଦ ଶୀର୍ଷକ ଗୁଡ଼ାକ ଯାହା ମୋ ହାତକୁ ଆସୁଛି ଦେଖନ୍ତୁ । ଅର୍ଥ ଲଗାଣ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିବା ‘ସାହାଯ୍ୟ’ ପରିମାଣ ଗତବର୍ଷ (୧୯୯୨-୯୩) ୩୦ ହଜାର କୋଟିରୁ ଅଧିକ; ରକ୍ଷନ ଗ୍ୟାସ୍ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପତିଆରା ଯାଅ କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କୁ ସତର୍କ ବାଣୀ, ଗଞ୍ଜାମରୁ ବିପୁଳ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ସୁରଟ(ଗୁଜରାଟ)କୁ ଯାଉଛନ୍ତି; ସୁଭଜରଜାଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱର ସବୁଠାରୁ ଧନୀଦେଶ, ଭାରତର ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟ (୧୯୯୨ରେ) ୨୦ ଡଲାର ହ୍ରାସ; ସୁନାରୂପା ବ୍ୟବସାୟରେ ଆଉ କୌଣସି କଟକଣା ନାହିଁ; ସାଧୁବାବାଙ୍କର ଗୃହିଣୀ(ତାଙ୍କ ଭଉଁ) ଉପରେ ପାଶବିକ ଅତ୍ୟାଚାର; ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାରେ ମାନବିକ (ନିୟମିତ) ଅଧିକାର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ; ସାଧୁତାର ଅବକ୍ଷୟ; ସିଧାସଳଖ ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜି ଲଗାଣ; ଭାରତକୁ ପୁଞ୍ଜି ସ୍ରୋତ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଉତ୍ସାହଜନକ ଜଳବାୟୁ; ଜୀବନଯାତ୍ରା ବିକ୍ରି; ଟେଲିଭିଜନରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଦେହଲଗା ଓ ଲୁଗାଧୁଆ ସାବୁନ୍, ଶାମ୍ପୁ, କ୍ରିମ ଏବଂ ଶିଶୁଖାଦ୍ୟର ୭୫ ଶତାଂଶ ବିଜ୍ଞାପନ ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କର; ଆୟୋଜକମାନଙ୍କର ଜ୍ୟାଭସନ୍ଦର୍ ବିରୋଧରେ ୨୦ ନିୟୁତ ଡଲାର କ୍ଷତିପୂରଣ ମୋକଦ୍ଦମା; ଇସ୍ରାଏଲର ଆଣବିକ ଦ୍ରବଣ ଯନ୍ତ୍ର ନିର୍ମାଣ ଯୋଜନା; ବିଦ୍ରାଢ଼ି ଯୋଗୁ ଦୁର୍ନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ବି.ଜେ.ପି.ର କୋହଳ ମନୋଭାବ; ରାଜନୈତିକ ସଂସ୍କାର; ଇଚ୍ଛା କଲେ ରାଷ୍ଟ୍ର(ସରକାର) ସମତା ପାଇଁ ଦକ୍ଷିତକ ଦାବି ପୂରଣ

କରିପାରିବ; ଚିର ବଦନାମଗ୍ରସ୍ତ ପୋଲିସ; ଓଡ଼ିଶାରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯାନ; ବୟସ ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ପାଇଁ ଭିତ୍ତିମିତ୍ ସେବନର ଆବଶ୍ୟକତା ଇତ୍ୟାଦି । ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ୧୯୯୪ ଜାନୁଆରୀ ପହିଲା ତାରିଖର ଗୋଟିଏ ଇଂରାଜୀ ଦୈନିକରୁ ମୁଁ କାଟି ରଖୁଥିବା ସମ୍ବାଦରୁ କିଛି । ପାଠକମାନେ ମୋର ଏପରି ଏକ ବ୍ୟାୟାମରେ ବିଚିତ୍ର ମାନସିକତା ନେଇ ବିରକ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ଏକ ନୂତନ ବର୍ଷର ଛୋଟ ସାଙ୍କେତିକ ଝଲକ ଆଜି ମୋର ଇଚ୍ଛା ଏହି ସମ୍ବାଦ ଗୁଡ଼ିକର ସମୀକ୍ଷାରୁ ମଣିଷ ଜୀବନକୁ ତ୍ରିକାଟ ବା ତ୍ରିପାର୍ଶ୍ବ କାଟ (Prism) କରିଆରେ ଦେଖିବାକୁ । ୧୯୯୪ ମସିହା ପ୍ରଥମ ଦିନର ସେହି ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ଆହୁରି ଅନେକ ସମ୍ବାଦ, ଫିଚର ଓ ମତବ୍ୟ ଥିବ । ସେସବୁ ମୋର ପାଖୋର ଯାଇଛି । ସେହିଦିନର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବ । ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ପଢୁଥିବା ସମ୍ବାଦପତ୍ରରୁ ମଣିଷ ଜୀବନକୁ ନିରେଖୁ ଦେଖୁଛେ କି ? ସେଥିପାଇଁ ପାଠକଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଗୋଟାଏ ଦିନର ଗୋଟାଏ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ କେତେକ ଝଲକକୁ ଚାଲିବୁ ସମ୍ୟକ୍ ଆଲୋଚନା କରିବା । ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସମ୍ବାଦ ଗୁଡ଼ିକ ଯଥା କ୍ରମରେ ଦେଖିବା ଏବଂ ଖୋଜିବା ସାଧାରଣ ମଣିଷ କିମ୍ବା ଅଣ-ସାଧାରଣ ମଣିଷ(ଅଭିଜାତ-Elite) ସେଥିରେ କେଉଁଠି ।

ଅର୍ଥଲଗାଣ ସଂସ୍ଥା

୧୯୯୨-୯୩ ବର୍ଷରେ ଭାରତର ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜିଲଗାଣ ସଂସ୍ଥା ୩୧ ହଜାର ୨୬୭ କୋଟି ଟଙ୍କା ବିଭିନ୍ନ ସଂଗଠନକୁ ଅର୍ଥ ମଞ୍ଜୁର କରିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଏହି ପରିମାଣ ଥିଲା ୨୩ ହଜାର ୧୧୯ କୋଟି ଟଙ୍କା । ୧୯୯୧-୯୨ ବର୍ଷ ଠାରୁ ମଞ୍ଜୁର ପରିମାଣ ୩୫.୨ ଶତାଂଶ ଅଧିକ । ୯୧-୯୨ ବର୍ଷର ମଞ୍ଜୁର ଅର୍ଥରୁ ମଞ୍ଜୁରିପ୍ରାପ୍ତ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ମିଳିଥିଲା ୧୫,୮୮୯ କୋଟି ଟଙ୍କା । ୯୨-୯୩ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ମଞ୍ଜୁରିପ୍ରାପ୍ତ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ମିଳିଥିଲା ୨୧,୨୯୪ କୋଟି ଟଙ୍କା । ୯୧-୯୨ ଠାରୁ ୯୨-୯୩ରେ ପୁଞ୍ଜି ବଞ୍ଚନ ଥିଲା ୩୭.୨ ଶତାଂଶ । ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଆଲ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ବ୍ୟାଙ୍କ ତରଫରୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏକ ଅନୁଶୀଳନରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଞ୍ଜୁରୀ ପରିମାଣ ହେଲା ୧ ଲକ୍ଷ ୫୧ ହଜାର ୫୨୩ କୋଟି ଟଙ୍କା ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ମଞ୍ଜୁରିପ୍ରାପ୍ତ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଛି ୧ ଲକ୍ଷ ୮ ହଜାର ୫୨୩ କୋଟି ଟଙ୍କା । ଏହାଛଡ଼ା ଆହୁରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ହିସାବ ଦିଆଯାଇଛି ସମ୍ବାଦଟିରେ । ଏହି ହିସାବ ସାଧାରଣ ମଣିଷକୁ କ'ଣ ଦେଉଛି ? ଯେଉଁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଏବଂ ଶିଳ୍ପସଂସ୍ଥାମାନେ ଏହି ରଣ ନେଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ କିପରି ତାହା ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି, କେତେ ଲାଭ କିମ୍ବା କ୍ଷତି କରିଛନ୍ତି, ତାହା ସାଧାରଣ ମଣିଷର ହିସାବର ବାହାରେ । ଏହି ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେ ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗୀ ଧନୀ ହୋଇଛନ୍ତି, କେତୋଟି ଶିଳ୍ପ ଭଲ ଚାଲିଛି, କେତେ ରୁଗଣ ହୋଇଛି କିମ୍ବା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି । ତାହାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ସାଧାରଣ ରାସ୍ତାର ଲୋକ ପାଇଁ କ'ଣ ? କିନ୍ତୁ ହୁଏତ

କେଉଁଠି ଅଲୋଖା, ଅଜଣା ଓ ପରୋକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ଅଛି । ଏହି ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକରେ କିଏ କାମ କରୁଥିବେ; ଏହାର ଉତ୍ପନ୍ନ ପଦାର୍ଥ କିଏ କିଣୁଥିବେ କିମ୍ବା କିଏ ଛଟେଇ ହେଉଥିବେ । ପୁଞ୍ଜିଲଗାଣରୁ ଲାଭ ପାଉଥିବା ଲୋକମାନେ କିଏ ?

ରଞ୍ଜନ ଗ୍ୟାସ୍ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପତିଆରା

ରଞ୍ଜନ ଗ୍ୟାସ୍ ବିତରଣ ଏବେ ଘରୋଇ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କରିବେ ବୋଲି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ସୁଯୋଗ ଉନ୍ନତ କରିଦେଲେ । ସରକାରୀ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଏମାନେ ସମାନ୍ତରାଳ ବ୍ୟବସାୟ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍ ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ କ୍ୟାପ୍ଟେନ୍ ସତିଶ ଶର୍ମା ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଏହି ଘରୋଇ ଗ୍ୟାସ୍ ଏବଂ କିରୋସିନ୍ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସାବଧାନ ରହିବାକୁ ହେବ । କାରଣ ଏହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଏବେ ଆଶାୟୀ ଡିଲର ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଠାରୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଡିପୋଜିଟ୍ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଖୋଲା ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଫଳରେ ଏହି ଘରୋଇ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଉପରେ ସରକାରଙ୍କର କୌଣସି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ନାହିଁ ବୋଲି ଜଣାପଡୁଛି । ସତିଶ ଶର୍ମାଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ୮୨ ଜଣ ବ୍ୟବସାୟୀ ବିଦେଶରୁ ରଞ୍ଜନ ଗ୍ୟାସ୍ ଏବଂ କିରୋସିନ୍ ଆମଦାନୀ କରି ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା କଥା ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଛି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୪୦ ଜଣ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ସରକାରୀ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବସାୟ କରିବେ । ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ ଟୈଲ କମ୍ପାନୀ ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନ ଏହି ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଆବଶ୍ୟକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ୍ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ରଞ୍ଜନ ଗ୍ୟାସ୍ ଦାମ୍ ବଢ଼ିଲା । କିରୋସିନ୍ ଏବେ କଳା ବଜାରରେ ଯେଉଁ ଦରରେ ବିକ୍ରି ହେଉଛି (ପ୍ରାୟ ୧୩ ଟଙ୍କା ଲିଟର ପିଛା), ସେହି ଦରରେ ଖୋଲାବଜାରରେ ବିକ୍ରି ହେବ । ରଞ୍ଜନ ଗ୍ୟାସ୍ ଦାମ୍ ସିନିଗର ପିଛା ୧୫୦ ଟଙ୍କାରୁ ୨୦୦ ଟଙ୍କାରେ ବିକ୍ରି ହେବ । ଘରୋଇ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଖୋଲାବଜାର ଅର୍ଥନୀତିରୁ ପୂରା ଲାଭ ନେବେ । ମନେ ରଖନ୍ତୁ ବିଜୁଳି ଯୁନିଟ୍ ପିଛା ୬ ଟଙ୍କା ଦାମ୍ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଭାରତର ସାଧାରଣ ମଣିଷ(ଯାହାଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଶତକଡ଼ା ୭୫ ହେବ), ସେମାନେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କୌଣସି ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଗ୍ୟାସ୍ କିମ୍ବା ବିଜୁଳି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯାହା ଟିକେ କିରୋସିନ୍ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ, ସେଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ।

ଓଡ଼ିଶା(ଗଞ୍ଜାମ) ରୁ ଲୋକେ ଗୁଜୁରାଟ (ସୁରଟ) କାହିଁକି ଯାଉଛନ୍ତି ?

ଏ ରାଜ୍ୟରୁ ବହୁ ଲୋକ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଯେତେ ପୋଷିବାକୁ । ବ୍ରହ୍ମପୁର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦ୍ୱାରିକା ଏକସପ୍ରେସ୍ରେ ଗୁଜୁରାଟର ସୁରଟ ଅଭିମୁଖୀ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହଜାର ହଜାର । ସୁରଟରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ଯାହା ମିଳୁଛି, ତାହା ଏଠାରେ ସ୍ୱପ୍ନ । ଏପରିକି ଧାନକଟା ପରେ ୬ ମାସ ପାଇଁ ସୁରଟ ଗଲେ କୁଶଳୀ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ମାସକୁ ୩ ହଜାର ଟଙ୍କା କିମ୍ବା ଅଧିକ ମିଳୁଛି ।

ଅଣକୃଷକା ଶ୍ରମିକକୁ ଅନ୍ୟତମ ୯୦୦ ଏବଂ ଗୁଣ ଅନୁସାରେ ଅର୍ଦ୍ଧକୃଷକା ଶ୍ରମିକକୁ ୨୫୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାସକୁ ରୋଜଗାର ମିଳିବ । ଓଭରଟାଇମ୍ କଲେ ଅଧିକ । ଏମାନେ ଦାଦନ ଶ୍ରମିକ ନୁହଁନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଆନ୍ତଃପ୍ରାଦେଶିକ ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମ ଆଇନ ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏମାନେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ସେଠାକୁ ଯାଆନ୍ତି ।

ସେହିପରି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରୁ ବିଶେଷ କରି କଳାହାଣ୍ଡି ଓ କୋରାପୁଟରୁ ଲୋକେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଯାଆନ୍ତି ଯେତେ ପୋଷିବାକୁ । ଆସାମ, ନେପାଳ, ପଞ୍ଜାବ, କାଶ୍ମୀର ଏବଂ ଦିଲ୍ଲୀକୁ ଯାଆନ୍ତି ଓଡ଼ିଆ ଯେତେ ପୋଷିବାକୁ । ସାଧାରଣ ମଜୁରିଆ ପାଇଁ ଏଠାରେ କାମ ନାହିଁ । ଦୋଷ କାହାର ? ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ? ସାଧାରଣ ଲୋକ ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ କରିପାରିବେ ? ଭାବନ୍ତୁ ।

ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱରେ ସବୁଠାରୁ ଧନୀଦେଶ

ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କର ୨୬ ବର୍ଷୀୟ ଆଟ୍ଲାସ (World Bank Atlas) ଏବେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଏହି ଆଟ୍ଲାସଟି ବିଶ୍ୱର ଏକ ଆର୍ଥିକ ପରିମାପକ । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ତରଫରୁ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇ ଏହି ଆଟ୍ଲାସରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ବହୁ ଅର୍ଥନୈତିକ ତଥ୍ୟ ଓ ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୁଏ । ଚଳିତ ବର୍ଷର ହିସାବରୁ ଜଣାପଡ଼ିଛି ଯେ, ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡର ମୁଣ୍ଡପିଛା ବାର୍ଷିକ ଆୟ ୩୬ ହଜାର ୨୩୦ ଡଲାର । ତାହାତଳକୁ ଅଛି ଇକ୍ୱାଡରବର୍ଗ । ସେଠାରେ ପ୍ରତି ଡଲାରର ମୁଦ୍ରା ବିନିମୟ ହାର ଏବେ ୩୧ ଟଙ୍କାରୁ ସାମାନ୍ୟ ଅଧିକ । କଳାବଜାରରେ ଦାମ୍ ଆଉ ୬ ଟଙ୍କାରୁ ୧୦ ଟଙ୍କା ଅଧିକ । ଭାରତ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟ ୧୯୯୨ରେ ୨୦ ଡଲାର କମିଛି । ବିଶ୍ୱର ୫୭ ଟି ନିମ୍ନମାନର ଆୟ କରୁଥିବା ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତ ଅନ୍ୟତମ । ଭାରତର ବର୍ଷକୁ ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟ ୧୯୯୧ରେ ଥିଲା ୩୩୦ ଡଲାର । ୧୯୯୨ରେ ତାହା ତଳକୁ ଖସି ୩୧୦ ଡଲାରରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ୧୯୯୩ ଏବଂ ୧୯୯୪ରେ ତାହା କେତେ ତଳକୁ ଖସିଥିବ କିମ୍ବା ଖସିବ, ହିସାବ ବାହାରିଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ । ସବୁଠାରୁ ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନେ ରହିଲେ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାରେ । ଦରିଦ୍ରତମ ଦେଶ ହେଲା ଆଫ୍ରିକାର ମୋଜାମ୍ବିକ୍ । ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟ ସେଠାରେ ୧୯୯୨ରେ ୬୦ ଡଲାର ଥିଲା ।

ଆମେ ଏବେ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛୁ ତା'ଠାରୁ ଉପରେ ଆମେରିକା ଓ ପଶ୍ଚିମ ଯୁରୋପର ଧନୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଥିଲେ ୨୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ । କିନ୍ତୁ ଶିଳ୍ପ ଉନ୍ନତ ଦେଶ ଓ ପୂର୍ବ ଏସିଆର କେତେକ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ମହାସମର ପରେ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟର ମାତ୍ରା ନାଟକୀୟ ହାରରେ କମିଛି । ଏଥିରେ ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆ, ହଂକଂ, ତାଇୱାନ ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଅବଶ୍ୟ ଜାପାନର ଆୟ ଆମେରିକା ଓ ଯୁରୋପ ସହିତ ବୃଦ୍ଧମୟ । ଜୀବନଧାରଣାର ମାନ ମଧ୍ୟ ତରୁଣ୍ୟ । ଭାରତ ବାଂଲାଦେଶ ଠାରୁ ସାମାନ୍ୟ ଉପରେ ଅଛି । ନେପାଳ, ଭୁଟାନ ଆମ ସହିତ ବୃଦ୍ଧମୟ । ଏବେ ଭାରତବାସୀ ବିଶ୍ୱ ମାନଚିତ୍ରରେ ନିଜର ଆର୍ଥିକ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖନ୍ତୁ । ଏବଂ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କଥା ହେଲା ଯେ, ମୁଣ୍ଡପିଛା ଆୟରେ ଭାରତର ଶତକଡ଼ା ୧୫ ଭାଗ ସୁଇଜ ଲୋକ ଏବଂ ବାକି ୮୫ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଆକାଶ ପାତାଳ । ଭାବନ୍ତୁ ଦେଖୁ ।

ସୁନା-ରୂପା ବ୍ୟବସାୟରେ ଆଉ କଟକଣା ନାହିଁ

ଆମଦାନୀ ନିୟମ ଓ କଟକଣା ପୁରାପୁରି ଉଠାଇ ଦିଆଗଲା । ଦେଶକୁ ସୁନା ଚୋରାରେ ଆସୁଥିଲା । କାରଣ ଆର୍ଦ୍ଧଜାତିକ ବଜାରରେ ସୁନା ଦାମ୍ କମ୍; ଭାରତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶା । ମନମୋହନ ସିଂହଙ୍କ ଦୟାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଦେଶାଗତ ଯାତ୍ରୀ ୫ କେ.ଜି. ସୁନା ଓ ୧୦୦ କେ.ଜି. ରୂପା ଆଣିପାରିବେ ବୋଲି ସୁବିଧା ଦିଆଗଲା । ସୁନା ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ସୁନାରୂପା ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଆଣିବାରୁ ଚୋରାବେପାରୀଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟ କମିଗଲା । ସୁନାରୂପା ଦର କିନ୍ତୁ ଭାରତରେ ସେପରି କିଛି ତଳକୁ ଖସିନାହିଁ । ସରକାର ବି ଏବେ ସୁନା କିଣୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଥାଟି ହେଲା ସୁନାରୂପା କିଣିବା ଲୋକ କିଏ ? ସେହି ଉପର ସ୍ତରର ୧୫ କି. ୨୦ ଭାଗ ଲୋକ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଏଥିରୁ କ'ଣ ପାଇବାର ଅଛି ?

ସାଧୁବାବାଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଧର୍ଷଣ

ବିଶ୍ୱାସୀପାଟଣାରେ ଗେରୁଆ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧୁଥିବା ଜଣେ ସାଧୁବାବା ତାଙ୍କର ଜଣେ ଗୃହିଣୀ ଶିକ୍ଷାଙ୍କୁ ଆଶ୍ରମର ନିଜ କୋଠରୀ ଭିତରେ ଛୁରା ଦେଖାଇ ଧର୍ଷଣ କରିବାର ଅଭିଯୋଗ । ସଦାନନ୍ଦ ଆଶ୍ରମର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ସ୍ୱାମୀ ସିଦ୍ଧାନନ୍ଦ ଓରଫ ଚିତ୍ରଭୟରୁ ଗୁରୁମୂର୍ତ୍ତି ନିଜେ ଏହି ଘଟଣାର ନାୟକ । ଗୁରୁମୂର୍ତ୍ତି ୧୪ ବର୍ଷ ବୟସରେ ‘ସନ୍ନ୍ୟାସୀ’ ହୋଇଥିଲେ । ଏବେ ୨୮ ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ଏହି ଯୁବକ ସାଧୁ ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଲୁପ୍ତ କରି କିମ୍ବା ଧମକାଇ ଶଯ୍ୟାସଜ୍ଜିନୀ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରନ୍ତି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ । ଏହି ମହିଳା ଜଣକ ନିଜର ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ‘ସ୍ୱାମୀ’ଙ୍କୁ ଜଣାଇବାରୁ ସ୍ୱାମୀ ତାଙ୍କୁ ନିଜର ନିର୍ଜନ ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଭିତରକୁ ନେଲେ ଏବଂ ଧର୍ଷଣ କଲେ । ଶିକ୍ଷା ଏହି ଘଟଣା ପରେ ସିଧା ପୋଲିସ୍ ଷ୍ଟେସନକୁ ଗଲେ । ପୋଲିସ୍ ସାଧୁଙ୍କୁ ଗିରଫ କଲେ ଓ ତାଙ୍କ ଆଶ୍ରମରୁ ବହୁପ୍ରକାର ବେଆଇନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଜବତ କଲେ । ଜବତ ହୋଇଥିବା ଜିନିଷ ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ସେୟାର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍, ମ୍ୟୁଚୁଆଲ ବଣ୍ଡ, ବାଘ ଚମଡ଼ା, ଭୁଜାଲି, ହରିଣ ଚମଡ଼ା, ହରିଣ ଶିଙ୍ଗ, ଭାଲୁ ଓ ବାଘ ନଖ ଇତ୍ୟାଦି ରହିଛି ।

ଏବେ ଭାରତରେ ‘ବାବା’ ମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଚଳିବା ମୁସ୍ତି । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ, ବାବା, ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁ, ଯଜ୍ଞ ଓ ଜ୍ୟୋତିଷୀଙ୍କ ବିନା କାମ କରିପାରୁନାହାଁନ୍ତି । ମହିଳାମାନେ ନିଜ ଘରେ ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପାସନା ଛାଡ଼ି ଏ ବାବାମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯେତେବେଳେ ଚାଲିଯାନ୍ତି, କିଛିଟା ହାନିର ଆଶଙ୍କା ରହୁଛି । ତଥାପି ଲୋକେ ବୁଝନ୍ତିନି ।

ସାବୁନ-ଶାମୁ-କ୍ରିମ୍

ଭାରତର ଟେଲିଭିଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ (ଦୂରଦର୍ଶନ, ଜି.ଟି.ଭି. ଓ ୱାର ଟିଭି ସମେତ) ସାବୁନ, ଦେହଲଗା ହେଉ କି ଲୁଗାଧୁଆ ହେଉ-ତାହାର ବିଜ୍ଞାପନ ଏତେ ରୀତିରେ, ଏତେ ଛଇଲୀରେ ବିଶେଷକରି ମହିଳା ମଡେଲମାନଙ୍କର ଗୀତ ଓ ନାଚର ଛନ୍ଦପତନରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ

ହେଉଛି ଯେ, ସେଥିରେ ଦର୍ଶକ ବିମୋହିତ ହେବା ସହିତ ବିକ୍ରାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଉଛି । ପ୍ରତି ସାବୁନର ଫେଣ ସମାନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବିଜ୍ଞାପନର ତରୁଣୀର ମୁହଁ, ଦେହ, ମନକାଖି ଲାସ୍ୟ, ନୃତ୍ୟ ଓ ଆଖିନାଚ ତ ସମାନ ନୁହେଁ । ପୁଣି ଶାମ୍ବୁ ଓ କ୍ରିମ୍ ଆହୁରି ବଡ଼ବଡ଼ିଆକ ପାଇଁ । ଏବେ ପୁଣି ଜି.ଟିଭିରେ ବିଭିନ୍ନ ମଦର ବିଜ୍ଞାପନର ମାଧ୍ୟମ ମଧ୍ୟ ସେହି ତରୁଣୀଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶନ । ମହିଳା ସଂଗଠନମାନେ ଦାବି କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ମହିଳାମାନଙ୍କ ନଗ୍ନାଂଶ, ଭଗ୍ନାଂଶ, ଓ ଶରୀରକୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବିଜ୍ଞାପନରେ ବ୍ୟବହାର କରି ଏକ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟରେ ପରିଣତ କରାଯାଉଛି । ଏହା ବନ୍ଦ ହେବା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ମହିଳା ମତେଲମାନେ ପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଶରୀରାଂଶ ଦେଖାଇବାକୁ ଏତେ ଉନ୍ମୁଖ ଯେ, ଶୋଭନୀୟତା ଦାବି କରୁଥିବା ମହିଳାମାନଙ୍କର କାଚ୍ଚି ନାହିଁ । ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଏବେ ବନ୍ଧେ ଠାରେ ଅଜ୍ଞା କରି କହିଲେ ଯେ, ଭାରତୀୟ ନାରୀ ଭାରତୀୟ ପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରୁ କମ୍ ଆଗରଣ ରଖନ୍ତି । ‘ତୋଳି କେ ପିନ୍ଧେ କ୍ୟା ହେ’ ସଙ୍ଗୀତର ଉଚ୍ଚିତର ଉଦାହରଣ ଦେଇ ସେ ଏହା କହିଲେ । ବସ୍ତୁତଃ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଭାରତୀୟ ନାରୀଙ୍କ (ବିଶେଷ କରି ଶାଢ଼ୀ ବୁଲଇ ପିନ୍ଧା)ର ଶରୀର ଜଣେ ସାଧାରଣ ପୁରୁଷଙ୍କ (ଧୋତି-ପଞ୍ଜାବି କିମ୍ବା ପ୍ୟାଞ୍ଜି ସାର୍ଟ ପିନ୍ଧା)ର ଶରୀର ଠାରୁ ଅଧିକ ଅନାବୃତ । ଏ ସାବୁନ-ଶାମ୍ବୁ-କ୍ରିମ୍ ବିଜ୍ଞାପନର ଦର୍ଶକଙ୍କ ସହିତ ଦେଶର ୮୫ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ କ’ଣ ?

ଓଡ଼ିଶାରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ବିରୋଧୀ ଅଭିଯାନ

ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏବେ ଦୁଇ ହଜାରରୁ ଟପିଲାଣି ବୋଲି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକାଶ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଥିବେ । ସେମାନେ କି ବୃକ୍ଷରୋପଣ କରୁଛନ୍ତି, ତାହାର ମୂଲ୍ୟାୟନ ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ହେଲେ ହୁଏତ ଜଣାପଡ଼ିବ ଅନେକ ବିଷ(ସଦୃଶ) ବୃକ୍ଷ ମଧ୍ୟ ରୋପଣ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ କୌତୁହଳର କଥା ଯେ, ଦୁଇଟି ଅନୁଷ୍ଠାନ ବ୍ୟବସାୟିକ ବୃକ୍ଷରୋପଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଅପକାରିତା ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ହୋଇ ଏହା ବିରୋଧରେ ଅଭିଯାନ ଚଳାଇବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି । ‘ଓଡ଼ିଶା ଡ୍ରାଉଟ୍ ଆକ୍ସନ ଫୋରମ୍’ (Orissa Drought Action Forum) ଏବଂ ‘ଲାଭଫ ଆଣ୍ଡ ଫରେଷ୍ଟ ମୁଭମେଣ୍ଟ’ (Life and Forest Movement) ନାମକ ଦୁଇଟି ଅଣ-ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ରାଜ୍ୟସାରା ବ୍ୟବସାୟିକ ବୃକ୍ଷରୋପଣ (Commercial plantation) ବିରୋଧରେ ଏକ ଅଭିଯାନ କରିବେ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିବାର ସମ୍ବାଦ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ଏ ଦିଗରେ ନିଷ୍ଠା ଓ ଆନ୍ତରିକତା କେତେ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି ଯେ, ସେମାନେ ‘ଗୋଠଖଣ୍ଡିଆ’ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକାରକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସଂକଳ୍ପ ନେଇଛନ୍ତି । ଏହି ସଂଗଠନର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଯତ୍ନକ୍ଷୁଦ୍ର ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ । ତାଙ୍କ ଅଭିଯାନରେ ସାମିଲ ହେବାକୁ ମୁଁ ସାଧ୍ୟମତେ ଚେଷ୍ଟା କରିବି କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ନିଜର ପତିଆରା ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଧିକାଂଶ

ଏନ୍.ଜି.ଓ. ମାନଙ୍କର ଭାବମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ପଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ପାଣ୍ଠି ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବାରୁ 'ନିଜର ସ୍ବାଧୀନତା ରକ୍ଷା କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ବ୍ୟବସାୟିକ ବୃକ୍ଷରୋପଣ ଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକ ତଥା ଫଳଦାୟକ ବୃକ୍ଷରୋପଣର ଉପାଦେୟତା ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଦେଖାଯାଉ, ଏମାନେ କେତେ ସଫଳ ହେଉଛନ୍ତି ।

ବୟସ ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଭିତ୍ତାମିନ୍

ବୟସ ବୃଦ୍ଧି ସହିତ କେଉଁ ଭିତ୍ତାମିନ୍ କେତେ ପରିମାଣରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ସୁସ୍ଥ ଜୀବନଯାପନ କରିହେବ, ତାହାର ଏକ ତାଲିକା ବିବରଣୀ ଗୋଟିଏ ଆର୍ଟିକ୍ଲରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଭିତ୍ତାମିନ୍ ଟାବ୍ଲେଟ୍ ଖାଇବା ଠାରୁ କେଉଁ ଖାଦ୍ୟରେ କେଉଁ ଭିତ୍ତାମିନ୍ ପରିମାଣ କେତେ, ତାହା ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଖାଦ୍ୟସାର ଓ ପୁଷ୍ଟିସାର ଖାଦ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷର ୮୦ ଭାଗ ଲୋକେ ପାଇବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ତେଣୁ ଧନୀ ଲୋକେ ଓ ଦରିଦ୍ର ଲୋକେ ସମାନ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ବୟସ୍କ ଓ ଅଧିକ ବୟସ୍କ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ଏହି ଲେଖାର ଉପାଦେୟତା ଇଂରାଜୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପାଠକ ସ୍ତରର ଆର୍ଥିକ ସ୍ବଚ୍ଛଳଙ୍କ ପାଇଁ । ତା' ତଳ ସ୍ତରରେ ଯେଉଁମାନେ, ସେମାନେ କ'ଣ କରିବେ ?

ଉପସଂହାର:- ପାଠକମାନେ ଭାବୁଥିବେ ଏପରି ବାତାଳ ଭାବରେ କ'ଣ ସବୁ ମୁଁ ଏ ରବିବାରରେ ଲେଖୁଛି । ମୂଳରୁ କହିଛି ସମ୍ବାଦ ମାଧ୍ୟମରେ ମୁଁ କେତେକ ଝଲକ ଦେଖୁଛି ଏବଂ ଆପଣଙ୍କୁ ସେଥିରେ ଅଂଶୀଦାର ହେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍: ହେ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପାଠକମାନେ ! ଆପଣମାନେ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପଢ଼ିଲାବେଳେ ସମ୍ବାଦରେ ଯାହା ନାହିଁ; କିମ୍ବା ସମ୍ବାଦର ଗହୀରରେ ଯାହା ଅଛି; କିମ୍ବା ସମ୍ବାଦର ପରିସରକୁ ଯାହା ଆସିପାରୁ ନାହିଁ, ତାହା ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ଦେଖିବେ ଦୁନିଆର କେତେ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନ, ସ୍ବାର୍ଥ, ଚିନ୍ତା ଓ ସଂଗ୍ରାମ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପୃଷ୍ଠା ଭିତରକୁ ଆସିବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ଇଂରାଜୀରେ *Between the Lines* ବୋଲି କଥାଟାଏ ଅଛି । ତାହା ଅଦୃଶ୍ୟ ଚିନ୍ତା, ଅଜଣା ଲେଖା, ଅଲୋଡ଼ା ଭାବନା ।

(୧୨.୧.୧୯୯୪)

ନଗ୍ନ ଦେହର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ

ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସଂଜ୍ଞା କ'ଣ ? ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଚାର କରାଯାଇ ପାରେ । ଗାଈଟିଏ କି କ୍ଷତ୍ରିଟିଏ ସୁନ୍ଦର ହୋଇପାରେ । ବିଲେଇଟିଏ କିମ୍ବା କୁକୁରଟିଏ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । ଫୁଲଟିଏ, ଗଛଟିଏ, ଘରଟିଏ, ଚଢ଼େଇଟିଏ ସୁନ୍ଦର ହୋଇପାରେ । ମଣିଷ ମନର କଳ୍ପନା ସୁନ୍ଦର ଲାଗିପାରେ । ଆକାଶରେ ଭସା ବାଦଲ ଯେଉଁଥିରେ ବିଭିନ୍ନ ଦୃଶ୍ୟର ସମ୍ଭାର ଥାଏ, ଜହ୍ନରାତିର ପତଳା ଦୁଳାବିଛା ବାଦଲ ସୁନ୍ଦର ଲାଗେ । ଗୋଧୂଳିର ଭରାସୂର୍ଯ୍ୟର ବିଦାୟକାଳୀନ ଦୃଶ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ଲାଗେ । ବରଫଘେରା ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଚକମକ କିରଣ ମଧ୍ୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଏକ ଅପରୂପ ଦୃଶ୍ୟ । ଫୁଲଗୁଡ଼ାକର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସୀମା ନଥାଏ । ଶେଷରେ ପୋଷାକର ଚାକଚକ୍ୟର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଚିତ୍ରକଳାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ । ମୂର୍ତ୍ତି ଦେହର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଆଶୁଆ ଗୋପାଳର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମନକୁ ମୋହିତ କରିପାରେ । ଏବେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ନେଇ ବିତର୍କ ବିବାଦର ଯେଉଁ ଢେଉ ଉଠିଛି, ତାହା ହେଲା ଯୁବତୀମାନଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଘଟଣା । ଆଜିର ନିବନ୍ଧ ସେହି ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ।

ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ : ରୂପଜୀବୀ ବ୍ୟବସାୟୀ

ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ (Miss World) ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୁନ୍ଦରୀ (Miss Universe) ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଅଥବା ପ୍ରତିଦୃଶ୍ତିତାରେ ଯେଉଁମାନେ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେ ପୃଥିବୀର ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୁନ୍ଦରୀ ଏହା କୁହାଯାଇ ନପାରେ । କାରଣ ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁମାନେ ସୁନ୍ଦରୀ ସେମାନେ ଯେ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତା କିମ୍ବା ପ୍ରତିଦୃଶ୍ତିତାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି; ତାହା ନୁହେଁ । ସେହିପରି ମାଇକେଲ ଜାକସନ ଯେ ପୃଥିବୀର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାୟକ ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ ଗାୟକ, ଅଧିକ ସୁନ୍ଦରୀ ମହିଳା ରହିଛନ୍ତି; ଯେଉଁମାନେ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏପରି ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅସୁନ୍ଦରୀ ଏକାଠି ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୁନ୍ଦରୀ ବାଛିବାକୁ କୁହାଗଲେ ଯିଏ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବେ, ତାଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ବସ୍ତୁତଃ ଏହି ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ମୋଟାମୋଟି ତାହା ହିଁ ଘଟୁଛି । ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ଭାବରେ ବିବେଚିତ

ହେଉଥିବା ଯୁବତୀ ଯେଉଁ ମହଲାରେ ରହନ୍ତି, ତାଙ୍କର ପଡ଼ିଶାରେ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବତୀ କେତେ ତଳନ ହୁଏତ ବାହାରିବେ । ଆପଣ କ'ଣ ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ, ସିନେମା ହଲରେ, ହୋଟେଲରେ, ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ, ଟ୍ରେନ ଯାତ୍ରାରେ, ବିମାନ ଯାତ୍ରାରେ ଅନେକ ଯୁବତୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇ ନାହାନ୍ତି; ଯେଉଁମାନେ ଅପରୂପ ସୁନ୍ଦରୀ । ସେମାନେ ଯଦି ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି; ତେବେ ଏହି ତଥାକଥୁତ ବିଶ୍ୱ ସୁନ୍ଦରୀମାନେ ମଉଳି ପଡ଼ିବେନି ? ତଥାପି ଏହି ଅସୁନ୍ଦରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସୁନ୍ଦରୀ ବାନ୍ଧିବାକୁ ବିଚାରକ ମଣ୍ଡଳୀ କିମ୍ବା ଜୁରିଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଛି । କାହା ଆଖିରେ କିଏ ସୁନ୍ଦର, କିଏ କାହାକୁ କେତେ ନମ୍ବର ଦେବ, ତାହାର ମିଶ୍ରଣ ହୋଇ ହାରାହାରି ବାହାର କରାଗଲେ କିଏ ସୁନ୍ଦରୀ ତାହା ପୁଣି ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ । ଏମାନେ ଅସୁନ୍ଦରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି ସହଜରେ କୁହାଯାଇପାରେ ।

ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଛାୟା ତଳେ ବ୍ୟବସାୟ

କୃତ୍ରିମ ଜୀବନ ଏତେ ପ୍ରବଳ ହୋଇଗଲାଣି ଯେ, ମଣିଷଟା ଗୋଟାଏ ଛାୟାକୁ ଧରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଛାୟାଟାକୁ ଦେଖି ହୁଏ, କିଛିଟା ଅନୁଭବ କରି ହୁଏ । ପବନକୁ ଦେଖିହୁଏ ନାହିଁ । ଅନୁଭବ କରି ହୁଏ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସେହିପରି ଏବେ ପ୍ରସାଧନ ବିନା ରୂପ ନେଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଏକ ଯୁବତୀ କିମ୍ବା ତରୁଣୀ ନିଜର ବାସ୍ତବ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ମେକ୍‌ଅପ୍ (Make-up) ବିନା ଉପସ୍ଥାପିତ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ପ୍ରସାଧନର କୃତ୍ରିମ ଆବରଣ ତଳେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଲୁଚି ଯାଉଛି । ଯେପରି ପ୍ରସାଧନର ଲେପ ତଳେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଲୁଚି ଯାଉଛି, ସେହିପରି ଅସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରସାଧନ ସାହାଯ୍ୟରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉଛି । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସ୍ୱାଭାବିକତା, ପ୍ରାକୃତିକତାର ମୂଲ୍ୟାୟନ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପରିସ୍କାରିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ବିଜ୍ଞାପିତ ନ ହେଲେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଗତବ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରୁ ନାହିଁ । ଜଣେ କେହି ଇଂରାଜୀ କବି କେବେ କହିଥିଲେ- Beauty lies in concealing beauty. ଅର୍ଥାତ୍ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କୁଣି ତଳେ ଲୁଚି ରହିଥାଏ । ତାଙ୍କୁଣି ଉଠାଇନେଲେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉଭାସିତ ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଦେଖିଲେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଯେତେ ଭାଙ୍ଗି ରଖିବ, ତାହାର ଉତ୍କର୍ଷତା ସେତିକି ଅଧିକ ସଂରକ୍ଷିତ ହେବ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବା ଅର୍ଥ ବିଜ୍ଞାପିତ ହେବା । ବିଜ୍ଞାପନ ଏକ ଚରମ ଆଧୁନିକତା ଯାହା ମଣିଷର ଓଜନଦାର ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଅର୍ଥାଗମର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ପରିଣତ କରେ । ଯାହା ବିଜ୍ଞାପିତ, ତାହା ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ ଦରକାର । ବିଜ୍ଞାପନ ନିଜେ ଏକ ମହା ବ୍ୟବସାୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ବ୍ୟବସାୟ ବିନା ବିଜ୍ଞାପନର ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ବିଜ୍ଞାପନ ବିନା ବ୍ୟବସାୟ ଆଉ ସମ୍ଭବ ହେଉ ନାହିଁ । ଯାହାକୁ ଆଧୁନିକତାର ଛାପା ମରାଯାଉଛି ତିକେ ଭିତରକୁ ଦେଖିଲେ ତାହା ନିଜ୍ଜଳ ବ୍ୟବସାୟ । ରୋଜଗାର ପଛା । ଯେତେ ଭଦ୍ର ଘଟାଟୋପ ମଧ୍ୟରେ ଆବୃତ କଲେ ମଧ୍ୟ ଆଧୁନିକତାର ଏହି ରୋଜଗାରୀ ରୋଗକୁ ଅଲଗା କରି ହେବ ନାହିଁ । ଏବେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବସାୟରେ ଛୋଟ

ବଡ଼ ବିଜ୍ଞାପନ ବିନା ମାତ୍ରା ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହେଲାଣି । ସେଥିପାଇଁ ଏବେ ଖୁବୁରା ଦୋକାନୀମାନେ ପାମ୍ପଲେଟ୍, ଛପାଇ ଖବରକାଗଜ ପେଟରେ ତାହା ବିତରଣ କରୁଛନ୍ତି । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଠାରୁ ଗାଈତ୍ ବହି, ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ବହି ଏବଂ କି (Key) ବହିର ଆଦର ଓ ଚାହିଦା ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପଢ଼ି ଦୋରସ୍ତ ହେବା ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାରେ କୃତିତ୍ବର ସହିତ ଉତ୍ତରାଣ୍ଟ ହେବା ବରଂ କଷ୍ଟକର । ପରୀକ୍ଷାର ଚାବିକାଠି ଏବେ ଗାଈତ୍ ବହିରେ କିମ୍ବା ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ବହିରେ । ଏହାର କୁଳନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟାତ ଓଡ଼ିଶାର (ଏବଂ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ) ରାଜ୍ୟର ମାଧ୍ୟମିକ ଓ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକ ସଂଘ ତରଫରୁ ପ୍ରକାଶିତ ବିପୁଳକାୟ ଟେଷ୍ଟପେପର ବିକ୍ରି ଓ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ କଳା ବଜାର । ଆମର ଶିକ୍ଷକମାନେ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଓ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନଦଣ୍ଡ ରକ୍ଷା ଅବସ୍ଥାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟବସାୟରେ ପରିଣତ କରି ସାରିଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ମହାସଂଘର ବଡ଼ପଣାମାନେ ଶେଷରେ ଶିକ୍ଷାକୁ ବ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ତ୍ରେତ ଯୁନିୟନର ନିମ୍ନ ସ୍ତରକୁ ଟାଣି ତଳେ ପକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବିଦ୍ୟା, ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଅଧ୍ୟାପନାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସ୍ତରରୁ ଏକ ପକ୍ଷରେ ଦରମାର ବିଦ୍ୱାନ ପଣିଆ ଏବଂ ଟେଷ୍ଟପେପର ବିକ୍ରି କରିବାର ଶସ୍ତା କୁସିତତାରେ ପହଞ୍ଚିଛି । ଶିକ୍ଷାରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । କୃତ୍ରିମ ବ୍ୟବସାୟରେ ନିମ୍ନଗାମୀ ହୋଇଛି । ଭାରତର ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ଲାଭକରି ବ୍ୟବସାୟରେ କ୍ରମେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସମାଜର କ୍ରମବିକାଶରେ ବିନାଶମୂଳକ ବ୍ୟବସାୟର ବିକାଶ ଘଟିଛି । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପରିମାପକ ଏବେ ସେହିପରି ବିଶ୍ୱସ୍ତଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ବିଶ୍ୱସ୍ତଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ବ୍ୟବସାୟିକ ପରିମାଣ ଅନୁ୍ୟନ ୫ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ହେବ ।

ଅମିତାଭ ବଚନ : ଅଭିନେତାରୁ ସୁପରଷ୍ଟାର

ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ବିଶ୍ୱସ୍ତଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଆୟୋଜନ କରିଛନ୍ତି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚିତ୍ର ତାରକା ଅମିତାଭ ବଚନ । ଅମିତାଭ ବଚନଙ୍କ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ଏକ ବହୁରାସ୍ତ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀ ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଭାବରେ । ସେଠାରୁ ଆସି ବମ୍ବେର ଚିତ୍ର ଜଗତରେ କେତେ ବର୍ଷ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ସଂଗ୍ରାମୀ ସଫଳତା ଯେ ହଠାତ ମିଳିଲା, ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ସେ ଆସି ବମ୍ବେରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲା ବେଳକୁ ଫିଲ୍ମ ଜଗତର ନମୁନା ହିରୋ (The Phenomenon) ଥିଲେ ରାଜେଶ୍ ଖାନା । ଅମିତାଭ ବଚନଙ୍କ ଜୀବନର ପ୍ରକୃତ ସଫଳତା ହେଲା ସେତେବେଳେ ଶୀର୍ଷରେ ଥିବା ଚିତ୍ର ନାୟିକା ଜୟା ଭାଦୁଡ଼ିଙ୍କ ଆକର୍ଷଣର ବସ୍ତୁ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା । ଜୟା ଭାଦୁଡ଼ି ଅମିତାଭ ବଚନଙ୍କୁ ବିବାହ କଲା ପରେ ନିଜର କ୍ୟାରିୟର ପଛକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ଅମିତାଭଙ୍କୁ ଆଗକୁ ଠେଲିଲେ । ସେହିଦିନଠାରୁ ଜୟା ଭାଦୁଡ଼ି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରହିଲେ । ଜୟା ଭାଦୁଡ଼ି ଗୃହିଣୀ ଏବଂ ସତ୍ୟାନ ପାଳନର ଦାୟିତ୍ବ ନେଇ ଅମିତାଭ ବଚନଙ୍କୁ ଉପରକୁ ଉଠିବାର ସାହାଯ୍ୟ ଏବଂ ସହାୟତା କଲେ । ବଚନଙ୍କୁ ଚିତ୍ର ଜଗତରେ ଅଭିନେତା ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେବାରେ ଯେଉଁମାନେ ମାଧ୍ୟମ ହେଲେ, ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ହେଲେ ହୃଷିକେଶ ମୁଖାର୍ଜୀ, ପ୍ରକାଶ ମେହରା, ମନମୋହନ ଦେଶାଇ, ଯାଶ ଚୋପ୍ରା

ଏବଂ ଶେଷରେ ମୁକୁଳ ଆନନ୍ଦ । ଯେଉଁ ଗଞ୍ଜ ଲେଖକ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନଙ୍କୁ ଆଖିରେ ରଖି ଲେଖିଲେ ସେମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସଲିମ-ଜାଭେଦ ଯୋଡ଼ି । ନାୟିକାମାନେ ଆସିଲେ ଗଲେ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚିତ୍ର ‘ଶୋଲେ’ରେ ଅମିତାଭ ୩/୪ ଜଣ ଅଭିନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଅଂଶଦାର । ଏହି ଚିତ୍ରରେ ନାମଜାତା ହେଲେ ଅମଜାଦ ଖାଁ । ଏହାପରେ ୧୯୮୪ରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଲୋକସଭା ଆସନରୁ ଏଚ୍.ଏନ୍. ବହୁଗୁଣାଙ୍କୁ ପରାଜିତ କରି ନିର୍ବାଚିତ ହେବାପରେ ରାଜନୀତିରେ ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ୧୯୮୭ ବେଳକୁ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଭାବମୂର୍ତ୍ତିର ଅବକ୍ଷୟର ଆରମ୍ଭ ସହିତ ‘ରାଜନୀତିର ନର୍ଦ୍ଦମା’ରୁ (Whirlpool of politics) ରାଜନୀତିକ ଜୀବନରୁ ବିଦାୟ । ଏହାପରେ ଅମିତାଭଙ୍କର ସୁପରଷ୍ଟାର ଜୀବନର ପ୍ରାୟ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା । ‘ଜୁଙ୍ଗ ଯୁବକ’ (Angry Youngman) ଉପାଧିରୁ ନିମ୍ନଗାମୀ ଅବସ୍ଥା । ତାଙ୍କର ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ଆଉ ଟାଣି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବପରି ବ୍ୟବସାୟିକ ସଫଳତା ହାସଲ କଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ପ୍ରଯୋଜକ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକମାନେ ଦୂରେଇବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । କିନ୍ତୁ ଅମିତାଭ ପୂରାପୂରି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଚିତ୍ର ଜଗତରୁ ନିଜକୁ ଚତୁରତାର ସହିତ ଦୂରେଇ ନେଇ ଦିଗନ୍ତରେ ମିଳେଇଗଲେ । କଳା ଜୀବନର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଲା । ଏହି ସମୟ କାଳରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଓ ତାଙ୍କ ସାନ ଭାଇ ଅଜିତାଭ ବଚ୍ଚନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ଏବଂ ହିନ୍ଦୁଜା କମ୍ପାନୀର ବୋଫର୍ସ ଲାଞ୍ଚ ଏବଂ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା କାରବାର ଆଇନର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଇତ୍ୟାଦିର ଅଭିଯୋଗ ଉଠିଲା । କେତେ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଅମିତାଭଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏହି ଦୁର୍ନାମର କଳାବାଦଲ ଅପସରି ଗଲା । ସେ ଗୋଟିଏ ମାନହୀନୀ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ଜିତିଲେ ମଧ୍ୟ । ବିଜ୍ଞାତାର ସହିତ ସେ କେତେବର୍ଷ ପାଇଁ ନେପଥ୍ୟକୁ ଚାଲିଗଲେ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କୁ ନିଜର ଭାବମୂର୍ତ୍ତିକୁ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ସହାୟକ ହେଲା ।

ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନ : କଳାରୁ ବ୍ୟବସାୟ

୧୯୭୧-୭୨ ମସିହାରୁ ଅଭିନେତା ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ଏବଂ ୧୯୯୧-୯୨ ବେଳକୁ ସୁପରଷ୍ଟାର ଷ୍ଟାରସରୁ ଅପସାରଣ । କିନ୍ତୁ ଏହି ୨୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଚିତ୍ର ଜଗତରେ ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଷ୍ଟାର ସୁପରଷ୍ଟାର ଭାବରେ ସମ୍ରାଟର ସିଂହାସନର ଅଧିକାର ହୋଇ ରହିଗଲେ, ଯାହା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ଚିତ୍ର ତାରକାଙ୍କ ସୌଭାଗ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ । ଅମିତାଭଙ୍କ ପରି କରିପ୍ପା ଥିବା ଦିଲୀପ କୁମାରଙ୍କ ବୟସ ହୋଇଯିବା ପରେ ପିତାର ଭୂମିକାରେ ଅମିତାଭଙ୍କ ଚିତ୍ର ପିତା ଭାବରେ ନିଜକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ନେଲେ । ଏବେ ବି ବର୍ଷକୁ ଅଞ୍ଚଳ କେତେଟା ଚିତ୍ର ସେ କରୁଛନ୍ତି । ଗତ ୨/୩ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅମିତାଭ ବ୍ୟବସାୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛନ୍ତି । ସେ ବିଜ୍ଞାପନର ଏକ ବସ୍ତୁ ଭାବରେ ନିଜକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସଫଳ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି । ବହୁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥା ବିପିଏଲ୍ କମ୍ପାନୀ ସହିତ ଏକ ରୁକ୍ମିନୀମା କରି ସେ ବିପିଏଲ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ବିଜ୍ଞାପନ ପ୍ରଚାର କରିବା ସହିତ ନିଜର ସ୍ଥାପିତ ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନ କର୍ପୋରେସନ ଲିମିଟେଡ (ABCL) କମ୍ପାନୀ ଜରିଆରେ ଅଧିକୃତ ଟେଲିଭିଜନ ଟ୍ୟାନେଲରେ ନିଜର ଚିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ, ଚିତ୍ରର

ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଚିତ୍ରର ସଂଗୀତ ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଚାରିତ ଏବଂ ପ୍ରସାରିତ କରିବାରେ ଉଦ୍ୟମୀ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନ ନିଜକୁ ବିଭିନ୍ନ ଉପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ପରି ଏକ ବ୍ରାଣ୍ଡ ଛାପରେ ପରିଣତ କରି ବିପୁଳ ବ୍ୟବସାୟିକ ଲାଭ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଅଭିନୟ କଲାର ପ୍ରତୀକ ଅମିତାଭ ଏବେ ଏକ ପ୍ରତୀକ ବ୍ରାଣ୍ଡ ହେବା ପାଇଁ ପଶ୍ଚାତ୍ତପ୍ତ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ଲିଭର, ଗୋଦରେକ, ଟାଟା, ପ୍ରକ୍ଟର ଆଣ୍ଡ ଗ୍ୟାମ୍‌ଲ, ନିର୍ମା, ଧାରା (ଡେଲ), ଆଇ.ଟି.ସି. (ସିଗାରେଟ କମ୍ପାନୀ), ଡିପ୍ଲୋମାଟ (ହୁଇସ୍), ଭିଡ଼ିଓକନ (ଟିଭି ଓ ଫ୍ଲୁଓରିନେସନ) ଇତ୍ୟାଦି ପରି ଏକ ଛାପାରେ ଅମିତାଭ ଆୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଠାରେ ବହୁ ବିବାଦୀୟ ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଉଦ୍ୟୋଗ ଭାବରେ ବିପୁଳ ଆୟ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଏହି କାମ ପାଇଁ ସେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବଗୌଡ଼, କର୍ଣ୍ଣାଟକ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜେ.ଏଚ୍. ପଟେଲ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରାଜନେତାମାନଙ୍କୁ ବଶ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ବମ୍ବେ (ଆଜିର ମୁମ୍ବାଇ) ଠାରେ କରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ତାଙ୍କର ବହୁ ଶିବସେନା ମୁଖ୍ୟ ବାଲ୍‌ ଆକ୍‌ରେକ୍‌ ସାମାନ୍ୟ ବିରୋଧ ପାଇଁ ବମ୍ବେରୁ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଗଲେ । ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବଗୌଡ଼ ଓ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ସରକାର ତାଙ୍କୁ ପୂରାପୂରି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ (କେତେକ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ସଂସ୍କୃତିପ୍ରେମୀ ଓ ଭାଜପା ପରି ରାଜନୈତିକ ଗୋଷ୍ଠୀ) ବାଙ୍ଗାଲୋରଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବାକୁ ଥିବା ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ବିରୋଧ କରୁଛନ୍ତି; ସେମାନଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ବାଙ୍ଗାଲୋରର କଲେଜ ଛାତ୍ରୀମାନେ ଏହି ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ସପକ୍ଷରେ ମତ ପୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ର ସମର୍ଥନ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି । କେତେକ ମହିଳା ସଂଗଠନ ଏହାର ବିରୋଧ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନାସନ ଓ ପୋଲିସ୍ ବହୋବସ୍ତ ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ବନ୍ଦ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ସୁନ୍ଦରୀମାନେ ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରରୁ ଆସି ପହଞ୍ଚି ସାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇସାରିଲାଣି ।

ରାଜନେତାଙ୍କ ସମର୍ଥନ

ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନ ଏବେ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସମୟ ଠାରୁ ରାଜନୈତିକ ସମର୍ଥନ ଅଧିକ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ସେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱନାଥ ପ୍ରତାପ ସିଂହ କେବଳ ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ବିରୋଧୀ ଥିଲେ । ଏବେ କଂଗ୍ରେସ (ମୁଖ୍ୟତଃ ସୋନିଆ ଗାନ୍ଧୀ) ମିଳିତ ସାମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବଗୌଡ଼ା ପ୍ରଭୃତି ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇଛନ୍ତି । ଏବେ ମଜାର କଥା କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରୀ ସମାଜବାଦୀ ପାର୍ଟି ନେତା ମୁଲାୟମ ସିଂହ ଯାଦବ ମଧ୍ୟ ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଲାୟମ ସିଂହ ଭାରତୀୟ ବାୟୁସେନାବାହିନୀର ଏକ ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଏହି ଅନୁମତିକୁ ଚାଲେଞ୍ଜ କରି ଏକ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ସମ୍ବଳିତ ମାମଲା କର୍ତ୍ତାବଳ ହାଇକୋର୍ଟରେ ଦାଖଲ ହୋଇଛି ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ଡିଭିଜନ ବେଞ୍ଚ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ କେଉଁ କାରଣରୁ ବାୟୁସେନା ବାହିନୀର ପଡ଼ିଆକୁ ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନ କର୍ପୋରେସନକୁ ଏହି ବିଶ୍ୱସ୍ତୁହରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସଂଗେ ସଂଗେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । କର୍ତ୍ତାବଳ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଅନୁଚିତ ଅନୁକମ୍ପା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଛନ୍ତି; ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ବିରୋଧ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ କର୍ତ୍ତାବଳ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଜେ.ଏଚ୍. ପଟେଲ ଧମକ ଦେବା, ମହିଳା ଜାଗରଣ ନେତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଶଶୀକଳା ହାଇକୋର୍ଟରେ ଦାୟର କରିଥିବା ଏକ ରିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନଙ୍କ ଏହି ଘରୋଇ ବ୍ୟବସାୟ ସଂସ୍ଥାକୁ ସରକାର ସାହାଯ୍ୟ, ବ୍ୟାପକ ପୋଲିସ୍ ମୁତୟନ କରିବା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସଚିବାଳୟ ଠାରେ ଅମିତାଭଙ୍କୁ ଏକ ସାମ୍ବାଦିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଭାଷଣ ଦେବା ଆଦି ପଦକ୍ଷେପକୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଡିଭିଜନ ବେଞ୍ଚ ଘୋର ସମାଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି । ଅମିତାଭ ବଚ୍ଚନଙ୍କର କଳାର ଜୀବନ ଠାରୁ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟିକ ଜୀବନ ଭିନ୍ନ ମୋଡ଼ ନେଇଛି ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ସେ ତାହା ସମାଲୋଚନାର ଶରବ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରିବା, ସରକାରୀ କଳକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆଦି କାମରେ ଲିପ୍ତ ହେବା ଫଳରେ ନିଜର ଭାବମୂର୍ତ୍ତିକୁ ତଳକୁ ଆଣିବାରେ ସେ କୁଣ୍ଠା ଅନୁଭବ କରୁ ନାହାନ୍ତି । ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ଏବେ ଅମିତାଭଙ୍କ ପାଇଁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଭାବେ କରାଯିବ ।

ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ମୁଖ୍ୟ ଉପଜୀବ୍ୟ କ'ଣ ?

ଭାରତର ଦୁଇ ଜଣ ଯୁବତୀ ସୁସ୍ମିତା ସେନ ଓ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟା ରାୟ ବିଶ୍ୱସ୍ତୁହରୀ ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମଣ ସୁନ୍ଦରୀ ଭାବରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ନିଜେ ଅତୀତରେ । ନିଜର କ୍ୟାରିୟରକୁ ସେମାନେ ଆଗେଇବାରେ ଏବଂ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିବାରେ ଏହା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିପୁଳ ସହାୟତା କରିଛି । ସୁସ୍ମିତା ଏବଂ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟା ମୁଖ୍ୟ ହିନ୍ଦୀ ଚିତ୍ରରେ ସୁଯୋଗ ପାଇ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ଚିତ୍ର ଜଗତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛନ୍ତି । ସେହିମାନେ ହିଁ ଭାରତର ଏବଂ ପୃଥିବୀର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୁନ୍ଦରୀ ଏହା କୁହାଯାଇ ପାରିବନି । ଆମ ଦେଶର ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଅଭିନୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ସୁନ୍ଦରୀ ମହିଳାଙ୍କ ନଜିର ରହିଛି । ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଣ୍ଡିତ, ଧନଞ୍ଜୟ ରାମାରାଓ (ଭୂତପୂର୍ବ ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କ ଗଭର୍ଣ୍ଣ ବି. ରାମାରାଓଙ୍କ ପତ୍ନୀ), ଜୟପୁର ମହାରାଣୀ ଗାୟତ୍ରୀ ଦେବୀ ପ୍ରମୁଖ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ନମୁନା । ସେମାନଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ଆପାଦନାସ୍ତକ ନଗ୍ନତାର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ପଡ଼ି ନାହିଁ । କଟି ତଳ ଦେଶରେ ଏବଂ ବକ୍ଷ ସ୍ଥଳରେ ଅଭାବନୀୟ ସୁଲିନିଂ ସୁଟ୍ ପିନ୍ଧି ମଂଚରେ ପଇତରା ମାରି ସେମାନେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଗ୍ରହଣ କରି ନାହାନ୍ତି । ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆଭରଣ ସହିତ ଜାନ୍ତୁ, ବକ୍ଷ, ଉଦର, ଗୋଡ଼, ପିଠ ଦେଖାଇ ଦେହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ମାପକାଠି ନୁହେଁ । ଯଦି ତାହା

ସୌହର୍ଯ୍ୟର ମାପକାଠି ହୁଏ । ତେବେ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଆନ୍ଦୋଳକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଜନ୍ମା ଓ ସୁନ୍ଦରୀ ସମ୍ପର୍କୀୟାମାନଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଠିଆ କରାଇବାର ସାହସିକତା ଦେଖାଇ ପାରିବେ କି ? ଦେବଗୌଡ଼, ଜେ.ଏଚ୍. ପଟେଲ ତାଙ୍କ ସଂପର୍କୀୟାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆପାତଃ ସୁନ୍ଦରୀମାନଙ୍କୁ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ହଜାର ହଜାର ଦର୍ଶକଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଏବଂ ଟେଲିଭିଜନରେ କୋଟି କୋଟି ଦର୍ଶକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାରେ ଆଗ୍ରହୀ ହେବେ କି ? ଅନ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀ, ଜନ୍ମାକୁ ଲଙ୍ଗଳା ଓ ଅର୍ଦ୍ଧ ନଗ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ମଂଚରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ଯେଉଁ ଦର୍ଶକମାନେ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ନିଜର ପ୍ରିୟଜନ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ସେହି ମଂଚକୁ ପଠାଇବେ କି ? ଅବଶ୍ୟ ସୁସ୍ଥିତା ସେନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପିତାମାତା ଗର୍ବର ସହିତ ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ଆଖ୍ୟା ଅର୍ଜନ କଲା ପରେ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ରୁମ୍ଭନ ଆପିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଟେଲିଭିଜନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି । ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ତତ୍କୁର ଶଙ୍କର ଦୟାଲ ଶର୍ମା ଓ ସେତେବେଳର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପି.ଭି. ନରସିଂହ ରାଓ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଭବନରେ ଓ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବାସଭବନରେ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ କରିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି । କୋଟି କୋଟି ଲୋକ ଭାରତରେ ଏବଂ ପୃଥିବୀରେ ଟେଲିଭିଜନ ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଉନ୍ମୁଖ ହୋଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ରାଜନେତା ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରନେତାମାନେ ଏହି ଧାଡ଼ିରେ ସାମିଲ ହେବାର ପରମ୍ପରା ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ସାବାସି ଦେଇ ହେଉନାହିଁ । ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମାଇକେଲ୍ ଜ୍ୟାକସନ୍ ସୋ'ରୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପ୍ରମୋଦକର ଛାଡ଼ କରି ଦେଲେ ଏବଂ ଶିବସେନା ନେତା ବାଳ ଥାକରେଙ୍କ ପରିବାର ଏହି ବ୍ୟାପାରରେ ମୋଟା ରୋଜଗାର କଲେ । ଭାରତୀୟ ଜନତା ପାର୍ଟି ସେଠାର ସରକାର ଅଂଶାଦାର ଥାଇ ଏହି କାମରେ ସାଲିସ କଲେ । ଅଥଚ ଏହି ଦଳର ପ୍ରବଞ୍ଚନା କିପରି ବୁଝି ହେବ ଯେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ସେମାନେ ବମ୍ବେଠାରେ ବିରୋଧ କଲେ ଏବଂ କର୍ତ୍ତାଚକରେ ବିରୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ମାଇକେଲ୍ ଜ୍ୟାକସନ୍ ସୋ'ରେ ଅନ୍ୟତ୍ର ୧୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଜାଲିଆତି ହୋଇଛି ବୋଲି ମୁମ୍ବାଇରେ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି । ୧୦୦୦ ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଜ୍ୟାକସନ୍ ସୋ'ର ଟିକେଟ୍ କଳାବଜାରରେ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ ବିକ୍ରି ହୋଇଛି ବୋଲି ସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଛି । ଅମିତାଭ ବଚନଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳିତ ବିଶ୍ୱସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥା ଏବଂ ଟେଲିଭିଜନ କମ୍ପାନୀ ବିଜ୍ଞାପନ ବାବଦରେ, ଟିକେଟ୍ କଳାବଜାର କରିବାରେ, ହୋଟେଲମାନେ ଦୋକାନୀମାନେ, ସମ୍ବାଦପତ୍ରମାନେ ଏବଂ ଅମିତାଭ ବଚନଙ୍କ କମ୍ପାନୀ ଯେଉଁ ଟିକେଟ୍ ବିକ୍ରି କରିବେ ସେଥିରେ କଳାବଜାର ହେବାରେ ଅନ୍ୟତ୍ର ୫ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କାର ଆୟ ହେବ । ଏହି ବିପୁଳ ଅର୍ଥ କୁଆଡ଼େ ଯିବ ? ଏଥିରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥ ପରିମାଣର ଆୟକର ଓ ଆମୋଦ କର ମିଳିବ କି ? ନଗ୍ନ ଦେହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଯେଉଁ ବିପୁଳ ଆୟର ସମ୍ଭାର ହେବ ତାହା ଭୋଗ କରିବ କିଏ ?

(ତା.୧୭.୧୧.୯୬ରିଖ)

ଏମାନଙ୍କୁ ମାଡ଼ ଦରକାର

ସୁଖର ଅତ୍ୟାଚାର

ଭାରତବର୍ଷ ବ୍ରିଟିଶ ଔପନିବେଶିକ ଶାସନରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାର ୫୦ ବର୍ଷ ପୂରିଆସୁଛି । ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ଓ ଶାସକ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ଥିଲା ବୋଲି ଦେଶବାସୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ । ଏହି ସ୍ୱାଦ ଏବେ କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଂଚିଛି ଭାବିବାର ଓ ସମୀକ୍ଷା କରିବାର ବେଳ ଆସିଛି । ଆମେ ନିଜକୁ କେତେକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ଭିତରେ, ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିବାର ପ୍ରାକ୍‌କାଳରେ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିବା ପରେ । ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିଗୁଡ଼ିକ କେତେ ମାତ୍ରାରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି, କେତେ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଭୋଗ କରିଛୁ ଏବଂ ଉପଭୋଗ କରିଛୁ ଭାବି ଦେଖିବାର କଥା ଆଜି । ଦେଶୀ ଶାସନ ଓ ଶାସକ କେତେ ଦୂର ଭାରତବାସୀକୁ ଭଲ ପାଇଛି, କେତେ ସ୍ନେହ ଦେଇଛି ଓ କେତେ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଖ ସ୍ୱାଛନ୍ଦ୍ୟ ଦେଇଛି ତାହା ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।

ସହର ଓ ମଫସଲର ବ୍ୟବଧାନ

ସାଧାରଣତଃ ସହରବାସୀ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ସୁଖରେ ଆଆନ୍ତି ବୋଲି ଧରିନିଆଯାଏ । ପକ୍କା ରାସ୍ତା, ବିଜୁଳି ଶକ୍ତି, ପାଇପ୍ ପାଣି, ଟେଲିଫୋନ୍, ବଜାର, ମଟର କାର, ସ୍କୁଟର, ମଟର ସାଇକେଲ, ଦାମୀ ହୋଟେଲ, ମାଛ, ମାଂସ, କୁକୁଡ଼ା, ଚିକ୍କୁଡ଼ି, କଙ୍କଡ଼ା, ମଦ ପିଇବା ପାଇଁ ବାର, କୁବ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦିର କେତେସବୁ ଅୟସ ଆଉ ସୁବିଧା । ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସୁବିଧା ରେସନ କାର୍ଡ । ରେସନ କାର୍ଡରେ ଗହମ, ଚାଉଳ, ଚିନି, କିରୋସିନି, ପାମୋଲିନ ତେଲ ଇତ୍ୟାଦି ମାସିକିଆ ମିଳେ । ଚକଟକିଆ ଦୋକାନ ସବୁରେ କେତେ ନୂଆ ନୂଆ ଜିନିଷ । ଆଇସକ୍ରିମରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯେତେସବୁ ‘ଇଣ୍ଡର ନାସନାଲ୍’ ବ୍ରାଣ୍ଡର ବିଜ୍ଞାପନ ଏବେ ଭାରତରେ ପ୍ରତିଦିନ ରଜତୁଙ୍ଗ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଚିତ୍ର ନେଇ ଟେଲିଭିଜନରେ ଦିନରାତି ଝଲସି ଉଠେ । କେବଳ ଟି.ଭି. ଜରିଆରେ (କେବଳ ଦୂରଦର୍ଶନ ଛାଡ଼ି) କେତେ ଗୀତର ଅମାପ ସମ୍ଭାର । ରୋଷେଇ ପାଇଁ ଗ୍ୟାସ । ଗ୍ୟାସ ବୁଲିରେ ରୋଷେଇ ହେଲେ ବାସନ କଳା ହୁଏନା । ତେଲ ଛଡ଼ାଇବାକୁ କେତେ ନୂଆ ନୂଆ ପାଣି ସାବୁନ । ଫୋନ୍ କରିଦେଲେ ଗ୍ୟାସ ଘରେ ଆସି ଦେଇଯାଏ । ଫୋନ୍ କରିଦେଲେ ଏବେ ହୋଟେଲରୁ ଖାଦ୍ୟ ଆଉ ଦୋକାନରୁ ସଉଦା ମଧ୍ୟ ଘରେ ପହଞ୍ଚେ । ଚାଉନ୍

ବସରେ ସହରର ଏପଟୁ ସେପଟ ଯିବା ଆସିବାର ସୁବିଧା । ମଫସଲରେ ଏସବୁ ସୁବିଧା କ'ଣ ଅଛି ? ହଁ ଯେଉଁମାନେ ମଫସଲରେ ବଡ଼ବଢ଼ିଆ, ପଇସାବାଲା ଆଉ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଲୋକେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସହରୀ ଜୀବନର ସୁବିଧାଗୁଡ଼ା ମିଳିଯାଉଛି । ଏବେ ପୁଣି ୦୩ ୦୩ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଜଳଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପାଇପ୍ ପାଣି ମିଳିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲାଣି । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସରକାର ଯୋଷଣା କରନ୍ତି ଅମୃତ ଯୋଜନାରେ ଏତେ ଗାଁକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଇ ଦିଆଗଲାଣି । କିନ୍ତୁ ଗାଁ ମାନଙ୍କରେ କେତେ ପରିବାର ବିଜୁଳିର ସୁବିଧା ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି ? ଯେଉଁଠି କଦବା କୃଚିତ ଜଳଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି କେତେ ଭାଗ ଲୋକ ପାଇପ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପାଣି ପାଇପାରିବେ ? ପୁଣି ଗାଁ ଅଂଚଳରେ ବିଜୁଳି ମାସକରେ ୨୦ ଦିନ ନଥାଏ । ପ୍ରତିଦିନ ୫ ଘଣ୍ଟାରୁ ୧୨ ଘଣ୍ଟା ବିଜୁଳି ନଥାଏ । ମୋଟାମୋଟି ସହରବାସୀ 'ସୁଖୀ' ବୋଲି ଧରିବାକୁ ହେବ । ଏସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପଛରେ ସରକାରଙ୍କର ହାତ ରହିଛି । ସରକାରୀ କଳ-ଯେଉଁଠି ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ପାଇଁ ହଇରାଣ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ବେଶ୍ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଛି । ସୁଖର ଅତ୍ୟାଚାରର କାହାଣୀ ପଦେ ପଦେ । ପ୍ରତି ଛନ୍ଦରେ ଅଦେଖା ଅତ୍ୟାଚାରର ଜୀବନ । ପ୍ରତି ସୁବିଧାର ଆଡୁଆଳରେ ଅସୁବିଧାର ଛାଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଯେଉଁଠି ସବୁ ମଫସଲ ଥିଲା ଏବେ ସେଠାରେ ବଜାର ବଢ଼ି ସହରୀଆ ହୋଇଗଲାଣି । ବିଳାଟି ମଦ ଦୋକାନ, କୋଇତ ଟ୍ରିକ୍ ଦୋକାନ, ଇଂଲିଶ ମିଡିଅମ ସ୍କୁଲ, ଟେଲିଫୋନ ଏକ୍ସଚେଞ୍ଜ ଆଦି ସହରୀ ସୁବିଧା ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ପହଞ୍ଚିଲାଣି । ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ । ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ କ୍ୟାସେଟ । ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଭି.ଡି.ଓ. କ୍ୟାସେଟ ମଧ୍ୟ । ଏହିସବୁ ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ନିରେଶ୍ ଦେଖିଲେ ବହୁତ କଥା ବାହାରିବ ଯାହା ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ଭୋଗୁଛେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ତନଖି ଦେଖାଯାଉ ।

ଟେଲିଫୋନ

ଟେଲିଫୋନ (ଦୂରଭାଷ) ଗୋଟାଏ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଦ୍ରବ୍ୟ ବୋଲି ଏବେ ଅନୁଭବ କରାଯାଉଛି ଯଦିଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ଦୁର୍ଲଭରେ ଆମ ଦେଶରେ ତାହାର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଯୋଗାଣ ଅତି ସୀମିତ । ଯାହା ଘରେ ଟେଲିଫୋନ ଅଛି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ (ଯାହାଙ୍କର ଫୋନ ନାହିଁ) ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଜଣେ ଭି.ଆଇ.ପି. (Very Important Person) । ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏବେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ଭି.ଆଇ.ପି. ହୋଇଗଲେଣି । କିନ୍ତୁ ଟେଲିଫୋନର ଅତ୍ୟାଚାର ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ । ଫୋନଟି ଖରାପ ହେଲେ ସଜାଡ଼ିବାକୁ ବହୁ ଟେଲିଫୋନ (ଅନ୍ୟ ଫୋନରୁ) କରି କମ୍ପ୍ଲେନ ଦେବାକୁ ହୁଏ । ବହୁବାର କମ୍ପ୍ଲେନ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଶେଷରେ କିଏ ଜଣେ ଏକ୍ସଚେଞ୍ଜରୁ ପଚାରିବେ ଆପଣଙ୍କ କମ୍ପ୍ଲେନ ନମର କେତେ ? ଆମ ରେକର୍ଡରେ ତ କମ୍ପ୍ଲେନ ରେଜିଷ୍ଟର ହୋଇନି । ଲେଖକରି ଦେଲେ ମଧ୍ୟ କେହି କମ୍ପ୍ଲେନର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତିନି । ଆପଣ ଯଦି ଟେଲିଫୋନ ବିଭାଗର କୁନିଅର ଇଞ୍ଜିନିଅର କିମ୍ବା ଏସ.ଡି.ଓ.ଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବନ୍ଧୁତାରେ ବାନ୍ଧିଥିବେ, ତେବେ ହୁଏତ ଟିକେ

ଶୀଘ୍ର କିମ୍ବା ସହଜରେ ଆପଣଙ୍କ ଫୋନ ଠିକ୍ କରାଯାଇପାରେ । ଏବେ ଇଲେକ୍ଟ୍ରୋନିକ ଟେଲିଫୋନ ଯନ୍ତ୍ରଟି ବଦଳାଇବାକୁ ହେବ । ଫୋନ ବିଭାଗ କହିବେ- ଆଜ୍ଞା, ନୂଆ ଟେଲିଫୋନ ଆମ ପାଖରେ ନାହିଁ । ସପ୍ଲାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆପଣ ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ କାଳ ପାଇଁ ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦରି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବେ କେବେ ଫୋନ ଯନ୍ତ୍ର ସପ୍ଲାଇ ଆସିବ, ଆପଣଙ୍କୁ ମିଳିବ ଯଦି ଆପଣ ଦଉଡ଼ା ଧପଡ଼ା କରନ୍ତି । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଅତ୍ୟାଚାର ହେଲା ଆପଣ ଟେଲିଫୋନ ଦେଇ ଦେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏକତରଫା କାଟି ଦିଆଯାଇଛି । ଏକତରଫା ଅର୍ଥ ଆମେ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଟିରୁ ଟେଲିଫୋନ ବାହାରକୁ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ବାହାରୁ ଟେଲିଫୋନ ଆସୁଛି । ଟେଲିଫୋନ ଦେଇର ରସିଦଟି ଯାଇ ଅଫିସରେ ଦେଖାଇବାକୁ କୁହାଗଲା କ’ଣ କେମିତି ଭୁଲ ହୋଇଯାଇଛି । ଆଜି ଲଗାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ୪ ଦିନ ବିତିଗଲାଣି । ଅନ୍ୟ ଟେଲିଫୋନର ପୂର୍ବ ଦୁଇମାସର ଦେଇ ଦିଆଯାଇଛି ଯାହାର ରସିଦଟି ଆମର କେଉଁଠି ରହିଯାଇଛି । ମିଳୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତତକା ଗତ ଦୁଇମାସର ଦେଇ ଦିଆଗଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ଫୋନ ପୁରାପୁରି କାଟି ଦିଆଗଲା । ରସିଦ ଦେଖାଇଲା ପରେ ପୁରୁଣା ଗତ ବିକାର ରସିଦ ମଗାଗଲା ଯାହା ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରୁ ମିଳୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଆପଣ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରେଜିଷ୍ଟରରେ କିମ୍ବା ଲେଜରରେ ସେମାନେ ପ୍ରାପ୍ୟ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଚଢ଼ାନ୍ତି ନାହିଁ ନିଜ ରେକର୍ଡରେ । ସେମାନେ ବାଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ଦରମା ପାଇ ମଧ୍ୟ ଫୋନ ସେବାର ଗ୍ରାହକର ଦେଇକୁ ନିଜ ଖାତାରେ ଲେଖିବାକୁ । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କ ଟେଲିଫୋନ କାଟି ଦିଆଗଲା । ଗତ ଦୁଇମାସ ହେଲା ସେ ଟେଲିଫୋନଟି ମୃତ । ଆପଣ ମୁଣ୍ଡ ବାତାକୁ । ବାଳ ଛିଡ଼ାକୁ । ଯାହା ଆପଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ତାହା କରନ୍ତୁ । ପ୍ରମାଣ କରନ୍ତୁ ଯେ, ଆପଣ ପଇସା ଦେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବିଲ୍ ସବୁ ଏବେ କମ୍ପ୍ୟୁଟରରେ ତିଆରି ହେଉଛି । କମ୍ପ୍ୟୁଟରରେ ମେମୋରି ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ମେମୋରିରୁ ମନେପକାଇବାକୁ ସେମାନେ ବାଧ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଅଫିସକୁ ପେଟ୍ରୋଲ ଡାଲି ଦଉଡ଼ନ୍ତୁ । ଯୋତା ଘୋରନ୍ତୁ । କିଛି ଫଳ ନାହିଁ । ରାଗରେ ଇଚ୍ଛା ହେବ ! ଖାଲି ମାଡ଼ ଦରକାର ।

ପାଣିର ହାହାକାର

ଗତ ସପ୍ତାହରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଯାଇଥିଲି । ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଗେଷ୍ଟ ହାଉସରେ ସକାଳୁ ଉଠି ମୁହଁ ଧୋଇବା ପାଇଁ ଦୁଇଥର ହାତରେ ପାଣି ଛାଟି କୁଳି କରିଲାବେଳକୁ ପାଇପ୍ ଭିତରେ ଯେତିକି ପାଣି ଥିଲା ସରିଗଲା । ମୁହଁ ଧୁଆଁ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ସକାଳ ୯ଟା ପରେ ପାଣି ଆସିଲା । ଯେତେ ପ୍ରକୃତିର ଚାପ ସବୁ ପାଇଖାନା ଯିବାର କୁ ନାହିଁ । ବୁଝୁ ବୁଝୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଜଳକଷ୍ଟ ବହୁବର୍ଷ ଧରି ରହିଛି । ଜଳ ଯୋଗାଣର ଯେତିକି ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି କିମ୍ବା ହେବାର ଯୋଜନା ହେଉଛି ତାହା ଆବଶ୍ୟକତାର ୪ ଭାଗରୁ ଭାଗେ । ପାଣି ପାଇଁ ନାଗରିକମାନେ ବିକ୍ଷୋଭ, ଧାରଣା, ଘେରାଉ କଲେ ମଧ୍ୟ କିଏ ଶୁଣୁଛି ? ଏହା ଆହୁରି ଉଚିତ ହେବ । କଟକରେ ଜଳକଷ୍ଟ ଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଜଳକଷ୍ଟ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ । ଏଠାରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିକୁ ଆଖିରେ ରଖି ଯୋଜନା ହୁଏନାହିଁ । ଦଶବର୍ଷ ହେଲା ଶୁଣୁଛି ନରାଜରୁ ପାଣି ଆସିବ ।

ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ୧୭୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ଦେଉଛନ୍ତି । ନରାଜରୁ ପାଣି ପହଞ୍ଚିଲେ ରାଜଧାନୀରେ ଆଉ ଜଳକଷ୍ଟ ରହିବନି । କିନ୍ତୁ ଏହି ୧୭୦ କୋଟି ଟଙ୍କା କରତ ଆମକୁ ଶୁଦ୍ଧିବାକୁ ପଡ଼ିଲାଣି । ଆମର ‘ସମ୍ପ’ (ତଳର ପାଣିଟାଙ୍କି) ମାପିବୁପି ପାଣି ବିଭାଗ ମାସକୁ ୭୭ ଟଙ୍କା ଦେୟ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ । କେତେମାସ ତଳେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ବିଲ ଆସିଲା ୧୬୫ ଟଙ୍କା । ବିଲ ଯିଏ ଦେଇଗଲା ସିଏ କିଛି ବୁଝାଇ ପାରିଲାନି । କହିଲା ଆଜ୍ଞା ସରକାର ପାଣି ବିଲ ବଢ଼ାଇଲେଣି । କିନ୍ତୁ ପାଣି ନିୟମିତ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ପୁଣି ବାହାଘର ବା ନିମିତ୍ତ ହେଲେ ପରିବାରର ଦଶ ବାର ଜଣ ଆସିବେ ପାଞ୍ଚ ଛ’ ଦିନ ପାଇଁ । ରୋଷେଇ ବେଶୀ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ତଳ ଟାଙ୍କିକୁ ପାଣି ଯେତିକି ଧ୍ୟାତବ୍ୟ ପାଇଁ ଆସେ ସେଥିରେ କୁଟେଇବ ନାହିଁ । କାହାକୁ ଫେରାଦ ହେବ । କିଏ ପାଣିଦେବ । ପାଣି ଟାଙ୍କିରୁ ସରକାରଙ୍କ ପାଣି ଟ୍ୟାଙ୍କର ମଗେଇବ ମାନେ ଶଗଡ଼ ଗାଡ଼ିରେ ଯୋତାହେଲା ଭଳି ଛୋଟିଆ ଟାଙ୍କିକୁ ତିନିଶହ ଟଙ୍କା ଆଉ ଡିଜେଲ ବାବଦକୁ ୮୦ ଟଙ୍କା ଦେବେ । ସେ ପାଣିକୁ ହିସାବକୁ ନେଲେ ଛୋଟ ବାଲଟିଏ ପାଣିକୁ ପାଞ୍ଚରୁ ଦଶ ଟଙ୍କା ପଡ଼ିବ । ମୁଖ୍ୟଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଫୋନ କଲେ ସେ ମିଳିବେନି । କ’ଣ ଗୋଟାଏ ବାଜେ ଉତ୍ତର ମିଳିବ ସୁପରିଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଇଞ୍ଜିନିଅରଙ୍କ ଠାରୁ । ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଇଞ୍ଜିନିଅର ଫିଲ୍ଡକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ବରଂ ଯୋଗାଡ଼ କରିପାରିଲେ ୨୦୦ ଟଙ୍କା ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେଲେ ବଡ଼ ଟ୍ୟାଙ୍କର ଆଣି ତଳିଆ କର୍ମଚାରୀ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇ ସମ୍ପରେ ଡାକି ଦେଇଯିବେ । ଏ ଟଙ୍କାର ରସିଦ୍ ମିଳେନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ଦୁଇଶହ ଟଙ୍କାରୁ କେତେକ ଭାଗ ଅଫିସବାଲା ନିଅନ୍ତି । କୁଆଡ଼େ ଇଞ୍ଜିନିଅରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭାଗ ଦିଆଯାଏ । ଆଉ ପାଣି ବିଲ ଦେବାରେ ସେହି ଅସୁବିଧା । ପାଣି ବିଲ ଦେଉଛ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ରଖିବାକୁ ରସିଦ୍‌ଟି ଫାଇଲ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ନଚେତ୍ ଆସନ୍ତା ଦି’ ମାସ ପରେ ଆପଣଙ୍କ ବିଲ୍‌ରେ ତିନିମାସର ବାକିଆ (ଆରିଅର) ମିଶି ଆସିବ । ନଦେଲେ ଲାଇନ କଟାଯିବ । ଆପଣ ରସିଦ୍ ରଖୁଥିଲେ ଅଫିସକୁ ଦଉଡ଼ିବେ । ସେଠାରେ ପ୍ରମାଣ କରିବେ ଯେ, ଆପଣ ସବୁ ଦେୟ ପୈଠ କରିଛନ୍ତି । ତଥାପି ଲିଖିତ ଦରଖାସ୍ତ ଦେଇ ପାଞ୍ଚଟା ଟେବଲରେ ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି ନେହୁରା ହୋଇ ଆଜି ଆସନ୍ତୁ, କାଲି ଆସନ୍ତୁ, ସାହେବ ନାହାନ୍ତି ଅର୍ଥର କରାଇଦେବା ଆପଣଙ୍କ ବିଲ୍‌ରୁ ଆରିଅର କାଟି ଦେବାକୁ । ହଇରାଣ ଘରେ । ଅଫିସରେ ବି । ନିଜର କାମ ଛାଡ଼ି ଏ କାମରେ କେଇଦିନ ଦଉଡ଼ା ଧପଡ଼ା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମନରେ ରାଗ ଆସିବ । ଖାଲି ମାଡ଼ ଦରକାର ଏଗୁଡ଼ାକୁ ।

ବିଜୁଳି: ଶାସନ ଗଲାଣି ହୁଗୁଳି

ମୋ ପିଲାଦିନେ କଟକରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଡେଙ୍ଗା ଲୋକ ସାଇକେଲ ପଛରେ ବିଡ଼ାଏ ପତ୍ରିକା ବୋଝେଇ କରି ଚାଲି ଚାଲି ପତ୍ରିକା ବିକୁଥିଲା । ସେ କେବେ ସାଇକେଲ ଚଢ଼ିକରି ଯିବା ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ । ସେ ସାଇକେଲଟି ପେଲି ପେଲି ଚାଲିକରି ଯାଏ । ପତ୍ରିକାଟିର ନାମ ଥିଲା ‘ବିଜୁଳି’ । ସେ ତାଙ୍କ ମାରୁଆଏ ବିଜୁଳି ! ଶାସନ ଗଲାଣି ହୁଗୁଳି । ଦାମ ବୋଧେ ପଇସାଟାଏ । ସେତେବେଳେ ଟଙ୍କାକ ୬୪ ପଇସା ଥିଲା । ବେଳେବେଳେ ସେ କଲେଜ ଛକରୁ ମଙ୍ଗଳାବାଗ

ଯାଏ ଚାଲି ଚାଲି ‘ବିଜୁଳି’ ବିଜୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ କଚେରୀରେ ସେ ଅନେକ ସମୟ ଧରି ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ “‘ବିଜୁଳି ! ଶାସନ ଗଲାଣି ହୁଗୁଳି”’ ତାକି ତାକି ବିଜୁଳି ବିକ୍ରି କରୁଥାଏ । ବିଜୁଳି ନିଜେ ଏବେ ଏକବାରେ ହୁଗୁଳି ଗଲାଣି । ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ବିଜୁଳି କେତେବେଳେ ରହିବ, କେତେବେଳେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ କିଏ କହିବ । ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏହି ଅବସ୍ଥା ତ ଆଉ କେଉଁଠି କ’ଣ ହଉଛି ଅନୁମାନ କରନ୍ତୁ । ଘୋଷଣା ନକରି ଦିନକୁ ଚାରି ପାଞ୍ଚଥର ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ବିଜୁଳି ନଥାଏ । ସର୍ବଶ୍ରେୟନକୁ ଫୋନ କରି ପଚାରିଲେ ଉତ୍ତର ମିଳିବ ‘କୁଉଁ କୁଁ’ ଅର୍ଥାତ୍ ଟେଲିଫୋନ କାଢ଼ି ବାହାରେ ରଖାଯାଇଥିବ । ଯଦି ଅକସ୍ମାତ ଫୋନ ମିଳିଗଲା: ଉତ୍ତର ମିଳିବ- ଆଜ୍ଞା, ଲାଇନ ‘ସିଆଡୁ’ କଟିଥିବ । କୁଆଡୁ ? ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରପୁରଆଡୁ । କେତେବେଳେ ଆସିବ ଆମ କହିପାରିବୁନି । ବସନ୍ତ ଆପଣ ଗରମରେ କି ଅନ୍ଧାରରେ । ଖରାଦିନ ହେଲା ତ କ’ଣ ହେଲା । କେତେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ରାସନାଲାଭକ କରି ଆମ୍ଭକୁ ସନ୍ତୋଷ କରିବାକୁ କହିବେ କୋଟି କୋଟି ଲୋକ ବିନା ବିଜୁଳିରେ ଚଳୁଛନ୍ତି । ଆମ ତ କେତେ ଉପରେ ଅଛୁ । ହଁ ସତକଥା । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ତ ମୁଣ୍ଡରେ ବୋଝ ବୋହି ବିଜୁଳି କନେକ୍ସନ ନେଇନାହାନ୍ତି । ଏବେ ପାଣି ବିଲ୍ ତିନିଗୁଣ ବଢ଼ିଲା ବେଳକୁ କେତେ ମାସ ତଳେ ବିଜୁଳି ବିଲ୍ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ମାସରେ ଆସିଲା ସାଢ଼େ ତିନିଗୁଣ । କ’ଣ ଇଏ । ଯିଏ ବିଲ୍ ଦେଇଗଲା ସେ କହିଲା: ହଁ ଆଜ୍ଞା ବିଜୁଳି ଚାର୍ଜ ବି ବଢ଼ିଯାଇଛି । ଆହୁରି ବଢ଼ିବ । ବଜୁ କେତେ ବଜୁଛି । ଜଗତୀକରଣ, ଉଦାରୀକରଣ, ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ, ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ବିନା ଏ ଦେଶରେ ବିଜୁଳି ଉତ୍ପାଦନ, ବଣ୍ଟନ ଏବଂ ସମୀକରଣ ତ ଆମେ କରିପାରିବାନି । ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଥମେ ବିଜୁଳି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଘରୋଇକରଣ କରି ଦେଶରେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଆଖି ଫିଟେଇ ଦେଲାଣି । ଯେଉଁ କମ୍ପାନୀମାନେ ବିଜୁଳି ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବଣ୍ଟନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ ସେମାନେ ଜାହାଜରେ ବିଜୁଳି ଆଣି ଏଠି ପହଞ୍ଚାଇବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଆମରି କଞ୍ଚାମାଲ ଅର୍ଥାତ୍ ପାଣି ଓ କୋଇଲାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ବିଜୁଳି ଉତ୍ପାଦନ କରିବେ । ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ଆଣୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟେଷେଇ ଦେଇ ଏହି ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀମାନେ କିଣୁଛନ୍ତି । ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରାରେ ପାଉଣା ମିଳିବ । ବିଦେଶୀ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଗଚ୍ଛିତ ହେବ । କ୍ଷମତା ମିଳିଛି । ଯାହା ଏତେବେଳେ ପାରିବ କରିନିଅ ସାତ ପୁରୁଷ ପାଇଁ । ବିଦେଶ ଗସ୍ତରେ ଯାଅ ଶିଳ୍ପ ସଂଗମ ପାଇଁ । କୃଷି ସଂଗମ ପାଇଁ । ଦେଶକୁ ପଟା ଲଗାଇ ଦିଅ । ବିକ୍ରି କରିଦିଅ । କ୍ଷମତା ପାଇଛ । କିଏ ବାଧା ଦେଇପାରିବ । ବିଦେଶ ଗସ୍ତ କର ଶିଳ୍ପ ପ୍ରସାର ପାଇଁ । ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାପାଇଁ ଯେତେବେଳେ ବିଦେଶ ଯିବ ସେଠାରେ ନିଜର ସଞ୍ଚୟ ବିଦେଶୀ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ରଖିଦେଇ ଆସ । ଏଠାରେ ଟଙ୍କା ଆକାରରେ ଯାହା ଜମାଇଛ ତାହା ଭାରତୀୟ ବିଦେଶୀ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଜମା କରିଦିଅ । ସେମାନେ ତମକୁ ବିଦେଶରେ ସେହି ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର କମିଶନ କାଟି ତଲାର କି ଷ୍ଟର୍ଲିଂ ତମ ନାମରେ କିମ୍ବା ନମ୍ବରି ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଜମା କରିଦେବେ । ଏଠାରେ ଗୋଟାଏ ‘ଗ୍ରୀଡକୋ’ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି । ମୋଟା ଦରମାରେ ଧଳାହାତୀ ପୋଷା ହେଉଛନ୍ତି । ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀକୁ

ସେମାନେ ବିଜୁଳି ଦାୟିତ୍ୱ ଦେବେ । ପୁଣି ବିଜୁଳି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଏକ ଆଇନର ଗଣ୍ଠି ଭିତରେ ପକାଇବାକୁ ଗୋଟାଏ ରେଗୁଲେଟରି କମିଶନ ଗଢ଼ାଯାଇଛି । ମୋଟା ଦରମାରେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ବଡ଼ ଅଫିସରମାନେ ସେଥିରେ ରହିଲେ ଆମ କଥା ବୁଝିବେ । ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ସେମାନେ ମୋଟାମୋଟି ବାହାରକୁ ସାର୍ବଜନୀନ । କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚାକିରି ଦେଇଛୁ ଆମ କଥା ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣିବେ । ସବୁ ବ୍ଲକକୁ ହାଇଟ କରିବାର ବିଚକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଭାରତର ସବୁଠାରୁ ଉନ୍ନତ ସହର ହେଲେ କ'ଣ ହେଲା । ଆମେ ତ ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଘରେ ଓ ଅଫିସରେ କାମ କରୁଛୁ । ଆମ ଗାଡ଼ି ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ । ଖାଲି ପାହାଚରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଗାଡ଼ିରେ ବସିବା ଭିତରେ ଯେତିକି ଗରମ ହାଓ୍ବା ଲାଗିବ । ରାଗ ହବ । ମାଡ଼କୁ ମହାଦେବ ତରତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଶକତ୍ ମାଡ଼ ଦରକାର ।

ପୋଲିସ ଆଉ ଥାନା

ଆପଣଙ୍କ ଘରୁ ଧରନ୍ତୁ କେବେ ଚୋରି ହେଲା । ଆପଣ ଯେଉଁ ଥାନା ଅଞ୍ଚଳରେ ରହନ୍ତି, ସେ ଥାନାର ଅଫିସର ଇନ୍‌ଚାର୍ଜ ଆପଣଙ୍କର ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ କି ? ଯଦି ହୋଇଥାନ୍ତି ତେବେ ଥାନାକୁ ଯାଇପାରନ୍ତି । ଫଳ ପୂରାପୂରି ମିଳୁ ବା ନମିଳୁ କିଛିଟା ସହାନୁଭୂତି ମିଳିବ । ତଦନ୍ତ ହେବ । ଏଫ.ଆଇ.ଆର.ଟା ଅତଡ଼ ନିଆଯିବ । କିମ୍ବା ଉପର ସ୍ତରରେ କୌଣସି ପୋଲିସ ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ଭଲ ସମ୍ପର୍କ ଯଦି ଥାଏ, ତେବେ ସେ ଆପଣଙ୍କ ଥାନାକୁ କହି ଟିକିଏ ତପ୍ତରତା ଦେଖାଇବାକୁ କହିପାରନ୍ତି । ନଟେର୍ ବୃଥାରେ ଥାନାକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ । କିଛି ଫଳ ହେବନାହିଁ । ପ୍ରତି ଥାନା ଅଂଚଳରେ ଯେଉଁମାନେ ଚୋରି କରନ୍ତି ସେମାନେ ଥାନାବାଲାଙ୍କର ତାଲିକାଭୁକ୍ତ । ସେମାନେ ମାସିକିଆ ଦିଅନ୍ତି । ତାହା ନିୟମିତ ଭାବରେ ନଦେଲେ ଚୋରି ତକାୟତି କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ଯଦି କେବେ ଧରାପଡ଼ିବାର ହୁଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଥାନାବାଲା ଆଗରୁ ଖବର ଦେଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଚୋର କିମ୍ବା ତକାୟତି ଦଳର ସର୍ଦ୍ଦାର ସାଧାରଣତଃ ଧରାପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ସର୍ଦ୍ଦାରଟା ବାହାରେ ରହିଲେ ସିନା ଅନ୍ୟ ଚୋରକୁ ଜାମିନରେ ଆଣିବ । ଓକିଲ ଲଗାଇବ । ଚୋରିରେ ଜାମିନ ଅଛି । ଦଣ୍ଡ ବି ସେମିତି କଟା ନୁହେଁ । ଯାହାର ଚୋରି ଯାଇଛି ସେ କ'ଣ କରୋକୁ ଯାଇ ଓକିଲ ଖର୍ଚ୍ଚକରି ମୋକଦ୍ଦମା ଲଢ଼ିବ ? ଲଢ଼ିଲେ ବି କ'ଣ ହେବ ? ମୋକଦ୍ଦମାର ଦଫା, ସାକ୍ଷୀ, ପ୍ରମାଣ ଆଦି ଏପରି ତିଆରି କରାଯିବ ଯେ ଚୋର ପୁଣି ଆସି ତା'ର ବୃତ୍ତିଗତ ଅବଲମ୍ବନ ଧରିବ । ଆପଣ ଯଦି କୋଉଠି ମାଡ଼ ଖାଇଲେ ମାଡ଼ ଦେଲାବାଲାକୁ ତ ଆପଣ ଚିହ୍ନି ନଥିବେ । କୋଉଠିକୁ ଯିବେ ଫେରାଦ ହେବାକୁ ? ଥାନାକୁ ତ ? ଯାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ । କାରଣ ଏବେ ଯିଏ ରାସ୍ତାରେ ସାହିରେ ଉତ୍ପାତ ହେଉଛନ୍ତି ସେମାନେ ବହୁତ ଧର୍ମବାପ ଅର୍ଜିଛନ୍ତି । ଏ ଧର୍ମବାପ ସାଧାରଣତଃ ରାଜନୈତିକ ଲୋକ । କିମ୍ବା ମାରିଲାବାଲା ନିଜେ ରାଜନୈତିକ ଲୋକ । ତା'ର ମାଡ଼ ମାରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି । ଥାନାକୁ ଯିବେ ଯଦି ଯାଇ ଦେଖିବେ ଆପଣଙ୍କ ନାଁରେ ଓଲଟା ଏତଲା ଦିଆଯାଇଛି । ଯିଏ ମାରିଥିଲା ସେ ଥାନା ଅଫିସରଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ତା' ପିଉଛି କିମ୍ବା ସିଗାରେଟ ଟାଣୁଛି ।

ଆପଣଙ୍କ ଏତଲା ତ ନିଆଯିବ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କୁ ହାଜତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯିବ । ଗୋଟି ଉପାସରେ ଦି'ଦିନ ରହିବେ । ଆଉ କିଛି ମାଡ଼ ଖାଇବେ । ଘରକୁ ଖବର ଯିବ ଯେ, ଆପଣ ମାଡ଼ମାରି ହାଜତରେ ଅଛନ୍ତି । ଟଙ୍କା ଦି' ଚାରି ହଜାର ଦେଲେ କେଣ୍ଡ ହେବନି । ହାଜତରୁ ଛାଡ଼ ପାଇବେ । କାରଣ ଗୁଣ୍ଡା କିଛି ଗଛରେ ଫଲୁନାହାନ୍ତି । ଗୁଣ୍ଡା କ୍ଷମତା ତଳେ ପଳା ହୋଇଛନ୍ତି । ଶତ୍ରୁ ଦମନ କରିବାକୁ ଗୁଣ୍ଡା ଦରକାର । ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଟଙ୍କା ପଇସା କରାଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ସେମାନେ ଯେଉଁଠି ପାଇବେ ଧମକାଇ ମାଡ଼ ଦେବେ । ସେମାନେ ଚଳିବାପାଇଁ ନିଜେ କିଛି ରୋଜଗାର କରନ୍ତୁ । ଯଦି କୋଉଠି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିବ ପୋଲିସକୁ କହି ତାଙ୍କୁ ଖଲାସ କରି ଆଣିବାକୁ ଗୋଟାଏ ଟେଲିଫୋନ ଦରକାର । ଆନାବାଲା ବି ଜାଣିଛନ୍ତି କେଉଁ ଗୁଣ୍ଡା କାହାର ଲୋକ । ହୁଏତ ସିଏ ନିଜେ ଗୁଣ୍ଡାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବେ । ନଚେତ୍ ଫୋନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବେ । ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ନିଜେ ଆନାରୁ ଫୋନକରି ନିଜ ଧର୍ମବାପମାନଙ୍କୁ କଥା କହିଦେଲେ ସେପଟୁ ଆନାକୁ ଆସିବ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ । ସେ ଆମ ଲୋକ । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ତେଣୁ ଏବେ ଅପରାଧୀର ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ । ସାଧାରଣ ଲୋକ ସିଏ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ କି ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଇଞ୍ଜିନିଅର ହୋଇଥାନ୍ତୁ କି ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପୁଅ ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କର ନାଗରିକ ଅଧିକାର ଅପରାଧୀଙ୍କ ଠାରୁ ନିଶ୍ଚୟ କମ୍ । ଅପରାଧ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପୋଲିସ ରେକର୍ଡ଼କୁ ଆସୁନାହିଁ । ଯାହା ଆସୁଛି ତାହା ତତ୍ତ୍ୱ ଦେବାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଉନାହିଁ । ନିହାତି କେହି ଅତି ନିରୀହ ଅପରାଧୀ ଥିବ ଯଦି ସେ ଜେଲକୁ ଯାଇପାରେ । ନିରୀହ ଲୋକ ହୋଇଥିଲେ ସେ ଅପରାଧ କରିବାକୁ ଯିବ ବା କାହିଁକି ?

ଉପସଂହାର

ଉପରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ରେସନ କାର୍ଡ କଥା । କଷ୍ଟୋଲ ଡିଲର ଦୋକାନ ଖୋଲନ୍ତିନି । ଖୋଲିଲେ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ । ତେଣୁ ଜିନିଷ ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ସରିଯାଏ କିମ୍ବା ଏ ମାସରେ ଅଧା କୋଟା ମିଳିଛି । ତେଣୁ ସରିଗଲା । ସେ ଡିଲର ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ କାହାର ଲୋକ ହୋଇଥିବ । ଏମିତି ନାଗରିକର ପ୍ରତିଦିନର ଜୀବନ ଭିତରେ ସେ ଧରାବନ୍ଧା ଅତ୍ୟାଚାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି । ଯୁଆଡ଼େ ଯିବେ ଅତ୍ୟାଚାର । ଯୁଆଡ଼େ ଚାହିଁବେ ଅତ୍ୟାଚାର । ସୁବିଧାର ଅତ୍ୟାଚାର । ଯାହା ଘଟୁଛି ସବୁ ସହିବାକୁ ହେବ । ପ୍ରତିବାଦ କରିବାର ଯୁ' ନାହିଁ । ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାର ଶକ୍ତି କେଉଁଠୁ ଆସିବ । ଅତ୍ୟାଚାରୀଙ୍କ ସହିତ ବରଂ ମିଶିଗଲେ କିଛି ଲାଭ ।

(ତା.୧୫.୬.୧୭ରିଖ)

ଐପନିବେଶିକ ସାହେବମାନେ

ଆମ ଦେଶରେ ‘ସାହେବ’ ଶବ୍ଦର ପ୍ରଚଳନ ବିଦେଶୀ ଗୋରା ଚମକାଳାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଯାଶୁଶ୍ରୀଶଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଏ ଦେଶକୁ ଯୁରୋପୀୟମାନେ ଆସିଥିଲେ । ଆଲେକଜାଣ୍ଡର ଦି ଗ୍ରେଟ୍, ଯୁଶୁଙ୍କ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତ ଆକ୍ରମଣ କରି ଭାରତୀୟ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏ ‘ସାହେବ’ ସମ୍ବୋଧନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ରୋଗ ନିଶ୍ଚୟ ବ୍ରିଟିଶ ରାଜତ୍ବ କାଳରେ ସାର୍ବଜନୀନ ହୋଇଥିବ । ଭାରତୀୟ ପ୍ରଜାମାନେ ଓ ଯେଉଁମାନେ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନରେ ପଦାଧିକାରୀ ଭାବରେ ବିଦେଶୀ ଶାସକର ପ୍ରଭୁତ୍ବ ଅଧୀନରେ କାମ କରୁଥିଲେ ସେମାନେ ଉପରେ ବିଦେଶୀ ଗୋରା ଛାପାରେ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ସାହେବ ବୋଲି ଚିହ୍ନିତ କରୁଥିଲେ । ସାହେବ, ସାହିବରୁ ସାବ ଇତ୍ୟାଦିରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ଆଜ୍ଞା, ମହାଶୟ, ହଜୁର, ମାଲିକ, ମହାରାଜ, ବାଦଶାହ ଆଦି ସମ୍ବୋଧନ କ୍ରମେ ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ବାବୁରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଯାହାକି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାରତୀୟ । କେତେକ ଅଂଚଳରେ ଗୋରାମାନଙ୍କୁ ଫିରଙ୍ଗୀ ବୋଲି କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ କୁହାଯାଉଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଅଢ଼େଇଶହ ବର୍ଷର ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ସାହେବ କେବଳ ଗୋରାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ନ ରହି ଆମ ଦେଶୀୟ କିମ୍ବା ଦେଶିଆ ବାବୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ବୋଧନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲା । ଗୋରାମାନେ ଏଠାରୁ ଚାଲିଯିବା ପରେ ଏହି ସମ୍ବୋଧନ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଫେରିଗଲା ନାହିଁ । ସାହେବ ଅଠା ଏଠାକାର କଳା ଲୋକମାନଙ୍କ ସାଂଗରେ ଲାଗି ରହିଛି । ବାବୁମାନେ ନିଜ ଚାକିରିରେ ଦୁଇ ଚିନିଟି ପାହାଚ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ ‘ସାହେବ’ ପଦବାରେ ସମ୍ବୋଧିତ ହେବାର ସବୁ ଓ ପରମ୍ପରା ହାସଲ କରନ୍ତି । ଉଦାହରଣ ସ୍ବରୂପ ଓରରସିଅର (ଏବେକାର କୁନିୟର ଇଂଜିନିୟର) ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଇଂଜିନିୟରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ‘ସାହେବ’ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ବଡ଼ବାବୁରୁ (ଏବେକାର ସେକ୍ସନ ଅଫିସର) ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ଘରଣୀ ଘରକୁ ଆସୁଥିବା ସରକାରୀ ପିଅନକୁ ବାବୁଙ୍କୁ ଆଉ ବାବୁ ନ କହି ସାହେବ ବୋଲି କହିବାକୁ ତାଗିଦ କରନ୍ତି । ସାହେବ ଚଢ଼ିବା ପାହାଚରେ ବିଶେଷ ଉପରକୁ ନଚଢ଼ି ଯେଉଁମାନେ ସାହେବ ପାହାଚରେ ନିଜର ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ସେମାନେ ହେଲେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସେବାରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିବା ଅଫିସର । ଅର୍ଥାତ ଆଇଏଏସ୍, ଆଇପିଏସ୍, ଆଇଏଫଏସ୍ (ଜଂଗଲ ବିଭାଗ) ଇତ୍ୟାଦି । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପାହ୍ୟା ହେଲା ଆଇଏଏସ୍ ଓ ତା ତଳକୁ ହେଲା ଆଇପିଏସ୍ । ବୈଦେଶିକ ବିଭାଗରେ ଯେଉଁମାନେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଆନ୍ତି

ସେମାନେ ଆଇଏସ୍‌ଏସ୍ (ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଫରେନ ସର୍ଭିସ) । ସେମାନେ ଆଇଏସ୍‌ଏସ୍ ପାହ୍ୟା ସହିତ ସମକକ୍ଷ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଭାରତର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ଆସିବାକୁ ବିଶେଷ ସୁଯୋଗ ମିଳେ ନାହିଁ ।

ଲୋଭନୀୟ ଚାକିରିର ସାହେବମାନେ

ଆଇଏସ୍‌ଏସ୍ ପାହ୍ୟା ଏକ ଅତି ଲୋଭନୀୟ ଚାକିରି ଏବେ ଭାରତରେ । କାହିଁକି ନା ସେମାନେ ଏ ଦେଶର ସ୍ଥାୟୀ ଶାସକ । ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ ବାହାରକୁ ଶାସନରେ ବସି ଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଇଏସ୍‌ଏସ୍ ଶାସକମାନେ ହେଲେ ମଞ୍ଜୁ । ଏମାନେ ହେଲେ ଅସଲ ସାହେବ । ଏମାନଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ପାହ୍ୟାରେ ଥିଲେ ସେମାନେ ଥିଲେ ଆଇସିଏସ୍ (ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ସିଭିଲ ସର୍ଭିସ) । ସିଭିଲ ଶବ୍ଦଟି ଉଠାଇ ଦେଇ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ‘ଆଡମିନିଷ୍ଟ୍ରେଟିଭ୍’ ସର୍ଭିସ୍ କାହିଁକି କରାଗଲା ତାହା ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ଗବେଷଣା ଦରକାର । ଇଂରାଜୀର ସିଭିଲ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସଭ୍ୟ । ଆଡମିନିଷ୍ଟ୍ରେଟିଭ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ମୋଟାମୋଟି ପ୍ରଶାସନିକ ବୋଲି ଧରାଯାଉ । ପ୍ରଶାସନିକ ଶାସକ ପ୍ରକୃତରେ କ’ଣ ସିଭିଲ ଅର୍ଥାତ ସଭ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ ? ବୋଧହୁଏ ଶାସକ ସାହେବମାନେ ସ୍ବାଧୀନ ଭାରତରେ ଆଉ ଉନ୍ନତ ହୋଇ ଚଳିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଲାନି । କଳା ଚମଡ଼ା ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇ ଶାସନରେ ବସି ଭଦ୍ରତା ପରିହାରକରିବାର ଚାଲିମ ଏମାନଙ୍କୁ ଦିଆଗଲା । ୬୦ ଦଶକର ଶେଷ ଭାଗରେ ଜଣେ ସଦ୍ୟ ଆଇଏସ୍‌ଏସ୍ ପାହ୍ୟା ପାଇଥିବା ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ତେରାଦୁନ ଏକାଡ଼େମୀରୁ ଟ୍ରେନିଂ ପାଇ ଫେରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଦେଖାହେଲା । କ’ଣ ସବୁ ଟ୍ରେନିଂ ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ ପଚାରି ବୁଝିଲି । ସେମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରେଣୀ ଗୃହରେ ବସି ପାଠ ପଢ଼ାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ତା’ଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଧାନ କଥା ଆଦବ କାୟଦା (Manners) । ସେମାନଙ୍କ ତଳେ ଏବଂ ଉପରେ କାମ କରୁଥିବା ସାହେବମାନଙ୍କ ସହିତ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ, ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ (ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ, ରାଜ୍ୟପାଳ ସମେତ) ସହିତ କିପରି ନିଜକୁ ଚଳାଇବ ଆଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଶିଖାଯାଏ । କୁବରେ କିପରି ଚଳିବ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବା, ପହଁରିବା, ସାଇକେଲ ଚଳାଇବା, ମୋଟରସାଇକେଲ ଚଳାଇବା, କାର ଚଳାଇବା ଆଦି ମଧ୍ୟ ଶିଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ନିଜର ଚାକିରି କାଳରେ ଅଳ୍ପ ସମୟ କାର ଚଳାଇବା ଛଡ଼ା ବାକି କାମ ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନେ କେବେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଧାନ ଚାଲିମ ହେଲା ଯେ, ସେମାନେ ଉଚ୍ଚମାନସର ଲୋକ ହେବେ; ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଅତି ମିଳାମିଶା କରିବେ ନାହିଁ; ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ନିଜ ସ୍ତରର ଲୋକଙ୍କ ଛଡ଼ା ତଳ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ବିଶେଷ ହସସ୍ମୃତି କଥା ହେବେ ନାହିଁ; ସାଧାରଣ ସ୍ଥାନରେ ଯଥା ରାସ୍ତାରେ, ସିନେମା ହଲରେ, ସଭାସମିତିରେ କିମ୍ବା ବିବାହ ଉତ୍ସବ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଯଦି ନିଜର ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା ହେବ କିମ୍ବା ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେବ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ପ୍ରଣାମ କିମ୍ବା ନମସ୍କାର ହେବେ ନାହିଁ । ବରଂ ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଖି ଏଡ଼ାଇ ନେଇ ଅଲଗା ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଯିବା କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲା ପରି ଛଳନା କରିବା ଆଦିର କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବେ । ସାମାଜିକତା

ରକ୍ଷା କରିବାର ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ବାଧ୍ୟତା କାହିଁ । ଅନ୍ୟ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ପିତାମାତା, ଅଜ୍ଞାତ, ଦାଦା ଶୁଭି, ମଉସାମାଉସୀ, ମାମୁ ମାଉଁ ପ୍ରଭୃତି ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମଧ୍ୟ ପାଦଛୁଇଁ ଦଣ୍ଡବତ କରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ବହୁତ ବେଶୀ ମଥା ଝୁଙ୍କାଇ ନମସ୍କାର ହେବେ ନାହିଁ । ନିଜ ପତ୍ନୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସମାଜରେ ନିଜ ଠାରୁ ତଳ ସ୍ତରର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପତ୍ନୀମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶିବାର ଅଭ୍ୟାସ ନ କରିବାକୁ ତାଲିମ ଦେବେ । ଏମାନେ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ମଣିଷ ତାହା ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଏବଂ ପ୍ରତିଫଳିତ (ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ) କରିବା ସେମାନଙ୍କର ଚାଲିଚଳନରେ ଲୋକଙ୍କର ଆଖିଦୃଷ୍ଟିଆ ହେବା ଦରକାର । ଏହା ବୋଧହୁଏ ୧୯୫୯ କି ୬୦ ମସିହାର କଥା । ଏହି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ବାପା ଜଣେ ସମ୍ମାନାୟତ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଓ ତାଙ୍କର ମା'ଙ୍କୁ ସେ ପୂର୍ବରୁ ପାଦ ଛୁଇଁ ପ୍ରଣାମ କରୁଥିଲେ । ଆଇଏଏସ୍ ପଦବୀ ପାଇଲା ପରେ ଡେରାଡୁନ ଟ୍ରେନିଂ ପାଇ ଫେରିଲା ପରେ ସେ ଅଭ୍ୟାସ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଆଇଏଏସ୍‌ରେ ବହୁତ ଉଚ୍ଚକୁ ଗଲେ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କଲେ । ବହୁ ଅଧିକ କ୍ଷମତାଭୋଗ କଲେ । ବାପା ମା'ଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ସେ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରୁ ଆସି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଉପର ବର୍ଣ୍ଣିତ ତତ୍ତ୍ୱ ଅନୁସାରେ ଭାରତୀୟ ଉପନିବେଶର କଳା ସାହେବମାନେ ମୋଟାମୋଟି ସାମାଜିକତା, ଭଦ୍ରତା ଓ ମାନବିକତାକୁ ବାଦ ଦେଇ କ୍ଷମତା ପାଢ଼ିର ବିଭିନ୍ନ ସୋପାନ ଚଢ଼ିବା ଅଭ୍ୟାସ କରନ୍ତି । ଏହି ନ୍ୟାୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରର ସାହେବମାନେ ଭାରତର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ମନୋଭାବ ଶାସନର ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓହ୍ଲେଇ ଯାଇଛି ।

ଉପନିବେଶର ଦାସାନୁଦାସ ଜାତୀୟ

ବିଭାଗୀୟ ଶାସନ ସଚିବଠାରୁ ନିମ୍ନତମ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାହେବୀ ମନୋଭାବାପନ୍ନ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଏକ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଟିକସରୁ ଏମାନେ ନିଜର ମଜୁରୀ ପାଆନ୍ତି ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଦାସାନୁଦାସ ମନେ କରନ୍ତି । ଉପନିବେଶିକ ଶାସନ ଥିଲା ବିଦେଶୀ ଶାସନର ଓ ବିଦେଶୀ ଶାସକର ଶୋଷଣର ନମୁନା । ଉପର ସ୍ତରର ପ୍ରଶାସନ ଓ ଶାସକ ତଳ ସ୍ତରର ପ୍ରଶାସନ ଓ ଶାସକକୁ ଏକ ଦାସତ୍ୱ ଜାତୀୟ ବ୍ୟବହାର କରେ । ରାଜନୈତିକ ଶାସକଠାରୁ ପ୍ରଶାସନିକ ଶାସକକୁ ତଳ ସ୍ତରର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଅଧିକ ସମ୍ମାନ ଓ ଭୟ କରନ୍ତି । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଆଇଏଏସ୍ ଅଫିସରମାନଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଏକରକମ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ । ଯେକୌଣସି ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ଆଇଏଏସ୍ ଅଫିସର ନିଜ ବିଭାଗ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଯେକୌଣସି ବିଭାଗର ତଳସ୍ତରର ଅଫିସରଙ୍କୁ ଯଦି କୌଣସି କାମ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତି ତେବେ ସେ ଅନୁରୋଧ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରାୟ କାମ ଦିଏ । କାରଣ କିଏ ଜାଣେ ନିମ୍ନସ୍ଥି ପ୍ରବାହରେ ସେହି ଉପର ଅଫିସର ଦିନେ ଏହି ତଳ ଅଫିସରଙ୍କ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ହୋଇ ନ ଆସିବେ । ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଖୁଜମତ କରନ୍ତି ଇଂଜିନିୟର ଏବଂ ଇଂଗଲ ବିଭାଗ ଅଫିସରମାନେ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ବିଭାଗରେ ଜଣାଶୁଣା ଲଗାମଛଡ଼ା ଦୁର୍ନୀତି ଚାଲେ । ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେବାକୁ ଏଠାରେ ଚାହୁଁଛି । ଥରେ ମୁଁ

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ପାଲମ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ବୋର୍ଡ଼ କାର୍ଡ ପାଇଁ ଲାଇନରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ
 ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିବାକୁ । ସେଠାରେ ମୋ ପଛକୁ କେତେ ଜଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଜଣେ ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ
 ଇଞ୍ଜିନିୟର ମଧ୍ୟ ଲାଇନରେ ଠିଆ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ବଡ଼ ବଡ଼ ସୁଟ୍‌କେସ୍ ଦି'ଟା ଥାଏ କିନ୍ତୁ
 ହାତରେ ଥାଏ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଜରି ବ୍ୟାଗ ୬ଟି । ସେଥିରୁ ୪ଟି ବେଶ ବଡ଼ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହ୍ୟାଣ୍ଡ
 ବ୍ୟାଗେଜରେ ସେ ଆଣିବାକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ବୋହୁଥାନ୍ତି । ଇଞ୍ଜିନିୟର ଭାବରେ ଚାକିରି କରିବାର
 ଆରମ୍ଭରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଜାଣିଛି କାରଣ ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ସେ ଭିଣୋଇ । ମଝିରେ ମଝିରେ
 କେଉଁଠି କେମିତି ଦେଖା ହୁଏ । ତାଙ୍କୁ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ବ୍ୟାଗ କହିଁକି ଧରିଛନ୍ତି ବୋଲି ପଚାରିଲି । ସେ
 ହାତଠାରି କହିଲେ ଯେ ପରେ କହିବେ । ମୁଁ କହିଲି ଆପଣ ମତେ ଦିଟା ବ୍ୟାଗ ଦିଅନ୍ତୁ ।
 ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବ୍ୟାଗ ଜଣକ ହାତରେ ଛାଡ଼ିବେନି । ସେ ମତେ ଟିକେ ଦୂରକୁ ଡାକି ନେଇ କହିଲେ,
 ଆଜ୍ଞା ଟିଏ ଇଞ୍ଜିନିୟର ବି ସାଂଗରେ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ହାତରେ ବି ଚାରିଟା ବ୍ୟାଗ । ମୁଁ କହିଲି କଣ
 ଏତେ ସବୁ ଜିନିଷ ନେଉଛନ୍ତି ? ସେ କହିଲେ ପ୍ଲେନ୍‌ରେ କହିବି । ମୁଁ ଜବରଦସ୍ତି ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଦୁଇଟି
 ବ୍ୟାଗ ଆଣି ନିଜେ ଧରିଲି ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ । ସେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ ଓଜନିଆ ବ୍ୟାଗ
 ବାଧ୍ୟରେ ମତେ ଦେଲେ । ମୁଁ ଧରିଥିବା ବ୍ୟାଗ ଦୁଇଟି ଅନ୍ତତଃ ପାଞ୍ଚ କିଲୋଗ୍ରାମ ଓଜନର ହେବ ।
 ବିମାନରେ ଦୁଇ ଜଣ ପାଖାପାଖି ସିଟ୍‌ରେ ବସିଲୁ । ଟିଏ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ବସିଲେ ।
 କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟାଗରେ ଯାହାସବୁ ଯାଉଛି ତାହା ଜଣେ ସେକ୍ରେଟାରିଙ୍କର ।
 ସେ ସେକ୍ରେଟାରୀ ଅର୍ଥାତ ଶାସନ ସଚିବ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ବିଭାଗର ନୁହଁନ୍ତି । ସେ ଗୃହ ବିଭାଗର ।
 ସେ ଯାହାସବୁ ବରାଦ ଦେଇଥିଲେ ତାହା ହେଲା ୧୦ କିଲୋ ଗ୍ରାମ୍ ମଟର (ଟୋପାଛଡ଼ା),
 କାସ୍‌କମ୍ ୬ କିଲୋ, ଚାଇନିଜ୍ ନୁଭୁଲ ୧୨ ପ୍ୟାକେଟ୍, ଚିଲି ସସ୍, ଟମାଟୋ କେଟପ, ସୋୟା
 ସସ୍ କେତେ ବୋତଲ, ଅମୁଲ ବଟର ପ୍ୟାକେଟ୍ ୨ କିଲୋ, କାକୁ ଏବଂ ଡ୍ରାଇ ପୁଟ୍ ୫ କିଲୋ,
 ଦଣେରି ଏବଂ ଚଉସା ଆମ୍ବ ୧୨ କିଲୋ ଏବଂ ଏହିପରି ସବୁ ସାମଗ୍ରୀ । ପଚାରିଲି : ଆପଣ କାହିଁକି
 ଏ କାମ ସବୁ କରୁଛନ୍ତି । ଉତ୍ତର ମିଳିଲା : ଆଜ୍ଞା ଚାକିରି କରିବୁ । ଆମ ଟିଏ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଦେଖୁଛନ୍ତି
 ବ୍ୟାଗଗୁଡ଼ାଏ ଧରିଛନ୍ତି । କଣ କରିବୁ ଆଜ୍ଞା ? ଚାକିରି ରହିବ ନାହିଁ । ହଇରାଣ ହେବୁ । ଦୂରକୁ
 ବଦଳି ହେବୁ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ମୁଁ କହିଲି ସେ ତ ଏଥିପାଇଁ ପଇସା ଦେଇ ନଥିବେ କି ଆପଣ ଏ
 ସବୁ ତାଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚାଇଲେ ସେ ପଇସା ଦେବେ ନାହିଁ । ଇଞ୍ଜିନିୟର କହିଲେ : କହିଥିଲେ ତୁମେ
 ଏଗୁଡ଼ା ଆଣିବ । ମୁଁ ପଇସା ଦେଇଦେବି । କିନ୍ତୁ ପଇସା ସେ ଦେବେନି କି ଯାଚିଲେ ମୁଁ ଆଣି ପାରିବି
 ନାହିଁ । ମୁଁ କହିଲି : ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଦୁର୍ନୀତି କରୁଛନ୍ତି । ଖାଲି ରାଜନୀତିରେ ଲୋକଗୁଡ଼ାଏ
 ସମାଲୋଚିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏହି ସଚିବଙ୍କର ଆଉ ବହୁତ କଥା ମୁଁ ଜାଣିଛି । ଏ କଥାଟି ବହୁତ ବର୍ଷ
 ତଳର କଥା । ସେ ସଚିବ ମୁଖ୍ୟ ସଚିବ ହୋଇ ଅବସର ନେଲେଣି । ସେ ଇଞ୍ଜିନିୟର, ଟିଏ
 ଇଞ୍ଜିନିୟର ହୋଇ ଅବସର ନେଲେଣି । ବିହାର ଗୋଖାଦ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତି (ସ୍ୱାମ) ପାଇଁ ବିହାର ଏବଂ
 ଦିଲ୍ଲୀ ହୁଲୁହୁଲୁ ହେଉଛି । ଏ ପ୍ରକାର ସ୍ୱାମ କ'ଣ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗରେ କମ୍ ବେଶା

ହୋଇ ଚାଲିନାହିଁ ? ଏଠାରେ କଣ ଏହି ସାହେବମାନେ ତଳୁ ଉପରକୁ ଉଠିବାରେ କିଛି ବାଧା ହୋଇଛି ? ଏ ଚାଲିଛି । ଆହୁରି ଚାଲିବ । ବନ୍ଦ କରିବ କିଏ ? କେମିତି ବନ୍ଦ ହେବ । କମଳଯାକ ତ ବାଳ ।

କ୍ୟାରିଅର ଖରାପ ହେବ : ଉପାୟ କଣ ?

କିନ୍ତୁ ଏହି ବଡ଼ ସାହିବମାନେ ରାଜନେତାଙ୍କ ଦାସ ପରି ମଧ୍ୟ କାମ କରୁଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି । ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ମାନଙ୍କୁ ଏମାନେ ଅତି ଚୁଚ୍ଛ ଆଉ ହେୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି । ଘରୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନଙ୍କ ଦୁର୍ନୀତି ସଂପର୍କରେ ବଖାଣନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ଦୁର୍ନୀତି, ସଂପର୍କ ଇତ୍ୟାଦି ସଂପର୍କରେ ଲମ୍ବା ତାଲିକା ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଯଦି ପଚାରିବେ ଆପଣ ସେହି ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ କଥାରେ କାମ କାହିଁକି କରନ୍ତି ? ଆପଣମାନେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥା ନ ମାନିଲେ କଣ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଏ ଦୁର୍ନୀତି କରି ପାରିବେ ? ଏହି କଥାରେ ଏକମତ ହୁଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କହନ୍ତି : କଣ କରିବା । ସବୁ ଅଫିସର କରୁଛନ୍ତି । ଟିପ୍ ସେକ୍ରେଟାରୀ କରୁଛନ୍ତି । ଟିପ୍ ସେକ୍ରେଟାରୀ, ଆଡିସନାଲ୍ ଟିପ୍ ସେକ୍ରେଟାରୀ ତାଙ୍କି କହୁଛନ୍ତି ସେ କାମ କରି ଦେବାକୁ । ରାଜନୈତିକ ନେତାଙ୍କ କାମ ନ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଭଲ ଚରିତ୍ର ଲିପି (ସିସିଆର) କିମ୍ବା ଆମ ଉପର ଅଫିସରଙ୍କ ଠାରୁ ଭଲ ସିସିଆର ମିଳିବନି । ବିପରୀତ ସିସିଆର ପାଇଲେ କ୍ୟାରିଅର ଖରାପ ହେବ । ଉପାୟ କଣ ?

ଏ କଥାଗୁଡ଼ାକର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଏହି ବ୍ୟାପାରରେ ଜଡ଼ିତ ଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଭଲ ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଏହିସବୁ ଦୁର୍ନୀତି ଅନୀତି ସଂପର୍କରେ ଭିତରେ ରହି ଜାଣୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତଥ୍ୟ ଦେବାକୁ ମନ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଭୟ । ତେଣୁ କମିଶନ ନ ହେଲେ ବି ଓମିଶନରେ ଏମାନେ ଅଂଶୀଦାର ।

(ତା ୨୯.୬.୯୭ରିଖ)

ବିଦେଶୀ ଭାରତୀୟ ଓ ଭାରତୀୟ ବିଦେଶୀ

ବିରାଟ ହୁମ । ମୋଟା ଗଣ୍ଠି । ଗୁଡାଏ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ମେଲାଇ ଅସଂଖ୍ୟ ପତ୍ର ହଳାଇ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଖରାବର୍ଷା, ପବନ, ତୋଫାନ ପ୍ରତି ଭୟ ନାହିଁ । କିପରି ? ଯାହା ଏହି ବିପୁଳ ସଭାର ଅସଲ ଭିତ୍ତି ତାହା ଆଖିକୁ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ମୂଳ ଚେରଗୁଡାକ ପୃଥିବୀ ବନ୍ଧରେ ମାଟି ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ମେଲାଇ ହୋଇ ରହିଛି । ଅସୁମାରୀ ଚେର । କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବୋଧହୁଏ ନାହିଁ, ଯାହାର ଚେର ନାହିଁ । ଚେର ବିନା ଛିତି ପ୍ରାୟ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହି କଥାଟି ମଣିଷ ପାଇଁ ସର୍ବାଧିକ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । ପ୍ରତିଟି ମଣିଷର ଚେର ଅଛି । ପ୍ରତି ସମାଜର ଚେର ଅଛି । ଚେର ନଥାଇ ମଣିଷ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥାନ୍ତା । ମଣିଷ ତ ପ୍ରକୃତିର ବିବର୍ତ୍ତନର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୃକ୍ଷ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷ ପ୍ରକୃତିର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅବଦାନ ।

ପ୍ରକୃତିର ବିବର୍ତ୍ତନ- ଗରିଲାଲୁ ମଣିଷ

ଏହି ମଣିଷ ଅତି ଆଦିମ ଅବସ୍ଥା ଗରିଲାଲୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଗରିଲା ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଲା ବେଳକୁ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ଟା କଟି କଟି ଆସି ମେରୁଦଣ୍ଡରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ମେରୁଦଣ୍ଡ ହିଁ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପରିଣତି । ଗରିଲା ମଣିଷ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରେ ବିକଶିତ ହୋଇଛି । ପୃଥିବୀର ଜଳବାୟୁର ପ୍ରଭାବରେ ମଣିଷର ବିକାଶ ଘଟିଲା ବେଳେ ଶରୀର ରୋମର ବିଲୁପ୍ତି ଘଟିଛି । ଚମଡ଼ାରୁ ଚମର ବିକାଶ । ଚମର ରଙ୍ଗ ଜଳବାୟୁ ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ହୋଇଛି । ଗୋରା, ହଳଦିଆ, ବାଦାମୀ ଓ କଳା ଆଦି ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ଚମରେ ମଣିଷ ଭୂଷିତ ହୋଇଛି । କଳାରଙ୍ଗର ଲୋକେ ଯଦି ଉତ୍ତର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧରେ ଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନେ ଗୋରା ହୋଇଥାନ୍ତେ । ଗୋରା ଲୋକେ ଯଦି ଦକ୍ଷିଣ ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧରେ ଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନେ କଳା, ହଳଦିଆ ଓ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ହୋଇଥାନ୍ତେ । ଉତ୍ତର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧରେ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସହଜ । କାରଣ ଜଳବାୟୁ ଥଣ୍ଡା । ଗୁରୁତାପର ମାତ୍ରା ଯଥେଷ୍ଟ କମ୍ । ତେଣୁ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ମଣିଷ କ୍ଲାନ୍ତ ହୁଏନା । କ୍ଲାନ୍ତ ନହେଲେ ମଣିଷ ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ କରିପାରେ; ଏହା ସାଧାରଣ କଥା । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମରେ ଅଧିକ ଫଳ ମିଳେ ଏହି ଜଳବାୟୁରେ । ଚମର ରଙ୍ଗ ଗୋରା ହେବାର ଅନ୍ୟତମ କାରଣ ମଧ୍ୟ ଏହି ଜଳବାୟୁ । ଏହି ଥଣ୍ଡା ଜଳବାୟୁରେ ମାନସିକ ବିକାଶ ତୀକ୍ଷଣତର ହେବାର ସୁଯୋଗ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଅନୁପାତରେ ତାହା ହେବା କଥା, ତାହା ହୋଇନାହିଁ ।

ବେଶୀ ଦୂରକୁ ନଯାଇ ଗତ ୩ ହଜାରରୁ ଦୁଇ ହଜାର ବର୍ଷ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତର ଗୋଲାବର୍ତ୍ତ
 ମୁଖ୍ୟତଃ ଯୁରୋପୀୟ ଲୋକେ ଦକ୍ଷିଣ ଗୋଲାବର୍ତ୍ତ ମୁଖ୍ୟତଃ ଏସିଆ ଏବଂ ଉତ୍ତର ଆଫ୍ରିକାର
 କେତେକ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ତେଜ ଅନୁନ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ । ଯୁରୋପୀୟ ସଭ୍ୟତା
 ବୋଲିଲେ କିଛି ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ବିଶେଷ କିଛି ଅତିରଂଜନ ହେବନାହିଁ । କେଉଁ ମହାଦେଶରେ
 ଗରିଲା କେବେ ମଣିଷରେ ପରିଣତ ହେଲା, ତାହା କହିବା ଯେପରି କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ, କେଉଁ ଗରିଲା
 ଗୋରା କିମ୍ବା କଳା କିମ୍ବା ବାଦାମୀ କିମ୍ବା ହଳଦିଆ ଲୋମକ ଥିଲା, ତାହା ସେହିପରି କଷ୍ଟ ।
 ଗରିଲା ହୁଏତ ସମାନ ଥିଲା । ମଣିଷରେ ପରିଣତ ହେଲା ପରେ ଜଙ୍ଗଲୀୟ, ପରିବେଶ, ଖାଦ୍ୟ
 ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଭାବରୁ ହୁଏତ ତମର ରଙ୍ଗ ଭିନ୍ନ ହୋଇଛି । ତମର ରଙ୍ଗ କୁସଭ୍ୟତାର ମାପକାଠି
 ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରେନା । ତାହା ହୋଇଥିଲେ ଗୋରା ତମତା ସବୁ
 ଯୁରୋପୀୟମାନେ ବହୁ ପକ୍ଷରେ ଥିବାବେଳେ ପଶ୍ଚିମ ଏସିଆରେ ବାବିଲୋନ୍ର ସଭ୍ୟତାର
 ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥାନ୍ତା । ଭାରତବର୍ଷରେ ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତାର ଆବିର୍ଭାବ ଅନ୍ୟ ୫ ହଜାର ବର୍ଷ
 ତଳର ବୋଲି ଗବେଷକମାନେ କହୁଥିବାବେଳେ ଚୀନ୍ ସଭ୍ୟତା ସେହି ସମୟର କିମ୍ବା କିଛି
 ସମୟ ପୂର୍ବର ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇ ନଥାନ୍ତା । ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ ଯନ୍ତ୍ର ଯୁରୋପରେ
 ନୁହେଁ, ଚୀନ୍ରେ ଉଦ୍ଭାବିତ ହୋଇଥିଲା । ଭାରତର ଲୋକେ ଯାହାକୁ ଆର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଏ,
 କାସ୍ଥିଆନ୍ ହ୍ରଦ କୂଳରୁ ଆସିଥିଲେ ବୋଲି ଆମକୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଐତିହାସିକମାନେ ଶିଖାଇଛନ୍ତି ।
 ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ନ୍ୟସ୍ତସ୍ତାପ ରହିଛି । ସେମାନେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ଯେ,
 ଭାରତର ନିଜସ୍ବ ସଭ୍ୟତା କିଛି ନଥିଲା । କାସ୍ଥିଆନ୍ ହ୍ରଦ କୂଳରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଯୁରୋପରୁ ଆସିଥିବା
 ଲୋକେ ଭାରତୀୟ ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା । ଏହା ଜାଣି ଶୁଣି ଏକ ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
 କରାଯାଇଛି । ଯୁରୋପୀୟ ଲୋକମାନେ ଯଦି ଉନ୍ନତ, ତେବେ ସ୍ଥଳପଥରେ ଏବଂ ଜଳପଥରେ
 ଶତାହା ଶତାହା ଧରି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଏବେ ଉଦ୍ଗ୍ରୀବ ହୋଇ କାହିଁକି
 ସେମାନେ ଧାଇଁଥିଲେ ? ଯଦି ଭାରତବର୍ଷରେ କିଛି ସମ୍ପଦ ନାହିଁ, ଆଲେକଜାଣ୍ଡରଙ୍କ ଠାରୁ
 ଆରମ୍ଭ କରି ଇଷ୍ଟଇଣ୍ଡିଆ କମ୍ପାନୀ ପରି ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାରତକୁ କାହିଁକି ଆସିଥିଲେ ?
 ଇଷ୍ଟଇଣ୍ଡିଆ କମ୍ପାନୀ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରାୟ ୩ ପର୍ବୁଗାଲର ଲୋକ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆସି କାହିଁକି
 ବସତି ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ? ସିନ୍ଧୁସଭ୍ୟତାର ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ସିନ୍ଧୁ, ସିନ୍ଧୁରୁ ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ହିନ୍ଦୁରୁ
 ଇଣ୍ଡିଆ ଶବ୍ଦର ଉତ୍ପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଏହି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଗୋଷ୍ଠୀ; ଯେଉଁମାନେ ଭାରତବର୍ଷର ସମ୍ପଦ
 ଲୁଣ୍ଠନ କରିବାକୁ ଗତ ୫୦୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅବିରତ ଉଦ୍ୟମ ଚଳାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଯୁରୋପର
 ଲୋକେ ଯେତେବେଳେ ବର୍ବର (Barbarians) ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ, ଭାରତୀୟ ଲୋକେ ଯଥେଷ୍ଟ
 ଉନ୍ନତ ଏବଂ ସଭ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ । ବେଦ ଓ ଉପନିଷଦ ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା ବେଳେ
 ଯୁରୋପୀୟ ଗୋରା ଲୋକମାନେ କି ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ ? ଯୁରୋପୀୟ ଇତିହାସରେ ବେଦ,
 ଉପନିଷଦ, ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ ଓ ଗୀତା ପରି ଗ୍ରନ୍ଥ କୌଣସି ସମୟରେ ରଚିତ ହୋଇଛି

କି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ? ପୁଣି ବେଦ ଓ ଉପନିଷଦ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ଧରି ଶ୍ରୁତିରେ ରହିଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହିପରି ମେଧା ଓ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଟର କି ଶକ୍ତି ଥିଲା, ସୁରଣ ରଖିବାର ଯେଉଁ ଅରୁତ ଓ ଅସାମ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଥିଲା ଭାରତୀୟଙ୍କର, ତାହା କୌଣସି ସମୟରେ ଯୁରୋପୀୟ ଗୋରାଲୋକେ ହାସଲ କରିପାରିଛନ୍ତି କି ? ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ଯୁରୋପୀୟ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅଗ୍ରଗାମୀ ବଂଶଧର ଆମେରିକୀୟ ଲୋକେ ନିର୍ମାଣ କରିପାରିଲେଣି କି ? ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର କେତେ ପଛରେ ଆମେରିକାର ବହୁତର୍ଚ୍ଚିତ ଇରାକ ମୁଣ୍ଡରେ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥିବା ମିସାଇଲ ରହିଛି । ମଣିଷ ହେଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ଯୁରୋପୀୟ ଗୋରାଲୋକେ ବହୁ ହଜାର ବର୍ଷ ପଛରେ ଥିଲେ ଭାରତୀୟଙ୍କ ଠାରୁ । ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟ ମଣିଷ ନୂତନ ଦିଗର ଦୃଷ୍ଟି କଲା ପରେ ମଧ୍ୟ ଯୁରୋପୀୟ ଗୋରାତମର ମଣିଷ ବୌଦ୍ଧିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ‘ଗରିଲା ସଭ୍ୟତା’ରେ ରହିଥିଲା । ମୋର ଏସବୁ କହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଯେ, ଆମେ ସବୁ ଦିଗରୁ ଆଗୁଆ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଏବେ ଏକ ହାନିମନ୍ୟତାର ଶିକାର ହୋଇ ରହିଛୁ । ଆମର ଚେର କେତେ ତଳକୁ ଥିଲା, ଆମେ ଭୁଲିଯାଇଛୁ । ଚେରକୁ ଭୁଲିଗଲେ ଆମେ ହାନିମନ୍ୟତାର ଚାପରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ।

ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆ ବର୍ବରମାନେ

ଏବେ ଯୁରୋପରେ ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆ (Skinhead) ବର୍ବର ଯୁବକମାନେ ଏସିଆଓ ଆଫ୍ରିକାରୁ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଶାରୀରିକ ଆକ୍ରମଣ କରୁଛନ୍ତି । ବ୍ରିଟେନ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଜର୍ମାନୀ ଓ ପର୍ତ୍ତୁଗାଲରେ ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଅଧିକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ମାତ୍ର ୪/୫ ଦିନ ତଳେ ପର୍ତ୍ତୁଗାଲର ଏକ ସହରରେ ଏହି ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆମାନେ ସହରର ଏକ ଗଳିରେ ଆଫ୍ରିକୀୟ କଳା ଯୁବକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଛୁରି, ଲୁହାଛତ, ଲୁହାଚେନରେ ହଠାତ୍ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । କଳା ଯୁବକମାନେ କାଠଫାଳିଆ, ଲୁହାଛତ ଯାହା ହାତରେ ପତିଲା ଧରି ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରତି ଆକ୍ରମଣ କଲେ । ଜଣେ କଳା ଯୁବକ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ଓ ଅନେକ କଳା ଯୁବକ ଗୁରୁତର ଆହତ ହୋଇ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଗୋରା ପର୍ତ୍ତୁଗାଲ ‘ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆ’ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଆହତ ହୋଇଛନ୍ତି । ବ୍ରିଟେନର ବର୍ମିଂହାମ, ବାତଫୋର୍ଡ, ଲଣ୍ଡନ ଇଷ୍ଟଏଣ୍ଡ ଓ ସାଉଥଲ ଅଂଚଳରେ ମଧ୍ୟ ଏସାୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ବ୍ରିଟିଶ ଯୁବକମାନଙ୍କର ଆକ୍ରମଣ ଅନେକ ସମୟରେ ଘଟୁଛି । ଏପରିକି ଲଣ୍ଡନ ସହରର ଗୋରା ଅଧିବାସୀ ଅଂଚଳରେ ଯଦି କୃତ୍ରିତ ଭାରତୀୟମାନେ ଏକଲା ପଡିଯାଆନ୍ତି, ତେବେ ଏହି ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆ ଯୁବକମାନେ ହଠାତ୍ ଆକ୍ରମଣ କରିବସନ୍ତି । କେତେକ ଭାରତୀୟ, ପାକିସ୍ତାନୀ ଓ ବାଂଲାଦେଶୀ ମୃତାହତ ମଧ୍ୟ ହେଲେଣି । ଏହିସବୁ ଯୁରୋପୀୟ ଦେଶର କେତେକ ନାଗରିକ ଏବଂ ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦୀ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ନେତା ଓ ସଭ୍ୟମାନେ ଏ ପ୍ରକାର ଆକ୍ରମଣକୁ ସମର୍ଥନ ଏବଂ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଜଣାନ୍ତି । ପୋଲିସ୍ (ଅନ୍ତତଃ ତଳସ୍ତରର) ମଧ୍ୟ ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ । ମୋର ସହପାଠୀ ବନ୍ଧୁ, ଲେଖକ ଓ ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ ପ୍ରଫୁଲ ମହାନ୍ତି ଗତ ୩୦ ବର୍ଷରୁ

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ହେବ, କଣ୍ଠନରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି । ଥରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଜଣେ ବ୍ରିଟିଶ ଯୁବକ ଗୋଟିଏ ଗୃହର ଲିଫ୍ ମଧ୍ୟରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲା । ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ମହାନ୍ତିଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହୋଇଥିଲା । କାହିଁକି ଏହି ସବୁ ଦେଶରେ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାର ଲୋକେ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି ? ବ୍ରିଟେନ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ପର୍ତ୍ତୁଗାଲ, ସ୍ପେନ, ଇଟାଲୀ ଓ ହଲାଣ୍ଡ ପ୍ରଭୃତି ଦେଶମାନେ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଚଳରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରି ନିଜର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ଔପନିବେଶିକ ଦେଶମାନେ ସମଗ୍ର ଆଫ୍ରିକା ମହାଦେଶ, ମଧ୍ୟ ଏସିଆ, ଆରବ ଅଂଚଳ, ଏସିଆ ଭାରତୀୟ ଉପମହାଦେଶ, ବର୍ମା, ଶ୍ରୀଲଙ୍କା, ମାଲୟ, ଆଇଲାଣ୍ଡ, ସିଂଗାପୁର, ଭିଏତନାମ, ଫିଲିପାଇନ୍ସ, ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ, କାମ୍ବୋଡିଆ, ଲାସେ ଆଦି ସମଗ୍ର ଅଂଚଳରେ ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ମହାସମର ପରେ ଭାରତ ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇବାପରେ ଔପନିବେଶିକ ଶାସନର ଅବସାନର ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏବେ ଅଳ୍ପ କେତେକ ଅଂଚଳକୁ ଛାଡିଦେଲେ ପୃଥିବୀରେ ଏହି ଯୁରୋପୀୟ ଔପନିବେଶିକ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଶାସନାଧିକାର ଲୋପ ପାଇଛି । ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ବର୍ଷ ବୈଷମ୍ୟ ଶାସନ ତାତ୍ଵିକ ସ୍ତରରେ ଲୋପ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଔପନିବେଶିକ ଶାସକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରଭାବ ଛାଡି ଯାଇଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଛାଡି ଯାଇନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଉପନିବେଶିକ ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପନ୍ଥରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଉପନିବେଶର ଲୋକଙ୍କୁ ଅନୁରତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ସେ ଦେଶର ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ବ୍ୟବହାର କରି ନିଜ ଦେଶକୁ (ନିଜ ଲୋକଙ୍କୁ) ସମୃଦ୍ଧ କରିବା । ଉପନିବେଶଗୁଡିକରେ ଶସ୍ତ୍ରା ଶ୍ରମିକ ମିଳୁଥିଲେ । ଶସ୍ତ୍ରା ଶ୍ରମ ଓ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ବିନିଯୋଗରେ ଯାହା ଉତ୍ପାଦନ ହେଉଥିଲା, ତାହା ନିଜ ଦେଶର ସମୃଦ୍ଧିରେ ନିଯୋଜିତ କରିବା ଥିଲା ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ତାହା ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରଖିହେବ, ତାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶିଳ୍ପ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ସଂରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଉପନିବେଶଗୁଡିକରୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଔପନିବେଶିକ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡିକୁ ଲୋକେ ଯିବା ସ୍ଵାଭାବିକ । ଏଥିପାଇଁ ଯୁରୋପୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ନୈତିକ ଦାୟିତ୍ଵ ରହିଛି ଏବଂ ପୂର୍ବତନ ଉପନିବେଶମାନଙ୍କରୁ ଆସୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଆସିବାକୁ ମନା କରିବା ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ତାହାଛଡା ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଯଦି ପୂର୍ବ ଉପନିବେଶମାନଙ୍କରୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଆସିବା ନିଷିଦ୍ଧ କରିଦିଆଯିବ, ତେବେ ସେ ଉପନିବେଶମାନଙ୍କରେ ପୂର୍ବ ଶାସକ ଦେଶମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଵାର୍ଥ ଓ ସମ୍ପଦର ସୁରକ୍ଷା କିପରି ହେବ ? ଏହି ଦିଗ ପ୍ରତି ଆଜିର ଯୁରୋପୀୟ ନୂତନ ଯୁବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସଚେତନ ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ଭାବୁଛନ୍ତି ଏହି ବିଦେଶୀ ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କ ଦେଶକୁ ଆସି ଗୋରା ଯୁବକମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ଲୁଣ୍ଠନ କରୁଛନ୍ତି । ତାହାଛଡା ପୂର୍ବ ଉପନିବେଶର ଲୋକେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ ମୂଲ୍ୟରେ ନିଜର ଶ୍ରମ ବିକ୍ରି କରୁଛନ୍ତି; ଯାହା ଗୋରା ଯୁବକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଏହି ବାଦାମୀ, କଳା ଓ ହଳଦିଆ ରଂଗର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରମ କରିବାରେ ପ୍ରତିଦୃଷ୍ଟିତା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ନୁହନ୍ତି । ଏହି ରଙ୍ଗୀନ (Coloured People) ଲୋକମାନେ ଯେତିକି ମୂଲ୍ୟରେ ନିଜର ଜୀବିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ଏବଂ ସମର୍ଥ, ତାହା ଗୋରାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

କାରଣ ଗୋରାମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଧାରଣର ମାନ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯଥେଷ୍ଟ ଉପରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛି । ଏହି ସ୍ଥିତିହେତୁମାନେ (ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆ) ବୁଝିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଏହି ରଂଗାନ ଲୋକଙ୍କର ଦେଶର ସମ୍ପଦ ଓ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ଲୁଣ୍ଠନ କରିଥିବା ଯୋଗୁଁ ହିଁ ଗୋରା ଲୋକଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ମାନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ରଂଗାନ ଲୋକ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଦେଶକୁ ଶୋଷଣ କରିଥିବା ଗୋରା ଯୁବକଙ୍କ ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନେ ଏହି ବର୍ବର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଚେତନା ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ଏବଂ ଅନାଗ୍ରହୀ ଯେ ସେମାନେ ଏହି ରଂଗାନ ବିଦେଶୀମାନଙ୍କୁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଲୁଣ୍ଠିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦାଗିଦ୍ର୍ୟରେ ରଖି ଶହଶହ ବର୍ଷ ଆରାମ କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଯୁରୋପୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ବୟସ୍କ ଏବଂ ଶାସନରେ ବସିଥିବା ଲୋକ ସଚେତନ ଏବଂ ଅବଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ଚାହାନ୍ତି ଯେ, ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହି ଆକ୍ରମଣର ବାତାବରଣ ତାକୁ ରହିଲେ ହିଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୂର୍ବ ଉପବିଦେଶମାନଙ୍କରୁ ମଣିଷର ସ୍ରୋତ ହ୍ରାସ ପାଇବ ।

ନୂତନ ରଂଗାନ ବଂଶଧର

ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏବେ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଯୁରୋପୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ନାଗରିକତ୍ବ ଗ୍ରହଣ କରି ରହିଥିବା ଏସାୟ ଏବଂ ଆଫ୍ରିକୀୟ ଭରବ ବଂଶମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ବଂଶଧରମାନେ ଯେଉଁ ମାନସିକତାରେ ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ପିଢ଼ାର ବଂଶଧରମାନେ ଆଉ ସେହି ମାନସିକତାରେ ନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ବ୍ରିଟେନ, ପର୍ତ୍ତୁଗାଲ, ଜର୍ମାନୀ, ଫ୍ରାନ୍ସ ହଲାଣ୍ଡ ଓ ଇଟାଲୀ ପ୍ରଭୃତି ଦେଶରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି, ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ଓ ବଢ଼ିଛନ୍ତି; ସେମାନେ ନିଜକୁ ସେହି ଦେଶର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀ ବୋଲି ସ୍ୱତଃ ମନେ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବିଦେଶୀ ନାଗରିକର ଭୟ, ହୀନମନ୍ୟତା ଓ କାତରପଣିଆର ମଣିଷ ନୁହନ୍ତି । ବ୍ରିଟେନର ସ୍ଥିତିହେତୁ ଯଦି ଏହି ରଂଗାନ ଯୁବକକୁ ବିଦେଶୀ ବୋଲି ଭାବୁଛି, ତେବେ ସେ ରଂଗାନ ଯୁବକ ଗୋରା ଯୁବକର ନାକ ପଟାର ଦେବାକୁ ଏବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କାରଣ ସେ ଭାବୁଛି ସେ ବିଦେଶୀ ନୁହେଁ । ଗୋରା ଯୁବକର ଦେଶରେ ସେ ରହୁନାହିଁ । ସେ ନିଜ ଦେଶରେ ରହୁଛି ଏବଂ ସେ ଗୋରାମାନଙ୍କର କୃପାରେ ସେ ଦେଶରେ ରହୁନାହିଁ । ସେ ଭାବୁନାହିଁ ଯେ, ବ୍ରିଟେନରେ ତାର ଚେର ନାହିଁ । ସେ ଭାବୁନାହିଁ ଯେ, ତାର ଚେର ଆଫ୍ରିକାର ଡାଙ୍ଗାନିଆ, ଏସିଆର ଭାରତ କି ପାକିସ୍ତାନ କି ବାଂଲାଦେଶରେ ତାର କୌଣସି ଚେର ଅଛି ବୋଲି । ସେ ଭାବୁନାହିଁ ଯେ, ତାହାର ଚେର ଫିଲିପାଇନ୍ସ କି କାମ୍ବୋଡିଆ କି ଉଗାଣ୍ଡା କି ନାଇଜେରିଆରେ ରହିଛି ବୋଲି । ସେ ନିଜକୁ ବ୍ରିଟେନ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ପର୍ତ୍ତୁଗାଲ କି ଇଟାଲୀରେ ଶରଣାପନ ଅବୈଧ ନାଗରିକ ବୋଲି ଭାବି ପାରୁନାହିଁ । ଏହିଦେଶ ହିଁ ତାର ଦେଶ; ଯେପରି ଲଣ୍ଡାମୁଣ୍ଡିଆ ଗୋରା ପରାସୀ, ଇଂରେଜ ଓ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ ଯୁବକର ଦେଶ । ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତି ଆମେରିକାରେ ମଧ୍ୟ ଏବେ ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି । ପୂର୍ବେ ଯେପରି କଳାମାନଙ୍କ ଉପରେଗୋରାମାନେ ସେଠାରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ, ଏବେ ସେଠାରେ ଗୋରାମାନେ ସୁବିଧା ପାଇଲେ ଏସାୟ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ କିଛିଟା ଚଢ଼ାଉ କଲେଣି । ଆମେରିକାର କଳାଲୋକେ ଏବେ

ସୁଦ୍ଧା ବଂଚିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଗୋରାମାନଙ୍କ ସହିତ କାନ୍ଧକୁ କାନ୍ଧ ଲଗାଇ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଓ ପ୍ରତିଦ୍ବନ୍ଦ୍ବିତା ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ସଂଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ଅଭିନୟ, ଖେଳ ଏବଂ ଶେଷରେ ବୌଦ୍ଧିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେଣି । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଖର୍ଚ୍ଚବହୁଳ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଶୀଘ୍ର ଉପରକୁ ଆସିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବଂଶଧରମାନେ ଆସନ୍ତା ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗକୁ ଆମେରିକାର ଗୋରା ଲୋକଙ୍କୁ ପଛରେ ପକାଇ ଆଗକୁ ଚାଲିବେ; ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସମାନ ସୁଯୋଗ ମିଳିଲେ କେବଳ ଚମର ରଂଗ ବଳରେ ଗୋରା ଲୋକ ରଂଗୀନ ଲୋକଙ୍କୁ ଟପିଯିବେ, ଏପରି ଧାରଣା ପୋଷଣ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଜାପାନୀ ଲୋକେ ଏହାର କୃତଜ୍ଞ ଉଦାହରଣ । ଜାପାନୀ ଲୋକେ ସମଗ୍ର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତକୁ ଏବେ ନିଜର ବୌଦ୍ଧିକ, ବ୍ୟବସାୟିକ, ଶିକ୍ଷଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ବଳରେ ଗ୍ରିୟମାଣ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଣିଲେଣି । ଆମେରିକାର ଧନକ ସେଠାରେ କାମ କରୁନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରରେ ଚୀନ ଏବେ ଉଠୁଛି । ଆସନ୍ତା ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଚୀନ ମଧ୍ୟ ଆମେରିକା ଓ ଯୁରୋପକୁ ଲାଞ୍ଜରେ ବାନ୍ଧି ପକାଇବ । ଗୋରା ହଳଦିଆ ମଧ୍ୟରେ ଗୋରାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲୋପ ପାଇଯିବ ।

ଚେର କଟିଗଲାଣି : ଚେର ଲାଗିନାହିଁ

ଭାରତୀୟମାନେ ଏବେ ବିଦେଶମୁହାଁ ହୋଇଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିର ଅସାରତା ସତ୍ତ୍ବେ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଷୟିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେକ ଉତ୍କର୍ଷ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏଠାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି, ଯେଉଁଥିରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ, ଗବେଷକ ଓ ଇଂଜିନିୟରିଂ ବିଦ୍ୟାରେ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ବିଶ୍ବସ୍ତରୀୟ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ବାହାରୁଛନ୍ତି । ଖତଗପୁର, କାନପୁର, ବମ୍ବେ, ଦିଲ୍ଲୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଆଇଆଇଟି, ପିଲାନୀର ବିରଳା ଇଂଜିନିୟରିଂ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ବାଙ୍ଗାଲୋର, ହାଇଦ୍ରାବାଦ, ମାଡ୍ରାସ ଆଦିର କେତେକ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନରୁ ଯେଉଁମାନେ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ବାହାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଶର ଅଗ୍ରଗତିରେ ଅଂଶୀଦାର କରିବାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଯୋଜନା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇନାହିଁ । ଆମର ମେଡିକାଲ କଲେଜମାନଙ୍କରୁ ଯେଉଁମାନେ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷା ହାସଲ କରି ନିଜର ପାରିଦର୍ଶୀତା ପ୍ରମାଣ କରିପାରିବେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗବେଷଣା ଓ ଚିକିତ୍ସା ବିଦ୍ୟାକୁ ଉପଯୋଗ କଲାପରି କୌଣସି ସଫଳ ଯୋଜନା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଆମର ଯାହା ମୌଳିକ ଏବଂ କୌଳିକ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ ଆୟୁର୍ବେଦରେ ଥିଲା, ତାହାକୁ ଆମେ କେବଳ ଅବହେଳା କରିନାହୁଁ । ତାହାକୁ ଆମେ ପାସୋରି ଦେଲୁଣି । ଚିକିତ୍ସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆୟୁର୍ବେଦ ବିଶ୍ବର ସବୋକୃଷ୍ଟ ବିଦ୍ୟା । ତାହାର ଅନେକ ଅଂଶ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଗବେଷକମାନେ ଏ ଦେଶରୁ ଚୋରିକରି ନେଲେଣି । ସେମାନେ ଏବେ ଗବେଷଣା ମାଧ୍ୟମରେ ଆୟୁର୍ବେଦର ଉଦ୍‌ବିଭିକ୍ତ ମହାତ୍ମ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କଲେଣି । ଯାହାକୁ ସେମାନେ ପେଟେଷ୍ଟ କରି ଆମକୁ ବହୁ ମୂଲ୍ୟରେ ବିକ୍ରି କରିବେ । ଭାରତବର୍ଷ ପରି ବୋଧହୁଏ ପୃଥିବୀରେ କୌଣସି ଦେଶନାହିଁ, ଯେଉଁଠାରେ ବିଶ୍ବର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଜଳବାୟୁ ବିଦ୍ୟମାନ । ଗରମ ଜଳବାୟୁ ଯୋଗୁଁ କ୍ଲାନ୍ତି ଅନୁଭବ କରି ଏ ଦେଶର ଲୋକେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ନହେବା କଥା । କିନ୍ତୁ ରୁଦ୍ରତାପର ଏ ଦେଶରେ

ସାଧାରଣ ଶ୍ରମିକ ଯେତିକି ଶ୍ରମ ତାର ମାତ୍ର ଉଦର ଭରଣ ପାଇଁ କରିପାରେ; ତାହାର ଦଶଭାଗରୁ
 ଭାଗେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶର ଶ୍ରମିକ ଦଶଗୁଣ ମଜୁରି ନେଇ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।
 ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦରେ ଭରପୁର ଏ ଦେଶର ଲୋକେ କେଉଁଆଡେ ଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଯଦି
 ମାନବ ଶକ୍ତି ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସଠିକ୍ ଏବଂ ସଫଳ ଯୋଜନା କରାଯାଇପାରିବ । ଏବେ ଅନେକ ଉଚ୍ଚ
 ଶିକ୍ଷିତ ଭାରତୀୟ ବିଦେଶକୁ ବିଶେଷକରି ଆମେରିକାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏହାର ଦୁଇଟି କାରଣ ।
 ଏଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କାମ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଯିଏ ଯେତିକି ସମର୍ଥ ତାକୁ ସେତିକି ସୁଯୋଗ, ପ୍ରାପ୍ୟ
 ଏବଂ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମିଳୁନାହିଁ । ବରଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଯୋଗ୍ୟ ଲୋକ ଅଯୋଗ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ନିକଟରେ
 ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କାରଣ ହେଲା ଅଧିକ ଅର୍ଥ ଅର୍ଜନର ଲାଜସା । ଅଧିକ ସୁଯୋଗ
 ଏବଂ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇଁ ହେଉ ବା ଅଧିକ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ବିଦେଶକୁ ଯାଉଛନ୍ତି,
 ସେମାନେ ସେଠାରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ନାଗରିକର ମାନସିକତା ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଉଛନ୍ତି । ଆମେରିକାର
 ସ୍ଵଚ୍ଛତ ଗୋରା ଲୋକ ଏବଂ ବିଦେଶଗତ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକ ମଧ୍ୟରେ ସମାନ କାମ ପାଇଁ ସମାନ
 ମଜୁରି ମଧ୍ୟ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ତଥାପି ଯାହା ପାରିଶ୍ରମିକ ମିଳୁଛି, ତାହା
 ଭାରତୀୟ ମାନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ସେଥିପାଇଁ ବିଦେଶୀ ଭାରତୀୟ ବା ଭାରତୀୟ ବିଦେଶୀ
 କୃତ୍ୟ କୃତ୍ୟ ହୋଇ ସେହି ଦେଶକୁ ନିଜ ଦେଶଠାରୁ ଉଚ୍ଚରେ ରଖି ଭାବିବାର, ଚଳିବାର ଓ କହିବାର
 ପ୍ରବୃତ୍ତିର ଦାସ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଆମେରିକାନ ହୋଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆଉ
 ଭାରତୀୟ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ରହିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏମାନେ ଭାରତକୁ ଫେରିଲେ ଏଠାକାର ସମସ୍ତ ଜିନିଷ
 ସେମାନଙ୍କୁ ଖାପିବନା ଲାଗେ । ଆମେରିକାକୁ ସ୍ଵରଣ କରି ସବୁବେଳେ ତୁଳନା କରି ଭାବନ୍ତି ଓ
 କହନ୍ତି । ଏମାନେ ଆମେରିକାରେ ଚେର ଲଗାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଭାରତରୁ ଚେର କଟାଇ
 ଦେଉଛନ୍ତି । ଝିଅ ପୁଅ ଆମେରିକାରେ ପଢ଼ିବେ; ଆମେରିକାରେ ବଢ଼ିବେ; ବିବାହ ପାଇଁ ଭାରତରେ
 ବିଶେଷକରି ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ବରଜନ୍ମା ଖୋଜାଯିବ । ଏଠିକା ବର ସେଠିକା ଜନ୍ମା ସେଠିକା ବର
 ଏଠିକା ଜନ୍ମା ମଧ୍ୟରେ ଭାବଗତ, ଚଳଣିଗତ, ଖାଦ୍ୟଗତ ଓ ଜୀବନଯାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଯେ
 ଅନେକ ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ପାଠିରୀ ପରି ଠିଆହେବ, ଏ କଥା ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାକୁ ସତେତନତା
 ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଅନେକ ବିବାହ ଭଂଗପ୍ରବଣ ହେଉଛି । ଏହି ଚେରହୀନ ଭାରତୀୟମାନେ ଏବଂ
 ସେମାନଙ୍କର ବଂଶଧରମାନେ କ୍ରମେ ଏକ କିମ୍ବୃତ କିମାକାର ଗୋଷ୍ଠୀ ହୋଇ ଗଠି ଉଠୁଛନ୍ତି । ଅର୍ଥ
 ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନର ମୂଳପିଣ୍ଡ ହୋଇଯାଉଛି । ବହୁ ପିତାମାତା ନିଜର ସନ୍ତାନମାନେ ଯୋଗ୍ୟ
 ହୋଇ ବିଦେଶରେ ରହି ମୋଟା ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରି ସେଠାରୁ ଯାହା ଏଠାକୁ ପଠାଉଛନ୍ତି, ସେଥିରେ
 କିଛିଦିନ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜୀବନର ଶେଷ ସମୟରେ ଭାରତୀୟ ଜୀବନ ଧାରାରେ ପୁତ୍ରବଧୂର
 ସେବା ସୁଶ୍ରୀଷ୍ଟା ପାଇବାର କାମନାରେ ଜର୍ଜରିତ ହେଉଛନ୍ତି । ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ
 ସନ୍ତାନ ସତତିକର ଅନୁପସ୍ଥିତିର କ୍ଷତିପୂରଣ ହେଇପାରୁନାହିଁ । ପୁତ୍ରର ଯୋଗ୍ୟତାର ଆଧିକ୍ୟ ହେଉ
 ବା ଅର୍ଥ ଅର୍ଜନର ଲାଜସାର ଆଧିକ୍ୟ ଭାରତୀୟ ସାମାଜିକ ଓ ପାରିବାରିକ ଜୀବନ ଏହି ପ୍ରକାର

ବିଦେଶୀ ଭାରତୀୟଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଏବେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବିଦେଶୀ ଭାରତୀୟ ଡାକ୍ତରମାନେ କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲ ନାମରେ ଏକ ଆଧୁନିକ ଚିକିତ୍ସା କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସହଯୋଗ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆମଳାତାନ୍ତ୍ରିକ ନାଲିପିତା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକଟ୍ଟଟିକୁ ବିକ୍ରିତ କରାଇଲେ । ତଥାପି ଏହିପରି ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରେମ କିଛିଟା ତଥାପି ଥିଲା ବୋଲି ସେମାନେ ଉଦ୍ୟମ ଅବ୍ୟାହତ ରହି ନିଜ କାମରେ ଆଗେଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋ ଜାଣିବାରେ ଏହି ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା ଉପୁଜିଛି । ସେମାନଙ୍କର ପରିବାର ଓଡ଼ିଶାକୁ ଫେରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହନ୍ତି । ପତ୍ନୀମାନେ ହୁଏତ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଫେରିବେ । କିନ୍ତୁ ସନ୍ତାନମାନେ ଫେରିବାର ସମ୍ଭାବନା କ୍ଷୀଣ । ସେମାନେ ଆମେରିକାନ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱର ସ୍ୱଭାବ ସୁଲୁଭ ଦାସତ୍ୱରେ ବନ୍ଧା । ଭାରତ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଆଦର ମମତା ତ ଦୂରର କଥା; ପିତାମାତାଙ୍କ ଦେଶ ଭାବରେ ସାମନ୍ୟତମ ଭାବପ୍ରବଣତା ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଏଠାକୁ ଆସନ୍ତି, ବିଦେଶୀ ପର୍ଯ୍ୟଟକର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭାରତକୁ ଦେଖନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ସହର ଓ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏକ ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ । ସେମାନେ ନିଜର ଛାତି କୁଟୁମ୍ଭ ଓ ପୂର୍ବ ପିତାର ଲୋକଙ୍କୁ ନିଜର କେହି ବୋଲିଭାବି ପାରନ୍ତି ନି । ଏମାନେ ଭାରତୀୟ ବଂଶୋତ୍ତର ଅତିହ୍ନା ଲୋକ । ଏମାନଙ୍କର ଜନ୍ମକିନାରା କିଛି ନାହିଁ । ଆମେରିକାରେ ଜନ୍ମିଥିବା ଭାରତୀୟଙ୍କ ଅନ୍ୟତମ ଚିନି ପିତାର ବଂଶଧର ପ୍ରକୃତ ଆମେରିକାନ ହେବେ । ବିଦେଶୀ ଭାରତୀୟମାନେ ଅନ୍ତତଃ ସେଠାରେ ଅନ୍ୟ ଭାରତୀୟଙ୍କ ସହିତ ବୈବାହିକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଭାଷା ବିଶେଷ କରି ଜାତିଆଣ ବିଚାର ରହିଛି । ବିଦେଶରେ ନିଜ ଭାଷାର କିମ୍ବା ନିଜ ଭାଷାର ନହେଲେ ବି ନିଜ ଜାତିର ବର କନ୍ୟା ମିଳିବା କଷ୍ଟକର । ଭାଷା ଇଂରାଜୀ (କିମ୍ବା ଫ୍ରେଞ୍ଚ) ଓ ଜାତି ଭାରତୀୟ ଏହାକୁ ଆଧାର କରି ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିହେଉ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଚେର ଧରୁନାହିଁ କି ଚେର କରୁନାହିଁ । ଏପରି ଦ୍ୱିଧାମୂଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ଭାରତୀୟମାନେ ସବୁକି ହେଉଛନ୍ତି ।

ଭାରତରେ ଥାଇ ବିଦେଶୀ

ଥାଇ ଏକ ବିପଜ୍ଜନକ ବଂଶଧର ଏବେ ଭାରତରେ ମାତି ଗଲେଣି । ଏମାନେ ହେଲେ ଏଠାରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ନୂତନ ବଂଶଧର ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ସ୍ତରକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଯେଉଁମାନେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ, ସଂଗୀତ, ସିନେମା, ଖାଦ୍ୟ ଓ ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦ ପ୍ରତି ଅହେତୁକା ଭାବରେ ଆକୃଷ୍ଟ । ଏମାନେ ପିଲାଦିନୁ ବାପା ମା'ଙ୍କୁ ଡାକି ମମି ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ଶିଖନ୍ତି । ଦୋଷ ନିଶ୍ଚୟ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ନୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ବାପା ମା' ଏମିତି ଡାକିବା ଶିଖାନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅଜଣା ସଂସ୍କୃତି ଓ ମାନସିକତାରେ ଏହି ନିରାହ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଜନ୍ମରୁ ଅସହାୟ କରି ତୋଳି ଦିଅନ୍ତି । ବାପା ମା' ଗାଁରୁ ଆସିଥିଲେ । ସାଧାରଣ ଓଡ଼ିଆ ସ୍ତରରେ ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲେ । ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ି ସମାଜରେ ନିଜର ଛିତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିସାରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଇଂରାଜୀ ସ୍ତରକୁ ନଯାଇ ମଧ୍ୟ ଅଧ୍ୟୟନର ଶୀର୍ଷକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନିଜର ସତ୍ତାକୁ ଇଂରାଜୀ ରଂଗରେ

ରଂଗେଇବାକୁ ବିଚିତ୍ର ଲୋଭରୁ ମୁକ୍ତ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ବମ୍ବେ, ଦିଲ୍ଲୀ, ବାଂଗାଲୋର ପରି ମହାନଗରୀ ନୁହେଁ । ଭୁବନେଶ୍ୱର, ରାଉରକେଲା, କଟକ ପରି ପ୍ରାଦେଶିକ ମୁଖ୍ୟ ସହର ନୁହେଁ । ସାଲେପୁର, ଜଳେଶ୍ୱର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ଜଟଣୀ, ନୟାଗଡ଼, ପୁଲବାଣୀ କି ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ ପରି ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଦୃଶ ସହର କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ରମାନଚକରେ ଇଂରାଜୀ ସ୍କୁଲ ବସିଲାଣି । ନୂଆ ଧନାକ ଶ୍ରେଣୀ, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଏପରିକି ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକମାନେ ନିଜର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏପରି ସ୍କୁଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରୁଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ନର୍ସରୀ ଓ ଛୋଟ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଏକ ହାଜବ୍ରିତ ଜେନେରେସନ କାରଖାନାରେ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲାପରି ଉତ୍ପରୁଛି । ଏମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁମାନେ ପାଠ ପଢ଼ାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଇଂରାଜୀ ଜ୍ଞାନ ଅତି ଦୁର୍ବଳ । ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଓଡ଼ିଆର ପ୍ରାଦୂର୍ଭାବ ପ୍ରଚୁର । ତଥାପି ସେ ସ୍କୁଲ ସାଧାରଣ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ ଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ବୋଲି ପରିଗଣିତ । ବିଶେଷକରି ସହରର ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରୁ ଯେଉଁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ବାହାରୁଛନ୍ତି, ଏବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୂରଦର୍ଶନ ଓ ଡି.ଟିଭି ଇତ୍ୟାଦିରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଅନେକ ଧାରାବାହିକରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏମାନେ ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼ି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ହାତଲେଖା ଓଡ଼ିଆ ଚିଠି ଲେଖିବା କିମ୍ବା ପଢ଼ିବା ଏମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅଥଚ ସ୍ୱଭାବ ସୁଲଭ ଢଙ୍ଗରେ ଚାହିଁଲେ ଓଡ଼ିଆ କହିପାରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ନାହିଁ । ବାପା ମା'ଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଜେଜେବାପା କିମ୍ବା ଜେଜେମା'ଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ଆଦରଭରା ସମ୍ପର୍କ ରହିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଘରେ ବିବାହ ହେଲେ ଏମାନେ ବାପା ମା'ଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଧୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଏପରିକି ପାରିବାରିକ ସ୍ତରରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ହେଲେ ଏମାନେ ବାପା ମା'ଙ୍କ ସହିତ ଅନ୍ୟ ଘରକୁ ଯିବାକୁ ରାଜି ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ଜନ୍ମଦିନରେ ଘରେ ମା'ଙ୍କୁ ଚାପଦେଇ ଗୋଜି କରି ନିଜର ସାଂଗମାନଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତି । କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲା ବେଳେ ଝିଅପୁଅ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଆପେକ୍ଷାର କରନ୍ତି । ଫୁଟ୍ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବାପା ମା' ଯେଉଁଠି ଝିଅ କିମ୍ବା ପୁଅ ଦେଖୁ ଠିକ୍ କରନ୍ତି, ସେଠି ବାହା ହୁଅନ୍ତି । ବାହାଘର ବେଳେ ବେଦୀରେ ବସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ମନ୍ତ୍ର(ଯେତେ ଅପାଠୁଆ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ) ପାଠକରି ହାତଗଣ୍ଠି ପକାଏ । ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଇ ସହଜରେ ଚାଲିପାରନ୍ତି । ବେଦୀକୁ ଓଡ଼ଣା ପକାଇ ଅଧା ନଇଁନଇଁ ଆସନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ପକ୍ଷଟି ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକାଂଶ ଏହି ଇଂରାଜୀ ପଢୁଆ ଝିଅପୁଅ ବାହାରି ନାହାନ୍ତି । ଯୌବକ ଦେଲେ ନିଅନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ରୁଚିରେ ହଟତର, ପିଜା ଆଉ ମ୍ୟାଗି ଉପଜୀବ୍ୟ । ତଥାପି ସେମାନେ ଭାରତୀୟ । ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ସଂସ୍କାର ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନ ନାହିଁ । ଏହି ବଂଶଧର ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନର ନୂତନ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଆସୁଥିବା ସଂସ୍କୃତିର ଭବିଷ୍ୟତ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ । ଏମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଭାରତବର୍ଷ ଆଗକୁ ଚାଲିବ । ପଛରେ ରହିଯିବ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଭାରତ । ତାର ଚେର ଥିବ ଭାରତ ଭୂଇଁରେ । ଏହି ଚେର ଥିବା ଭାରତୀୟ କ୍ରମେ ନିସ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଶୋଷିତ ହେବେ ଏହି ଭାରତୀୟ ବିଦେଶୀକ ଦ୍ୱାରା । ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଗତ ୪୦ ବର୍ଷ ହେଲା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ପ୍ରତି ଦଶକରେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା

କ୍ଷୀପ୍ରଚର ଓ ତୀବ୍ରଚର ହେଉଛି । ଭାରତରେ ଥାଇ ବିଦେଶୀ ହେବାରେ ଆମର ଯେଉଁ ସ୍ବାଦ ଭରି ରହିଛି, ତଳେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ଭାରତୀୟ ସେ ସ୍ବାଦ କେଉଁଠୁ ପାଇବେ ? ସେମାନେ ଯେ ଚେରୁଆ ଭାରତୀୟ । ଆମର ଚେର ଦରକାର ନାହିଁ । ଆମେ ଚେର କଟାଇବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଆନନ୍ଦ ଓ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ । ତାହା ହିଁ ଆଜିର ଭାରତୀୟତାର ବିତମ୍ବନା ।

(ଗାଂ.୬.୯୫ଭିଖ)

୪୦ ବର୍ଷର ଗଣତନ୍ତ୍ର !

ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟାଳ ପଏଣ୍ଟ କେଉଁଠି ?

ସ୍ବାଧୀନତାର ପ୍ରଥମ ସ୍ବାଦ ମୁଁ ଚାଖୁଥିଲି ୧୯୪୭ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୧୪ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରାତ୍ରରେ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଆମ ଗ୍ରାମର ନୂଆ ଉଚ୍ଚବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଦ ଦେଇଥାଏ । ମ୍ୟାଲେରିଆର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ସେତେବେଳେ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ପ୍ରବଳ । ମୁଁ କୁରାକାନ୍ତ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଭୋଗୁଥାଏ । ସେ ଦିନର କଥା ଜଳଜଳ ଆଜି ଆଖିରେ ଭାସି ଉଠୁଛି । ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ବାଧୀନତା ଉତ୍ସବ ପାଳନ ପାଇଁ ଜୋରସୋରରେ ସ୍ବତଃସ୍ପୂର୍ତ୍ତ ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ଆଲୋଚନର ଢେଉ ଖେଳୁଥାଏ । ଆମ ଗାଁ କୁସୁପୁର ଏକ ବଡ଼ ଗାଁ ଓ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ମହିଳାମାନଙ୍କ ସମେତ ପ୍ରାୟ ୪୦ ଜଣ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ୧୯୨୧ରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୯୪୨ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାତିଥିଲେ । ଆମ ଘରୁ ମୋ ନିଜ ଦାଦି ହେମନ୍ତ କିଶୋର ବଳ କଟକର ରେଭେନ୍ସା କଲେଜିଏଟରୁ ଡାକ୍ତର ସହପାଠୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦ୍ବିବେଦୀ, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ, ବିନୋଦ କାନ୍ତନଗୋ, ସଚ୍ଚି ମହାନ୍ତି (ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ହରିହରଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସହକାରୀ) ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ସହିତ ଆଇନଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପିକେଟିଂ କରି ଛାତ୍ର ଅବସ୍ଥାରୁ ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଗିରଫ ହୋଇ ପାଟନା କ୍ୟାମ୍ପ ଜେଲକୁ ପଠାଯାଇଥିଲେ । କ୍ୟାମ୍ପ ଜେଲ ଅର୍ଥ ଖାଲି ପଡ଼ିଆର ଚାରିପଟ ଟିଣ କାନ୍ଥ ଏବଂ ଉପରେ ଟିଣ ଛପର ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ରଖାଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ପିତଳ ହାଣ୍ଡି ରୋଷେଇରେ ଖାଇ ଭିତରେ ଗରମରେ ସବୁଜି ହୋଇ ଖରଡ଼ି ହୋଇ ପ୍ରାୟ ୯ ମାସରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ରହିଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନାବାଜକ ଭାବରେ ଜେଲରୁ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଖଲାସ କରିଦେଲେ । ମୋ ଦାଦା ଘରକୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ଶକ୍ତ ଆମାଣୟ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଦୋରନ୍ଧା ଉତୁନା ଭାତ ଏବଂ ଅଳ୍ପା ଅମୃତଭଣ୍ଡା ସିଝା ପଥ୍ୟ ଖାଇ କୌଣସିମତେ ସେ ବଞ୍ଚିଯାଇଥିଲେ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାନପିଲା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦାଦାଙ୍କ ସହିତ ବସି ଖାଇବାରେ ଆନନ୍ଦ ଥିଲା । ଦାଦା ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇଲାବେଳେ ବିଛଣା ସହିତ ଅତି ସରୁ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଲାଗି ଯାଉଥିଲେ । ସେ ଦୃଶ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ମୋ ମନରେ ଦାଦାଙ୍କ ଚେହେରା ଭାସି ଉଠୁଛି । ଆଉ କେତେଜଣ ଆମ ଗାଁରୁ ସେ ଖେପରେ ଜେଲ ଯାଇଥିଲେ । ଜେଲରୁ ଏତେ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଫେରିଥିଲେ

ଯେ, ସେମାନେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ବେମାର ରହିଲେ । ସେହି ଜେଲରୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଯେଉଁ ରୋଗ ଧରିଥିଲା, ସେଥିରେ କେତେଜଣ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ମଧ୍ୟ । ଆମ ଗାଁରୁ ଜେଲ ଯାଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ମହିଳା ଏବଂ ଆଉ ତିନିଜଣ ମାତ୍ର ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ୧୯୬୦ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରି ସାରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ଜଣଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ସ୍ବାଧୀନତା ପରର କଂଗ୍ରେସ କର୍ମୀ ବା ନେତା ହିସାବରେ କେହି ସରପଞ୍ଚ ମଧ୍ୟ ହୋଇନଥିଲେ କିମ୍ବା ନିର୍ବାଚନରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିନଥିଲେ । ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଶେଷ ପୂର୍ବରୁ ଚଉକିଦାର ଟିକସ ଭିତ୍ତିରେ ୧୯୩୦ ଦଶକରେ ଏବଂ ୪୦ ଦଶକର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଅଳ୍ପ କେଇଥର ନିର୍ବାଚନ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସାଧାରଣତଃ ଧନୀ ଜମିଦାର ଯେଉଁମାନେ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ କଂଗ୍ରେସ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲେ ସେଇମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼େଇ ହେଉଥିଲା । ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କର ଆଜିକାଲି ପରି ନିର୍ବାଚନ ସଂକେତ ନଥିଲା । ଭୋଟ ବାବୁର ରଙ୍ଗ ଅଲଗା ରହୁଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ଆଜିକାଲି ପରି ପ୍ରାର୍ଥୀ ଏତେ ନଥିଲେ । ଦୁଇ ତିନିଜଣ କି ଚାରିଜଣ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଥିଲେ । ତେଣୁ ହଳଦିଆ ବାବୁ, ଲାଲ, ସବୁଜ ରଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଦିର ବାବୁ ଥିଲା । ଲୋକେ ଜାଣୁଥିଲେ ଅମୃତ ବାବୁଙ୍କର ଅମୃତ ରଙ୍ଗର ବାବୁ । ସାଧାରଣତଃ କଂଗ୍ରେସ ସମର୍ଥକ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଧନୀ, ଜମିଦାର ଓ ରାଜାଙ୍କୁ ହରାଇ କିଣୁଥିଲେ । ଏବେ କେବଳ ଧନୀ ଓ ନୂଆ ରାଜାମାନେ ହିଁ ନିର୍ବାଚନ ଜିଣିପାରିବେ । ସାଧୁ ସଚ୍ଚୋଟ ଦରିଦ୍ର ପ୍ରାର୍ଥୀ ଯେତେ ଲୋକହିତକର କାମ କଲେ ମଧ୍ୟ ଜିଣିପାରିବେନି । ଏହି ନିବନ୍ଧର ଉପକ୍ରମଣିକାରୁ ପାଠକପାଠିକା ବୁଝିବେ ସେଦିନ ଓ ଆଜିର ସମାଜର କେତେ ପ୍ରଭେଦ । କାହିଁକି ତା' ହେଲେ ଆଜି ସାଧୁ ସଚ୍ଚୋଟ ଏବଂ ଗରିବ ଲୋକେ ନିର୍ବାଚନ ଜିଣିପାରୁନାହାନ୍ତି ? ତା' ହେଲେ କ'ଣ ଭାବିବାକୁ ହେବ ଯେ ଭୋଟଦାତାମାନେ କେହି ସାଧୁ ସଚ୍ଚୋଟ ନୁହନ୍ତି ? ନା, ଭୋଟରମାନେ ସବୁ ଧନୀ ଜମିଦାର ହୋଇଗଲେଣି ? ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଆଜି ଲୋକମାନେ ଭୟାକୁ ହୋଇଗଲେଣି । ସାମାନ୍ୟ ଲାଭ ଲୋଭର ବନ୍ଧବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ମାନ ଇଜ୍ଜତ ହରାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏତେ ଭୟ କରୁନଥିଲେ । ଯାହା ଆଜି ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ସ୍ବଦେଶୀ ସରକାରଙ୍କୁ ଏତେ ଭୟ କାହିଁକି ? ସେତେବେଳର ପୋଲିସକୁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏତେ ତରୁ ନଥିଲେ ଆଜିକାଲିର ଧନୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଲୋକେ ଯେତେ ଥାନା ଅଫିସରଙ୍କୁ ଡରୁଛନ୍ତି । ସେତେବେଳର ଥାନା ଅଫିସରଙ୍କର ଅମାପ କ୍ଷମତା ଥିଲା ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ତଳ ପୋଲିସ୍ ବାବୁଙ୍କର ଭୟ ଥିଲା ହଠାତ୍ କିଛି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟାୟ କରିବାକୁ । କାରଣ ବିଦେଶୀ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନର ନୈତିକତା ଆଜିର ଦେଶୀ ଶାସନ ଓ ଶାସକର ନୈତିକତା ଠାରୁ ଡେଇଁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବରେ ଥିଲା । ବ୍ରିଟିଶ ଜାତି ସଭ୍ୟ (Civilised) ପରମ୍ପରାର ପ୍ରତୀକ ଥିଲା । ତାହା ଛଡ଼ା ଔପନିବେଶିକ ଶାସକ ଭାବରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦେଶକୁ ମାଡ଼ିବସି ଶାସନ କରିବାର ଅନୈତିକତାର ବୋଧ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ତାପ ଭରି କାମ କରୁଥିଲା । ଦେଶୀ ଶାସକର ଏହି ଉଦ୍ବୃତ୍ତା, ନୈତିକତା ଏବଂ ସଂଭ୍ରମର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ତାହାହିଁ

ହେଲା ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକର ପୋଲିସ୍ ଏବଂ ଦେଶୀ ଶାସକର ପୋଲିସ୍ ମଧ୍ୟରେ ତପାତ୍ । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରର ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ଆଜି ବିବେକକୁ ଚାବି ପକାଇ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଭୁର ସାମନାରେ କେବଳ ଆଗକୁ ନୁହେଁ ପଛପଟକୁ ନଇଁ ପଡ଼ିବାର ଦେଖାଯାଉଛି । ସେ କାଳ ଓ ଆଜି ମଧ୍ୟରେ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି ଆପଣ ବିଚାର କରନ୍ତୁ । ପଚାଶ ବର୍ଷର ସ୍ବାଧୀନତା କ’ଣ ଦେଇଛି ଆମକୁ ମୋ ବୟସର ଲୋକେ ପୁରୁଣା କଥା ହେବ କଲେ ସବୁ ମନେପଡ଼ିଯିବ ।

ମୁଁ ୧୯୪୯ ମସିହାରେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇଥିଲି । ସେତେବେଳେ ଛାତ୍ରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅତି କମ୍ । ତେଣୁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷାରେ ସାରା ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେତେ ଛାତ୍ର ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ନାମସବୁ ‘ସମାଜ’ କାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଆମ ଗାଁରେ ଯେତେବେଳେ ୧୯୪୫ ମସିହାରେ ହାଇସ୍କୁଲ (ପ୍ରତ୍ଯାବିତ) ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା ପଡ଼ିବାକୁ ଛାତ୍ର ମିଳୁନଥିଲେ । ପଢ଼ାଇବାକୁ ଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ମିଳୁ ନଥିଲେ । ମୋର ଜଣେ ପିଉସା ମାଇନର ସ୍କୁଲ ହେଡ଼ମାଷ୍ଟର ଥିଲେ ଏବଂ ହାଇସ୍କୁଲର ସ୍ଥାପୟିତା ଭାବରେ କାମ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସେ ସାଇକେଲରେ ୧୫ ମାଇଲ ବ୍ୟାସାର୍ଦ୍ଧ ବୁଲି କେଉଁ ଗାଁରେ କିଏ ୬ମ ଶ୍ରେଣୀ ପାସ୍ କରି ଘରେ ବସିଛନ୍ତି, ଠାବ କରି ମୋଟରେ ୨୪ ଜଣ ଛାତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କଲେ । ହାଇସ୍କୁଲ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ମୁଁ କଟକ ଆସି ରେଭେନ୍ସା କଲେଜିଏଟ୍‌ରେ ନାମ ଲେଖାଇ ସାରିଥିଲି । ପିଉସା ଆସି କଟକରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ମୋ ବାପା ବୋଉଙ୍କ ସହିତ ସେତେବେଳେ ମୁଁ କଟକରେ ରହୁଥିଲି । ବାପାଙ୍କୁ ମୋ ବିଷୟରେ କହିଲେ ଯେ ସେ ଗାଁକୁ ଚାଲୁ । ବାପା କହିଲେ ତା’ର ଇଚ୍ଛା । ପିଉସା ମତେ ସାଇକେଲରେ ବସାଇ କଟକସାରା ସେ ଦିନ ଯାକ ବୁଲାଇ ମୋ ମଗଜ୍ ସାଫ (Brain Wash) କଲେ । ମତେ ରସଗୋଲା ଇତ୍ୟାଦି ଖୁଆଇ ମନ ନେଲେ । ମତେ କହିଲେ ଯେ ତୁ ଭଲ ପଢ଼ୁ । କିନ୍ତୁ କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲରେ ଓଡ଼ିଶାର ସବୁଠୁ ଭଲ (ମେଧାବୀ) ପିଲା ପଢ଼ୁଛନ୍ତି । ତୁ ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ହେଉଥିଲା । ଏଠି କ’ଣ ପାଠ ହୋଇପାରିବୁ ! ଗାଁକୁ ଚାଲ ପାଠ ହେବୁ । ତା’ ଛଡ଼ା ତମ ଗାଁରେ ସ୍କୁଲ ହେବ । ସେଠି ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ପିଲା ମିଳୁନାହାନ୍ତି । ସ୍କୁଲ ହବ କେମିତି ? ମୁଁ ବୁଝିଲି ଯେ ଗାଁର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ, ଶିକ୍ଷାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଗାଁକୁ ନଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଗାଁକୁ ଚାଲିଲି । ଆମ ସ୍କୁଲର ଆମେ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟାଚ । ଆମ ଗାଁ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ହାଟ । ସପ୍ତାହକୁ ଦୁଇପାଳି । ଆମେ ହାଟପାଳି ଦିନ ହାଟରୁ ଗାମୁଛା ଦେଖାଇ ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ ମାଗୁ । ପଇସାଏ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆଠଶା (ଆଜିର ପଚାଶ ପଇସା) ଯାଏ ହାତୁଆ, ବଡ଼ ବୋକାନୀ ସାହାଯ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି । ଅଣାଏ ଦି’ ଅଣା ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟମ ବୋକାନୀ ଦିଅନ୍ତି । କୋଉ ପାଳିରେ ଚାରିଟଙ୍କା, କୋଉ ପାଳିରେ ୩ ଟଙ୍କା ଆଠଶା ଏମିତି କରି ମିଳେ । ଥରେ ଗୋଟାଏ ପାଳିରେ ଦଶଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ମିଳିଥିଲା । ଖରାଦିନ ଗୋରୁ ହାଟରେ ଟିକେ ଅଧିକ ପଇସା ମିଳେ । ଟଙ୍କାକର ମୂଲ୍ୟ ବି ସେତେବେଳେ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶୀ ଥିଲା । ଟଙ୍କାକ ୬୪ ପଇସା ୧୬ ଅଣା । ଅଣାକ ୪ ପଇସା । ମକୁରି ଥିଲା ମୂଲିଆଙ୍କର ଦି’ଅଣା (ଆଠପଇସା) । ଟଙ୍କାକୁ ୮ ସେର କି ୧୦ ସେର ଚାଉଳ ମିଳୁଥିଲା । ଟଙ୍କାକୁ ତେର ଛଟାକି ରୁଆ (ଗାଈ) ଘିଅ ଥିଲା । ସେରକ ୧୬ ଛଟାକି । କଟକ ସେର ଓଜନ ଥିଲା ୧୦୫ ଟୋଲା । ବାଲେଶ୍ଵରୀ (କଳିକତା

ସେର) ସେର ଥିଲା ୮୦ ଡୋଳା । ଆଜିକାଲି କିଲୋଗ୍ରାମର ଓଜନ ୮୬ ଡୋଳା । ତେଣୁ ହାତପାଳିକେ ଆମେ ୩ କି ୪ ଟଙ୍କା ପାଇଲେ କେତେ ଖୁସି ହେଉଥିଲୁ । ସ୍କୁଲ ଗଡ଼ିବାରେ ଆମେ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦରେ ଦେହ ଲଗାଇ ଖଟୁଥିଲୁ । ଘରତୋଳା ପାଇଁ ଇଟା ତିଆରି ହେବ । କାଦୁଅ ଚକଟିବୁ ଆମେ । କଞ୍ଚା ଇଟା ବୋହି ନେଇ ଖରାରେ ରଖୁ । ଗୋଟାଏ ପଟ ଶୁଖିଗଲେ, ଆରପଟ ଲେଉଟାଇ ଦେବୁ । ଘର ଛପର ହେବ । ଛାଆଳି ଘର ଛପର କରିବେ । ଆମେ ନଡ଼ା ବିଡ଼ାଗୁଡ଼ାକ ଚାକ ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗିବୁ । ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ଗାମୁଛା ବାନ୍ଧି କାମ କରୁଥିଲେ । ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଦରମା ମାସକୁ ୨୫ ଟଙ୍କା କି ୩୦ ଟଙ୍କା । ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷକ ମିଳୁନଥିଲେ । ବହୁତ ଖୋଜାଖୋଜି କରି ଖଲ୍ଲିକୋଟ ଆଡ଼ର ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ମିଳିଲେ ଯେ ସେ ଆଇ.ଏସ୍.ସି. ଫେଲ ହୋଇଥିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଆମ ନବମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ ଶେଷ ହେବା ଉପରେ । ତଥାପି ସେ ଆଇ.ଏସ୍.ସି. ଫେଲ ଶିକ୍ଷକ ଆନ୍ଧ୍ର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ର ଥିଲେ ବୋଲି ପାଠ ଜାଣିଥିଲେ । ପାଠ ଭଲ ପଢ଼ାଉଥିଲେ । ସେ ସୁଲ ଜୀବନ ଏବେ ଅତି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ଏସବୁ ଲେଖିବା ପଛରେ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଯେ ସେତେବେଳର ଶିକ୍ଷାୟତନର ଦୃଶ୍ୟ କ'ଣ ଥିଲା ଆଜିର ଲୋକେ ଜାଣନ୍ତୁ । ଏବେ ଛାତ୍ର ଶିକ୍ଷକ ସମ୍ପର୍କରେ କି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି କହିବା ଦରକାର ନାହିଁ ।

ନୈତିକତାର ମାପକାଠି

ମୁଁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସକଲା ବର୍ଷ ଜଣେ ପିଲା କପି କରୁଥିବାବେଳେ ଧରାପଡ଼ିଥିଲା । ସେ ପିଲାକୁ ତା'ର ବାପ, ମା' କୁଳାଙ୍ଗାର, ଘର ନାଁ ପକାଇଲା, କପି କରି ଧରାପଡ଼ିବାକୁ ଜନ୍ମ ନହୋଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା ଇତ୍ୟାଦି କହି ଧୂଆର କଲେ । ସେ ଛାତ୍ରଟି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଦେଲା ଏବଂ ତାହା ଖବରକାଗଜରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ବାପ, ମା' କହିଲେ ଦୁଃଖର ସହିତ “ଭଲ ହେଲା । କଳଙ୍କ ଚାଲିଗଲା” । ଆଜି ଶିକ୍ଷକ କପି ଯୋଗାଉଛନ୍ତି । ପିଲା ଯେଉଁଠି ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଅଭିଭାବକଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ସାଙ୍ଗସୁଖ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମାଇକ୍ ଲଗାଇ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଡାକୁଛନ୍ତି ସ୍କୁଲ ଘରେ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ । ନଚେତ୍ ପରୀକ୍ଷା ଖାତା କୋଉଠି ପଡ଼ିଛି, ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ନମ୍ବର ବଢ଼ାଇବା କିମ୍ବା ୩ୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାସ କରିଥିବା ଛାତ୍ରକୁ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ନମ୍ବର ଦିଆଯିବା ନିତିଦିନିଆ କଥାରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି । ଆମ ସମୟରେ ଖାତା କୁଆଡ଼କୁ ଗଲା ଜାଣିବା ଅସମ୍ଭବ । କେବଳ ଆମେ କଲେଜକୁ ଆସିଲା ପରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଜଣେ ବଡ଼ ଓକିଲଙ୍କ ପୁଅ କଟକରୁ ଗୋଟିଏ ଜାଲ୍ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ନେଇ ଆହ୍ଲାବାଦ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନାମ ଲେଖାଇଥିଲା । ଧରାପଡ଼ିଲା ପରେ କଟକ ଫେରିଲା । ପରେ ବ୍ୟବସାୟ କରି ବହୁତ ‘ବଡ଼ଲୋକ’ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣ ନୈତିକତା ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ବହୁତ ଉଚ୍ଚରେ ଥିଲା ।

ଦୁର୍ନୀତି ଯତ୍ନକ୍ଷତ୍ର

ଦୁର୍ନୀତି ଆଜିକାଲି ଯାହାକୁ କୁହାଯାଇଛି, ତାହାର ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ନଥିଲା । କେବଳ ଆମାରେ ପୋଲିସ୍‌ବାଲା କିଛି ପଇସା କରୁଥିଲେ । କୋର୍ଟ ପେସ୍‌ବାର ପାଉଣାର ଚଳଣି ଥିଲା । ଆଉ ରେଜେଷ୍ଟ୍ରିଖାନାରେ ଜମି

କିଣାବିକାରେ ପାଉଣା ଥିଲା । ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ (ଡ୍ରାଡ୍ରଖାନା) ସରକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କର କାମ ପାଇଁ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ଗତ ୧୫ ବର୍ଷ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍ ଭିତରେ ଦୁର୍ନୀତି ନଥିଲା । ଦୁର୍ନୀତି ଜଣାଥାଏକେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ଡି.ରେ କିଛି ଥିଲା କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର-ଇଞ୍ଜିନିୟର ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମାନ୍ୟ ହୋଇ । ଏବେ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗରେ ମଧ୍ୟ ଅମାପ ଦୁର୍ନୀତି । ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍‌ରେ ଭଲ ଦୁର୍ନୀତି ହେଉଛି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପିଅନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଠାରେ ପଇସା କାରବାର । ଦୁର୍ନୀତି ନାହିଁ କେଉଁ ଅଫିସ୍‌ରେ ଏବଂ କେଉଁ ସ୍ତରରେ ତାହା ଖୋଜି ପାଇବା ଅସମ୍ଭବ । ଯଦିବା କେଉଁଠି କେଉଁଠି କେହି ଅଫିସର ଦୁର୍ନୀତି କରୁନାହାନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସଚ୍ଚୋଟପଣିଆରେ ଯିବ । କିନ୍ତୁ ୫୦ ବର୍ଷ ତଳେ ଦୁର୍ନୀତିର ପରିସର ଓ ପ୍ରସାର ଉନ୍ନତ ନଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ ଯେତେବେଳେ ୫୦ ଦଶକର ଶେଷଭାଗରେ ବୁକ୍ ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ଦୁର୍ନୀତି ନଡ଼ିଆଗଛ ଚେର ପରି ମାଡ଼ିଗଲା । ନୂଆ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍କାର ଦୁର୍ନୀତିକୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଜୀବନରେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି । ତେଣୁ ଉଦାରୀକରଣ ଏବଂ ଜଗତୀକରଣ ଦୁର୍ନୀତିର ଛୁଆର ମଡ଼ାଇ ଦେଲାଣି ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ସାମାଜିକ ଅଧ୍ୟୋପତନ

ଚେଲିଭିଜନ କେତେ ଦୂରର କଥା ଘର ଭିତରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇଛି । ଆମେ ଥିଏଟର, ଯାତ୍ରା, ଦାସକାଠିଆ, ପାଲା ଦେଖୁଥିଲେ । ଘୋଡ଼ାନାଚ, କୁଆଁରପୁନେଇଁ, ଭାଲୁକୁଣୀ ଓଷା, ରଜ, ବୋଟ ଇତ୍ୟାଦି ଆମ ଜୀବନର ମୁଖ୍ୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଂଶ ଥିଲା । ଏବେ କେବଳ ସହରରେ ନୁହେଁ ଗାଁଗଣ୍ଡାରେ ମଧ୍ୟ ଚେଲିଭିଜନର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇଛି । ମୁଁ ଥରେ ବଣ୍ଡା ପର୍ବତ ଯାଇଥିଲି । ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଘର ତିଆରି ହେଉଥିଲା । ଗୋଟାଏ ବୋର୍ଡରେ ମରାଯାଇଥିଲା 'Recreation Centre' । ପଚାରି ବୁଝିଲି ଯେ ସେଠାରେ କ'ଣ ହେବ । ଜଣାଗଲା ଯେ ସେଠାରେ ରଞ୍ଜିତ ଚେଲିଭିଜନ ଲାଗିବ ବୁଲୁଷ୍ଟୁ ଅଧାଲଙ୍ଗଳା ବଣ୍ଟାକ ପାଇଁ । ହୋଟେଲ ସଂସ୍କୃତି ବଡ଼ ସହରରେ ଏବଂ କ୍ରମେ ଛୋଟ ସହରରେ ମାଡ଼ିଗଲାଣି । ହୋଟେଲରେ ଲୋକ କେବଳ ଖାଇବାରେ ସବୁଷ୍ଟ ନୁହନ୍ତି । ପିଇବା ଏବଂ ଶୋଇବା ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରବଳ । ପିଇବା ମାନେ ପାଣି ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଅମ୍ଳସ୍ୱାଦ ଅମ୍ଳ ନୁହେଁ । ମଦ ପିଇବା ଏକ ଉନ୍ନତ ଜୀବନର କାହାଣୀ । ଶୋଇବା ମାନେ ନିଦରେ ଶୋଇବା ନୁହେଁ । ନିଜ ପତ୍ନୀକୁ ଘରେ ଛାଡ଼ି ଭିନ୍ନ ନାରୀଙ୍କ ସହ ଯୌନ-ରାତ୍ରି ଯାପନ । ପୁରୁଷମାନେ ଏ ଦିଗରେ ଯେତିକି ଆଗ୍ରହୀ ନାରୀମାନେ ଯେ କମ୍ ଆଗ୍ରହୀ, ତାହା କୁହାଯାଇ ପାରିବନି । କାରଣ ନାରୀମାନେ ନ ମିଳିଲେ ପୁରୁଷମାନେ ହୋଟେଲ ଶୟନ ପାଆନ୍ତେ କେଉଁଠୁ ? ଏହା ଗତ ୫୦ ବର୍ଷର ନୂତନ ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତି । ଆମର ସିନେମା ଓ ଚେଲିଭିଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ କାହାଣୀ ଛଳରେ ହିଂସା, ପରକୀୟା ଯୌନ, ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୌନ ବହୁଳତା ସମସ୍ତ ସଂଯମ ଏବଂ ସାମାଜିକ ବନ୍ଧନକୁ ଚ୍ୟୁତ କରିଦେଲାଣି । ପତ୍ନୀ ଏବଂ ସ୍ୱାମୀ ଅଦଳବଦଳ (Wife Swapping) ଅଭିଜାତ ସମାଜରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ହେଲାଣି ବୋଲି ଶୁଣିବାକୁ

ମିଳୁଛି । ଜଣେ ନାରୀ ସହିତ ଜଣେ ପୁରୁଷ ବିବାହ ନ କରି ଏକାଠି ରହିବା ଗୋଟାଏ ଆଧୁନିକ ସଂସ୍କୃତିରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି । ସେଥିପାଇଁ ବଧୂଦହନ, ଯୌତୁକ ନିନ୍ଦାତନାର ମାତ୍ରା ବଢ଼ିଛି । ସାମନ୍ତବାଦ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏହି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଜଣେ ଅଣ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକ ତିନି ଚାରିଟି ଶେଷ ହାଉସ୍ ଚଳାଉଛି । ସେଠାରେ ମନ୍ତ୍ରୀ, ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟ, ଉଚ୍ଚ ପୋଲିସ୍ ପଦାଧିକାରୀ ଏପରିକି ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ଖାଇବା ପିଇବା ଛଡ଼ା ନାରୀ ସମ୍ମୋଗରେ ଆପ୍ୟାୟିତ ହେଉଛନ୍ତି । ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକ ବୋଲାଉଥିବା ଅଭଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ନାମରେ ପୂର୍ବରୁ ବିଭିନ୍ନ ଅଭିଯୋଗ ଅନ୍ୟତ୍ର ରହିଛି ଏବେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଶେଷ ହାଉସ୍ କରି ବିଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କୁ ବନ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ଅନେକ ଲୋକ ତାଙ୍କର ଏ ବ୍ୟବସାୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିଲେଣି । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶା ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍ ଭିତରେ ଉଚ୍ଚ ଚଉକି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ଅବାଧ ପ୍ରବେଶ । ଦାନ ଦକ୍ଷିଣାରେ ସେ ପ୍ରଚୁର ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଛଦ୍ମବେଶୀ କାରବାର ଜରିଆରେ ସେ ପ୍ରଚୁର ପଇସା ମଧ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି । ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକ ଏବେ କହିଲେ ଯେ, ଏହି ଛଦ୍ମବେଶୀ ସାମ୍ବାଦିକ ଆଉ ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଛାଡ଼ି ପଳାଇବେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର କାର୍ତ୍ତିକଳାପ ପଦାରେ ପଡ଼ିଯିବ । ତାଙ୍କ କଥା ପଦାରେ ପଡ଼ିବା ମାନେ ବହୁ ପଦସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ମାନ ଇଜ୍ଜତ ପଦାରେ ପଡ଼ିବ । ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରାୟଙ୍କ ଭାଷାରେ ଏସବୁ ‘ସ୍ୱାଷ୍ଟ୍ୟାଲ’ ପ୍ରଚୁର ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଷ୍ଟ୍ୟାଲକୁ କିଏ ଡରୁଛି ? ସ୍ୱାଷ୍ଟ୍ୟାଲରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଲୋକମାନେ ମୁହଁରୁ ଲାଜ ଛଡ଼େଇ ଦେଲେଣି ।

ଉପସଂହାର: ଏ ସମାଜଟା ଗୋଟାଏ ଅତିଶୟ ‘ସ୍ୱାଷ୍ଟ୍ୟାଲ’ ଭିତରେ ଚାଲୁଛି । ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍‌ରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଗାଁର ବରଗଛ ମୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଷ୍ଟ୍ୟାଲ ବ୍ୟାପି ରହିଛି । ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ସ୍ୱାଷ୍ଟ୍ୟାଲରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି । ନଚେତ୍ ଲାଲୁପ୍ରସାଦ ଯାଦବ ଜେଲ୍ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ରାବିନ୍ଦ୍ର ଦେବୀଙ୍କୁ ଏତେ ସହଜରେ ରାଜଗାଦୀ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିପାରିଥାନ୍ତେ କି ?

(ତା୧୦.୮.୯୭ରିଖ)

ଉପେକ୍ଷିତ ଆମେ ଭାରତବାସୀ

ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା

୧୯୭୧ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳ ଅଂଚଳରେ ଏକ ଭୟାବହ ଚୋପାନ ଆସିଥିଲା । ସମୁଦ୍ରରୁ ୧୫ ଫୁଟରୁ ୩୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚର ପାଣିର ପର୍ବତ ମାଡ଼ି ଆସିଥିଲା କନିକା, ରାଜନଗର, ମହାକାଳପଡ଼ା, ପାରାଦୀପ, ଏରସମା ଅଂଚଳରେ । ମୁଁ ଯାଇଥିଲି ସେ ଅଂଚଳ ବୁଲି ଦେଖିବାକୁ । ଆଜିର କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ ଠାରୁ ଅଳ୍ପଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେନାଲ ବନ୍ଧରେ ଯାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀର ଦକ୍ଷିଣ ବନ୍ଧରେ ରାଜନଗର ଯିବାପାଇଁ କିଛି ବାଟ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ସମୁଦ୍ର ପାଣି ସେହି ଗଜିରିଆ ବନ୍ଧ ଉପର ମାଡ଼ି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଦୀ ଭିତରେ ବହି ଯାଇଥିଲା । ସେ ବନ୍ଧ ଉପରେ ଲୋକେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥାନ୍ତି । ବିଲରେ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ପାଣି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ । ଅନେକ ଘର ଭାଙ୍ଗିଥାଏ । ମାଟିଘର ଗୁଡ଼ାକର ସରା ନଥାଏ । ସେ ବନ୍ଧ ଉପରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ଝୋପଡ଼ ‘ଘର’ କରି ଏବଂ ଅନେକ ଖୋଲା ଆକାଶ ତଳେ ଥାନ୍ତି । ସାନ ପିଲାସବୁ ୫ ବର୍ଷରୁ କମ୍‌ର ଓ ୧୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖେଳୁଥାନ୍ତି ହସଖୁସିରେ । ମିଶିପେ, ମାଇପେ ସବୁ ନିଜ କାମରେ ଥାନ୍ତି । ରୋଷେଇ ବାସ ସେହି ବନ୍ଧ ଉପରେ । ଯେଉଁଠି ପାଣି ଛାଡ଼ି ଯାଇଥାଏ, ଧାନକିଆରୀରେ ସମୁଦ୍ର ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ରହିବା ପରେ ଧାନଗଛଗୁଡ଼ାକ ତମ୍ବା ରଙ୍ଗର ଝାଡୁପରି ଦେଖାଯାଉଥାନ୍ତି । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଲୋକମାନେ ବର୍ଷନା କରୁଥାନ୍ତି ସେଦିନ ରାତିର କରୁଣ କାହାଣୀ । ପିଇବା ପାଣି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । କେତେ ଲୋକ ମଲେ, ତାହାର ହିସାବ ନାହିଁ । ମୁଁ ସମୁଦ୍ର କୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେକ ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲି । ସମୁଦ୍ର କୂଳ ଜଙ୍ଗଲ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସଫା ହୋଇଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କର ବଂଚିବାର ସଂଗ୍ରାମ ସହିତ ମନୋବଳ ଏବଂ ପୁଣି ନୂଆକରି ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ଦୃଢ଼ତା ବାସନା ମତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ସେ ଦୁଃଖ ପାଇଁ କୌଣସି କ୍ଷତିପୂରଣ ନାହିଁ । ଆଶ୍ୱାସନା କିମ୍ବା ସାହୁନା ମଧ୍ୟ କିଛି ଦେଇହେବ ନାହିଁ । ପିଲାଗୁଡ଼ାଙ୍କର ହସଖୁସି ଖେଳ ଦେଖିଲେ ଜାଣିହେବନି କ’ଣ ବିତିଯାଇଛି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଗତ ଦଶଦିନ ତଳେ । ରାସ୍ତା (ଯାହା ବା ଥାଏ) ଶୁଖି ଆସୁଥାଏ । ଅନେକ ଘାନକୁ କୌଣସି ଯାନବାହନ ଯିବାର କିଛି ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ପାତରେ ତାଲି ବୁଲିବାକୁ ହେଲା । କେତେକ ଜାଗାକୁ ସାଇକେଲରେ ଯାଇହେଲା । କିନ୍ତୁ ମୃଦୁ, ଧୂସରାକା, ବୁଲି, ଚାଳ ଓ ଚାଉଳର ଘୋର ଅଭାବ ଭିତରେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ପୁଣି ଗଢ଼ି

ତୋକିବାର ଅସୀମ ସାହସ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ସରକାରୀ ସହାୟତା ସମୁଦ୍ରକୁ ଶଙ୍ଖେ । ସେ ସାହାଯ୍ୟରେ ପକ୍ଷପାତ ବିଚାର । ଯାବତୀୟ ହେରାଫେରି । ଆମ ଦେଶରେ ଗିରିଫ ଦୁର୍ନୀତିର ଅମାନ୍ୟକତା ଓ ଉଦାସୀନତା ପୃଥ୍ବୀରେ ଆଉ କେଉଁଠି ଥିବ କେଜାଣି । ଏହି ଲୋକମାନେ ଗତ ୨୩ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଯେ ଅଧିକ ସ୍ୱଚ୍ଛକ ହେଲେଣି, ତାହା ନୁହେଁ । ଏହି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଆମ ଦେଶର ଶାସନରେ ଥିବା ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କ ଦୁଃଖ ବିଚାରକୁ ନେବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ସେବାୟତମାନେ ପଇସା ପାଇଁ ବିକଳ

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ କାମ କରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗର ଜନସେବାୟତମାନେ (Public Servants) ଗତ ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ମାସକୁ ୧୫ ହଜାରରୁ ୯୦ ହଜାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦରମା ଦାବି କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଏହାକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସବୁ ସୁବିଧାର ଯଥା: ସରକାରୀ ବାସଗୃହ, ନିଜର ବାସଗୃହ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୁବ୍ କମ୍ ସୁଧରେ କିମ୍ବା ବିନା ସୁଧରେ ଦୀର୍ଘମିଆଦୀ ରଣ, ମାରଣଶା ଗାଡ଼ି, ପେଟ୍ରୋଲ, ଛୁଟିରେ ପରିବାରକୁ ନେଇ ବୁଲିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ଆଦିର ପ୍ରସାରଣ ପାଇଁ ଦାବି ରହିଛି । ଏବେ ଆଉ ଏକ କିସମର ଦାବି ସେମାନେ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ତାହାହେଲା ସେମାନଙ୍କୁ ଯଥାଶୀଘ୍ର ମୋଟା ରକମର ବିଦାୟ ପାଉଣୀ ଦେଇ ପେନସନ ସହିତ ଚାକିରିରୁ ବିଦାୟ ଦେବାକୁ ହେବ । କାରଣ ବୟସ ଥାଉ ଥାଉ ସେମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଦରମାରେ ଘରୋଇ ଉଦ୍ୟୋଗ କିମ୍ବା ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀରେ ବିପୁଳ ଦରମା, ଭରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ପାଇ ଚାକିରି କରିନେବେ । ପୂର୍ବରୁ ଥିଲା ଯେ, ଜଣେ ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ ୨୫ ବର୍ଷ ଯଦି ‘ସଫଳ ସେବା’ କରିଥାଏ, ତେବେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅବସର ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ପେନସନ ନେଇ ଚାକିରିରୁ ଅବ୍ୟାହତି ନେଇପାରୁଥିଲେ । ଏହାକୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅବସର (Voluntary Retirement) ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଏ । କାଳକ୍ରମେ ଏମାନଙ୍କ ଦାବି ହେବାରୁ ଏହି ସର୍ବନିମ୍ନ ସମୟସୀମା ୨୫ ବର୍ଷରୁ ୨୦ ବର୍ଷକୁ କମାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏବେ ପଦସ୍ଥ ଅଫିସରମାନେ ଏହି ସୀମାକୁ ଆହୁରି କମାଇ ଦେବାକୁ ପକ୍ଷମ ବେତନ କମିଶନ ନିକଟରେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ବିଭାଗୀୟ ଅଫିସରମାନେ ଏବେ ଘରୋଇ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଏକାନ୍ତ ଲାଳାୟିତ । ବିଶେଷକରି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ରାଜସ୍ୱ, ଇଞ୍ଜିନିଅରିଂ, ତଥ୍ୟ ଓ ବେତାର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବୈଷୟିକ କିମ୍ବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ବିଭାଗର ପଦସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀ, ବିଶେଷକରି ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କରେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଥିବାର ଦେଖି ଶୀଘ୍ର ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଅବ୍ୟାହତି ନେବାକୁ ମନ ବଳାଇଛନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନେ କଳ୍ପନା କରୁଛନ୍ତି ଯେତେ ଯାହା କଲେ ମଧ୍ୟ ସରକାରୀ ଚାକିରିରେ ସେ ପ୍ରକାର ଦରମା, ଭରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ମିଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ନୂତନ ଅର୍ଥନୈତିକ ଯୋଜନା ଫଳରେ ସରକାରୀ କଳ୍ପ ହାତରୁ ଅନେକ କ୍ଷମତା ଅପସରି ଯାଉଛି । ଏହି ଅଫିସରମାନେ ପୂର୍ବର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଶିଳ୍ପପତି ଓ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ

ସେପରି କିଛି ଫାଇଦା ନେବାର ସୁଯୋଗ କ୍ରମେ ସଂକୁଚିତ ହୋଇଆସୁଛି । ତେଣୁ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀରେ ଯୋଗଦେବା ଶ୍ରେୟଃ । କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ପେନ୍ସନ ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ଛାଡ଼ିକରି ଯିବେନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ମୁକ୍ତି ହେଲା, ସରକାରଙ୍କର ଅଧୀନରୁ ଯେତିକି ଲୋକ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯିବେ, ସେମାନଙ୍କ ତଳେ ଥିବା ଲୋକେ ପଦୋନ୍ନତି ପାଇବେ ଏବଂ ଆଉ ଅଧିକ ଲୋକେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇବେ କିମ୍ବା କମ୍ ଲୋକଙ୍କୁ ସରକାର ଅଧିକା ଦରମା ଓ ଭରା ଆଦି ଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ବାସ୍ତବ୍ୟ ଯୋଗାଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିଗରୁ ଚାପ କମିଯିବ । ଏମାନେ ଭାରୁଛନ୍ତି ଯେ, ସରକାର ଯଦି ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅବସର ପାଇଁ ଚାକିରି କାଳ ସର୍ବନିମ୍ନ ୨୦ ବର୍ଷରୁ କମାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ, ତେବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ମଚାରୀର ଚାକିରି କାଳ ହିସାବକୁ ନେଇ ପେନସନ ପରିମାଣ କମାଇ ଦେଇପାରନ୍ତି । ପେନ୍ସନ ନନେଇ ସେମାନେ ଚାକିରି ଛାଡ଼ିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି କର୍ମଚାରୀମାନେ ସରକାରୀ ଚାକିରିରେ ପାଉଥିବା ଦରମାର ଦଶଗୁଣରୁ ପଚାଶ ଗୁଣ ଅଧିକ ଦରମା ଓ ସୁବିଧା ପାଇବେ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କରେ । କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ କେଜ ହଜାର ସେମାନେ ଛାଡ଼ିବାକୁ କାହିଁକି ଏତେ କୁଣ୍ଠିତ ? ଏକାଧିକ କାରଣ ଭିତରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ, ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀ ଚାକିରିରେ ପାରଦର୍ଶିତା ପ୍ରଦର୍ଶନ ନକରିପାରିଲେ କିମ୍ବା ଦରମା ବାବଦରେ ଯାହା ଏମାନେ ପାଇବେ, ତାହାର ଅନ୍ତତଃ ୨୫ ଗୁଣ ଆୟ ଏମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଫଳରେ ନ ମିଳିଲେ ମାସକରୁ ତିନିମାସ ଦରମା ଦେଇ ଏମାନଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବିଦା କରିଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀରେ ସରକାରୀ ଚାକିରି ପରି ନିରାପତ୍ତା (Job Security) ନାହିଁ । ତାହାଛଡ଼ା ଉଚିତ ଆୟ ବାହାରେ ଦୁର୍ନୀତିଭିତ୍ତିକ ଆୟର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଯଦି କେଉଁଠି ଦୁର୍ନୀତି କରି କିଛି ଆୟ କରି ହେଉଥିବ ଧରାପଡ଼ିଲେ ଚାକିରିରୁ ବାହାରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସରକାରୀ ଦୁର୍ନୀତି ଧରିବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ଧରାପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ଖସିବାକୁ ବାଟ ଅନେକ । ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ସାଧାରଣତଃ ଦଣ୍ଡିତ ହେବା ସହଜସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଘରୋଇ ଚାକିରିରେ ସରକାରୀ ଚାକିରିର ଅମାପ କ୍ଷମତା ଭୋଗ କରିବା କିମ୍ବା ପ୍ରଯୋଗ କରିବାର ସୁବିଧା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ଉଚ୍ଚସ୍ତରର ପଦାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀରୁ ବହିଷ୍କାର କରିଦିଆଯାଇପାରେ । ଖୁବ୍ କମ୍ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲେ ଘରୋଇ କମ୍ପାନୀରେ ବିନା ଯୋଗ୍ୟତାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପରିବାରର କାହାରିକୁ ଚାକିରି ଦିଆଯିବ କିମ୍ବା ପରିବାର ପେନ୍ସନ ପାଇବ । ତେଣୁ ସରକାରଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରେ ଏହି ଯେଉଁସବୁ ନିରାପତ୍ତା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି, ତାହା ଘରୋଇ ଚାକିରିରେ (ଯେତେ ଉଚ୍ଚରେ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ) ନାହିଁ । ତା'ଛଡ଼ା ଜୀବନସାରା ପେନ୍ସନ ମିଳିବ । ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ପତ୍ନୀକୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିବ । ଏହି ସୁବିଧା ତ' ଘରୋଇ ଚାକିରିରେ କେବେହେଲେ ମିଳିବ ନାହିଁ ।

ଓଲଟ ମାଡ଼ ହେବ ନିଶ୍ଚୟ- କିନ୍ତୁ କେବେ ?

କେନ୍ଦ୍ର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଗତ ୨୩ ତାରିଖରେ ଭାରତର ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କର ଏକ ବୈଠକରେ ଯୋଗଦେଇ ପ୍ରାୟ-ବଜେଟ ଆଲୋଚନା ପରାମର୍ଶ କରିଥିଲେ । ଏହି ବୈଠକରେ ଶିଳ୍ପପତିମାନେ ଟିକସ ହାର ହ୍ରାସ, ଟିକସ ଛାଡ଼, ଆୟକର ନିୟମରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ବହିଷ୍କୃତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ରିହାତି, ରପ୍ତାନି-ଆମଦାନୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରିହାତି ଓ ଉତ୍ସାହ, ଗଣ-ସୁଧ ହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁବିଧା ଆଦି ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ । ମନମୋହନ ସିଂହ ଏହି ଅବକାଶରେ ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଦେଉଥିବା ମୋଟା ଦରମା ଆଦି ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତି ଓ ପ୍ରଶାସନରେ ସଂକଟ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ବୋଲି ସତର୍କ ବାଣୀ ଶୁଣାଇଛନ୍ତି । କାରଣ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମନରେ ରହିଛି, ଘରୋଇ ବ୍ୟବସାୟିକ ସଂସ୍ଥାରେ ଦରମା, ପାଉଣା ଆଦି ଏତେ ଉପରେ ପହଞ୍ଚିଲାଣି, ଯାହାର ସିଧାସଳଖ ପ୍ରଭାବ ସରକାରଙ୍କ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଡ଼ିଲାଣି । ମନମୋହନ ସିଂହ ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କୁ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ଦରମା ଆଦି ଏତେ ଅଧିକ ଦେଲେଣି, ଯଦ୍ୱାରା ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଓଲଟ ମାଡ଼ ଦେବା ଅବସ୍ଥାକୁ ଚାଲିଯାଇଛି । ଚତୁର୍ଥ ବେତନ କମିଶନ ସୁପାରିଶ ଅନୁସାରେ ବର୍ଷିତ ଦରମା ହାର ଇତ୍ୟାଦିରେ ବର୍ଷକୁ ଚାରିହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଓଜନ ଭାର ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ମହଙ୍ଗା ଭରା ଏକ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁସାରେ ଆପଣାଆପେ ବଢ଼ୁଛି । ଏହା ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ମହା ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହି କଥା ଉପରେ ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କର ମତ ହେଲା ଯେ, ଦେଶର ନୂତନ ଆର୍ଥିକ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଘରୋଇ ଉଦ୍ୟୋଗ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଆଇନଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଛନ୍ତି । ଏହି ଅଧିକ ଦରମା, ଭରା ଇତ୍ୟାଦି ସେହି ସଂଶୋଧିତ ଆଇନର ଗଣ୍ଠି ଭିତରେ ଦିଆଯାଇଛି । ଏକ କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଦରମା ବୃଦ୍ଧି ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ହେବ । ତାହାଛଡ଼ା ସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଲୁଚିଯାଇଛି । ତାହା ଆଖିକୁ ଦେଖାନଗଲେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ତାହାଛଡ଼ା ବହୁରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କମ୍ପାନୀମାନେ ଯେଉଁ ହାରରେ ଦରମା, ଭରା ଓ ସୁବିଧା ଆଦି ଦେଉଛନ୍ତି, ତାହା ଅନୁପାତରେ ଭାରତୀୟ ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କରେ ଦରମା ଆଦି ଅତି ନଗଣ୍ୟ ବୋଲି ଭାରତୀୟ ଶିଳ୍ପପତିମାନେ ମତପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଯେଉଁ ‘ଓଲଟମାଡ଼’ (Back lash) କଥା କହିଛନ୍ତି, ତାହାର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ କ’ଣ ଜଣାପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ଯେଉଁ ଉଦାରବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତି ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି, ତାହାର ପ୍ରଭାବ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଡ଼ୁଛି । ସେ କେବଳ ଗୋଲାପୀ ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ଆଖିରେ ରଖି ବନ୍ଦୀନ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହି ଅର୍ଥନୀତି ଫଳରେ ଯେଉଁମାନେ ଲାଭବାନ ହେଉଛନ୍ତି, କ’ଣ ସେଇମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଭାରତବର୍ଷ କି ? ଦେଶର ପ୍ରାୟ ୯୦ କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର କୋଟିଏ ଲୋକ ଧନୀକ ଶ୍ରେଣୀ, ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀ ଓ ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବେ । ବାକି ସମସ୍ତେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ, ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ତଳ ଶ୍ରେଣୀରେ ରହିଲେ । ତଳ ଶ୍ରେଣୀରେ ସାମିତ ସମ୍ବଳସମ୍ପନ୍ନ ଯେଉଁମାନେ ହାତ ଆଉ ରୁଣ୍ଡ

ମଧ୍ୟରେ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଶତକଡ଼ା ୫୦ ଭାଗ ଦରିଦ୍ର, ଅତି ଦରିଦ୍ର ଓ ନିଷ୍ଠେ
ସିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଅର୍ଦ୍ଧାହାର, ଅନାହାର ଓ ରୁଗଣ ପରିସ୍ଥିତି
ଭିତରେ ସବୁଛନ୍ତି । ଏହି ୯୦ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କୁ ବାଦ ଦେଇ ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୀତି ଭାରତବର୍ଷରେ
ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି, ତାହାଫଳରେ ଏହି ଲୋକମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିଷ୍ଠେସିତ ଓ ବଞ୍ଚିତ
ହେବେ । ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀରେ ଥିବା ଲୋକେ କ୍ରମେ ତଳକୁ ଖସିବେ । କାରଣ
ଅର୍ଥନୈତିକ ଧାରା ଏପରି ଯେ, ସେମାନେ ଯେତେ ଚାହଁଲେ ଏବଂ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ
ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ସ୍ତରକୁ ଯାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ମନମୋହନ ସିଂହଙ୍କ
'ଓଲଟ ମାଡ଼'ର ଅର୍ଥ ବୁଝିବାନି ଯେ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକେ ପ୍ରଥମେ କୋମଳ ହିଂସା ମାଧ୍ୟମରେ
ଅରାଜକତା ସୃଷ୍ଟି କରିବେ, ଯଦ୍ୱାରା ନିଷ୍ଠେସିତ ଶ୍ରେଣୀ ଶେଷରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ
ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ରାଷ୍ଟ୍ରର ପାଳଟା ହିଂସାଶକ୍ତି ସେତେବେଳେ ଏମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରୟୋଗ
ହେବ । ହୁଏତ ମନମୋହନ ସିଂହ ଆଉ ଦାୟିତ୍ୱରେ ନଥିବେ । ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ (Irreversible)
ନୂତନ ଅର୍ଥନୀତିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଦେଶର ଦଶଭାଗ ଲୋକଙ୍କ ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତିରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ
ଆଣିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦେଶରେ ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ସମ୍ବିଧାନସମ୍ମତ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଏହାଫଳରେ
ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ, ତାହାର ସମାଧାନ କେଉଁଠୁ ମିଳିବ ?

ଆମେ ଭାରତବାସୀ...

ସମ୍ବିଧାନସମ୍ମତ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ କାହାକୁ ବୁଝାଏ ? ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ସମ୍ବିଧାନରୁ ସୃଷ୍ଟ
ମୁଖ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ । ଏହି ତିନିଟି
ଗୋଡ଼ ବା ଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ଭାରତୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଏହି ତିନିଟି ଅନୁଷ୍ଠାନ 'ଆମେ
ଭାରତବାସୀ' ସମ୍ବିଧାନର ସଂକଳ୍ପ ଅନୁଯାୟୀ ନିଜକୁ ଦେଇଛୁ । କାହିଁକି ସମ୍ବିଧାନ ପରି ଦଲିଲ
ଲେଖାଯାଇ ଭାରତବାସୀ (We, the people of India) ଏହି ତିନିଟି ସ୍ତମ୍ଭର ଜନ୍ମ ଦେଇଛନ୍ତି ?
ଆମେ ଭାରତବାସୀ ସମସ୍ତେ ସମାନ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ପାଇବୁ, ଭୋଗ କରିବୁ କି ଉପଭୋଗ
କରିବୁ । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯଥା: ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ଆମେ ଭାରତବାସୀଙ୍କ
ଯଥାସମ୍ଭବ ଆମକୁ ସମାନ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ସେବା ଦେବାକୁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଯଦି ସେମାନେ ଏହା
ଆମକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଇପାରିଲେ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଆମ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ କିମ୍ବା
ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇ ରହିପାରିବେ କି ? ଆମେ ଭାରତବାସୀ ପ୍ରଶ୍ନ । ପ୍ରଶ୍ନର ସୃଷ୍ଟି
ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନା ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ଆଚରଣ କଲା, ତେବେ ତା' ପାଇଁ ପ୍ରତିକାର କ'ଣ ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନମାନେ
ହେଲେ ୧୯୭୧ ମସିହାରେ ଚୋପାନଧୁସ୍ତ ସମୁଦ୍ର ଆକ୍ରାନ୍ତ ଅସହାୟ ଅନାହାରଗ୍ରସ୍ତ ଯେଉଁ
ଲୋକଙ୍କୁ ରାଜନଗରରେ ଦେଖୁଥିଲି, ସେହିମାନେ । ସେହିମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଶତକଡ଼ା ୯୦ ଭାଗ ।
ସେହିମାନେ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଭାରତବର୍ଷର ଆମେ ଭାରତବାସୀ । ସେହିମାନେ ସମ୍ବିଧାନର ରଚୟିତା
କିମ୍ବା ସମ୍ବିଧାନର ରଚୟିତାମାନେ ସେହିମାନଙ୍କୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ସେ ଦଲିଲର ସଂକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ

ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଯେଉଁ ୧୦ ଭାଗ ରହିଲେ, ସେମାନେ ସମ୍ବିଧାନ ଖୁଲାସ କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ନ୍ୟାୟରେ ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ, ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି ଓ ଗ୍ରାମରକ୍ଷୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ବିଧାନସମ୍ମତ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଲାଭ ଉପଭୋକ୍ତା, ସେହି ୧୦ ଭାଗ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି । ସେହି ନ୍ୟାୟରେ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟପାଳ, ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ବିଧାୟକ, ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ, ତହସିଲଦାର, ଅଫିସ କିରାଣୀ, ଆନାବାରୁ, ଜୁନିଅର ଇଞ୍ଜିନିଅର ସମସ୍ତେ ଆମେ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ସମସ୍ତ ସମାନ ସୁଯୋଗ ସୁବିଧାର ଅଧିକାରର କିୟତଂଶ ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଭାରତବାସୀ ଶହେରୁ ଅତତଃ ୯୦ ଭାଗ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆମର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଆମେ ନିୟାମକ ନୋହୁଁ । ଆମେ ଯାହାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛୁ, ସେହିମାନେ ହିଁ ନିୟାମକ । ଏହି ଦଶଭାଗଙ୍କର ପାନରୁ ଚୂନ ଖସିବ ନାହିଁ । ପାନରୁ ଚୂନ ଖସିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ସୁବିଧାଭୋଗୀ ଭାରତବାସୀ ଆମର ସଂଗଠନ ଶକ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ଆମର ଭାଗ ହାସଲ କରିବାକୁ ଧର୍ମଘଟ କରିବୁ । ସତ୍ତା-ଶୋଭାଯାତ୍ରା କରିବୁ, ସରକାର ଗଡ଼ିବୁ ଏବଂ ସେ ସରକାର ଆମକୁ ନ ପୋଷେଇଲେ ତାହାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବୁ । ଆମେ ଆଇନକୁ ଆମ ବାଟରେ ନେବୁ । ନହେଲେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ଆମ ନିୟୁତ ଆଇନସଭା କରିଆରେ ଦରଖାସ୍ତ କରି ଆମ ଭାଗ ବଜାୟ ରଖୁବୁ । ଆମେ ଶିକ୍ଷପତିଙ୍କୁ ଆମ ବାଟରେ ନେବୁ । ଶିକ୍ଷପତିଙ୍କୁ ସବୁ ସୁବିଧା ଦେବୁ । କାରଣ ସମ୍ବିଧାନସମ୍ମତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ୯୦ ଭାଗ ଆମେ ଭାରତବାସୀ ରହିଗଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଭାଗରେ ଯାହା ପଡ଼ିଥାନ୍ତା, ତାହା ଆମେ ୧୦ ଭାଗ ଭାରତବାସୀ ବାଣ୍ଟିନେଲେ ଆମର କିଛି ଉଣା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ୯୦ ଭାଗ ଭାରତବାସୀ ମାଡ଼ିଯାନ୍ତି ଦାତ ନିକୁଟି ପିଠି ପଡେଇ ଆମକୁ ତାହା ଉପରେ ଚାଲିବାକୁ ଦେବେ ଆମର କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ଏଥରୁ କୁହନ୍ତୁ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ତହସିଲଦାର ଯଦି ଆମେ ୯୦ ଭାଗ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗୁନାହାନ୍ତି, ଏପରି ସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ପଦବୀଧାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଆମର ବିଶ୍ୱାସ କାହିଁକି ରହିବ । ଆମେ ତ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିପାରିବା ନାହିଁ । ଆମକୁ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ, ପେଟ ପାଇଁ ନିଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ ଆମେ ଭାରତବାସୀ ଆମ ପାଇଁ ତ ଆଉ ଏଦେଶୀ ଓ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଆଶୁଥିବା ବିଦେଶୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଆଉ ସେହି ପ୍ରଶାସକ ଯେଉଁମାନେ ଆମର ସେବକ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆମର ପ୍ରଭୁ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଆମ ଚରଣ ତଳେ ନରଖୁ ସେମାନଙ୍କର ଦାମିକା ଜୋଡାପିନ୍ଧା ପାଦ ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ରଖୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇପାରିବା ନାହିଁ ।

ଉପସଂହାର

ଭାରତବାସୀ ଏବେ ଆଉ ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ନିରାପଦ ମଣିବେ ନାହିଁ । ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନଙ୍କ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅନୁଯାୟୀ ତ ଭାରତବାସୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି

ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ସମର୍ପଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଭାରତବାସୀଙ୍କ ଦୁଃଖ ମୋଚନ କରିବା ତ ଦୂରର କଥା । ଏହି ‘ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ’ ତ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ଶୋଷଣର ମାଧ୍ୟମ, କାରଣ ଏବଂ ଅସ୍ତ୍ର ହେଲେଣି । ସେମାନେ ନିଜର ଭାଗ୍ୟ ବଦଳାଇବାକୁ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ ବାହାରେ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ‘ଆମେ ଭାରତବାସୀ’ କିପରି ନିଜ ଦାୟିତ୍ବ ହାତକୁ ନେବେ, ତାହା ଭାବିବାର କଥା । ତାହାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରି ‘ଆମେ ଭାରତବାସୀ’ ଉପେକ୍ଷିତ ହୋଇ ସବୁଦିନେ ରହିବେ ନାହିଁ । କ୍ଷମତା ଜନସାଧାରଣ କିପରି ନିଜ ହାତକୁ (Empowerment) ନେବେ ସେଥିପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ହେବ ।

(ତା ୨୭.୧୧.୯୪ରିଖ)

ଅପରାଧ, ରାଜନେତା, ପ୍ରଶାସନ ଓ ବିଚାରାଳୟ କଠିନ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ

କୁହାଯାଏ ‘କାଳର କରାଳ ଗତି’ । କାଳକୁ ନିରନ୍ତର ଘୂରି ବୁଲୁଛି । କାଳକୁ କେହି ଟାଳି ପାରେନା । କାଳ ହିଁ ଜୀବନ । ଜୀବନର ଆରମ୍ଭ କାଳରୁ । ଶେଷ ମଧ୍ୟ କାଳରୁ । କାଳକୁ ଯଦି ଏଡ଼ାଇ ହେଇ ପାରୁଥାନ୍ତା, ତେବେ କେହି ମରନ୍ତେ ନାହିଁ । ହୁଏତ କେହି ଜନ୍ମ ମଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତେ ନାହିଁ । ତଥାପି ଆମେ ଅଧିକାଂଶ ଏହି ସତ୍ୟଟି ଠିକ୍ ସମୟରେ ବୁଝି ପାରୁନା । ଉପଜନ୍ମ ମଧ୍ୟ କରିପାରୁନା । କାଳ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ନ ହୋଇ ମଣିଷମାନେ ଯାହା ପାରେ ତାହା କରିଯାଆନ୍ତି । କଥାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଧରାକୁ ସରା ମନେ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଡେରିରେ ହେଉ ବା ତଞ୍ଚଳ ହେଉ କାଳ ସବୁ ସମୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରେ । ଧନଶାଳୀ ମଣିଷ, କ୍ଷମତାଶାଳୀ ମଣିଷର ହିଁ କାଳ ସଚେତନତା ନଥାଏ । ନଚେତ ସେ ଯାହା କରୁଛି ତାହା କରନ୍ତାନାହିଁ । କାଳକୁ ତେଣୁ ସମ୍ମାନ କରି ଶିଖିବା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ଏହି ଧରଣର ମଣିଷ ଗୁଡ଼ାକ ନିର୍ବୋଧ ।

କାଳକୁ ନିଜ ବାଟରେ ନେଇ ହେବନାହିଁ

ଯେଉଁ ଅବିଚ୍ଛନ୍ନ ଲୋକମାନେ କାଳକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ନିଜ କବଳରେ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ, ନିଜ ବାଟରେ କାଳକୁ କଢ଼ାଇ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ, କାଳକୁ ଆଦୌ ହେଜି ନଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧୀ ଓ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ପୁଅ ସଞ୍ଜୟ ଓ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଗଣେ । ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଶୀର୍ଷରେ ଥିଲେ, ନବମ ବାଦଲ ଉପରେ ବିଚରଣ କରୁଥିଲେ, ସେମାନେ କ’ଣ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ କାଳକୁ ବହୁତ ଦିନ ଭୃକ୍ଷେପ ନକରି ରହିହୁଏନା ? କାଳର ଲୟା ଓ ଟାଣୁଆ ହାତ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ କ୍ଷେପରେ ଏହି ତିନିଜଣଙ୍କୁ ଆଘାତ ଦେଲା । ଛୋଟ ଆଘାତ ନୁହେଁ । ଶେଷ ଆଘାତ କିପରି ଆସିବ, କେବେ ଆସିବ ସେମାନେ କ’ଣ ଜାଣିପାରିଲେ ? କାଳକୁ ଅନ୍ୟ ରୂପରେ ଇତିହାସର ପ୍ରବାହ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଇତିହାସର ଜଣାଶୁଣା ମଣିଷଙ୍କର ତେଣୁ ଐତିହାସିକ ବିଚାର (Historical Perspective)ରହିବା ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ ଇତିହାସ-ପୁରୁଷଙ୍କର (ପୁରୁଷ ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଏଠାରେ) ଏହି ସଚେତନତା ନାହିଁ । ନଚେତ ଇନ୍ଦିରା, ସଞ୍ଜୟ ଓ ରାଜୀବଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିଏ ନେଲା ? ମଣିଷମାନେ ତ

ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସହିତ ଯେଉଁମାନେ ଥିଲେ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅତି ନ୍ୟୁନ ଓ ନଗଣ୍ୟ ହୋଇ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରି ନିଜକୁ ଅତି ଇଚ୍ଛା ବୋଲି ଇତିହାସରେ ପ୍ରମାଣ କଲେ । ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଯେଉଁମାନେ ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ ମଧ୍ୟ ସଫଳ ହେଇନାହିଁ । ସେମାନେ ଅସହାୟ ଭାବରେ ହାର ମାନିଗଲେ । ହିଟଲର ଓ ମୁସୋଲିନୀ ମଧ୍ୟ କାଳକୁ ଭୂଷେପ କରି ନଥିଲେ । ତେଣୁ କାଳ ତାଙ୍କୁ ଭୂଷେପ କରାନାହିଁ । କାଳ ସେମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରାସ କରି ନେଇଛି । ସେମାନେ କାଳବନ୍ଧରେ ସ୍ମରଣ ଅଛନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ କିନ୍ତୁ ନାସ୍ତିବାଦକ ଭାବରେ । ଇତିହାସର ଏହି ମଣିଷମାନେ ଯେ ଶେଷ ନିର୍ବୋଧ ତାହା ନୁହେଁ । ନିର୍ବୋଧମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଶେଷ ହୋଇନାହିଁ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅସୀମ । ଯେଉଁମାନେ କାଳର ଏହି ବିକୃତ ମଣିଷମାନଙ୍କର ପଦାଳ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରିନାହାଁନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ଭାରତବର୍ଷରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଶାସକ ସାଜି ବସିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଶାସନରେ ବସିବାକୁ ଗୋଡ଼ ଉଠାଇ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ।

ଆଇନର ବିଚିତ୍ର ଗତି

କେତେକ ଜୀବନ୍ତ ଉଦାହରଣ ହେଲା ‘ହାଡ଼୍‌ଲା’ କାରବାରରେ ସଂପୃକ୍ତ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ମଣିଷମାନେ । ସୁରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଜୈନ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଭାଇମାନେ ଏବେ ବହୁ ଥାଉ ଥାଉ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରେ ପରିଣତ ହେଲେଣି । ଏମାନେ ଭାରତୀୟ ଜନଜୀବନରେ କାହାକୁ କରାଗତ ଓ କବଳିତ କରିନାହାଁନ୍ତି ! ଜୈନ ଡ଼ାଏରୀରେ ଯେଉଁମାନେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛନ୍ତି ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ଜୈନ ଡ଼ାଏରୀରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ଏହି ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଇତିହାସ ବନ୍ଧରେ କାଳଚକ୍ରର ‘ପରିଗଣିତ’ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ଛାପାମାର ହୋଇ ରହିବେ । ଆଇନ ଆଖିରେ ସେମାନେ କେଉଁଠି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ପହଞ୍ଚିବେ ତାହା ବିଶେଷ ଜରୁରୀ ନୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ତର ପୁରୁଷମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ‘ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ’ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଭାବରେ ମନେରଖିବେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ସମୟରେ କେହି ସ୍ନେହ, ସହାନୁଭୂତି, ଆଦର ଓ ସମ୍ମାନସହ ସେମାନଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇବେ ନାହିଁ । ଜୈନଭ୍ରାତାଙ୍କ ଡ଼ାଏରୀରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ନାମୋଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ତାହାର ଅର୍ଥ ଗ୍ରହିତାମାନେ ଆଇନ ଚକ୍ଷୁରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ତାଲିକାରୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇଛନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଅର୍ଥଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଯଦି କେବଳ ଡ଼ାଏରୀରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହେବନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଗଲା ତେବେ ସେମାନେ ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ତ ସମାନଭାବରେ ପ୍ରମାଣ ହୋଇନାହିଁ । ସେମାନେ ହାଡ଼୍‌ଲା ପଇସା ନେଇନାହାନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କିମ୍ବା ନେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଅପ୍ରମାଣିତ ନହେଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ସହଯୋଗ କଳାହାର ତଳେ ରହିବେ । ତହାଜଡ଼ା ଡ଼ାଏରୀଟି ୧୯୯୦-୯୧ରେ ଜବତ ହେଲା ପରେ ୧୯୯୫ ଶେଷ ଏବଂ ୧୯୯୬ ଆରମ୍ଭ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଡ଼ାଏରୀ ସଂପର୍କୀୟ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଏବଂ ଆପାତଃ-ପ୍ରମାଣଯୋଗ୍ୟ ବହୁ ସମ୍ପାଦ ଓ ସମୀକ୍ଷା ସମ୍ପାଦକପତ୍ର ଓ ପତ୍ରିକା ପୃଷ୍ଠାରେ ୫ ବର୍ଷ ଧରି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଆସିଥିଲା । ସି.ବି.ଆଇ. ନରସିଂହ ରାଓଙ୍କ ରାଜତ୍ବ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଘଟଣା ସଂପର୍କୀୟ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ତଦନ୍ତ ବିବରଣୀକୁ କାହିଁକି ଚପାଇ ରଖିଥିଲେ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ

ଡ଼ାଏରୀ ଜଗତର ଧରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସି.ବି.ଆଇ.ର ତଦନ୍ତ ରିପୋର୍ଟ ସବୁ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ସି.ବି.ଆଇ.ଅଭିଆରରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏହାକୁ ସବୁ ଅଧିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ବିଭିନ୍ନ କିଣ୍ଡରେ ଲୋକସମ୍ମୁଖକୁ ଏବଂ ବିଚାରାଳୟ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କାହିଁକି କରାଯାଇନାହିଁ ? ପ୍ରକୃତରେ ଏହି କାରବାର ବିସ୍ତୃତି ଗର୍ଭରେ ଭୁବି ଯାଇଥାନ୍ତା, ଯଦି ‘କାଳଚକ୍ର’ ଭିଡ଼ିଓ ପତ୍ରିକା ଏବଂ ‘କାଳଚକ୍ର’ ଛାପା ପତ୍ରିକାର ସଂପାଦକ ବିନିତ ନାରାୟଣ ଜନସ୍ଵାର୍ଥ ମାମଲା ଡ଼ାଏର କରି ଦିଲ୍ଲୀ ହାଇକୋର୍ଟ ଏବଂ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟରେ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ବିବରଣୀ ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ନଥାନ୍ତେ ।

ସାହସିକ ସାମ୍ବାଦିକତାର ବିରଳ ପ୍ରତୀକ: ବିନିତ ନାରାୟଣ

ବିନିତ ନାରାୟଣ ଜଣେ ସାହସୀ ସାମ୍ବାଦିକ ଏବଂ ନିଜର ଜୀବନକୁ ବିପନ୍ନ କରି ଏତେ ବଡ଼ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିରୋଧରେ ସେ ପ୍ରାମାଣିକତା ସହ ସ୍ଵରଉତ୍ତୋଳନ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ ସେ ପ୍ରାୟ ନିଃସ୍ଵ । ତାଙ୍କ ପରିବାରର ଗୁଜରାଣ ମେଣ୍ଟାଇବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ କଷ୍ଟକର ହୋଇପଡ଼ିଛି । ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଉପରେ ଘୋର ବିପଦ ଛାଇ ହୋଇ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ କେବଳ ଜନସ୍ଵାର୍ଥ ମାମଲାରେ ବାଦୀ ହୋଇ ନିଷ୍ଠେଷ୍ଠ ହୋଇ ବସିଯାଇଛନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ । ବିନୀତ ନାରାୟଣ ହାଡ଼୍ଘାଲା ବ୍ୟାପାର ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିବାପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀର ବହୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ସଂପାଦକ ଓ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କ ଦୁଆର ବାଡ଼େଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଦୁର୍ନୀତି ପଦାରେ ପକାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । କେହି ତାଙ୍କୁ ଏଥିରେ ସହାୟକ ହୋଇ ନାହାଁନ୍ତି । ସି.ବି.ଆଇ ନିକଟରେ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଆଇ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଅଫିସରମାନେ ତଦନ୍ତକୁ ଆଗେଇବାକୁ ଦେଇନାହାଁନ୍ତି । ଶେଷରେ ୧୯୯୩ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ ‘କାଳଚକ୍ର’ ଭିଡ଼ିଓ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍‌ର ଅନୁସନ୍ଧାନୀ ଟିମ୍ ଜୈନ ହାଡ଼୍ଘାଲା ବ୍ୟାପାର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଜୈନ ହାଡ଼୍ଘାଲା ଡ଼ାଏରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ‘କାଳଚକ୍ର’ର ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କ ଆଗରେ ଏହି ତାଲିକାଗୁଡ଼ି ପାଣ୍ଠି ଗ୍ରହୀତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ବତନ ଉପ- ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀଲାଲ ଏବଂ ଜନତାଦଳର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଭାପତି ଶରଦ ଯାଦବ ସେମାନଙ୍କ ନାମରେ ଯେତିକି ଅର୍ଥ ଲେଖାଯାଇଛି ତାହା ସେମାନେ ନେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ନିଜେ ସ୍ଵୀକାର କରିଥିଲେ । ସେମାନେ ‘କାଳଚକ୍ର’ ଭିଡ଼ିଓ କ୍ୟାମେରା ସମ୍ମୁଖରେ ଏ କଥା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଫୌଜଦାରୀ ଆଇନ ଓକିଲ ରାମ ଜେଠମାଲାଣୀ ଏବଂ ଭି.କେ. ଓହରିଙ୍କୁ ‘କାଳଚକ୍ର’ ଭିଡ଼ିଓ କ୍ୟାମେରାରେ ସାକ୍ଷାତକାର ଦେଇ କହିଥିଲେ, ହାଡ଼୍ଘାଲା ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ମକଦ୍ଦମାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରିହେବ । ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ଆଇନ, ଆୟକର ପାକି, ବିଦେଶୀ ମୁଦ୍ରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆଇନ (Fera) ଓ ଟାଡ଼ା ଆଇନ ଇତ୍ୟାଦି ଲାଗୁ ହୋଇପାରିବ । ୧୯୯୩ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨ ତାରିଖ ‘କାଳଚକ୍ର’ର ଦଶମ ଧାରାବାହିକ ସଂସ୍କରଣ ସେନ୍‌ସର ବୋର୍ଡ଼କୁ ଯାଞ୍ଚ ପାଇଁ ଦିଆଗଲା । ଭିଡ଼ିଓ ମ୍ୟାଗାଜିନରେ ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ମୁଖ୍ୟ ସମ୍ବାଦ ଥିଲା “ହର୍ଷଦ(ମେହେଟା) ବ୍ୟାପାରଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ନୀତିକୁ ସି.ବି.ଆଇ. ଚପେଇ ଦେଲା ।” ସରକାରଙ୍କ ସେନ୍‌ସର ବୋର୍ଡ଼ ଏହି କଥାଟି ପଦାରେ ପଡ଼ିବାଦ୍ଵାରା ଆତଙ୍କିତ ହେଲେ

ଏବଂ ବାରମ୍ବାର କରି ୩ ଥର ଯାଞ୍ଚ କଲେ । ଶେଷରେ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନପାଇ ସେନ୍ସର ବୋର୍ଡ଼ ଏହି ଭିଡ଼ିଓ ମ୍ୟାଗାଜିନକୁ ବନ୍ଦ (ନିଷିଦ୍ଧ-Ban) ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଦେଲେ । ‘କାଳଚକ୍ର’ର ସଂପାଦକ ବିନାତ ନାରାୟଣ ଫିଲ୍ମ ସେନ୍ସର ବୋର୍ଡ଼ର ଏହି ପଦକ୍ଷେପ ବିରୋଧରେ ଫିଲ୍ମ ସାର୍ଟିଫିକେସନ ଆପେଲେଟ୍ ଟ୍ରିବୁନାଲର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ଜଷ୍ଟିସ ବି. ଲେଣିନଙ୍କୁ ଅପିଲ କଲେ । ଜଷ୍ଟିସ ଲେଣିନ ୧୯୯୩ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୨୨ ତାରିଖରେ ଅପିଲକୁ ମଂଜୁର କରି ସରକାରଙ୍କର ଏତାଦୃଶ ପଦକ୍ଷେପକୁ ନାକତ କରିଦେଲେ ଏବଂ ‘କାଳଚକ୍ର’ର ହାଣ୍ଡାଲା ସଂପର୍କିତ ଅନୁସନ୍ଧାନା ରିପୋର୍ଟର ତାରିଫ କଲେ । ଏହି ଭିଡ଼ିଓ ମ୍ୟାଗାଜିନଟି ତିନିମାସ ବିଳମ୍ବିତ ହୋଇ ମୁକ୍ତିଲାଭ କଲା । ଜଣେ ଅସହାୟ ସାମ୍ବାଦିକ ବିନାତ ନାରାୟଣ ‘ଏକଲା ତଲୋ’ ନାତିରେ ଭାରତର ଏକ ପ୍ରବଳ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଗୋଷ୍ଠୀ ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ବିରୋଧୀ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀର ମିଳିତ ଶକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଲଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏହି ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଶାସକବର୍ଗର ବାହୁଛାୟା ତଳେ ଅଭୟ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲା ।

ବିଚାରାଳୟ ଶେଷ ଆଶ୍ରୟ କି ?

ବିନାତ ନାରାୟଣ ଅବଶେଷରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ ଯେ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଏକ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ସମ୍ବଳିତ ମାମଲା ଭାବରେ ଦେଶର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଇବେ । କାରଣ ସରକାର, ରାଜନେତା ଓ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଏହି ମିଳିତ ଶକ୍ତି ବିରୋଧରେ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟପନ୍ଥା ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଖେଦ ଥିଲା ଯେ, “ଏ ଦେଶରେ ଭୋକ ବିକଳରେ ଯିଏ ରୁଟି ଖଣ୍ଡିଏ ଚୋରି କରେ ସେ ଗିରଫ ହୋଇ ଜେଲରେ ସଡ଼େ; କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଦେଶକୁ ଲୁଟ କରନ୍ତି ଏବଂ ଦେଶ ବିରୋଧରେ ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରି ସମ୍ମାନଜନକ ସ୍ଥାନ ପାଆନ୍ତି ସେମାନେ ଦେଶର ଶାସକ ଭାବରେ କ୍ଷମତା ଜାହାରି କରି ଚଳିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଆନ୍ତି ।” ସେ ପ୍ରଥମେ ବିଖ୍ୟାତ ଆଇନଜୀବୀ ରାମ ଜେଠମାଲାନୀଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିଲେ । ଜେଠମାଲାନୀ ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ମଜଦମ୍ପାରେ ବିନାତ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଆବେଦନକାରୀ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆଉ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ସହ ଆବେଦନକାରୀ ଭାବରେ ଯୋଡ଼ିଲେ । ଏହି ସହ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିଲେ ଆଉ ଜଣେ ଓକିଲ ଶ୍ରୀମତୀ କାମିନୀ ଜୟସ୍ୱାଲ । କାମିନୀ ଜୟସ୍ୱାଲ ଥିଲେ ଆଉଜଣେ ହାଣ୍ଡାଲା କାରବାରରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ମୁଲତାୟ ସାହାଙ୍କର ଓକିଲ । ସେତେବେଳେ ମୁଲତାୟ ସାହା ହାଣ୍ଡାଲା ଅଭିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଚାଡ଼ା ଆଇନ ବଳରେ ଗିରଫ ହୋଇ ଜେଲରେ ଥିଲେ । ମୁଲତାୟ ସାହା କେବଳ ହାଣ୍ଡାଲା କାରବାରରେ ଲିପ୍ତ ନଥିଲେ; ବରଂ ଯେଉଁ ବୋମା ବିସ୍ଫୋରଣ ଘଟଣା ସେତେବେଳେ ଘଟିଥିଲା ସେଥିରେ ସେ ପାଣ୍ଠି ଯୋଗାଇଥିବାର ଅଭିଯୋଗ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଥିଲା । ଜେଠମାଲାନୀ ଓ ଶ୍ରୀ ଜୟସ୍ୱାଲଙ୍କ ଏ ଅନୈତିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପର ଆଇନଜୀବୀ ଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର କୌଣସି ରୁଜନା ନାହିଁ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ଯେ ଏହି ମଜଦମ୍ପାକୁ ଡାଣ୍ଡର କରିବା ପାଇଁ କେତେ ଥର ଉଦ୍ୟମ କରିବା ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟ ନିବେଦନକାରୀ

ବିନୀତ ନାରାୟଣଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସପାତକତା କଲେ । ଡେଫୋଲ୍‌ଜାନ୍ ବିନୀତ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ବିପ୍ଳବ ପରିମାଣର ଲାଞ୍ଜ ନେଇ ମକଦ୍ଦମାରୁ ଓହରିଯିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବାରେ ଅସଫଳ ହେବାପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ମକଦ୍ଦମା ଲଢ଼ିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ । ଏହି ବକ୍ତବ୍ୟ ମୋର ନୁହେଁ । ବିନୀତ ନାରାୟଣ ନିଜେ ଏହି ଘଟଣାର ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ କାହାଣୀ ନିଜ ସଂପାଦିତ ପତ୍ରିକା ‘କାଳଚକ୍ର’ର ୧୬-୩୦ ଏପ୍ରିଲ ୧୯୯୭ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ହାଡ଼୍‌ଲା ଅଭିଯୁକ୍ତ ସବୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନେତା ଏବେ ‘ପ୍ରମାଣ ଅଭାବରୁ’ ଦୋଷମୁକ୍ତ ବୋଲି ବିଚାରାଳୟ ଘୋଷଣା କରିସାରିଛନ୍ତି । ବିଚାରପତିମାନେ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସାକ୍ଷୀପ୍ରମାଣ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ଓ ପ୍ରତିପାଦିତ ନହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ବୋଲି ବିଚାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଅପରାଧ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରମାଣ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ ଯାହାକୁ ଅକାଟ୍ୟ ଭାବରେ ଅପ୍ରମାଣିତ କରିବା ଅଭିଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । ସାକ୍ଷୀ ଏବଂ ସାକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ହେବ ଯାହାକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ ସହଜରେ ଛଳାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନରେ ଫୌଜଦାରୀ ମକଦ୍ଦମାରେ ଅନେକ ସମୟରେ ସାଧାରଣତଃ ସରକାର ଅର୍ଥାତ ପୋଲିସ ତଦନ୍ତ କରନ୍ତି । ଅପରାଧୀକୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବା ଦାୟିତ୍ୱ ଅଭିଯୋଗକାରୀଠାରୁ ବହୁତଃ ପୋଲିସ ହାତକୁ ଯାଏ । ପୋଲିସ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ସାଧାରଣତଃ ‘ଲାଞ୍ଜିଆ’ ବୋଲି ସ୍ୱାଭାବିକ ଧାରଣା ରହିଛି । ପୋଲିସ ଲାଞ୍ଜ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣରେ ପାଇଲେ ଲାଞ୍ଜଦାତା ପକ୍ଷକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ପୁଣି ଅପରାଧୀ ପକ୍ଷ ଅଭିଯୋଗୀ ପକ୍ଷଠାରୁ ଅଧିକ ଲାଞ୍ଜ ଦେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଅଭିଯୁକ୍ତ ବଡ଼ ଓକିଲ ଠିଆ କରାନ୍ତି, ବିଚାରପତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଭ୍ରମ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା (Stature) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଅନ୍ତି ବୋଲି ଏକ ସାଧାରଣ ଧାରଣା ରହିଛି । ଆଇନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଛୋଟ ଓକିଲ ଯେ, କରିପାରିବେ ନାହିଁ ତାହା ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ‘ବଡ଼’ ଓକିଲର ଟେକ୍ ରହିଛି । ସେ ବିଚାରାଳୟରୁ ତାଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମାଧ୍ୟମରେ ଆଇନକୁ ଶିଖିଲାକୀ ଯୁକ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜ ସପକ୍ଷରେ ଟାଣି ନେବାର କୁଶଳୀ କାରିଗର । ‘ଛୋଟ’ ଓକିଲ ଏହି କାମରେ ସମକକ୍ଷ ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆଇନରେ ସାମ୍ୟ ଏବଂ ସମାନତା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ଓକିଲ ବେଶୀ ଫିସ୍ ନେଇ ଅପରାଧୀ ପକ୍ଷକୁ ରିହାତି ଦେଇପାରନ୍ତି । ତାହାଛଡ଼ା ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଉପରେ ପ୍ରମାଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଦଣ୍ଡିତ କରାଇବାର ଦାୟିତ୍ୱ ପଡ଼େ । ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉପରେ ଅଭିଯୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ‘ଅପ୍ରମାଣିତ’ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନଥାଏ । ସେ କେବଳ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥିବା ‘ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକୁ’ ଅପ୍ରମାଣିତ କଲେ ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ପୁଣି ଯଦି ପୋଲିସ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ ନେଇଯାଏ ତେବେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଖସିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଉଚ୍ଚ ହୋଇଯାଏ । ତେଣୁ ଅଭିଯୋଗର ବିଷୟବସ୍ତୁ ସତ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ଏହି ସତ୍ୟତାର ପ୍ରାମାଣିକତା ଉପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପ୍ରତି ଦଣ୍ଡ ବିଧାନର ସମ୍ଭାବନା ନିର୍ଭର କରେ । ହାଡ଼୍‌ଲା ବ୍ୟାପାରରେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନେତା ‘ଜୈନ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟକ’ ଠାରୁ ଅର୍ଥ ନେଇଥିବା

ଅସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଜନତାଦଳର ସଭାପତି ଶରଦ ଯାଦବ ସେତେବେଳେ ଖୋଲାଖୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ସେ ତିନି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ନେଇ ଦଳୀୟ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଛନ୍ତି । ଜୈନ ଡ଼ାଏରୀରେ ସେ ବହୁ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ନେଇଥିବାର ତାଙ୍କ ନାମରେ ଲେଖାଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ତାହା ସ୍ୱୀକାର କରିନଥିଲେ । ବରଂ ସେ କହିଥିଲେ ଏହି ଟଙ୍କା ଦଣ୍ଡନାୟ ହେବାର ହାଡ଼ାଲା ଟଙ୍କା ବୋଲି ସେତେବେଳେ ଜାଣି ନ ଥିଲେ । ସଚୋଟପଣିଆ ପାଇଁ ସେ ନିଜ ବିରୋଧରେ ପ୍ରମାଣିକତା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । ଏହି ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ପ୍ରମାଣ ଯୋଗାଇଲା । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନେତାମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବୋଲି ଖସିଯିବା ପରେ ଏବେ ଶରଦ ଯାଦବ ନିଜ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ହୁଏତ ଶେଷରେ ଦଣ୍ଡିତ ମଧ୍ୟ ହେବେ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ କେତେକ ଖର୍ଚ୍ଚ ତାଙ୍କୁ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଇନ ନିଜବାଟରେ ଯିବ ବୋଲି ଅନେକ ରାଜନେତା ଘୋଷଣା କରନ୍ତି । ଏହି ନେତାମାନେ ହିଁ ଆଇନକୁ ତା' ନିଜ ବାଟରେ ଯିବାକୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେତେ ସମ୍ଭବ ଆଇନର ବାଟ ଓଗାଳିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତି । ଆଇନକୁ ନିଜ ବାଟରେ ନେବା କିମ୍ବା ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ କରିବା କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଲୋକମାନେ କରନ୍ତି ଓ କରୁଛନ୍ତି । ତାହାର ବହୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଓ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ।

କ୍ଷମତାର ମତାକ୍ଷତା

କ୍ଷମତାରେ ବସିଲେ ଲୋକେ ନିଜର ପୁରୁଣା ଚେର ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି । ଏହାକୁ ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ବୁଝିଲେ କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେ କ୍ଷମତାଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକେ ନିଜର ଚେର କାଟିଦିଅନ୍ତି । ଚେରକଟା ଗଛଟି ଯେପରି ଶୁଖି ଶୁଖି ମରିଯାଏ ସେହିପରି ଏହି ଲୋକମାନେ ଉପରକୁ ମଜବୁତ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଧୀରେ ଅଥଚ ନିଶ୍ଚିତ ମରିବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଯେପରି କ୍ୟାନ୍ସର ରୋଗୀ ରୋଗ ଜଣା ନ ପଡ଼ିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମଉଜ ମଜଲିସ୍ରେ ଥାଏ ସେହିପରି ଏହି କ୍ଷମତାଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକେ କାଳ କାଟୁଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଅଜାଣତରେ ଧରି ନେଇଥାନ୍ତି' ଯେ କ୍ଷମତା ଅଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଅନନ୍ତକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ହସ୍ତମୁଦି ମାଲ ହୋଇ ରହିଥିବ । କ୍ଷମତା ଗ୍ରହଣବେଳେ ଯେଉଁ ଶପଥ ନେଇଥାନ୍ତି ଠିକ୍ ତା'ର ବିପରୀତ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁରେ ମାତି ଯାଆନ୍ତି । କ୍ଷମତା ବହୁତ କମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ । ତିରସ୍ଥାୟୀ ତ ହୁଏ ନାହିଁ । କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସେମାନେ ସମାଲୋଚନାୟ କାମଗୁଡ଼ାକରେ ସବୁବେଳେ ଲିପ୍ତ ଥାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସାମାନ୍ୟ ସମାଲୋଚନା ସହ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କ୍ଷମତାକୁ ଗଲେ ସହଚର ଭାବରେ ସମାଲୋଚନାକୁ ସହନଶୀଳ ହୋଇ ସହିବାକୁ ହୁଏ । ଏ ତତ୍ତ୍ୱ ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପଶେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପୀୟତା ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ଚରି ବୁଲି ଖାଉଥାନ୍ତି ସେହିମାନେ ହିଁ କହୁଥିବା ଖୋସାମତିଆ କଥାଗୁଡ଼ାକ ଶୁଣିବାକୁ ଏମାନେ କାନ ଡେରିଥାଆନ୍ତି । ଏହି କାନକୁହା ଲୋକଗୁଡ଼ାକ କ୍ଷମତାର ଦବଡ଼ା ଚଉକିରେ ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ନଷ୍ଟ କରିବାରେ ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ କାମ କରନ୍ତି । ମହାଭାରତର ଶକୁନୀ ପଣ କରିଥିଲା ଯେ ନିଜର ଭିଶୋଇ-ଭଣଜାଙ୍କୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ପରାମର୍ଶଦାତା ଭାବରେ

ଯାବତୀୟ ଅଧର୍ମ ଅସୁହଣୀୟ କାମ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଭଣ୍ଡାଳୀମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରୁତିରୋଚକ କଥା ସବୁ କହି କହି ବିନା ଶପଥରେ ଆଗେଇ ନେଇଗଲା । ଏବେ କ୍ଷମତାରେ ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ରାଜନୈତିକ ନେତା ଓ କର୍ମୀ, ପଦସ୍ଥ ଅଫିସର, ପ୍ରଶାସକ ଓ ଠେଙ୍ଗାବାଡ଼ି କାମ ପାଇଁ ପୋଲିସ ଏବଂ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ସାଜିଥିବା ତଥାକଥିତ ସହଯୋଗୀମାନେ କ୍ଷମତାଗ୍ରସ୍ତ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଭୁଲ ବାଟରେ ନେବାରେ ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର ହୁଅନ୍ତି । ସରକାରୀ କଳକୁ ଓ ପୋଲିସ ପ୍ରଶାସନକୁ ନିଜର ଅକ୍ଷ ସାଧୁବା ପାଇଁ ଅବିଚାରିତଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ସେତେବେଳେ ବୁଝିହୁଏନା ଯେ ଚିରାଚରିତ ତତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି ଯେ, ପ୍ରତିଟି କ୍ରିୟା ବଦଳରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ । କ୍ଷମତା ସହିତ କ୍ଷମତାର ଅପବ୍ୟବହାରର ଅବିଭାଜ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ । କ’ଣ ହିତ କ’ଣ ଅହିତ ଏହି ବିଚାର କରିବାରେ ମତାନ୍ତର ସ୍ଥାନ ପାଏ । କ୍ଷମତା ସହିତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପଦାନତ କରି ରଖିବାର ଦାୟାକତା, ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମତକୁ ଉନ୍ନେତ ନ କରିବା, ସଂଖ୍ୟାଭାଗୁ ମତକୁ ଦଳି ଚକଟି ଦେବା ଆଦି ପ୍ରବୃତ୍ତି ଘାରିଯାଏ । ଭୁଲ ଉପରେ ଭୁଲ ଏମାନେ କରନ୍ତି । ଯିଏ ଏମାନଙ୍କର ଦୋଷ ତୁଟି ଦର୍ଶାଇଲା ତହା ପ୍ରତି ଜୁଷ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି ଏମାନେ । ଅବିଚାରିତ ଭାବରେ ସମାଲୋଚନାର ଉତ୍ସକୁ ଦମନ କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ବଶ କରିବା ପାଇଁ ଏମାନେ ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ ହୋଇ ଆକ୍ରମଣର ବାଟ ବାନ୍ଧିନିଅନ୍ତି । ରାସ୍ତାରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ମୁଖରେ ସମାଲୋଚନା ପ୍ରତି ଏମାନେ ପ୍ରତ୍ୟର୍ପିତ ଭାବ ପୋଷଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସମ୍ଭାବପତ୍ରର ସମାଲୋଚନାକୁ କିପରି ସଫଳ ଭାବରେ ମୁକାବିଲା କରି ହେବ, ତାହାର ଉପାୟ ଖୋଜନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ଷମତାର ବୁଢ଼ାଆଣି ଲାଲରେ ସମ୍ଭାବପତ୍ର, ବିଶେଷକରି ସମ୍ଭାବିକମାନେ ଜାଣିଶୁଣି କିମ୍ବା ଅଜାଣତରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ସମ୍ଭାବପତ୍ର-କ୍ଷମତା ସମ୍ପର୍କ

ସମ୍ଭାବପତ୍ରର ମୁଖ୍ୟ ଉପକାବ୍ୟ ହେଲା କ୍ଷମତାର ଖବର । ବିଶେଷକରି ଭାରତୀୟ ସମ୍ଭାବପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମୋଟାମୋଟି କ୍ଷମତା ସପକ୍ଷରେ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ସାର୍ବଜନୀନ ନୁହେଁ । ସମ୍ଭାବପତ୍ରର ପ୍ରଥମ ଦାୟିତ୍ୱ ତଥ୍ୟ ଓ ସତ୍ୟଭିତ୍ତିକ ତଥ୍ୟ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ପାଇଁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା । ଅଧିକାଂଶ ତଥ୍ୟ ଓ ସତ୍ୟଭିତ୍ତିକ ତଥ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ଅସୁବିଧାକର । ସେଥିପାଇଁ ସରକାର ନିଜର ଲୋକସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ତଥ୍ୟ ବିଭାଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ତଥ୍ୟ ବିଭାଗ ଜରିଆରେ ସରକାର ନିଜର ଏବଂ ରାଜନେତାମାନଙ୍କୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ତଥ୍ୟ, ଅର୍ଦ୍ଧତଥ୍ୟ, ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଅତଥ୍ୟ ଓ ଅସତ୍ୟ ସମ୍ଭାବପତ୍ରମାନଙ୍କରେ ରୋପଣ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତି । ଏହି କାମରେ ସରକାରଙ୍କୁ ସହାୟତା କରନ୍ତି ସମ୍ଭାବପତ୍ରମାନେ ଓ ବିଶେଷକରି ସରକାରଙ୍କର ଆଦରର ଗେହ୍ଲା ସାମ୍ବାଦିକମାନେ । ଏହି ଗେହ୍ଲା ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କ୍ରମେ ବଢ଼ିଚାଲିଛି, ଯାହାଫଳରେ ସମ୍ଭାବପତ୍ରର ସମ୍ବାଦକଙ୍କ ନିକଟରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ପହଞ୍ଚିପାରୁ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଯାହା ପହଞ୍ଚୁଛି ତାହା କାଟକ୍ଟାଣ୍ଡ ହୋଇ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇପହଞ୍ଚୁଛି । ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ‘ଗେହ୍ଲା’ କରିନେବାର ଉପାୟ ଏବଂ ମାଧ୍ୟମ

କେତେ କିସମର । କ୍ଷମତାର ଉପହେକନ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ପାଇବାକୁ ସାମ୍ବାଦିକମାନେ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାଟ ବାହାରକୁ ଯାଇ ସହାୟକ ହୁଅନ୍ତି । ଯେଉଁ ବ୍ୟାପାରରେ ସମାଲୋଚନା କରିବା କଥା, ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ଚାହିଁଲେ ତାହାକୁ ଏପରି ଏକ ଖୋଜ ପିନ୍ଧାଇ ପାରିବେ ଯଦ୍ୱାରା ଦୁର୍ନୀତି, ବ୍ରାହ୍ମଚାର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅପରାଧକୁ ଘଣ୍ଟି ଘୋଡ଼ାଇବା କାମ ସାଧିତ ହୋଇପାରିବ । କ୍ଷମତା ବଳରେ ଏହି ଘଣ୍ଟିଘୋଡ଼ା କାର୍ଯ୍ୟ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରୁଛି । ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଏକ ସୁବିଧାଭୋଗୀ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଆସିଛି । ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ମାଗଣା ଯାତାୟାତ ସୁବିଧା, ସହରମାନଙ୍କରେ ଘରଢ଼ିହ ଅତି ଶକ୍ତାରେ ଯୋଗାଇବା, ସେମାନେ ଘର କରିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ନିର୍ମାଣ ସାମଗ୍ରୀ ମାଗଣାରେ କିମ୍ବା ଅତି ଶକ୍ତାରେ ଯୋଗାଇ ଦେବା, ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ବଦଳି କରାଇବା କିମ୍ବା ବଦଳି ବନ୍ଦ କରାଇବା ପ୍ରଭୃତି ଅନେକ କାମ ସହଜରେ ହେବା ପାଇଁ ସରକାରୀ କଳ ଉନ୍ନତ ହୋଇପଡ଼େ । ଯେଉଁ ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ଅବୋଇକରା ହୁଅନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ବିଧାୟକ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ନ୍ୟାୟୀ ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଏ । ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସୁବିଧା ହାସଲ କରିବାକୁ ଦୁଇଟି ଉପାୟ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ସରକାରଙ୍କର ଗେହ୍ଲା ପୁଅମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରି ସମାପ୍ତ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଯେଉଁ ଅଧିକାରୀମାନେ ବିଶେଷକରି ଅଫିସରମାନେ ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କ ବୋଲ ନମାନନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ସତ, ମିଛ, ଅଧାସତ କଥା ଯୋଡ଼ାଯୋଡ଼ି କରି ପାନେ ଦିଆଯାଏ । ଗେହ୍ଲା ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ନିଜର ଏକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିନିଅନ୍ତି । ଉଚ୍ଚସ୍ତରରେ ଦୁର୍ନୀତି ଗତ ୧୦ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସିଛି ବିଚାରାଳୟ ଜରିଆରେ । ବିଚାରାଳୟ ପକ୍ଷରେ ଏହି ସବୁ ବିଷୟକୁ ପଦାକୁ ଆଣିବାରେ ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ସମାପ୍ତପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଲୋକମତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଯେଉଁ ସାମ୍ବାଦିକ ଓ ସମାପ୍ତପତ୍ର ଏହି ସବୁ ବିଷୟ ପଦାକୁ ଆଣିଛନ୍ତି ସେମାନେ ଗେହ୍ଲା ସାମ୍ବାଦିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ନୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଇଂରାଜୀ ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ପ୍ରସାରିତ ‘ବଡ଼’ ‘ଜାତୀୟ’ ସମାପ୍ତପତ୍ରମାନଙ୍କର ଅଳ୍ପ କେତେ ଜଣ ସାମ୍ବାଦିକ ‘ଗେହ୍ଲା’ ତାଲିକାରୁ ବାହାରେ ରହି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ରକ୍ଷା କରିଚାଲିଥିବାରୁ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ନେତା ଓ ଅଫିସରଙ୍କ ଦୁର୍ନୀତି ବିଷୟ ଲୋକଚକ୍ଷୁ ଏବଂ ଲୋକମୁଖକୁ ଆସିପାରିଛି ।

ବିଚାରପତି ଓ ବିଚାରାଳୟମାନଙ୍କର ଭୂମିକା

ସର୍ବୋପରି ଗତ ୫ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତୀୟ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟର ହାଇକୋର୍ଟମାନେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜନମାନସରେ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରିବାର ଏକ ବାସନା ବଳବତ୍ତର ହୋଇଛି । ଆଇନଜୀବୀମାନେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଘଟଣାରେ ମୋଟା ଆୟକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଠିଆ ହୋଇନଥିଲେ ବିଚାରାଳୟମାନେ ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ଯଥାର୍ଥ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାରେ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥା’ନ୍ତା । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ନିକଟରେ

ଘଟିଥିବା ଆଡ଼ଭୋକେଟ ଜେନେରାଲ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ରାୟ ଏବଂ ଅଞ୍ଜନା ମିଶ୍ର ମାମଲା ବିଚାରାଳୟ
 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବାରେ ଅସୁବିଧା ହୋଇଥା'ନ୍ତା । ଓଡ଼ିଶା ହାଇକୋର୍ଟର ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି ଜଷ୍ଟିସ
 ଶୈଳେନ୍ଦ୍ରନାଥ ପୁକନ ଓ ଜଷ୍ଟିସ ଅରଜିତ ପଣ୍ଡାୟତ ଅଞ୍ଜନାଙ୍କ ଅବେଦନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଏହି
 ମାମଲାର ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ କେନ୍ଦ୍ର ତଦନ୍ତ ବ୍ୟୁରୋକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଅପରାଧ ବିରୋଧରେ ଏକ
 ବଳିଷ୍ଠ ପଦକ୍ଷେପ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଉଛି । କାରଣ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହି ମାମଲାର ତଦନ୍ତ
 ସି.ବି.ଆଇ. ହାତକୁ ଦିଆଯିବା ବିପକ୍ଷରେ ପଦକ୍ଷେପ କିମ୍ବା ମତ ଦେବାକୁ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ଥିଲେ ।
 ଏବେ ମଧ୍ୟ ଶୁଣାଯାଉଛି ଯେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହି ମାମଲାରେ ଓଡ଼ିଶା ହାଇକୋର୍ଟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତି
 ବିରୋଧରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଚଳାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ
 ଅନ୍ୟ କେତୋଟି ମାମଲାରେ ନାରୀ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଏବଂ ବଳାଙ୍ଗର ବିରୋଧରେ ଦେଇଥିବା ମତ
 ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଏହି ଧରଣର ଅପରାଧକୁ ନିରୁଦ୍ଧାରିତ କେବଳ କରୁନାହିଁ ବରଂ କୋର୍ଟମାନେ ଦୃଢ଼
 ପଦକ୍ଷେପ ନେବାପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଅଞ୍ଜନା ମାମଲାରେ କୌଣସି 'ବଡ଼' ଓକିଲ ଏହାକୁ
 ନିଜର ସାମାଜିକ ଅଙ୍ଗାକାର ବୋଲି ଯଦି ଉପଲବ୍ଧ କରି ଅଞ୍ଜନା ପକ୍ଷ ନେଇଥାନ୍ତେ ତେବେ
 ଅପରାଧୀ ପକ୍ଷ ପାଇଁ କଷ୍ଟକର ପରିସ୍ଥିତି ଉତ୍ପତ୍ତିଥାନ୍ତା । ତଥାପି ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଧାରଣା ହୋଇଛି
 ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସି.ବି.ଆଇ. ତଦନ୍ତକୁ ନିଜ ସପକ୍ଷରେ ନେବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋର
 ଧାରଣା ଯେହେତୁ ଓଡ଼ିଶା ହାଇକୋର୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ତଦନ୍ତ ସି.ବି.ଆଇ. କେନ୍ଦ୍ରୀୟ
 କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସେଲ ମାଧ୍ୟମରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେବ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସି.ବି.ଆଇ.କୁ
 ପ୍ରତ୍ନାବିତ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଉଣା । କାରଣ ବିଚାରାଳୟର ଅକୁଶଳ ଝୁଲୁଛି । ଅପରାଧପ୍ରବଣତାକୁ
 କେତେଦିନ ବିଚାରପତି ଓ ବିଚାରାଳୟମାନେ ନିଜ ହାତରେ ପ୍ରତ୍ନାବିତ କରି ଦମନ କରିପାରିବେ
 ତାହା ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । ପ୍ରଶ୍ନାସନ ଯଦି ପ୍ରତି ପଦେ ପଦେ ଅପରାଧପ୍ରବଣତାକୁ ଦବାଇବା ପରିବର୍ତ୍ତେ
 ବିଭିନ୍ନ ଚାପରେ ଅପରାଧୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ,
 କାହାର ଶକ୍ତି ଓ ସୁଯୋଗ ଅଛି ଓକିଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରି ବିଚାରାଳୟରେ ସଫଳ
 ଭାବରେ ଅପରାଧର ମୁକାବିଲା କରିପାରିବ ? ତେଣୁ ପ୍ରଶ୍ନାସନ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମୁଖ୍ୟ କିପରି ହେବ ତାହାର
 ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ହେବ । ରାଜନେତାମାନେ ଏହି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରୁ ଜନ୍ମ ନେଉଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମୁଖ୍ୟ
 ସମାଜ ପୃଷ୍ଠି କରିବାକୁ ହେଲେ ସଚୋଟ, ଶିକ୍ଷିତ ଓ ବିଜ୍ଞ ଲୋକେ କୁସନଯୋଗୀ ଜୀବନକୁ ପରିତ୍ୟାଗ
 କରି ସାଧାରଣ ଜୀବନକୁ ଆସିବା ଦରକାର ।

(ଡା ୨୪.୮.୯୭ରିଖ)

ଛଳନାର ଦିଗନ୍ତ

ଛଳନା ମଣିଷକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ କରି ଗଢ଼ି ଚୋଳିଛି । ବିବର୍ତ୍ତନକୁ ଯଦି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ଏବଂ ମଣିଷ ଯଦି ବିବର୍ତ୍ତନର ଲାଭ ଧାଡ଼ିରେ ଶେଷ ସୃଷ୍ଟି ତେବେ ଦେଖିହେବ ଯେ କ୍ରମେ ଛଳନାର ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ପାଖରେ ହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାକାର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ବୋଧହୁଏ ଛଳନା ନଥିଲେ ମଣିଷର ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହୋଇନଥାନ୍ତା । କିମ୍ବା ମଣିଷର ବିକାଶ ପାଇଁ ଛଳନା ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଉପାଦାନ । ମଣିଷ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ଗୋଷ୍ଠୀଗତ କିମ୍ବା ସମଷ୍ଟିଗତ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଛଳନାକୁ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିଛି । ଏପରି ଛଳନାର ପରିଧି କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପୃଥିବୀର ଚାରିଆଡ଼େ ଏହା ବ୍ୟାପି ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ଭେଦି ଯାଇଛି । ଏପରିକି ପାରିବାରିକ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଛଳନାର ଚିତ୍ର ଓ ଚରିତ୍ର ଏତେ ବ୍ୟାପକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ଯେପରି ନିଜ ନାକଚକ୍ରର ନିଶକୁ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ ସେହିପରି ଏହି ଦିଗଟି ଉପଲବ୍ଧ କରିବାକୁ କାହାରି ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ଆମେମାନେ ନିଜକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଏପରି ଅଭ୍ୟାସ କରି ସାରିଛୁ ଯଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମସଂଶୋଧନର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ । ଆଜିର ନିବନ୍ଧରେ ଛଳନାର ଯେଉଁସବୁ ରୂପ ଓ ଭେଦ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ତାହାର କିଛିଟା ଆଲୋଚନା କରାଯାଉ ।

ରାଜନୀତିରୁ ଆରମ୍ଭ

ଛଳନାର ଏକ ବିରାଟ ସ୍ତମ୍ଭ ହେଲା ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ । ରାଜନେତାମାନେ ସମସ୍ତେ ଦେଶସେବା କାମରେ ନିଜକୁ ‘ଉତ୍ସର୍ଗ’ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଉତ୍ସର୍ଗାକୃତ ଜୀବନରେ ସେମାନେ ନିଜ ଜୀବନ, ଜୀବିକା, ସମୟ ଓ ଶକ୍ତି ନିଜକୁ ବାଦ ଦେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଡାଳି ଦେଉଥିବାର ଏକ ଧାରଣାର ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟିତ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ବିଦ୍ୟମାନ, ତାହା ହେଲା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନ କରିବା ହିଁ ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସେମାନଙ୍କର । ଦଳ, ଟିକେଟ, ନିର୍ବାଚନ, ସମର୍ଥନ, ବିରୋଧ, ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ ଇତ୍ୟାଦି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପଛରେ ଛଳନାର ଚିତ୍ର ଲୁଚି ରହିପାରୁନାହିଁ । ଛଳନାର ବାସ୍ତବତା ହେଲା ଯାହା ତୁମେ ନୁହଁ, ତାହା ଦାବି କରିବା କିମ୍ବା ସେପରି ଏକ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିବା । ଯେତେସବୁ ରାଜନୈତିକ ଦଳ

ଓ ନେତା ଅଛନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ତମ୍ଭ କଲେ ଦେଖିହେବ ଯେ କେହି ବିଶେଷ ଅଲଗା
 କଥା କହୁନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ରୂପ ରଙ୍ଗ ରସ ଦେଇ ‘ଭଲ’ କଥାଗୁଡ଼ାଏ କହୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ
 ଲୋକ ହିଁ ହିତାଧିକାରୀ ହେବେ । ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଏତେ ସବୁ ଚିନ୍ତା, ଚେତନା ଓ ଉଦ୍ୟମ ।
 ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ହିଁ ସେମାନେ ସବୁ କିଛି ତ୍ୟାଗ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ
 ଏବେ ସବୁଠାରୁ ଘୃଣିତ ଗୋଷ୍ଠୀ କାହିଁକି ? ସେମାନେ ତ ଦେଶ ଓ ଦଶର ସେବାପାଇଁ ଜୀବନର
 ଶେଷ ବାୟୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ ସେବା କରିବାର ସୁଯୋଗ ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳିବା
 ଦରକାର । ଯଦି କ୍ଷମତା ନ ମିଳିବ, ତେବେ ଦେଶସେବା କିପରି କରିବେ ସେମାନେ କୁହନ୍ତୁ
 ଭଲ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟମେୟର ହୁଅନ୍ତୁ ବା ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ମେୟର ହୁଅନ୍ତୁ, ଏମ୍.ଏଲ.ଏ. ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା
 ଏମ୍.ପି. ହୁଅନ୍ତୁ, ଏପରି କିଛି ସୁଯୋଗ ନହେଲେ ଖାଲି ଦଳର ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀ ସଭ୍ୟଟିଏ ରହିଲେ
 ଦେଶସେବାର ସୁଯୋଗ କେଉଁଠୁ ମିଳିବ ! ଏମ୍.ଏଲ.ଏ. କି ଏମ୍.ପି. ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରାଟିଏ
 ନହେଲେ ଦେଶସେବା କରିବାର ସୁଯୋଗ କାହିଁ ? ଏସବୁ ହେବା ପାଇଁ ନିର୍ବାଚନ ବେଳକୁ ଯଦି
 ଦଳର ଚିକେଟ ନମିଳିଲା, ତେବେ ତ ଦେଶସେବାର ବ୍ରତ ଘେନି ବାହାରିପଡ଼ିବାଟା ବ୍ୟର୍ଥ
 ହୋଇଗଲା । ଯିଏ କାମଚଳା ନେତା ଭାବରେ ‘ନିର୍ବାଚିତ’ ହେଲା, ସେ ସେଠାରୁ ଆଉ ଓହ୍ଲେଇବାକୁ
 ମନ କରୁନାହିଁ । ନେତା ନ ରହିଲେ ଦଳ କିପରି ପୂରାପୂରି କଣ୍ଠୋଳରେ ରହିବ ! ଯଦି ଦଳଟା
 ନିଜର ହସ୍ତମୁଦି ମାହାଲ ନ ହୋଇପାରିଲା ତେବେ ଦେଶସେବାର ପାଇକାରୀ ଏଜେନ୍ସୀ ତ
 ମିଳିବ ନାହିଁ । ଏପରି ହେଲାଣି ଶେଷରେ ଯେ ନେତା ଭାବରେ ଦେଶକୁ ସଫା କରି ଦଳକୁ ଶେଷ
 ନ କଲାଯାଏ ଗାଦୀରୁ ଓହ୍ଲେଇବାକୁ ଆରାଜି । ଯେଉଁମାନେ ସିନ୍ଦବାଦ କଥା ପଢ଼ିଥିବେ ସେମାନେ
 ସ୍ମରଣ କରିପାରିବେ ଯେ ଲେଙ୍ଗଡ଼ା ବୁଢ଼ାକୁ କାନ୍ଧରେ ବସାଇ ନାଳ ପାରି ଝୁରିବା ପରେ ତଳକୁ
 ଓହ୍ଲାଇ ଦେବାକୁ କହିବାରେ ସିନ୍ଦବାଦ ବେଳରେ ଲେଙ୍ଗଡ଼ା ବୁଢ଼ା ଗୋଡ଼କୁ ଛନ୍ଦିଦେଇ କିପରି ତା
 କାନ୍ଧରେ ସବାର ହୋଇ ବସିଥିଲା । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଭାରତର ରାଜନୈତିକ ଦୃଶ୍ୟ । କଂଗ୍ରେସ ଦଳରେ
 ଯାହା, ଭାରତୀୟ ଜନତାପାର୍ଟିରେ ତାହା । ଡିମ୍ବାରୀ କଂଗ୍ରେସରେ ଯାହା ତାମିଲ ମାନିଲା କଂଗ୍ରେସ,
 ଏ.ଆଇ.ଏ.ଡି.ଏମ.କେ. ଏବଂ ଡି.ଏମ.କେ.ରେ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ସି.ପି.ଏମ୍. ନେତା ଜ୍ୟୋତି ବସୁ
 ଅନେକ ବର୍ଷ ପଣ୍ଡିମବଙ୍ଗ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ରହିଲେଣି । ଯେତେବେଳେ ସେ ଗାଦୀରୁ ତଳକୁ ଆସିବାକୁ
 ଚାହୁଁଛନ୍ତି (ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ ଇଚ୍ଛା ଅଛି କି ନାହିଁ, ଜଣାନାହିଁ), ତାଙ୍କ ସମର୍ଥକମାନେ ସେଥିରେ
 ରାଜି ହେଉନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବଞ୍ଚିବା ଭିତରେ ନୂଆ ଲୋକ ସେ ସ୍ଥାନରେ ବସିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ ।
 କାରଣ ତାଙ୍କ ପରେ କିଏ ହେବ ତାହା ନେଇ କିଛି କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ । ଦେଶସେବା ପାଇଁ
 କେତେ ସମବୟସୀ ପ୍ରତିଦ୍ବନ୍ଦ୍ବୀ ଅଛନ୍ତି । ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ଓହରିଗଲେ କ୍ଷମତାଦ୍ରବ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ
 ଭାରସାମ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେବ ଏବଂ ହୁଏତ ଦଳ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ପାଟ ହୋଇଯିବ ଯାହା ଯୋଡ଼ିବା
 ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଏଲ.କେ. ଆଭୁଜାନା ଇସ୍ତଫା ଦେବାର ‘ଭଲ୍ଲା’ (ଛଳନା ହେଉ ବା ନ ହେଉ)
 କଳାମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ ସମର୍ଥକମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦେଶସେବା ପାଇଁ ମୁଣ୍ଡେଇ ରଖିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ।

ରାଜନୀତିରୁ ଆରମ୍ଭ ଛଳନାର ଲାବରେଟରୀ: ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ

ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରେ ପୁଣି ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଶାସନ ଜାରି ହୋଇଛି । ଲୋକଙ୍କ ଆଦେଶ, ଯାହାକୁ ‘ଜନାଦେଶ’ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ତାହା ସଂଖ୍ୟାଧିକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ କାହାରି ଜଣଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଯାଇଛି । ଜନଙ୍କର ଏହି ଆଦେଶ କିନ୍ତୁ ପାଳନ କରିବାକୁ କୌଣସି ଦଳ କିମ୍ବା ନେତା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସବୁଦଳ ଓ ସବୁ ନେତା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବା ପାଇଁ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଜନାଦେଶ ମୋ ମତରେ ହେଲା: “ହେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ! ତୁମେ ସମସ୍ତେ ତ ଆମ ସେବାରେ ଲାଗିଛ । ଆମେ କିନ୍ତୁ କାହାରିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମ ସେବା ପାଇଁ ଯାହା ସବୁଠାରୁ ଭଲ ସେହି କାମ ସମସ୍ତେ ମିଳିମିଶି କର । ଯାହା ଜାତିଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଠିକ୍ ଏବଂ ଯେଉଁଥିରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପକାର ହେବ ସେମିତିଆ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ଚାଲିକା କର । ତୁମର ଇଚ୍ଛାଧୀନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆମ ଉପରେ ଲଦିଦିଅ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଅନୁମତି ଦେଉନାହିଁ । ସବୁ ଦଳ ଓ ସବୁ ନେତା ବସି କଢିଆଗୋଳ ନକରି ଆମ ପାଇଁ ଯାହା ଉପକାରୀ ତାହା କର । ଆମେ ଯାହାକୁ ଭୋଟ ଦେଇଥାଉନା କାହିଁକି ସମସ୍ତେ ମିଶି କାହାରିକୁ ଆମ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇନାହିଁ । ତୁମମାନେ ଏକ ଛଳନାବାଦୀ ସ୍ୱାର୍ଥପର ଗୋଷ୍ଠୀ । ଗତ ପ୍ରାୟ ୫୦ ବର୍ଷଧରି ଆମେ ଯାହାକୁ ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ ଏହି ଭୋଟ ଜରିଆରେ ଦେଇଛୁ ସମସ୍ତେ ଆମ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରିଆସିଛନ୍ତି । ଯାହା କଲେ ଆମେ ଲାଭବାନ ହେବୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେଥିପାଇଁ ବିବାଦ ନଥିବ ସେପରି ଏକ ଖସଡ଼ା ତିଆରି କର । ସେହି ଖସଡ଼ାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କର । ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ଧନୀ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କାମ କରନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ନିଜ କଥା ବୁଝିବାପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଡାକତ ଅଛି । ନିଜ ଦଳ ପାଇଁ, ନିଜ କାମ ପାଇଁ କିମ୍ବା ନିଜ ପିଲାଛୁଆଙ୍କ ପାଇଁ କାମ କରନାହିଁ । ଧନ ଠୁଳ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନାହିଁ । ଯଦି କେହି ସେପରି କର, ତେବେ ପରସ୍ପର ଜଗାଜଗି କରି ତାହା ବନ୍ଦ କର । ଦେଖିବ ସବୁ ଠିକ୍ ଚାଲିବ । ନଚେତ ତମେ ସବୁ ଗାଣିଆ ହେବ । ଆମେ ଏବେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଛୁ ଯେ ଆମ ସେବାରେ ଆମେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେବାୟତକୁ ଜମିଜମା ଲଖରାଜି ଖଞ୍ଜି ଦେବୁନାହିଁ । ମନରେ ଏତକ ହେଜ୍ଜ କର । କେନ୍ଦ୍ରରେ ଯେପରି ମିଳିତ ସାମ୍ବିଧାନ ଗଢ଼ି ଭିତରୁ ସବୁ ବାଟମାରଣା କାମ କରୁଛନ୍ତି, ସେ ବୁଦ୍ଧି ଛାଡ଼ । ନରସିଂହ ରାଓ, ଆଡ଼ଭାନୀ, ଅର୍ଜୁନ ସିଂହ, ଲାଲୁ ଯାଦବ, ଶରଦ ଯାଦବ, ମାୟବତୀ, କାଂଶୀରାମ ଆଦି ଯାହା କାମ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ପାଇଦା ପାଇଁ । ମୁଲାୟମ ଯାଦବ ଆମ ପାଇଁ ଯାହା ଦେବଗୌଡ଼ ସେଇଆ । ଆଇନକୁ ଉଣ୍ଡୁର କରିବାକୁ ଦାମିକା ଓକିଲ ପିଛା ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଆଇନର ଶାସନକୁ ଯେପରି କୋର୍ଟ କଠେରୀରେ ଉଣ୍ଡୁର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି, ତାହା ଆମେ ସବୁ ଦେଖୁଛୁ । କୃଷକ ପୁତ୍ର ବୋଲି ନିଜକୁ ଛଳନା କରି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବଗୌଡ଼ ସି.ବି.ଆଇ.କୁ ବାଡ଼ିପଟ ବାଟେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା କଥା ଆମେ ଜାଣିପାରୁଛୁ । ତେଣୁ ଆମ ସେବା କରିବାର ଛଳନା ବନ୍ଦ କରି ଆମେ କିପରି ଉପରକୁ ଉଠିବୁ ସେ କଥା କାମରେ କରି ଦେଖାଅ ।

ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଶାସନରେ ସରକାରୀ କଲ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ହୁଏ । ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ବଞ୍ଚାଅ । ତମକୁ ଏକତାଟିଆ କାରବାର କରିବାକୁ ଆମେ ସୁବିଧା ଦେଇନୁ । ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆମେ ବିଧାନସଭାକୁ ପଠାଇଛୁ ସେମାନେ ଆମ ତରଫରୁ ଜିଣାବିକାରେ ପକ୍ଷ ହେଲେ ଆମେ ପୁଣି ସମୟ ଆସିଲେ ତାଙ୍କ କଥା ବି ବୁଝିବୁ । ଏହି ଜନାଦେଶ ହିଁ ମିଳିଛି ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରେ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି । କିନ୍ତୁ ସାତାରାମ କେଶରୀ କହୁଛନ୍ତି ମିଳିତ ସାମ୍ବନ୍ଧ୍ୟବାଲା ମାୟାବତୀଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କର । ମୁଲାୟମ ଯାଦବ ମାୟାବତୀଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରି ଯାଆନ୍ତୁ । କାରଣ ସେଠାରେ ମିଳିତ ସାମ୍ବନ୍ଧ୍ୟ ବୋଇଲେ ମୁଲାୟମ ସିଂହ ଯାଦବଙ୍କୁ ହିଁ ମୋଟାମୋଟି ବୁଝାଇଛି । କାଂଶୀରାମ ମାୟାବତୀଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କରାଇବାକୁ ଏତେ ମରୁଆଲା ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଆସୁଛି କହୁଛନ୍ତି । ମାୟାବତୀଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ଦଳର ବିଧାୟକ ସଂଖ୍ୟା ୬୭ ମାତ୍ର । ମୋଟ ୪୨୫ ବିଧାୟକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୬୭ଜଣ ସମର୍ଥନ କରୁଥିବା ଲୋକ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ହେବେ । ଏହା କାଂଶୀରାମଙ୍କ ପାଇଁ ଜନାଦେଶ । ଭାରତୀୟ ଜନତାପାର୍ଟିବାଲା କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଆମର ୧୬୭ ବିଧାୟକ । ତେଣୁ ତୁମେ ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ସମର୍ଥନ କର । ଆମେ ସରକାରରେ ବସିବୁ । କେନ୍ଦ୍ରରେ ଅଟକ ବିହାରୀ ବାଜପେୟୀଙ୍କୁ ସରକାରରେ ବସାଇ ଏକକ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତାର ଦାବି ଦେଇ ଯାହା ଏମାନେ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ହୋଇଛନ୍ତି ସେ କଥା ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଭୁଲିଗଲେଣି । ସି.ପି.ଏମ.ର ସଂପାଦକ ହରକିଶନ ସିଂହ ସୁରଜିତ କହୁଛନ୍ତି, ସବୁ ଲୋକଙ୍କୁ ମିଶାଇଲେ (ସେଥିରେ ସ୍ୱାଧୀନ ସଭ୍ୟ ବି ଅଛନ୍ତି), ଭାଜପାର ୧୬୭ ବଦଳରେ ଆମର ୧୮୦ ସଭ୍ୟ ହେବେ । ତେଣୁ ଆମେ ସରକାର କରିବୁ । ଏହା ହେଲା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଜନାଦେଶ । ଏମାନେ ସବୁ ଲଜ୍ଜା ତ୍ୟାଗ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଅନ୍ଧକର ହାତୀଦେଖା ପରି ଭାବୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଠିକ୍ ଏବଂ ଜନାଦେଶ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ମିଳିଛି ।

ରାଜନୀତିରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କଳାଜଗତର ଛଳନା

ଯେଉଁମାନେ କଳା ବିଶେଷ କରି ଚିତ୍ରକଳା କିମ୍ବା ମୂର୍ତ୍ତିକଳା କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଏବେ ସମର୍ଥ ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଧିକାଂଶ ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ଚକ୍ଷୁରୋତକ କିମ୍ବା ଆତ୍ମରୋତକ କିମ୍ବା ମନକୁ ସ୍ୱତଃସ୍ପୂର୍ତ୍ତ ଛୁଇଁଲା ପରି ସେପରି ସୃଷ୍ଟି କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ତଥାପି ସେମାନେ ନିଜର ପାରିବାପଣିଆ ବଳରେ ପ୍ରଚାର ଏବଂ ପ୍ରଶଂସକ ମାନଙ୍କ ଯୋଗାଡ଼ ଫଳରେ ଅପରିସୀମା ପ୍ରତିଭାର ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ ନିଜକୁ ଉପରେ ଥୋଇପାରୁଛନ୍ତି । କଳାର ତାରିଫ କରିବାକୁ ଛଳନାରେ ପଡ଼ୁତା ହାସଲ କରିଥିବା ଏକ ଆଧୁନିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଗଲାଣି । ସେମାନଙ୍କ କଲମ ବଳରେ ସେମାନେ ଏହି କଳାଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚାଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ବୈଷୟିକ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟିକ ସମ୍ପର୍କ ରଖୁଥିବା ଏହି କଳା ସମାଲୋଚକମାନେ ଏହି କାମରୁ ଫଳ ପାଉନାହାଁନ୍ତି । ସେମାନେ ଉଚ୍ଚ କୋଟୀର କଳା ସମାଲୋଚକ ବୋଲି ଏକ ପ୍ରଚାରର ପରିଧି ସୃଷ୍ଟି କରି ଦିଆଯାଉଛି । ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀର କଳାକାରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ କେତେକ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ସଂସ୍ଥା ବ୍ୟବସାୟିକ ଭିତ୍ତିରେ କଳାକାର ଏବଂ କଳା ସମାଲୋଚକ (ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ କଳା ପ୍ରଶାସକ) ମାନଙ୍କର ନାମକୁ ପ୍ରଚାର କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନିଅନ୍ତି । କେତେକ କମ୍ପାନୀ ଏପରି ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଜଣେ କଳାକାରର ଚାରିପଟେ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଲେଖାଇବା ଓ ତାହା ସମ୍ପାଦପତ୍ର, ପତ୍ରିକା ଏବଂ କଳା ସଙ୍କଳନ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶ କରାଇବା ଦାୟିତ୍ୱ ନିଅନ୍ତି । ଏପରିକି ସଂପୃକ୍ତ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ଏହା ବିଜ୍ଞାପନ ହାରରେ ଛାପିବାକୁ ଦିଆଯାଏ । ଯଦ୍ୱାରା କଳାକାର ଓ କଳା ପ୍ରଶଂସକ ଉଚ୍ଚ ସୋପାନର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ହାସଲ କରିପାରିବେ । ମହମ୍ମଦ ଫିଦା ହୁସେନଙ୍କ ପରି ଏବେ ଅନେକ କଳାକାର ବାହାରିଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ବିପୁଳ ପ୍ରତିଭାର ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ ସମାଜରେ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇଛନ୍ତି । କିଛିଦିନ ହେଲା ସେ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଭିନେତ୍ରୀ ମାଧୁରୀ ଦାକ୍ଷିତ୍ୟ ଅଭିନୟ କଳାର ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରେମିକ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପରି ଜଣେ ବୟସ୍କ ପରିପକ୍ୱ ମଣ୍ଡିଷର କଳାକାର ମାଧୁରୀଙ୍କ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଭିନୟ ନିପୁଣତାର ଜଣେ ପାଗଳ ପ୍ରଶଂସକ ହୋଇ ମାଧୁରୀଙ୍କର ରାଶି ରାଶି ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିଛନ୍ତି । ଏହି ଚିତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ଗ୍ୟାଲେରୀ ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ମାଧୁରୀ ଏକଦା ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଭିନୟ ଜଗତରେ ଏକନୟର ଚିତ୍ରକାରକା ଅଭିନେତ୍ରୀ ବୋଲି ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପ ସାମ୍ବାଦିକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିକାରେ ଲେଖି ଚାଲିଥିଲେ । ଅଳ୍ପଦିନ ଚିତ୍ରଜଗତରେ ଏକ ନୟର ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିବା କଳାକାର ଏମ. ଏଫ. ହୁସେନ ଚିତ୍ର ଅଭିନେତ୍ରୀ ଭାବରେ ଏକନୟର ସ୍ଥାନରେ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇଥିବା ମାଧୁରୀ ଦାକ୍ଷିତ୍ୟ ପାଗଳ ପ୍ରଶଂସକ ହେବା ବ୍ୟବସାୟିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ପରସ୍ପର କୋଳାକୋଳି ହୋଇ ହୁଏତ ଖସି ପଡ଼ୁଥିବା ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ରୋକି ଧରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ । ଏହି ପାରସ୍ପରିକତା ଉଭୟଙ୍କୁ ସମ୍ପାଦପତ୍ର ପୃଷ୍ଠାରେ ଚକ୍ ଚକ୍ କରି ରଖିବାପାଇଁ ଏକ ଚତୁର କୌଶଳ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇପାରେ । ହୁସେନଙ୍କର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବାର ପ୍ରତିଭା ଠାରୁ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଶଂସାର ପୃଷ୍ଠା ପୃଷ୍ଠା ବ୍ୟାପୀ ଆଲୋଚନା ଅଧିକ । ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଆଖିକୁ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଗଲା ଭଳି ଚିତ୍ର ସେ ବେଶି ଆଙ୍କି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଅନେକ କୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ସେ ଚିତ୍ର ହୁସେନ ଆଙ୍କିଛନ୍ତି, ତାହା ଅତି ଉଚ୍ଚାକୋଟାର ବୋଲି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ବୁଲୁଥିବା ଦର୍ଶକମାନେ ଭାବନ୍ତି କିମ୍ବା କହିନ୍ତି । ଯିଏ କହିବ ଏହି ଚିତ୍ର ତା' ମନରେ କୌଣସି ଆନନ୍ଦ ଆଣୁନାହିଁ, ସେ ଲୋକର ମାନସିକ ଏବଂ ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ତର ଉନ୍ନତ ନୁହେଁ ବୋଲି କାଳେ କିଏ ଭାବିବ ଏବଂ କହିବ ସେଥିପାଇଁ ହୁଏତ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶଂସା କରିବାର ସେହି ଛଳନାରେ ଭାସିଯାଏ । ହୁସେନ ଏବେ ହିନ୍ଦୁଦେବୀମାନଙ୍କର ଲଙ୍ଗଳା ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ଯେଉଁ ନିନ୍ଦା ଏବଂ ପ୍ରଶଂସାର ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ତାହା ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ବୋଧହୁଏ ଦୃଢ଼ କରିଛି । କାରଣ ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରଶଂସା କରିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ହୁସେନଙ୍କ ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିଛନ୍ତି ସେମାନେ ସବୁ କଳାର ଉପାସକ । ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କୁ ଏଥିପାଇଁ ନିନ୍ଦା କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଇତର ଲୋକ ଏବଂ କଳା ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କର ବୌଦ୍ଧିକତା କିମ୍ବା ରସଗ୍ରାହିତା ନାହିଁ ବୋଲି ଧରାଯିବ । 'ପ୍ରଗତିବାଦୀ'ର କେତେଜଣ ନିୟମିତ ପାଠକ ଏ

ସମ୍ପର୍କରେ ଆମକୁ ପତ୍ର ଲେଖିଛନ୍ତି, ଆମେ କାହିଁକି ସେ ଚିତ୍ର ପ୍ରକାଶନ କଲୁ ! ଏହା ନଗ୍ନତାର ପ୍ରଚାର ଏବଂ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଜଣେ ପାଠକ କହିଛନ୍ତି ଯେ ହୁସେନ ସରସ୍ୱତୀକୁ ଉଲଗ୍ନ କରି କିଛି ଭୁଲ କରିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଭି.ପି. ସିଂହ, ଶ୍ରୀମତୀ ମୃଣାଳ ପାଣ୍ଡେ ଓ ଏମ.କେ.ରାୟନା ପ୍ରମୁଖ କହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ହେଲା ଆଗେ ସମସ୍ତେ ଲଙ୍ଘନା ହୋଇଛନ୍ତି । ଏଥିରେ ଅସୁବିଧା କ'ଣ ? କାହିଁ ଭି.ପି. ସିଂହ, ମୃଣାଳ ପାଣ୍ଡେ ଏବଂ ଏମ.କେ. ରାୟନା, ଆଦି ଆଜିଠାରୁ ଲଙ୍ଘନା ହୋଇ ବୁଲୁଛନ୍ତି ଓ 'ପ୍ରଗତିବାଦୀ'ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ବିଜ୍ଞାପନ ଦେଇ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରାନ୍ତି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଆପଣମାନେ ମଧ୍ୟ ଲଙ୍ଘନା ହୁଅନ୍ତୁ କାରଣ ଏହା କଳାର ଧର୍ମ । ହୁସେନ ଏହା ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏହିସବୁ ଚିତ୍ର ସେ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ଆଙ୍କିନାହାନ୍ତି । ଏହି ଚିତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମନରେ ଆତ୍ମୀୟ ଲାଗିଛି ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସେ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ଏପରି କହିବା ଛକନା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ହୁସେନ ଯେଉଁ ଗାର ଚିତ୍ର ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ଆଙ୍କିଛନ୍ତି ତାହା କଳାଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ ଅତି ନିରୁଦ୍ଧ ବୋଲି ମନେହୁଏ । ଆଉ ଜଣେ ସେହିପରି ଥିଏଟର କଳା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଓ ବିଜ୍ଞାପନ ବିଶାରଦ ଆଲିକ୍ ପଦମସି ଏହି ଲଙ୍ଘନା କଳାକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଖାଜୁରାଓ ଓ କୋଣାର୍କ ପରି ମନ୍ଦିର ଦେହରେ ଲଙ୍ଘନା ମୂର୍ତ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି ସେମାନେ କଳାତ୍ମକ ବୌଦ୍ଧିକତା ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିଥିଲେ କିମ୍ବା ଯୌନ ଭୋଗକୁ ମଣିଷ ଜୀବନରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ମନ୍ଦିର ପରି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ସାହିତ୍ୟିକ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ମଣିଷ ପୁରୁଷ ହେଉ ବା ନାରୀ ହେଉ ଦେହର ନଗ୍ନତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କଳାବୋଧର ଏକ ପ୍ରତୀକ ।

ରାଜନୀତିରୁ ଆରମ୍ଭ ଛଳନାର ସାମାଜିକ ଦୃଶ୍ୟ: ଏକ ଝଲକ

ଏହା ଗୋଟିଏ ଆଙ୍କିକ । ଅନ୍ୟ ଆଙ୍କାକ ହେଲା ଲଙ୍ଘନା କିମ୍ବା ଅଧା ଲଙ୍ଘନା ଚିତ୍ର ନ ହେଲେ କୌଣସି ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଏବେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହେବାରେ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି । ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ବିଶେଷ କରି ଚିକ୍କଣିଆ ଇଂରାଜୀ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ମାନଙ୍କରେ ମହିଳା ଓ ପୁରୁଷର ନଗ୍ନ ଶରୀର, ଶରୀରର ରସପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶର ନଗ୍ନାଂଶ ନଜାପିଲେ ସେ ପତ୍ରିକା ପ୍ରତିଯୋଗିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଛରେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ମାତ୍ର କେତେଦିନ ତଳେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟାଏ ପତ୍ରିକା ଷ୍ଟଲରେ ମୁଁ ଦୁଇଟା ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ କିଣିଲି । ହଠାତ୍ ଆଖି ବୁଜାଉଥିଲି ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ । ଗୋଟାଏ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ର ଉପରଭାଗରେ ନାମ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା (Cosmopolitan) । ଏ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ର ମୁଁ ଆଗରୁ କେବେ ଦେଖିନଥିଲି । ହଠାତ୍ ସେ ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢାଇ ଦେଲା ବେଳରୁ ଷ୍ଟଲର ପିଲାଟି ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ର ଲୁଚି ରହିଥିବା ଅଂଶଟି ଟାଣି ମୋ ଆତକୁ ବଢାଇଦେଲା । ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ମଲାଟର ପ୍ରାୟ ୮୦ ଭାଗ ଆବୃତ ହୋଇ ରହିଛି ଏକ ମହିଳାର ବକ୍ଷାଂଶର ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ନଗ୍ନାଂଶର ଏକ ବିରାଟ (Blow-up) । ଷ୍ଟଲବାଲା ମୋ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ଦୁଇଟା ସହିତ ତାକୁ ରଖିଦେବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ମୋ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ହେଲା (Inside out side & out look) । ମୁଁ ମନା କଲି ।

ଷ୍ଟଲବାଲା ମ୍ୟାଗାଜିନିଟିକୁ ନିଜ ପୁରୁଣା ସ୍ଥାନର ଥାକ ଭିତରେ ପୁରାଇ ଦେବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ହଠାତ ହାତରୁ ପତ୍ରିକାଟି ମୋ ଡାହାଣକୁ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ତେଲଶି ତବିଶ ବର୍ଷର ଯୁବତୀ ଟାଣିନେଲେ । ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ କିଣିଲାବାଲା ବେଶପୋଷାକରେ ମଧ୍ୟ ଆଧୁନିକ । ମିଡ଼ିଟିଏ ପିନ୍ଧିଥିଲେ । ମୋଜା ନଥାଇ ବୁଟ ଯୋଡା ପାଦରେ । ବଳାଗଣ୍ଡି ଉପରୁ ଆଣ୍ଟର ଠିକ୍ ଉପରଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଡ଼ିଟି ଲମ୍ବି ରହିଥିଲା । ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ କଉରର ନଗ୍ନ ବକ୍ଷାଂଶ ପରି ଏତେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଯୁବତୀଙ୍କ ବକ୍ଷାଂଶର ୨୫ ଭାଗ ଦୃଷ୍ଟପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଲୋଭନୀୟ ଭାବରେ ନଗ୍ନାଂଶର ଏକ କଳାତ୍ମକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ । ମହିଳା ଜଣକ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ବଗିଚାରେ ମୋ ଠାରୁ ଅନତିଦୂରରେ ବସି କସ୍‌ମୋପଲିଟାନ୍ ପତ୍ରିକା ଭିତର ଗୁଡ଼ାକ ସତ୍ତ୍ୱେ ନୟନରେ ଓଲଟାଇ ଚାଲିଥିଲେ । ଗୋଟାଏ ହେଲା ନଗ୍ନତାର ବକ୍ଷାଂଶର ଚିତ୍ର । ଅନ୍ୟଟି ହେଲା ବକ୍ଷ ନଗ୍ନାଂଶର ସାକାର ଜୀବନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟ । ମ୍ୟାଗାଜିନିଟିର ଦାମ ମାତ୍ର ୫୦ଟଙ୍କା । ହୁଏତ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ହୋଇଥିବ । ମ୍ୟାଗାଜିନର ଏହି ନଗ୍ନ ଚିତ୍ର ଏବଂ ଆମ ରେକ ସହଯାତ୍ରିଣୀଙ୍କର ନଗ୍ନ ବକ୍ଷାଂଶର ତ କେହି ପ୍ରତିବାଦ କରୁନାହାଁତି । ‘ପ୍ରଗତିବାଦୀ’ର ଜଣେ ବହୁ ପୁରାତନ ବିଦଗ୍ଧ ପାଠକ ଦେଖାହେଲେ କିମ୍ବା ବେଳେ ବେଳେ କହନ୍ତି ଯେ ଆପଣଙ୍କ କାଗଜରେ ଲଜ୍ଜଳା ଫଟୋ ଛାପକୁ ନାହିଁ । ପାଠକମାନେ ମଧ୍ୟ ମଝିରେ ମଝିରେ ଏହି ମର୍ମରେ ଚିଠି ଲେଖନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ‘ପ୍ରଗତିବାଦୀ’କୁ ଆଦର କରନ୍ତି ଏବଂ ଆଦରଣୀୟ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ପାଠକ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଉଦ୍‌ବୁଲୋକ ମତେ ସ୍ନେହୀ ପାଠକ ଭାବରେ ଏକଥା କହନ୍ତି ତାଙ୍କର ଜଣେ ସଂପର୍କୀୟ ଯୁବତୀ ଆଣ୍ଟ ଉପରକୁ ଏବଂ କସ୍‌ମୋପଲିଟାନ୍ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍ ଡାହାଣରେ କିଛିଟା ବକ୍ଷାଂଶ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ପୋଷାକରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି । ସେ ଯୁବତୀଙ୍କ ମା’ ଯେକି ପୌଢ଼ା ହେବାକୁ ବେଶ ଡେରି ଅଛି ତାଙ୍କର ପତଳା ଶାଢ଼ୀ ଏବଂ ଡାକି ହେଉନଥିବା ଛୋଟ ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍ ଶରୀର ବେକ ତଳକୁ ସାମ୍ନାପଟେ ଏବଂ ପିଠିପଟେ ଅନାବୃତ ଅଞ୍ଚଳ ୨୫ ଭାଗରୁ ବେଶି ହେବନାହିଁ । କାହିଁ ସେ ଏହି ସମ୍ପର୍କୀୟ ମାନଙ୍କ ଶରୀର ଅନାବୃତ ଅଂଶକୁ ଦେଖି କେବେ ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିବେ ! ମୋର ସମ୍ପାଦନରେ ପ୍ରକାଶିତ ‘ପ୍ରଗତିବାଦୀ’ ଦେହରେ ଲୁଗା ରଖିବାକୁ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରିଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ମୋର ସଂପାଦନ ସହଯୋଗୀ ଯୁବକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ମୋର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀକୁ ଖୋଲା ବିରୋଧ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ମୁଁ ବୁଝାଏ ସତର୍କ କରେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ହେଲା ତାହା ଏୟାର ଚାହିଦା । ମୋ କଥା ସେମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଏକ ଛଳନା ବୋଲି ଲାଗୁଥିବ ଯୋଉଟା ସେମାନେ ମୋ ମୁହଁ ଉପରେ କହୁନାହାଁତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇଂରାଜୀ ଦୈନିକ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଦୈନିକରେ ପାଠକଙ୍କୁ ସବୁଦିନ କଲାଭଳି ଫଟୋ ଛପାଯାଉଛି । ଯେଉଁ ପାଠକମାନଙ୍କର ଏହା ମନ ପସନ୍ଦ ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ଏବେ ବିପୁଳ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା । ମୁଁ ଏବଂ ମୋ ପରି କେତେକ ପାଠକ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀ । ତେଣୁ ପାଠକ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିଚାର କରନ୍ତୁ ଛଳନାର ଏ ମାୟାଜାଲ ମଧ୍ୟରେ କାହାର ସ୍ଥାନ କେଉଁଠି । ସିନେମା ଓ ଟେଲିଭିଜନରେ ନଗ୍ନତା କେତେ ତାହା କେହି ମାପୁଛି ?

ରାଜନୀତିରୁ ଆରମ୍ଭ କେତେ ସତ୍ୟ ଏ ଛଳନା ?

ଚଳିତ ସପ୍ତାହରେ ଦିନେ ସଂଧ୍ୟାରେ ଜଣେ ଯୁବକ ଫୋନ୍ କରି, ତହିଁ ପରିଦିନ ଏକ ଆଲୋଚନାଚକ୍ରରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ଆଲୋଚନାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଥିଲା ‘ଜାଣିବାର ଅଧିକାର’ (Right to Information) । ଭୁବନେଶ୍ୱରର ସୀମିତ ସ୍ଥାନ ରହିଥିବା ଏକ ଜଣାଶୁଣା ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ସଭାଗୃହରେ ଆଲୋଚନାଚକ୍ର ଯାହାକୁ Symposium ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇଥିଲା ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ସାଧାରଣତଃ ସଭାସମିତିକୁ ଯିବାର ଅଭ୍ୟାସ କରିନାହିଁ । ବିଶେଷ କରି ଯେଉଁଠାରେ ମୋର ଜାଣିବାର ଶୁଣିବାର ବିଶେଷ କିଛି ସମ୍ଭାବନା ନଥାଏ ମୁଁ ଏପରି ସଭାକୁ ଯିବାକୁ ଏକାନ୍ତ କୁଣ୍ଠିତ ହୁଏ । ଯେଉଁଠାରେ ମୋର ଆହରଣ କରିବାର କିଛି ଖୋରାକ ମିଳିପାରେ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବେ ସେଠାକୁ ଡାକରା ପାଇଲେ ଯାଏ ବାନ୍ଧିବୁଛି କରି । ଏହି ଆଲୋଚନାଚକ୍ରରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ମୋର ଆଗ୍ରହ ଅଛି । ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ କେତେବର୍ଷ ତଳୁ ଲେଖୁଛି ମଧ୍ୟ । ଯୁବକ ବନ୍ଧୁ ତହିଁ ପରଦିନ ଆଲୋଚନାଟି ସକାଳ ୧୦ଟା ବେଳକୁ ଆରମ୍ଭ ହେବ ବୋଲି କହିବାରୁ ଦେଖିଲି ଯେ, ମୋର ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ମୁଁ ସକାଳ ଏଗାରଟା କିମ୍ବା ବାରଟା ପୂର୍ବରୁ ହୁଏତ ଯାଇ ପାରିବିନି । ତଥାପି ଭାବିଲି ଦିନ ୧୨ଟା ସୁଦ୍ଧା ପହଞ୍ଚିଲେ ସକାଳ ଅଧିବେଶନର କିଛି ସମୟ ଏବଂ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୂରା ସମୟ ମୁଁ ରହିପାରିବି । ସେହି ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଯାଇ ପ୍ରାୟ ୧୨ଟା ସୁଦ୍ଧା ପହଞ୍ଚିଲି । ସଭାଗୃହରେ ଦେଖିଲି ବହୁତ ଚିହ୍ନାମୁହଁ । କେତେକ ଅତିହ୍ନା ମଧ୍ୟ । କେତେଜଣ ବରିଷ୍ଠ ଆଇ.ଏ.ଏସ. ଅଫିସର ମଧ୍ୟ ଥିବାର ଦେଖିଲି । ତିକେ ବିସ୍ମିତ ହେଲି । କିଛିଟା ଭଲ ଲାଗିଲା । ଯେଉଁମାନେ ଫାଇଲରେ ଗଣ୍ଡି ଭିତରେ Top secret, ମାର୍କା ସୁପ ମାରି ତଥ୍ୟ ଲୁଚାଇ ରଖନ୍ତି ସେମାନେ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାର ସମ୍ପର୍କିତ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ରରେ ଯୋଗଦେବା ଏକ ବିରଳ ଦୃଶ୍ୟ । ଚିହ୍ନାମୁହଁ ସବୁ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକାଂଶ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂସ୍ଥା Voluntary Organisation ମାନଙ୍କର କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଥିଲେ । ନିଜ ପ୍ରଥମେ ହଠାତ୍ ବୁଝିପାରିଲିନି ଅଧିକାଂଶ ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀର ଲୋକଙ୍କୁ ଏହି ଆଲୋଚନାଚକ୍ରକୁ କାହିଁକି ଡକରା ହୋଇଛି । ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଘଣ୍ଟା ଆଲୋଚନା ପରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ବିରତି ହେବାରୁ ମୋ ମନରେ ଯାହା ଧିରେ ଧିରେ ଉଠି ମାରୁଥିଲା ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଆଲୋଚନାଚକ୍ରଟି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ଏକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଡକରା ହୋଇଛି । ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନ ମାନଙ୍କର ଆଉ ଏକ ନାମକରଣ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଅଣସରକାରୀ ସଂଗଠନ (Non-Government Organisation-NGO) ଏହି ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକ ନିଜ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ଖୋଲାଖୋଲି ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ସବୁ ତପାଇ ରଖୁଥିବା ଏହିପରି ସଂଗଠନମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସମାଲୋଚନା କରୁଥିଲେ । ରାଜସ୍ଥାନରେ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କିତ ଏକ ସୀମିତ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବାର ଦୁଇଜଣ ଆକୃଷ୍ଟ ଏହି ଆଲୋଚନା ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ପାଠକ୍ର ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥିଲା କି ଏହି ଆଲୋଚନାଚକ୍ର ଅନୁଷ୍ଠିତ କରିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ । ସେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟ ସିଧାସଳଖ ସରକାରୀକରଣ ଗୋପନୀୟତା ରଖିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧିବେଶନରେ ମୋର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଲା ଯେ ସଂଗଠନ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ନ ଜାଣି କେବଳ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଆଗ୍ରହୀ ବୋଲି ଏଠାରୁ ଆସିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଠିକ୍ ହୋଇନାହିଁ । ମୋତେ ଆଲୋଚନାରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଗଲାରୁ ମୁଁ ମୋର ସମ୍ମତି ଦେଇିନାହିଁ । ପ୍ରଥମ କଥା, ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ କହିବେ ଏହା ଠିକ୍ କଥା ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ କୌଣସି ଏପରି ଆଲୋଚନାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋର ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ନାହିଁ ଏବଂ ମୁଁ କେବଳ ଶୁଣିବାକୁ ଯିବି କହି ସ୍ପଷ୍ଟ କରିନିଏ । ତଥାପି ଅନେକ ବନ୍ଧୁ, ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ସେହି ସଭାରେ ମତେ ଏହି ହଇଜାରାରେ ପକାନ୍ତି । ଏହା ମତେ ବଡ଼ ଅପ୍ରତିଭ କରେ । ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତଃ କହିବାକୁ ପଡ଼େ । ମୋର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅସୁବିଧା । କୌଣସି ସଭାରେ ମୋର କହିବାର ହେଲେ ମୋର କହିବାର ଅଧିକାରକୁ ନିଜ ମତ ଅନୁସାରେ ଚଳାଏ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧିବେଶନରେ ହଠାତ୍ ସଭାପତିତ୍ବ କରୁଥିବା ଅତି ବରିଷ୍ଠ ସରକାରୀ ପଦାଧିକାରୀ ମତେ ମୋର ମତବ୍ୟ ଦେବାକୁ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଡାକିଲେ । ମୁଁ ଏହି ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଉ ଏଡ଼ାଇ ନପାରି ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞତା ସମ୍ବଳିତ ମତବ୍ୟ ଯଥାସମ୍ଭବ ସଂପକ୍ଷରେ ରଖିଲି । ମୁଁ ଜଗିରଖୁ କଥା କହି ଜାଣେ ନାହିଁ । ଯାହା ସତ୍ୟ ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାଟାକୁ ଏଡ଼ାଇବା ମୁଁ ଆବଶ୍ୟକ ମଣେନାହିଁ । କେତେକ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ଆଲୋଚକ ବାରମ୍ବାର ସରକାରୀ କଳ ଭିତରୁ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାର ଚେଷ୍ଟାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବାକୁ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଧାରଣା ଆଦି କରିବାକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ । ରାଜସ୍ଥାନରେ ଏହି ପରୀକ୍ଷା କରିଥିବା ବନ୍ଧୁମାନେ ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲେ । ଶେଷରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଉଥିଲା ଯେ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନମାନେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ମୋ ବକ୍ତବ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ କଲି ଯେ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନମାନେ ନିଜ ସମ୍ପର୍କରେ ସବୁ ତଥ୍ୟ ଅନ୍ତତଃ ଯାହାସବୁ ବାହାରେ କହିହେବ ନାହିଁ ତାହା ଚପାଇ ରଖନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ନିଜେ ତଥ୍ୟ ଜଣାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନେ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ଆନ୍ଦୋଳନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ଦୃଢ଼ ମତ ମୁଁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି । ଏହା ନିଷ୍ପତ୍ତି ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର ବିଶିଷ୍ଟ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ମାନଙ୍କୁ ସୁଖକର ହୋଇ ନଥିବ । ଶେଷରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସ୍ଵେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖ ଅଗ୍ରଣୀ ଭୂମିକା ନେଇ ଆସିଥିବା ଜଣେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ଆଲୋଚନାରେ ନିଜଆଡୁ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ସ୍ଵୀକାର କଲେ ଯେ ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କରେ ଏହି ସଂଗଠନମାନେ କୌଣସି ଆଗୁଆ ଭୂମିକା ନେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ମୋର ମତର ପ୍ରମାଣ ସେହିଠାରେ ହିଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମିଳିଗଲା । ତଥାପି ଏହି କାମକୁ ଆଗେଇ ନେବାପାଇଁ

ପ୍ରସ୍ତାବ ବସିଲା । ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଚ(ନିଉକ୍ଲିୟସ) କମିଟି ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କୁ ଚାଲିକାରେ ନିଆଯାଇ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ମୋର ନିଜର ବିଶ୍ୱାସ ଏହି କମିଟି କିମ୍ବା ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ତଥ୍ୟ ଜାଣିବାର ଅଧିକାର ହାସଲ କରିବାକୁ ବାହାରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ କିମ୍ବା ବିଦେଶୀ ସଂଗଠନ ସୂତ୍ରରୁ ପାଣ୍ଠି ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜର ପାରିଶ୍ରମିକ ଗ୍ରହଣ କରି କାମ କରୁଥିବା ସଂଗଠନମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଗୋପନୀୟ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବାର ସାହାସ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଛଳନାର ଦିଗନ୍ତ ସବୁ ଦିଗରେ । ଛଳନାକୁ ପରିହାର କରି ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ କିଏ ବାହାରିବେ! ପୁଣି ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଂଗଠନମାନେ- ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଏହି କାମରେ ବାହାରି ନାହାନ୍ତି- ସେମାନେ ଏହାକୁ ବୁଦ୍ଧି କରି ଚଳୁଛନ୍ତି । ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ଏମାନେ କିଏ ?

(ତା ୨୦.୧୦.୯୬ରିଖ)

ହିନ୍ଦୁ, ହିନ୍ଦୁତ୍ଵ: ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଭବିଷ୍ୟତ

ହିନ୍ଦୁ ଓ ହିନ୍ଦୁତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କରେ ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଉ : “ଭାରତ ଉତ୍ତୋଳିତ ହେବ; ମାଂସପେଶୀ(ବାହୁବଳ) ବଳରେ ନୁହେଁ; ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଶକ୍ତିରେ; ଧ୍ଵଂସର ପତାକା ତଳେ ନୁହେଁ; ଶାନ୍ତି ଓ ପ୍ରେମର ପତାକା ତଳେ ।”

(“India will be raised, not with the power of the flesh, but with the power of the spirit; not with the flag of destruction, but with the flag of peace and love.”)

୧୯୩୮ ମସିହାରେ ଅଦ୍ଭୂତ ଆଶ୍ରମ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁସ୍ତିକାଟିର ମଲାଟ ଉପରେ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ଏହି ଉକ୍ତି ଗୁଡ଼ିତ ହୋଇଛି । ସେହି ପୁସ୍ତିକାର ଅତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ମୁଖବନ୍ଧରେ ଲେଖାଅଛି: “୧୮୯୩ ମସିହା ଆମେରିକାର ଚିକାଗୋ ସହରରେ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଆଗତ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ସଂସଦ (Parliament of religions) ଅଧିବେଶନରେ ସ୍ଵାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ମହତ୍ଵ ସପକ୍ଷରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାଷଣର ବିପୁଳ ସଫଳତାର କାହାଣୀ ଯେତେବେଳେ ଆମ ଦେଶରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା, ଭାରତର ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ସଭା ଆହୂତ ହୋଇ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ନିକଟକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଓ ଅଭିନନ୍ଦନସୂଚକ ବାର୍ତ୍ତାସବୁ ପଠାଗଲା । ଏହି ପ୍ରକାର ଏକ ଅଭିନନ୍ଦନ ବାର୍ତ୍ତା ମାଡ୍ରାସର ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ପଠାଯାଇଥିଲା । ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ବିବେକାନନ୍ଦ ଯାହା ଲେଖିଥିଲେ ତାହା ହିନ୍ଦୁତ୍ଵ ଓ ଭାରତର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏକ ପ୍ରେରଣାର ଆହ୍ଵାନ ଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ତରରେ ବିବେକାନନ୍ଦ ହିନ୍ଦୁତ୍ଵ ସପକ୍ଷରେ ଯାହା କହିଥିଲେ ତାହା ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ମତାନ୍ତରର ଉତ୍ସ ନଥିଲା । ବରଂ ନିଜ ବିଶ୍ଵାସ(ଧର୍ମ) ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ପ୍ରେମ ବିଶ୍ଵର ଅନ୍ୟ ବିଶ୍ଵାସ(ଧର୍ମ) ପ୍ରତି ଥିବା ସମ୍ମାନକୁ ପ୍ରସାରିତ କରିଥିଲା ।

ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ନିଜ ଭାଷାରେ: “ଯଦିଓ ଭାରତର ନୈଷ୍ଠିକତାର ମଞ୍ଚ ଉପରେ ବାରମ୍ବାର ବିଦେଶୀ ଆକ୍ରମଣର ତୋଫାନ ଆସିଛି, ଯଦିଓ ଶତାଦ୍ଦୀ ଶତାଦ୍ଦୀ ଧରି ଆମେ ନିଜକୁ ଅବହେଳିତ ରଖିଆସିଛୁ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ଅଧିକୃତକାରୀମାନେ ଆମକୁ ହେୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖି ଆସିଛନ୍ତି, ପ୍ରାଚୀନ ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତର କୀର୍ତ୍ତି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଛି ତଥାପି ଏଦେଶର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଦୃଢ଼ ରହିଛି । ଭିତ୍ତିଭୂମି ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ଅଛି । ଯେଉଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୂଳଦୁଆ ଉପରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ଅଭୂତ ଗୌରବମୟ କୀର୍ତ୍ତି ଠିଆ ହୋଇଛି ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଦାରବାଦୀ ହୋଇରହିଛି ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୋହଲି ନଯାଇ ରହିଛି ।”

ସ୍ବାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ସମ୍ପର୍କରେ ସମସ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ଅନୁଶୀଳନ, ବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ବ୍ୟବହାରରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ବିରୋଧାବାସର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ମିଳେନାହିଁ । ବରଂ ବିବେକାନନ୍ଦ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ସାରବତୀ ବିଷୟରେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ସହନଶୀଳତା ହିଁ ଏହି ଧର୍ମର ଏକ ମହାମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଦୃଢ଼ୋକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଆଜିର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ରକ୍ଷକ ବୋଲି ନିଜକୁ ଦାବି କରୁଥିବା ଅଭିଯାନୀମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ବିବେକାନନ୍ଦ ଏବଂ ଆଦିଶୁର ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ବାଣୀ ବାରମ୍ବାର ଉଦ୍ଧାର କରୁଛନ୍ତି ।

ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଅବଦାନ

ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ମୁଁ ମୋର ନିଜର ବ୍ୟବସାୟ ଯଦି ସ୍ଥାନ ରହେ ତେବେ ଶେଷରେ କହିବି । କିନ୍ତୁ ମୋ ନିଜ ବ୍ୟବସାୟକୁ ଚାଲେଞ୍ଜି କରାଯାଇପାରେ । ଯେଉଁମାନେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମକୁ ଆଧାର କରି ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସମାଜକୁ ଗତ ଦୁଇ ହଜାର ବର୍ଷ ଧରି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ତତ୍ତ୍ୱ ତଥା ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ତାହାର ବ୍ୟବହାରିକତା ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବସାୟ ଆଲୋଚନା ଆବଶ୍ୟକ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦିଶୁର ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ, ରାମାନୁଜ, ମାଧବ, ଚୈତନ୍ୟ, ସ୍ବାମୀ ଶିବାନନ୍ଦ, ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ, ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ, ବିବେକାନନ୍ଦ, ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ମୁଁ ବୁଦ୍ଧ, ମହାବୀର ଓ ନାନକଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିନାହିଁ । ତାହାର କାରଣ ଯଦିଓ ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ହିନ୍ଦୁ ମୂଳଦର୍ଶନର ସନ୍ତାନ ଏମାନେ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କର ଅନୁସରଣକାରୀମାନେ କାଳକ୍ରମେ ନିଜକୁ ଭିନ୍ନ ଏକ ଧର୍ମପନ୍ଥା ବୋଲି ଅଭିହିତ କରିଛନ୍ତି । ମୁଁ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଜଣେ ତତ୍ତ୍ୱବିଶାରଦ ବୋଲି ଦାବି କରିବାର ସାମାନ୍ୟତମ ଧୃଷ୍ଟତା କରିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଉପରଲିଖିତ ମହାମନିଷୀମାନେ ଯାହା କହିଯାଇଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଆଜିର ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କୁ ଜଣାଇବାକୁ ଚାହେଁ ।

ବେଦ, ଶ୍ରୁତି ଏବଂ ଇଶ୍ବର

ଉପରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ନାମ ମୁଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ମୂଳଭବ ବେଦ ଓ ପରେ ବେଦାନ୍ତକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ବେଦର ରଚୟିତା କିଏ ତାହା କେହି କହିନାହାନ୍ତି । ବେଦରୁ ଉପନିଷଦ ଓ ପରେ ପୁରାଣ ଆଦି କଳ୍ପନା ଏବଂ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଏହାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟକୁ କେହି ପ୍ରଶ୍ନ କରିନାହାନ୍ତି ବରଂ ଜ୍ୟୋତିଷିକ ଉପପାଦ୍ୟ ଏବଂ ଗାଣିତିକ ଫର୍ମୁଲା ପରି ମୂଳକଥା ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ମାଧ୍ୟମରେ କୁହାଯାଇଛି, ତାହା ଏହି ମହାପୁରୁଷମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ନିଜର ଅଧ୍ୟୟନ, ଅନୁଶୀଳନ ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଆଗେଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ‘ଶ୍ରୁତି’କୁ ମଧ୍ୟ ମୋଟାମୋଟି ଆଧାର କରିଛନ୍ତି । ସର୍ବଶେଷ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷ କଥା ହେଲା ସବୁରି ଉପରେ ଭଗବାନ କିମ୍ବା ଇଶ୍ବର ଅଛନ୍ତି, ଏହାକୁ ସମସ୍ତେ ସାତରେ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସ୍ବାକାର କରିନେଇଛନ୍ତି । ତାହା ନ ହୋଇଥିଲେ ଆଗକୁ ଏତେ ରାସ୍ତା ଲମ୍ବି ନଥାନ୍ତା । ଏଇଥିରୁ ସନାତନ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ପ୍ରଥମ ପାହାଚ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ।

ଆର୍ଯ୍ୟକ ଉତ୍ତରପୁରୁଷ ହିନ୍ଦୁ

ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଉତ୍ପତ୍ତିକାରୀ, ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥଳ ଏବଂ ଉତ୍ପତ୍ତି ସମୟ ପ୍ରକୃତରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ପରେ ‘ହିନ୍ଦୁ’ ବୋଲି ନିଜକୁ ଚିହ୍ନିତ କଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ‘ଆର୍ଯ୍ୟ’ ବୋଲି ନାମକରଣ କରାଯାଇଛି । କେବେଠାରୁ ସେମାନେ ଆର୍ଯ୍ୟହେଲେ ତାହା କୁହାଯାଇପାରୁ ନାହିଁ । ବିଭିନ୍ନ କଳ୍ପନାଜଳ୍ପନା ମାତ୍ର ରହିଛି । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଯଦି ଆର୍ଯ୍ୟଥିଲେ, ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷ କିଏ ଥିଲେ ତାହା ଜଣାନାହିଁ । ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ କେବେଠାରୁ ହିନ୍ଦୁ ହେଲେ ତାହା କେହି ସଠିକ୍ ଭାବରେ କହିପାରି ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଏ ଦେଶର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ଏବଂ ପରେ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳର ପଶ୍ଚିମ ଭାଗ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥଳ ଥିବା ହେତୁ ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତ ଥିଲା ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖିତ ହୋଇଛି ।

ବେଦର ରଚନାକାଳ ଓ ରଚୟିତା

ବେଦର ରଚନା ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ କରିଥିଲେ ବୋଲି କେହି ଠୋସତେ କହିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଯଦି ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ବେଦ ରଚନା କରିଥିଲେ, ତେବେ କିଏ ସେହି ମହାମନିଷୀ କିମ୍ବା ମହାପୁରୁଷମାନେ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ମୂଳରଚନା ମାନବ ସମାଜକୁ ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ଦାନ ଭାବରେ ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି । ଏହାର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୂଳବିଶ୍ୱାସ ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ହେଉଛି । ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ଧାରଣା ଏବେ ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରରେ (Scriptures) ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଶିବଙ୍କ ନାମରେ ଗୃହୀତ । ଏମାନେ ଇଶ୍ୱର ସତ୍ତାର ଏକ ଯୌଥ ଅବତାରଣା ମାତ୍ର । ବ୍ରହ୍ମା ସ୍ରଷ୍ଟା, ବିଷ୍ଣୁ ପାଳନକର୍ତ୍ତା ଓ ଶିବ ବିନାଶକର୍ତ୍ତା ଏହା ସାଧାରଣ ହିନ୍ଦୁଲୋକେ ଗ୍ରହଣ କରିନିଅନ୍ତି ।

ପ୍ରାଣୀ ଜୀବନର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱ

୩

ଏହି ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ପ୍ରାଣୀ ଜୀବନ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରାଣୀ (ସତରାତର ଜୀବ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ) ଜନ୍ମ ନିଏ, ବଞ୍ଚେ ଓ ଶେଷରେ ତାହାର ମୃତ୍ୟୁଘଟେ । ଏହା ହିଁ ବିଶ୍ୱର ଜୀବନ ପରିଧି । ତେଣୁ ବ୍ରହ୍ମା ଜନ୍ମକର୍ତ୍ତା, ବିଷ୍ଣୁ ପାଳନକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ଶେଷରେ ଶିବ ବିନାଶକର୍ତ୍ତା । ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ବାଦଦେଲେ ମଣିଷ ଜନ୍ମନେବା ମୃତ୍ୟୁରୁ ମୃତ୍ୟୁ ଲଭିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଗତି ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦେଇ ଗତିକରେ । ଜନ୍ମନେବା ମୃତ୍ୟୁରୁ ସେ ମୃତ୍ୟୁ ଆଡ଼କୁ ଚାଲୁଥାଏ । ଏହି ଚାଲିବା ପଥରେ ସେ ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦେଇ ଗତିକରେ । ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବଧାନ ଖୁବ୍ କମ୍ ଓ ସୀମିତ । ମଣିଷ ଜନ୍ମ ଯେହେତୁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ବୋଲି ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛୁ, ତେଣୁ ଏହି ସୀମିତ ଜୀବନକୁ ଆମେ କିପରି ଓ କେଉଁ କାମରେ ନିଯୋଜିତ କରିବା ତାହା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ କଥା । ଏଥିପାଇଁ କେତେକ ନିୟମ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ସେ ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ ଆମର ସ୍ରଷ୍ଟା, ପାଳକ ଓ ବିନାଶକଙ୍କ ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ଓ ଧ୍ୟାନ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବାକୁ ହୁଏ । ଏହାର ପଦ୍ଧତି ଓ ପ୍ରଣାଳୀ କ’ଣ ହେବ, ତାହା ନିଜର ଜନ୍ମ ଓ କର୍ମ ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ସୃଷ୍ଟିକରି ବାନ୍ଧିନେବାକୁ ପଡ଼େ । ଏହି କ୍ରମରେ ସେହିମାନଙ୍କର କିଞ୍ଚିତ୍ ସତ୍ତା ପାଇବାକୁ

ମଣିଷ ଚେଷ୍ଟିତ ହୁଏ । ମଣିଷକୁ କେତେକ ନୀତିନିୟମ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ହୁଏ । ତାହା ମାନବ ନୀତି (Ethics) ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ମଣିଷ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ (ଉଦ୍ଭିଦ ସମେତ) ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକାର ଏଥିକୁ ଅଥବା ନିୟମ ଦେଇ ଗତି କରନ୍ତି । ତାହା ଜୀବନର ବାଧ୍ୟତା । କେହି ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନୁହନ୍ତି; ଏପରିକି ଭଗବାନ କିମ୍ବା ଇଶ୍ଵରଙ୍କ ସର୍ବାଧିକ ସଭା ନେଇ ଯେଉଁମାନେ ମାନବ ରୂପରେ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଜୀବନ ପରିଧି (Life Cycle) ଦେଇ ଗତି କରନ୍ତି । ଯିଏ ଇଶ୍ଵର ସଭା ନେଇ ଆସନ୍ତି ବୋଲି ଧରିନିଆଯାଏ ସେମାନେ ଯେତେ ବଡ଼ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନ କିମ୍ବା ଇଶ୍ଵର ଭାବରେ ଆଖ୍ୟାୟିତ କରାଯାଏନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ବେଶିରେ ଅବତାର ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଏ । କାରଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଶ୍ଵର ପୃଥିବୀକୁ ଆସିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସାକାର ରୂପନେଇ ସେମାନେ ମଣିଷ ଭାବରେ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ସମଗ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିବ କିଏ ? ଐଶ୍ଵରିକ ସଭା ଓ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟାପକତା ଏତେ ବେଶି ବୋଲି ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି ଯେ ସେଥିରେ ଆମେ ପୃଥିବୀ, ସେଥିରେ ଭାରତବର୍ଷ ଏବଂ ସେଠାରେ ‘ହିନ୍ଦୁ’ମାନଙ୍କର ସଭାର ସବୁ ଅତି କ୍ଷୀଣ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ।

ମୋକ୍ଷ ଓ ନିର୍ବାଣ ତର

ହିନ୍ଦୁମାନେ ମାନବ ଜନ୍ମର ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରାଂଶ ମାତ୍ର । ଏକ ସାମିତ ଭୌଗୋଳିକ ପରିସୀମା ଭିତରେ ସେମାନେ ବିଚରଣ କରୁଛନ୍ତି । ପୁଣି ଐଶ୍ଵରିକ ମାନଚିତ୍ରରେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନାଇବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ବିରାଟ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମାଗ୍ନିଫାଇଙ୍ଗ ଗ୍ଲାସ (Magnifying glass) ଆବଶ୍ୟକ ତାକୁ ପାଇବା ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅସମ୍ଭବ । ପୃଥିବୀର ଗୋଟାଏ ବିଶାଳ ମାନଚିତ୍ରରେ ଯେପରି ଲୁବ୍ଧନେଶ୍ଵର ସହର କିମ୍ବା ସେହି ସହରର ବସ୍ତୁଷାଣ୍ଡକୁ ଦର୍ଶାଇବା କଷ୍ଟକର, ସେହିପରି ଐଶ୍ଵରିକ ଜଗତରେ ହିନ୍ଦୁର ନିଜସ୍ଵ ସଭା ସ୍ଥଳ ଭାବରେ ଖୋଜି ପାଇବା କଷ୍ଟକର । ଏହି ଅସମ୍ଭବ ବ୍ୟାପାରକୁ ଯତ୍ନକ୍ଷିପ୍ତ ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ବେଦ ଓ ବେଦାନ୍ତରେ ମାନସିକ, ବ୍ୟୋମର ଶୂନ୍ୟତା ଓ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷର ନିର୍ମଳତା ସ୍ତରରେ ଅତି ସୂତ୍ରରେ ପହଞ୍ଚିବାର କଳ୍ପନା ବିଳାସ ରହିଛି । ତାହା ଏକ ଆଦର୍ଶ ମାତ୍ର । କିଏ କେତେବାର ଯାଇପାରିବ, କିଏ କେତେ ଉପଲବ୍ଧ କରିପାରିବ, ତାହା ଉପରେ ମଣିଷ ଜୀବନର ଯଥାସାଧ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣତା କିମ୍ବା ଆଂଶିକତା ନିର୍ଭର କରୁଛି । ବେଦରେ ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି, ତାହାର ବିଶାଳତା ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଜ୍ଞାନ ହୋଇଯିବାର କେହି ସୁଯୋଗ ପାଏ, ତେବେ ତାହା ହିଁ ମାନବ ଜୀବନର ଚରମ ସାଫଳତା ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହାକୁ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ମୋକ୍ଷ, ପ୍ରାପ୍ତି କିମ୍ବା ନିର୍ବାଣ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଜ୍ଞାନ ହେବାର ଅବସ୍ଥା କାହାର ଆସିଛି, ତାହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ପୂର୍ବଜନ୍ମ ଏବଂ ପରଜନ୍ମର ପରିକଳ୍ପନା ହିନ୍ଦୁ ଦର୍ଶନରେ ଏତେ ସଜୀବ ।

ହିନ୍ଦୁତ୍ଵର ଅଜ୍ଞାକାରବଦ୍ଧତା.

ବେଦରୁ ଅନୁସୂତ ନୀତିନିୟମ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଗୃହିତ । ତେଣୁ ନୀତିର ଶୃଙ୍ଖଳା ଅନୁସୂତ ।

ସଞ୍ଜମ (ଆମ୍ବ ସଞ୍ଜମ), ନିୟମ ପାଳନ କରିବା ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତା । ସେଥିପାଇଁ ଧର୍ମ ନାମରେ ବିଧିବିଧାନ ସବୁ ଖଞ୍ଜାଯାଇଛି । ଏହାସବୁ ମାନସିକ, ଶାରୀରିକ, ପାରବାରିକ, ସାମାଜିକ, ପାରମ୍ପରିକ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଜୀବନରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ହେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିନ୍ଦୁ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ‘ଧର୍ମ’ ପାଳନ କରେ, ତେବେ ସେ ଅଜ୍ଞାକାରବଦ୍ଧ । ନଚେତ୍ ସେ ହିନ୍ଦୁ ପଦବୀଚ୍ୟ ହେବନାହିଁ । ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ହିନ୍ଦୁ ପାଇଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ଯୋଗ୍ୟତା ହେଲା ସେ ନୈତିକ ସ୍ତରରେ କେତେକ ସୀମିତ ନିୟମ ମାନି ଚଳିବ । ଏହାବିନା ସେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ, ହିନ୍ଦୁ ସଭ୍ୟତା, ହିନ୍ଦୁ ପରମ୍ପରା ଓ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜର ସଭ୍ୟ ହୋଇନପାରେ । ଯେଉଁ ମହାପୁରୁଷମାନେ ବେଦ, ବେଦାନ୍ତରୁ ଉଦ୍ଭବ ହୋଇଥିବା ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ନୀତି-ନିୟମକୁ ଭାଷା ଦେଇ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଯାଇଛନ୍ତି । ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ସହିତ ଏଗୁଡ଼ିକ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରେ । ବସ୍ତୁତଃ ମାନବ ସମାଜର ଏହି ନୀତି ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ପ୍ରଥମ ଆଇନ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେବ ।

ହିନ୍ଦୁର ମୌଳିକ ଜୀବନତତ୍ତ୍ୱ

ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ କିମ୍ବା ଐଶ୍ୱରିକ ସରା ଲାଭ ପାଇଁ ଯେଉଁ ମନିଷୀମାନେ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପାଇଁ ଏହି ନୀତିନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ଇଶ୍ୱରପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନାର ପ୍ରଥମ ସୋପାନ ଭାବରେ ‘ଯୋଗ’କୁ ମୂଳଦୂଆ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ବେଦାନ୍ତର ମୂଳଭିତ୍ତି ହେଲା ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତତା । ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତତାରେ ଯିଏ ଯେତେ ସଫଳତା ଲାଭ କରିବ, ସେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉପକଳ୍ପ ଦିଗରେ ସେତିକି ଆଗେଇ ପାରିବ । ସାକାର ପିତୃଳା ପୂଜା ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅତି ସାଧାରଣ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅଭ୍ୟାସ ମାତ୍ର । ଏହା ଅତି ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । କେବଳ ପ୍ରତିମା ପୂଜା କରି ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ହିନ୍ଦୁ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଯଦି ହିନ୍ଦୁ ଦର୍ଶନର ନିୟମ ଜଣେ ତା’ର ଜୀବନରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁନାହିଁ, ତେବେ ମନ୍ଦିର ଓ ପ୍ରତିମା ଜରିଆରେ କୌକିକ ପୂଜା ବଳରେ ସେ ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ କିମ୍ବା ଐଶ୍ୱରିକ ସରା ଅନୁଭବ କରିବାର ଆଶା ରଖିନପାରେ । ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ କେତେକ ସର୍ବନିମ୍ନ ନୀତିନିୟମ ସେ ପାଳନ କିରବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ତାହା ହିଁ ହିନ୍ଦୁ ଜୀବନର ମୌଳିକ ସାଧନା ।

ଧର୍ମର ନୀତି-ନିୟମର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ରୂପରେଖ

ପ୍ରତି ଧର୍ମର ନୀତି-ନିୟମ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ଧର୍ମ ଅନୁସରଣ କରିବା ଅର୍ଥ ନିଜର କର୍ମମୟ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଖୋଜିବା । ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଖୋଜିବାର ବାଟ ହିନ୍ଦୁ ମତରେ ବିଭିନ୍ନ । ଭକ୍ତିଯୋଗ, ଜ୍ଞାନଯୋଗ, ହଜାଯୋଗ, କର୍ମଯୋଗ ଆଦି ବହୁ ପ୍ରଣାଳୀ ଏଥିପାଇଁ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇପାରେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ଅନୁଷ୍ଠାନର ସାଧାରଣ ବାଟ । ଅତି ସାଧାରଣ ମଣିଷ ଅନ୍ତତଃ କର୍ମଯୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ଇଶ୍ୱରପ୍ରାପ୍ତିର କିମ୍ଭୂର୍ ଆଶା ରଖିପାରେ ।

କର୍ମ ନକରି ଶୁଣିବାଠାରୁ କିଛି ଆଶା କରାଯାଇନପାରେ । କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ନିଜ କର୍ମ ସୁଚାରୁରୂପେ ନିର୍ବାହ ନକଲେ ଅନ୍ୟ ମଣିଷଠାରୁ କିଛି ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କିମ୍ବା ଚାହିଦା ପାରିବନି । ସେହିରି ଜଣେ ସଜାହିୟୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ନୀତିନିୟମକୁ ହୃଦୟ ଗ୍ରାହିତାର ସହିତ ପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନୀତି-ନିୟମ ପାଳନରେ ହେଲା, ନିଷ୍ପାହାନତା ଏବଂ ହୁଗୁଡ଼ା ମନୋଭାବ ରଖାଯାଇନପାରେ । ନିଜର ଭାବନାରେ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଆବିଳତାହୀନ ଆଗ୍ରହ ନିଶ୍ଚିତ ରଖାଯିବ । ତାହାର ଅଭ୍ୟାସ ଓ ବ୍ୟବହାର କଲୁଷହୀନ ହେବ । ସେ କୌଣସି ଜୀବକୁ ଚିନ୍ତାରେ, କଥାରେ ଓ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆହତ କିମ୍ବା ଆଘାତ କରିବ ନାହିଁ । ସେ କଠୋର ଭାବରେ ସତ୍‌ଚିନ୍ତା, ସଦ୍‌ଭାବନା ଏବଂ ସତ୍‌କାର୍ଯ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସ କରିବ । ଆଜି କେତେଜଣ ନିଜକୁ ହିନ୍ଦୁ ବୋଲାଉଥିବା ଆମ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ମାପକାଠିରେ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେବେ ?

ଧର୍ମ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଓ ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତିତା

ପ୍ରତି ଧର୍ମର ନୀତି-ନିୟମ ସବୁ ରହିଛି ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପାଇଁ । ପାହାଡ଼ ଉପରୁ (The sermon on the Mount of Jesus) ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ବାଣୀ ଏବଂ ଯେଉଁ ଦଶଟି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାନାମା (Ten Commandments) ଶୁଣାଇଥିଲେ, ତାହା ମଣିଷ ଜୀବନର ଉଚ୍ଚତର ସୋପାନ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିଲା । ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ମହତ୍ ଅଷ୍ଟପଥ ପଦ୍ଧତିରେ ଏହି ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତିତାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥିଲା । ଆମ ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାତକଜ୍ଞି ମହର୍ଷିଙ୍କ ସଞ୍ଜମ ଓ ନିୟମାବଳୀ, ମନୁସ୍ମୃତି, ଯାଜ୍ଞବଲକ୍ୟ ସ୍ମୃତି ଓ ପରାଶର ସ୍ମୃତି ଆଦି ମଣିଷ ଜୀବନର ନିମନ୍ତମାବଳୀ (Code of Conduct) ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ଗୀତାରେ ନିଷ୍କଳଙ୍କ ଜୀବନଯାପନର ଯେଉଁ ଚିନି ପ୍ରକାର ସରଳ କିମ୍ବା ନିରଳସ ପଦ୍ଧତି ଉଲ୍ଲେଖିତ ହୋଇଛି ତାହା ବାସ୍ତବରେ ଏକ କଠୋର ନିୟମାବଳୀ ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ନୈତିକତା ହିଁ ଧର୍ମର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ଵାରା ନୈତିକତା ପାଳନ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ଆମେ ଆମର ପଡ଼ୋଶୀ, ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ, ନିଜର ପରିବାରର ଅନ୍ୟମାନେ, ସମାଜର ଅନ୍ୟ ନାଗରିକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକତା, ବନ୍ଧୁତା, ଶାନ୍ତି, ସଙ୍ଗତି, ସଂହତି ଓ ଆଦର୍ଶ ସମନ୍ବୟ ରଖି ଚଳିପାରିବା । ଏତିକି କରିପାରିଲେ ସାଧାରଣ ହିନ୍ଦୁ ଚିରନ୍ତନ ଆନନ୍ଦ, ସୁଖ ଓ କହିବାକୁ ଗଲେ ସ୍ଵାଭାବିକ ଜୀବନର ‘ମୋକ୍ଷ’ ଲାଭ କରିପାରିବ । ନୈତିକତା ମାନଦଣ୍ଡରେ ଅଭ୍ୟାସ ରଖୁଥିବା ମଣିଷର ହୃଦୟ ନିର୍ମଳ ରହିବ । ବିବେକ ପରିଷ୍କାର ରହିବ, ତାହା ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମପଥ । ତାହା ହିଁ ବାସ୍ତବ ହିନ୍ଦୁପଥ ।

ଧର୍ମର(ହିନ୍ଦୁ) ଆଦର୍ଶରୂପ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଧର୍ମର ସିଧାସଳଖ ଚିହ୍ନ ହେଲା ଶୁଦ୍ଧ ଆଚାର । ଆଚାର ଠିକ୍ ରହିଲେ ଆଚରଣରେ ଭିନ୍ନତା ରହିବ ନାହିଁ । ଭଲ ଆଚାର ଓ ଆଚରଣରୁ ଧର୍ମର ଜନ୍ମ । ମଣିଷ ସବୁବେଳେ ପ୍ରକୃତ ହୋଇ ଠିକ୍ ଆଚରଣ କରିପାରେ ନାହିଁ ବୋଲି ଧର୍ମଭିତ୍ତିକ ନୀତିନିୟମରେ ବାନ୍ଧି ହେବାକୁ ହିନ୍ଦୁଏବଂ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମାନୁସରଣକାରୀମାନଙ୍କୁ କୁହାଯାଇଛି । ଉତ୍ତମ ଆଚରଣ ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଧର୍ମ ।

ଯେଉଁମାନେ ଐଶ୍ଵରିକ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ଚପସ୍ୟା ଯୋଗ ଧ୍ୟାନ ଆଦି କରନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍ତମ ଆଚରଣର ବିଭିନ୍ନ ସୋପାନ ଆରୋହଣ କରିବାର ସଂକଳ୍ପ ଓ ସାଧନା କରନ୍ତି । ନୀତି ନିଷ୍ଠା ସଦାଚାର, ପୁଣ୍ୟ, ସାଧୁତା, ସଙ୍ଗୋତପଣିଆ, ସତ୍ୟନିଷ୍ଠତା, ଉତ୍ତମକାର୍ଯ୍ୟ, ଶକ୍ତି ଓ ସମୃଦ୍ଧି ଏବଂ ସାପଦ୍ୟ ଆଦି ସବୁରି ମୂଳରେ ଉତ୍ତମ ଆଚାର ଓ ଆଚରଣ । ମଣିଷ ଅନେକ କିଛି ପାଇବାକୁ କାମନା କରେ । କାମନା ପୂରଣ କରିବା ଅର୍ଥ କାମ କରିବା । କାମ କରିବାକୁ ଆଚରଣ ଓ ବ୍ୟବହାରକୁ ମାଧ୍ୟମ କରାଯାଏ । ଉତ୍ତମ କାମ ଅସଦ୍ ବ୍ୟବହାର ଓ ଅସଦ୍ ଆଚରଣ ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଇ ପାରେନାହିଁ । ଅନୁତ୍ତମ ଆଚରଣ ବଳରେ ଅନୁତ୍ତମ କାମନା ହିଁ ପୂରଣ କରାଯାଇପାରିବ ।

କାମନା ପୂରଣର ଉପାୟ

ପ୍ରତି ମଣିଷର ବିବଦମାନ ଏବଂ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ କାମନା ରହିଛି । କେଉଁ କାମନା ସେ ପୂରଣ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେବ, ତାହା ସେ ଛିର କରିବ । ସେହି ଅନୁସାରେ ସେ କାମ କରିବ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଚରଣ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଛିର କରିବ । ଧର୍ମର ଦ୍ଵାହି ଦେଇ ସେ ଭୁଲ କାମ କରିବା କିମ୍ବା ଭୁଲ ଆଚରଣ ବଳରେ ଧର୍ମ ରକ୍ଷା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ନୈତିକତାର ଭିତ୍ତି ବିନା ଧର୍ମ ଆଚରଣ ଅସମ୍ଭବ । ସଦାଚାର ବଳରେ ହିଁ ଧର୍ମରକ୍ଷା ସମ୍ଭବ । ବିଶେଷକରି ଜଣେ ସତ୍ତା ହିନ୍ଦୁ ପାଇଁ ଆଚରଣର ନୈତିକତା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ବୃତ୍ତି ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଡାକ୍ତର, ଶିକ୍ଷକ, ଆଇନଜୀବୀ, ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ, ସାମ୍ବାଦିକ, ପ୍ରଶାସକ, ବିଧାୟକ, ରାଜନୀତିଜ୍ଞ, କୃଷକ, ଶ୍ରମିକ ଯେ କୌଣସି ବୃତ୍ତିଧାରୀ ହୁଅନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତିତା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ନିଜର କାମ କରିବେ । ନଚେତ୍ ସେ ନିଜ ବୃତ୍ତି ନୈତିକତାର ବିରୋଧାଚରଣ ସହିତ ନିଜର ହିନ୍ଦୁତ୍ଵର ବିରୋଧାଚରଣ କରିବେ । ଏଥିପାଇଁ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଭଲ ଫଳ ପାଇବା ପାଇଁ ଭଲ ମାଧ୍ୟମ ଅଥବା ଆଚରଣ ଉପରେ ବରାବର ଜୋରଦେଇ ଆସିଥିଲେ । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନିଜ ଭାଷାରେ: “ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ସନାତନି ହିନ୍ଦୁ ବୋଲି ଦାବି କରେ । ଏକଥା ଶୁଣି ଲୋକେ ହୁଏତ ହସିବେ, ଯେତେବେଳେ ନିଜକୁ ସନାତନି ହିନ୍ଦୁ କହୁଥିବା ବେଳେ ମୁଁ ମୁସଲମାନ ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନମାନଙ୍କ ହାତରୁ ଖାଏ ପିଏ ଏବଂ ମୋ ଘରେ ଝିଅ କରି ‘ଅଶ୍ଵତ୍ଥ’ କନ୍ୟା ପାଳିଛି, ଏବଂ ବାଇବେଲରୁ(ବାଣୀ) ଉଦ୍ଧାର କରୁଛି । ମୋର ଏହି ଆଚରଣ ହୁଏତ, (ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ବିରୋଧାଚରଣ) ଏବଂ ମୋ ବଞ୍ଚବ୍ୟୟ ପରିପକ୍ଷୀ ବୋଲି ଅନେକ ବିଚାର କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ବିଚାରରୁ ମୁଁ ଆତ୍ମୋ ହଟିବି ନାହିଁ ।”

ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଆଚରଣ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ

ସେହିପରି ଅନେକ ହିନ୍ଦୁ ବିଶେଷ କରି ଆଧୁନିକ ଜୀବନରେ ଉଚ୍ଚ ଆସନରେ ବସି ନିଜର ବୃତ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ଅନେକ କଲୁଷିତ ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରକାରର

ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ପ୍ରତିଦିନ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ପୂଜା, ଆରାଧନା ଓ ଉପାସନା ତଥା ଜପ ଓ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାର ଦେଖାଯାଏ । ପୂଜାକର୍ମ କେବଳ ଯଦି କଳ୍ପସ୍ଥିତ କାର୍ଯ୍ୟର ଅପରାଧ ମୋଚନ କିମ୍ବା ପାପମାତ୍ରା ହ୍ରାସ କରିବାକୁ କରାଯାଉଥାଏ, ତେବେ ସେଥିରେ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କେତେଜଣ ଏପରି ଲୋକ(ହିନ୍ଦୁ) ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠରେ ବିନା ଦ୍ଵିଧାରେ ସ୍ଵୀକାରୋକ୍ତି କରିପାରିବେ ଯେ ସେମାନେ ଦିନସାରା ଗୁଡ଼ାଏ ଦୁଷ୍ଟର୍ଗରେ ଶିଳ୍ପ ରହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସକାଳେ ମଠା କିମ୍ବା ପାଟଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଠାକୁର ଘରେ ପଶୁଛନ୍ତି ଗଡକାଞ୍ଜିର ପାପ ଧୋଇବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଆଜି ଦିନର ଆସନ ପାପର ମୋଚନ ପାଇଁ ।

ରାମ ଏବଂ କୃଷ୍ଣ ହିନ୍ଦୁ ଥିଲେ କି ?

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହାସବୁ ଏହି ନିବନ୍ଧରେ କହିଛି, ତାହା ବିଭିନ୍ନ ମନିଷ୍ଟାମାନଙ୍କର କଥାକୁ ଆହରଣ କରିଛି । ମୁଁ ସେଥିରେ କିଛି ଅତିରକ୍ତିତ କରିନାହିଁ କିମ୍ବା ରଜ୍ଜ ମିଶାଇ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁମାନେ ରାମ, କୃଷ୍ଣ ଓ ଅନ୍ୟ ପୌରାଣିକ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଏବେ ଅସ୍ତ୍ର କରି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଉତ୍ଥାନ ପାଇଁ ଲାଗିଛନ୍ତି ସେମାନେ ମନେରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, ରାମ କିମ୍ବା କୃଷ୍ଣ ନିଶ୍ଚୟ ହିନ୍ଦୁ ନଥିଲେ, ଖୁବ୍ ହେଲେ ସେମାନେ ଆର୍ଯ୍ୟ ଥିଲେ । ବେଦ ରାମ ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୂର୍ବ ସମୟରୁ ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ବେଦରେ ହିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦର ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । କାରଣ ସେତେବେଳେ ବିଶ୍ଵରେ ଆଜିକାର ‘ଧର୍ମ’ ଧାରଣା ଜନ୍ମ ନେଇନଥିଲା । ତେଣୁ ମହାଭାରତର ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ସମ୍ବୋଧନରେ ଆର୍ଯ୍ୟ ଓ ‘ଆର୍ଯ୍ୟପୁତ୍ର’ର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତ ବହୁପର ସମୟର ଘଟଣା ବୋଲି ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୁହାଯାଇପାରେ । ରାମ ଏବଂ କୃଷ୍ଣ ନିଜେ ଈଶ୍ଵର ନଥିଲେ ବୋଲି ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମତ । ସେମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ଆମେ ପୂଜାକରୁ । ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ କହିଛି, ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ମାନବ ଜନ୍ମ ନେଇ ଯେଉଁମାନେ ଆସିଛନ୍ତି, ଅତରାଷ୍ଟ-ବ୍ରହ୍ମଣ୍ଡର ପ୍ରଶାସନ ଦାୟିତ୍ଵ ଛାଡ଼ିଦେଇ ନିଜେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଈଶ୍ଵର ପୃଥିବୀ ପରି ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ସୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ରାମ ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜୀବନରେ ମଣିଷ ଜୀବନର ଜନ୍ମ-ମୃତ୍ୟୁର ଚକ୍ର ଘୁଞ୍ଚିଛି । ସେ ଯେଉଁସବୁ ଅଲୌକିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଗଲେ ତାହାକୁ ଆମେ ସମ୍ମାନ ଓ ଆଦର ସହିତ ଲାଜା ବୋଲି କହୁଛୁ । ପ୍ରତିଟି ମଣିଷ କିଛି ଲାଜା କରେ, ଜନ୍ମରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସାଧାରଣ ଭିତର ମଣିଷ । ତେଣୁ ଆମ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ଗୁଣରେ କିଛି ଆଖିଦୃଶିଆ କିମ୍ବା ଚକିତ କଲାପରି କାମ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରନ୍ତି । ଆମେ ସବୁ ତାଙ୍କୁ ‘ଗୁରୁ’ ମାନିଯାଉ । ସେମାନଙ୍କୁ ଈଶ୍ଵର ଓ ଭଗବାନ ଆଦି ଉପାଧି ମଧ୍ୟ ଦେଇଦେଉ । ସେଥିପାଇଁ ଆଜି ଭାରତବର୍ଷର ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଏହି ଭଗବାନ ଓ ଈଶ୍ଵରମାନେ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ଶିଷ୍ୟଶିଷ୍ୟା କରି ବାବା ଓ ମାତାମାନଙ୍କ ବିଶାଳ ସଂସ୍ଥା ସବୁ ଗଢ଼ିଉଠିଛି । ସେଠାକୁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଚାରପତି ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଉଛନ୍ତି । ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଲୋକଙ୍କ

କୃପା ପାଇଁ ବହୁ ଲୋକେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସଂସ୍ଥାରେ ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହା ହିନ୍ଦୁଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବଳ ବ୍ୟାପିଛି ।

ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରତିମା ପୂଜାର ବିଧି ପୁରୁଣା ନୁହେଁ

ଶେଷରେ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ, ମନ୍ଦିରରେ ହିନ୍ଦୁମାନେ ପୂଜା କରିବାର ଇତିହାସ ଖୁବ୍ ହେଲେ ଦୂର ହଜାର ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ, କେଉଁ ମନ୍ଦିର ଦୁଇହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ କାହାର ପ୍ରତିମା ପୂଜା ହେଉଥିଲା ? ମୁଁ ନିଜକୁ ଶିକ୍ଷିତ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଯୁକ୍ତିସମ୍ମତ, ନୀତିସମ୍ମତ ଓ ନୈତିକତାଭିରିକ ଶିକ୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ । ଏକଥା କହିବାରେ ମୋର ଆଦୌ କୁଣ୍ଠା ନାହିଁ ଯେ, ମୁଁ ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ । କିନ୍ତୁ ଅସଲ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ମାପକାଠିରେ ମାପିଲାବେଳକୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ବଡ଼ ଛୋଟ ମନେ କରୁଛି । ଆଚାରଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୁଁ ସାଧାରଣତଃ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମବିରୋଧୀ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନାହିଁ ।

ଉପସଂହାର: ଏହି ବିଶାଳ ବିଷୟର ପୁଞ୍ଜାନୁପୁଞ୍ଜ ଆଲୋଚନା ସହସ୍ର ସହସ୍ର ପୃଷ୍ଠାରେ ବି ଶେଷ କରିହେବ ନାହିଁ । ଭାସମାନ ବରପଖଣ୍ଡ ଉପରଭାଗ ପରି ହିନ୍ଦୁ ଓ ହିନ୍ଦୁତ୍ବ ସମ୍ପର୍କରେ ଅତି ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଏ ନିବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଛି । ଏହି ବିଷୟ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଭବିଷ୍ୟତ, ଏହି କ୍ରମରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରିବି ବୋଲି ଭାବିଛି । ଏହି ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ମୋର ଯୋଗ୍ୟତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ବୋଲି ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ତଥାପି ଜଣେ ସାଧାରଣ ହିନ୍ଦୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନେକ ସାଧାରଣ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ପାଇଁ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରୟାସୀ । ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ରାମମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଅଭିଯାନ ଚଳାଇଥିବା ହିନ୍ଦୁମାନେ ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସର ସେମାନଙ୍କର ମୁଁ ଜାଣିତାଏ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିବି ନାହିଁ ।

(ତା.୩୧.୩.୯୩ଖିଖ)

ଭାରତୀୟ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ...

ହିନ୍ଦୁ ମତାନ୍ତର ମୁକାବିଲା ମୁସଲିମ

ମତାନ୍ତର ବଳରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ

ଭାରତରେ ହିନ୍ଦୁରାଷ୍ଟ୍ର ଗଠନ ପାଇଁ ପ୍ରୟାସୀ ଶକ୍ତି-ସମଷ୍ଟି ବାବରୀ ମସଜିଦକୁ ସମୂଳେ ଧ୍ବଂସ କରି ଇତିହାସକୁ କି ସଙ୍କେତ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହାର ବିଚାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ହେବା ଉଚିତ । ବାବରୀ ମସଜିଦ ଧୂଳିସାତ ହେଲାପରେ ଭାରତର ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷବାଦୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଅପୂର୍ବ ସୁଯୋଗ ଏବଂ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତା କେବଳ ଏକ ଚତୁ କିମ୍ବା ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ତରର ଦର୍ଶନ ଭାବରେ ସୀମିତ ରହିଲେ ଧର୍ମ-ମତାନ୍ତର ହିଁ ପ୍ରସାରିତ ହେବ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ । ଏହି ପ୍ରକାର ଏକ ଧକ୍କା ପାଇଁ ଭାରତ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ରାଜନୈତିକ ଦଳମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ ବୋଲି କହିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ । ବରଂ ଏହା ବେଶୀ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଯେ ଏପରି ଏକ ଧକ୍କାର ଆଘାତ ଆସୁଛି ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କରି ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ କେବଳ ମନାସୁଥିଲେ ଯେ ଏ ଧକ୍କା ନଆସୁ । ତେଣୁ ଧକ୍କାକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାର ସାଲିସ ଏବଂ ବିଳମ୍ବର କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ତଥା ସମିଧାନର ତିନିଟି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସ୍ତମ୍ଭ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ, ସରକାର ଓ ବିଚାରାଳୟ ଏହି ଧକ୍କା କିପରି “ନ ଆସନ୍ତା କି” ଇଚ୍ଛାକରି ଯଥା ସମୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ ନକରି ବିଭିନ୍ନ ଛାତ ଓ ଛତା ତଳେ ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ଶେଷରେ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ହରାଇ ବସିଛନ୍ତି । ଚତୁର୍ଥ ସ୍ତମ୍ଭ ସମାଦେଶ୍ୱର ଏହି ଧକ୍କା ଏପରି ଶୀଘ୍ର ଆସିବ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିନଥିଲେ । କଳ୍ପନା କରିବା ତ ଦୂରର କଥା । ତେଣୁ ହିନ୍ଦୁ ରାଷ୍ଟ୍ରବାଦୀମାନଙ୍କ ହାତକୁ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଅସ୍ତ୍ର ଚାଲିଯାଇଛି ।

ଯେଉଁ ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷବାଦୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଏବଂ ଆହ୍ୱାନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ବୋଲି ମୁଁ କହୁଛି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ମୁସଲିମ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷବାଦୀମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେଉଛି । ଯେପରି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷବାଦୀ ରହିଛନ୍ତି ସେହିପରି ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ମତବାଦୀ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ଆଜିର ଭାରତରେ ଅତି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠିଛି ବୋଲି ମୁଁ ମନେକରୁଛି । ଏମାନେ ଆଜି ମୁସଲିମ

ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ନୂଆ ବାଟ ଦେଖାଇବା ସକାଶେ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଆସିବା ଦରକାର ପଡ଼ିଛି । ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷବାଦୀ ଗୁସଲିମ ନେତୃତ୍ୱର ଶୂନ୍ୟତା ଭାରତରେ ଅତି ଉଚ୍ଚତ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଇସଲାମର ବିକୃତ ଅର୍ଥ ସୃଷ୍ଟିକରି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁମାନେ ନେତୃତ୍ୱ ନେଇଛନ୍ତି ସେମାନେ ଇସଲାମଧର୍ମର କ୍ଷତି କେବଳ ଘଟାଇ ନାହାନ୍ତି, ଗୁସଲିମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତି ଘଟାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତଥାପି ସେମାନଙ୍କର ମନବୋଧ ହୋଇନାହିଁ ।

ଏକପକ୍ଷରେ ଆର.ଏସ.ଏସ. ଭିଏଚପି-ବଜରଜଦଳ-ଶିବସେନା-ବିଜେପି ଇତ୍ୟାଦିର ସମସ୍ତ ଧର୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ଗଠନ କରି ରାଜନୈତିକ କ୍ଷମତା ହାସଲ କରିବାକୁ ଯେପରି ପ୍ରୟାସୀ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଠିକ ସେହିପରି ଗୁସଲିମ ଲିଗ୍, ଜମାୟତ ଇସଲାମୀ, ବାବରୀ ମସଜିଦ୍ କମିଟି, ଇସଲାମିକ ସେବକ ସଂଘ ଇତ୍ୟାଦିର ସମସ୍ତ ଗୁସଲମାନ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଧର୍ମ ସଂକଟ ସୃଷ୍ଟିକରି ବିଭ୍ରାତ ଓ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରଖିଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରକାର ଧର୍ମାନ୍ଧ ନେତୃତ୍ୱର ଅନୁସରଣ କରି ଭାରତର ଗୁସଲିମ ଜନତା ବିପୁଳ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଚିତ୍ର ତାରକା ସଂଜୟ ଖାଁଙ୍କ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଚେତାବନୀ ଆଜିର ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକ ସାହସିକ ସୂଚନା । ଏହା ସାଧାରଣ ଗୁସଲମାନ ଜନତାଙ୍କ ପାଖରେ ତ ପହଞ୍ଚିବ । ସେମାନଙ୍କର ଯେ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ସେମାନେ ତାହା ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ନଚେତ୍ ଭାରତୀୟ ଗୁସଲିମମାନେ ଏକପକ୍ଷରେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ବୋଲାଉଥିବା ଅଣ-ବିଜେପି ରାଜନୈତିକ ଦଳଗୁଡ଼ିକର ଚରମ ଅସହାୟତା ଓ ବିଫଳତା ଏବଂ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ-ସରକାର-ପ୍ରଶାସନ-ବିଚାରାଳୟର ନିଷ୍ପରିହାନ ପଦକ୍ଷେପ ମଧ୍ୟରେ ପେଷି ହୋଇଯିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ପାକିସ୍ତାନ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଗୁସଲମାନ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ବନ୍ଧୁତା କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ସେମାନେ ଭାରତ ଅଧିବାସୀ ଓ ନାଗରିକ । ଭାରତୀୟ ନାଗରିକ ଭାବରେ ଏଠାକାର ଗୁସଲିମମାନେ ସମ୍ବିଧାନ ଅନୁରାଗୀ ଓ ଭୂମି-ଅନୁରାଗୀ ହେଲେ ଯାଇ ନିଜେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମାନ୍ଧତାର ମୁକାବିଲା କରିପାରିବେ । ଗୁସଲିମ ଧର୍ମାନ୍ଧତା ଏକ ଅତି ଦୁର୍ବଳ ଅସ୍ତ୍ର ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ଅଭିନୟ

ଭାରତ ପରି ଏକ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ବନ୍ଧୁତା ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତା ସମ୍ବିଧାନର ଛାପା ଅକ୍ଷର ଭିତରେ ହିଁ ରହିଗଲା । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ହିଁ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ନିଷ୍ପଳକ ଅକପଟୀ ହିନ୍ଦୁ ପ୍ରତିନିଧି ଥିଲେ । ସେହିପରି ମୌଳାନା ଅବୁଲ କଲାମ ଆଜାଦ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନରେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ଶେଷ ଗୁସଲମାନ ପ୍ରତିନିଧି ଥିଲେ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତା ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅସହ୍ୟ ହେଲା ସେମାନେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟାକଲେ । ମଝିରେ କେତେବର୍ଷ ସେମାନେ ଦବିକରି ରହିଲେ । ଏବେ ଗାନ୍ଧୀ ହତ୍ୟା ଯଥାର୍ଥ ଥିଲା ବୋଲି ସେମାନେ ଠୋସ୍ ଦେଇ କହୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରେ ଗୁସଲମାନମାନଙ୍କ ନିରାପରାଜବତ୍ତ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି । ଅନ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ରକ୍ଷକ ଭାବେ ଶାସନରେ

ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମପ୍ରାଣତାର ମାତ୍ରାଭେଦ ରହିଛି । ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ନାଟକରେ ସେମାନେ ଅଭିନୟ କରିଛନ୍ତି ।

ନିର୍ବାଚନରେ ଧର୍ମ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର

ଧର୍ମ ନିର୍ବାଚନର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଆୟୁଧ ହୋଇଆସିଛି । ଉଭୟ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ରାଜନୈତିକ ନେତା ତଥା ସେମାନଙ୍କର ଦଳଙ୍କ ଭୋଟ ହିସାବରେ ଧର୍ମ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ସେହିପରି ହିନ୍ଦୁ ଭୋଟରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜାତିଆଣ ବିଚାରକୁ ନେତାମାନେ ବାଦ ଦେଇନାହାନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ର ଓ ଅନେକ ରାଜ୍ୟରେ କଂଗ୍ରେସ ବହୁବର୍ଷ ଧରି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧର୍ମ, ଜାତିଆଣ, ଆଞ୍ଚଳିକତା ଆଦି ସମ୍ବିଧାନ ବିରୋଧୀ ଅନେକ ବିଚାରର ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ହୋଇଆସିଛି । ସେଥିପାଇଁ କଂଗ୍ରେସ ମୁସଲମାନ ମୁଲ୍ଲା ଓ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ନେତାଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ମୁସଲିମ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବିଚାର କରିଆସିଛି । ଏହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ମୁସଲମାନମାନେ ଜାତୀୟ ମୁଖ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୋତର ବାହାରେ ରହି ଧର୍ମର ଭ୍ରାନ୍ତ ମତାନ୍ତତା ଭିତରେ ସବୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା, ବ୍ୟବସାୟ, ପ୍ରଶାସନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ୱଚ୍ଛକତାରୁ ବଂଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ତଥାପି ଏକ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି ଯେ, କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ମୁସଲମାନଙ୍କୁ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାବରେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଯୋଗାଇ ଦେଇଛି ।

ମୁସଲମାନଙ୍କ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ଅସହାୟତା

ମୁସଲମାନ ନେତାମାନେ ନିଜର ସ୍ଥିତି ପାଇଁ (ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ) ମୁସଲମାନ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମ ପ୍ରବଣତାକୁ ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ କରନ୍ତି । ଫଳରେ ମୁସଲିମ ଜନତା ନିଜର ଶିକ୍ଷାଗତ, ଅର୍ଥଗତ, ନିଯୁକ୍ତିଗତ ଓ ସାମାଜିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଦାବି କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏହି ଧରଣର ଧର୍ମାନ୍ଧ ନେତାମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆଉଁଟି ରହିଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ପ୍ରାୟ ୧୫ ଶତାଂଶ ହେଲେ ମୁସଲମାନ । ଭାରତୀୟ ଜନଜୀବନରେ ଏମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁ କମ୍ ଅନୁପାତରେ ବିକାଶଭୋଗୀ ହେବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକଡ଼ା ୯୫ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରମିକ କିମ୍ବା ଦିନମଜୁରିଆ । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏମାନେ ନିପୁଣ କାରିଗର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ପ୍ରାପ୍ୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ।

ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ବିପଣୀ ଦ୍ରବ୍ୟ: ଭାରତୀୟ ମୁସଲମାନ

ମତାନ୍ତ ଧର୍ମବାଦୀ ନେତାମାନଙ୍କର ଫର୍ଦ୍ଦୁଆ ତଳେ ଏମାନେ ମେଣ୍ଟାଛେଳି ପରି ରହିଛନ୍ତି । କେବଳ ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ ଏମାନଙ୍କ ଭୋଟକୁ ମୁଲ୍ଲା ଓ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାବାଦୀ ନେତାମାନେ ବ୍ୟବସାୟରେ ପରିଣତ କରନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଦଙ୍ଗା ବେଳେ ଏମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ବିପନ୍ନ କହି ଏମାନଙ୍କୁ ମତାଇ ଦିଆଯାଏ । ତେଣୁ ଦଙ୍ଗାରେ ଏମାନେ ବିପୁଳ କ୍ଷତି ସହନ୍ତି । ତଥାପି ଏମାନେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ଭବ ହୋଇନି । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୂତନ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ମୁସଲିମ ନେତୃତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁନିଆଦବାଦୀ ମୁସଲିମ ନେତୃତ୍ୱ ଓ ଶାସନରେ

ରହୁଥିବା ଦଳମାନଙ୍କର ମିଳିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଶୋଷିତ ଏବଂ ନିର୍ଯ୍ୟାତୀତ ହୋଇ ରହିବେ । ନୂତନ ନେତୃତ୍ୱ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ମସଜିଦର ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତକରି ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବେ । ନଚେତ୍, ଭାରତରେ ମୁସଲମାନମାନେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ନାଗରିକ ହୋଇ ରହିବେ । ରାଷ୍ଟ୍ରର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତରେ ସେମାନେ ବ୍ୟବହାରିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମକୁ ନିଜର ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଜୀବନ ସହିତ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରିବାକୁ ହେବନାହିଁ ।

ଦେଶାତ୍ମବୋଧ ଏବଂ ମୁସଲମାନ

ମୁସଲମାନମାନେ ହୃଦୟରେ ପାକିସ୍ତାନ ପ୍ରତି ଅନୁଗତ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ହୁଏ । ହକି ଖେଳରେ କିମ୍ବା କ୍ରିକେଟ ଖେଳରେ ପାକିସ୍ତାନ ଭାରତକୁ ହରାଇଲେ ମୁସଲମାନମାନେ ମିଠାଇ ବାଣ୍ଟି କିମ୍ବା ବାଣ ପୁଟାନ୍ତି ଏକଥା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କ ଅନୁରକ୍ତି କିମ୍ବା ଆନୁଗତ୍ୟ ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏପରି ଅଭିଯୋଗର ଯେକୌଣସି ସତ୍ୟତା ନାହିଁ, ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । କେତେକ ସମୟରେ ଏବଂ ସ୍ଥାନରେ ଏପରି ଘଟୁଥିବା ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ସେମାନଙ୍କର ଭାରତୀୟ ଭାବରେ ଦେଶାତ୍ମବୋଧ ନାହିଁ ବୋଲି ତେଣୁ କୁହାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରକାର କଥା ସହଜରେ ଲୋକେ କହନ୍ତି ଓ ପ୍ରଚାର କରନ୍ତି । ଏହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି କେତେଜଣ ମୁସଲମାନ ନେତା ଠୋସ ଦେଇ ଅସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତି ? ସେମାନେ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକ ଭାବରେ ନିଜର ଆନ୍ତରିକତାର ଓ ଅଧିକାର ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ସାଧାରଣ ମୁସଲମାନଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଠୋସ୍ ଦେଇ ପାଦ ପକେଇବାକୁ ହେବ ।

ମୁସଲମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ଆଇନ

ଭାରତୀୟ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ରାଜନୈତିକ ଶାସକମାନେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଅଯୌକ୍ତିକ ଏବଂ ଅନୈତିକ ଉପାୟରେ ପାମ୍ପଲେଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୋଧରେ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଲ୍ଲା ଓ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ମୁସଲମାନ ନେତାମାନଙ୍କୁ ସବୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଏହା କରାଯାଇଛି । ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମାନ ନାଗରିକ ଭାବରେ ପରିଗଣିତ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁ ଭାରତୀୟଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ଆଇନ ପ୍ରଯୋଗ କରାଯିବା ଉଚିତ । ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଅନୁସରଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଏକ ପାତରଅନ୍ତର ନୀତି ।

କାହିଁକି ଜଣେ ମୁସଲମାନଙ୍କୁ ୪ଟି ପତ୍ନୀ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ । ଇସ୍ଲାମିକ ମୁଖ୍ୟ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ କୋରାନରେ ବହୁ ପତ୍ନୀ ଗ୍ରହଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ୱୀକୃତ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଏକ ସାଧାରଣ ଧାରଣା ରହିଛି ଯେ, ମୁସଲମାନ ଧର୍ମରେ ୪ଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବାହ ସ୍ୱୀକୃତ । ସେହିପରି ଜଣେ ମୁସଲମାନ ଚାହିଁଲେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିବାହ ବନ୍ଧନରୁ କେବଳ ୩ ଥର ‘ତଲାକ’ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ମୁସଲମାନ ମହିଳା ନିଜର ସ୍ୱାମୀକୁ ସେହି ସହଜ ପଦ୍ଧତିରେ

ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ଏକାଧିକ ପତ୍ନୀ ରଖିଥିବା ମୁସଲମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ କମ୍ । ତଥାପି ଏକ ଧାରଣା ରହିଛି ଯେ ଅଧିକାଂଶ ମୁସଲମାନଙ୍କର ଏକାଧିକ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି । ଏସବୁ ଦିଗରେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଅଲଗା ଆଇନ ନରହି ସବୁ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ଆଇନ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବା ଦରକାର । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ଆଇନ (Personal Law) ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଯେହେତୁ ଭାରତବର୍ଷ ଏକ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତ ଆଇନରେ ତାରତମ୍ୟ ଆଦୌ ସୁହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଅଥଚ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଭୋଟ ସମର୍ଥନ ଲୋଭରେ ମୁଲ୍ଲାଙ୍କ ଚାପରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଆଇନ ଲଦିଦେଲେ ଯାହାକି ମହିଳାମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରକ୍ଷା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୋଲି କୁହାଯାଉ ପ୍ରକୃତରେ ମୁସଲମାନ ମହିଳାଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଅଧିକାରକୁ ସଂକୁଚିତ କରିଦେଲା । ଶାହାବାନୁ ମାମଲାରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ଦେଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ମୁସଲମାନ ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ଦାମ୍ଭିକ ଜୀବନର ନିରାପତ୍ତା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଆଇନ ଏହି ଅଧିକାରରୁ ମୁସଲିମ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କ୍ରାନ୍ତଦାୟୀ କରିଦେଲା । ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ରକ୍ଷଣଶୀଳମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାବରେ ଆଧୁନିକତା ଠାରୁ ବହୁ ପଦ୍ଧତରେ ଏକ ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ଓ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ଶାସକମାନେ ମୁସଲମାନ ଜନସାଧାରଣ ବିଶେଷକରି ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଏକ ସତ୍ୟ ସମାଜର ନାଗରିକ ଭାବରେ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାକୁ ମନ ଦେଇନାହାନ୍ତି ।

ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ଛଦ୍ମବେଶ

ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସଙ୍ଗୋପସଙ୍ଗିଆ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସଂଗଠନ ହତ୍ୟା କରିପାରିଲା, ସେ ସଂଗଠନ ଠାରୁ ଏବେ ବିଜ୍ଞ ବିଚାରବୋଧ ଆଶା କରିବା ନିର୍ବୋଧତା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ହୋଇନପାରେ । ଗତ ୪୫ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଦେଶର ଶାସକବର୍ଗ ଅପ୍ରିୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଡାକିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଙ୍କୁ ନିରାପତ୍ତା ଦେବା ନାମରେ ଅନେକ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି । ଯାହା ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଘାତ ସହିତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅଧିକାର ହାସଲରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଲାଭ ମିଳିନାହିଁ ।

ବିଚାରାଳୟ ଓ ବିଚାରପତି କାଠଗଡ଼ାରେ

ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ଅପ୍ରିୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲେ ଅସୁବିଧା ରହିଛି, ତାହା ବିଚାରାଳୟର ଛତା ତଳକୁ ଠେଲି ଦିଆଯାଇଛି । ବିଚାରାଳୟରେ ଆଇନର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାରୀମାନେ ନ୍ୟାୟପତି ଭାବରେ ବସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ । ବିଚାରପତି ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ଆଇନଜୀବୀ ଭାବରେ ପେଷାଦାରୀ କରୁଥିଲେ । ସରଳ ଭାବରେ କହିଲେ ସତକୁ ମିଛ, ମିଛକୁ ସତରେ ପରିଣତ

କରିବା ମୋଟାମୋଟି ସେମାନଙ୍କର ବୃଦ୍ଧି ଥିଲା । ବିଚାରପତି ଆସନରେ ବସିବା ପରେ ସେ ସେମାନେ ହଠାତ୍ ନିର୍ଲିପ୍ତ, ନିରାସକ୍ତ, ଅନାସକ୍ତ ଦେବପ୍ରତୀମ ସାଧୁପୁରୁଷ ହୋଇଗଲେ ଏହା ଭାବିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲ ।

ବିଚାରପତିମାନେ ଖୁବ୍ ହେଲେ ଆପାତଃ- ନିରପେକ୍ଷ ହୋଇପାରନ୍ତି । ପୁଣି ସାକ୍ଷ୍ୟ, ପ୍ରମାଣ, ପାରିପାର୍ଶ୍ବିକ ପରିସ୍ଥିତି, ସାମାଜିକ ସଂଘର୍ଷ ଆଦି ବହୁ ବିଷୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଅପ୍ରିୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ବିମୁଖ । ତେଣୁ ସିଧାସଳଖ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦେବାରେ ଟାଳଟୁଳ ଓ କାଳକ୍ଷେପଣ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି । ତାହାଛଡ଼ା ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ପାର୍ଲୀମେଣ୍ଟ ଓ ସରକାର ରାଜନୈତିକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକଥା ଓ ପ୍ରଶ୍ନାସନ ସେ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ କଡ଼ାକଡ଼ି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା କଥା, ସେସବୁ ବିଷୟକୁ ବିଚାରାଳୟ ଓ ବିଚାରପତିମାନେ ଅଯଥା ନିଜ ମଥା ଉପରକୁ ନେଇ ସମାଧାନ ସୂତ୍ର ବାହାର କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ କାହିଁକି ଅଧିକ ସଂକଟ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ବୁଝିହେଉ ନାହିଁ । ରାଜନୈତିକ ଅଜ୍ଞିଆ ବା ବୋଝ ଯେଉଁମାନେ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି, ବିଚାରାଳୟ ସେଇମାନଙ୍କୁ ତାହାର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଉପସଂହାର: ମୁସଲମାନମାନେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ନିରାପଭାର ମିଥ୍ୟା ଆଭରଣ ତଳେ ରହି ଆସିଥିଲେ ତାହାର ଅସଲ ରୂପ ପଦାରେ ପଡ଼ିଛି । ସେମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ମୁଲ୍ଲା ଓ ଦଲାଲା ନେତାଙ୍କ ଠାରୁ ନେତୃତ୍ବ ଛଡ଼ାଇ ନେବାର ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତୁ । ସୟଦ ଶାହାବୁଦ୍ଦିନ ଭାରତୀୟ ବୈଦେଶିକ ବ୍ୟାପାରରୁ ନିଜର ପଦବୀ ଛାଡ଼ି ରାଜନୀତିରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ବୌଦ୍ଧିକ ନେତୃତ୍ବ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେ ମଧ୍ୟ ମୁସଲମାନ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାବାଦୀମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସାମ୍ବାଦିକ ଏମ.ଜେ. ଆକବର ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଆଶ୍ରିତ ହୋଇ ରାଜନୀତିକୁ ଆସିଥିଲେ । ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୋଇ ପୁଣି ସାମ୍ବାଦିକତା ଭିତରକୁ ଫେରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହା ଏକ ପକ୍ଷାନ୍ତନପକ୍ଷୀ ମନୋବୃତ୍ତି ।

ଏବେ ସମୟ ଆସିଛି, ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷବାଦୀମାନେ ଏକାଠି ମିଶି ଦେଶରେ ଧର୍ମଠାରୁ ରାଜନୀତିକୁ ଅଲଗା କରିବାପାଇଁ କାମ କରିବାର ।

ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ପରିବାରରେ ସନ୍ତାନ

ନୂତନ କଲମି ବଂଶଧର

ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀ ମୋ ମତରେ ମୋଟାମୋଟି ଚାରିଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ନିଃସ୍ୱ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓ ଉନ୍ନତ ଶ୍ରମଜୀବୀ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ହେଲା ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓ ଶ୍ୱେତ କଲାର ବୃତ୍ତିଧାରୀ । ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ହେଲା ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱଳ୍ପଳ ଶ୍ରେଣୀ । ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ ହେଲା ଧନିକ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଭିଜାତ ଶ୍ରେଣୀ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ ପୃଥ୍ବୀରେ ଯେକୌଣସି ଦେଶ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ । କେବଳ ମାତ୍ରାର ତାରତମ୍ୟ ରହିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ଭାରତର ଆର୍ଥିକ ମାନ ଅନୁସାରେ ଏଠାକାର ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଆମେରିକା, ଜାପାନ କିମ୍ବା ଜର୍ମାନୀରେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଏଠାକାର ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ଆମେରିକାରେ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ କିମ୍ବା ଦରିଦ୍ର ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହେବେ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଓ ସେଠାରେ ଏହି ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀର ପରିବାରମାନେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ଉଭୟ ଦେଶର ଦୁଇନାୟୋଗ୍ୟ ।

ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ଥରେ ଲଣ୍ଡନରେ ଜଣେ ବଜାଳୀ ଉତ୍ତୁଲୋକ ମତେ ଦିନକ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଘରେ ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଉତ୍ତୁଲୋକ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତୀୟ ସେନାବାହିନୀରେ ମଧ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଅଫିସର ଥିଲେ । ସେନାବାହିନୀରୁ ଅବ୍ୟାହତି ନେଇ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ବ୍ୟବସାୟ କରିବାକୁ ରହିଥିଲେ । ଛୋଟ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ କିଣି ସାରିଥିଲେ । ଦୁଇଟି କାର୍ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ଜଣେ ଭାରତୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣର ତାଙ୍କ ପାଖରେ କାମ କରୁଥିଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣରଟି ତାଙ୍କୁ ଘର କାମରେ କିଛିଟା ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପୁଅ ସ୍ୱିଜରଲାଣ୍ଡରେ ପଢୁଥାଏ । ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କର କେତେବେଳେ ଲଣ୍ଡନରେ ରହନ୍ତି, କେତେବେଳେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ତ କେତେବେଳେ କଲିକତାରେ ରହନ୍ତି । ପତ୍ନୀ ଲଣ୍ଡନରେ ରହିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ମତେ ଆତିଥ୍ୟ ପାଇଁ ଡାକିଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ କଲିକତାରେ ଥିଲେ । ରାତ୍ରିଭୋଜନ ପାଇଁ ଉତ୍ତୁଲୋକ ମତେ ଏକ ଭାରତୀୟ ରେଷ୍ଟୋରାଣ୍ଟକୁ ନେଇଗଲେ । ଆଉ ଦୁଇଜଣ ଭାରତୀୟ ଓ ଜଣେ ବ୍ରିଟିଶ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ରାତ୍ରିଭୋଜନକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ରାତ୍ରିଭୋଜନରୁ ଫେରିଲାବେଳକୁ ରାତି ଗୋଟାଏରୁ ବେଶୀ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ' ଖଟରେ ବିଛଣା ପାରିବା ଇତ୍ୟାଦି କାମ ଉତ୍ତୁଲୋକଙ୍କୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ମୁଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ କହିବାରୁ ସେ ମତେ ବାରଣ କରି କହିଲେ, “ଆପଣ ଅତିଥି । ଆପଣ ସେ କାମ କରିବାଟା କ’ଣ ମୁଁ ପସନ୍ଦ କରିପାରିବି ? ଭାରତୀୟ ପରମ୍ପରାରେ ଅତିଥି ପରା ଭଗବାନ ।” ଅଭ୍ୟାସବଶତଃ ମୁଁ ସକାଳୁ ଜଳଦି ଉଠି ମୁହଁ ଧୋଇ ଦାନ୍ତ ଘଷି ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲି ପ୍ରତ୍ୟୁଷର ଲଣ୍ଠନ ସହର ଦେଖିବାକୁ, ଜାଣିବାକୁ । ଫେରିଲି ପ୍ରାୟ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ । ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକ ତଥାପି ଶଯ୍ୟାରେ । ରୋଷେଇ ଘରକୁ ଯାଇ ତା’ କେଟଲରେ ପାଣି ଦେଇ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ହଟ୍ ପ୍ଲେଟରେ ବସାଇଲି । ରୋଷେଇ ଘରୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକ ଉଠିଆସି ମୋ’ ହାତ ଧରି କ୍ଷମା ମାଗି ବସିଲେ । କାରଣ ମୁଁ ଅତିଥି । ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚାସନା ଦେଲି । ସେ କିନ୍ତୁ ମତେ ରୋଷେଇ ଘରୁ ଜୋର କରି ଆଣି ଲିଭିଂ(ଆମର ବ୍ରୁଇଂରୁମ୍) ରୁମ୍‌ରେ ବସାଇ ଦେଇ ତା’ କରି ଆଣି ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଥୋଇଲେ । ତା’ ଖାଇଲାବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକ ଭାରତୀୟ ଜୀବନର ‘ତାକର ଆରାମ’ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ତାଙ୍କ ମତ ଅନୁସାରେ, ‘ଆମେ ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବାକୁ ଏଠି ପଡ଼ିଛୁ । ବେଶ୍ ପଇସା ବି ରୋଜଗାର କରୁଛୁ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଆରାମ ନାହିଁ । ତାକର ରଖିବା କଥା ଏଠାରେ ଦୁରୁହ ସ୍ୱପ୍ନ । ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଏହି କଠୋର ଜୀବନ ପାଇଁ ଏଠାରେ ରହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି । ଦିଲ୍ଲୀରେ ଆମର ପ୍ଲଟ୍ ଅଛି । କଳିକତାରେ ତାଙ୍କ ବାପଘର । ସେଠାରେ ଘର ତାକର, ଠିକା ତାକରାଣୀ ଅଛନ୍ତି । କି ଆରାମ କହିଲେ! ଏଠି ଘର ସଫା ଠୁଁ ଆରମ୍ଭ କରି ରୋଷେଇ ଆଉ ବାସନ ମଜା ସବୁ ହାତରେ କରିବାକୁ ହେଉଛି । ପାରବାରିକ ଜୀବନର କୌଣସି ସ୍ୱାଦ ନାହିଁ । ପତ୍ନୀ କଳିକତାରେ । ପୁଅ ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡରେ । ଏ ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବାର ଅର୍ଥ କ’ଣ? ଅଥଚ ଏଠୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାର ପରିସ୍ଥିତି ନାହିଁ ।”

ପରିବାର ହିଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାପ

ଘଟଣାଟି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା, ମଣିଷଟିଏ ସାମାଜିକ ସଭ୍ୟତାର ସ୍ରୋତରେ କୁଆଡ଼େ ଭାସିଯାଉଛି ତାର ଇୟତ୍ତା ନାହିଁ । ପ୍ରତି ମଣିଷର ସର୍ବନିମ୍ନ ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତିର ପରିମାପ ହେଲା ପରିବାର । ଏହା ସହିତ ତା’ର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ହେଲା ପାରିବାରିକ- ସାମାଜିକ ସ୍ୱୀକୃତି । ପରିବାରକୁ ଗୋଟିଏ ଯୁନିଟ୍‌ଧରିଲେ ସେହି ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିରେ ରହୁଥିବା ସମସ୍ତ ପରିବାର ଏକ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହେବେ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ପରିବାରମାନେ ସମାଜର ଗୋଟିଏ ସମାନ ମୂଲ୍ୟବୋଧଭିତ୍ତିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ହେବେ । ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଏହି ପରିବାରମାନେ ଚଳନି, ଚିନ୍ତା, ବ୍ୟବହାର, ଆଚରଣ, ଅଭିଳାଷ ଓ ସଂସ୍କୃତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମାନ ହେବେ । ବୃତ୍ତି, ଶିକ୍ଷା, ଆୟ, ବାସସ୍ଥାନ ଓ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତି ନେଇ ପରିବାରମାନେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଯିବେ । ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ସାମାଜିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନତା ଦେଖାଦେବ । ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ପାରିବାରିକ ସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଓ ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଆନ୍ଧ୍ୟକରାଣ ସମ୍ପର୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ । ଯେତେ ଯିଏ ଯାହା କହୁ, ଆପଣା ଆପେ ଉପରୋକ୍ତ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ

ପ୍ରକାରର ଭାରସାମ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ଅବଶ୍ୟ କେଉଁଠି କେମିତି ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖାଦେଉପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ନିୟମିତ ଦୃଶ୍ୟ ହେବନାହିଁ । ତାହା ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବ ମାତ୍ର । ଏଇଥିରୁ ଦେଖାଯିବ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ଜନ୍ମ କିପରି ହେଉଛି ।

ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀର ମୌଳିକ ରୂପ

ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିବା ଭାରତୀୟ ଉତ୍ତ ଲୋକ ଇଂଲଣ୍ଡର ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ହୋଇପାରିଥାନ୍ତି । ଏଠାରେ ସେ ଧନୀଶ୍ରେଣୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବେ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ପରିବାର ପାଇଁ ଯାହା ପାରିବାରିକ, ସାମାଜିକ ସୁଯୋଗ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହିଛି, ତାହା ସେଠାରେ ତାଙ୍କୁ ମିଳିବା ସ୍ୱପ୍ନ । ତେଣୁ କେବଳ ଧନୀ ଶ୍ରେଣୀ ହେଲେ ଯେ ବିଶ୍ୱର ସବୁ ଦେଶରେ ସମାନ ସୁଯୋଗ ମିଳିପାରିବ, ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ଧନିକ ଅଭିଜ୍ଞତ, ଧନୀ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିତ୍ତଙ୍କ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଉନାହିଁ, ମୁଁ କେବଳ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓ ମଧ୍ୟବିତ୍ତଙ୍କ ପାରିବାରିକ ଓ ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନାକୁ ସୀମିତ ରଖିବି । ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ଧନୀ ଶ୍ରେଣୀ କୌଣସି ଦେଶରେ ମୁଖ୍ୟ ସାମାଜିକ ପରିମାପକ ନୁହନ୍ତି ।

ଏକାନ୍ତ ପରିବାରରେ ସନ୍ତାନ

ପରିବାର କଥା ଉଠିଲେ ସ୍ୱାମୀ, ପତ୍ନୀ ଓ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବ । କାରଣ ବିବାହ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମା' ବାପା ଭାଇ, ଭଉଣୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଜ୍ଞାତିଜନକୁ ବୁଝାଉଥାଏ । ବିବାହ ପରେ ନିଜସ୍ୱ ପରିବାର ପରିକଳ୍ପନା ପୂର୍ବୋକ୍ତ ପରିବାର ସଂଜ୍ଞାକୁ ପଛରେ ପକାଇ ଅଲଗା ଚାଲେ । ଭାରତରେ ଏହି 'ଏକାନ୍ତ' (Nucleus) ପରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ନିୟମିତ ଚଳନରେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଲାଣି । ଜନସଂଖ୍ୟାର ବିସ୍ଫୋରଣ ସହିତ ସମ୍ବଳ ହ୍ରାସ ହିଁ ଏକାନ୍ତ ପରିବାର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ତେଣୁ ଦରିଦ୍ର ସାମାଜିକ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀର ଏକାନ୍ତ ପରିବାରର ସମସ୍ୟା ଓ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀର ସମସ୍ୟା ଭିନ୍ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା, ଅଭିକାମ୍ପ, ଚଳନରେ ବହୁତ ବେଶୀ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସହଜରେ ସହାବସ୍ଥାନ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ ଓ ସଂସ୍କୃତିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଖୁବ୍ ଅଧିକ ନହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ପାରିସ୍ପରିକତା ସୂତ୍ରରେ ଚଳିପାରିବେ । ପିତାମାତା ଓ ସନ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଏହି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭିନ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି । ପରାଶ ବର୍ଷ ତଳେ ପିତାମାତାଙ୍କର ନିଜର ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ଥିବା ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ଅଭିକାମ୍ପ ସୀମିତ ଥିଲା । କାରଣ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ଏତେ କଠୋର ଏବଂ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମୂଳକ ନଥିଲା । ଯେଉଁମାନେ ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଏହି ନିବନ୍ଧରେ ମୋଟାମୋଟି ଶ୍ରମଜୀବୀ ବୋଲି କହୁଛି । ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମ କରୁଥିବା ଶ୍ରମଜୀବୀ ଏବେ ତା'ର ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ଶ୍ରମଜୀବୀର ମୂଲ୍ୟବୋଧର ତରାକୁ ଧରୁନାହିଁ । ଏବେ ସେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ୱେତ କଲାର (White Collar) କର୍ମ ଚାହୁଁଛି ।

ପିତାମାତା ଯେଉଁ ଦୈହିକ ପରିଶ୍ରମ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ତାହା ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ଉପରେ ନପଡ଼, ଏହା କାମନା କରୁଛନ୍ତି । ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ୱେତ କଲାର ପିତାମାତା ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ଅନ୍ତତଃପକ୍ଷେ ସେହି ପ୍ରକାର ଶ୍ୱେତ କଲାର କାମ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ଅଭିଳାଷ ରହିଛି ସନ୍ତାନ ଏକ ନୀଳ କଲାର (Blue Collar) (ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନକାରୀ) କର୍ମଚିଏ ପାଇ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀ ଆଉ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ଶ୍ରମଜୀବୀ ହୋଇ କଟାବୁ, ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇନପାରେ । କାରଣ ତାହା ପାଇଁ ପୁଣି ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷା, ବୁଦ୍ଧି, ଆୟ, ଉନ୍ନତ ବାସସ୍ଥାନ ଓ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତି ହାସଲ କରିବାକୁ ସାଧନ ନାହିଁ । ତଥାପି ଅଭିଳାଷ ସାମିତ ରହୁନାହିଁ । ଏବେ ଶ୍ରମଜୀବୀ, ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିର ଓ ମଧ୍ୟବିର ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀର ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ପିତାମାତା ଓ ସନ୍ତାନ ଦୂରତ୍ୱ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହାରରେ ବୃଦ୍ଧି ନପାଇଥିଲେ ବି ଦୂରତ୍ୱର ମାତ୍ରା କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ହୋଇଛି । ଏହା ବଂଶକ୍ରମ (Generation Collar) ପାର୍ଯ୍ୟକ୍ୟ ବୋଲି ଠିକ୍ କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ଏହା ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ବୈଷମ୍ୟର ଫଳ । ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ଓ ପରିମାଣାତ୍ମକ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଚାପରେ ଏହି ବୈଷମ୍ୟ ଅଧିକ ଶାଣିତ ହେଉଛି । ଏହା ଯେଉଁ ଚାପ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି, ସେଥିରେ ପିତାମାତା ଓ ସନ୍ତାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କର ଏକ ନୂତନ ସୀମାବଦ୍ଧ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଏହାଫଳରେ ଏକ ନୂତନ ବଂଶଧର ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସେମାନଙ୍କ ପିତାମାତା ଓ ପରିବାର ସହିତ ବିଶେଷ କିଛି ସଂଯୋଗ ନାହିଁ । ଏମାନେ ଏକପ୍ରକାର କଲମି ଗଛ ।

ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀର ଆପାତ୍ୟ ସଂଜ୍ଞା

ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀ କହିଲେ ମୁଁ ବୁଝୁଛି ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ଦୈହିକ ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି ଜୀବିକା ପାଇଁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କ ଚାଳନା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ନଥାଏ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଣକୃଷକୀ, ଅର୍ଦ୍ଧକୃଷକୀ ଓ କୃଷକୀ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ଅର୍ଦ୍ଧକୃଷକୀ ଓ କୃଷକୀ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ କେବଳ ଚାଲିମ ମାଧ୍ୟମରେ କାର୍ଯ୍ୟ-କୌଶଳ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମିତ ଭାବରେ ସେମାନେ ମସ୍ତିଷ୍କ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଶିଖିଯାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପୋଥିଗତ ଶିକ୍ଷା ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କର ଆଦୌ ନଥାଏ କିମ୍ବା ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ତାହା ଅତି ଶୌଣ । ଅଣ-କୃଷକୀ ଶ୍ରମିକ କେବଳ ପାଖପାଖି ଶଗଡ଼ଟଣା ବଳଦ (Draught animal) ପରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାମ କରିଥାଏ । କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାରଖାନାରେ ଚାକିର ନକରି ମଧ୍ୟ ବହୁ କୃଷକୀ କାରିଗର-ଶ୍ରମିକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ନିୟମିତ ଭଲ ଆୟ କରିନ୍ତି, ଯାହାକି ନିୟୁତ କୃଷକୀ ଶ୍ରମିକର ଆୟଠାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ ବରଂ ବେଶୀ । କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ସାମାଜିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମିଳେନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ମାପକାଠିରେ ମାସକୁ ୩ ହଜାର ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ଆୟ କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣତଃ ଶ୍ୱେତ କଲାର ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଏ ନାହିଁ । କାରଣ ଏମାନେ ଚେନ୍ନାଇ-

ଟେବୁଲ କାମ ପ୍ରାୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ସ୍କୁଲ କଲେଜର ପୋଥିଗତ ବିଦ୍ୟାର(ଶିକ୍ଷା) ସୁଯୋଗ ପାଇନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର କେତେକଙ୍କ ଠାରୁ ଏମାନେ ଆୟ ଅଧିକ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀ(Working Class) ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଏ ।

ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ଭିନ୍ନତା

ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ୱେତ ଜନ୍ମାର କିମ୍ବା ତଳସ୍ତରର ନୀଳ ଜନ୍ମାର ନିଯୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ କିମ୍ବା ବୃତ୍ତିଧାରୀଙ୍କୁ(Professional) ବୁଝାଏ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀର କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସାରଣୀ କରାଯାଇପାରିବନି କିମ୍ବା କୌଣସି ମୁକ୍ତି କରି ଏମାନଙ୍କର ଶୁଷ୍ଟ ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ କରିବାର ମୋର ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଏମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଚଉକି ଟେବୁଲ କର୍ମ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଅଫିସ ବାହାରେ(Outdoor) କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଆୟ ସାଧାରଣତଃ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ । କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କର ଭାବମୂର୍ତ୍ତି ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଏମାନେ ବିଦ୍ୟାୟତନରେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ବସ୍ତୁତଃ ଚଉକି-ଟେବୁଲରେ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ଶାରୀରିକ କିମ୍ବା ବାହୁପ୍ରୟୋଗ କରି ଖଟନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମାନେ ସଫାସୁତରା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ସାମାଜିକ ନୀତି ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀଠାରୁ ଉପରେ । ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତି ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଉଚ୍ଚରେ ଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କର ଆୟ ବ୍ୟୟରେ ଭାରସାମ୍ୟ ନରହିଲେ ଚଳିବାକୁ କଷ୍ଟ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କିନ୍ତୁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀ ପରି ଏମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆୟ ଭିତରେ ଚଳିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ନହୋଇ ଆୟର ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷା ଖୋଜୁଥାନ୍ତି । ସୁଯୋଗ ମିଳିଲେ ଅଧିକ ଆୟ ପାଇଁ ଏମାନେ ଅନୁଚିତ ପକ୍ଷା କିମ୍ବା ବ୍ରହ୍ମଚାରୀର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ବିଶେଷ କୁଣ୍ଠିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । କେହି ଏହି ଅନୁଚିତ ପକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କରେ ଦର୍ଶାଇଲେ ବିବେକକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଉପରେ ଥିବା ଉଚ୍ଚମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଓ ଧନିକ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ପ୍ରତି ଅନାୟାସରେ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ମୁକ୍ତି ବାଢ଼ିବସନ୍ତି । ଏମାନେ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀଠାରୁ ବିଶେଷ ଦୂରରେ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମର୍ଯ୍ୟାଦାପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି । ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରତି ଏମାନଙ୍କର ଏକ ଅହେତୁକା(ଯୁକ୍ତା ନହେଲେ ବି) କ୍ରୁର ଦୃଷ୍ଟି ରହିଥାଏ । ଏମାନଙ୍କର ଉପାର୍ଜିତ ଆୟ ବାହାରେ ରୋଜଗାର କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ସହଜାତ ପରି ମନେହୁଏ । ଏମାନେ ତଳକୁ ଖସିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ ଖସିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା-ରହିତ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀକୁ (ଫେରି) ଯିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏମାନେ ବରଂ ସବୁବେଳେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖୀ । ଅଭିଳାଷୀ ।

ସାଧାରଣ ଅନୁଶୀଳନ

ମୁଁ ଉପରେ ଯେଉଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛି, ତାହା ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ତରରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ, ମୁଁ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ମନୋବିଜ୍ଞାନୀ କିମ୍ବା ସାମାଜିକତତ୍ତ୍ୱ ବିଶାରଦଙ୍କ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ଅଧ୍ୟୟନ ମୋର ନାହିଁ କିମ୍ବା ସେ ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କରୁନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ଦୃଶ୍ୟପଟକୁ ଆଖିରେ ରଖି

ବ୍ୟବହାରିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଚଳନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୁଁ ସାଧାରଣ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଛି । ମୋର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ହିଁ ମୁଁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ସମ୍ପର୍କରେ ବସ୍ତୁତଃ ଯାହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ତାହା କହିଛି । ସାମାଜିକ ସ୍ତରରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ଯୁନିଟ୍ ହେଲା ପରିବାର । ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀ ସ୍ତରରେ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର କିପରି ନିଜର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ସହିତ ଏବେ ସମ୍ପର୍କିତ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି, ତାହା ହିଁ କହିବା ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ସେହି ସୀମିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାଠକ ଏହି ନିବନ୍ଧକୁ ବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନଘଟିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନମାନେ ନିଜ ପାଇଁ ଏକ ଅଲଗା ଦୁନିଆ ଗଢ଼ିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ । ପିତାମାତାଙ୍କ ଠାରୁ ସନ୍ତାନମାନେ, ବିଶେଷକରି ପୁଅମାନେ କେତେ ଭିନ୍ନ ହେବେ କିମ୍ବା ଦୂରେଇ ଯିବେ, ତାହା ଟିକିନିଶ୍ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା କାମ ସମାଜତତ୍ତ୍ୱ ବିଶାରଦମାନଙ୍କର । ସମାଜର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଜଣେ ସାଧାରଣ ସାମ୍ବାଦିକ ଭାବରେ ଯେତିକି ଅନୁଶୀଳନ କିମ୍ବା ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଦେଖୁଛି, ତାହା ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କ ଆଗରେ ଥୋଇବା ମୋର କାମ ବୋଲି ଭାବୁଛି ।

ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ସଙ୍କଟ

ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀର ପିତାମାତା ଓ ସନ୍ତାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିବିଡ଼ତା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ । କାରଣ ଦୈନନ୍ଦିନ ଚଳନ, ବାସଗୃହ, ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ଓ ପଡ଼ୋଶୀପଣିଆ ନିକଟତର ହୋଇଥିବାରୁ ଜୀବନାତା ଏକରକମ ଏକ କିୟୋସୁ କିମ୍ବା କ୍ୟାବିନ୍ ଭିତରେ ଚାଲେ । ପିତାମାତାଙ୍କର ଅଭିଳାଷ ହେଲା ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ଏହି କିୟୋସୁ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାଉ । ସନ୍ତାନଟି ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହି କିୟୋସୁ ଜୀବନ କାରୁ ଏହା ସେମାନେ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଚାହାଁନ୍ତି ସନ୍ତାନ ଯାଉ ଚଉକି-ଚେରୁଲ ଜୀବନକୁ । କିନ୍ତୁ ଚଉକି-ଚେରୁଲ ଜୀବନ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାୟତନ, ପରିଚ୍ଛଦ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରିବା ଏହି କ୍ୟାବିନବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ପିତାମାତା ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ଜୀବିକା ପାଇଁ ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମର ଝାଜ ବୁହାଉ । ଦୈନିକ ପରିଶ୍ରମରୁ ମୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସୁଯୋଗ, ସଂଯୋଗ ଏବଂ ବ୍ୟୟ ଆବଶ୍ୟକ; ତାହା ଭରଣା କରିବା ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ । ତାହାଛଡ଼ା ଯଦି କୌଣସିମତେ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଲା ଏବଂ ସନ୍ତାନଟି ଶ୍ୱେତ କଜାର ଶ୍ରେଣୀର ଚଉକି-ଚେରୁଲ ଜୀବନକୁ ଉଠିଗଲା ଖୁବ୍‌ଶୀଘ୍ର ତାକୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମିଳିବ ନାହିଁ । କାରଣ ତା'ର ପିତାମାତା ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀର । ତେଣୁ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ସେହି ସନ୍ତାନକୁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କରୁ ମୁକ୍ତି ଦେବାକୁ ହେବ କିମ୍ବା ସନ୍ତାନଟି ବାପ ମା'ଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର 'ମର୍ଯ୍ୟାଦା' ଆହରଣ କରିବାକୁ । ବସ୍ତୁତଃ ଏହା ହିଁ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦୁନ୍ଦ୍ୱ ଓ ପାରିବାରିକ ସଙ୍କଟ । ଏପରି ଘଟିଲେ ସନ୍ତାନଟି ଏକ

ଅପରିଚିତ ଓ ‘ବିଦେଶୀ’ ସ୍ୱତ୍ୱ ନେଇ ଠିଆ ହେବ । ବାପା-ମା ଓ ସନ୍ତାନ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରୀତି ଆକର୍ଷଣ ରହିତ ବିଚାରୀୟ ସମ୍ପର୍କର ଉତ୍ତର ହେବା ନିଶ୍ଚିତ । ଏହା ହିଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବଂଶଧରର ନୂତନ ସଂସ୍କରଣ । ସେଥିପାଇଁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀ ସଚେତନ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହାନ୍ତି ।

ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଅଭିଳାଷ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ

ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକିୟା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଗତ ୫୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ । ବିଶେଷକରି ୧୯୬୦ ମସିହା ପରଠାରୁ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଠାରୁ ଅଭିଳାଷ ବହୁଗୁଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଅଭିଳାଷ ମଧ୍ୟରେ ସମନ୍ୱୟ ରହିନଥିବାରୁ ମାନସିକ ଦୁଃସ୍ୱ ଓ ସଂଘର୍ଷ କ୍ରମେ ଅତି ତୀବ୍ର ହୋଇଣି । ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଅଭିଳାଷ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ଏତେ ତୀବ୍ର ହୋଇନାହିଁ । କାରଣ ଅଭିଳାଷର ମାତ୍ରା ସେଠାରେ ସୀମିତ । ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀର ସନ୍ତାନ ଯଦି ଉପରକୁ ଉଠିନପାରେ, ତେବେ ସେ ଶ୍ରମଜୀବୀ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜୀବିକା ଗ୍ରହଣ କରିନେଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀୟ ଜୀବିକା ସନ୍ତାନର ସୁଯୋଗ ଏତେ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ସୀମିତ ହେବାର ଲାଗିଛି ଯେ, ଚଉକି-ଟେବୁଲ ନିମ୍ନଭିତ୍ତିରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବା କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ତାହାଛଡ଼ା ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀର ସନ୍ତାନମାନେ ଚଉକି-ଟେବୁଲ ଜୀବିକା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଉଚ୍ଚ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ଯେଉଁମାନେ ସେହି ସ୍ତରରେ ନିମ୍ନଭିତ୍ତି କିମ୍ବା ବୃତ୍ତିରେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ଜୀବିକା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରୁଛନ୍ତି । ବିଶେଷକରି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିର ଶ୍ରେଣୀର ସନ୍ତାନମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟବିର ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର କୃଷି ଅର୍ଥନୀତି ଅତି ଦୁଃସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି ଏବଂ କ୍ରମେ ଅଧୋଗତି ଘଟୁଛି । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ପିତାମାତା ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ନିଜର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ପୋଥିଗତ ଶିକ୍ଷାକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଗେଇ ଦେଇପାରୁଛନ୍ତି । ଏହି ସୁଯୋଗ ଅନେକ ସମୟରେ ସହରାଞ୍ଚଳର ଶ୍ରମଜୀବୀ ପରିବାର ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ବିଦ୍ୟାୟତନରେ ସୀମିତ ସ୍ଥାନ ସହିତ ସହରାଞ୍ଚଳର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା ଖର୍ଚ୍ଚ ବହୁଳ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସହରୀ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶ୍ରମଜୀବୀ ସହିତ ସମକକ୍ଷ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଗରିବ ପ୍ରତି ଏତେ ନିଷ୍ଠୁର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନାହିଁ, ଯାହା ସହରର ସହଧାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିଦୃଷ୍ଟ । କେତେକ ଶ୍ରମଜୀବୀ ପରିବାରର ସନ୍ତାନ ସହରକୁ ଆସି ପାର୍ଟିଟାଇମ୍ କାମ କିମ୍ବା ଟ୍ୟୁସନ ଆଦି ଜରିଆରେ ନିଜର ଭରଣପୋଷଣ କରି ଯୋଗ୍ୟତା ଅନୁସାରେ କଲେଜ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ସେତିକି ସ୍ଥାନ ସହରାଞ୍ଚଳର ମଧ୍ୟବିର ପରିବାରର ସନ୍ତାନମାନେ ପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି । ଯାହା ବି ହେଉ ଏହି ନୂତନ ବଂଶଧରମାନେ ନିଜର ପିତାମାତାଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ଏକ ‘ଅପରିଚିତ’ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ସଂଯତ ଓ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ପାରିବାରିକ ବାତାବରଣ

ଗତ ପଚାଶ କି ତିରିଶ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବାପ-ମା ଓ ସନ୍ତାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ପୂର୍ବରୁ ସଂଯତ (Restrictive କିମ୍ବା Respectful) ଅବସ୍ଥାରୁ କ୍ରମେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ (Permissive କିମ୍ବା open) ଅବସ୍ଥାକୁ ଯାଇଛି । ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନର ମାତ୍ରା ଶ୍ରମଜୀବୀ ପରିବାରରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦେଖାଦେଇଛି ଏବଂ ଧାରମତ୍ତର ଗତିରେ ଘଟୁଛି । ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରରେ ଏହାର ମାତ୍ରା ଶ୍ରମଜୀବୀ ପରିବାର ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ । ଏହି ଦିଗଟି ପିତାମାତା ଓ ସନ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପର୍କର ଭାରସାମ୍ୟରେ ଘୋର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣୁଛି । ଏହାର କାରଣ କେତେକାଂଶରେ ପିତାମାତା ନିଜେ ଓ ଅନେକାଂଶରେ ପାରିପାର୍ଶ୍ବିକ ପରିବେଶ । ଏହା ରୋକିବାକୁ କେହି ଚେଷ୍ଟିତ ନୁହଁନ୍ତି । ବରଂ ପିତାମାତା ନୂଆ ହାଡ଼ା ସହିତ ନିଜକୁ ଖାପ ଖୁଆଉଛନ୍ତି ଇଚ୍ଛାକୃତ, ଅନିଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଅଜ୍ଞାତରେ । ଏହା ବଂଶକ୍ରମ ପାର୍ଥକ୍ୟ (Generation gap) ନୁହେଁ । ଏହାକୁ ବରଂ ସମୟ ଲମ୍ପ (Time Jump) କହିବା ଠିକ୍ ହେବ । ଆଜିର ପିତାମାତା ନିଜର ପିତାମାତାଙ୍କ ସମୟର ସନ୍ତାନ ଭାବରେ ନିଜର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଗଢ଼ିବାରେ ଅପାରଗ, ଅସମର୍ଥ ଏବଂ ବିଶେଷକରି ଅମନୋଯୋଗୀ । ଆଜିର ପିତାମାତାଙ୍କ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଧାରଣା (Value System) ଏତେ ବଦଳିଯାଇଛି ଯେ, ନିଜର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ପୂର୍ବର ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ଗଢ଼ିବାର ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ କରୁନାହାନ୍ତି । ଆଜିର ଅଧିକାଂଶ ପିତାମାତା ସଙ୍ଗେତ ନୁହଁନ୍ତି । ତେଣୁ ନିଜର ସନ୍ତାନ ମନରେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାଧାରରେ ସଙ୍ଗେତପଣିଆର ବୀଜବିତ୍ତ କରବାର ସାହାସ କିମ୍ବା ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରୁନାହାନ୍ତି । ଉପାର୍ଜିତ ଆୟ ବାହାରେ ଅନୁଚିତ ଆୟ କରୁଥିବା ପିତାମାତା ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଅସଙ୍ଗେତ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀକୁ ବିରୋଧ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ପୂର୍ବରୁ ଶିକ୍ଷକ ଧୂମପାନ କରୁନଥିଲେ । ତେଣୁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଧୂମପାନରୁ ନିଷେଧ ଏବଂ ନିବୃତ୍ତ କରାଇପାରୁଥିଲେ । “ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି, ତାହା କର; ମୁଁ ଯାହା କରୁଛି ତାହା କରନାହିଁ” ବ୍ରତବ୍ୟ ହୋଇପାରେନା । ତେଣୁ ଶ୍ରମଜୀବୀ ଓ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ସାମାଜିକ ଶ୍ରେଣୀର ଚେତନା ଓ ସଙ୍କଟ ଯୋଗୁଁ ନୂତନ ବଂଶଧର ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଭିନ୍ନ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ରହିବ । ବରଂ ମୂଲ୍ୟବୋଧହୀନ ଏକ ଅପରିଚିତ ଗୋଷ୍ଠୀର ବିକାଶ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଘଟୁଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

(ତା.୭.୮.୯୪ରିଖ)

ମଣିଷର ଇଚ୍ଛା ପ୍ରବୃତ୍ତି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଭିନ୍ନ ରୂପ

ଇଶ୍ଵର ବିଶ୍ଵାସ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କର ଅଛି । ପୃଥିବୀସାରା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି କେହି ଚଳିପାରୁନାହାନ୍ତି । କାର୍ଲମାର୍କସ୍ ଭଗବାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵ ମାଧ୍ୟମରେ ହଟାଇଦେଲେ । ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷ୍ରେ କାର୍ଲ ମାର୍କସଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵବୋଧୀ ଲୋକେ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ମାର୍କସବାଦୀ ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ । ଗାର୍ଡାସ୍କୁ ବନ୍ଦ କରିଦିଆଗଲା । ଏହି ତତ୍ତ୍ଵ ଆମଦାନୀ ରପ୍ତାନି ଭିତ୍ତିରେ ଦିଆନିଆ ହୋଇ ବିଶ୍ଵର ସବୁଦେଶକୁ ବ୍ୟାପିଲା । ଇଶ୍ଵରବାଦ ସେହିସବୁ ଦେଶରେ ମାର୍କସବାଦୀଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଚାପି ହୋଇରହିଲା । ୭୦ ବର୍ଷ ପରେ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିଅନ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲା । ଇଶ୍ଵରବାଦ ଧୀରେ ଧୀରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦେଶରେ ଖୋଲାଖୋଲି ଫେରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ଚୀନରେ ଇଶ୍ଵରବାଦ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ସରକାରଙ୍କ ପୌରୋହିତ୍ୟରେ ଫେରିନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ମାର୍କସବାଦୀମାନେ ଧର୍ମ କଥା ଖୋଲାଖୋଲି ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହ କରନ୍ତିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଘରେ ମହିଳାମାନେ ଓଷାବ୍ରତ ପୂଜା ଉପାସନା କରନ୍ତି । ଇଶ୍ଵର ବିଶ୍ଵାସ ମଣିଷର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶ୍ଵାସ । କୌଣସି ଆଦର୍ଶ ଭିତ୍ତିକ ଏହା ନୁହେଁ । ଭଗବତ ବିଶ୍ଵାସରୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଜନ୍ମ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ମଣିଷକୁ ସ୍ଵାଭାବିକ ଇଚ୍ଛା ମନୋଭାବରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵକୁ ନିଏ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ବିନା ଯେ ମଣିଷ ଚଳିପାରିବ ନାହିଁ ଏହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଯଦି ଗୋଟିଏ ମଣିଷକୁ ତାହାର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର କୌଳିକ ବିଶ୍ଵାସ, ଚଳଣୀ, ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଜୀବନର ବାଧ୍ୟତାରୁ ଦୂରେଇ ନେଇପାରିଲା ନାହିଁ, ସାମାଜିକ ପାରିବାରିକ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୋଷଗୁଣରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରିପାରିଲା ନାହିଁ, ତେବେ ସେ ମଣିଷଟି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଆଶ୍ରୟ ପାଇପାରି ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ଭଗବାନଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରେ ସବୁ ମଣିଷ ସମାନ- ଏହି ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵଟିକୁ ଯଦି ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହଜ ଏବଂ ସମ୍ଭବ ହେଲାନାହିଁ ତେବେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ସୋପାନରେ ସେ ମୋଟେ ଉଠିପାରୁନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ଭୁଲ କଣ ? ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ସ୍ଵତ୍ଵରିପୁ ଯଦି ଜଣକୁ ଅକଳିଆରେ ପକାଇଛି ଏବଂ ସେ ମଣିଷ ତାହା ଅତିକ୍ରମ କରିପାରୁନାହିଁ ତେବେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ ମଣିଷଟି ଯାପନ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଭଗବାନଙ୍କ ଜଗତରେ ଯିଏ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାକୁ ନେଇ ଆଗେଇବାକୁ ବାହାରିଛି ସେ ନିଜେ ନିଜ ଭିତରୁ ସନ୍ତାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ଯେ ଯେହିଁ

ପଥଟିକୁ ସେ ବାଛିଛି ସେଥିରେ କେତେ ଅଗ୍ରଗତି କରିଛି । ନିଜ ଅନ୍ତରରୁ ସେ ଯେତିକି ସଜୋଗ ଉତ୍ତର ପାଇବ ତାହା ସମାକ୍ଷା କରି ସେ ନିଜେ ଠିକ୍ କରିବ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଆହରଣ କରିବାରେ ତାର କେତେ ଅଭାବ ରହିଛି । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଅଭିଳାଷ୍ୟ ହେବ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ବାଟ ବାଛିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ସହଜରେ ସମ୍ଭବ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମାନ୍ୱୟରେ ଏଥିରେ ଅଗ୍ରଗତି ନିଶ୍ଚୟ ସମ୍ଭବ ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଓ ବିବେକ ମଧ୍ୟରେ ଅଭେଦ୍ୟ ସଂପର୍କ

ପ୍ରତି ମଣିଷର ସହଜାତ ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା ରହିଛି । ତାହା ରହିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଯେଉଁମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ ପାଇଁ ଉନ୍ମୁଖ ହୋଇନାହାଁନ୍ତି ସେମାନେ ଯେ ପୁରୁରୁଷ ନୁହଁନ୍ତି ଏହା ନିଶ୍ଚୟ କୁହାଯାଇପାରିବନି । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଗ୍ରହଣ ନକରି ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ମୂଳତଃ ନିଜ ଜୀବନର ପରିଚାଳନାରେ ଓ ଆଚରଣରେ କ’ଣ ଠିକ୍ ଓ କ’ଣ ଭୁଲ୍ ଏକଥା ଉପଲବ୍ଧି କରିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ । ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ମାନବିକ ଜୀବନର, ମାନବିକ ଚରିତ୍ରର ସ୍ୱଭାବ ସୁଲଭ ଗୁଣ ଓ ଦୋଷ ସଂପର୍କରେ ଆପଣା ଛାଏଁ ସଚେତନ । ସେଥିପାଇଁ ଇଶ୍ୱରବାଦର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ସମାଜରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଚଳୁଛନ୍ତି, ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ କରୁଛନ୍ତି ସେଥିରେ ଭଲ କାମ କରିବାକୁ ଅନୁପ୍ରେରିତ ନିଶ୍ଚୟ । ଭୁଲ୍ କାମ ଯେତେବେଳେ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ସଚେତନ ଭାବରେ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଇଶ୍ୱର ଚେତାଇବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିବେକ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଅଦୃଶ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ରହିଛି । ବିବେକ ହିଁ ପ୍ରତି ମଣିଷ ଭିତରେ ଭଗବାନଙ୍କ ସଭା ଭାବରେ ନିହିତ ରହିଛି । ଯେପରି ହୃଦୟନ୍ତ୍ରୀ ମଣିଷ ଜୀବନର ଆରମ୍ଭରୁ ସର୍ବଦା କର୍ତ୍ତବ୍ୟରତ ବିବେକ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା କର୍ତ୍ତବ୍ୟରତ । ହୃଦୟନ୍ତ୍ରୀ ସଂପର୍କରେ ସବୁ ସମୟରେ ମଣିଷ ସଚେତନ ନୁହେଁ ସେଥିରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ନହେଲେ । କିନ୍ତୁ ବିବେକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ପାଇଁ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ସଚେତନତାର ଉପ ଖୋଲିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏନାହିଁ । ମଣିଷର ମନ୍ତ୍ରିଷ ସହିତ ମନ ଓ ବିବେକର ସ୍ୱତଃସ୍ପୃର୍ତ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସବୁବେଳେ ରହିଛି । ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ବିବେକକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ ମଣିଷ କାମ କରି ଚାଲୁଛି ତାହା ମଣିଷଟିର ଭୁଲ୍ । ପୁଣି ଯେଉଁମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ନିଜ ଜୀବନର ଗତିପଥକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ସେମାନେ ବିବେକକୁ ବଳି ଦେଇ କୌଣସି କାମ କରିପାରିବା କଥା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଓ ବିବେକକୁ ନିଜର ଅବିଭାଜ୍ୟ ଅଂଶ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବା କିମ୍ବା ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉନାହାନ୍ତି ।

ଜଗତରେ ଯଦି ଆଇନକାନୁନ କିଛି ନଥାନ୍ତା, ସରକାର କିଛି ନଥାନ୍ତା, ପୋଲିସ୍ କି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ନଥାନ୍ତେ ତେବେ କ’ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ? ସାଧାରଣତଃ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମିଳନ୍ତା ଯେ ଅରାଜକତା ଥାଆନ୍ତା । ଯୋର ଯା’ର ମୂଲକ ତାର ନ୍ୟାୟରେ ସମାଜର ଦୁର୍ବଳ ମଣିଷଗୁଡ଼ାକ ସବଳ ଦୁଷ୍ଟଲୋକଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରେ ସଜି ମରୁଥାନ୍ତେ । ଏହା ସତ୍ୟ କି ? ସରକାର ଅଛି । ପୋଲିସ୍ ଅଛି । ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍

ଅଛନ୍ତି । ବିଚାରପତି ଅଛନ୍ତି । ଦୁର୍ବଳ ଲୋକ ବି ଅଛନ୍ତି । ବଳୁଆ ଲୋକେ ବି ଅଛନ୍ତି । ବଳୁଆ ଲୋକେ ଦୁର୍ବଳ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁନାହାଁନ୍ତି କି ? ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସରକାର, ପୋଲିସ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଏବଂ କୋର୍ଟ କଚେରୀ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏହି ଅତ୍ୟାଚାରୀ ବଳୁଆ ଲୋକଙ୍କୁ ହିଁ ନିରାପରା ଦେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । କାରଣ ଦୁର୍ବଳ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କର ସେବା ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ସକ୍ଷମ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହି ବଳୁଆ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ବିବେକ ମଧ୍ୟ ଅଛି । କୁଆଡ଼େ ଯିବ ବିବେକ ? କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ବିବେକକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ, ଏତାଇ ଦେଇ ଦୁର୍ବଳ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଛନ୍ତି । ଦୁର୍ବଳ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅନେକଗୁଣ ବେଶୀ । ବଳୁଆ ଲୋକଙ୍କୁ ଯଦି ସେମାନେ କେବଳ ଚାପୁଡ଼ାଟିଏ ମାଗିପାରନ୍ତେ, ତେବେ ବଳୁଆ ଲୋକେ ଜବତ ହୋଇଯାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ମୁଷିମେୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବଳୁଆ ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ସରକାର, ପୋଲିସ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଓ ବିଚାରପତିମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରୋକ୍ଷରେ ରହିଛନ୍ତି । ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏହି ସବୁ ଶକ୍ତି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଲୋକଙ୍କୁ ଡରାଇବାର ଶକ୍ତି ଓ ଅସ୍ତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ଅଭିଧାରରେ ଅଛି । ଈଶ୍ଵରବାଦ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ମଧ୍ୟ ଯେପରି ଏହି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଅଛି ବୋଲି ଜଣାପଡୁଛି ।

ଏହି କଥା କହିବା ପଛରେ ଅଛି ଯେ, ଏହି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଲୋକେ ମଣିଷର ଇତିରାଗୁଣ ସବୁକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଦୁର୍ବଳ ଲୋକଙ୍କୁ ଅତ୍ୟାଚାରିତ କରୁଛନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ମୁଁ ଦେଖେ ଏହି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଲୋକେ ଈଶ୍ଵରବାଦୀ ହୋଇ ଘରେ ପୂଜା ଉପାସନା କରନ୍ତି ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟା ଧରି । ଶୁଦ୍ଧପୂତ ଜୀବନ ଯାପନର ଗୁଡ଼ାଏ ‘ବିଧି’ ପାଳନ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମଜୀବନରେ, କାର୍ଯ୍ୟଧାରାରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଓ ବିବେକର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତିନାହିଁ । ନଚେତ୍ ସମାଜରେ ଯାହା ସବୁ ଘଟୁଛି ତାହା ଘଟନ୍ତା ନାହିଁ । କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଛୋଟ ଛୋଟ କଥାରୁ ଖୁଅସବୁ ବାହାର କରିହେବ । ମୋ ବାସଗୃହ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ଅଛି । ସେ ବାଟରେ ଗଲାବେଳେ ଲୋକେ (ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳା) ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ଯାଇ ଉପାସିତ ଅଧିଷ୍ଠାତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରନ୍ତି । ରବିବାର ଦିନ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦିନମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ‘ବଡ଼ ବଡ଼’ ଲୋକ ଆସନ୍ତି । ବହୁତ ଗାଡ଼ି ଲାଗିଯାଏ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ । ପ୍ରଣାମ କରୁଥିବା ଏବଂ ଏହି ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୁଁ ଅନେକଙ୍କୁ ଜାଣେ । ସେମାନେ ନିଜ ଜୀବନରେ ଯେଉଁ କର୍ମରେ ନିଯୋଜିତ ଅଛନ୍ତି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ଵ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଖୁଲାପ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅତୀତରେ କରିଛନ୍ତି । ଈଶ୍ଵରବାଦର ଭିତ୍ତି ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାହିଁକି ଉଚ୍ଚସ୍ତରରେ ‘ଚେର’ ମତାଇନାହିଁ ଭାବି ମୁଁ ମୋ ଭିତରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଉଠେ । କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କ ମନରେ, ବିବେକରେ ଯଦି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର କିଛିଟା ପ୍ରଭାବ ଥାଆନ୍ତା ତେବେ ସେମାନେ ଯାହା କରୁଛନ୍ତି ତାହା ନିଶ୍ଚୟ କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଏମାନେ ସବୁ ବଳୁଆ ଲୋକ । ଦୁର୍ବଳ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ, ଅବିଚାର ଏବଂ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବାକୁ କ’ଣ ଈଶ୍ଵର ଏବଂ ବିବେକ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ଓ ପ୍ରେରଣା ଦେଉଛନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ କେତେକ ଜ୍ଞାନୀ, ପଣ୍ଡିତ, ଭଗବତ ଜୀବନରେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଆସି ପ୍ରବଚନ ଦିଅନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଅନୁଗାମୀମାନେ

‘ଭକ୍ତ’ ମାନେ ବେଶ ପ୍ରଚାର କରନ୍ତି ପ୍ରବଚନର ସମୟ ଓ ସ୍ଥାନ ସଂପର୍କରେ । ବହୁ ଜନସମାଗମ ହୁଏ । ଏହି ପ୍ରବଚନ ଗୁଡ଼ିକରେ ମଣିଷ ଭଲ ହେବା ପାଇଁ ଅସୁମାରୀ ବାଣୀ ପ୍ରଚାର ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ଏହି ପ୍ରବଚନରେ ଯୋଗଦେଇ ଆଗ୍ରହରେ ସବୁ ଶୁଣନ୍ତି ପରଦିନ ନିଜ ଅଫିସରେ, ନିଜ ବ୍ୟବସାୟରେ ଦୁର୍ନୀତି ଓ ବ୍ରହ୍ମାଚାର ନିର୍ଲିପ୍ତ ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ଚଳାନ୍ତି । ପୂର୍ବ ସଂଧ୍ୟାର ପ୍ରବଚନର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ସେମାନଙ୍କ ଠାରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ସେ ଦିନର ଏହି ଦୁଷ୍ଟ କରିସାରି ଘରକୁ ଫେରି ପୁଣି ସେହି ଅଶୁଦ୍ଧ ମନ ନେଇ ସଂଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବଚନ ଶୁଣିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି । ମୋ ନିଜ ଜୀବନରେ ପ୍ରତିଦିନ ଏହି ମଣିଷଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଁ ଦେଖୁଛି । ଏଇମାନେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ମନ୍ତ୍ରୀ, ବଡ଼ ଅଫିସର, ବଡ଼ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଛୋଟ କିରାଣୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବଡ଼ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଛୋଟ ଦୋକାନୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜର କାମରେ ଅଛନ୍ତି । ଏହିମାନେ ଶିକ୍ଷକ, ଅଧ୍ୟାପକ, ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୂଳପତି, ଓକିଲ ବିଚାରପତି ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ମଞ୍ଜି ସେମାନଙ୍କ ଠାରେ ଚେର ଧରୁନାହିଁ । ସେମାନେ ସତ୍ୟସମ୍ପର୍କରେ ଦୁର୍ନୀତି ବିରୋଧରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାଷଣ ମାରୁଛନ୍ତି । କ’ଣ ହେବ ଏ ସବୁରେ ?

ମୁଁ ହିନ୍ଦୁମତର ଇହଜନ୍ମ ଓ ପରଜନ୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ । ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦେଖାହେଲେ ପଚାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଯେ, ସେ ଯଦି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଦେହରେ, ମନରେ ଅଛନ୍ତି ତେବେ ମଣିଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଭାବ କାହିଁ ? ମୁଁ ଲୌକିକ ଧର୍ମ ଧାରଣାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖାହେଲେ ପଚାରିବି ଯେ, ଅଳ୍ପ ଲୋକ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନକୁ କାରୁ କରି ରଖିବାର ଅଧିକାର କାହିଁକି ପାଇଛନ୍ତି ? ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ମୁଣ୍ଡିମେୟ ଲୋକଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ଭଗବାନ କାହିଁକି ଅନୁମୋଦନ କରୁଛନ୍ତି ? ଭଗବାନଙ୍କ ସନ୍ତାନ ତ ସମସ୍ତେ । ତେବେ ସେ ଅଳ୍ପ କେତେକଙ୍କୁ ଗେହ୍ଲୁକରି ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କୁ ଏପରି ହାନିଷ୍ଟା କାହିଁକି କରୁଛନ୍ତି ? ଭଗବତ ରାଜ୍ୟରେ ତ ପ୍ରବଞ୍ଚନାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକବାଦୀମାନଙ୍କୁ ବିପୁଳ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଲୋକଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ଏକ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ । ଏ ଅନ୍ୟାୟ, ଶୋଷଣ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ଭଗବାନ କେବେ ବନ୍ଦ କରିବେ ? ଏଠାରେ ନାରଦଙ୍କ ଜୀବନରେ ଘଟିଥିବା ଏକ ଉପାଖ୍ୟାନଟି ଉଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ମନ ହେଉଛି । ଅଧିକାଂଶ ଲୋକେ ନାରଦଙ୍କ ନାମ ଜାଣିଥିବେ । ନାରଦ ସବୁବେଳେ ନାରାୟଣ, ନାରାୟଣ କହି ବୁଲନ୍ତି, ଅବଶ୍ୟୟ ଯା’ କଥା ତା’ ଆଗରେ କହି କଳିଆ ମଞ୍ଜି ମଧ୍ୟ ପୋତନ୍ତି ବୋଲି ନାରଦଙ୍କର ସୁନାମ ଅଛି । ଥରେ ସେ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଂଚିଲେ । ବିଭିନ୍ନ କଥା ଛଳରେ ନାରଦ ଦାବିକଲେ ଯେ, ସେ (ନାରଦ) ଭଗବାନଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଭକ୍ତ । ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁ କହିଲେ, “ନାରଦ, ତୁମେ ମୋର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଭକ୍ତ ନୁହଁ । ଆଉ ଜଣେ ଅଛି ।” ନାରଦ କହିଲେ, ‘ମହାପ୍ରଭୁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଜୀବନସାରା ଆପଣଙ୍କ ନାମ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହାରିକୁ ସ୍ମରଣ କରେନାହିଁ । ଆପଣ ମୋ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ହିଁ ଆପଣଙ୍କର ଏକ ନମ୍ର ଭକ୍ତ ।’ ବିଷ୍ଣୁ କହିଲେ, “ତୁମେ ଗୋଟାଏ ମତଳବ ରଖୁ

ନାରାୟଣ ନାରାୟଣ କହିଚାଲିଥାଅ । ମୋର ଏକ ନମ୍ବର ଭକ୍ତ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇବା ପାଇଁ କାମନା ରଖୁ ତମେ ଏଇଆ କରୁଥାଅ । ସେ ଭାବରେ ତମର ଖାଲି କାମନା ନାହିଁ । ଅହଙ୍କାର ମଧ୍ୟ ଅଛି । ନାରଦ ପଚାରିଲେ, “ମହାପ୍ରଭୁ, କହନ୍ତୁ କିଏ ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନ ଯାହାଙ୍କୁ ଆପଣ ନିଜର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଭକ୍ତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯିବି ।” ବିଷ୍ଣୁ ନାରଦଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ: “ତୁମେ ଅମୃତ ଗାଁକୁ ଯାଅ । ସେ ଗାଁରେ ସମୃଦ୍ଧ ନାମରେ ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ଅପାଠୁଆ ଚାଷୀ ଅଛି । ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଜାଣିବ ।” ନାରଦ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦଉଡ଼ିଲେ ସେ ଗାଁକୁ । ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ବେଳ ଗଢ଼ିଲାଣି । ଚାଷୀଟି ବିଲରୁ ଫେରି ଲଙ୍ଗଳଟି କାନ୍ଥକୁ ଡେରି ଦେଇ ବଳଦକୁ ବାନ୍ଧି ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଗାଧୋଇବାକୁ ଗଲା । ଗାଧୋଇସାରି ଆସି ଗାମୁଛାକୁ କଳାମାରି ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ତିନି ଥର ବିଷ୍ଣୁନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ହାତ ଯୋଡ଼ି ପ୍ରଣାମକଲା । ପ୍ରଣାମ ସାରି ଘର ଭିତରକୁ ଗଲାବେଳକୁ ଘରଣୀ ତାର ବେଲାଏ ପଖାଳ ଥୋଇଲା । ପାଖରେ ଖଣ୍ଡିଏ କଦଳୀ ପତରରେ ଟିକିଏ କଳମ ଶାଗ ଭଜା, କଂଚାଲଙ୍କା ଓ ଲୁଣ ଥୋଇଲା । ଚାଷୀଜଣକ ଗୁଣ୍ଡାଏ ପଖାଳ ହାତରେ ନେଇ ମଥା ଉପରକୁ ନେଇ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ନିବେଦିତ କରି ଖାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ତା’ମନରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ସୁମରିବା ଛତା ଆଉ କିଛି କାମନା ନାହିଁ । ନାରଦ ଠିଆ ହୋଇ ଏସବୁ ଦେଖିଲା ପରେ ସବୁ ବୁଝିଲେ । ଚାଷୀଟି ପ୍ରତି ଈର୍ଷା ତ ନିଶ୍ଚୟ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ମନଟି ତାଙ୍କର ଟିକିଏ ଭଣା ହୋଇଗଲା । ଚାଷୀଟି ଏତେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ନିଷ୍ଠାମୟ ହୃଦରେ ଆନ୍ତରିକତାର ସହିତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଦିନକୁ ଥରେ ମାତ୍ର ସ୍ମରଣ କରୁଛି ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କୁ କିଛି ମାଗୁନାହିଁ । ପଖାଳ ଗୁଣ୍ଡାଏ ମିଳୁଛି ବୋଲି ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି । ନାରଦ ମନେ ମନେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଲାଜା ସ୍ମରଣ କରି ସେଠାରୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ।

(ତା.୫.୧୦.୯୭ରିଖ)

ଜନ୍ମ-ମୃତ୍ୟୁର ସଂଯୋଗ

ଜନ୍ମ ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁ

ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କିଏ ? ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନ ମୋ ମନରେ ଆଜି କାହିଁକି ଉଠୁଛି ଜାଣିନି । ହୁଏତ ଜାଣିଛି । କିନ୍ତୁ ତା'ର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୂପରେଖ ମୋ ମନରେ କିମ୍ବା ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁନାହିଁ । କେତେଦିନ ଧରି ମୁଁ ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଏକ ବିଚିତ୍ର ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ଅଛି । ଜୀବନରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ଅଛି ଯାହା ହୁଏତ ମୃତ୍ୟୁରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ସନ୍ଧିକ୍ଷଣରେ ଜୀବନର ପ୍ରାର୍ଥ୍ୟତା ଘୁଞ୍ଚି ଘୁଞ୍ଚି ଯାଏ, ଲୁଚି ଲୁଚି ଯାଏ; ଜୀବନଟା ଅତି ଅସାର ଓ ଅଲୋଡ଼ା ମନେହୁଏ । ମୃତ୍ୟୁଟା କାମ୍ୟ ଓ ମୂଲ୍ୟବାନ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଜୀବନର ଏହି ସଂଜ୍ଞାଟି ହେଲା ଶରୀର । ଶରୀର ଜୀବନର ଏକ ପାତ୍ର ମାତ୍ର । ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟାଏ ଖୋଳ ଯେଉଁତାକୁ ଆଧାର କରି ଜୀବନ ଚାଲେ । ଜୀବନର ସାମଗ୍ରିକ ସମ୍ଭାର ଶରୀରରେ କିମ୍ବା ଶରୀର ସ୍ଥଳତାରେ ନଥାଏ । ଶରୀରର ଯେଉଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ, ଅଦୃଶ୍ୟ ଓ ଅବିଚାକ୍ୟ ଅଂଶକୁ ନେଇ ଜୀବନର ବିସ୍ତାରିତ ସାମଗ୍ରିକତା ଗଠିତ ତାହା ହେଲା ଚିନ୍ତା, ମନ, ବିବେକ, ଆତ୍ମା, ହୃଦୟ, ଅଭିଳାଷ । ଏହିସବୁର ମୂଳ ଆଧାର ହେଲା ମସ୍ତିଷ୍କ । ମସ୍ତିଷ୍କର ସ୍ଥଳତା ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ରହିଛି ମସ୍ତିଷ୍କ-ଶକ୍ତି । ଏକ ସାମୁହିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏହିସବୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶକ୍ତିର ବିକାରଣ ଘଟେ । ଏସବୁ ପରିପ୍ରକାଶରେ ଜୀବନର ପରିକଳନା ଘଟିଥାଏ । ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁ ଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ମୃତ୍ୟୁ ଜୀବନକୁ ମାରିପାରେ ନାହିଁ । ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁକୁ ମାରିପାରେ । ମୃତ୍ୟୁ ଜୀବନକୁ ଟପି ଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ମୃତ୍ୟୁ ଶରୀରକୁ ମାରିଦିଏ । ମୃତ୍ୟୁ ଗୋଟିଏ ଶରୀରର ଶେଷ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟି । ମୃତ୍ୟୁ ସାମିତ । ଜୀବନର ଦିଗନ୍ତ ସୁଦୂର । ଯେଉଁଠି ଅସୁମାରୀ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟି ରହିଛି, ଗୋଟିଏ ଶରୀରର ଶେଷ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟି ପରେ ଜୀବନ ଆଗକୁ ଚାଲେ । ମୃତ୍ୟୁର ଶେଷ ଅଛି । ଜୀବନ ଅସାମ । ଜୀବନ ଶେଷହୀନ । ଯଦି ତାହା ନହୋଇଥାନ୍ତା, ଯଦି ମୃତ୍ୟୁ ବଳରେ ଜୀବନ ଶେଷ ହୋଇଯାଉଥାନ୍ତା, ତେବେ ମୃତ୍ୟୁ ନଥାନ୍ତା । ମୃତ୍ୟୁର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଜୟ କରିପାରିବ । ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ କିଛି ନିଜତ୍ବ, କିଛି ନିଜସ୍ବ, କିଛି ସ୍ବପ୍ନ ଓ କିଛି ଏକାନ୍ତ ସରା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁ ମଣିଷଟି ତାହା କରିପାରେ ନାହିଁ ସେ ଅନେକାଂଶରେ ମୃତ୍ୟୁର ସାର୍ବଭୌମତ୍ବ ସ୍ବାକାର କରିନିଏ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଲୋକ ନିଜସ୍ବ ସରା

ଓ ସ୍ୱତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରନ୍ତି ନିଜ ଶରୀରର ଶେଷ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟି ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପୂର୍ବରୁ । ସେମାନଙ୍କୁ ମୃତ୍ୟୁ ହରାଇପାରେ ନାହିଁ ।

ଜନ୍ମ ପରେ କେତେ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟି

ପୃଥିବୀରେ ମଣିଷ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଜୀବଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ବୋଲି ନିଜର ଦାବି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିସାରିଛି । ଜୀବନର ଏକ ସାମଗ୍ରୀକ ଲମ୍ବା ଜଞ୍ଜିରରେ ମଣିଷ ସମାଜ ବାନ୍ଧି ହୋଇରହିଛି । ମଣିଷଟିଏ ଯେବେ ଜନ୍ମ ହେଉଛି ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଠାରୁ ସେ ନିରନ୍ତର ମୃତ୍ୟୁ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁବା ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ତେଣୁ ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ଗୋଟିଏ ମଣିଷର ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱପରି । କିନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଯେତେଗୁଡ଼ିଏ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟି ଅତିକ୍ରମ କରୁଛି ତାହା ହିଁ ଜୀବନ । ଏହି ଜୀବନର ବିଲୟ ନାହିଁ । ସେହି ଜୀବନଟି ଚିରନ୍ତନ । ଶାଶ୍ୱତ । ତାହାର କ୍ଷୟ ନାହିଁ । ଜୀବନର ଅକ୍ଷୟତାର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା କାମ ତାର ଏକାନ୍ତ ନିଜସ୍ୱ । ତେଣୁ ସେ ଜୀବନଟାକୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରିବ, ତାହା ସେ ନିଜେ ସ୍ଥିର କରିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଅକ୍ଷୟତା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମଣିଷ ସ୍ଥିର କରିବ ନାହିଁ ଏ କଥା ନିଶ୍ଚିତ । ମଣିଷ ଜୀବନର ଶେଷ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟି ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଯାହା କରିବ ତାହା ସାମଗ୍ରିକ ମାନବ ଜୀବନରେ ଏକ ଅଂଶ ହେବ କି ନାହିଁ ଏବଂ କଣ କଲେ ମୃତ୍ୟୁ ସେହି ଜୀବନଟିର ସମଗ୍ର ସରାକୁ ଲୋପ କରିବ ନାହିଁ, ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ସଚେତନ ଭାବରେ ବିଚାର କରି ଠିକ୍ କରିବ । ଯେହେତୁ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମଣିଷ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟ ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ତେଣୁ ସେମାନେ ମୃତ୍ୟୁ-ଉତ୍ତର ଚକ୍ରଟି ଜୀବନର କୌଣସି ଅଂଶ ହେଉନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଶରୀରର ମୃତ୍ୟୁ ସହିତ ଜୀବନର ସରା ଓ ସ୍ୱତ୍ୱ ଲୋପ କରିଯାଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ଆଦୌ କହୁନାହିଁ ଯେ ସେମାନେ ନିଜର ପୁରୁଷନୁକ୍ରମିକ ପାରିବାରିକ ଜୀବନର ଧାରାବାହିକତା ଛିନ୍ନ କରିଯାଉଛନ୍ତି । ସ୍ଥୂଳ ଶାରୀରିକ ସ୍ତରରେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ନିଜରସରା ଛାଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି ନିଜର ଉତ୍ତରପୁରୁଷ ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ସାର୍ବଜନୀନ ମଣିଷ ସମାଜ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନକୁ ପୂରାପୂରି ପୋଛି ଦେଉଛି ।

ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ

ମଣିଷ ସମେତ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତର ଜୀବନ ରହିଛି । ଏପରିକି ବିଜ୍ଞାନ ଏପରି ଜ୍ଞାନରେ ପହଞ୍ଚିଲାଣି ଯେ ଜଡ଼ କୁହାଯାଉଥିବା ପଦାର୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ଅଣୁ ଓ ତାହାର କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ଅଂଶ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନବରତ ଚାଲିଛି । ସେ ତ ଗହନ କଥା । ଆମେ ସେତେବାଟ ଯିବାନାହିଁ । ଗଛ ଓ ଲତା ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ଜୀବନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ପ୍ରତି ଉଦ୍ଭିଦ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଚାହେଁ । ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଚାହେଁ । ତେଣୁ ମାଟି ପାଣି ପବନ ପରି ଖାଦ୍ୟ ସହିତ ସୂର୍ଯ୍ୟତାପ ଓ କିରଣ ଦରକାର କରେ ନିଜର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ । ଜଗତୀୟ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଉଦ୍ଭିଦର ଜୀବନ ସଂପର୍କରେ ବହୁ ତଥ୍ୟ ଦେଇଯାଉଛନ୍ତି ନିଜର ଅନୁଶୀଳନ ଓ ପରୀକ୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ । ଏପରିକି ଗଛଲତାମାନେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ୁଛି । ପ୍ରାଣୀ

ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁତ ତଥ୍ୟ ଦେଇସାରିଲେଣି । ମନୋବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ମଣିଷର ମନ ସମ୍ପର୍କରେ କେତେ କଥା କହିସାରିଲେଣି । ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ରୀମାନେ ମଣିଷ ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ୱର ଅବତାରଣା କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଭାବନ୍ତି କି ସେମାନେ ଯେଉଁ ଗଛପତ୍ରର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ବଞ୍ଚନ୍ତି ତାହାର ମୂଳକଥାଟା କ'ଣ ? ଗଛପତ୍ର କେବଳ ଦିଅନ୍ତି । କ'ଣ ଆମରୁ ନିଅନ୍ତି ? ଆମର ଯାହା ବିଷ ତାହା ନେଇ ସେମାନେ ବଞ୍ଚନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଅମୃତ ଆମର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ସେମାନେ ହୁଏତ ଆମର ଅଜ୍ଞାରକାମ୍ନା ବିନା ବଞ୍ଚିପାରିବେ । ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ଅମୃତାନ ବିନା ବଂଚିବା ସମ୍ଭବ ହେବ କି ? ଉଦ୍ଭିଦ ଆମର ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ । ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ପ୍ରତିଦାନ ଦେଉଛୁ ? ଏସବୁ କଥା ଆମେ ସଚେତନ ଭାବରେ ସାଧାରଣତଃ ଭାବୁନାହିଁ । କେବଳ ସଂକଟ ପଡ଼ିଲେ ବିଶାରଦମାନେ ଏହି ତତ୍ତ୍ୱ ଆମ ଆଗରେ ବଖାଣିଲେ ଯାଇ ଆମେ କିଛିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ହେବୁ । ପୁଣି ଆପଦକାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ଅତିକ୍ରମ କଲାପରେ ଆମେ ଭୁଲିଯାଉ ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଉଦ୍ଭିଦର ମଧ୍ୟ ଶେଷ ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ । ଉଦ୍ଭିଦର ଜୀବନ ପ୍ରାର୍ତ୍ତ୍ତ୍ୱ ବିନା ମଣିଷର ବଞ୍ଚିବା ଏକରକମ ଅସହନୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତା । କାରଣ ମଣିଷ ଉଦ୍ଭିଦକୁ କିଛି ନଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଭିଦ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧରୁ ବିରୂପ ହୁଏନାହିଁ । ତେଣୁ ଉଦ୍ଭିଦ ଜଗତର ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ଉଦ୍ଭିଦ ଜୀବନ ଅବୀରତ ଧାରାରେ ଧାଡ଼ି ଲଗାଇ ଚାଲିଥାଏ ମଣିଷକୁ ଦେବାପାଇଁ । ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ । ମଣିଷ କିନ୍ତୁ ନିଜର ଅପ୍ରାକୃତିକ କୃତ୍ରିମ ବିଳାସ ଓ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଉଦ୍ଭିଦ ଜୀବନକୁ ଆଘାତ କରି କରି ଚାଲିଛି । ମଣିଷ ବୁଝୁନାହିଁ ଉଦ୍ଭିଦର ଶେଷ ମାଲଲସ୍ପର୍ଶି ଯେତେ ନିକଟତର ହେବ ମଣିଷର ବଞ୍ଚିବା ସେତେ ଦୁଃଖଦ ହେବ ।

କେବଳ ବଞ୍ଚିରହିବା ଜୀବନ ନୁହେଁ

କେହି କହିପାରନ୍ତି ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଅବତାରଣା ଭିତରେ ଯାଇ କେଉଁଠି ମୁଁ ପହଞ୍ଚିଲି । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ଜାଣନ୍ତୁ ମଣିଷ ନିଜ ଦୋଷରୁ ଏବେ ବଞ୍ଚିବାଟାକୁ ବିପନ୍ନ କରିସାରିଲାଣି । ମଣିଷ ବଞ୍ଚିଲେ ଯାଇ ଜୀବନର ଶକ୍ତି ବଢ଼ିବ । ମୃତ୍ୟୁର ସତ୍ୟତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଜୀବନ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ, ଅଖଣ୍ଡ, ଅବିରାମ, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଓ ଅବିରତ ହେବ । ଜୀବନର ଅକ୍ଷୟତା ଆଘାତ ପାଇବ ନାହିଁ । ମୃତ୍ୟୁ ଯେତିକି ସତ୍ୟ ଜୀବନ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ସତ୍ୟ । ଆମେ ଜୀବନର ଅଖଣ୍ଡତା, ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନତା (Continuity) ସମ୍ପର୍କରେ ସଜାଗ ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟତାକୁ ଆଦୌ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାନାହିଁ । ଜୀବନର କେବଳ ବଞ୍ଚିରହିବା ଦିଗଟି ସମ୍ପର୍କରେ ଆମେ ସତତ ସଚେତନ ଏବଂ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ । ଏହି ଅର୍ଥରେ କେବଳ ଜୀବନର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ସାମିତ । ଆମେ ଏହା ଜାଣିଛୁ ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ପରିଣତି । ତଥାପି ଆମେ ଜୀବନକୁ କେବଳ ବଂଚିବା ଅର୍ଥରେ ପାଇବାକୁ ଚାହୁଁ ଏବଂ ଉପଭୋଗ କରୁ । ଏଠି ଆସୁଛି ଜୀବନର ବଞ୍ଚିବା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ଦୂରଦୃଷ୍ଟିସମ୍ପନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀର ଆବଶ୍ୟକତା ।

ଜୀବନ ଅକ୍ଷୟ ଓ ଶାଶ୍ୱତ: କେବଳ ବଞ୍ଚିବାଟା ଅସାର

ମଣିଷ ଭାବିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ସେ କିପରି ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ବଞ୍ଚିବ । ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ଅର୍ଥରେ ନୁହେଁ । କାରଣ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତା'ର ଜ୍ଞାତି କୁହୁଲ ସେ ଶରୀରଟାକୁ ଏତେ ଅଦରକାରୀ ଓ ଅପାଂଶ୍ରେୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି ଯେ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ସେହି ଶରୀରଟାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ କେତେ ପ୍ରଗାଢ଼ ଉଦ୍ୟମ ଲାଗି ରହିଥାଏ । କେତେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ହୁଏ । କେତେ ଲୋକ ସେବା କରନ୍ତି । କେତେ ଲୋକ ସାମାଜିକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ କିମ୍ବା ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭୁଲଣ ଶରୀରଟାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ସ୍ନେହଶ୍ରଦ୍ଧାର ମଧ୍ୟ ସାମାଜିକ ବାଧ୍ୟତା ଥାଏ । ସେହି ଶରୀରଟା କେତେ ସମ୍ପଦ କିମ୍ବା ସମ୍ପତ୍ତି ତା' ପଛରେ ଛାଡ଼ିଗଲା ତାର ସନ୍ତାନଙ୍କର ନେଇ ମଧ୍ୟ ଆଶା ଓ ଆଶ୍ରୟ ମାତ୍ରା ଭରି ରହିଥାଏ । ସେହି ଶରୀରଟା ଅନେକ ସମୟରେ ସନ୍ତାନଙ୍କରାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିତାଧିକାରର ଦୁନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ତାହା ପଛରେ କେତେ ଆକର୍ଷଣ ଓ ଉପଭୋଗ ଥାଏ । କେତେ ଆତ୍ମାଳନ, ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅଭିଳାଷ ଥାଏ । ଜୀବନର ଓ ବଞ୍ଚି ରହିବାର ନିଜ୍ଜଳ ଐକାନ୍ତିକତାଟା ଅତି ଇଚ୍ଛା ବୋଲି କହିବାରେ ମୋର କୌଣସି କାର୍ପଣ୍ୟ ନାହିଁ । ଏହି ବଞ୍ଚିବା ପଛରେ ଯୌନଭୋଗ, ପୁତ୍ରପୌତ୍ରାଦି ଲାଭ, ସମ୍ପତ୍ତିର ପ୍ରସାରଣ ଏବଂ କେବଳ 'ନିଜର' ପ୍ରବୃତ୍ତି ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପାଦାନ । ମୋର ବାପ-ମା, ମୋର ପତ୍ନୀ, ମୋର ପୁତ୍ର-କନ୍ୟା, ବୋହୂ, ଭାଇ, ନାତି-ନାତୁଣୀ, ମୋର ଘର, ମୋର ଜମି, ମୋର ଟଙ୍କା, ମୋର ସମ୍ପତ୍ତି, ଆଦି ଶାରୀରିକ ଉତ୍ତରାଧିକାର ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ଉପକାବ୍ୟ ଥାଏ । ମଣିଷଟି ଅନେକ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଚାକର ପରି ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଏବଂ ଅଭିଳାଷଗୁଡ଼ିକ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାରେ ସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ପାଇଥାଏ । ଏପରିକି ଯେଉଁମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥାନ୍ତି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରବୃତ୍ତିରୁ ନିଜକୁ ଚିକେମାତ୍ର ମୁକ୍ତ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗ୍ରନ୍ଥପାଠ କରୁଥାନ୍ତି, ପୂଜା ଘରେ ବସି ନିତିଦିନ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ବିଧିରକ୍ଷା ଉପାସନା କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ ଚେତନାର ଉପଲବ୍ଧି ଆସିପାରେ ନାହିଁ । ବହୁ ଅମାନ୍ୟଷିକ, ଅତ୍ୟାଚାରୀ, ଅନୈତିକ ଏପରିକି ବେଆତ୍ମନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ଏଇମାନେ ଦିନରାତି ଲିପ୍ତ ରହିଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ବିବେକର ଦଂଶନ ମଧ୍ୟ ହୁଏନାହିଁ । ଏଇମାନେ ପାପ ପୁଣ୍ୟର ଅବତାରଣା କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପୁଣ୍ୟପଥ ପରିହାର କରି ପାପ ପଥରେ ଅବିରତ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ନର୍କ ସ୍ୱର୍ଗର ଧାରଣା ଏଇମାନଙ୍କର ଅଧିକ; ଅଥଚ ନର୍କଗାମୀ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ା ଏଇମାନେ ହିଁ କରୁଥାନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଗର କାଳ୍ପନିକ ସୁଖ ଏମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁତ କରେନାହିଁ କିମ୍ବା ମୋକ୍ଷଲାଭ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଦିନ ମଧ୍ୟ କିଛି କରନ୍ତି ନାହିଁ । କର୍ମଫଳରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଭୁଲ କର୍ମଗୁଡ଼ିକ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ କରୁଥାନ୍ତି । ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥରେ ପ୍ରାରବ୍ଧ ଶବ୍ଦଟିର ଡର୍ଜମା କରୁଥାନ୍ତି । ପୂର୍ବଜନ୍ମ ଓ ପରଜନ୍ମର ଧାରଣାରେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥାଏ । ଏ ଜନ୍ମରେ ଭୁଲ କଲେ ଭୁଲ (ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ପାପ)ର ଫଳସ୍ୱରୂପ ପରଜନ୍ମରେ ମଣିଷ ଜନ୍ମ ମିଳିନପାରେ । କିମ୍ବା ମଣିଷ ଜନ୍ମ ମିଳିଲେ ମଧ୍ୟ ଏ ଜନ୍ମର ସୁଖ ନ ମିଳିପାରେ । ଏସବୁ ନିଜେ କହୁଥିବା ବେଳେ

ମଧ୍ୟ ଶରୀରଜନିତ ବଞ୍ଚିବାର ଜୀବନକୁ ଡାକକରି ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଆଚରଣ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ

ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଜନ୍ମରେ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ ପାଇଁ ହେଉ ବା ପାପକ୍ଷୟ ପାଇଁ ହେଉ ଗୀତା, ଭାଗବତ, ମନ୍ତ୍ର, ସ୍ତୋତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରତିଦିନ ଆବୃତ୍ତି କରନ୍ତି; ହନୁମାନ ଚାଳିଷା ପଢ଼ନ୍ତି, ପ୍ରତିଦିନ ମଠାଲୁଗା, ପାଟଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଚାନ୍ଦର କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇ ବେଲପତ୍ର କି ତୁଳସୀପତ୍ର ଚଢ଼ାଇ ପାଣି ଢାଳନ୍ତି, ବ୍ରତ କରନ୍ତି, ମାନସିକ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ନିୟମିତ କିଛି ନିୟମ ବିରୋଧୀ, ନୀତି ବିରୋଧୀ ବ୍ରହ୍ମାଚାର ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏକଥା ସବୁଆଡ଼େ ସବୁଦିନ ନିୟମିତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ବେମାର ପଡ଼ିଲେ ଏମାନେ ବାବା ମା'ଙ୍କ ପାଖକୁ ଟେକିଗ୍ରାମ କରି ଆଶୀର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କରନ୍ତି ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭ ପାଇଁ । ଏମାନେ ଗରିବ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଦଶଟଙ୍କା ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଇମାନେ ସରକାରୀ ପାଇଲରେ ନାହିଁବାଟକ ନୋଟ ଲେଖନ୍ତି । ଏଇମାନେ ନିଜର କଲମମୂଳରେ ଖୁଜିବ କାମଟିଏ କରିଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ନିଅନ୍ତି । ଏଇମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ବଜେଟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବ୍ୟୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରେନା । ଏଇମାନେ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସର ଶେଷଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୋଜନା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଅଟକାଇ ରଖି ଅପବ୍ୟୟ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ମିଛ ବିଲ୍ ମଗାଇ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେଖାନ୍ତି । ଏଇମାନେ ଚାଉଳରେ ଗୋଡ଼ି ମିଶାନ୍ତି, ଅଟାରେ ଚୋକଡ଼ ମିଶାନ୍ତି; ଭେଜାଲ ଔଷଧ ବିକ୍ରିକରି ରୋଗୀ ମାରନ୍ତି; ଏଇମାନେ ତେଲ ଅପମିଶ୍ରଣ କରନ୍ତି; ଏଇମାନେ ଗରିବ ଲୋକଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରି ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କୁ ମାନ୍ୟତା ଦିଅନ୍ତି । ଏଇମାନେ ସଭାରେ ଯାହା ଭାଷଣ ଦିଅନ୍ତି, ଘରେ ତା'ର ଓଲଟା କାମ କରନ୍ତି । ଏଇମାନେ ନିର୍ବାଚନରେ ଜାଣିଶୁଣି ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଅନ୍ତି ଲୋକଙ୍କୁ, ଯାହାକୁ କ୍ଷମତାକୁ ଗଲେ ଅତି ସହଜରେ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିର୍ବାଚନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ସାଧାରଣ ସଭାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସହିତ ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ଆଚରଣ ମଧ୍ୟରେ ଘୋର ପ୍ରଭେଦ । ଏଇମାନେ ହିଁ ନିଜ ପାଇଁ ବଞ୍ଚନ୍ତି । ନିଜେ କେବଳ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଏମାନେ ମାରନ୍ତି । ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ବଳି ଦିଅନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ଜୀଇ ରହିବା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । ଏମାନେ କେବଳ ନେଇଛାନ୍ତି । ଦେବାର କିଛି ଅଛି ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମାନେ ଜନ୍ମ-ମୃତ୍ୟୁର ଇତର ଜୀବ । ଏମାନଙ୍କର କୌଣସି ଜୀବନ ନାହିଁ, ଯାହା ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସ୍ମରଣ ରହିବ । ଯଦି ଗୋଟିଏ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ମଣିଷର ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ସେ ଏପରି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲା ନାହିଁ ଯାହା ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଲୋକେ ମନେରଖିବେ ତେବେ ସେ ମଣିଷ ଜୀବନତା ରାସ୍ତାର ବୁଲୁ କୁକୁରଟା ଠାରୁ କେଉଁ ଗୁଣରେ ଶ୍ରେୟଃ ?

ନିଜ ଜୀବନର ମୂଲ୍ୟାୟନ କିଏ କରୁଛି ?

ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ମଣିଷ ତା'ର ଜୀବନକୁ କେତେବେଳେ ନିରୋଖି ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି କି ? ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ କେତେ ଭଲରେ ଅଛି ସେ କଥା କେତେ ସମୟ ସେ ଭାବୁଛି ? ତା'

ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଧିକ ଅସୁବିଧା ଓ ଦୁଃଖରେ କେତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ତାହା କେବେ କଳନା କରୁଛି କି ? ଜଣେ ସରକାରୀ ଅଫିସର ପ୍ରତିଦିନ ଯେଉଁ କାମ କରୁଛି ସେଥିରେ ସେ କେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ କାମ କଲା; କେତେ ଲୋକ ସେଥିରେ ଉପକୃତ ହେଲେ; ରାଜ୍ୟର କିମ୍ବା ଦେଶର କେତେ ଉପକାର ହେଲା ତା'ର ମୂଲ୍ୟାୟନ କରୁଛି କି ? ପ୍ରତି ଅଫିସର କିମ୍ବା କିରାଣୀ ନିଜର ଏକ ପୃଷ୍ଠାର ସତ୍ୟ ଡାଏରୀ ପ୍ରତିଦିନ ଲେଖି ରାତିରେ ପଢ଼ିଲେ ବୁଝିପାରନ୍ତା ସେଦିନଟି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଟିକସରୁ ସରମା ପାଇ ସେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ହିତାଧିକାର ସେଦିନ କି କି କାମ କରିଛି । ତାହା ଭିତରୁ ଆସନ୍ତା ଦିନ ସେ ଆଉ କେତେ ଭଲ କାମ କରିବ ତା'ର ଏକ ମାନସିକ ଚିଠା ଆପଣା ଆପେ ତା' ମନରେ ଆଜି ହୋଇଯାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ କେଉଁ କିରାଣୀ କିମ୍ବା ଅଫିସର ଏହି ସତ୍ୟ ଡାଏରୀ ଲେଖିପାରିବ ଯେଉଁଥିରୁ 'ଉପକାର'ର ଚିଠା ମିଳିବ ? ଯେହେତୁ ସେ ନିଜ ପାଇଁ ବଞ୍ଚୁଛି ଅଥଚ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥସାଧନ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଛି ଓ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଉଛି ସଙ୍ଗେତ ଭାବରେ ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ସେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିପାରିବ ନାହିଁ । କଲେ ସେ ନିଜ ବିବେକ ଆଗରେ ଅପରାଧୀ ହୋଇଯିବ । ନିଜର ଅପରାଧ ଜାଣିପାରିଲେ ହୁଏତ ସେ ସୁଧାରିପାରେ ନିଜକୁ । ସେହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଧାୟକ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ସଙ୍ଗେତ ଡାଏରୀ ପ୍ରତିଦିନ ଲେଖିଲେ ଜାଣିପାରିବେ ସେ କେତେ ଜନମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ଜନସ୍ୱାର୍ଥବିରୋଧୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି । ନିଜକୁ ସତ୍ୟ ମାର୍ଗରେ ନେବାର ଏହା ଏକ ଏକାନ୍ତ ନିଜସ୍ୱ ସାଧନା ହୋଇପାରନ୍ତା । ଏଇଥିରୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନର ସାର୍ଥକତା ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତା । ଜୀବନର ଶେଷ ମାଲଲଗୁଣ୍ଡି ପରେ ସେହି ମଣିଷଟି ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସ୍ମରଣୀୟ ରହିବାରେ କିଛିଟା ସ୍ୱାକୃତି ଛାଡ଼ିଯାଆନ୍ତା ।

ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ

ମୋ ମତରେ ମୃତ୍ୟୁ ଜୀବନ ଠାରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନୁହେଁ । ମୃତ୍ୟୁ ଜୀବନକୁ ଜୟ କରିପାରିବନି । ଜୀବନ କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଜୟ କରିପାରିବ । ମୃତ୍ୟୁର କଳେବରକୁ ଦେଖିହେଉଛି । ମୃତ୍ୟୁ କାଳକୁ ଜୟ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଜୀବନ କିନ୍ତୁ କାଳ ସହିତ ଠିକ୍ ତାଳଦେଇ ଠିଆ ହୋଇପାରେ । ଯେଉଁ ମଣିଷଟି ଜୀବନଟିକୁ ଯଥାର୍ଥ ରୂପରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରେ ସେ ହିଁ କାଳଜୟୀ ହୋଇପାରେ । ଅନେକ ଯୁକ୍ତି କରିପାରନ୍ତି କାଳଜୟୀ ଜୀବନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯଥାର୍ଥ ଜୀବନ ମାତ୍ରାଭେଦରେ ସମସ୍ତେ କରିପାରିବେ । ଗ୍ରାମର ନିରକ୍ଷର କୃଷକଟିଏ ଯଦି ଭଲ ମଣିଷ ଭାବରେ ଲୋକଙ୍କ ସୁଖ ଦୁଃଖରେ ଭାଗୀ ହୋଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ, ତାହାହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସ୍ତରରେ ଅନେକ ପୁରୁଷଧରି ବଂଶଧରମାନେ ତାହା ସଂପର୍କରେ ପ୍ରଶଂସା କରିତାଲନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ଯେଉଁ ତନ୍ତାଟି ଅନ୍ୟ ତନ୍ତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଲୁଗା ବୁଣିବାରେ ଉତ୍କର୍ଷତା ଦେଖାଇଥାଏ, ସେ ଅନେକ ପୁରୁଷ ଧରି ସେ ଗ୍ରାମର ଏକ ସ୍ମରଣଯୋଗ୍ୟ ପୁରୁଷ ହେଇରହେ । ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକ ନିଜର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପୁତ୍ରଠାରୁ ଅଧିକ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ

ପାଠପଢ଼ାରେ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ମୂଳଦୁଆ ପକାନ୍ତି ଏବଂ ଛାତ୍ରର କୃତିତ୍ୱ ନିଜର ପୁତ୍ରର କୃତିତ୍ୱ ବୋଲି ଗର୍ବର ସହିତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି, ସେ ଶିକ୍ଷକ ଅଭାବକମାନଙ୍କର କେତେ ପୁରୁଷ ଧରି ପ୍ରଶଂସାଭାଜନ ହୋଇ ରହିଛି । ମୃତ୍ୟୁ ତାଙ୍କର ଅବଦାନକୁ ସହଜରେ ଲୋପକରି ପାରେନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ ହେବ । ବ୍ରିଟିଶ ପ୍ରଶାସକ ଜନ୍ ବିମ୍ବସ ଓଡ଼ିଶାରେ ନିଜର ଯେଉଁ ପଦବିହୀନ ଛାତିଯାଇଛନ୍ତି, କେତେ ଜଣ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଶାସକ ସେହିପରି ଭାବରେ ସ୍ମରଣଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ରହିପାରିବେ ? ପ୍ରଶାସନିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜନ୍ ବିମ୍ବସଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶିଖିବା ସହିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେବାର ଦରଦ ଆଜିର ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି କି ? ଏମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶିଖିବେ କେତେ ଜଣ ଆଜିର ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ଅଫିସର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷର ସହିତ ଦାବି କରିପାରିବେ ? ଓଡ଼ିଶାର ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ଯେଉଁ ଆନ୍ତରିକ ଦରଦ ଥିଲା ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜାନତିଷ୍ଠ ବିଶେଷ କରି ସ୍ୱାଧୀନୋତ୍ତର ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନେତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି କି ? ଏମାନେ ‘ମୋ ନିଜ’ ପାଇଁ ବଞ୍ଚୁରହିଛନ୍ତି । ଇତିହାସର ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ରାଜତ୍ୱର ଏକ ପଞ୍ଚାକରଣ ହୋଇଆସିଛି । କିନ୍ତୁ ସମଗ୍ର ମାନବ ସମାଜ ପାଇଁ ନିଜ ସ୍ତରରେ ନିଜ ପରିସରରେ ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା କେତେ ରାଜା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସେବା ପଞ୍ଜିକାରୁତ୍ତ ହେବ । ପଡ଼ିଶା ଘରର ପିଲା ରାଜ୍ୟସ୍ତରରେ କୃତିତ୍ୱର ସହିତ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲେ କେତେଜଣ ନିଜ ପୁଅ ସେହି ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ତାକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିପାରୁଛନ୍ତି ? କପିଳ ଦେବ କ୍ରିକେଟ ରେକର୍ଡ କଲାପରେ ଆମେ ତାଙ୍କର ଏହି କୃତିତ୍ୱ ପାଇଁ ଗର୍ବିତ ହେଉଛୁ । ଏହି ପ୍ରକାର ଭାବୋତ୍ସାହ ହିଁ ମଣିଷ ଜୀବନର କାଳଜୟୀ ଅନୁଭୂତି ।

ଜୀବନର ଆଧାର ପାଇଁ କୃତଜ୍ଞତା ଓ ଗର୍ବ

ଯେଉଁ ଆତ୍ମଗଛଟି ମିଠା ଫଳ ବହୁ ପରିମାଣରେ ବହୁ ବର୍ଷଧରି ଦେଇଯାଇଛି ମରିଯିବା ପରେ ସେ ମଧ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ପରିବାରର କେତେ ପୁରୁଷ ଧରି ସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇରହିଛି । ଜନ୍ମ, ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ସେହି ଆତ୍ମଗଛର ଟାକୁଆ କିମ୍ବା ତାରା; ଫଳ ଓ ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରତୀକ । ମରିଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ରୂପରେ ସେ ଆତ୍ମଗଛଟି ଉପକାରର ପ୍ରତୀକ ହୋଇରହିଯାଏ । ଜନ୍‌ବିମ୍ବସ, ଗୋପବନ୍ଧୁ ଓ ଅନାମଧେୟ ଆତ୍ମଗଛଟି ଜୀବନର ଏକ ଅଲିଭା ବତୀପରି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ସେହିପରି ଏକ ମାପକାଠି ନିଜ ସ୍ତରରେ ହେବାରେ ଅଭିଳାଷ ରଖିପାରିବ । ତାହା ହିଁ ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁର ଏକ ସଂଯୋଗ । କିନ୍ତୁ ମଣିଷଟା ନିଜ ଜନ୍ମ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇପାରେନା । ଯେଉଁ ମଣିଷଟି ବହୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରେ ସେ ମଧ୍ୟ ସତେତନ ଭାବରେ ସବୁବେଳେ ମନେରଖିବା ଉଚିତ- ଏଥିପାଇଁ ସେ ନିଜର ପିତାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସର୍ବାଗ୍ରେ କୃତଜ୍ଞ ରହିବ । ବିଶେଷ କରି ଯେଉଁମାନେ ଭଗବତ ବିଶ୍ୱାସୀ ସେମାନେ ସ୍ମରଣ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ଭଗବାନ ସେହି ମଣିଷଟିକୁ

ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ପିତାମାତାଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । ତୁମକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ତୁମର ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଆଧାର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଦୂରରେ ଥିବା ଅଦୃଶ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରତି ମଣିଷ ସଚେତନ ଭାବରେ ନିଜର ପିତାମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ ରହିବା ହିଁ ଜୀବନର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଧ୍ୟେୟ । ପିତାମାତାଙ୍କ ପରେ ଯେଉଁମାନେ ତୁମର ଶ୍ରିତି, ବ୍ୟାପ୍ତି ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ନିଜକୁ ଆଧାର ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ଦେଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଭାବକୁ ପ୍ରସାରିତ କଲେ ଆମେ ନିଜର ଗ୍ରାମ, ଜିଲ୍ଲା, ପ୍ରଦେଶ ଓ ଦେଶକୁ ନେଇ ମଧ୍ୟ ଗର୍ବ କରିବାର ଅବକାଶ ରହିଛି ।

(ତା୨୭.୨.୯୪ରିଖ)

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଳ

ଜନ୍ମ: ୮ ନଭେମ୍ବର ୧୯୩୨

ମୃତ୍ୟୁ: ୨୧ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୯୯

ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତି, ସାମ୍ବାଦିକତା ଓ ସମାଜସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅତୁଳନୀୟ, ଅଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ । ଏଇ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ସାକାରାତ୍ମକ ଯତ୍ନ ଆଗାମୀ ପିଢ଼ିକୁ ଯେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇବ, ଏଥିରେ ତିଳେମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ବିଶେଷଭାବେ ରାଜ୍ୟ ରାଜନୀତିର ଷାଠିଏ ଓ ସତୁରୀ ଦଶକରେ ଯୁବ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ, ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଭୂମିକା ଓ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧତା ରାଜ୍ୟ ରାଜନୀତିକୁ ଗଭୀର ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା ।

ସମାଜସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ କୈଶୋରରୁ ହିଁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଥିଲେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ । କିନ୍ତୁ ବ୍ୟାପକ ଭାବେ ବୃହତ୍ତର ସମାଜସେବା ପାଇଁ ରାଜନୀତିରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ମନସ୍ଥ କରି ୧୯୬୩ରେ କଂଗ୍ରେସ ଦଳରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ୧୯୬୭ ମସିହାରେ ରାଜ୍ୟ ଯୁବ କଂଗ୍ରେସ ସଭାପତି ମନୋନୀତ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ କଂଗ୍ରେସ ରାଜନୀତିରେ ଚହଳ ପକାଇଦେଲେ ଏବଂ ୧୯୮୦ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସକ୍ରିୟ ରାଜନୀତିରେ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜନୀତିର ମାରପେଷରେ ବୀତକୃତ୍ ହୋଇ ସେଥିରୁ ଦୂରେଇ ପାଇ ସାମ୍ବାଦିକତା ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଓ ଦୈନିକ ପ୍ରଗତିବାଦୀରେ ବଳିଷ୍ଠ, ନିର୍ଭୀକ ଲେଖନୀ ବାଳନା ଜରିଆରେ ଆରମ୍ଭ କଲେ ସମାଜର ସମସ୍ତ ଅନ୍ୟାୟ, ଅନୀତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ ଯାତ୍ରା ।

ପ୍ରବନ୍ଧନା ଓ ଛଳନାରେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନଥିଲେ । ଆମ ସମାଜର ମନୁବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରି ସମସ୍ତ ବଞ୍ଚିତ, ନିଜ୍ଜେଷିତମାନଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟ ଦେବା ପାଇଁ ତିର ସଂଗ୍ରାମରେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁଥିଲେ ଏବଂ ଜୀବନର ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସେଥିରୁ ସେ ଷାନ୍ତ ହୋଇନଥିଲେ ।

ସେ ଏକ ପ୍ରବାଦପୁରୁଷ । ସେ ଏକ ବିଚାରଧାରୀ, ସାହାର ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ ।